LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : Glacière 15 -70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 1 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3927 Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՒԱՆ ԽՕՍՔ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

Ըսինք թէ աւելի բարդ եւ բազմակողմանի պատկեր մը կը ներկայացնեն արեւելեան գաղութները :

Այսպէս, երբ սահմանակից երկիրներու մէջ, Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան, հայկական բազմութիւնները տարիներէ ի վեր կը վարեն կեանք մը, որ չի նմանիր մեր տեսածին:

Այդ երեքէն առաջինը, ռումանահայ գաղութը, թեմական ինքնավարութիւն ստացած ըլլալով, կը վայելէ ամէն պատեհութիւն, իր ինքնուրոյն զարգացման համար: Այնտեղ ունինք լայն յանց մը դպրոցական կրթութեան եւ մշակոյթի համար: Երկրին ալ կարգուսարքը ալ չխանգարեց այս առաւելութիւնը: Կը մնայ որ երբեք չպակսի գիտակցութեան եւ գործակցութեան ոգին, առաւելագոյն բարիքը քաղելու համար, յանուն ինքնապաշտպանութեան :

Պուլկարիոյ մէջ եթէ որոշ կանոնագիր մը չունինք, փաստօրէն կը վայելենք ինքրմասնութեան մը իրաւունքները, թէեւ աւելի սեղմուած: Դժբախտաբար մեր ներքին վէճերն ալ յաճախ տեղի տուած են ցնցող խառնութեանց :

Յունաստանի մէջ, ուր տարիներով ազատ էինք ազգային դպրոցներ պահելու, հայեցի դաստիարակութիւն տալով աւելի քան 5000 աշակերտներու, վերջին տարիներու ընթացքին կորսնցուցինք շատ մը խաւունքներ: Նոր իշխանութիւնը ուզելով կանոնի տակ առնել իր ներքին կեանքը, պարտադրեց կրթական ծրագիր մը, որ վեր ի վայր կը շրջէ ազգ. դպրոցներուն կարգուսարքը: Այսպէս, հայկական դպրոցներու վարչութիւնը յանձնուած է հելլենապատակ անհատներու: Յոյն ուսուցիչներն ու վարժուհիները մեծամասնութիւն կը կազմեն, սկսելով մանկապարտէզներէն: Հայերէնի ուսուցման սահմանուած է շաբաթական չափ մը, որկարոտով փնտռել կուտայ նախկին ազատութիւնը:

Հակառակ այս տնօրինութեանց, գաղութին ազգ. իշխանութիւնը միշտ իր կարելին կը փորձէ, օգտուելով պետական բարեացակամութենէ :

Աւելի անդին, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, գրեթէ անվթար կը մնան սկիզբէն ի վեր ընծայուած դիւրութիւնները: Երկու երկիրներուն մէջ ալ ունինք դպրոցներու ցանց մը, որոնցմէ լայնօրէն կ՚օգտուին 12 - 15.000 աշակերտներ, միայն բուն հայկական վարժարանները հաշուելով : Կաթողիկոսարանը եւ ազգ. իշխանութիւնները նոյնպէս կը վայելեն ամէն իրաւունք :

Անցնող տարուան ընթացքին, Ալեքսանդրէթի շրջանին նոր կացութիւնը լրջօրէն ազդեց Սուրիոյ գաղութին վրայ: Ոչ միայն անոր համար որ ամբողջ բոյներ քանդուեցան Սանճաքին մէջ, այլ եւ աւելի մեծ մտահոգութեամբ մը,— Ֆրանսա եւ Թուրքիա տակաւին չեն ըսած իրենց վերջին խօսքը, Սանճաքի, Հիւսիսային Սուրիոյ եւ առ հասարակ հովանաւորեալ երկիրներու վերջնական կացութեան մասին:

Ուշագրաւ է որ տարուան վերջին ամիսներուն, Հոգատար իշխանութիւնը աւելի կորովի դիրք մը բռնեց, եւ արտաքին նախարարը ետ կեցաւ իր ծրագրած ուղեւորութենէն, դէպի Էնկիւրի :

Միւս կողմէ, կը թուի թէ Փրանքօ-սուրիական դաշնագիրն ալ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի կրէ, ինչ որ կրնայ եթէ ոչ երկարաձգել հոգատարութիւնը, գոնէ աւելի զօրացնել Հոգատար իշխանութեան դիրքը:

Ամէն պարագայի մէջ, լուրջ ուշադրութեան կը կարօտի այս գաղութը, թէ իր զանգուածով եւ թէ բացառիկ հանգամանքներով: Կը կարծենք թէ այս մասին տարբեր տեսակէտներ չունին բոլոր հոսանքները :

Եգիպտոսի մասին չունինք մասնաւոր ըսելիքներ: Այնտեղ տարիներէ ի վեր հաստատուած ինքնավարութիւնը միշտ ալ եղած է արդիւնաբեր, հակառակ երբեմնի վէճերուն: Երկիրը վերջնապէս տիրացած ըլլալով իր անկախութեան, անշուշտ փոքրամասնութեանց իրաւունքները պիտի պատշաճեցնէ նոր կացութեան եւ կանոնագիր մըն ալ մշակած է: Բայց եւ այնպէս, վախ չկայ որ մեծ կորուստներ կրենք, շնորհիւ արար ժողովուրդին եւ վարիչներուն պայծառատեսութեան :

Իրաքի գաղութը տարիներ առաջ ստացաւ փոքրամասնութեան իրաւունք, մասնաւոր կանոնագրով մը: Այս գաղութը ամէն բանէ առաջ կը կարօտի նիւթական աջակցութեան, աւելի լայնօրէն օգտուելու համար հաստատուած դիւրութիւններէն :

Իրանի մէջ ընդհանուր օրէնք մը ազդեց նաեւ մեր կրթական գործին վրայ: Բայց մեր հայրենակիցները միշտ ապաւինելով դարաւոր բարեկամութեան մը փորձառութեան, գտած են եղանակներ, յարմարելու համար նոր կացութեան :

Մնացին երկու Ամերիկաները, հիւսիսային եւ հարաւային :

Առաջինը տակաւին կը տառապի 1933ի դէպքին տպաւորութեանց տակ: Բայց բարենշան երեւոյթներ պակաս չեն, վերջնական հաշտեցողութեան մը գալու եւ երկուքի բաժնուած մասերը հաշտեցնելու համար: Երկրորդը, հարաւային Ամերիկան, որ լայն իրաւունքներ կը վայելէր սկիզբէն ի վեր, շատ բան կորսնցուց 1938ի ընթացքին, կրթական ճակատին վրայ, իբրեւ հետեւանք պետական տնօրինութեանց (Պրազիլիա եւ Արժանթին): Այնտեղ ալ կը յուսան մեղմացնել կարգ մը սահմանափակումներ, փոխադարձ հասկացողութեամբ :

Այս ընդհանուր եւ չափազանց խտացեալ պատկերէն վերջ, կը մնայ բանաձեւել մեր խորհրդածութիւնները, իբրեւ տեսակ մը ուղեցոյց կամ թելադրութիւն 1939ի ազգային գործունէութեան համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ Կ՚ԱՐԾԱՐԾԷ ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

— oo —

«40,000,000 ժողովուրդ գերի 500 տարէ ի վեր»

— oo —

Գերմանական մամուլը կը շարունակէ ուժգնօրէն արծարծել Ուկրայնայի անկախութեան խնդիրը: Քէօլնի հիթլերական օրկանը, «Ուէսթտէօյչէր Պէօպախթէր», Եւրոպայի ամէնէն հրատապ խնդիրը կը նկատէ այս հարցը, յօդուած մը հրատարակելով սա խորագրին տակ,— «Քառասուն միլիոն Ուկրայնացիներ ազատութիւն կը պահանջեն»: Թերթը կը թելադրէ Գերմաններուն իրենց աչքերն ուղղել դէպի արեւելք, գրեթէ նոյնութեամբ գործածելով Ատոլֆ Հիթլէրի բառերը, «Իմ պայքարը» գրքին էջերէն: Յօդուածը թղթակցութիւն մըն է, Փրակայէն ուղղուած, եւ յայտնապէս կ՚ապացուցանէ թէ Գերմանիա կ՚ուզէ անկախ Ուկրայնա մը եւ չահաստան մը հաստատել, անջատելով Խ. Միութեան այդ ամենամեծ երկրամասը: Հիթլէրի գրքէն առնուած վկայութիւնը կ՚ըսէ.— « Մենք կը կասեցնենք գերմանական յաւիտենական գաղթը դէպի Եւրոպայի հարաւ-արեւելք եւ մեր աչքերը կ՚ուղղենք դէպի արեւելք... Երբ կը խօսինք նոր երկիրներու մասին, Եւրոպայի մէջ, պարտաւոր ենք ամէն բանէ առաջ խորհիլ Ռուսիոյ եւ իր սահմանակից պետութեանց վրայ »:

Հաստատելով թէ Ուկրայնացիները մեծ մասով օտար տիրապետութեան տակ եղած են 500 տարիէ ի վեր, գերմանական օրկանը մէջտեղ կը դնէ Ուկրայնայի ազատութեան խնդիրը, համաձայն ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին: Կը կարծուի թէ այս սկզբունքը հիթլերական գործունէութեան նշանախօսքը պիտի դառնայ 1939ի ընթացքին: Թերթին թղթակիցը կը շեշտէ, այս առթիւ.

— « Գերման ընթերցողներուն ուշադրութիւնը տակաւին առաւելապէս կեդրոնացած է հարաւային եւ արեւմտեան Եւրոպայի դէպքերուն վրայ: Անհրաժեշտ է մեր աչքերը դարձնել դէպի արեւելք, ուր խմորումներ տեղի կ՚ունենան: Այդ խմորումները իրենց տարողութեամբ մեծապէս կը գերազանցեն արեւմտեան Եւրոպայի դէպքերը: Գալիք ընդհարումներու գլուխը կը գտնուի ուկրայնական մեծ ազգը 40,000,000 միլիոն անդամներով, որոնք սլաւական երկրորդ մեծագոյն ժողովուրդը կը կազմեն աշխարհի մէջ : Այս ժողովուրդին հոգեկան եւ մշակութային առաջնորդութիւնը կը գտնուի Լեհաստանի Ուկրայնացիներուն ձեռքը... Ահա թէ ինչու Լեհաստանի մէջ պայքարը յառաջ կը տարուի ամենամեծ եռանդով, Ուկրայնայի ազատութեան համար: Խորհրդային Ուկրայնայէն հասած ցնցող լուրերը կը վկայեն թէ բոլշեւիկները նոր հալածանքի մը ձեռնարկած են եւ անխնայ կը խորտակեն ազգայնականութեան որեւէ արտայայտութիւն: Զարմանալի չէ որ 40,000,000 Ուկրայնացիներուն, ինչպէս եւ անոնց թշնամիներուն աչքերը ուղղուած են Կարպաթներու սա փոքր հողամասին վրայ ուր 500 տարի վերջը իրականացաւ Ուկրայնայի ազատութեան իտէալը, թէեւ առայժմ առթիւ շատ փոքր մասով մը »:

*** Տարագիր Ուկրայնացիներու շրջանակներուն մէջ մեծ գործունէութիւն կը նշմարուի, այս ազատագրական պայքարին առթիւ, եւ շատեր մեծ դէպքերու կը սպասեն 1939ի ընթացքին:

*** Լեհաստանի ուկրայնական կոմիտէն վճռապէս որոշեց տեղի չտալ եւ արժեցնել իր պահանջները՝ ինքնավարութեան մասին: Երեսփոխանները պիտի շարունակեն պայքարիլ կառավարութեան դէմ :

Սպանիական ճակատին վրայ

— oo —

Վերջին լուրերու համաձայն, Զօր. Ֆրանքօ ուժգնօրէն կը շարունակէ իր յարձակողականը, Քաթալոնիոյ մէջ: Միեւնոյն ատեն կը շարունակուին օդանաւային ռմբակոծութիւնները Մատրիտի եւ Պարսելոնայի դէմ: Ազգայնական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի ամբողջ ճակատին վրայ: Հանրապետական զօրքը կատաղօրէն կը դիմադրէ, մեծ կորուստներ պատճառելով : Հանրապետականները հակայարձակում մի ձեռնարկեցին հիւսիսային ճակատին վրայ :

Առջի օր նաւամարտ մը տեղի ունեցաւ Ճիպրալթարի առջեւ: Կառավարական թորփիլանաւ մը երբ կը փորձէր դուրս ելլել անգլիական ջուրերէն, պաշարուեցաւ ազգայնական մարտանաւերու կողմէ եւ կրակի բռնուեցաւ: Հանրապետական թորփիլանաւը վնասուելով խրեցաւ: Անգլիական իշխանութիւնը վար դրաւ մարտանաւը :

— oo —

ՀԱԼԷՊԷՆ կը հեռագրեն թէ խլրտումները կը շարունակուին Քիւրտ Տաղի մէջ: Երկու ընիկներ սպաննուեցան ընդհարումներու միջոցին: Տէր Զօրի մէջ ալ կռիւ մը ծագեցաւ երկու ցեղերու միջեւ եւ երկու հոգի սպաննուեցան :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դատական նախկին գործավարը, Կրիլէնկօ, վտարուեցաւ կուսակցութենէն, իբրեւ ծոյլ եւ անբարոյական : Տասը տարի ալ պիտի զրկուի որ եւ է պաշտօնէ: Ամբաստանեալը կուսակցութեան անդամ էր 1903էն ի վեր եւ նախկին հրամանատար կարմիր բանակին :

ՍԹԱԼԻՆԻ ԴԷՄ բուռն յարձակումներ կատարուեցան գաղտնի անթելով մը, Խ. Միութեան մէջ: Կարգ մը պետական կայաններ ի զուր փորձեցին խանգարել հոսանքը :

ՎԱՆՏԷՐՎԷԼՏԻ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ շուքով, Պրիւքսէլի մէջ:Անհամար բազմութիւն մը կը հետեւէր թափօրին :

Սրտագին շնորհաւորութիւններ Նոր Տարուան առթիւ, «Յառաջ»ի բոլոր ընթերցողներուն, աշխատակիցներուն եւ բարեկամներուն, լաւագոյն օրերու բաղձանքով :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՆՈՐԷՆ ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ... ԾՈՎՈՒՆ ՏԱԿԸ

— oo —

Անգլիական պատուիրակութիւն մը, որ Պերլին գացած է նաւային համաձայնութեան մասին խորհրդակցելու համար, իմացաւ թէ Գերմանիա հաւասարութիւն կը պահանջէ սուզանաւերու համար :

Այս միջոցին Անգլիա ունի 54 սուզանաւ, եւ 15 հատ ալ շինել կուտայ: Գերմանիա ունի միայն 36 սուզանաւ, իսկ 25 հատ ալ կը շինուին: Անգլիական պատուիրակութիւնը Լոնտոն պիտի վերադառնայ, Գերմանիոյ առաջարկները ներկայացնելու եւ նոր հրահանգներ ստանալու համար: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ ինչ որ ալ որոշուի Լոնտոնի մէջ, Գերմանիա վճռած է աւելցնել իր սուզանաւերը: Անգլիոյ հաւասար սուզանաւեր ունենալու այս պահանջը մեծ զարմանք պատճառեց Լոնտոնի մէջ, ուր կը կարծէին թէ երկու տորմիղներու համար սահմանուած համեմատութիւնը, 35 առ հարիւր, կը գոհացնէ Հիթլէրը, մանաւանդ նկատի առնելով Գերմանիոյ օդանաւային ուժին առաւելութիւնը :

Անգլիական կառավարութիւնը գերմանական նոր պահանջը հաղորդեց Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Խ. Միութեան եւ ուրիշ կառավարութեանց, որոնք ընդունած են 1936ի համաձայնութիւնը :

Միւս կողմէ, Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիա որոշած է երկու նոր յածանաւեր եւս շինել, հիմնուելով 1937 յուլիս 17ի պայմանագրին վրայ: Պերլինի մէջ նոր մարտանաւերու շինութեան պատասխանատու կը նկատեն Խ. Միութիւնը, յարձակողական միտումներ վերագրելով անոր: Թէեւ անգլիական սուզանաւերու տարողութիւնը 50,000 թոնէն 70,000ի բարձրացած է, բայց տակաւին շատ ետ կը մնայ իտալականէն, ռուսականէն, ֆրանսականէն եւ ամերիկեանէն:

Ուշագրաւ է որ գերմանական պահանջը կը զուգադիպի Իտալիոյ նոր պահանջներուն հետ,— Ճիպութի, Թունուզ եւն.: Այս պարագան ալ կ՚ապացուցանէ թէ Հռոմ – Պերլին առանցքը միշտ համախորհուրդ կը շարժի, փորձելու համար Փարիզ - Լոնտոն առանցքին ուժը: Այս առթիւ ըսենք որ սուզանաւերու ամէնէն մեծ տորմիղը կազմած է Իտալիա: Գերմանական եւ իտալական սուզանաւերը միանալով, կրնան լրջօրէն խանգարել Մեծն Բրիտանիոյ հաղորդակցութիւնները Միջերկրականի եւ Կարմիր ծովուն մէջ, ինչպէս եւ Ատլանտեանի եւ Անգլիոյ ներքին ջուրերուն մէջ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ծախքերը 20 առ հարիւր պիտի կրճատուին 1939ի ընթացքին, համաձայն ելմտական յանձնաժողովի տեղեկագրին: Այս ծրագրով 6,750,000 զուիցերիական ֆրանք պիտի զեղչուի նախահաշիւը, որ կը ներկայացնէ պատկառելի գումար մը, 32,234,012 ֆրանք: Յանձնաժողովը կրճատում չառաջարկեր արտակարգ ծախքերուն մէջ, որոնց գումարն է 3,685,000 ֆրանք: Յանձնաժողովը միեւնոյն ատեն կ՚առաջարկէ կրճատել յանձնախումբերու թիւը, եւ պահել միայն երեք յանձնաժողովներ.— 1. Քաղաքական, որ պիտի վարէ նաեւ զինաթափութեան, փոքրամասնութեանց եւ հոգատարութեանց յանձնախումբերուն գործերը: 2. Տնտեսական, որ պիտի վարէ նաեւ ելեւմուտքի եւ հաղորդակցութեանց գործերը: 3. Առողջապահական, որ պիտի վարէ ափիոնի, ընկերային եւ հանրային առողջապահութեան գործերը:Զգալապէս պիտի կրճատուի նաեւ պաշտօնէութիւնը, խնայելով 2,000,000 ֆրանք եւս:

ԻՐԱՆԻ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ դիւանագիտական յարաբերութեանց խզման առթիւ, տեղական թերթերը կը գրեն թէ իրանեան դեսպանը Փարիզ պիտի մնայ առ այժմ: Ֆրանսական համալսարաններու իրանեան ուսանողներուն առժամապէս արգիլուեցաւ դպրոց յաճախել: Յարաբերութեանց խզման պատճառն է քանի մը ֆրանսական թերթերու մէջ երեւցած բառախաղ մը, որ անպատշած կը համարուի: 1937ին ալ այսպիսի դէպք մը պատահեցաւ եւ իրանեան դեսպանը ետ չկանչուեցաւ, բայց Իրան չմասնակցեցաւ Փարիզի միջազգային ցուցահանդէսին :

ՃԱՓՈՆԻ պատերազմական նախարարութենէն կարեւոր թուղթեր անհետացած ըլլալով, պատժական միջոցներ ձեռք առնուեցան: Թուղթերու կորուստը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ զինուորական շրջանակներու մէջ :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹԵԱՆՑ վտանգը մատնանշելով, տեղական թերթ մը գրած էր թէ տասը միլիոն տոլար ծախսուած է Ֆրանսայի մէջ, հրապուրելու համար ֆրանսական մամուլը: Այս առթիւ թերթը կը յայտնէր թէ լուրը Ուաշինկթըն հաղորդած է Փարիզի ամերիկեան դեսպանը: Դեսպանատունը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը հերքէ այս վերագրումը:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ վարչապետը, Պ. Իմրէտի, ճառ մը խօսելով յայտարարեց.— «Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը կը յենու Հռոմ - Պերլին առանցքին վրայ, եւ այս՝ ոչ թէ զգացումով, այլ իբրեւ հետեւանք իրատես քաղաքականութեան :

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ վերջացուց ելմտացոյցին քուէարկութիւնը, առաջին ընթերցումով: Երեսփ. ժողովը նորէն պիտի քննէ կարգ մը կէտեր:— Ծերացած բանուորներու հանգստեան թոշակի ծրագիրը գործնական ձամբու մէջ մտաւ երեսփ. ժողովին մէջ: Այս առթիւ առաջարկուեցաւ նաեւ աւելցնել գործազրկութեան նպաստը :

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ պայքարին առթիւ, գերմանական թերթերը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

(ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՍՆԵՒՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

(Գ. եւ վերջին մաս)

Երգահանը չէ լսած բնութեան երաժշտութիւնը որ կը հոսի Թումանեանի Անուշէն, չէ տեսած մեծագոյն դերակատարը, Դեբեդ գետը, զոր առասպելը կը ներկայացնէ իբրեւ հսկայ մը Հայոց աշխարհին, Դեւ-Բեդ անունով:

Չորրորդ երգէն սկսեալ գործողութիւնը կը դառնայ մռայլ ու արագընթաց. կը զգանք մօտալուտ, ճակատագրական աղէտի մը սարսուռը, մինչ Դեբեդը կը հոսի պղտոր ու խռովայոյզ, իր վազքին հետ քշելով գործողութիւնը ճակատագրական վախճանին՝ Անուշի անձնասպանութեան:

Դեբեդ գետը բացակայ է Տիգրանեանի Անուշէն. մինչդեռ Թումանեան բանաստեղծական բնագրով կը զգայ անոր երգին վայրագ գեղեցկութիւնը: Սարոյի սպանութենէն ետքը.

Գիւղից սլացան մի խումբ կըտրիճներ
. . . .
Նայում են ներքեւ... ձայն չի գալի
դեռ...
Դեբեդն է միայն անդընդում յուզուած
Խըլաձայն ոռնում սուրում դէպի ցած:

Ու ծերուկ նանին կուրծքը ծեծելով իր մեռած զաւկին սուգը կը սգայ: Բայց անսպառ չէ մարդկային ուժը. կը նուաղին ձայները,

Եւ նուաղեցին ձայները տըրտում
Յոգնեցին, հանգա՛ն... ծերուկ Դե-
բեդը
Սըգում էր մենակ խաւար անդըն-
դում:

Սարոյի ընկերները փոս մը կը փորեն ձորին մէջ, գետին եզերքը ու կը թաղեն հովիւին մարմինը:

Ծառ ու ծաղիկ սըսըռալով
Բոյր խըռնեցին դիւրեկան
Ծեր Դեւ-Բեդն էլ ահեղ ձայնով
Երգեց վսեմ շարական:

Գարունը կուգայ, սար ու ձոր ծաղիկ կը հագնին, թռչունները զուարթ կ'երգեն, աղջիկ մը կը շրջի մոլոր, գետին եզերքը, շիրիմին շուրջը, երգով ու լացով: Դեբեդը միայն ձայն կուտայ անոր:

Անըրոհլի վըշվըշում է
Պըղտոր ջուրը Դեբեդի,
Նրա ափին կանչում է
Մենակ շիրիմն իգիթի:

Խաղաղած է գիւղը. մոռցած են Սարօն, Անուշի սուգը:

Սիրուն աղջի՛կ, ի՞նչ ես լալիս
Էդպէս մենակ ու մոլոր
. . . .
Էս ձորերում ամէն օր:
. . . .
Ինչո՞ւ ի զուր հանգցնում ես
Ջահել կրակն աչքերիդ:
Նրա անբախտ հողի վըրա
Սառ ջուր ածա՛ աղբիւրի.
Դու էլ գընա՛, նոր սէր արա,
Էսպէս է կարգն աշխարհի:

Ու անցորդը կ'ընէ մեկնութիւնը այս աշխարհի բաներուն: Թատերախաղին իմաստասէրն է ան, իրապաշտ իմաստասէրը:

Բայց հաւատարիմ է Դեբեդը ու սրտակից Անուշին:

Վըշվըշում է գետը — վո՛ւշ, վո՛ւշ,
Ու յորձանք է տալիս յորդ,
Ու կանչում է՝ «Արի՛, Անո՛ւշ,
Արի՛, տանեմ նարիդ մօտ...»

Սգաւոր է բնութիւնը Անուշի մահով:

Լուռ են ձորերը, լուռ են անտին,
Դուշմանն Դեբեդն է պղտոր մըռըն-
չում:

Ի՞նչպէս Տիգրանեան չի լսեր այս երկար ու տխուր երգը, այս յուզիչ շարականը որ հաւատարիմ ու սգաւոր Դեբեդինն է: Իբրեւ հոգեբան երաժշտագէտ, Տիգրանեան կրնար արտաբերել գոյն նուագախումբով ու գծել բնութեան երաժշտական նկարը: Մինչ վերը բեմին վրայ մարդիկ իրարու կը բախին իրենց եսերով ու կիրքերով, նուագախումբը պիտի տար միջավայրը, բնութիւնը եւ բնութեան մէջ Դեբե՛դ գետին երգեցողութիւնը:

Բայց Հայոց աշխարհի Դեւ-Բեդ հսկան բան չի խօսիր Տիգրանեանի:

Եւ սակայն Անուշը պիտի մնայ մեր թատերական երաժշտութեան սիրելի թատերախաղը, շնորհիւ բանաստեղծութեան որ իր կենսատու աւիշը կը ստանայ հայրենի աշխարհի հին աւանդութիւններէն, Լոռիի քաջերէն:

Թումանեան իր երեւակայութեան հզօր թեւերով կը թռչի դէպի անցեալը, իր զարաւոր ցեղին աւանդութիւնները ու կը ձայնագրէ զանոնք, ներշնչուած մը հաւատքով. իբրեւ ժողովրդական երգեր:

Է՜յ հին ծանօթներ, է՜յ կանաչ սարեր,
. . . .
Դո՛ւրս եկէք կըրկին շիրմից, խաւա-
րից,
Դո՛ւրս եկէք տեսնեմ, շօշափեմ, լը-
սեմ.
Կեանքով շընչեցէ՛ք, ապրեցէ՛ք նորից,
Լըցրէք պօէտի հանոյքը վըսեմ...

Ու այդ «հանոյքը» բանաստեղծը կը հաղորդէ իր ունկնդիրներուն:

Այս պատճառով երբ Հայաստանի Կրթական Գործավարութիւնը որոշեց Պետական Օփերա մը հիմնել Երեւանի մէջ, իր առաջին մտածումը եղաւ վերամշակել տալ Անուշը հեղինակին, որովհետեւ իր այս ձեւով աններկայանալի նկատած էին զայն:

«Հայաստանի Պետական Հրատարակչական Վարչութիւնը, կը գրէ թղթակից մը, Լուսժողկոմատի կարգադրութեամբ՝ յանձնարարել է երաժշտագէտ Արմէն Տիգրանեանի վերամշակել Անուշ օպերան եւ ներկայացնել տպագրութեան համար:

Երաժշտագէտը այդ աշխատանքը կատարելու համար նիւթապէս ապահովուած է Լուսժողկոմատից» («Անահիտ», Գ. տարի, 1932, թիւ 5—6):

Այս շնորհը զլացուած էր նոյնիսկ Ալեքսանդր Սպենդիարեանի, Ալմաստի պատրաստութեան համար: Կրնանք երեւակայել Անուշի ժողովրդականութիւնը:

Արմէն Տիգրանեան լծուեցաւ աշխատանքի ու վերամշակուած Անուշը ներկայացուեցաւ Երեւանի Օփերան, աննկարագրելի խանդավառութեան մէջ: Այս առթիւ «վաստակաւոր արուեստագէտ»ի տիտղոսը շնորհուեցաւ գլխաւոր դերակատարներուն, Հայկանոյշ Դանիէլեանի (Անուշ) եւ Շարա Տալեանի (Սարօ):

Պետհրատը սակայն չկատարեց իր խոստումը, տպագրութեան չյանձնեց վերամշակուած Անուշը:

Ի՞նչ պէտք է հետեւցնել այս լռութենէն: Բայց իրաւունք չունինք կարծիք յայտնելու գործի մը մասին զոր չենք լսած:

×

Երեւան մեծ շուքով տօնեց Յովհ. Թումանեանի մահուան տասնեւհինգամեակը: Կազմակերպուեցան հանդէսներ, եղան բանախօսութիւններ, արտասանուեցան բանաստեղծին քերթուածները, բեմադրուեցան թատերգութիւնները: Պետհրատը որոշեց տալ բանաստեղծին գործերուն «ակադեմական» տպագրութիւնը, «Րաֆֆի» անունը սրբուեցաւ Երեւանի փողոցէն ու անոր յաջորդեց «Յովհ. Թումանեան փողոց»ը:

Երեւանի գրական թանգարանը որոշեց կազմակերպել գիտական արշաւանք մը դէպի Յովհ. Թումանեանի ծննդավայրը, ուսումնասիրելու համար բանաստեղծին կեանքին ու գործերուն հետ կապուած վայրերը:

Քանդակագործուհի Այծեմնիկ Ուրարտու ձեռնարկեց շինելու բանաստեղծին մեծադիր արձանը իր հերոսներուն հետ, իբրեւ խորք ընտրելով Լոռիի գեղեցիկ բնութիւնը:

Թղթակիցներու տեղեկութեանց համաձայն, արձանը պիտի չնուի քարէ եւ մարմարինէ: Պիտի ունենայ սատը մէթր բարձրութեամբ պատուանդան մը, որուն վրայ պիտի կանգնին, բնական հասակով Թմկաբերդի Տիրուհին՝ Ալմաստը, աշուղին հետ, Լոռեցի Սաքօն, խելագար Անուշը, Սասունցի Դաւիթը եւ Մըսրայ Մելիքը: Պատուանդանին վերեւը Յովհ. Թումանեան՝ պրոնզէ:

Այս չքեղ հանդէսներուն, այս հսկայ ու արժանաւոր կոթողին առջեւ մեր աչքերը ակամայ սեւեռեցան հեռո՛ւն, Զարենցներու եւ Ալազաններու, Բակունցներու եւ Մահարիներու Բարձ հողակոյտերուն: Ու մեր խելքը չհասաւ մեր աշխարհի բաներուն...

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ ընթեռնլի եւ մելանով:

ԱՆՑԻՑ ԱՆՑԵԼՈՑ...

Երկիր խոպան էր, անմըշակ,
Փուշ ու տատասկ ծածկէր համակ.
Ջայն վաստակ՝ ի շէն ի դրախտ փո-
խեց արագ:

Աշխատութեան տիեզերական արդիւնքը, եւ այդ արդիւնքին մէջ Հայուն մասնակցութեան չափը, բաժինը: Ասով է որ կը չհագրդուինք աւելի, երբ աշխատութեան կ'ակնարկենք:

Փութանք այս ընդհանրապէս համառօտ տողերուն մէջ յիշատակել հայ ցեղին հսկայական միանգամայն ակներեւ մասնակցութիւնը՝ մասնաւորապէս Փ. Ասիական երկրամասին մէջ, որուն հեռաւոր ծայրերը կը յանգին Մասիսի ստորոտը: Հռոմէական պատմութեան ծանօթ Փ. Ասիական արշաւանքները Հայուն քրտինքով արդիւնաւորուած մարզերու մէջ տեղի ունեցան: Լատին զինուորն ու սպան ապշահար դիտեցին Հայուն ձեռքով արգաւանդ դաշտերն ու գետինները, որոնց առատութեան եւ լքումի զրոյցը մղած էր զիրենք թափանցելու անտէր անտիրական երկիրներ: Բայց, եհէ՜, Հայուն վաստակը զանոնք փոխած էր ի շէն ի դրախտ:

Հայկական երկասիրութեան, անսահման գործունէութեան սկիզբը պատմութեան մշուշով գեղերփնուած է: Սենաարի անապատէն մինչեւ հիւսիս Հայկազրմ որեարին շինարար գաղթականութիւնը, ճիշդ քերթողին ըսածին պէս, խոպան ու անմշակ երկիրը փոխեց ի շէն ի դրախտ:

Ասքանազեան աշխարհին յիշատակութիւնը Ս. Գիրքին մէջ, Նոյեան Ջրհեղեղին աւերածութեան յաջորդող շրջանին, հայկական աշխատութեան անդրանիկ կոթողն է, հոն ուր միայն կրցաւ ապաստան գտնել Յաբեթի հայրը Նոյ, որ իր տապանին թանկագին բեռը, ընդ մարդ եւ ընդ անասուն, Արարատ — Մասիսի արտեւանին վրայ կարողացաւ պարպել: Նոյի հաշմանուն սերունդները — Նոյեմի եւ Նոյեմզար — այդ լերան արեգնաղ կողերուն վրայ միայն կրցան գտնել մարդանդաշող վայելչութիւնը՝ յետՋրհեղեղեան նոր աշխարհ մը կերտելու համար, որուն առաջին բնակիչները պիտի ըլլային Յաբեթոսէ շառաւիղները — Հայերը: Ո՞վ կրնայ հերքել այս «առասպել»ին ստուգութիւնը: Ո՞վ կրնայ կասկածիլ հայկական պատմութեան նախերգանքին վրայ, որուն առաջին մասը կը կազմէ Մարանդ, յետՋրհեղեղեան առաջին մարդաշէն հովանոցակը, ամարանոցը, ուր Նոյ հանգչեցուց իր յոգնած գլուխը իր սիրական Նոյեմզարին պատրաստած այդ դրախտին մէջ, Մարանդ (... Մայր անդ), որմէ ապահովաբար ծնունդ առած է զուտ հայկական, արարատահամ բառը, մարմա՛նդ:

Կը դիտէ՞ք, տղաք, ձեր պատկանած ցեղին անդրանիկներուն մոլութիւնը — երկիր շէնցնել, մշակել, ածու եւ ակօս բանալ, խոպան հողերը գծագրել երկրագործութեան նպատակով, բահ ու բրիչ գործածել, բայց, դէ՜հ, սաով իսկ ծոյլ ու աւազակ ցեղերու նախանձը գրգռել, անոնց յարձակումներուն նշաւակը ըլլալ, անոնց որ ամէնէն աւելի իրենք կ'օգտուէին հայ ցեղին այս «մոլի» մասնայատկութենէն — երկրաշէն:

Ու դժբախտ իրականութիւնը այնպիսի կերպարանք մը տուաւ քաղաքակրթութեան, որ ապստամբութիւն, բիրտ ոյժ, երկրակործան ձեռնարկներ անբաժան մաս կազմեցին մարդկային յառաջդիմութեան, այն սահման որ այդ տարօրինակ ընթացքին ընկերանալու վարժութիւնը կորսնցնող Հայ ցեղը արտասովոր ուժկնութիւն մը ցոյց տալու պարտաւորուեցաւ: Իր ամբողջ պատմութիւնը անձէն ու երկրաշէն աշխատութեան եւ բիրտ շրջակայ ուժերուն ամբարտակ կանգնելու ապերախտ ճիգերու համադրութիւն մըն է: Ուրեմն, պատիւ մեր ցեղին, որ աշխատութեան մարմնացումն է, պատիւ այն հայրենակ գիւղերուն՝ որոնք շրջափիւռ աւազակարոյ, ծոյլ ու տգէտ օտար տարրերը կը կոտցնէին, եւ փոխարէն... կը հալածուէին անոնցմէ:

Մինչեւ սա րոպէին՝ նոյն համգամանքը չէ՞ ներկայացներ միթէ մեր արտասահմանեան պատմութիւնը: Ամէնքը գոհ են Հայուն աշխատութենէն, բայց — սով իսկ — սա կամ նա ձեւին տակ, ծծուելի ըլլալու սահման իսկ արգելքներ կը յարուցուին: Ու այս ամէնը պատառ մը հացի համար:

Խեղճ ժողովուրդ:

Փոխէ մտածութիւնդ, սկզբունքդ — աշխատութեան ճիգը — անփոփոխ պահելով հանդերձ: Հագիր ճշմարիտ ազգասիրութեան մը պարեգօտը: Ազգըդ, ցեղդ մոռնալու վատութիւնը չէ որ քեզ պիտի յառաջացնէ: Մի՛ լքեր, մի՛ լուծանիր Երէկի աշխատանքդ իր երկունքը պիտի լուծէ մօտաւոր ապագային:

***

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐ

Աշխարհի թատերաբեմին վրայ երեւցած ու առ յաւէտ անհետացած նշանաւոր դէմքեր կան որոնք իրենց կեանքի վերջին վայրկեանին՝ արտասանած են իմաստալից խօսքեր ու այնպէս մեկնած դէպի անդենական:

Ահաւասիկ փունջ մը այդ հունկ բանքէն:

Հռովմի մեծազօր կայսրերէն Օգոստոս, մահուան օրը, իր մօտ կանչած է մտերիմները եւ ուզած է հասկնալ թէ իր մահամերձ վիճակը խանգարա՞ծ է երկրին անդորրութիւնը: Յետոյ ծածկելու համար իր նիհար ու տժգոյն դէմքը՝ հրամայած է որ շպարեն զինքը: Դերասանի մը նման ներկուած է: Նոյն օրը, իր մահէն քանի մը վայրկեան առաջ, իր բարեկամներուն ըսած է.

— «Ինչպէ՞ս... կեանք կոչուած կատակերգութիւնը լաւ խաղացի՞... Եթէ հաւնեցաք՝ ծափահարեցէ՛ք...»

×

Աղեքսանդր երկրորդի շրջանին անիշխանականներու գործունէութիւնը կատաղի սահման մը հասած էր:

Ռուսիոյ այս ցարին դէմ, 1879ին, անիշխանական Սոլովիէվ ատրճանակով մահափորձ մը կը կատարէ: Ցարը կը փրկուի:

Նոյն տարին, երբ թագակիրը Լիվատիայէն եկող շոգեկառքի մը մէջ էր՝ դարձեալ մահափորձի մը կ'ենթարկուի, ռումբով, Հարթման անուն յեղափոխականին կողմէ: Ցարը նորէն կը փրկուի:

1880ի ձմեռնային պալատին մէջ կատարուած մահափորձէն ալ կ'ազատի:

Նոյն տարին Աղեքսանդր Բ., արքայական պալատին առջեւ, չորրորդ անգամ կ'ենթարկուի մահափորձի, դժոխային ռումբով մը: Մեռնելէ առաջ ցարը կ'ըսէ.

— «Փա՛ռք Աստուծոյ, ողջ առողջ ազատեցայ:»

×

Ֆրանսացի յայտնի մատենագիր Ռապըլէ, 1553ին, վաթսուն տարեկան, անկողին ինկած էր:

Կարտինալ տը Պէլէ, մեծանուն հիւանդին որպիսութիւնը հարցնելու համար մէկը կը ճամբէ:

Ռապըլէ կ'ընդունի հիւանդապահ եկողը ու կ'ըսէ.

— «Կարտինալին ըսէ իմ ի՛նչ վիճակի մէջ գտնուիլս: Ես կ'երթամ փնտռել մեծ «Արդեօք» մը...»

Ռապըլէ իր մահէ պահ մը առաջ ըսած էր.

— «Խաղը վերջացաւ: Փակեցէք վարագոյրը:»

Ռապըլէ իր կտակի մէջ գրած էր.

— «Օգտակար բան մը չունիմ: Պարտք ալ չունիմ: Մնացածը բաժնեցէք աղքատներուն:»

×

Ալֆրէտ Տը Միւզէ, ֆրանսական բանաստեղծութեան փառքերէն մին (ծնած 1810ին — մեռած 1857ին), երկար ատեն հիւանդութիւն մը ունեցած է:

Սիրոյ եւ երկրպագութեան այս անմահ երգիչին, կեանքի վերջին մասը խաւարելութիւն մըն է եղած: Կը տառապէր անքնութենէ:

1857ի մայիս մէկը մահուան օրը եղած է: Ան ապաստարանի մը պէս դիմաւորած է Մահը իբրեւ հունկ բանք ըսելով.

— «Պիտի քնանամ, վերջապէս պիտի քնանամ...»

×

Գերման հանճար Կէօթէի վերջին խօսքը եղած է.

— «Լո՛յս, աւելի լոյս...»

×

Խումբ մը նշանաւոր դէմքերու վերջին խօսքեր տալէ վերջ՝ քանի մը հատ ալ անանուն մարդոց վերջին նշանաւոր խօսքեր կուտանք:

Հայ մեծատրուստ վաճառական մը, իր մահիճին մէջ պառկած է իբրեւ անյոյս հիւանդ, շրջապատուած հեռուէն եկած ազգականներով եւ բարեկամներով: Հիւանդը լուռ է ու կը տքայ միայն: Յանկարծ բերանը կը բանայ ու կ'ըսէ.

— Արմենիա՛, Արմենիա՛... ու կը մեռնի:

Բարեկամներ ու ազգականները ապշած՝ կը նային իրարու երես:

Մէկը կ'ըսէ.

— Վերջին վայրկեանին Հայաստանի մասին մտածեց:

ՔԻՒՐՏ ԱՂՋԿԱՆ ՆՈՒԷՐԸ

«Շնորհաւոր Նոր տարի, նոր բարի, քո՛յրի՛կ» կը գրէ Միհրանիկը: Կարճ բայց սրտագին մաղթանքներէ վերջ կ'աւելցնէ առանձին փութկոտութեամբ.

— «Իսկ հեռաւոր Զալխոյի՞ն. կը բաւէ՞ արդեօք գիրկ մը համբոյր եւ ծաղիկներ...»

Զալխօ՛— սուգի տրտմագին օրերու սփոփիչ յիշատակ մը. Համայնական անլուր տառապանքի մեր դժնէ ճամբուն վրայ՝ պայծառ գիծ մը— անունը այն կեանքոտ ու բարեմիտ Քրդուհիին՝ որ հիմա թերեւս շատոնց կոտորուեր է իր ժողովուրդին հետ, թրքական խուժդուժ ընդհարումներու մէջ:

Տարեվերջի ձիւն ձմեռ իրիկուն մը 1915ին, մօրաքրոջս տունն եմ: Կրակարանը լեցուն՝ տաքութիւնը հաճելի է: Լռութիւն մը սակայն կրանիթէ ծանրութեամբ կը ճնշէ մեզ: Սիրտ չեմ ըներ որեւէ խօսակցութեան ծայրը քրքրելու: Սեւերու մէջ, ձեռքերը ծոցը՝ այնքան թախծոտ ու վշտաբեկ արտայայտութիւն ունի մօրաքոյրս, որ սիրտ կը ճմլէ: Երբեմն կը հառաչէ միայն: Կը զգամ խուլ հեծկլտուքը իր ներքին, դառնագին ողբումներուն: Ու ակամայ, կը դառնամ պատէն կախուած նկարներուն, որոնց մէջտեղը պզտիկ, զանգրահեր տղայ մը կը ժպտի, խոնաւ աչքերով:

Յանկարծակի հիւանդացաւ ան շաբաթներ առաջ: Հայրիկին կորուստը մահացու կերպով խոցոտեր էր անոր մատղաշ ու սիրող հոգին: Հոն, սենեակին վերի կողմը, բազմոցին վրայ, երկնցած էր մեղրամոմի պէս գունատ: Գեղեցիկ գլուխը բարձերուն կռթնած՝ կը տքար նետահար եղնիկի նման: Կաթողին խնամքներ, գիշերային անխոնջ հսկումներ ապարդիւն անցան: Բժիշկ ալ չկար...

Քանի մը օր վերջը, ցուրտ ու տխուր առտու մը, երբ աշունը յոգնած ու դալկահար ապաստաներ էր մեր տանիքներու անկիւնը, երբ թռչունները երամ երամ կը չուէին տաք ու հեռու աշխարհներ, ան փակեց աչքերը, եւ խաղաղ բաժնուեցաւ մեր սիրազեղ գրկէն...

Հաւաքուեցան դրացի սրտցաւ կիներ, տեղահանութեան սարսափներէն հրաշքով ճողոպրած որբեւայրիներ, լացին, ողբացին աղու աչքերով, լուսաւեղ ճակատով խոհուն տղեկը, զանգը ու գգուելի գանուկը մամային, տունին անուշաբոյր ծաղիկը...

Մօրաքրոջս արցունքին ակերը ցամքեր են: Փշրուեր է յոյսի վերջին կայծը:

Դուրսը՝ ձիւնը խոլական եւ դիւահար պար մը կը դառնար: Ծաղկանոցը սպիտակ ու ողորկ պատանք մը սփռած է: Եղբեւանիներու բարակուկ ճիւղերը չչմած են ճերմակ հեղեղին տակ: Վարդենիները կը խեղդուին հեւասպառ: Ճնճղուկները սմքեր պահուեր են քիւերուն տակ եւ կը մտմտան վաղուան պարէնի մասին: Գերեզմանի պէս լուռ է թաղը:

Ջիւնը Ամանորը յատկանշող ուրախութիւնն է, աւանդական անուշութիւն մը կար հոն. երբ ողջ էր ժողովուրդը, եւ գիտէր տօնել օրերը՝ իրենց պատշաճ հանդիսաւորութիւններով:

Ա՜հ, այս գիշեր— եռ ու զեռ, երգ, նուագ, կեր ու խում: Մաղթանքներ, նուէրներ ու համբոյրներ...

Արթուն են բոլորը: Լուսավառ սենեակներ՝ քաղցրեղէններով, պտուղներով ծանրաբեռնուած՝ կը սպասեն Հայուններէ ներս անխտիր: Ի՜նչփոյթ ձիւնն ու բուքը, ցուրտն ու սառնամանիքը: Հեշտանքով կ'ըմպեն Տիգրանակերտի համբաւաւոր օղին, Արղնիի, Սեւերեկի կարմիր գինին, ու տօնէ տուն շնորհաւորութեան կը պտտին մինչեւ առաւօտ:

Քաղաքին խիտ, այլազան բնակչութիւնն անգամ մասնակից է հայկական Նոր Տարիի պատրաստութեան: Ողեւորութիւնը աննախընթաց է առեւտրական հրապարակին վրայ: Թուրքերն իսկ բաժին կ'ակնկալեն Ամանորի ճոխ սեղանէն: Ու կը սկսին յաջորդ օրը շրջիլ դռնէ դուռ— գիշերապահներ, աղբահաւաքներ— խոշոր պարկեր իրենց կռնակները առած: Հայ տանտիկինները կը լեցնեն անխնայ— չամիչ, պտուղ, նուշ, ընկոյզ, թուզ, սրմաւ: Ո՞ր մէկը թուել:

Առատաձեռն ու ազնիւ ժողովուրդ: Ան կուտար հանդիպած կարօտ ճամբորդին, անսուաղ անցորդին, անճար գաղթականին: Մեծ էր իր սիրտը: Կը սիրէր բոլորէն վեր, գերիվեր կենալ: Գիտակից էր իր անցեալին: Իր պապերը թագակիրներ էին, եւ իր հին հին քաղաքը — հայաշէն բերդաքաղաք, — հեթանոս Արմէններու մայրաքաղաք:

Պահող բամատեսակ կերակուրներու ախորժաբեր հոտը կը լեցնէ միջոցը: Համպա նշանուած աղջիկներու եւ հարսներու երանութիւնը: Անոնք կը սպասեն սրտատրոփ, նուէրներու լաւագոյնին:

Ի՜նչ անուշ յոյզերով ողողուած են մանուկ դէմքերը: Հայրենի կաղանդը ինչե՛ր չի բերեր— երգ ու պար, մոմիկներ, պտուղներ եւ նո՛ր նո՛ր բաներ: Այնէնէն հոգեպարար պատմուածքներն ու հեքեաթներն են, զոր ընտանիքին ծերը՝ շուրջն հաւաքած չարաճճի խումբը հետաքրքիր թոռնիկներուն, կը պատմէ՜...

Կը յիշեմ մեծ հայրս:

Կը նստէր իր տեղը, վերը բազմոցին անկիւնը ծալլապատիկ: Ծխախոտի պատէր աւեհեր գլուխը ամպի մը նման: Սաթէ համրիչը կը դառնար գոլորշին կը բարձրանար եւ կը շրջաչոր ու նիհար մատներուն մէջ, ու մեր ստիպումներուն վրայ կը սկսէր:

— Այն ատենները երբ ինք շատ երիտասարդ է, եւ գլուխը անհաւասարի կերպով սեւ ու խիտ մազերով ծածկուած: Երբ աչքերը կրակ եւ հոգին թեւեր ունին:

Նոյն հեռաւոր Նոր Տարիին Տիգրիսը կը սառի:

Խումբ մը տարեկից ընկերներ կ'որոշեն երթալ՝ դիտելու սրընթաց գետի սառոյցը: Կ'առնեն հրացաններ ու զէնքեր: Կը հագուին հաստ բրդեղէններ ու մուշտակներ: Եւ ունին առատ գինի: Քաղաքէն դուրս կ'ելլեն, երկինք գետին ճերմակ է: Ժողովուրդը կ'երթեւեկէ գետի բոլոր մասերուն վրայ: Իրենք աւելի վար կ'իջնեն դէպի կամուրջ: Մօտակայ անտառներէն չոր կաղնիներ կը կտրեն եւ կրակ կը պատրաստեն հաստատուն սառոյցին վրայ, կամուրջին մէջտեղէն ամենալայն կամարին տակ ուր Տիգրիսը կը ծովանայ եւ վերէն նայելն անգամ գլխու պտոյտ կը պատճառէ: Կը բոլորուին կրակին շուրջը, կը խմեն ու կ'երգեն: Իրենցմէ մէկը կ'որսայ վայրի ճագար մը: Ուրախութիւնը կը բազմապատկուի: Կենդանիի միսէն համեղ խորոված կը պատրաստեն կրակին վրայ ու կը շարունակեն կերուխումը:

Յանկարծ դիմացի Քառասուններու Լերան գլխէն գայլերու ոռնոցներ կը լսուին: Քանի մը վայրկեան վերջ իրենց մօտ են գազանները անօթի ու կատաղի: Արթնամտութիւնը կ'ունենան առանց մեծ շուարումի շտկել զէնքերը: Հրացանները կ'որոտան: Եւ ձիւնին վրայ վիրաւոր՝ կը տապլտկին գազանները: Մէկ քանին խուճապահար դարձեալ լեռը կը մագլցին: Եւ կամուրջին տակը, սառած թմրած Տիգրիսը գայլերուն արիւնովը կը ներկուի: Իսկ իրենք՝ անվտանգ ու ապահով տուն կը դառնան:

Քանի մը օրէն այս սխրագործութիւնը կը խօսին՝ քաղաքը քաղքով:

Երիտասարդ օրերու քաղցր վերյիշումը կը յուզէր մեծ հայրս: Ծխախոտի ծուխը կը գոլորշիանար յամրընթաց, ու կը կախուէր սպիտակափառ գլխուն վրայ, որուն կէսը՝ կը գրաւէր լայն ու ճաղատ ճակատը, ուր կնճիռները ակօսներ փորեր էին, դրոշմելով հոն տարիներու ապրումներն ու խոյանքը...:

Հիացումով ու երկիւղով համակուած՝ կ'երեւակայէինք արդահոս ու խելացնոր Տիգրիսը, որ թոյլ տուեր էր իր ալեծուփ մակերեսին վրայ մեր պապերը յանդգնէին կեր ու խում ընել ու գազաններու դէմ կռուի

«ԱՍՏՂԻԿ ՎՃՂՎՍՈՍՈՒ»

ՎԱՎԱՎԻՆՈՒՓ ՑՈՒՑ

ՊԵՐ ՍՏԵՂՆՎԱԾՔՆԵՐՈՎ

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

ՎՏՈՎՄՈՒ ՎՍՏՈՒ ՊՈՎՈՒՆԴԸ

ՎԱՎԱՎԻՆՈՒՓ ՑՈՒՑ ՊԵՐ ՍՏԵՂՆՎԱԾՔՆԵՐՈՎ

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

«ԱՍՏՂԻԿ ՎՃՂՎՍՈՍՈՒ»

ՎԱՎԱՎԻՆՈՒՓ ՑՈՒՑ

ՊԵՐ ՍՏԵՂՆՎԱԾՔՆԵՐՈՎ

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

Ա. Նլրսի, Զատիկ ընկերը, նրան ծանր վիրավորել է գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։ Ա. Նլրսի վիրավորները ստացել են գյուղի խորհրդի նախագահ Յոհաննէսի կողմից։

դիտել կուտան թէ Մ. Նահանգներու բողոքը հետեւանք է հրէական խաղերու: Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները միշտ լարուած կը մնան, քանի որ պայքարը կը շարունակուի փոխադարձաբար:

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՏԻԺ կը սպառնայ 17 ամբաստանեալներու, որոնք ձերբակալուած են, ահաբեկում սարքած ըլլալով Հիթլէրի, Կէօրինկի եւ Կէօպէլսի դէմ: Դատավարութիւնը պիտի սկսի յունուարին: Ամբաստանեալներուն գլուխը կը գտնուի հրապարակադիը մը, Նիքիչ, որուն համար կ'ըսեն թէ դաւը սարքած էր քանի մը շաբթուան մէջ:

ԶԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՉԻՆԱԴՈՐԾԱՐԱՆԸ, Շքօտա, պերմանական հակղզութեան տակ ինկած է, իբրեւ հետեւանք նոր կացութեան: Այս պարագան մեծ վրդովում պատճառեց Փարիզի մէջ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ **ՓԻԼԻՊ ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆԻ**

Յունուար 15ին, **Collège**ի սրահին մէջ

Նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաձեւել:

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաբրեղ տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofp. Արամ ձիւնեանի formulեին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը **(caries)** մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթուներու կազմութիւնը:

ԿԸ ԾԱՆՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԼԹՈՒՄԲ

Վարկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանգէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շալիկ

Ժամադրուեցէք **Réveillon**ի համար, **31** Դեկտ. Շաբաթ գիշեր

Հայկական նուագ եւ պարուհիներ

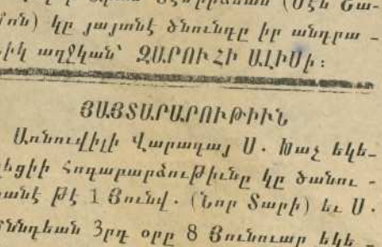

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Ընծրցելի Աճեալարդաւի: Ստացական զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի հիւթով: Հայ առանդական սեղանին զարդ:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵՑԻՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԱԳՐԵՑԻՔ

«ՅԱՌԱՋ»Ի Ն

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Սկսած զրկել 1939 Յունուար 1էն

ՓԱՐԻԶ.— Լ. Փափ.

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ.— Ա. Յով.

ՊՈՒՏԱՓԵՇՏ.— Ն. Փալ.

ՓՈՒԱՖԻԼ.— Շ. Միք.

ԼԻՈՆ ՎԷՋ.— Հ. Գ.

ԻՒՆԻՈՆ ՍԻԹԻ.— Օր. Ա. Ս.

Ընկերը Թորգոմ Ղազարեան (Սէն Շամոն) կը յայտնէ ծնունդը իր անդրանիկ մանչուն՝ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ:

×

Ընկերը Արամ Տէմիրճեան (Սէն Շամոն) կը յայտնէ ծնունդը իր անդրանիկ աղջկան՝ ԶԱՐՈՒՀԻ ԱԼԻՄԻ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ատենապետ Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1 Յունի. (Նոր Տարի) եւ Ս. Ծննդեան 3րդ օրը 8 Յունուար եկեղեցւոյս մէջ Ս. Պատարագի արարողութիւնները կը կատարուին առաձայն եւ դաշնամուրով, պիւղիս եւ բիա. երկսեռ Մխիթեան երգչախումբին կողմէ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Վահրամ Էմմանեանի: կը պատարագէ Տ. Ատոմ քհնյ. Փայլակ:

Պէտ հրաւիրուին չբջանիս ազգայինները:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— *Բնիկ Էֆէլբէրցի* (Կեսարիա) *Գրիգոր Թունաօեան, որուն հասցէն էր5, Rue de Pourtour (S et O): կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան կամ B. Stepanianի, 16 Bld. Michel, St. Juste, Marseille:*

— *Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Անդրանիկ Տէօքմէճեան որ կեսարիոյ որբանոցէն փոխադրուած էր Իզմիր: 1922ին Իզմիրի աղէտին փոխադրուած է Գավալայի (Յունաստան) որբանոցը: Իր մասին լուր ունեցող ընկերներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջ՝ Տիկին Հայկուհի Եայլաբանեի, 26 Rue Louis Blanc, Lyon, (Rhône), France:*

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՑՔ

Ի· տարի

Գին **5** ֆրանք (Ֆրանսա), Արտասահման **1.50** շիլին կամ **40** սէնթ:

Դիմել հեղինակին.

44 Rue du Commerce, Colombes, (Seine) France:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ավինեանէն Պ. Վարդերես Մինասեան իր եղբօր մահուան տարելիցին առթիւ կը նուիրէ 50 ֆրանք Ֆ. Կ. Յաչէի Կեդր. Վարչութեան, 50 Ֆր. Փարիզի Աղքատախնամին: Ստանալ «Յառաջ»ի Վարչութենէն:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի, ՖՐ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ, ՄԱՐՏ 19 ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ.

Փաւիլիոն

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 3 Յունուար երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Հայ Կիումբէթին մէջ:

ԵՂԱՆԱԿԻ ՓԱՅԼՈՒՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 Յունուար Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

ՍԱԼՈՆ ԳՕԼԻԶԷԻ ՄԷՋ

Գեղարուեստական բաժին: Պարահանդէսին պիտի նուագէ նշանաւոր **Jazz Paladium de Londres**.

Ներկայացում եւ պարահանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅԲ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիւ Ժան Կուժօն, Մէթրօ Շանզ Էլիզէ - Ֆլէմանսօ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ **ԵՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ**

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ, կը մասնակցին՝ Տիկիններ ԳԱՅԵԱՆԷ, ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՑՐ եւ ՔԻՒՐԹՅԷՆ - ԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ:

Երաժշտութիւնը կը վարէ թաւխաս ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին եւրոպական պարերը: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻԻ:

Ձոխ պուֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Դրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 13 Rue Richér, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), Հանգէսին օրը կիչէն:

Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆրանք:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՆԻԼԻՒ - ՊՈՒԱՖՈՒԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՆԵՐՈՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

1 Յունուար, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն ընկերվարականներու սրբարանին մէջ, 149 bis, Avenue d'Argenteuil, Անիէր:

Երգ, արտասանութիւն, պար եւ զանազան դպրոցական խաղեր:

Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՕՓԵՐԱՅԻ ԵՐԳՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ **ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ**

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ 1 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն **Salon MASSILIA**ի մէջ, **1 Rue Roux de Brignolle,** Մարսէյլ:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

Ա. Մրցանակ Մարսէյլի պետական երաժշտանոցէն

(Grand prix Wicart)

7 Յունուար, Շաբաթ ժամը 21ին, **Salle Emile Zola**

Մուտք՝ 4, 6 եւ 10 ֆրանքի

Բացուած է ԲԱՖՖԻ ճաշարանի աշխատասիրի նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ԲԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաճրածաւ ճօթ կովկասեան *չալիկով*:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

Ուշադրութիւն նոր ձեռնարկի

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)

Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70

Ծանօթ ենք հայերէն եւ թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ. հին եւ նոր ե,անակներով: Ընենք նաեւ հայկական ապուխտ, երշիկ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ *Բաց է ամէն օր:*

Alimentation "TREVISE"

Իր անմահական «Moka» տուրճով

Café "HAREM"

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն չմրցելի գիներով:

ՄԸՇՏԱՒԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒՐԱՒԱՆԱԿ

Ճերմակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

5 ԱՒ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՔ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30 Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԻ - ԱՅԱՄՆԱՒՈՐՈՑԻ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ. ՆՈՒՈ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աբաւօռներէն ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ՔԻԹԻՒՐԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Արտաւազդ Հաճիրմհան

122 Boulevard Murat (Paris 16e)

Մէթրօ Փօրթ տը Սէն Քլու, ելքը, Աւէնիւ տը Վէրսայլ կողմէն: Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դասի, առնելիքի եւ գործի համար:

10 - 12, 6·30—8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն: Թէլէֆօն, ժաամէն 52—69:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճոպարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Ճաշարան **"ԲԵՐԱ"**

ՏՆՕՐԷՆ *ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԵՏԱՆ*

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով:

Hommes **Dames**

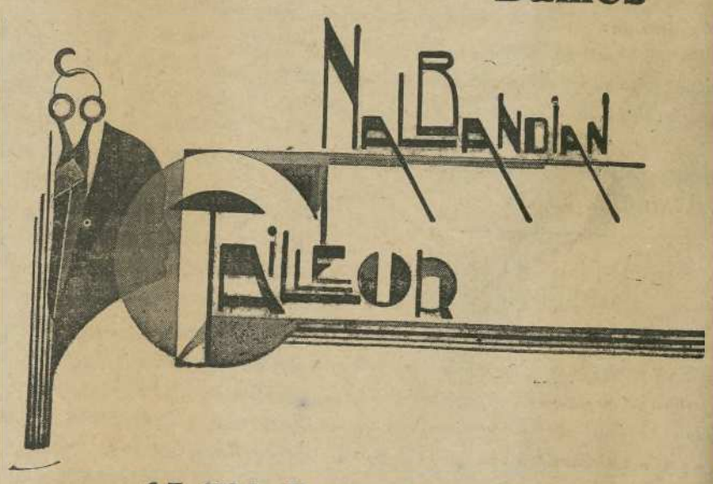

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39.-70

Fourrure des St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ

Մեկ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ՝ վճռչեալ գիներով: Ընտիր արժանթէնիներ, իրական մարթեր, փէթուանիներ, սկունաներ, օձիկներ, գաբեր, վերարկուներ եւայլն:

Կը շինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաջը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մուտքը՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 96-70

ՈՒԶՈ ՏԻՒԶ

Ջուտ խագոզէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է. ՈՒԶՈ ՏԻՒԶ, Զգուշացեք արեւելեան օղիներէ որ ձեր սուամրքով կ'այլէ եւ գիշեցնները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՈՒԶՈ ՏԻՒԶը որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է

Dalakupeian 8 Rue Suffren

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—69.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ
HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : Glacière 15 -70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ․—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԽՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր․
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 3 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3928 Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐՈՇԱԼ ԵՒ ԳՈՐԾԵԼ

Ի՞նչ կը թելադրէ այն ընդհանուր կացութիւնը, որուն խտացեալ պատկերը ներկայացուցինք վերջացող չաբթուն: Թէ միջազգային եւ թէ՛ հայկական ճակատին վրայ :

Ամէն բանէ առաջ՝ արթնութիւն եւ պայծառատեսութիւն : Յետոյ համախմբում ուժերու եւ կազմակերպութիւն: Ու վերջապէս հիմնական աշխատանք, բոլոր ճակատներուն վրայ:

Երկար խորհրդածութեանց չի կարօտիր միջազգային կացութեան պատկերը, իր անստոյգ, յաճախ վրդովիչ ելեւէջներով:

Իրականութիւն է որ ամբողջ աշխարհ կը զինուի, կանխելու կամ փութացնելու համար չարաչուք ընդհարումներ: Ամէնէն տկար իշխանութիւնն ալ կը քամէ իր ժողովուրդին երակները, մէջտեղ դնելով սրտառուչ նշանախօսքեր :

Ծիծաղելի պիտի ըլլար որ եւ է դեր վերագրել մեր ցիրուցան բազմութեանց, այս ընդհանուր խառնիճաղանճին մէջ: Մեր ձրգտումը պիտի ըլլայ յստակօրէն դատել դէպքերու ընթացքը, եւ, մօտաւորապէս նախատեսելով գալիքը, կարելին փորձել, եթէ ոչ բան մը չահելու, գոնէ չարիքները սահմանափակելու համար:

Այս է որ կը կոչենք արթնութիւն եւ պայծառատեսութիւն :

Բայց, չի բաւեր տեսնել ու դատել: Տեսակէտներ պարզել կամ բանաձեւ մշակել :

Հարկ է գործել: Շարժման մէջ դնել փորձառութեան եւ իմաստութեան բոլոր գիտելիքները: Մանաւանդ որ — թոյլ տուէք նորէն յիշեցնել— այլեւս խաւարակուռ Ասիոյ խորերը չենք ինկած, այլ լուսացնցուղ ափերու վրայ, ի սփիւռս աշխարհի:

Այս ճակատին վրայ, առաջին հոգը, անշուշտ, կը կազմէ մեր թեւաբեկ հայրենիքը :

Ինչքան ալ սահմանափակ ըլլան մեր հնարաւորութիւնները, այս ճակատին վրայ, պէտք չէ պատրուակ ծառայեն անհոգութեան կամ անշարժութեան :

Մեր տեսակէտները կրնան տարբերիլ Հայաստանի կարգուսարքին, իշխանութեան կամ էութեան մասին: Բայց, կը կարծենք թէ ամէնէն մոլեռանդ հաւատացեալն իսկ ըմբռնած է որ բան մը փոխուեցաւ, խախտեցաւ վերջին երկու - երեք տարիներու ընթացքին:

Ուրեմն, կարելի չէ վիճիլ այնպէս ինչպէս մինչեւ հիմա:

Եթէ Երեւանը երես դարձուցած է մեզի, կամաւորապէս կամ հակառակ իր կամքին, այդ չի նշանակեր թէ մենք ալ քէն պիտի պահենք :

Ուրիշ ի՞նչ ունինք, իբրեւ խարիսխ, անոր կառչելու եւ կանգուն մնալու համար :

Բայց, այս պարագան իրաւունք չի տար նորէն հոլովելու քարացած եւ սնամէջ ըմբռնումներ, պարզապէս ի հեճուկս այս կամ այն հոսանքին:

Եթէ անկեղծօրէն կ'ընդունինք որ բան մը փոխուած է— դըժբախտաբար դէպի գէշը — ապա ուրեմն պէտք է փոխել դիրքեր բռնելու եւ գործելու եղանակներն ալ :

Օրինակ, ի՞նչ կը նշանակէ նորէն բարեկամութիւն խաղալ եւ պատկառելի գումարներ հաւաքել յանուն վերաշինութեան, երբ գիտենք որ Երեւան Բարեգործականի չէքերն անգամ չընդունիր, քար լռութիւն պահելով :

Հարցումը կ'ուղղենք աւելի բաց,— ինչո՞ւ ձեռնարկներ չեն կատարուիր, ապահովութեան տակ առնելու համար Հայաստանի անունով հաւաքուած գումարները, որոնք մեծ մասով կը գտնուին պղտոր, կպչուն ձեռքերու մէջ:

Ո՞վ կ'երաշխաւորէ այդ գումարներուն եւ գալիքներուն անկորուստ պահպանումը, երբ իրաւատէրը ամէն յարաբերութիւն խըզած է Հայկական Արտասահմանի, մինչեւ իսկ իր ամէնէն հաճոյակատար բարեկամներուն հետ :

Հօկերը վերածուեցան դիմակաւոր կոմիտէներու: Վերաշինացները կազմալուծուեցան, կամ կորսնցուցին իրենց գոյութեան իրաւունքը:

Արդ, ի՞նչ բանի կը ծառայեն անոնց հաւաքած դրամներն ու նիւթերը: Գոնէ անոնք խելք ըրա՞ծ են դրամատուն մը յանձնելու այդ հարստութիւնները, իբրեւ անձեռնմխելի աւանդ: Միեւնոյն ատեն հրատարակութեան տալով հաշիւները, ելքն ու մուտքը:

Բծախնդրութեան, տարրական պարկեշտութեան այս պարտականութիւնը ամէնէն առաջ կ'իյնայ իրենց՝ Հօկերու եւ Վերաշինացներու եւ ուրիշ գոյնզգոյն «բարեկամ» կազմակերպութեանց անդամներուն վրայ :

Թող չըսեն թէ անտեղի ենթադրութիւններ կ'ընենք: Մեր ականջին հասած են Հայաստանեան աւանդներու տնավարի գործածութեան պատմութիւններ, որոնք աւելին գրել պիտի տային :

Հարցը չատ պարզ է,— ինչ որ հաւաքեր են Հայաստանի անունով, պարտաւոր են ցուցակագրել եւ յանձնել դրամատուն, իբրեւ նուիրական աւանդ: Մինչեւ որ բուն իրաւատէրը ձայն տայ:

Ամէն պարագայի մէջ, հայրենիքն է այդ աւանդին տէրը, այսօրուան կամ վաղուան համար: Եթէ կարելի չըլլայ գայն անմիջապէս յատկացնել վերաշինութեան, ուրիշ պահանջներ չեն պակսիր Հայաստանի մէջ, լաւ կամ գէշ օրերու համար:

Մտահոգութեան ուրիշ պարագայ մը, Հայաստանի ճակատին վրայ, ապահովութեան խնդիրն է, որ կը պահանջէ լուրջ ուշադրութիւն:

Անշուշտ չէք սպասեր որ մանրամասնենք այդ հարցին զանազան երեւոյթները: Կը բաւէ սեղանի վրայ դնել խնդիրը, լայնօրէն քննելու համար, յարաբերութեանց խզման հարցին հետ, որ նոյնպէս պարտականութեան կը կանչէ մեզ, առանց հոսանքի կամ դասակարգի խտրութեան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

— oo —

Վարչապետին ծանրակշիռ յայտարարութիւնները

— oo —

Դամասկոսէն կը հեռագրեն Դեկտեմբեր 31 թուականով․—

Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին վաւերացման ձգձգումը եւ կարգ մը Ֆրանսացի վարիչներու ըրած յայտարարութիւնները ցաւալի տպաւորութիւն գործեցին երկրին մէջ: Ժողովուրդին յուզումը եւ յուսախաբութիւնը արտայայտուեցան խորհրդարանի երէկուան նիստին մէջ, ուր ազգայնական խմբակցութեան նախագահը, Շիւքրի Քաչալի եւ քարոզութեանց դրասենեակին վարիչը, Ֆախրի Պարուտի կառավարութենէն պահանջեցին վերջացած նըկատել փոխանցման շրջանը եւ անկախութիւն հռչակել: Վարչապետը, Ճէմիլ Մարտամ պէյ, խօսք առնելով բացատրեց Ֆրանսայի արտաքին նախարարին ցոյց տուած ընդդիմութիւնը դաշնագրին վաւերացման մասին: Յետոյ խստօրէն քննադատեց «Ֆրանսական քաղաքականութեան նոր ուղղութիւնը»: Շեչտեց թէ Փարիզ գտնուած ատեն զգուշացուցած է արտաքին նախարարը, թէ ծանր հետեւանքներ կրնան ծագիլ, եթէ դաշնագիրը չվաւերացուի եւ թէ անպաշտօն յայտարարութիւններ ըրած է այս մասին: «Կարելին փորձեցի Ֆրանքեւսուրիական զինակցութեան համար: Մենք հաւատարմօրէն կապուած ենք դաշնագրին որ կը միացնէ մեր չահերը »:

Վարչապետը այս առթիւ յիշեց քննիչ յանձնաժողովի մը առաքման խնդիրը:«Հանրապետութեան նախագահը, երեսփ․ժողովը եւ կառավարութիւնը ամէն պարագայի մէջ պիտի մերժեն բանակցիլ այդ յանձնաժողովին հետ: Եթէ Ֆրանսա չուզեր պահել իր խոստումը, մենք պատրաստ ենք մեզ պաշտպանելու բոլոր միջոցներով, զոհելու մեր կեանքը եւ հարստութիւնը՝ անկախութեան համար »:

Յետոյ խորհրդարանը քուէարկեց կարգ մը բանաձեւեր, որոնք հետեւեալ տրամադրութիւնները կը պարունակեն․—

1․ Սուրիոյ խորհրդարանը, անկեղծօրէն փափաքելով զինակցութիւն կնքել Ֆրանսայի հետ, կապուած կը մնայ Դեկտ․ 26ին վաւերացուած դաշինքի բնագրին, որ կ'ապահովէ Սուրիոյ իրաւունքները: Եթէ սակայն Ֆրանսական խորհրդարանը ազատ է մերժելու զինակցութիւնը, չի կրնար ժխտել անոր բնական իրաւունքը անկախութեան մասին, որ նուիրագործուած է Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտով :

2․ Ուրիշ որ եւ է համաձայնութիւն յանձնուած չըլլալով իր վաւերացման, խորհրդարանը չեղեալ կը նկատէ իր կողմէ չճանչցուած որ եւ է պայմանագրութիւն կամ յաւելուած :

3․ Խորհրդարանը կը ցաւի որ Ֆրանսական կառավարութիւնը, առանց բանաւոր պատճառի մերժած է յարգել իր յանձնառութիւնները: Այս առթիւ կը պարսաւէ անոր բռնած անորոշ դիրքը դաշնագրին վաւերացման հարցին մէջ եւ կը պահանջէ կառավարութենէն հսկել Սուրիոյ իրաւունքներուն վրայ, հաստատելով իր անկախութիւնը եւ միութիւնը եւ ստիպողաբար ձեռք առնել ազդու միջոցներ, անյապաղ սատանձնելու համար բոլոր իշխանութիւնները:

4․ Խորհրդարանը կ'արձանագրէ վարչապետին յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն ան ինքզինքը ազատ կը նկատէ ստորագրուած որ եւ է պայմանագրէ կամ համաձայնութենէ :

5․ Խորհրդարանը կը հրաւիրէ Սուրիացիները յարաբերութիւն չմշակել ո եւ է անհատի կամ յանձնաժողովի հետ, եթէ իրենց կարծիքը հարցնեն:

6․ Խորհրդարանը ցաւ կը յայտնէ Լաթաքիոյ, Ճէպէլը Տրիւզի եւ Ճէզիրէի մէջ պատահած հակօրինական եւ ըմբոստական արարքներուն առթիւ, եւ կը պահանջէ կառավարութենէն ստիպողաբար վերջ դնել այդ կացութեան :

7․ Խորհրդարանը կ'արձանագրէ թէ Սուրիոյ կառավարութիւնը համաձայն է իրեն հետ, նախկին բոլոր բանաձեւերուն վրայ:

Վարչապետը Քորսիկա գնաց, ապահովելով ելմտացոյցին վաւերացումը

— oo —

Վարչապետ Պ․ Տալատիէ, որ Փարիզէն պիտի մեկնէր կիրակի առտու ժամը 10ին, ճամբայ ելաւ կէս օրէն վերջը, ապահովելու համար 1939ի ելմտացոյցին վաւերացումը, նոր տարիէն առաջ : Երեսփ․ ժողովը եւ Ծերակոյտը գիշերը ցերեկին խառնած էին, համաձայնութիւն գոյացնելու համար չարք մը վիճելի կէտերու մասին: Պահ մը հարկ եղաւ գիշերանց արթնցնել երեսփ․ ժողովին նախագահը, Պ․ Էռիօ, որպէսզի ժամանակ չկորսուի: Վարչապետը երեք անգամ վստահութեան խնդիր յարոյց, եւ չահեցաւ: Երեսփ․ ժողովը 229ի դէմ 353 ձայնով մերժեց համայնավար երեսփոխաններու մէկ բանաձեւը, որ կը պահանջէր ջնջել «կայինի» կամ կրճատման յանձնաժողովը (վարչական վերակազմութեան համար): Մերժեց նաեւ ընկերվարականներու մէկ բանաձեւը, նոյն հարցի մասին, 247ի դէմ 343 ձայնով, եւ վերջապէս համայնավարներու երկրորդ բանաձեւը, որ կը տրամադրէր տեղեկութիւններ քաղել անհատներու սեղանաւորական հաշիւներու մասին: Ելմտական նախարարը բացատրեց թէ 1940ին միայն կարելի է գործադրել այդ կանոնը, դրամատուններու մէջ եղած հաշիւներու մասին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ․ էջ)

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐԸ Կ'ԱՒԵԼՑՆԵՆ ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարդանք․—

Կրթական տեսչութիւնը նոր որոշում մը տուաւ, պէտք եղածին պէս ապահովելու համար թուրք լեզուին եւ գիրին ուսուցումը փոքրամասնութեանց դպրոցներուն մէջ :

Թէեւ թուրքերէն ձեռագրին ձեւը 4 տարիէ ի վեր փոխուած է եւ ներկայիս բոլոր նախակրթարաններու եւ միջնակարգ վարժարաններու մէջ նոր գիրին կազմուածքին համաձայն դասաւանդութիւն կը կատարուի, սակայն փոքրամասնութեանց դըպրոցներու մէջ գիրի դասը տակաւին այս վարժարաններուն մնայուն ուսուցիչներուն կողմէ եւ ֆրանսերէն գիրի դրութեամբ կ'ուսուցուի: Այս կերպով հին դրութեամբ գրել սորված ուսանող մը երբ պաշտօնական վարժարան մը կը փոխադրուի, գրելու տեսակէտ ամբողջովին տգէտի մը կացութեանը կը մատնուի :

Փոքրամասնութեանց վարժարաններէն պաշտօնական դպրոցներ փոխադրուած չատ մը աշակերտներու պաշտպաններու կողմէ այս մասին կատարուած բողոքներուն վրայ, կրթական տեսչութիւնը փոքրամասնութեանց վարժարաններու գիրի խնդիրն ալ լուծած է, որոշելով որ չաբաթական երկու պահ բաղկացած այս դասը եւս, այս վարժարաններու պաշտօնական թուրք ուսուցիչներուն կողմէ եւ նոր գիրի ձեւով դասաւանդուի:

Կրթական տեսչութիւնը այս որոշումը տուած ատեն, նկատի ունեցած է նաեւ սա պարագան թէ, դպրոցի միջավայրէն, նոյնիսկ թուրքերէն դասաժամերէն դուրս թուրքերէն խօսելու եւ թուրքերէն լսելու պատեհութենէն զրկուած աշակերտները, չաբաթը գոնէ երկու ժամ եւս թուրքերէնի ուսուցիչներուն հետ չփման մէջ գտնուելով, մայրենի լեզուն խւրացնելու կարելիութիւնը ունեցած պիտի ըլլան :

Վարժարաններուն հաղորդուած այս որոշումին համաձայն, մինչեւ հիմա ամէն դասարանի մէջ չաբաթական 2 պահ ուսուցուած դասերուն վրայ 2 պահ եւս պիտի աւելցուի եւ այս դասերն ալ, միւս թուրքերէն դասերուն նման թուրքերէնի, պատմութեան եւ աշխարհագրութեան ուսուցիչներուն կողմէ եւ դասաժամը 75 ղրուշի փոխարէն պիտի տրուին:

*** Թուրքիոյ կրթական գործավար Սաֆէթ Արըքան եւ տընտեսական գործավար Շաքիր Քէսէպիր հրաժարեցան, առողջական պատճառներով: Կրթական գործավար նշանակուեցաւ Իզմիրի երեսփոխան Հասան Ալի Եիւճէլ, տնտեսական՝ գարձեալ Իզմիրի երեսփոխան Հիւսնի Չաքըր :

Հում-Պէրլին առանցքին ազդարարութիւնները

Իտալական թերթերը կը չարունակեն արծարծել Թունուզի խնդիրը: Արտաքին նախարարութեան օրկանը, «Ռէլացիոնի Ինթէրնացիոնալի» (Միջազգային յարաբերութիւններ) նոր յօդուածով մը կը բացատրէ թէ «Թունուզը անհրաժեշտ է Իտալիոյ կեանքին համար եւ պիտի կազմէ գերագոյն փորձը այն յեղափոխական առանցքին (Հռոմ - Պերլին) որ ձեռնարկած է դարբնելու նոր Եւրոպան եւ որ պիտի յեղաշրջէ Եւրոպայի սկեպտիկ ուղեղները, եթէ հարկ ըլլայ փորձել զայն: Ամէնէն առաջ Ֆրանսացիները իրենք պէտք է մտածեն այս նոր իրողութեան վրայ, թէ իրենց եւ թէ Եւրոպայի համար: Մինչ Թունուզը Իտալիոյ համար կենսական խնդիր մը կը ներկայացնէ, Ֆրանսայի համար պարզապէս գերակչռութեան եւ հեղինակութեան հարց մըն է »:

Իտալական թերթը կը պահանջէ նաեւ Ճիպութին, գիտել տալով թէ «Իտալիա նուաճած ըլլալով Եթովպիան, չի կրնար հանդուրժել որ դէպի իր ափրիկ․ կայսրութեան սիրտը տանող ամենամեծ երկաթուղին եւ ամենադիւրին նաւահանգիստը մնան Ֆրանսայի ձեռքը, Ֆրանսացիներու տրամադրութեան տակ, ֆրանսական հսկողութեան ներքեւ »:

*** Մարսէյլէն մէկ վաչտ զինուոր ճամբայ ելաւ դէպի Ճիպութի: Այս առթիւ իր խօսքը ուղղելով սպաներուն, 15րդ զօրաբանակին հրամանատարը, Զօր․ Օրլի չեշտեց թէ իրենց դերը պիտի ըլլայ ապահովութիւն ներշնչել Ֆրանսական Սոմալիի ժողովուրդին, զանազան սպառնալիքներու դէմ եւ հռչակել Ֆրանսայի նուիրական իրաւունքները այդ երկրամասին վրայ «որ նուաճուած է իր զաւակներուն զոհողութեամբ եւ արիւնով »:

— oo —

40 ԺԱՄՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ օրէնքին փոփոխման առթիւ, աշխատանքի նախարարը չարք մը հրամանագիրներ հրատարակեց, որով կը սահմանուի նոր կարգուսարքը, 1939 յունուար 1էն մինչեւ յունիս 30: Այսուհետեւ բոլոր հաստատութիւնները, բացի անոնցմէ որ ուղղակի կապ ունին հանրութեան հետ կամ որոնց գործունէութիւնը կը տարբերի համաձայն եղանակին, պիտի բանին մինչեւ 38 ժամ, պահելով 40 ժամուան կանոնը: Այն հաստատութիւնները որոնց գործունէութիւնը կապ ունի օդին փոփոխութեանց հետ, պիտի բանին 45 ժամ: Ուրիշ հաստատութիւններ՝ 38 - 45 ժամ: Այն հաստատութիւնները որ ուղղակի կապ ունին հանրութեան հետ, պիտի բանին 45 ժամ: Անհրաժեշտ է ստանալ աշխատանքի քննիչին մասնաւոր արտօնութիւնը, 40 ժամուան համար: Առեւտուրի եւ մեծ վաճառատուններու մէջ աշխատանքը սահմանուած է 42 ժամ, դեղարաններու համար՝ 42-44 ժամ, պանդոկներու, սրճարաններու, ճաշարաններու, կապելաներու համար՝ 45 - 50 ժամ եւն․ :

ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ խմբագրականով մը կը պահանջէ հրաժարեցնել Տալատիէի դահլիճը: «Պէտք է անհետանայ այս կառավարութիւնը, եւ որքան չուտ այնքան լաւ»:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ բանակին վերակազմութեան առթիւ, մօտերս սպարապետ պիտի նշանակուի Զօր․ Ժոռժ, յաջորդելով Զօր․ Կամլէնի, որ կարգ մը պաշտօններ պիտի վարէ մինչեւ 70 տարեկանը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՆԱՀԻՏ ՎԱՂԱՐՏՅԱՍԱՐԴԸ»

ՆԱՀԱՊԵՏՈՎ ՎԱ ՆԱՀԱՊԵՏՈՎ ՀԻ ՂՈՒՎՓՀՈՓ

— oo —

Ծանոթ հայ գրող Ղուկաս Ջալալյանի «Անահիտ վաղարտյասարդը» վեպը, որ հրատարակվել է 1930ին, ներկայացնում է այդ ժամանակվա հայ գյուղացու կյանքը, նրա ապրումները, նրա հոգեբանությունը, նրա ձգտումները դեպի լուսավոր ապագա։ Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում Մուրադ լեռան ստորոտին գտնվող Ավետարանոց գյուղում։ Գյուղը, որ մինչև 1915ը ունեցել է 80 ընտանիք, իսկ 1919ին՝ 40 ընտանիք, ներկայացնում է ամբողջ Հայաստանը։ Ինչպես հայտնի է, 1915ին թուրքական կառավարությունը ոչնչացրեց հայ ժողովրդի մեծագույն մասին, իսկ մնացածները ցրվեցին աշխարհի տարբեր կողմերը։ Ցրվածների մեջ էին նաև Ավետարանոց գյուղի բնակիչները։ Նրանք հաստատվեցին Ղարաբաղի Ասկերանի շրջանի Ղարաղուշ գյուղում։ Ղարաղուշում նրանք ստեղծեցին նոր գյուղ, որը կոչվեց Ավետարանոց։ Նրանք ամեն ինչ սկսեցին նորից։ Նրանք ունեին միայն իրենց ձեռքերը, իրենց ուժերը, իրենց հավատը դեպի ապագան։ Եվ նրանք հաղթեցին։ Նրանք ստեղծեցին նոր կյանք, նոր գյուղ։

Վեպի գործողությունները սկսվում են 1923ին։ Գյուղում կան 40 տնտեսություններ։ Գյուղացիները ապրում են աղքատության մեջ։ Նրանք չունեն հող, չունեն գործիքներ, չունեն անասուններ։ Նրանք ստիպված են հողը մշակել ուրիշների համար։ Նրանք ստիպված են ուրիշների համար կառուցել տներ, ուրիշների համար հնձել, ուրիշների համար կալսել։ Նրանք ստիպված են ուրիշների համար ապրել։ Նրանք ստիպված են ուրիշների համար աշխատել։ Նրանք ստիպված են ուրիշների համար տանջվել։ Նրանք ստիպված են ուրիշների համար մեռնել։

Գյուղում կան մի քանի հարուստներ, որոնք ունեն հարյուրավոր դեսյատին հող, տասնյակ զույգ եզներ, տասնյակ ձիեր, տասնյակ կով։ Նրանք ունեն մեծ տներ, մեծ ամբարներ, մեծ ախոռներ։ Նրանք ունեն ամեն ինչ։ Նրանք ունեն նաև ամեն ինչ անելու իրավունք։ Նրանք կարող են ամեն ինչ անել։ Նրանք կարող են ամեն ինչ անել, որովհետև նրանք ունեն ամեն ինչ։ Նրանք ունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք կարող են ամեն ինչ անել։

Գյուղում կան նաև մի քանի միջակներ։ Նրանք ունեն մի քանի դեսյատին հող, մի զույգ եզներ, մի ձի, մի կով։ Նրանք ունեն մի փոքրիկ տուն, մի փոքրիկ ամբար, մի փոքրիկ ախոռ։ Նրանք ունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք կարող են ամեն ինչ անել։ Նրանք ունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք կարող են ամեն ինչ անել, որովհետև նրանք ունեն ամեն ինչ։ Նրանք ունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք կարող են ամեն ինչ անել։

Գյուղում կան նաև մի քանի աղքատներ։ Նրանք չունեն հող, չունեն եզներ, չունեն ձիեր, չունեն կով։ Նրանք չունեն տներ, չունեն ամբարներ, չունեն ախոռներ։ Նրանք չունեն ամեն ինչ։ Նրանք չունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք չեն կարող ամեն ինչ անել։ Նրանք չունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք չեն կարող ամեն ինչ անել, որովհետև նրանք չունեն ամեն ինչ։ Նրանք չունեն ամեն ինչ, որովհետև նրանք չեն կարող ամեն ինչ անել։

Գյուղում կան նաև մի քանի ուրիշ

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԵՐՋՆԱՀԱՐԸ

Ի՞նչ կը բսուի Հոսվելթ

ՏԱՐՈՒԲ

Ամերիկեան հրապարակագիրներ, որոնք Հոսվելթի հետ տեսակցութիւն ունեցած են, կը հաստատեն, որ Միացեալ Նահանգներու նախագահը ամենեւին չի մտածեր պատերազմի մասնակցելու մասին։ Ան կը հաւատայ, որ Եւրոպայի մէջ պատերազմը պիտի տեւէ երկար ժամանակ, եւ որ Միացեալ Նահանգներ պիտի կրնան միջամտել միայն այն ատեն, երբ Գերմանիա յաղթական դուրս գայ պատերազմէն։

Հոսվելթ կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ յաղթել Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, որոնք ունին ամենաուժեղ նաւատորմիղները աշխարհի վրայ։ Ան կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Անգլիա, որովհետեւ անոր նաւատորմիղը պիտի չկարենայ պաշտպանել զայն։ Ան կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Ֆրանսա, որովհետեւ Ֆրանսա ունի ամենաուժեղ բանակը աշխարհի վրայ։

Հոսվելթ կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Ռուսիա, որովհետեւ Ռուսիա ունի ամենամեծ բանակը աշխարհի վրայ։

Հոսվելթ կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Իտալիա, որովհետեւ Իտալիա ունի ամենաուժեղ օդանաւերը աշխարհի վրայ։

Հոսվելթ կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Ճափոն, որովհետեւ Ճափոն ունի ամենաուժեղ նաւատորմիղը Խաղաղական Ովկիանոսի վրայ։

Հոսվելթ կը կարծէ, որ Գերմանիա պիտի չկարենայ ներխուժել Ամերիկա, որովհետեւ Ամերիկա ունի ամենաուժեղ նաւատորմիղը աշխարհ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՏԻՓ ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԲԱՍԹԸՐՄԱ, ՔԻԼՕՆ 22 ՖՐԱՆՔ
ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՁ, ԼԵՄԼԷՔ ՔԱՏԱՅՖ, ԼԻՔՕՐԻՆՈՍ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՄԻՐԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՌԱՏՆԱ.
ԿԱՐԳ ՉՈՐ ՄՐԳԵՂԷՆՆԵՐ : ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ ՏՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ ԱՐ ԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՃՈԽ ՄԹԵՐՔՈՎ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
"ARARAT" ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
39, Rue de Trévise, Metro: Cadet, Tél. Prov. 05-91
Livraison rapide à domicile

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի, ՖՐ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ, ՄԱՐՏ 19ԻՆ ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Թէ երեսփ. ժողովը եւ թէ Ծերակոյտը չորս անգամ կարդացին եմտացոյցին զանազան յօդուածները, համաձայնութեան մը յանգելու համար: Երբ ամբողջական քուէարկումը իրականացաւ, արդէն 25 ժամ անցած էր նոր տարին:

Քուէարկումէն անմիջապէս վերջը, Պ. Տալատիէ կառախումբ նստելով Թուլօն գնաց և մարտանաւ մը մտաւ, Քորսիքաներթալու համար: Իրեն կ'ընկերանային ծովային նախարարը եւ ուրիշ երեւելիներ: Փարիզէն մեկնելէ առաջ, թէ վարչապետը եւ թէ արտաքին նախարարը կրկին եւ կրկին յայտարարեցին իրենց կուսակիցներուն թէ մէկ թիզ հող պիտի չտան: Իրազեկներ կը հաստատեն թէ երկուքն ալ համաձայն են զիջումներ կատարելու Ճիպութիի հարցին մէջ, տալով նաւահանգիստ մը եւ Ատտիս Ապէպայի գծին հսկողութիւնը տրամադրելով Իտալիոյ, ինչպէս եւ նոր կանոնագիր մը հաստատելով Թունուզի Իտալացիներուն համար:

Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին Քորսիքայի մէջ, վարչապետին ընդունելութեան համար: Այաչչիոյի մէջ ժողովուրդը կ'աղաղակէր խանդավառութեամբ.— «Կեցցէ անմահ Ֆրանսան»: Վարչապետը Պիզէրթա (Թունուզ) կը հասնի այսօր: Աւելի քան եօթանասուն թղթակիցներ եւ լուսանկարիչներ հասած էին իրմէ առաջ, փոթորկալի ուղեւորութենէ մը վերջ, ուր կորսուեցաւ անգլիական թերթի մը թղթակցին մէկ թեւը:

Նոր տարին նոր օղակներ կախեց Գերմանիոյ Հրեաներու վզին

Մինչ ամբողջ աշխարհ ցնծութեամբ կը տօնէր Նոր Տարին, գերմանական կառավարութիւնը սկսաւ գործադրել հինգ նոր հրամանագիրներ, որոնք սահմանուած են անդարմանելի հարուած մը տալու Հրեաներուն:

Ահաւասիկ այդ հրամանագիրներուն ամփոփումը.—

1. Հրեայ մը չի կրնար փոքրանակ խանութ բանալ կամ անկախ արհեստ մը ի գործ դնել (օրինակ՝ աշխատիլ իբրեւ կօշկակար): Հրամանագրին տրամադրութեամբ, հրէական խանութներու 2)3ը բոլորովին պիտի փակուի 1939ին, իսկ մնացեալ մէկ երրորդը արիականներու ձեռքը պիտի անցնի: Արդէն շատ մը հրէական ձեռնարկներ կամ փակուած, եւ կամ արիականներու ծախուած են, ծիծաղելի գիներով:

2. Հրեաները պիտի հանուին ճարտարարուեստական կամ առեւտրական հաստատութեանց վարչական դիրքերէն: (Այս առթիւ բողոքագիր մը ուղղեց ամերիկեան կառավարութիւնը, որպէսզի բացառութիւն ըլլայ իր հպատակներուն համար):

3. Հրէական համայնքները, որոնցմէ շատեր սնանկութեան դուռը հասած են արդէն, պարտաւոր են ստանձնել հրեայ կարօտեալներու խնամատարութիւնը:

4. Երեք ամիսէն վեր ամէն Հրեայ պէտք է մասնաւոր անձնագիր մը ունենայ, լուսանկարով եւ մատնադրոշմով: Նախապէս ծրագրուած էր դեղին կոճակ մը պարտադրել ամէն Հրեայի, իբրեւ ցեղային նշան:

5. Նոր եւ զուտ հրէական անուններ պիտի պարտադրուին այն Հրեաներուն որոնք չունին սահմանուած անունները: Այսպէս, այրերը իրենց անունին պիտի կցեն Իսրայէլ, կիները՝ Սառա:

Այս նոր օրէնքներով, առ նուազն 100,000 Հրեաներ կամ 20 առ հարիւրը պիտի մատնուին չքաւորութեան, իսկ մնացեալ չորս հինգերորդին ապրելու կարողութիւնը մեծապէս պիտի նուազի: Ուրիշ խօսքով, մօտ 500,000 Հրեաներ կատարեալ անելի մը պիտի մատնուին:

Այս օրէնքները մշակուած էին 1938 նոյեմբեր 10ին:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով Ճափոնի, ազդարարեց թէ բացարձակապէս կը մերժէ ճանչնալ ծրագրուած նոր կարգուսարքը, Չինաստանի համար: Կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները վճռապէս պիտի պաշտպանեն իրենց շահերը, բայց դուռի քաղաքականութեամբ:

ԼՈՆՏՈՆԻ թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը պիտի խզէ 1934ի առեւտրական դաշինքը Խ. Միութեան հետ, լուր տալով վեց ամիս առաջ: Անգլիոյ մէջ կը գանգատին թէ Մոսկուա չէ յարգած համաձայնութեան ոգին:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ կառավարութիւնը որոշեց նոր ծանուցագիր մը ուղղել չեխական կառավարութեան, որպէսզի դադրեցնէ Կարպաթեան շրջանի Ուկրայնացիներու հակախորհրդային գործունէութիւնը:

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ կը սաստկանայ օրէ օր: Ազգայնականները նոր դիրքեր գրաւեցին վերջին երկու օրերու ընթացքին: Հանրապետական զօրքը ուժգնօրէն կը դիմադրէ, կասեցնելու համար յառաջխաղացութիւնը Քաթալոնիոյ մէջ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ անգլիական ոստիկանութեան ընդհ. քննիչը պտոյտ մը կատարած ատեն, տեսաւ որ Արաբները ճամբան փակած են խոշոր ժայռեր գլորելով: Միեւնոյն ատեն կրակ կը տեղար հարեւան բլուրներէն: Քննիչին օգնականը սպաննուեցաւ:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ կրկին մերժելով Անգլիոյ առաջարկութիւնները, կ'ուզէ բազմապատկել իր սուզանաւերուն թիւը: Այս առթիւ Պերլինի թերթերը կը բացատրեն թէ անհրաժեշտ է յաւելումը, նկատի առնելով Խ. Միութեան սպառազինութիւնները: Գերմանիա ունի 72 սուզանաւեր, 31,530 թօն տարողութեամբ, իսկ Ռուսիա՝ երկնապատիկ աւելի:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ 3,500,000 հոգի վարակուած են կրիփէ: Միայն մայրաքաղաքին մէջ կան 130,000 հիւանդներ: Շատ մը թատրոններ փակուեցան:

ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ բուռն ցոյցեր կատարուեցան Իտալիոյ դէմ, Մանտաթեան Սուրիոյ Արաբներուն կացութեան առթիւ: Թերթերը կ'ըսեն թէ Իտալիա կ'ուզէ «ամբողջովին ոչնչացնել մեր ազնիւ ժողովուրդը»:

Պ. Մկրտիչ Եաղըճեան, Օրիորդներ Նուարդ եւ Մայտա Եաղըճեան, Տիկին Զ. Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Ն. Նիքօթեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Եաղըճեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Զարըս Քէլէրքըն եւ զաւակունք (Քանատա), Տէր եւ Տիկին Ն. Ալլահվէրտի (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Գ. Ալէաթճեան (Փարիզ), ինչպէս նաեւ Պէազճեան ընտանիքը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԵՆԻ ԵԱՂԸՃԵԱՆԻ
(Ծնեալ Ալլահվէրտի)

գանգատէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ 1938 Դեկտ. 28ին Պելկրատի մէջ եւ մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 3 Յունուար երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավ. Ռիւ Մ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Իտալիոյ Ձգտումները Միջ. Արեւելքի մէջ»:

ԵՂԱՆԱԿԻ ՓԱՅԼՈՒՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 Յունուար Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

ՍԱԼՈՆ ԳՕԼԻԶԷԻ ՄԷՋ

Գեղարուեստական բաժին: Պարահանդէսին պիտի նուագէ նշանաւոր **Jazz Paladium de Londres**.

ՇԱՎԻԼՅԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք թէ յառաջիկայ Ծննդեան տօնի առթիւ եկեղեցական պաշտամունք կը կատարուին Շավիլի եկեղեցիին մէջ օրը օրին:

Հինգշաբթի, 5 Յունուար Ճրագալոյց: Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 16.30: Ուրբաթ, 6 Յունուար, Ս. Ծնունդ, Սկիզբ ժամերգութեան՝ 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Շաբաթ, 7 Յուն., Մեռելոց, սկիզբ. 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Երգեցողութիւնները կը կատարուին ղեկավարութեամբ Պ. Բագոսեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս նորակազմ դասին:

Հոգաբարձութիւն
Շավիլի եկեղեցւոյ

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Կոչ կ'ընենք Փարիզի եւ արուարձաններու արհեստաւոր հայրենակիցներուն որոնք արթիզանալի իրաւունքէն զրկուելով դժուարութիւններու են թարկուած են, անպայման ներկայ գտնուիլ յառաջիկայ ժողովին՝ 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Սոսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 28 Rue Serpente, Metro Odeon: Ժողովին ներկայ պիտի ըլլան պաշտօնական անձնաւորութիւններ, որոնք ընդհանուր հայ արհեստաւորներու անունով դիմում պիտի կատարեն պատկան իշխանութեան մօտ: Այս վերջին ժողովին արձանագրութիւններ պիտի կատարուին: Կարեւոր է բոլորին ներկայութիւնը:

Կարգադիր յանձնախումբ

Le Gerant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Վահան Մեծատուրեան, Օր. Մաննիկ Մեծատուրեան, Տէր եւ Տիկին Կ. Սասունի եւ զաւակները ինչպէս նաեւ Արսլանեան, Գօնչէկիւլեան եւ Մեծատուրեան ընտանիքները խոր զգացումներ կը յայտնեն Ֆր. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութեան, Կ. Խաչի Շավիլի եւ Իսիի Մասնաճիւղերուն, Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբին, Համազգայինի Շավիլի Մասնաճիւղին եւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի եւ թանկագին մայրիկին՝ Տիկին ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Հռիփսիմէ Աբելեան 30 Ֆր. կը նուիրէ «Ցիչէ» Ցանձնախումբին (հայ զինուորներու ընտանիքներուն օգնող մարմին) փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ս. Ծննդեան 3րդ օրը, կիրակի 8 Յունուար եկեղեցւոյս մէջ Ս. Պատարագի արարողութիւնները կը կատարուին եռաձայն եւ դաշնամուրով, գիւղիս Երգ. Երկսեռ Միութեան երգչախումբին կողմէ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Վահրամ Էլմաճեանի: Կը պատարագէ Տ. Ադդէ քհնյ. Փայլակ:

Կը հրաւիրուին շրջանիս ազգայիններ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ
Ֆ. Կ. Խաչի Սարսէլի Մասնաճիւղին կողմէ
8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէվերջ ժամը 4էն մինչեւ 12
Սալ տը Նոսի մէջ, 81 Rue de Paris, Սարսէլ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին
Կը նուագէ Թախտա Արդար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի Կինտոյին կողմէ:
Մուտք՝ 8 ֆրանք
Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ պլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, մէթրօ Maubert
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Աշխարհութիւն նոր հասցէին
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)
Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70
Ստացած ենք հայերէն եւ Թուրքերէն նոր տիսքեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր եղանակներով: Ունինք նաեւ հայկական ապուխտ, երշիկ և ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ:
Բաց է ամէն օր

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dames
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cave, Paris (18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Հեռաձայն Montmartre 69—70
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — Նոր տարիի առթիւ կը տրուի կարեւոր զեղչեր:
Մեր գիները.— Չափի վրայ, երկու փորձ, խնամուած գործ, վերարկու կամ հագուստ սկսեալ 350—450 ֆրանք, նուէր կը տրուի մուշտակէ վզնոց մը (երկու կենդանի), պատրաստուած մուշտակագործ ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆԻ արհեստանոցին մէջ: 450 ֆր է վեր ապսպրանքներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի ֆանթէզիկամ կոյֆ տափատը:
Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

ՌԱՔԸ ՏԻՒԶ
Ջուր խառնելէ քաշուած եւ անխոնեմ պատրաստուած հայկական օղին է ՌԱՔԸ ՏԻՒԶը, Զգուշացէք ալքոլեաստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գործարանները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՌԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անարատ կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշտառուած է:
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 4 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3929 Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

ԴԱՍԱՒՈՐԵԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

— oo —

Որոնալու եւ գործելու շատ աւելի լայն պահանջներ կը ներկայացնէ Հայկական Արտասահմանը, իբրեւ հետեւանք ընդհանուր կացութեան, մանաւանդ Հայաստանի նոր տագնապին եւ յարաբերութեանց խզման :

Որո՞նք են աշխատանքի ճակատները, առ հասարակ բոլոր գաղութներուն մէջ:

1· Յարաբերական.— Տարագիր բազմութեանց իրաւական վիճակը, Նանսէնեան տաղտուկներ, աշխատանքի հող եւ անկանոն թուղթեր :

2· Խնամատարական.— Անկարներ, կարօտեալներ եւ հիւանդներ: Կարճ խօսքով, ինչ որ կապ ունի ընկերային օգնութեան հետ:

3· Կրթական.— Դպրոցներ եւ դասընթացքներ: Արեւելեան գաղութները դպրոցական ցանցեր ունին, սովորական հասկացողութեամբ: Մենք ունինք եւ չունինք, պարագաները բերումով : Մեր կորուստը պիտի փոխարինուի միւսներուն զօրացումով :

4· Մշակոյթ.— Բառը այնքան բովանդակալից է, որ չի կարօտիր մանրամասն բացատրութեան: Հարկադրուած ենք մասնաւոր աշխատանք թափել այս ճակատին վրայ, կանգուն պահելու եւ զարգացնելու համար մեր գրականութիւնը, մամուլը, գեղարուեստը, թատրոնը, գիտութիւնը: Շատ ետ ենք մնացած այս ճակատին վրայ, գրեթէ ամէն հող ձգելով հեղինակներուն եւ մշակներուն: Մեր ապրած միջավայրը եթէ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ, պատեհութիւններն ալ շատ մեծ են, չբսելու համար աննախընթաց:

5· Առանձին գլուխ մը կրնար կազմել, նաեւ, երիտասարդութեան հոգատարութիւնը, իբրեւ նորագոյն պահանջ: Հայրենիքին մէջ, այս հարցը կը լուծուէր բնական ճամբով, քանի որ ունէինք դպրոցներ եւ ազգային միջավայր: Եւրոպական եւ ամերիկեան գաղութներու մէջ նոր եւ աւելի բարդ հանգամանք մը կը ներկայացնէ այս պարագան, սկսելով Ֆրանսայէն :

Մեր ամփոփած չարքէն կ'անջատենք այն միւս հոգը, Քաղաքական աշխատանք, իբրեւ տարբեր նիւթ :

Արդ, ի՞նչ կը ներկայացնէ Յարաբերական խնդիրը :

Պարագան կը տարբերի գաղութէ գաղութ: Այն երկիրներուն մէջ ուր կառավարութիւնը ինք հաւաքական հպատակութիւն հաստատած է, մասնաւոր դժուարութիւններ չի ներկայացներ այս խնդիրը (Սուրիա, Լիբանան, Իրաք, Իրան եւն.): Կան երկիրներ ալ ուր Առաջնորդարանները կը զբաղին այս հարցով: Իսկ իբրեւ ընդհանուր վիճակ, Նանսէնեան դրութիւնն է որ եթէ երբեմն դիւրութիւններ կ'ընծայէ, յաճախ ալ դուռ կը բանայ տաղտկալի անակնկալներու (Ֆրանսա եւ հարեւան երկիրներ Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան եւն.):

Նանսէնեան կազմակերպութեան ձեւը փոխուեցաւ այս տարուան սկիզբէն, եւ կեդրոնն ալ Ժընեւէն փոխադրուեցաւ Լոնտոն, տարագիրներու նոր շարքով մը: Բայց, այն երկիրներուն մէջ ուր կառավարութիւնը մասնաւոր կանոնագիր մը մշակած է հայրենազուրկներու համար, Նանսէնեան գրասենեակները կը գործեն առաջուան պէս :

Ի՞նչ կարելի է ընել, օրինակ Ֆրանսայի մէջ, նոր դիւրութիւններ ապահովելու կամ եղածը աւելի լայնօրէն օգտագործելու համար :

Ամէն բանէ առաջ՝ հաստատել ազգային իշխանութիւն մը, որուն գոնէ բարոյապէս կապուած ըլլան այդ գրասենեակները, իբրեւ օժանդակ:

Պետութիւնը չի ճանչնար մեր Ազգ. Խորհուրդները, չունենալով համապատասխան օրէնք: Բայց չի կրնար խափանել ճամբան, եթէ մենք ձեւ մը գտնենք, պետական համարուած օրկանը աւելի բանուկ վիճակի մը մէջ դնելու համար :

Յաճախ մեր ներքին վէճերն ու անհամութիւններն են որ կը պղտորեն պետական շրջանակներու միտքը, եւ, կարճ կապելու համար, մարդիկ անհաճոյ կանոններ կը սահմանեն:

Նորէն ֆրանսահայ գաղութին վրայ ամփոփուելով, միւս հոգերն ալ — խնամատարութիւն, դպրոց եւ դասընթացք, մշակոյթ եւ երիտասարդութիւն — կը կազմեն լրացուցիչ բաժինները որ եւ է ազգ. իշխանութեան :

Աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է այդ կեդրոնացումը, ցիրուցան եւ յաճախ մրցակից ուժերու այս համախմբումը՝ մէկ ընդհանուր ղեկավարութեան տակ :

Այսպէս, կրթական կամ խնամատարական ճակատին վրայ իւրաքանչիւր հաստատութիւն եւ օրկան կրնայ պահել իր անկախութիւնը: Բայց, ինչո՞ւ դժուար պիտի ըլլար աւելի սերտ գործակցութիւն հաստատել Բարեգործականի, Կ. Խաչերու եւ Աղքատախնամներու, Համազգայինի եւ զանազան «Կրթասիրաց»ներու կամ «Ուսումնասիրաց»ներու միջեւ:

Տեսակէտներն ու նախասիրութիւնները կրնա՞ն խափանել գործակցութեան ճամբան, երբ հարցը կը վերաբերի թշուառութիւններ ամոքելու, կամ սերունդ փրկելու, այս օտար ափերուն վրայ:

Ահաւասիկ հիմնական նիւթ մը, որ երկար վերլուծումներու չի կարօտիր, հակառակ իր երեւութական բարդութեան :

Գործնական դժուարութիւններէ աւելի, կանխակալ կարծիքներն ու նախապաշարումներն են որ իրարմէ կը բաժնեն համանման օրկաններ :

Ժամանակը եկած չէ՞ նախապաշարումները հալեցնելու կենսական պահանջներու կրակին մէջ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՔՈՐՍԻՔԱՅԻ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԷՋ

— oo —

Վճռական յայտարարութիւններ ֆրանսական իրաւունքներու մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վարչապետ Պ. Տալատիէ երկուշաբթի օր Քորսիքա հասնելով, դիմաւորուեցաւ խանդավառ ցոյցերով: Բազմութիւնը կ'աղաղակէր.— «Մենք երդում ըրած ենք մեռնիլ իբրեւ Ֆրանսացիներ»: Պ. Տալատիէ ցամաք ելաւ Այաչչիօ, եւ այնտեղ արտասանեց իր գլխաւոր ճառը, իբրեւ պատասխան Իտալիոյ պահանջներուն: Ութ ժամ վերջը երկրորդ ճառ մը խօսեցաւ Պաստիայի մէջ, միայն հարիւր մղոն հեռու Էլպա կղզիէն, որ ամենամօտիկ վայրն է դէպի իտալական ցամաքամասը: Այս քաղաքին մէջ աւելի քան 30,000 Քորսիքացիներ բարի գալուստ մաղթեցին, մինչ թնդանօթները կ'որոտային եւ եկեղեցիներու զանգակները կը հնչէին: Վարչապետը եւ իր հետեւորդները անմիջապէս գացին Մեծ պատերազմի յիշատակարանին առջեւ, որ նուիրուած է 40,000 Քորսիքացի զինուորներու, եւ ծաղկեպսակ մը դրին: Մէկ վայրկեան լռութենէ վերջ, Քորսիքայի հին ռազմիկներուն նախագահը հետեւեալ խօսքերն արտասանեց հանդիսաւորապէս.

— «Կ'երդնունք մեր զէնքերուն, մեր կիներուն եւ օրօրոցներուն վրայ թէ պիտի ապրինք եւ մեռնինք իբրեւ Ֆրանսացիներ»:

Բազմութիւնը իր կարգին կ'աղաղակէր.— «Այո՛, կ'երդնունք...»:

Խորապէս յուզուած այս տեսարանէն, Պ. Տալատիէ դժուարաւ կը խօսէր: Ըսաւ թէ իր քաղաքական երկար կեանքին մէջ «երբեք չէր տեսած որ Ֆրանսայի սիրտը այնքան ուժգնօրէն բաբախէ որքան այս կղզիին մէջ: Երջանիկ եմ որ բովանդակ Ֆրանսա կը լսէ ձեզ, երբ, արիաբար արհամարհելով սպառնալիքները, կը յայտարարէք ձեր անվրդովելի փարումը Ֆրանսայի: Դուք ազատ պիտի մնաք, որովհետեւ մեր բոլորին՝ Ֆրանսացիներուս ճակատագիրն է մահը նախընտրել գերութենէն »:

Այաչչիոյի մէջ խօսած ճառը, որ աւելի կարեւոր էր, կը փառաբանէր Ֆրանսայի ուժը: « Այդ ուժը պիտի գործածուի պաշտպանելու Քորսիքան եւ Քորսիքացիները, եթէ հարկ ըլլայ: Այն նաւարաժինը որ Թունուզ պիտի տանի մեզ, քանի մը վայրկեանէն, ձեր կղզիին շուրջը կը յածի իբրեւ խորհրդանշան մը արթուն բարեկամութեան: Ան կը ներկայացնէ Ֆրանսայի ուժը: Թող ձեր մէջէն ամէն ձկնորս վերադառնայ իր նաւակին եւ ուռկանին քով, Թող ամէն հովիւ վերադառնայ իր լեռները, իր հօտին քով, Թող ամէն մշակ ծռի իր բահին եւ արօրին վրայ, Թող ամէն մարդ վերադառնայ իր արհեստին եւ գործին, այն հանդարտութեամբ որ յատուկ է բանէ չվախցող, ամէն բան յուսացող մարդոց »:

Իր ճառին սկիզբը վարչապետը խանդավառութեամբ նկարագրեց Ֆրանսական հանճարը եւ մշակոյթը.

— « Շատեր իրենց սիրական Ֆրանսային մէջ կը գտնեն իրենց յամառութիւնն ու քաջութիւնը, ուրիշներ՝ բարութիւնն ու զուարթութիւնը՝ գեռ-ուրիշներ՝ իրենց կորովն ու խանդը, բայց բոլորն ալ անոր մէջ կը գտնեն այն մարդկային քաղաքակրթութիւնը որ իրարու կը մօտեցնէ մեզ եւ որ արդիւնքն է պատմական հրաշագործ հանգամանքներու: Դուք, Քորսիքացիներ, մեզի տուած էք Պոնափարթը... Մեր համերաշխութիւնը կը կայանայ մարդկային արժանաւորութեան ճանաչման, անհատական ազատութեան եւ պետութեան պաշտպանողական դերին մէջ: Մենք պէտք չունինք ոչ յարձակողական, ոչ ալ սպառնալից դիրք բռնելու... Ֆրանսան խաղաղասէր է եւ հանդարտ, ան չի բարձրացներ իր ձայնը, ոչ ալ կը սպառնայ ո եւ է մէկուն: Ան վստահ է իր ուժին վրայ, ինչպէս գիտէք դուք, զինուորներ եւ նաւազներ, որ երբեք չտատանեցիք ձեր արիւնը անոր պաշտպանութեանը համար»:

*** Պ. Տալատիէ եւ իր հետեւորդները նոյն խանդավառութեամբ ընդունուեցան Թունուզի մէջ, ուր արտակարգ պատրաստութիւններ տեսնուած էին: Մարտանաւը Պէզէրթա հասաւ երեքշաբթի առտու եւ զինուորական պատիւներ եղան քարափին վրայ: Պ. Տալատիէի առաջին գործերէն մէկն եղաւ այցելել Թունուզի պէյին:

Ֆրանսիստական մրցակցութիւնը

Թունուզի ֆրանսական զինուորական կառավարիչը տեղեկագիր մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ իտալական ներգաղթը պակսած է զգալի համեմատութեամբ, քանի որ բնիկ տարրերը կը գրաւեն վարպետ աշխատաւորներու տեղը եւ կը կատարեն անոնց գործերը :

Մերժելով այն պնդումը, թէ Թունուզի կառուցման մէջ իտալական գաղթականներ աւելի մեծ դեր կատարած են քան Ֆրանսացիները, զինուորական կառավարիչին տեղեկագիրը կը յարէ, թէ Թունուզի Իտալացիներու 80 առ հարիւրը հողագործներ են, մեծ մասով Սիկիլիացի, որոնք ներգաղթած են պարզապէս գործ ճարելու համար, երբ գործերու առատութիւն կար: Ֆրանսական դրամագլուխը բացած է նոր ձեռնարկներ եւ գործունէութիւն նոր ասպարէզներ՝ ստեղծելով հազարաւոր գործեր, որոնք խայծ դարձան իտալական ներգաղթին համար:

Թէեւ Թունուզի մէջ հողագործ Իտալացիներու թիւը 5000 աւելի է Ֆրանսացիներէն, իսկ ճարտարարուեստի մէջ աշխատող Իտալացիները 27000 աւելի են քան Ֆրանսացիները, բայց Ֆրանսացիներու կը պատկանի ճարտարարուեստի եւ հանքերու մեծագոյն մասը, իսկ հանրօգուտ շինութեանց դրամագլուխը ամբող—

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԺԱՄԱՑՈՅՑ ԿԵՑՆԵԼ

— Արագ, ինչո՞ւ ընդհատեցիր «Օրը Օրին»ը,— մեր աղ - պղպեղը:

— Իսկ դուն ինչո՞ւ տող մը գիր չգրեցիր :

— Չէ՞ որ ինծի պատուիրած էիր միայն արեւ ծծել, Միջերկրականի ջերմինդող ափերուն վրայ, մեխակ եւ միմոզա ժողվել, մէկդի դնելով թուղթ, գրիչ, թերթ եւ գիրք:

— Շիտակը կ'ուզե՞ս, տեղ չկար : Լուրերը կը յորդէին, տառերն ալ մեծ են, տեղ կը բռնեն:

— Ամբողջ աշխարհ տեղի խնդիր ունի, բայց կարճ - երկար կը յարմարի :

— Ջուրը ջաղացքը տարեր է, դուն ջախջախը կը փնտռես: Ուրեմն չես գիտեր ի'նչ փորձանք եկաւ գլխուս : Ազգ. վիճակահանութեան 13րդ շարքէն 50,000 պիտի շահէի, մէկ թիւի տարբերութեամբ, իսկ 14րդ շարքէն 100,000, եթէ երկու թիւեր վրիպած չըլլային: Միւս կողմէ, անշուշտ իմացար որ վիճակահանութիւնը պիտի դադրի 1940ին, ուրեմն հազիւ մէկ տարի կը մնայ, երազներս իրականութեան վերածելու: Այս հոգեբանական կացութեան մէջ, ի՞նչպէս կ'ուզէի որ « Օրը Օրին »ի մասին մտածէի, թէեւ ոչ նիւթ կը պակսի, ոչ ալ գրիչ :

— Առտր կ'ըսեն ժամացոյց կեցնել:

— Չեմ հասկնար:

— Չկարդացի՞ր, խորհրդարանը կ'ուզէր նոր տարիէն առաջ լրացնել եւլտացոյցին քուէարկութիւնը: Վի - ճաքանութիւնները շատ երկար տեւեցին, օրինագիծը երեսփ. ժողովէն ծերակոյտին, ծերակոյտէն երեսփ. ժողովին գնաց եկաւ չորս անգամ: Ժողովականները չղագրգռուած էին. տարին կը սահէր: Օրէնքին տրամադրութեամբ, անհրաժեշտ է որ եւլտացոյցը քուէարկուած ըլլայ դեկտեմբեր 31ի կէս գիշերէն առաջ: Արդ, տակաւին 20 — 25 ժամուան գործ կար: Ճարահատ, կեցուցին խորհրդարանին ժամացոյցը...Մնացեալը դուն հետեւցուր:

— Ըսել կ'ուզես թէ նս ալ «Օրը Օրին»ի ժամացոյցը կեցուցի, սպասելով որ բախտ կոչուած պչրուհին գրկէ իմ եւլտական ծրագիրս,— ազգային վիճակահանութեան մէկ պարգեւը: Շատ չէ, գոնէ միջինը:

— Առտր պէս բան մը:

— Մինչեւ ե՞րբ այսպէս օրը օրին: Ես կ'ուզեմ շալէ մը քաշուիլ, կարդալ, ուսումնասիրել, արտադրել, երկարաշունչ եւ հիմնական գործեր ձգել ...

— Ես ալ կ'ուզեմ վիլլա մը քաշուիլ, բանաստեղծութիւն կարդալ, պարպըտումներ կատարել, վէպ գրել ...

— Ուրեմն փոխանակ հեգնելու լօթըրին, եկուր դուն ալ երգէ ինծի հետ.—

«Ա՜խ, իմ դարդս չասացել է չեմ կարող, հարայի բլբուլ եմ,
Դարդի ձեռքից որ ջուրն ընկնեմ աղատուեմ ...

— Կ'երգե՛մ, կ'երգե՛մ, բայց չկեցնենք ժամացոյցը: Դե՛հ, սրէ գրիչդ, տարին գլորեցաւ արդէն, թող աղ-պղպեղը պակաս չըլլայ մեր տունէն :

ՎԱՀԷ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

— oo —

Եւրոպական թերթերն ու հեռագրական գործակալութիւնները նորէն վրդովիչ տեղեկութիւններ կը հաղորդեն Խ. Միութեան ներքին կացութեան մասին: Հնարաւորութիւն չունենալով ստուգելու վաւերականն ու կասկածելին, սորեւ կ'արձանագրենք ամէնէն կարեւոր տեղեկութիւնները.—

Աժանս Ֆուռնիէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ աշխատանքի տետրակներու հրամանագիրը, որ կը գործադրուի 1939 յունուար 1էն ի վեր, տեղի տուած է բազմաթիւ բողոքներու եւ նոյնիսկ ըմբոստութիւններ ծագած են կարգ մը վայրերու մէջ: Խռովութիւններ պատահած են մասնաւորապէս Վորոնէժի մէջ, ուր սպաննուած են 7 հոգի, վիրաւորուած՝ 32 հոգի, Սիպերիոյ մէջ (48 սպանեալ եւ 35 վիրաւոր) եւ Մուրմանսքի մէջ (9 սպանեալ կամ վիրաւոր):Մոսկուայի խորհրդային իշխանութիւնը հարկադրուած է կազմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ պահել զինուորները: Բուռն յուզում կը տիրէ ճարտարագործական կեդրոններու մէջ: Տոնէցի աւազանին հանքագործները մերժած են ստանալ աշխատանքի տետրակները: Հանքագործները բանաձեւ մը քուէարկած են, որով կը բողոքեն բանուորներու իրաւունքներուն կրճատման դէմ եւ կը սպառնան ընդհ. գործադուլ հռչակել :

*** Աշխատանքի տետրակները պարտաւորիչ են նաեւ գործավարներուն համար (նախարար): Այսպէս, տետրակներ սահմանուած են Մոլոթովի, Վորոշիլովի, Քականովիչի, Բերիայի, Լիթվինովի, Միկոյեանի եւն.: Ստալին պիտի ստանայ թիւ 1 տետրակը, իբրեւ ընդհ. քարտուղար Կեդր. Կոմիտէին:

*** Քիէվի զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց հինգ պաշտօնատարներ, Մոլտավիոյ ինքնավար հանրապետութեան ներքին գործավարութենէն (Չեկա), ամբաստանելով թէ ձերբակալած են խումբ մը ուսուցիչներ, իբրեւ հակայեղափոխական :

*** Բերիայի հրամանով ձերբակալուեցաւ Թղթատարական նախկին գործավարը, Բերման, որ երեք չքանչան ստացած է, իբրեւ գործօն անդամ Չեկայի: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ Բերման յարաբերութիւն ունէր Չեկայի նախորդ նախագահին՝ Եժովի հետ, որուն շատ անգամ խորհուրդ կը հարցնէր: Միեւնոյն ատեն պաշտօնանկ եղած են Սիպերիոյ եւ Խարքովի Չեկաներուն նախագահները, ինչպէս եւ 18 պաշտօնատարներ:

*** Անուղղակի աղբիւրէ հասած լուրի մը համաձայն, մահափորձ մը կատարուած է ճեպընթացի մը դէմ ուր կը գտնուէին ճարտարագործութեան գործավարը, Քականովիչ, արհեստակցական միութեանց ընդհ. քարտուղարը եւ ուրիշ կարգ մը պաշտօնատարներ: Մահափորձը ձախողած է:

*** Առենէ մը ի վեր «Փրավտա»յի մէջ չեն երեւար գրագէտ Միքէլ Քոլցովի անունը եւ իր եղբօր՝ ծաղրանկարիչ Էֆթիմովի նկարները :

— oo —

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ուժգին ցնցումներ պատահեցան Իզմիրի մէջ, տեւելով տասը երկվայրկեան: Վնասները չեն ճշդուած տակաւին:

ՀՌՈՄԻ անգլիական դեսպան նշանակուեցաւ Էնկիւրիի դեսպանը, Սըր Փըրսի Լորէն, յաջորդելով լորտ Փըրթի որ 62 տարեկան ըլլալով, անցուցած է կանոնական շրջանը (60):

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

«ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ»

Նոր նշանաբան մը չէ այս, ոչ ալ պարզ ու անբովանդակ, այլ ունի երկար տարիներու հոլովոյթ: Ամերիկեան ցամաքամասի այլազան պետութիւններու կազմութենէն ի վեր զանազան ոճերով յեղյեղուած ու քարոզուած սկզբունք մըն է, որ այսօր այլեւս բիւրեղացած է ու իր շուրջ համախմբած Նոր Աշխարհի բոլոր ժողովուրդները անխտիր :

Այս նշանաբանին առաջին անգամ բովանդակութիւն տուողը եղաւ Մ. Նահանգներու նախագահներէն Ճէյմս Մընրօ, 19րդ դարու առաջին քառորդին, որուն նշանաւոր յայտարարութիւնը՝ Մընրոյի վարդապետութիւն, աւելի քան մէկ դարէ ի վեր առանցքը կը կազմէ ամերիկեան ցամաքամասի պետութեանց եւ մասնաւորաբար Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան :

Մընրոյի վարդապետութեան էական իմաստը այն է, որ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը չի թոյլատրեր ոեւէ եւրոպական, արտաքին միջամտութիւն կամ ներխուժում ամերիկեան ցամաքամասէն ներս, ինչպէս որ իր կողմէ ինքն ալ՝ ոեւէ ծաւալականութեան նպատակ չի հետապնդեր ու քայլ չառներ եւրոպական կամ արտաքին աշխարհի մէջ :

Այս քաղաքական տարազը աւելի քան մէկ դար ի զօրու եղած է ամերիկեան ցամաքամասի ազգերուն ու պետութեանց վրայ: 1914ի մեծ պատերազմը, կը մտածէին ոմանք, հիմնիվեր շրջեց այս վարդապետութեան զօրութիւնը կամ կենսունակութիւնը, քանի որ Մ. Նահանգները մօտեցան եւրոպական գործերուն, պատերազմի կշիռը հակեցուց իր ծանրութեամբ Դաշնակիցներու կողմը եւ կանգնեցաւ յաղթական մեծ պետութեանց փաղանգին մէջ : Բայց այս միջամտութիւնը երկար չտեւեց: Ուիլսընի արտաքին քաղաքականութիւնը, որ իրապէս շեղում մըն էր ամերիկեան դարաւոր քաղաքականութենէն, իր յաջորդներու կողմէ հետեւողականօրէն մերժուեցաւ եւ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը դարձեալ ամփոփուեցաւ իր «մեկուսացման» պատեանին մէջ, ինչպէս եղած էր դարերով :

Յետպատերազմեան քաղաքական իրադարձութիւնները ամենուրեք, Ճափոնի արշաւանքը դէպի Մանչուքուօ, Գերմանիոյ յարութիւնը Եւրոպայի մէջ, Համաձայնականներու կնքած հաշտութեանց դաշնագիրներու ճարճատումը եւ Վերսայլի ստեղծած գոյավիճակի խանգարումը պատճառ դարձան, որ ամերիկեան ցամաքամասի պետութիւնները ստիպմանաբար սեղմուին իրարու քով իր կճեպին մէջ ու աւելի եւս բոլորուին Մընրոյի վարդապետութեան պարգեւած ապահովութեան գօտիին շուրջ :

Ասոնցմէ զատ՝ յետպատերազմեան տնտեսական կեանքը եւ ժողովուրդներու առեւտրական յարաբերութիւնները այնպիսի կերպարանք առին, որ դրամատիրական շահեր ամենուրեք վտանգուեցան, ազատ առեւտուրի սկզբունքը խանգարուեցաւ, ապրանքներու փոխանակութիւնը դարձաւ պետական առեւտուրի ձեւ, դրամի արտահանումը արգիլուեցաւ շատ երկիրներու մէջ: Տնտեսական կեանքի այս նեղ ազգայնացումը ամենուրեք, որ այսօր աշխարհի ալեկոծութեան ու անհանդստութեան գլխաւոր ազդակն է, մղեց ամերիկեան երկիրները, մասնաւորաբար Մ. Նահանգները, որ մէկ կողմէ հետապնդեն ազատ առեւտուրի սկզբունքի վերահաստատումը եւ միւս կողմէ սերտացնեն իրենց քաղաքական ու տնտեսական կապերը իրարու հետ :

Այս հիմնական ծրագրով է, որ ցարդ գումարուած են ութ համամերիկեան խորհրդաժողովներ, որոնց վերջինը՝ 8րդ.ը նոր աւարտեցաւ Լիմայի մէջ (մայրաքաղաք Բերուի) : Դեռ 1929ին նախագահ Հուվըր եւ յետագային ալ՝ 1936ին նախագահ Րուզվէլթ այցելեցին Հարաւ. Ամերիկա :

Վերջին համագումարը ամէնէն կարեւոր ու նշանակալից որոշումները առաւ՝ քաղաքական տեսակէտով : Համաժողովի բացման՝ Մ. Նահանգներու պատուիրակութեան պետը՝ արտաքին նախարար Հըլ խօսեցաւ արտակարգ ճառ մը, որու մէջ ոչ միայն շեշտեց ամերիկեան ցամաքամասի համերաշխութեան ու համագործակցութեան անհրաժեշտութեան վրայ, այլ պահանջեց որ բովանդակ ցամաքամասի— Հըտսըն ծոցէն մինչեւ Մակելանի նեղուցը— պաշտպանութեան ծրագիր մշակուի եւ Մ. Նահանգները պատրաստ են ու տրամադիր աջակցելու բոլոր պետութիւններուն, որ այդ պաշտպանութիւնը գործնական հողի վրայ դրուի: Իրենք՝ Մ. Նահանգները իրենց կողմէ կը տրամադրեն իրենց բովանդակ ռազմական ուժը՝ այդ պաշտպանութեան :

Նախարար Հըլ կանգ չառաւ այստեղ, այլ ուժգնօրէն յարձակեցաւ գերման նացիականութեան եւ իտալական Ֆաշականութեան վրայ, ազդարարելով որ ամերիկեան ցամաքամասը ժողովրդավար կարգերով կառավարուած ժողովուրդներու հայրենիքն է, որ գաղափարական ոեւէ արտաքին թափանցում կամ ծաւալականութեան ոեւէ փորձ պիտի բախի ամերիկեան միակամ ու անողոք ընդդիմութեան: Ժողովրդապետական սկզբունքները բարեբար կենցաղ ու յարաբերութիւններ կրցած են ստեղծել 21 տարբեր պետութիւններու միջեւ դարերով, իրենք՝ Մ. Նահանգները, հակառակ իրենց անսահման ուժին, հարստութեան ու մարդկային, ելմտական ու նիւթական անսպառ աղբիւրներուն, յաջողած են դրացիական խաղաղ կեանքով ապրիլ բոլորին հետ: Այժմ պէտք չկայ, որ դրսի սկզբունքներ ու պետական նորաձեւ վարչաձեւեր, — Ֆաշիզմ, Նացիզմ կամ Կոմունիզմ... խանգարեն իրերու այս վիճակը :

Եւ արդարեւ, Մ. Նահանգներու բարի դրացիական կենցաղը Քանատայի, այլ մանաւանդ Մեքսիկայի հետ,— որ հանքերով հարուստ երկիր է, մինչ ներքնապէս անհանգիստ, յեղափոխութիւններու եւ ապստամբական խառնակութիւններու թատր— ապշեցուցիչ է: Պատմական փաստ է, որ Մ. Նահանգներու նման ճարտարարուեստական մարզի մէջ բարձրօրէն զարգացած ժողովուրդ մը չէ իջած աշխարհակալութեան կրկէս, չէ հետապնդած ծաւալականութեան քաղաքականութիւն, եւ հանդուրժած է իր հիւսիսային ու հարաւային կողերուն վրայ տարբեր ժողովուրդներու ազատ ու անկախ սեփական կեանքին :

Լիմայի համագումարին մէջ Հըլի պատուիրակութիւնը մէկ խոչընդոտի միայն բախեցաւ,— Արժանթին չկամութիւն ցուցադրեց Մ. Նահանգներու նախաձեռնութեամբ հրապարակ դրուած առաջարկներուն հանդէպ ու վարանեցաւ անվերապահօրէն որդեգրելու զանոնք: Արժանթին երկրորդ մեծագոյն ու բարգաւաճ, քաղաքակրթական արդիական տուեալներով օժտուած երկիրն է Հարաւ. Ամերիկայի մէջ, Պրազիլիայէն ետք: Ան սերտ կապեր ունի եւրոպական ցամաքամասի մեծ ժողովուրդներու հետ եւ տարիներէ ի վեր ճիգ կ'ընէ չափով մը թօթափելու հիւսիսամերիկեան դրամագլուխի լուծը :

Անուրանալի է, որ Մ. Նահանգները տնտեսական խոշոր ձեռնարկներ ու շահեր ունին Հարաւ. ամերիկեան երկիրներու հետ: Եւ Լիմայի խորհրդաժողովի մէջ կը ձգտէին այդ շահերը ամուր կապել, դուրսի օտար միջամտութեանց կամ մրցակցութեանց դէմ թումբ կանգնել :

Այսուհանդերձ, միւս 19 երկիրները միահամուռ զօրավիգ կանգնեցան Մ. Նահանգներու տեսակէտներուն եւ ամէն ճնշում գործ դրին Արժանթինի վրայ, որ երկար բանակցութիւններ վարեց Ուաշինկթընի ներկայացուցչութեան հետ, եւ ի վերջոյ հնարաւոր եղաւ մշակել բոլորին համար ընդունելի միջին բանաձեւ մը, որ ամերիկեան ցամաքամասի արտաքին քաղաքականութեան խտացումը կարելի է նկատել :

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ բանաձեւը :

1— Ամերիկեան 21 պետութիւնները հասած են իրենց արդի բարգաւաճման՝ հանրապետական վարչակարգի տակ, ժողովրդապետական սկզբունքներէ բխած իշխանութեամբ :

2— Անոնք այսուհետեւ ալ նախանձախնդիր են ամուր պահպանելու այդ կարգերը, մաքառելով դուրսի նոր ու խորթ կառավարական վարդապետութեանց դէմ :

3—Անոնք խաղաղասէր են, կը հաւատան ու կը հետապնդեն միջազգային կարգուսարքի պահպանումը, դաշնագիրներու անձեռնմխելիութիւնը եւ իւրաքանչիւր երկրի վեհապետութեան լրիւ պաշտպանումը, առանց կրօնական կամ ցեղային խտրութեան ու նախապաշարումի :

Այս սկզբունքներէն առաջնորդուած, անոնք համաձայնութիւն կնքած են, որ ամերիկեան ցամաքամասի մէջ տիրէ քաղաքական ներդաշնակութիւն ու համագործակցութիւն : Ուստի՝ թոյլ պիտի չտան արտաքին ոեւէ ուժի ներխուժում ամերիկեան ցամաքամասի ոեւէ մէկ երկրին մէջ կամ դուրսի խորթ ոեւէ վարչաձեւի որդեգրում կամ քարոզչութիւն: Եթէ 21 պետութեանց բաղկացուցիչ տարրերուն միջեւ ոեւէ վէճ ծագի՝ ամերիկացիները իրենք իրենց միջեւ խաղաղ բանակցութեան ճամբով պիտի լուծեն այդ վէճը, առանց պատերազմի զէնքին դիմելու: Իսկ եթէ ոեւէ արտաքին ներթափանցումի վտանգ ծագի, այն ատեն պետութեանց արտաքին նախարարները անմիջապէս խորհրդաժողովի պիտի նստին ու ձեռք պիտի առնեն միահամուռ պաշտպանութեան անհրաժեշտ միջոցները՝ ըստ տեղի ու պարագայի :

Լիմայի խորհրդաժողովը նոր իմաստ տուած է Մընրոյի վարդապետութեան՝ վերի բանաձեւով, աւելի ճիշդը՝ ընդարձակած ու ներզօր դարձուցած է այդ վարդապետութեան իմաստը, այսինքն՝ ապահոված է որ Ամերիկան իսկապէս դառնայ Ամերիկացիներունը :

Եւ այս կարգին պահպանման ամէնէն ջերմ նախանձախնդիր պետութիւնն է ինքը՝ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը, որ ամէն տուեալ եւ ուժ ունի գործ դարձնելու, իրականացնելու մշակուած ու քուէարկուած բանաձեւը :

Երբ Եւրոպան կը խլրտի, նոր տարին կը դիմաւորէ նոր մտատանջութիւններով, երբ Գերմանիա դէպի արեւելք ծաւալելու հեռանկարներ կ'որոճէ կամ Իտալիա Միջերկրականի մէջ նոր կռուաններ կը փնտռէ, անդին Ամերիկա՝ ի տես միապետական պետութեանց դրոհներուն,— Ճափոն Արեւելքի մէջ ու Պերլին - Հռոմ առանցքը Եւրոպայի մէջ— կը պաշտպանէ, կ'ամփոփէ ինքզինք, կը խտացնէ իր ցամաքամասի շահերը եւ կը հսկէ, որ եւրոպական ոեւէ ձեռնմխութիւն չթափանցէ Նոր Աշխարհէն ներս ու չվրդովէ քաղաքական ու տնտեսական կարգը այնտեղ :

Ա. ԿԵՍԱՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մ. Նահանգներու մեծ ճարտարարուեստի ինը վարիչներ յայտարարեցին, թէ 1939ը պիտի հանդիսանայ բարգաւաճումի եւ տնտեսական եռուն գործունէութեան տարի մը :

« Տնտեսական վերականգնումը ոչ թէ փողոցին անկիւնն է, այլ ժամանած է արդէն» :

Ամերիկեան դրամատուներու ընկերակցութեան նախագահը Պ. Ֆիլիփ Պէնսըն ըսաւ թէ առեւտր. վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան, թէ վերելքը սկսած է: Վերելքը յատկապէս նկատելի է շինութեան ճարտարարուեստին մէջ :

Ամերիկեան Երկաթի եւ Պողպատի Հիմնարկութեան տնօրէնը յայտարարեց, թէ երկաթի արդիւնաբերութիւնը զարկ ստացած է՝ ինքնաշարժերու ճարտարարուեստի յարաճուն գործունէութեան պատճառով :

Ինքնաշարժի արդիւնաբերութեան ընկերակցութեան տնօրէնը յայտնեց, թէ 1939ին ինքնաշարժերու արտադրութիւնը 20 տոկոս բարձր պիտի ըլլայ քան անցեալ տարի: Ասիկա կը նշանակէ, որ այս ճարտարարուեստի մէջ այս տարի պիտի աշխատին 90 հազարով աւելի աշխատաւորներ :

Աշխատանքի նախարար Օր. Փըրքինս յայտարարեց թէ վերջին հինգ ամիսներուն երկրին մէջ կը գործէին մէկ միլիոն մարդիկ աւելի քան 1938ի սկիզբը :

Այժմ անգործներու ընդհանուր թիւն է 12.500.000: 1938 յուլիսին այս թիւը բարձրացած էր 14.000.000ի :

ԼԱՒ ԲԱՆ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ո՞րն է կեանքին նպատակը:

Բոլոր կրօնական եւ իմաստասիրական տուեալներէն դուրս, ըսենք անմիջապէս թէ կեանքին նպատակը, մարդոց մեծ մասին համար, հարստութեանց, պատիւներու, դիրքերու եւ ամէն տեսակ ստացուածքներու տիրացումին մէջ կը սահմանափակուի : Իբրեւ թէ այդ բոլորը մէկ օր, մէկ վայրկեան միայն կարենային երկարաձգել յարաբերաբար կարճ կեանք մը, որուն ծայրը, ամէն բան, ամբողջովին կը կորսուի :

Զարմացումով դիտեր եմ միշտ հանդստեան տարիքը թեւակոխողներ որոնք անչափ փառասիրութիւն մը կը պահեն, ու կը շարունակեն իրենց վերջին ուժերը վատնել, իրենց նիւթականին վրայ, քանի մը սու եւս աւելցնելու կամ թէ ձեռք բերուած տիտղոսներուն, մեծարանքներուն վրայ նոր րոժոժ մըն ալ կցելու համար :

Ամէն բանէ առաջ սակայն, ինծի այնպէս կը թուի թէ, կեանքին մէջ, ինչ որ ուշ կուգայ, երկրորդական արժէք միայն ունի. քանի որ ինչ ալ ընենք, չենք կրնար երկար ատեն օգտուիլ: Կարելի՞ է ուրեմն փարիլ մանրամասնութիւններու որոնք վաղը անկարեւոր պիտի դառնան :

Եօթանասնամեայ մեծահարուստ կալուածատէր մը կը ճանչնայի: Օր մը պատերազմի մորաթօրիոմին հետեւանքով իր կորսնցուցած գումարները կ'ողբար: Քանի մը շաբաթ վերջը այդ կորուստը գոյութիւն չունէր այլեւս իրեն համար, քանի որ թաղեցինք զինքը :

Ուրիշ մը ճանչցած եմ, նուազ նիւթապաշտ բայց աւելի փառասէր, պատրուակով մը հեռացուած իր պաշտօնէն, որ սակայն այդ պաշտօնին բերմամբ թուրք թէ օտար պետութիւններէ ստացած 4—5 շքանշանները ցոյց կուտար բոլորին երբ դեռ Պոլիս էինք: Սակայն օր մը մեծ եղաւ զարմանքս, երբ Փարիզի լուսաշող պողոտաներուն վրայ, հանդիպեցայ իրեն: Անծանօթ մը իր ազգին համար, անծանօթ մը ինքն ալ իր ազգութեան, իր անգոյ իրականութիւնը կը քաշկռտէր, շատերուն պէս :

Ըսել չուզեցի թէ մարդուս համար ցանկութեան արժանի բան չկայ : Ընդհակառակն, կը խորհիմ թէ պէտք է իրականացնենք մեր ցանկութիւնները, ծերութենէն առաջ, որ օգտուելու, վայելելու միջոցները կը խլէ մեզմէ, պայմանաւ որ սակայն չի չափազանցենք: Ասկէ զատ, եթէ մարդ որոշ նպատակ ալ չունենայ, ունի սակայն, առաջին, հրամայական պարտականութիւն մը ինքն իրեն հանդէպ. այն է՝ իր առողջութիւնը պահպանել. բան մը որ տեսութիւնները կը հակասէ կարգ մը երիտասարդ շրջանակներու որոնք շահ, վայելք ու ծայրայեղութիւն միայն կ'երազեն :

— Հո՛գս, պիտի ըսեն երիտասարդներ, պէտք է ամէն բանէ օգտուինք, հասուն տարիքը թեւակոխելէ առաջ:

Թող ծայրայեղ քաղցրութիւն չվերագրուի ինծի երբ ըսեմ թէ կը հասկնամ երիտասարդները, կ'ընդունիմ ալ այնքան բնական բաղձանքը իրենց ժամ առաջ կատարելու իրենց դերը: Մէկէ աւելի անգամներ ողբացեր եմ տարիքը լեցած, մտային կարողութիւնները տկարացած մարդոց պաշտպանումը այնպիսի պաշտօններու վըրայ որոնց կապուած է հաւաքականութեան ճակատագիրը: Բայց կը տեսնեմ որ— ու այդ է շարժառիթը այս տողերուն— նոր սերունդները աւելի աճապարող են վայելելու քան թէ պատասխանատուութիւններ ստանձնելու: Եթէ կան սթափողներ, անդրադարձողներ, մեր երիտասարդութեան տուած մէկ թիւը սակայն մեծ քաղաքի դիւթանքին ազդեցութեան տակ է դեռ: Օ՛ այդ երեւութական դիւթանքը ու իր խեղճ, դառն իրականութիւնը: Քանիներ չէ կախարդեր, նաեւ կուլ տուեր իմ սերունդէն, տակաւին հազիւ ոտք դրած այս ափերուն վրայ, նախասահմանուածներ կարծես, կլանուած հաճոյքի անիւին սուր ժանիքներէն, որոնց չէ կրցած տոկալ Ֆիզիքական տկար կազմը իրենց :

Այդ դիւթանքը իմ վրաս ալ է գործեր իր ազդեցութիւնը: Կը յիշեմ, ամէն անգամ որ կանգ կ'առնեմ Սէնի յուզմաթիւ կամուրջներէն մէկուն վրայ, դիտելու համար շուրջս, ուր մարդկութեան պատմութիւններուն ամէնէն զգալին, ամէնէն նշանակալիցը կը պատկերանայ: Մէկ կողմը Լուվրը, ամբողջ հին պատմութիւնը ազգի մը, իր թագաւորները, իր յեղափոխութիւնները, իր իտէալը. յարատեւութիւնն ու հաւատարմութիւնը ցեղին. միւս կողմը, անոր խիտ մօտը, օրուան տարփողանքները, աչք շլացնող լոյսի կոհակները, ճարտարարուեստական եւ շահասիրական արդիականութիւնը, յետոյ հեռուն, Մայր եկեղեցին, իր հին քարերով, որուն վրայ նոր աւել մըն է նստեր՝ ելեկտրականութիւնը: Քիչ անդին ամբողջ քաղաքաշինութիւնը Քօնքորտ, Շան զ'Էլիզէ եւայլն, յետոյ կրկին պատմութիւնը, կրկին լոյսը, Յաղթանակի Կամարը: Ու այս բոլորին առընթեր աշխարհիկ կեանքը, ընտանիքին կեանքը, աշխարհի վրայ ինչ որ կայ ամէնէն շքեղ, զուտ հաճոյքը:

Այսօրուան մեր հայ երիտասարդութիւնը՝ ցանկասէր ու անյագ բոլոր դիւթանքներուն հանդէպ, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն երիտասարդութիւն, ասոնց առջեւ է, ասոնցմով կը սկսի իր կեանքը, անսահման տեսիլներով ու հեռանկարներով: Անոր զգայականութիւնը ասոնցմով է որ կը խմորուի, քանի որ մարդուս զգայականութիւնը ընդհանրապէս կը հարստանայ իր տեսած ու գործածած իրերով : Դիւթանքը՝ հետզհետէ դիւթական կը դարձնէ նաեւ մեր երեւակայութիւնը: Յաճախ շարժանկարի մէջ ապրողները, շարժանկարի կերպով մտածելով մտածելով, կուգայ ատեն մը որ այլեւս բնաւ չեն մտածեր, կը մոռնան նաեւ իրենք զիրենք :

Յետոյ կան միւսները, ազգութեան խորքը. անոնք որ անսահմանօրէն հաւատարիմ կը մնան իրենց սիրած կամ կրած բաներուն: Որովհետեւ մարդ բանի մը կը կապուի նոյնքան տառապանքով որքան հաճոյքով: Եւ ընդհանրապէս մարդկութիւնը կը սարսափի նորէն: Մարդկութիւնը երբեք քայլ չէ նետած առանց հանճարի խարազանին, տառապանքի կամ պահանջի անհրաժեշտութեան: Եւ ատոր համար է որ կ'ընդդիմանանք յաճախ ամէնէն անմիջական պահանջներուն, որոնք մեր կեանքին իսկ կը սպառնան:

Պէտք է փոխել հոգիները :

Զգալի է նոր իտէալի մը անհրաժեշտութիւնը: Սկսնակներուն թարմ խանդավառութիւնը աւելի յաջողու-

ԵՐԲ ՇԷՆ ԷԻՆ ՄԵՐ ԲՈՑՆԵՐԸ

ՄՇԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՍՆԵՔԸ, ԵՐԳԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐԵՐԸ

Դժուար է լրիւ տալ նահապետական կեանքով ապրած ժողովուրդի մը հարսնիքի մանրամասնութիւնը, խօսակցութեան ձեւն ու եղանակը, երգերն ու պարերը, մանաւանդ անոնց գոհար եղանակները զոր ժողովուրդը դարեր շարունակ երգած ու պարած է եւ ուրախացած :

Կորսնցուցած ըլլալով հողը, գոնէ առաքինութիւնն ունենանք աչքի առջեւ բերել անցեալի սրբազան աւանդութիւններ, ասն ու լիր, երգերն ու պարերը փրկելով վերջնական կորուստէ :

Զարմանալու բան չկայ, երբ ստորեւ արտագրուած պարերգեր « Լօ-լօ»ով կը սկսին, « Լէ լէ»ով կը վերջանան, « Եար»ով կը սկսին, «Ջան»ով կը վերջանան: Այդ չի նշանակեր թէ քրտականէն կամ քիւրտէն առնուած են :

Մի մոռնաք այսչափ տարուան գերութիւնը եւ անոր պատճառած տառապանքները :

Հայ ժողովուրդի ստեղծագործ ոգանդը աղճատուած էր եւ դերկուած իր մշակոյթի բնական զարգացումէն: Զկային դպրոցներ, հարիւրին իննսուն համեմատութեամբ գրել կարդալ չգիտցողներ էին: Այս աննպաստ պայմանները, տիրող տարրին ճնշումը «մանաւանդ շան ազայ Քիւրտեր», աւրած ու աղճատած էին հայկական մաքուր ու զուլալ երգերն ու պարերը, եւ անոնց խառնած՝ լօլօներ, լէլէներ, եարն ու ջանը:

Պէտք է գիտնալ որ, հայկական սիրահարական եւ թէ գիւղացիական շատ մը երգեր, հայու լեզուէն ու բերնէն, դուրս թռած է Քիւրտերէն:

Օրինա՞կ կ'ուզէք:

Սուաֆէյ Մուշեր, Կըվօֆէ ձիան,
Ջար սըտ սուարի սըրուան չվիան :
եւն. :

Ուրիշ մը
Շըրընկ չէ բու նորշէնա փըրընկ
Ուան բէ դարան ,
Աստուրէ բըժնի զրաւ, (Մօկաց Աստուր),
Նըրր ցադի — Հիւսէն ադա,
Ըղէ խօյիմ հըֆդէ բըան,
Ճավէ մըննօ հըյէ նավկի գըան,
Ըղէ սըրէ տա պէխըմ անէպէ գըան:
եւն. :

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Նախ ծանօթութիւն մը.— Երբեք ամբողջ չանցնիր խօսիլ բոլոր Մշեցիներու հարսնիքի, երգերու եւ պարերու մասին: Գիտեմ որ ամէն գիւղ ունի որոշ եղանակ, խօսելու ձեւ, երգեր եւ պարեր :

Մեր գիւղին մէջ, ամուսնութիւնը բաժնուած էր երկու կարգի, հարուստ ու աղքատ :

Հարուստի տղան կ'ամուսնանար հարուստ գերդաստանի աղջկան հետ: Հարուստի մը տգեղ ու անշնորհք տղան, կրնար ամուսնանալ աղքատի մը գեղեցիկ եւ «կարող ձեռք» աղջկան հետ :

Իսկ աղքատի մը գեղեցիկ ու ճարպիկ տղան իրաւունք չունէր ամուսնանալու հարուստի մը տգեղ լօգցուկ ու թըթուք աղջկան հետ, պատճառը դասակարգի խտրութիւն :

Եղած է պարագայ մը որ հարուստի մը աղջիկը եւ աղքատի մը տղան սիրահարուին: Խենթի պէս իրար սիրելու, իրար պաշտելու չափ :

Աղջկան պարագաները այս սիրահարութիւնը արատ ու անպատուութիւն կը նկատեն իրենց օճախին: Կը սպառնան աղջկան, մեռցնելու գնով, կ'ատեն, կ'անարգեն: Կը հսկեն անոր բոլոր շարժումներուն: Նոյնը կ'ընեն եւ դրացիները, կը համոզեն աղջիկը, տղան արտաւորելով, սեւցնելով աղջկան աչքին: Բայց աղջիկը, որ տղան կը սիրէ, կը մերժէ բոլորին խրատներուն, կը մնայ անդրդուելի, անսալով միայն իր սրտին, հաւատարիմ իր սիրած տղուն :

Առանց նկատելու աղջկան սէրն ու սիրտը, առանց մտնելու աղջկան կացութեան մէջ, օր մըն ալ հարուստի մը տղան թեկնածու կը ներկայացնեն: Այս անտանելի վիճակ մըն էր որ աղջիկ փախցնելու առիթ կուտար, նոյն իսկ մտիկ չընելով անոր ողբ ու կոծը:

Օրեր ու շաբաթներ սեւ ու սուգով կ'անցնին ու օր մըն ալ, աղջիկը առիթ ձեռք բերելով, կը փախչի իր սիրած տղուն հետ :

Կար ուրիշ սովորութիւն մը.— խալան, գումար մը, զոր ամուսնացող տղուն հայրը կը վճարէ իրեն հետ ամուսնացող աղջկան մօր: Այդ հիման վրայ, իր բոլոր ոչխարները ծախելով, իր նոր հարսին հետ մոխիրի վրայ նստած կ'ըլլար, միբիպա դարձած եւ վրայ տուած բոլոր հողն ու ջուրը:

1890ին, Վարդան վարդապետ Յակոբեանի, Ներսէս եպիսկոպոս Խարախանեանի, Գնէլ եւ Բարդէն վարդապետներ (ապա կաթողիկոս) Տարօնի այդ առաջնորդներու ջանքերու շնորհիւ, մեղմացաւ ու անհետացաւ խալանի դրութիւնը: Սակայն հարուստի ու աղքատի խտրութիւնը մնաց :

Ամուսնութիւն յաճախ եղած է առանց տղուն եւ աղջկան հաճութեան : Անոնց պարագաները քով քովի գալով, կը համաձայնէին եւ խնամիներ կը դառնային: Այնպէս որ ամուսնացող աղջիկը իր բախտը կապած տղան առանց տեսնելու, օր մըն ալ հարս կ'ըլլայ, քօղը երեսին: Իբրեւ կեանքի ընկեր դիմաց ունի անծանօթ մը, թերեւս հրէշ մը: Ոչ կը սիրէ, եւ ոչ ալ իբրեւ կին անոր հետ ապրիլ կ'ուզէ: Կ'անցնին օրեր, շաբաթներ, հարսը կուլայ եւ կը հառաչէ, օր մըն ալ կը պատռէ քօղն ու հագուստները, ակռաներով կը բզկտէ իր միսերը: Խենթացած էր: Կ'առնուի կապանքի տակ :

Անօգուտ կը դառնան Մշոյ զօրաւոր սուրբերը, հարսին փրկութեան համար, նոյնիսկ հարուստի ոչխարներն ու բուղա գոմէշներ : Հարսը խենթացեր է...

Իսկ տոկացողները կը սկսին ծեծել ու նիհարնալ, օր մըն ալ աչքէն փախելով, կը մտնեն գերեզման:

Զերկարենք այս տխուր ու վշտով լի անցեալը, ու դառնանք այն օրերու առուլիսին, երգերուն ու պարերուն:

ՀԱՐՍ ՈՒԶՈՆՔ, ԿԱՄ ԽՕՍՔԱՌ

Ամուրիներէն շատերը իրար կ'ուսումնասիրեն, ուխտագնացութեան, կամ հարսանիքի օրեր, զատի կամ բէրի ճամբաներ: Ամօթի զգացումը բեռ մը դրած է անոնց խղճի վրայ: Դժուար թէ կարենան «որպէս ապագայ խօսացեալներ» կարծիքի փոխանակութիւն մը կատարել :

Մ. ԲԱՐԽԵԱՆ

(1)

(Շար.)

Ինչպե՞ս պաշտպանել ձեր ունեցվածքը հրդեհներից

1938-ին

Ամեն տարի հրդեհների հետևանքով մեծ վնասներ են կրում մեր հանրապետության տնտեսությունները։ Հրդեհների մեծ մասը առաջանում է մարդկանց անուշադրության, անզգուշության հետևանքով։ Հրդեհների պատճառները շատ են։ Ամենից հաճախ հրդեհներ են առաջանում ծխելու, վառարանների, ծխնելույզների, էլեկտրական լարերի, գազի, կրակ վառելու ժամանակ անզգուշությունից։

Հրդեհների մեծ մասը կարելի է կանխել, եթե ամեն մարդ, ամեն կազմակերպություն կատարի հրդեհային անվտանգության կանոնները։

Ահա այդ կանոնները։

Ծխելու համար կրակ վառելիս, ծխելուց հետո լուցկու կամ ծխախոտի մնացորդները պետք է լավ հանգցնել

ջովին Ֆրանսական է: Ֆրանսացիներու կը պատկանին նաեւ Թունուզի հերկելի հողերուն 41 առ հարիւրը, իսկ Իտալացիներուն՝ 12 առ հարիւրը: Մնացեալ հերկելի հողերը բնիկներու սեփականութիւնն են:

Միայն մէկ ասպարէզի, գինիի արտադրութեան մէջ իտալացիներու արդիւնաբերութիւնը կը գերազանցէ Ֆրանսականը:- Թունուզի Իտալացիները կ'արտադրեն տարեկան 111,800,000 , իսկ Ֆրանսացիները՝ 87,120,000 Ֆրանք արժողութեամբ գինի: Բնիկները գինիի արդիւնարերութիւն չունին գրեթէ, որովհետեւ խալամ են եւ հակալքոլական:

1936ին կատարուած վիճակագրութեան մը համաձայն՝ Ֆրանսացի առեւտրականներու թիւն է Թունուզի մէջ 5915, իսկ Իտալացիներունը 5592:

Չհնարշաւեն վերջը նաւարշաւ

— oo —

Ինչպէս գրած էինք, Գերմանիա վճռած է բազմապատկել իր սուզանաւերու թիւը: Պերլինն այս որոշումը տուած է այն առարկութեամբ թէ Սորվրդային Ռուսիա այժմ ունի կրկնապատիկ աւելի սուզանաւեր քան Գերմանիա:

Գերման ծովային նախարարութեան հրատարակած տարեգրքին համաձայն, խորհրդային Ռուսիա ունի 160 սուզանաւ, որոնց ընդհանուր տարողութիւնն է 81,000 թոն: Ակէ զատ՝ Ռուսիոյ մէջ նոր սուզանաւերու չինութիւնը կը չարունակուի:

Գերմանիա ունի 72 սուզանաւ, որոնց տարողութիւնն է 31,532 թոն: Անգլիական ծովակալութեան չրջանակներուն մէջ կը մտածեն, թէ Գերմանիա կը տենչայ միջերկրական դառնալ ծովերու տակ եւ այս տենչը կապ ունի Ատլանդ կղզիներու (Պալթիկ ծով) ամրացման հետ:

1935ի անգլեւգերման ծովային համաձայնագրով՝ Գերմանիա իրաւունք ունի չինելու անգլիական ընդծովեայ ուժին 45 առ հարիւր համեմատութեամբ սուզանաւ: Այժմ Գերմանիոյ ընդծովեայ ուժը այս սահմանին միայն 1104 թոն պակաս է: Անգլիա ունի 69 սուզանաւ, որոնց տարողութիւնն է 72,534 թոն:

Ըստ այդ համաձայնագրին Գերմանիա տակաւին կրնայ չինել 40,000 թոն տարողութեամբ սուզանաւ, փոխարէն կրճատելով մեծ տարողութեամբ ծանր մարտանաւերու չինութիւնը: Այս պարագան մտահոգութիւն կը պատճառէ անգլիական Ծովակալութեան, որ բանակցութեան մէջ մտած է Պերլինի հետ: Եթէ Գերմանիա պնդէ իր որոշման վրայ, Մեծն Բրիտանիա եւս պիտի պարտաւորուի աւելցնել իր ծովային ուժերը, յատկապէս չինելով սուզանաւերու դէմ պայքար մղելու սահմանուած մարտանաւեր:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ ԲՈԼՈՐ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ պիտի փակուին այսօր, չորեքշաբթի, իբրեւ բողոքի ցոյց տուրքերու յաւելման դէմ: Փակումը պիտի չարունակուի, մինչեւ որ քաղաքապետական խորհուրդը կրճատէ տուրքերը: Նոր տուրքերը դասաւորուած են հետեւեալ համեմատութեամբ.— 3·60 առ հարիւր, այն թատրոններուն համար որ ամսական 30,000 ֆրանքէն աւելի եկամուտ ունին, 9 առ հարիւր՝ 30 – 50,000ի համար, 12 առ հարիւր՝ 50-100,000ի համար, 15 առ հարիւր՝ 100,000էն վեր:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական իշխանութիւնը ձերբակալեց Սան Սէպասթիանոյի անգլիական դեր - հիւպատոսը եւ կինը, լրտեսութեան կասկածով: Կուները կատաղօրէն կը չարունակուին Քաթալոնիոյ մէջ: Պարսելոնան ծանր կորուստներ կրեց, իբրեւ հետեւանք նոր ռմբակոծութեանց:

ՀԱՃՈՑՔԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՀՈՒԱԾ չունէրէն ալ տուրք մը պիտի գանձուի, համաձայն բնակարանի վարձքին: Այս կարգի չունէրու վրայ նշան մը պիտի կախուի, իբրեւ ապացոյց տուրքի վճարման:

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին ընդունելութեան համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Հռոմի մէջ: Պ. Չէմպըրլէն նոր տարուան առթիւ չնորհաւորութեան դիր մը ուղղելով, յայտնեց թէ կը կարծէ որ 1939ը աւելի հանդարտ տարի մը պիտի ըլլայ քան 1938ը:

ՍՏՈՐԿԱՐՊԱԹԵԱՆ ՌՈՒՍԻԱՆ այսուհետեւ պիտի կոչուի Կարպաթեան Ուկրայնա:

ՕԴԸ ՆՈՐԷՆ ՅՐՏԵԼ ՍԿՍԱՒ: Կը կարծուի թէ աւելի պիտի սաստկանայ ցուրտը:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ թագաւորը պատգամագիր մը ուղղելով նոր տարուան առթիւ, թելադրեց աւելցնել բանակին ուժը: Սպարապետն ալ յայտարարեց թէ երկրին սահմանները զծուած են հաստատ հաղարաւոր խաչերով եւ կը մնան յաւիտենական: Կը նշանակէ թէ Ռումանիա պիտի մերժէ որ եւ է վերաքննութիւն:

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր մարզպանը, Ռընէ Փիւօ, ճամբայ ելաւ առջի օր, իր կնոջը եւ աղջկանը հետ: Այսօր նաւ կը նստի Մարսէյլէն:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, 6 Սէնթիւ տ'Իթալիէ սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՉԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Իտալիոյ Ֆզտուածները Մերձ. Արեւելքի մէջ»:

ՀՕԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Մ. Հ. Կարապետոփ, Տէր եւ Տիկին Գէորգեան եւ զաւակունք (Վիէն), Տէր եւ Տիկին Աննայեան, Տէր եւ Տիկին Ո. Կարապետեան (Վալանս), Այրի Տիկին Ա. Աբալոնգեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թօփալեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Աբրանեան եւ զաւակունք, Կ. Աճէմեան, Այրի Տիկին Մ. Աթուլիկեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ց. Աթուլիկեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Դաւթեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պէննայեան, Տէր եւ Տիկին Քուչեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թաշճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Աննայեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թաշճեան, Ց. Ներսէսեան (Միացեալ Նահանգներ), Այրի Տիկին Մ. Ներսէսեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Խաչիկեան եւ զաւակունք (Հարաւ. Ամերիկա), կը Ծանուցանեն թէ 1 Յունուար, կիրակի օր տեղի ունեցաւ Հոգեհանգիստ - Պատարագ

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՒ ԽԱՆՋԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, Վալանսի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ»Ի, ՖՐ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԻՆ, ՄԱՐՏ 19ԻՆ ՄԻԻԹԻԻԱԼԻԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ց. Մինասեան» Ընտ. ակումբի Ընդհ. ժողովը 3 Յունուար Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ:

ԱՆԻԼԻՆ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆԻ «Արամ» Ընթ. Ակումբի Ընդհ. ժողովը 6 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՊՈՒԱԼՈՒԶԻ (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի Ընդհ. ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ. Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՎԻՆԵՈՆԻ «Մուրատ» խումբի Ընդհ. ժողովը 5 Յունուար, Չինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին Պար փիյոնէի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմսով:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԻ ՊԱՏՄԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ-ԺԷՐՕՄԻ պատանիներու ժողովը՝ 4 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՊՈՒԼՎԱՐ - ՕՏՏՕՒԻ պատանեկան խումբերու ժողովը 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆԻ պատանիներու ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին:

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ ընկեր ԱԶԳԻՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Մ. ՎՐԹԱՆԵՍԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Ուկրանիա եւ ուկրայնական հարցը»:

ԽՆԴՈՅՔ

Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ - ԺԷՐՕՄԻ «Հայաստան» Ընթ. Ակումբի վարչութեան կողմէ Ամանորի առթիւ, 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2, ՍԷՆ - ԺԷՐՕՄԻ Պար Թապայի հաւուի սրահը: Կը հրաւիրուին ընկերները իրենց ընտանիքներով:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոցի սրահին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւն. փոքրիկներու կողմէ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Սարսէլի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէվերջ ժամը 4էն մինչեւ 12

Սալ տը Նոսի մէջ, 81 Rue de Paris, Սարսէլ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կը նուագէ Թառիստ Աբգար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի Կինոյին կողմէ:

Մուտք՝ 8 ֆրանք

Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք:

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Կոչ կ'ընենք Փարիզի եւ արուարձաններու արհեստաւոր հայրենակիցներուն որոնք արթիւանալի իրաւունքէն զրկուելով ժուռուրութիւններու են - խարկուած են, անպայման ներկայ գտնուին յառաջիկայ ժողովին՝ 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Սոսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 28 Rue Serpente, Metro Odeon: Ժողովին ներկայ պիտի ըլլան պաշտօնական անձնաւորութիւններ, որոնք ընդհանուր հայ արհեստաւորներու անունով դիմում պիտի կատարեն պատկան իշխանութեան մօտ: Այս վերջին ժողովին արձանագրութիւն - ներ պիտի կատարուին: Կարեւոր է բոլորին ներկայութիւնը:

Կարգադիր յանձնախումբ

ՇԱՎԻԼՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք թէ յառաջիկայ Մննդեան տօնի առթիւ եկեղեցական պաշտամունք կը կատարուին Շավիլի եկեղեցիին մէջ օրը օրին:

Հինգշաբթի, 5 Յունուար Ճրագալոյց: Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 16.30: Ուրբաթ, 6 Յունուար, Ս. Ծնունդ, Սկիզբ ժամերգութեան՝ 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Շաբաթ, 7 Յուն., Մեռելոց, սկիզբ 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Երգեցողութիւնները կը կատարուին զեկավարութեամբ Պ. Բագտասարի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս նորակազմ դասին:

Հոգաբարձութիւն
Շավիլի եկեղեցւոյ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Շավիլի մասնաճիւղի ընկերուհիները 40 ֆր. կը նուիրեն Տիկին ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՄԵՍԱՏՈՒՐԵԱՆԻ յիշատակին, Շավիլի եկեղեցասիրաց Միութեան:

ԾՆՈՒՆԴԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

5 Յունուար. Հինգշաբթի.— Ճրագալոյց Ս. Ծնունդի: Սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան 9, երեկոյեան 3:

6 Յունվ. Ուրբաթ.— Ս. Ծնունդ եւ Սաստուածայայտնութիւն: Սկիզբ ժամերգութեան 7, Ս. Պատարագի (հանդիսաւոր) 9, քարոզ 10.30, Ջրօրհնէք 11.30:

9 Յունուար, երկուշաբթի.— Քրիստոսի մեռելոց: Սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան 8.30, Ս. Պատարագի 10, Հոգեհանգիստ 11.15:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Աննուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը յայտնէ թէ Ս. Մննդեան Յրդ օրը, կիրակի 8 Յունուար եկեղեցւոյս մէջ Ս. Պատարագի արարողութիւնները կը կատարուին եւս ձայն եւ դաշնամուրով, դիւրիս եբիւր. երկսեռ Միութեան երգչախումբին կողմէ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Վահրամ Էմմաճեանի: կը պատարագէ Տ. Ադդէ քհնյ. Փալլաք:

Կը հրաւիրուին չրջանիս ազգային - ները:

ՓՈԽԱՆ ՄԱՂԿԵՊՄԱԿԻ

Պ. Գրիգոր Հայթեան կը նուիրէ 50 ֆրանք Փր. Կապոյտ Խաչի Կեդր. վարչութեան, փոխան Ծաղկեպսակի Տիկին ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆի մահուան առթիւ:

Պ. Նազար Պուտաքեան նոյն առթիւ կը նուիրէ 50 ֆրանք Փարիզի Հայոց Աղքատախնամ Ընկերութեան:

Տիկին Հռիփսիմէ Արելեան 30 Փր. կը նուիրէ «Բիչէ» Ճանճախոտմբին (Հայ գինուորներու ընտանիքներուն օգնող մարմին) փոխան Ծաղկեպսակի Տիկին ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Լեհ-Ռուսիա

Ամսագրին 10րդ թիւը (Դեկտեմբեր) ճոխ բովանդակութեամբ: Այս թիւով կը վերջանայ 8րդ տարեշրջանը: Բացուած է իններորդ տարուան բաժանորդագրութիւնը:

Ֆրանսա եւ Սուրիա տարեկան 40 ֆրանք, միւս երկիրները տարեկան 50 ֆրանք:

Կանխիկ վճարող բաժանորդները պիտի ստանան 15 ֆրանք արժէքով գիրքեր, որոնց ցանկը կը գտնուի դեկտեմբերի թիւին մէջ: Յունուարի թիւը լոյս պիտի տեսնէ գեղարուեստական կողմով եւ բացառիկ բովանդակութեամբ:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 46. Rue Richer, Paris (9)e

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք:

ԹԱՏՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՄՈՒՄՆԵՐ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Էմիլ Զօլա սրահին մէջ:

Աշուղ - Ղարիբ (երաժշտ. տրամ չորս արար):

Գիները ժողովրդական *Արեւելեան օրքէսթր*

ՍԷՆ - ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ.— 15 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Մալաթ. Կրթ. Մխութ. սրահին մէջ

Աշուղ Ղարիբ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— 22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ.— 29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Ակամայ բժիշկը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՓԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի Համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12-90

վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնսգիրներու:

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 փր. փոստի ծախսով 6 փր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

Ուշադրութիւն նոր հաւաքեցին

Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)

Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70

Ստացած ենք հայերէն եւ Թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր երանակներով: Ընտիր նաեւ հայկական ապուխտ, երշիկ եւ ամէն տեսակ աբեւելեան նպարեղէններ: *Բաց է ամէն օր:*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒԱԼՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու. Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները, ընտրելովնուն եւ նոյնի մանրամասները: կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: կը տասնանենք տպրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակաժներու:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. **Opéra** 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խոգովք քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*, ջուշացած արեւելեան օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւերը ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը* օրուն անբաղդատելի, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 5 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3930

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՈՒՆ ՀԱՒԱՍԱՐԱԿՇՌՈՒԹԵԱՆ...

— oo —

Մեծ պատերազմէն առաջ, առածի կարգ անցած էր բանաձեւ մը,— «պահպանել իրաց վիճակը»: Ըսել կ'ուզէին՝ թոյլ չտալ որ խանգարուի հաստատուած կարգուսարքը, հողային թէ քաղաքական:

Յետոյ կար ուրիշ բանաձեւ մը,— «Եւրոպական ներդաշնակութիւն»: Ասոր ալ իմաստը մեծ տարբերութիւն չունէր միւսէն: Կը նշանակէր այնպէս մը դասաւորել գործերը, որ վեց մեծ պետութիւնները կարենային հաշտ եւ համերաշխ ապրիլ, ի հարկին գոհելով տկարն ու անճարը:

Աւելի վերջը, մէջտեղ նետուեցաւ ուրիշ բառ մը, «հաւասարակշռութիւն», որ բերնէ բերան կը շրջի մինչեւ այսօր:

Հաւասարակշռութեան այդ յոլունքը այժմ կը պտըտայ Միջերկրականի վրայ, ինչպէս անցեալ տարի կը լուսաւորէ՛ր կեդրոնական Եւրոպան:

Երկու զինակիցներէն Գերմանիա ապահոված ըլլալով իր պահանջները, Աւստրիոյ կցումով եւ Չեխոսլովաքիոյ անդամատումով, կարգը ձգած է Իտալիոյ, այս անգամ դէպի ծով:

Սպանիա, Մարոք, Սուէզ, Թունուզ,— հաւասարակշռութեան զանազան հանգոյցներն են ասոնք, որ կ'արծարծուին պարբերաբար: Կոպտօրէն «հող կ'ուզենք» չեն ըսեր մարդիկ, այլ փափկութեամբ կը յիշեցնեն հաւասարակշռութեան պահանջները: Այնպէս որ, հասարակ մահկանացուներ շատ բան չեն հասկնար, իսկ բացատրութիւնները կը կարծեն թէ ալճեպրայի հաշիւներ են որ կը լուծուին:

Թունուզի հարցին արծարծումէն ի վեր, իտալական եւ գերմանական թերթերը հետզհետէ կը բանան հաւասարակշռութեան օրինագրքին զանազան էջերը: Մէկ անգամէն շատ մը պահանջներ կը դիզեն, կարելին ստանալու համար: Եւ կը յիշեն հարցեր ալ, որոնք լուծուած, թաղուած կը համարուէին:

Այսպէս, իտալական թերթ մը վերջերս յուզեց 1915ի դաշնագիրը (Լոնտոն), որ Թրքական ասարէն բաժին մըն ալ Իտալիոյ կը հանէր:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Փարիզի թերթերը պարտք սեպեցին բացատրել թէ Ֆրանսա որ եւ է յանցանք չունի, եթէ Իտալիոյ վարիչները մերժեցին հող կամ հոգատարութիւն ստանալ:

Ուրիշ թերթեր ալ ամէն օր հանգոյց մը կը քակեն, այս ճակատին վրայ:

Գերմանական կարեւոր թերթ մը, «Պերլինէր Թակէպլաթ», խմբագրական մը նուիրելով հաւասարակշռութեան հարցին եւ մասնաւորապէս Հռոմի Ֆրանսական դեսպանին յայտարարութեանց, գիտել կուտայ յուշիկ-յուշիկ.

—«Ֆրանսա պէտք չէ վճռական սխալ մը գործէ, շատ պարզ վիճակի մը վերածելով Միջերկրականի հարցը եւ զայն դարձնելով պարզապէս մրցակցութիւն մը Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ, իրենց ափրիկեան հողերու սահմանին վրայ: Իրականին մէջ, ծիպրալթարէն մինչեւ Փոքր Ասիա, կարմիր թելի մը պէս կը փռուի ունեցողներու (ըսել կ'ուզէ՝ աւար ստացողներու) գերակշռութեան տեսակէտը: Պէտք չէ որ հաստատուած գոյավիճակը, որ կրկին երաշխաւորուեցաւ անգլեւիտալական դաշինքով, այլասերի եւ յանգի այդ գերակշռութեան»:

Այնքան վարպետօրէն խմբագրուած այս տողերն ալ կը հաստատեն թէ Հռոմ-Պերլին առանցքը տակաւին գոհ չէ հաստատուած կարգուսարքէն, եւ ամէն հնարք պիտի փորձէ, Միջերկրականի քարտէսն ալ «բարեփոխելու» համար: Անշուշտ յանուն հաւասարակշռութեան...

Սուէզ, Թունուզ, Ճիպութի ախտանշաններն են ընդհանուր ջղաձգութեան մը, որ շատ աւելի խոր կամ հեռաւոր արմատներ ունի:

Եւ զարմանալի չէ որ ճիշդ այս միջոցին կը յուզուի նաեւ ուրիշ հարց մը, Ուկրայնայի անկախութեան, անջատման խնդիրը, որ սերտ կապ ունի գերմանական աշխարհակալութեան ծրագիրներուն հետ:

Մինչեւ չեխական թնճուկին լուծումը՝ Պերլին ամերիկեան դիտողի դիրք մը բռնած էր այս հարցին մէջ: Կը հետաքրքրուէր, կ'օգնէր, բայց տեղ մը կը կենար:

Փետրաթափ Չեխոսլովաքիան իր թեւին տակ առնելէ վերջ, Գերմանիա այժմ շատ աւելի գործօն շարժուձեւեր կը փորձէ: Եւ Պերլինի թերթերը խրատներ կուտան տարագիր Ուկրայնացիներուն, որպէսզի ապաւինին Գերմանիոյ աջակցութեան, փոխանակ Ֆրանսայի եռեւէն երթալու:

Կայ, տակաւին, Պալքաններու հաւասարակշռութեան խնդիրը, Դանուբն ի վար, դէպի Սեւ ծով:

Երկու զինակիցները աստիճանաբար կը բանան իրենց աշխարհակալութեան ծրագիրները, մերթ որոտալով, բայց աւելի յաճախ որոճալով եւ անակնկալներ սարքելով, ծովու թէ ցամաքի վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, ժամանակի նշաններ են այս խմորումները:

Երբ Ֆրանսայի վարչապետը անհրաժեշտ կը գտնէ մինչեւ Քորսիքա եւ Թունուզ երթալ, կրակոտ ճառերով, եւ արտաքին նախարարը կը մերժէ վաւերացնել Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը,— կը նշանակէ թէ իսկապէս վրդովիչ հանգամանք ստացած է Միջերկրականի հաւասարակշռութեան խորախորհուրդ բանաձեւը:

Վրդովիչ մանաւանդ անոր համար որ, նորէն «ի պատուի» է գաղտնի դիւանագիտութիւնը, հակառակ բոլոր ժխտումներուն: Մէկ բան փոխուած է,— վեց էին երէկ, չորս են այսօր, երկ-երկու՝ դէմ դիմաց, իրենց արբանեակներով: Իսկ մասնաւորապէս երկուքը՝ միշտ պայթուցիկ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶ ԱՆԲԱԺԱՆ

Վարչապետին եւ Պէյին յայտարարութիւնները

Վարչապետ Պ. Տալատիէ յաղթական ընդունելութիւն մը գտաւ Թունուզի մէջ, երեքշաբթի օր: Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր ճամբուն վրայ, իսլամ թէ քրիստոնեայ: Իրար խառնուած էին փաթթոցաւոր չէյխեր եւ մետաքսեայ գլխարկներով պաշտօնատարներ կամ քօղածածուկ Արաբուհիներ, որոնք աշխուժութեամբ կը դիտէին Ֆրանսական վիթխարի հրասայլերը եւ մեքենայարժ թնդանօթները:

Առաջին ճառը խօսելով ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթին մէջ, Պ. Տալատիէ յայտարարեց ներկայ Արաբներուն.

—«Ֆրանսա ձեզի կը բերէ բարեկարգութիւն եւ կարգապահութիւն, որոնք ամէնէն ապահով եւ ազդու պաշտպանութիւնը կը կազմեն բիրտ ուժին դէմ: Ան ուժ ունի երաշխաւորելու ձեր ապահովութիւնը: Անպարտելի է անոր ուժը, խաղաղասէր ըլլալով հանդերձ: Այստեղ իրար խառնուած են մայր երկրին եւ Ափրիկէի բանակները,— անըրադդատելի դպրոց մը բարեկամութեան եւ անձնուիրութեան՝ Ֆրանսացիներու եւ Իսլամներու միջեւ»:

Պէգլերթայի ամրութիւնները աչքէ անցընելէ վերջ, Պ. Տալատիէ պաշտօնապէս այցելեց Թունուզի պէյին պալատը, Պարտոյի մէջ, ուր 1881 մայիսին իր նախորդը դաշնագիր մը ստորագրած էր, ճանչնալով Ֆրանսայի հովանաւորութիւնը: Այս առթիւ խօսուած ճառին մէջ, վարչապետը շեշտեց թէ Ֆրանսա պատրաստ է աջակցելու Թունուզի հարստութեանց զարգացման եւ ընծայելու անհրաժեշտ պաշտպանութիւնը: «Ֆրանսա եւ Թունուզ կապուած են անքակտելի կերպով, դաշնագիրներու զօրութեամբ եւ այդ կապերը ամէն օր աւելի կ'ամրապնդուին, փոխադարձ ծառայութեանց համերաշխութեամբ եւ յարաճուն բարօրութեամբ»:

Թունուզի պէյն ալ իր կարգին բարեկամութեան ջերմ հաւաստիքներ ընծայելով, յայտարարեց թէ բոլոր Թունուզցիները պիտի համախմբուին Ֆրանսայի շուրջը, եթէ պէտք ըլլայ:

Նոյն օրը կէսօրէն վերջ Պ. Տալատիէ աչքէ անցուց Թունուզի պահակազօրքին 5000 զինուորները, որոնք անցան շարք-շարք թնդանօթներով եւ հրասայլերով: Արարողութիւնը անցաւ շատ յաջող, հակառակ անձրեւոտ օդին: Ամէն կողմ բազմութիւնը համակրական ցոյցեր կ'ընէր, «կեցցէ՛ Ֆրանսա, կեցցէ Տալատիէ» աղաղակելով: Հակաֆաշական Իտալացիներն ալ կը մասնակցէին այս ցոյցերուն. իսկ Մուսոլինիի հետեւորդները խոհեմութիւն համարած էին իրենց տուներուն մէջ մնալ:

Ֆրանսա պիտի պաշտպանէ իր հողերը

— oo —

Հռոմի Ֆրանսական դեսպան Ֆրանսուա Փոնսէ, ամանորի առթիւ խօսելով Ֆրանսական գաղութին առջեւ, ըսաւ թէ իր գլխաւոր առաքելութիւնն է վերահաստատել գործակցութիւնն ու ներդաշնակութիւնը Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Յետոյ յարեց.

—«Ո՞վ չի գիտեր թէ զուր է հաշիւներ ընել մեր տկարութեան վրայ: Ֆրանսա երբեք ալ խաղաղութիւնը պիտի չգնէ ամէն գնով: Ան պիտի պաշտպանէ իր հողամասերը, իր մայր հայրենիքը եւ իր բարոյական ու նիւթական ժառանգութիւնները: Մարդիկ յաճախ սխալ կը մեկնեն Ֆրանսայի համեստութիւնը հայրենասիրութեան մէջ եւ զայն կը վերագրեն տկարութեան: Սեպտեմբերի տագնապը ցոյց տուաւ, թէ երբ Ֆրանսա վտանգի մէջ էր, իր բոլոր զաւակները փութացին զինակոչին: Անցնող տարուան ընթացքին կարելի եղաւ պահել խաղաղութիւնը, բայց մռայլ ամպեր տակաւին կը յածին հորիզոնին վրայ: Մինիխի ոգին կը ձգտէր իրարու մօտ բերել Հռոմ-Պերլին առանցքը եւ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, դադրեցնել սպառազինումներու արշաւը եւ պատրաստել տնտեսական վերայարդարման»:

Գերմանիա կ'աւելցնէ տուրքերը եւ աշխատանքի ժամերը

— oo —

«Թայմզ»ի տեղեկութեանց համաձայն, թէեւ տակաւին պաշտօնապէս չէ յայտարարուած Գերմանիոյ տուրքերու նոր յաւելումը, բայց տարակոյս չկայ թէ 1939ը իր հետ պիտի բերէ ընկերակցութեանց տուրքի բարձրացում մը: 1938ին անոնք կը վճարէին 30 առհարիւր տուրք: Կը կարծուի թէ պիտի աւելցուի նաեւ աշխատավարձերու վրայ դրուած տուրքը:

1939 Յունուար 1էն սկսեալ գործադրութեան յանձնուած է աշխատանքի նոր օրէնքը, որ կը տրամադրէ օրական ութ ժամուան աշխատանք: Բացմաթիւ աշխատաւորներ պիտի գործեն օրական մինչեւ 10 ժամ: Աշխատանքի օրը պիտի երկարաձգուի նաեւ այն պատճառով, որ գործատեղիները մաքրելու եւ կարգի դնելու համար կորսուած ժամանակը իբր աշխատանքի ժամ պիտի չհաշուուի: Եթէ հարկը պահանջէ, աշխատաւոր մը պիտի գործէ օրական 16 ժամը իւրաքանչիւր երեք շաբաթը անգամ մը, պայմանով որ երեք շաբաթը անգամ մը 24 ժամուան անընդհատ հանգիստ վայելէ: Տարին 30 օր՝ օրական 10 ժամուան աշխատանք կարելի է ներմուծել ի հարկին: Երկու յաջորդական աշխատանքի օրերու միջեւ հանգիստի նուազագոյն տեւողութիւնը պէտք է ըլլայ 11 ժամ: Օրուան ընթացքին ամէն այր աշխատաւոր պէտք է վայելէ առնուազն կէս ժամուան հանգիստ, վեց ժամուան աշխատանքէ մը ետք, իսկ կին աշխատաւորները՝ 20 վայրկեանի հանգիստ, 4ուկէս ժամուան աշխատանքէ մը ետք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐԻՆ ՄՂՁԱՒԱՆՋՆԵՐԸ

— • —

Ուրեմն, քանի որ սկսաւ քանիլ «Յառաջ»ի ժամացոյցը նոր տարուան թիք-թաքով, վերսկսինք համբակ խմբագրի մեր գանգատները:

Մասնագիտական յօդուածներու եւ տեղեկութիւններու թարգմանական դժուարութիւններէն զատ, տառապանք մըն է ընտելանալ օտար անուններու ճշգրիտ արտասանութեան եւ ուղղագրութեան: Մասնաւորաբար անգլիական կամ ամերիկեան անունները մղձաւանջ դարձած են ինծի: Իրիկուընէ առօք կ'ընեմ որ առտուն՝ օդանաւի արկածի մը զոհ գացողը Անգլիացի չըլլայ կամ փարիզ այցելութեան եկողը ամերիկացի դիւանագէտ մը չըլլայ, որպէսզի չստիպուիմ գլուխս աղին անդին զարնելու թէ ի՛նչպէս կ'արտասանուին այդ մարդոց անունները: Թող ըլլայ Հնդիկ: Ինչո՞ւ համար Հնդիկ: Թող ըլլայ Չինացի: Ինչո՞ւ Չինացի: Որովհետեւ չինական անունները կ'ըլլան կամ Հոնկ-Քոնկ, կամ Չանկ-Չունկ-Չինկ: Կարծես թէ, սակայն, անգլիական կամ ամերիկեան կառավարութիւնը, մերժելով բոլոր ձորերու թեկնածութիւնը, կ'ընտրէ անանկ մարդիկ, որոնց անունը դժուար կը կարդացուի:

Իրիկուընէ կ'աղօթեմ նաեւ որ վաղուան հրդեհը չծագի անանկ քաղաքի մը մէջ, որուն անունը կարդալ աւելի դժուար ըլլայ քան վանի սեպաձեւ արձանագրութիւնը: Կոխ չըլլա՛յ քաղաքի մը մէջ, որու անունը կարծես գրուած ըլլար չինական տառերով:

Խօսինք օրինակներով.—

Worcester կը գրեն՝ կը կարդան Ուսթըր: Խնդրեմ, ըսէ՛ք, Սահմանադրութեան ո՞ր օրէնքով կամ տրամաբանութեան ո՞ր սկզբունքով Վորսէսթըրը կը կարդան Ուսթըր: Երկու o քով-քովի գայ, կը կարդացուի տեղ մը o, տեղ մը ու,— ինչո՞ւ: Եւ դեռ Know կը գրեն՝ կը կարդան նօ: Օր մը, քաջաբար անգլերենացուցի անգլիացի կնոջ մը անունը, գրեցի Սայմփսըն,— Լոնտոնէն ինծի պոռաց ժիրայրը, թէ Սիմսըն է ճիշդը: Ինչո՞ւ Սիմսըն: Է՛, Անգլիացիի չալըմ:

Խմբագրի այս մղձաւանջս աւելցաւ այն օրէն ի վեր, երբ հարկ դարձաւ լեզուս ծռել անգլերէնի, որպէսզի «Յառաջ»ի կողմէ Նիւ-Եորք մեկնիմ այս ամառ, ամերիկեան ցուցահանդէսին: Եթէ մինչեւ ամառ զոհացուցիչ չհամարուեցաւ լեզուիս ծռիլը, ոռոշած եմ պղտուրիկ մը ռապ դնել լեզուիս տակ,— անկէ վերջ դարձո՛ւր լեզուդ, ինչ ձայն ելլէ՝ անգլերէն է: Եթէ չհասկցան, թող ըսուին որ գաւառաբարբառ է, ճիշդ ինչպէս Զէյթունի բարբառը կամ Ղարաբաղի բարբառը հայերէնի մէջ: Խօ՛, միայն հայերէնը չէ որ գաւառաբարբառ ունի: Կը պատմեն թէ Եւրոպայի թագաւորներէն մին ուզեր է, անգամ մը, հայերէն լեզուն լսել Հայու բերնէ: Կը տանին երկու Հայ՝ Արածանիի ափերէն: Մեր հայ եղբայրները հազիւ ղօղանջած էին մեծատաքանց բառերը, թագաւորը կը գոցէ ականջը: Բայց շա՞տ անուշ է իրենց բարբառը: Այլմանուանդ շա՞տ հեշտ է կարդալ իրենց անգլերէնը,— Knight կը գրեն՝ նայթ կը կարդան, որ ասպետ կը նշանակէ, night կը գրեն՝ նայթ կը կարդան, բայց գիշեր կը նշանակէ: Լերան գլո՞ւխն եմ, այս ի՞նչ քմահաճութիւն, այս ի՞նչ կամայականութիւն: Լեզուի կարգապահութի՞ւն կ'ուզէք, հայերէն սորվեցէք: Ահա թէ ինչո՛ւ մեր Ատափազարցի մայրիկը երդում ըրած է մէկ հատիկ ֆրանսերէն բառ չսորվիլ եւ ֆրանսացի նպարավաճառէն գնումները կատարել հայերէն լեզուով:

Երանի՛ թէ ես ալ կարենայի Ատափազարցի մայրիկին պէս ընել,— բայց, եղբա՛րք, օրը-օրինական, կարելի չէ այդ փորձը կատարել խմբագրութեան մէջ, ահա թէ ինչո՛ւ մինչեւ հիմա չեմ գիտեր թէ ի՛նչպէս պէտք է գրել սա անունները, Փրգիպիշեւսկի՞, Ստրչիկովսկի՞:

Եթէ վերջինը գրաղած չըլլար մեր ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեամբ, հարցը փակելու համար պիտի ըսէի միայն.

— Հէփշի՛...

ԱՐԱՁ

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Խ. Միութեան մէջ

— oo —

«Մաթէն»ի քաղած լուրերուն համաձայն, Չեկային նոր նախագահը՝ Բերիա յայտարարած է թէ Խ. Միութեան մէջ հաստատուած բոլոր Գերմանները պէտք է նկատել բորոտներ: Անոնք պէտք է արձանագրուին տեղական ոստիկանութեան տոմարներուն մէջ: Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, զանոնք անմիջապէս արտաքսելու համար Խ. Միութենէն:

Միշտ նոյն աղբիւրին համաձայն, Բերիա ազդարարած է Մոսկուայի գերմանական դեսպանատան որ ճամբէ բոլոր խորհրդային պաշտօնեաները: Կառավար, խոհարար եւ ուրիշ սպասաւորներ պէտք է գերմանացի ըլլան: Մոսկուա կը կասկածի թէ գերման մասնագէտներ կը գործեն Խ. Միութեան մէջ, գաղտնի նպատակներ հետապնդելով:

*** Աժանս Ֆուռնիէ կ'իմանայ թէ խորհրդային իշխանութիւնը այլեւս ի վիճակի չէ պարտկելու գործազրկութեան աճումը: Պաշտօնապէս գործազրկութիւն չկայ, 1930էն ի վեր, բայց հիմա կացութիւնը փոխուած ըլլալով, միջոցներ կը խորհուին, հանրային կարծիքը վարպետօրէն պատրաստելու համար: Յանձնարարուած է հեռացնել աշխատանքէ զրկուած բանուորները՝ Մոսկուայի շրջանին մէջ:

*** Ուկրայնայի նախկին վարչապետը, Զուբար, որ եղած է նաեւ նախագահը նոյն հանրապետութեան, դատի յանձնուած է իբրեւ անջատողական: Ամբաստանագիրը մասնաւորապէս կը յիշէ թէ Զուբար յարաբերութիւններ մշակած է արտասահմանի ուկրայնական խմբակցութեանց հետ: Ամբաստանեալին ճակատագիրը իր ձեռքն է: Լուրի մը համաձայն, Չեկային նախագահը, Բերիա, տրամադրութիւն յայտնած է դատ չբանալու, եթէ ամբաստանեալը հրապարակաւ խոստովանի իր մեղքերը...

*** Ուկրայնայի կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Պոստիշեւ, փորձեց անձնասպան ըլլալ, բայց Չեկային պաշտօնեաները վերջին պահուն հասնելով արգիլեցին: Մաքրագործումը անխնայ կը շարունակուի Ուկրայնայի մէջ:

** Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ մօտերս ընդհ. ժողով պիտի գումարեն Լեհաստանի եւ Խ. Միութեան այն տարագիր Ուկրայնացիները որ Չեխոսլովաքիա կը բնակին: Ժողովին նպատակը պիտի ըլլայ միացնել բոլոր խմբակցութիւնները եւ ստեղծել նոր կազմակերպութիւն մը, իբրեւ ոգեշնչում ծառայելու համար ուրիշ երկիրներու մէջ եղած Ուկրայնացիներու: Նպատակը, անշուշտ, անկախութեան պայքարն է:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

— ∞ —

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՒ ՀԱՅՈՑ

Մոսկվայ օր մը դէպքեր, որոնք տարի մը առաջ անհնարին կը թուէին, ինչպէս որ այսօր անհնարին կը թուին ուրիշ շատ մը բաներ, որոնք ապագային մէջ պիտի իրականանան։ Ինչպէս որ ամէն մարդ կրնայ ըսել, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի, եթէ ուզէ, եթէ ինքզինքը համոզէ, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի, ամէն մարդ կրնայ ըսել, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի, եթէ ուզէ, եթէ ինքզինքը համոզէ, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի։

Մենք կը հաւատանք, որ մեր ազգը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի, եթէ ուզէ, եթէ ինքզինքը համոզէ, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի։

— Մենք ալ կը հաւատանք, որ մեր ազգը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի, եթէ ուզէ, եթէ ինքզինքը համոզէ, որ ինքը կրնայ ապրիլ հարիւր տարի։

Ինչո՞ւ ուրեմն մենք ալ չհ

Կայարանը նոր տիպարի մեջ

«Տխուր Ֆելհիմը» այլևս չկա։ Նրանից մնացել է միայն հին կայարանի շենքը, որ ներկայումս ունի ուրիշ նշանակություն։ Այդ շենքում է գտնվում Ֆելհիմի գրադարանը։

Ֆելհիմի գրադարանը ունի 1931 թվականից իր գոյության ընթացքում հավաքել է 25,000 գրքեր։ Ներկայումս գրադարանի գրքերի թիվը հասնում է 200,000-ի։ Գրադարանի ընթերցասրահում միաժամանակ կարող են նստել 80 հոգի։ Ընթերցասրահում կան բոլոր անհրաժեշտ գրքերը, որոնք անհրաժեշտ են ընթերցողներին։

Գրադարանի վարիչ Ֆրեդերիկ Ֆրեդերիկսենը ասում է, որ գրքերի ընտրությունը կատարվում է ընթերցողների պահանջների հիման վրա։ Ընթերցողները գրքերի ընտրության հարցում ամենայն ուշադրություն են դարձնում։ Ամեն ամիս գրադարանը ստանում է նոր գրքեր։

Ֆրեդերիկսենը ասում է, որ ընթերցողների մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք ամեն օր գալիս են գրադարան։ Նրանք ընթերցասրահում կարդում են թերթերը, ամսագրերը, ապա վերցնում են տանը կարդալու համար մի գիրք։ Ընթերցողների մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք գալիս են միայն ձմռանը, որպեսզի տաքանան։

Գրադարանի վարիչը նշում է, որ 1931 թվականից ի վեր գրադարանի ընթերցողների թիվը կրկնապատկվել է։ Ներկայումս գրադարանի ընթերցողների թիվը հասնում է 2 հազարի։ Ընթերցողների մեջ կան նաև ուսանողներ։ Ընթերցողների մեջ կան նաև ուսանողներ, որոնք գալիս են գրադարան, որպեսզի պատրաստվեն քննությունների։ Ընթերցողների մեջ կան նաև ուսանողներ, որոնք գալիս են գրադարան, որպեսզի պատրաստվեն քննությունների։

Գրադարանի վարիչը նշում է, որ ընթերցողների մեջ կան նաև ուսանողներ, որոնք գալիս են գրադարան, որպեսզի պատրաստվեն քննությունների։ Ընթերցողների մեջ կան նաև ուսանողներ, որոնք գալիս են գրադարան, որպեսզի պատրաստվեն քննությունների։

Ֆելհիմի գրադարանը ունի 1931 թվականից ի վեր գրադարանի ընթերցողների թիվը կրկնապատկվել է։ Ներկայումս գրադարանի ընթերցողների թիվը հասնում է 2 հազարի։ Ընթերցողները գրքերի ընտրության հարցում ամենայն ուշադրություն են դարձնում։ Ամեն ամիս գրադարանը ստանում է նոր գրքեր։

Գրադարանի վարիչ Ֆրեդերիկսենը ասում է, որ գրքերի ընտրությունը կատարվում է ընթերցողների պահանջների հիման վրա։ Ընթերցողները գրքերի ընտրության հարցում ամենայն ուշադրություն են դարձնում։ Ամեն ամիս գրադարանը ստանում է նոր գրքեր

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ մրցակցութեան մասին հարցապնդում մը պիտի կատարէ Սէնի երեսփոխաններէն Շարլ Վալէն, մեւնոյն առեն չօշափելով անոնց ներգաղթէն ծագած խնդիրները:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը թնդանօթներու կարեւոր ապսպրանք մը յանձնեց Ֆրանսայի, փութացնելու համար երկրին վերազինումը: Նախապէս Անգլիոյ դիմած էր, բայց այս վերջինը ներկայիս ի վիճակի չէր լրացնելու կարգ մը զէնքեր, հաւանութիւն յայտնած էր որ թնդանօթներու ապսպրանքը տրուի Ֆրանսայի: Ապսպրանքը կը բաղկանայ 120 թնդանօթներէ: Տասը յանձնուած են վերջերս, 50ը պիտի յանձնուին 1939 մայիս 1ին, իսկ 60ը՝ հոկտեմբերին: Մեւնոյն առեն մեծաքանակ ռումբ ղրկուած է Եգիպտոս:

2 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՅԱՌԻԿ ՏՈՒՐՔԻ նոր հրամանագիրը հրատարակուեցաւ առջի օր: Կատարուած փոփոխութեանց համաձայն, այս տուրքէն ազատ են գործաղրկութեան եւ ընտանեկան նպաստները, տարեկան 6000 ֆրանքէն պակաս եկամուտները (8000, եթէ հարկատուն երկու զաւակ ունի, 10,000, եթէ երեք է զաւակներուն թիւը եւ այսպէս 2000 կրճատում իւրաքանչիւր զաւակի համար):

ԲՈՒՌՆ ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ կը տիրէ Սեւ Ծովու մէջ, տեղի տալով ծանր արկածներու: «Միլլիյէթ» չոգենաւը ծովափ նետուելով ժայռի մը զարնուեցաւ եւ ընկղմեցաւ: Քսան հոգի խեղդուեցան: Մատնոգութիւն կը տիրէ ուրիշ կարգ մը նաւերու մասին: Հեռագրի եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են չատ մը վայրերու մէջ:

Նոր հեռագրի մը համաձայն, երկու յունական եւ 11 թրքական նաւեր ալ խրած են, փոթորիկին հետեւանքով: Բազմաթիւ նաւակներ խորտակուած ըլլալով, հարիւրաւոր նաւաստիներ վտանգուած են: Բուն Անատոլուի մէջ ալ սաստիկ ցուրտ եւ ձիւնը խանգարած են հաղորդակցութիւնները:

ՊՈԼՍՈՅ թերթերը կը գրեն թէ նոր փոփոխութիւններ պիտի կատարուին դահլիճին մէջ: Ազգ. պաշտպանութեան գործավար Քեազիմ Էօզալփ անհանգիստ ըլլալով, իրեն պիտի յաջորդէ զօր. Նահի կամ զօր. Քեազիմ: Կ'ըսուի նաեւ թէ պիտի հրաժարի եւ մտական նախարարը:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ 2ուկէսէն 2 առ հարիւրի իջեցուց զեղչի սակը, ինչ որ բարենչան երեւոյթ մը կը համարուի, տնտեսական վերակազմութեան տեսակէտէն:

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ ԵՒ ՖԱՇԱԿԱՆ խառնվարարներու գործունէութեան մասին փաստաց տեղեկագիր մը ներկայացուեցաւ Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովին: Տեղեկագիրը 25,000 կը հաշուէ գերմանական կազմակերպութեան անդամներուն թիւը, 100,000 համակիրներով, իսկ 200,000 հոգի՝ իտալացի ֆաշականները, 10000 գործօն անդամներով: Այս առթիւ կը մեղադրուի աշխատանքի նախարարը, Օր. Փըրքինս, իբրեւ զանցառու:

ՓԱՐԻԶԻ 300 ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ ՓԱԿՈՒԵՑԱՆ երէկ, չորեքշաբթի, համաձայն արուած որոշման: Պաշտօնեաները ճամբուեցան, ցնոր տնօրինութիւն: Եթէ գոհացում չտրուի, պիտի փակուին նաեւ արտաւարձաններու եւ գաւառի սինէմաները: Վարիչները կ'ատարկեն թէ հարկ պիտի ըլլայ 50 առ հարիւր աւելցնել տոմսակներու գինը, եթէ ընդունին նոր տուրքերը:

ԼՈՆՏՈՆԻ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ ամէն օր հնարք մը կը փորձեն, կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար: Անցեալ չաբթու հրդեհի աշտարակը բարձրանալով, յայտարարութիւններ կախած էին: Առջի օր նոր ցոյց մը կատարեցին վարչապետարանին պատուհաններուն առջեւ, թռուցիկներ ցրուելով, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— «Մուսոլինին հանդարտեցնելու պէտք չկայ, գործազուրկները հանգստացուցէք»: Ցեսոյ բեռնատար կառք մը հասաւ, ուրկէ քանի մը հոգի դուրս նետուելով, սկսան վար իջեցնել դագաղ մը, ուղղակի վարչապետին տանելու համար: Իսկապէս ալ դուռը զարկին, երեք անգամ ընդհարելով ոստիկաններու բուռն դիմադրութեան: Դագաղին մէջ տեղաւորուած էր հովանոց մը, իբրեւ խորհրդանշանը վարչապետին... Այս առթիւ գրուած նամակը ընդունուեցաւ, իսկ դագաղը մերժուեցաւ:

ԼԻՈՆ ՊԼՈՒՄ հրաժարեցաւ Փարիզի վաստաբանական կաճառէն: Պատճառները գաղտնի կը պահուին:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները նոր յաջողութիւններ կը ծանուցանեն: Պարսելոնայի վիճակը ծանրացած է: Հազարաւոր վիրաւորներ կը հասնին:— Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը բացատրութիւններ պահանջեց, Սան Սէպաստիանոյի դեր-հիւպատոսին ձերբակալման առթիւ:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԻՋ սկսաւ գրագէտ էրնսթ Նիքիչի դատաւարութիւնը, 20 ամբաստանեալներու հետ: Բոլորն ալ կը մեղադրուին թէ մահափորձ մը սարքած էին Հիթլէրի եւ միւս վարիչներուն դէմ: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին:

Պ. ԶԻՄՊՐԼԻՆ Փարիզի մէջ կանգ պիտի առնէ, Հռոմ գացած առեն (11 Յունուար):

Ներսէս քահանայ Շահինեան (Մարսէյլ), Այրի Տիկին Մանրիկ Շահինեան եւ զաւակունք, Տիկին Մարիամ Սամուէլեան, Տէր եւ Տիկին Հրանտ - Սամուէլ եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Հայկ - Լեւոն Սամուէլեան եւ զաւակը, Մեսրոպ քահ. Օրջանեան, երիցուհին եւ զաւակը (Պաղտատ), Տիկին Հրանտյ Ս. Ազատեան, Տէր եւ Տիկին Նշան Տիշչէքէնեան եւ զաւակունք (Պէյրութ), Տիկին Երանուհի Տէր - Գրիգորեան եւ զաւակունք (Դամասկոս), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Ճէլալեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ Շարապխանեան, Ասատուրեան, Պէքեարեան, Տօնիկեան, Մերճանեան, Մանուկեան (Պոլիս) ընտանիքները եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց եղբօր, ամուսնոյն, հօր, քեռորդւոյն եւ ազգականին՝

ՍՄԲԱՏ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ

վաղահաս դառնադէպ մահը, որ տեղի ունեցաւ յանուար 2ին, Պօժոն հիւանդանոցին մէջ, յետ տաժանելի հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը՝ 6 Յունուար, ուրբաթ առաւօտ ժամը 10·30ին իր բնակարանը Վուա Փիւսիճի, վիթրի սիւր Սէն, (Օթոպ· թիւ 83):

ՅԱՆ.— Մանաւանդ մահապդի ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իրը այդ նկատել:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Տե՛ս մոտ

ՊԱՆՆԱՅՕ ՀԱՒԱՆԻ «Աբեղեան» ճեմարակովիտէի ընդհ. ժողովը 7 Հունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «կոմիտաս» ակումբին մէջ:

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՏՐՈՂՈՆԳԻ «Արամ» ճեմարակովիտէի Ընդհ. ժողովը 6 Հունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԳՈՒԼԱՌ

ՊՈՒԱՒՈՒՋԻԻ (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի Ընդհ. ժողովը՝ 7 Հունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընդ. Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՎԻՆԵՈՆԻ «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին Պար փիյօ՚էի մէջ՝ կարեւոր օրակարգ՝ ներկայութեան անդամատետրով:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՊՈՒԼՎԱՐ - ՕՏՏՕԻ պատանեկան խումբերու ժողովը 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆԻ պատանիներու ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին:

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ ընկեր ԱԶԳԻՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲՆՈՒԹՅՈՒՆԻՆ

ԿՈՉՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓՍՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Մ. ՎՐԹԱՆԵՍ**

Նիւթ՝ «Ուկրանիա եւ ուկրայնական հարցը»:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԻՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, 6 Աւ. նիթալիի սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ՔՐԻՍՏՆԵՍԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Իտալիոյ ձգտումները Մերձ. Արեւելքի մէջ»:

ՂԱՐԱԲԱՂ - ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՐՔԱՔ Է ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 5ԻՆ, ԵՐԵԿՈՑԵԱՆ ԺԱՄԸ 7ԻՆ

ՃաշարանBonvalet, 31 Bld. du Temple, մէթրօ République

ԹԱԹԱԽՄԱՆ ԵՒ ԿԱՂԱՆԴԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԵՂԱՆ

ԸՆԹՐԻԲԻ ՀԱՄԱՐ ՊԻՏԻ Է ՎՃԱՐԵԼ 20 ՖՐԱՆՔ

Մասնաւորապէս փափաքելի է հայ արուեստագէտներու, գրագէտներու, մտաւորականներու եւ հանրային գործիչներու համախմբումը ուրախ ժամանցի համար:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԸՐԺԻՊԵՏԵԱՆԻ

Ա. մրցանակ Մարսէյլի պետական երաժշտանոցէն

(Grand prix Wicart)

7 Յունուար, Շաբաթ ժամը 21ին, Salle Emile Zola

Մուտք՝ 4, 6 եւ 10 ֆրանք:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Դրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Դրական դէմքերու ուսումնասիրութեան:

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 5 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ Քաֆէ Նօայի ներքնասրահին մէջ, կը խօսի Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ՝ Դանիէլ Վարուժանի մասին:

ԽՆԴՈՅՔ

Հ. Ը. Դ. Սէն - ժէրմի «Հայաստան» ճեմարակովիտէի վարչութեան կողմէ Ամանորի առթիւ, 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2, Սէն - ժէրմի Պար Թապայի հեռաւ սրահը: Կը հրաւիրուին ընկերները իրենց ընտանիքներով:

ԽՆՋՈՅՔ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՊԱՆԵԷՒ-ՔԱՇԱՆԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, ընկերուհի Մալխասեանի քնակարանը 21 Sentier de la Roue, Bagneux:

Կը խօսի ընկերուհի Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ՝ Նիւթ՝ «Հայ կինոջ հասարակական գործունէութեամբ»:

Գեղարուեստական բաժնին կը նուագէ թաւխտ Աբգար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի կինոյին կողմէ:

Մուտք՝ 8 ֆրանք

Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱԲՐԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, Կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche կամ Abbesses

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՈՕՇԵԱՆԻ **ՄՕՄ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ**

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը եւ չհապաղիլ:

ՇԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փոն տը Նէյըիլէն Ը. Պիշաքճեան ընտանիքը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Նշան Թէրզեանի եւ Տիկին Ովսաննա Ալիփունարներու եւ իրենց պարագաներուն, իրենց փոքրիկին ԺԱՒՔ ԹԷՐԶԵԱՆի մահուան առթիւ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի Մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Տիկին Օր. Մանուկի Մեծատուրեանի մօր անակնկալ մահուան առթիւ:

×

Նոյնպէս ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Տիկին Շահլամեանի եւ Օր. Շահլամեանի, ընկ. Գրիգորի Շահլամեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Այրի Տիկին Աբշալոյս եւ Վաղարշակ Մարզարեանի, Օր. Խուհուհի Մարզարեանի, Տէր եւ Տիկին Տիգրան եւ Միհրան Մուրատեաններու, Տէր եւ Տիկին Սերոբ Բարսեղեանի եւ իրենց պարագաներուն, Մուրթեանս երիցադոյն անդամներէն հայրենակից Պ. ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Տեսինի Վասպ. Հայր Միութիւն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ՝ Պ. Մարմարեանի որ 500 ֆրանք նուիրեց Պատուղի Օրուան առթիւ, Պ. Ս. Սահակեանի որ ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս չզլացաւ իր թարմ պատուղի նուիրատուութիւնը: Նոյնպէս շնորհակալութիւնները «Րաֆֆի» ճաշարանի, «Եար» ճաշարանի, Այրի Տիկին Իզմիրլեանի, Տիկին Սէյխոխի, Պ. Շիրինեանի. Պ. Տաղտեանի (Շիրակ) եւ ամէն անոնց որոնք նուէրով կամ իրենց աչխատութեամբ ատարեցին Պատուղի Օրուան յաջողութեան:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ըստ օրուընդհատ ժամադրութեամբ:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի: Ճաշացուցակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ին: Ցով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Ուշադրութիւն նոր հասցեին

Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)

Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70

Սաացած ենք ձայերէն եւ ծուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, ինչ եւ նոր ելանաչներով: Ընտինք նաեւ հայկական ապուխտ, երշիկ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ: *Բաց է ամէն օր:*

ԹԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լաւ ֆրանսերէն պիտցող հայ օրիորդ մը գործ կը փնտռէ գբասենեակի մէջ աչխատելու համար: Կը սահմանէ նաեւ աչխատիլ կարի արհեստանոցի մէջ: Դիմել՝ Օր. Եաղուպեանի, 8 Ave. d'Eylau, Paris (16):

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*, ձգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը մնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ՈՒՐԲԱԹ 6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 6 Janvier 1939

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3931

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ

— oo —

Այլեւս տարակոյս չկայ թէ խորին յուսախաբութեան մը մատնուած է բաբեկամ Սուրիան, ջուրն ինկան ըլլալով Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին վաւերացումը :

Այս ալ մէկ հետեւանքն է Միջերկրականի հաւասարակշռութեան նոր բանաձեւին, որ կ'արծարծուի առենէ մը ի վեր:

Ուրիշ խօսքով, հողատար իշխանութիւնը կանխահաս կը նկատէ դաշնագրին գործադրութիւնը, երբ այնքան խոր փոփոխութիւններ կատարուած են Եւրոպայի մէջ, ազդելով նաեւ Միջերկրականի կացութեան վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, բոլոր տեղեկութիւններն ալ կը հաստատեն թէ մեծ փոփոխութեանց պիտի ենթարկուի 1936ի դաշնագիրը, ապահովելու համար հողատար իշխանութեան շահերը :

Այս պարագան կը հաստատուի ոչ միայն Սուրիոյ խորհրդարանին մէջ խօսուած ճառերով, այլեւ երկու ֆրանսացի բարձր պաշտօնատարներու յայտարարութիւններով:

Այդ յայտարարութեանց առաջինը երեւցաւ Պէյրութի «Լը Ժուռ» թերթին մէջ: Հեղինակն է Պ. Կաստոն Ռիու, Ֆրանսայի երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին տեղեկաբերը, որ բոլորովին նոր կացութեան մը առջեւ կը դնէ Սուրիան:

--- « Դաշնագրին հիմը անարդար է եւ ոչ – քաղաքական: Սուրիա կը բաղկանայ զանազան ազգերէ, որոնք --- տարօրինա՞կ բան --- ունին այնքան շեշտուած անհատականութիւն մը որ հազարաւոր տարիներու շփումով ոչ միայն չի մեղմանար, այլեւ երբեմն ծայրայեղութեան կ'երթայ: Ընդհանուր վարչաձեւ մը պարտադրել այս տեսակ ազգերու դաշնակցութեան մը, կը նշանակէ բաժնել այդ ազգերը :

Կարելի չէ ոչխարի հօտերու նման վարուիլ մարդկային այդ զանգուածներուն հետ, որոնք երբեք չեն դադրած աշխարհը գինովցնելէ իրենց կրօնքներով եւ մտածումով: Ազգերու այդ խումբը կը պահանջէ դաշնակցային (*ֆէտէրաթիվ*) վարչաձեւ մը: Իմ կարծիքով, *Սուրիա կրնայ ըլլալ միայն համադաշնակցութիւն մը* (*գօնֆէտէրասիօն*) :

Այո՛, դաշնագիր մը պէտք է: Մենք պիտի պատրաստենք դաշնակցային դաշնագիր մը՝ միակ դաշնագրի մը փոխարէն: Դաշնագիր մը՝ որուն հիմնական նպատակը պիտի ըլլայ պահել ու զարգացնել Դամասկեան ազգը, Ալէվի ազգը, Տիւրզի ազգը եւ Ճէզիրէեան ազգը:

Այս բոլորին մէջ Ֆրանսայի դերը պիտի ըլլայ՝ երաշխաւորել համադաշնակցութեան բոլոր անդամներու փոխադարձ իրաւունքները : Այսպէս շարժելով Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ իր պատմական առաքելութեան եւ վերածնած ուժով մը կը փարատէ ամէն հաւանականութիւն արշաւանքի .— զէնքով կամ դիւանագիտական ճամբով կատարուած արշաւանքի »:

Երկրորդ յայտարարութիւնը, նոր մարզպանին խօսակցութիւնը « Թան »ի խմբագրին հետ, կը լրացնէ առաջինը:

-— « Ֆրանսա չի կրնար բացակայ ըլլալ արեւելեան Միջերկրականէն: Մեր ներկայութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, բանալիի արժէք ունի մեր կայսրութեան համար: Անկէ կ'անցնի Հնդկաստանի նոր ճամբան,—- օդանաւերու եւ ինքնաշարժներու ճամբան, այնտեղ կը բացուին քարիւղի աղբիւրները, այդ ծովափին վրայ է որ պիտի կանգնի մեր գործողութեանց խարիսխը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ. վերջապէս, Դամասկոսի մէջ է որ կը շողայ արաբական քաղաքակրթութեան վառարաններէն մէկը »:

Այս հանգամանքը պարզելէ վերջ, մարզպանը կը խոստովանի թէ շատ մեծ դժուարութիւններ կան իր ճամբուն վրայ, ինչպէս կը հաստատեն միւս մարզպաններն ալ եւ ուրիշ երեւելիներ որ պաշտօնավարած են Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ:

Մեծ նորութիւններ չեն պարունակեր երկու յայտարարութիւնները. բայց կը մատնեն նոր գիծ մը՝ Ֆրանսայի գաղթային քաղաքականութեան մէջ: Գիծ մը որ կը ձգտի զօրացնել Ֆրանսական ազդեցութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ:

Կը թուի թէ Ալեքսանտրէթի շրջանին փորձանքն ալ բացած է աչքերը, Փարիզի մէջ, ուր պատասխանատուութեան մեծ բաժին մը կը հանեն նախկին վարչապետին, Պ. Լէոն Պլումի :

Արդ, մարզպանը դեռ իր պաշտօնավայրը չհասած եւ իր ծրագիրը չպարզած, բողոքի ձայներ կը բարձրանան Դամասկոսէն: Ոչ միայն ընդդիմադիր, այլ եւ կառավարական շրջանակներուն մէջ: Վարչապետը, Ճէմիլ Մէրտամ պէյ ինքն էր որ յայտարարեց, պատմելով Փարիզի մէջ կրած յուսախաբութիւնները.

--– *« Եթէ Ֆրանսա չուզեր պահել իր խոստումը, մենք պատրաստ ենք ինքնապաշտպանութեան դիմելու բոլոր միջոցներով, զոհելու մեր կեանքը եւ հարստութիւնը՝ անկախութեան համար»:*

Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը, իր եօթը կէտերով, կը կազմէ տեսակ մը սպառնալիք՝ ի հարկին անկախութիւն հռչակելու, եթէ Ֆրանսա չյարունակէ իր ձգձգումները: Մանաւանդ որ, բանաձեւին 5րդ կէտը կ'արգիլէ որ եւ է յարաբերութիւն մշակել Փարիզի քննիչ յանձնաժողովին հետ :

Կը նշանակէ թէ նորէն անելի մը մատնուած է հովանաւորեալ երկիրներու ճակատագիրը: Եւ նորէն ծանր փորձի մը կ'ենթարկուի Ֆրանսական դիւանագիտութիւնը, հաշտեցնելու համար իր շահերը եւ արաբական իրաւունքները:

Այս նոր տագնապը փորձութիւն մը կը կազմէ նաեւ փոքրամասնութեանց համար, որոնք մեծ կշիռ ունին իրենց համրանքով եւ հեղինակութեամբ :

Այս տեսակէտէն, արթնութեան եւ իմաստութեան պարտք մը կը ծանրանայ նաեւ մեր վրայ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԷՋ

Վարչապետը այցի կ'անցնէ 15,000 զինուորներ եւ Մաժինոյի գիծը

— oo —

Վարչապետ Պ. Տալատիէ չորեքշաբթի օր այցելեց Թունուզի հարաւային շրջանը, Կապէս եւ Այն Թունինի մօտ, որ միայն 100 քիլոմեթր հեռու է Լիբիոյ իտալական գաղթավայրէն, աչքէ անցուց 15,000 զինուորներ: Զօրահանդէսէն վերջը, վարչապետը աչքէ անցուց ափրիկեան Մաժինոյի գիծը,— շարք մը բերդեր որ կը պաշտպանեն Լիբիոյ սահմանագլուխը :

Գունագեղ տեսարան մը կը պարզէր զօրահանդէսը, անապատային շրջանի մը մէջ, ուր վարչապետէն եւ իր հետեւորդներէն զատ, միակ Եւրոպացիներն էին թերթերու թղթակիցները եւ լուսանկարիչները: Հարիւրաւոր Պէտէվիններ հանդէսը դիտելու եկեր էին շատ հեռուներէն, իրենց ուղտերով: Պ. Տալատիէ զօրահանդէսը դիտեց սեւ վրանի մը տակ, որ շինուած էր ուղտի մազով : Թունուզի սահմանապահ բանակը գլխաւորաբար կը բաղկանայ Սենեկալեան եւ Թունուզեան զօրագունդերէ, հրամանատարութեամբ Ֆրանսացի սպաներու: Զօրահանդէսի միջոցին, իւրաքանչիւր գումարտակ ունէր ութ մեքենաշարժ թնդանօթ, իսկ հետեւակազօրքի ինքնաշարժ հրացաններու թիւը շատ մեծ էր: Կային նաեւ հրասայլերու դէմ գործելու սահմանուած թնդանօթներ :

Ուշադրութեամբ դիտելով զօրահանդէսը եւ զանազան ռազմախաղեր, վարչապետը շատ գոհ կ'երեւար եւ ջերմապէս շնորհաւորեց հրամանատարը, զօր. Պէրթմէ: Յետոյ ճաշեց վրանին տակ, ամրութիւնները աչքէ անցընելէ առաջ, մինչ սենեկալեան նուագախումբ մը ափրիկեան եղանակներ կը հնչեցնէր եւ երկու ընիկներ խորոված գառնուկ մը կը հրամցնէին: Թերթերը կ'ըսեն թէ Պ. Տալատիէ գործածած եղաւ մարաջախտ Լիոթէի առածը. -— «Ցոյց տուր ուժդ, եւ երբեք պէտք պիտի չունենաս գործածելու զայն »:

**** Վարչապետը Փարիզ պիտի վերադառնայ կիրակի օր: Ափրիկեան ամրութիւնները աչքէ անցնելէ վերջ, Պ. Տալատիէ Կապէս վերադառնալով, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ եւ իր ջերմ գոհունակութիւնը յայտնեց հաւատարմութեան ցոյցերուն համար: Այս առթիւ անգամ մը եւս փառաբանեց Ֆրանսական կայսրութեան մեծագործութիւնները:*

**** Վարչապետը եւ հանրապետութեան նախագահը շնորհաւորութեան հեռագիրներ փոխանակեցին, Քորսիքայի եւ Թունուզի այցելութեանց առթիւ :*

**** Իտալական թերթերը գիտել կուտան թէ՝ հակառակ Ֆրանսայի տարկութեանց, Պ. Չէյմպըրլէն Հռոմ այցելած ատեն լայնօրէն պիտի քննէ Իտալիոյ պահանջները Թունուզի մասին: Հրապարակագիր Ճիովաննի Անսալտօ, որ արտաքին նախարարին թարգմանը կը համարուի, կը հարցնէ խմբագրականով մը.*

—- *«Պ. Չէյմպըրլէն ի՞նչպէս կրնայ անտեսել թէ կարելի չէ իրական խաղաղութիւն հաստատել Միջերկրականի եւ Կարմիր ծովուն մէջ, ցորչափ Քորսիքան կը մնայ օդանաւային կայան մը, ուղղուած ՝ Իտալիոյ դէմ, ցորչափ Թունուզ կը մնայ երկիր մը ուր Իտալացին դատապարտուած է ուրանալու իր ծագումը, ցորչափ Ճիպութին կը մնայ ոչ թէ իբրեւ պարզ ուռ մը, այլ աղտոտ կեղ մը Իտալիոյ կայսերական մարմնին վրայ»:*

Նշանակալից փոփոխութիւններ Մ. Նահանգներու քաղաքականութեան մէջ

— oo —

Անցեալ օր բացուեցաւ Մ. Նահանգներու նոր խորհրդարանի նստաշրջանը (76րդ): Նոյեմբերի մէջ տեղի ունեցած ընտրութեանց հետեւանքով խորհրդարանի մէջ Հանրապետական ընդդիմադիրներու թիւը աճած է, թէեւ փոքրամասնութիւն կը կազմեն անոնք: Կը կարծուի թէ շատ մը պահպանողական ռամկավարներ, որոնք հակառակ են նախագահ Րոզվէլթի փորձարկութեանց, պիտի գործակցին ընդդիմադիրներուն եւ պիտի դժուարացնեն գործադիր իշխանութեան աշխատանքը խորհրդարանին մէջ :

Այս նստաշրջանին օրակարգի գլխաւոր հարցերը պիտի ըլլան.

1. Ազգային պաշտպանութիւն: Նախագահ Րոզվէլթ պիտի առաջարկէ որ արտօնուի շինութիւնը 10,000 նոր օդանաւերու եւ երկու մեծ ռազմանաւերու, իւրաքանչիւրը 45,000 թոն տարողութեամբ: Արդէն խորհրդարանէն անցած է 3000 օդանաւի կառուցման օրինագիծը :

2. Վերաքննութիւն արտաքին քաղաքականութեան :

3. Անգործներու օժանդակութեան հարց: Այս մասին խոր վէճեր կան: Ընդհանուր ձգտումն է դաշնակցային կառավարութեան տրամադրած աջակցութիւնը գործադրել նահանգներու միջոցով, ոչ թէ ուղղակի, եւ առաջքը առնել քաղաքական չահագործումներու :

**** Յունուար 4ին հանդիսաւորապէս բանալով խորհրդարանին նստաշրջանը, նախագահ Րոզվէլթ պատմական ճառ մը խօսեցաւ, որ կ'ապացուցանէ թէ նշանակալից փոփոխութիւններ պիտի կատարուին Մ. Նահանգներու ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ:*

Նախագահը շեշտեց թէ ազգը կը գտնուի վտանգաւոր կացութեան մը առջեւ, ներսէն թէ դուրսէն: «Ժողովրդապետութիւննե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԸ ՀԱՐՑՆԵՆ ...

— • —

Ընկեր մը, որ զինուոր գացած էր վերջերս, կը հարցնէ դառնութեամբ.

— Մեր ղեկավարները ինչո՞ւ դիմում չեն կատարեր, որպէսզի հայ զինուորները հպատակութիւն ստանան, երբ ամիս ծառայելէ վերջ:

Ուրեմն, հարկ է նորէն բացատրել թէ՝ ամէն բան Հայոց ազգին բարի կամքէն կախում չունի: Եթէ ունենար, զինուորութիւնն ալ չէր հաստատուեր:

Ես չեմ որ պիտի ծածկեմ այս գաղութին ղեկավարութեան թուլութիւնը, անհոգութիւնը եւ ուրիշ թերութիւններ: (Արդէն ի՞նչ է մնացած որ, իբրեւ ղեկավարութիւն...) :

Բայց, մի մոռնաք թէ պետութիւնը իր օրէնքներն ունի, որոնք չեն կրնար փոխուիլ իմ եւ քու սեւ աչքերուն համար:

Երբեմն մեղմացումներ կամ բացառութիւններ կը կատարուին, մասնաւոր դիմումներու վրայ, վարչական իշխանութեանց միջոցաւ: Սակայն, օրէնքը միշտ ալ կը մնայ անխախտ:

Ատոր համար է որ, մինչ կառավարութիւնը տեսականօրէն կ'ընդունի հայ տարագիրներու բացառիկ պարագան, ոստիկանը կը ձերբակալէ «անկանոն»ը եւ կը յանձնէ դատարան, դատարանն ալ կը դատապարտէ բանտարկութեան, սկսելով մէկ ամիսէն:

Շատ աւելի խիստ են զինուորական օրէնքները: Այն ատիճան որ, եթէ երթաս լուր հարցնես թերթի անունով, կը մերժեն պատասխանել:

Օրէնքները մէկ են բոլորին համար ալ, եւ կը գործադրուին նոյնութեամբ:

Արդ, հայ եւ ռուս տարագիրներու զինուորագրութեան մասին օրէնք մը հրատարակուեցաւ 1928 մարտ 31ին: Գործադրութեան առթիւ ալ, հաղորդուեցան զանազան հրահանգներ եւ շրջաբերականներ:

Այդ պաշտօնագիրներուն մէջ սահմանուած է հպատակութեան պայմանը :

Կ'երթաս կը ծառայես: Եթէ կ'ուզես, աղերսագիր կուտաս հպատակութեան համար եւ նկատի կ'առնեն բարեացակամութեամբ: Սակայն պարտաւոր ես սպասել մինչեւ շրջանիդ լրացումը,— մէկ տարի, 18 ամիս կամ երկու տարի :

Այդ ալ բաւական չէ: Պէտք է բարի վկայութիւն ստացած ըլլաս հրամանատարէդ, իսկ դատական իշխանութիւնն ալ իր կարգին պրպտումներ կը կատարէ, ոստիկանական վարչութեան թղթածրարներուն մէջ, որպէսզի արատաւոր անցեալ չունենաս:

Այս է պատճառը որ տակաւին կ'ուշանայ շատերու հպատակութեան ստացումը, հակառակ ծառայութեան շրջանին լրացման եւ բարի վկայութեանց :

Արդ, մեր ձեռքը չէ փոխել այս օրէնքները: Մանաւանդ հիմա, երբ աւելի խստացած են օտարականներու վերաբերեալ օրէնքները (1938 նոյեմբեր 12), նոյնիսկ տրուած հպատակութիւնը ետ առնելու սպառնալիքով:

Ուրիշ մը կ'աղաղակէ ողբաձայն .

— *« Կարգացի ազդ մը «արթիզան»ներու մասին: Ասոնք դեռ մէկ մասն են: Եթէ գիտնաք գործէ հանուածները, պիտի սարսափիք: Աշխատեցէք ճար մը գտնել, մեղք է եւ ոճիր ժողովուրդին հանդէպ: Ո՞վ որ բան մը կրնայ ընել, պէտք է ընէ»:*

Թող չցաւի մեր հայրենակիցը, եթէ ըսեմ որ անզօր են այս կարգի կանչերը, առանց թիւերու եւ փաստերու: Այդ իմաստով ալ ազդ մը հրատարակուեցաւ *Յառաջ*ի մէջ:

Հարկ է ապացուցանել զրկանքները, մանրամասնելով իւրաքանչիւր պարագայ: Կարելի չէ դիմում կատարել ընդհանուր խօսքերու վրայ :

ՎԱՀԷ

Ընդհանուր մարդահամար Խ. Միութեան մէջ

— oo —

Յունուար 17ին բովանդակ Խ. Միութեան մէջ տեղի պիտի ունենայ ընդհանուր մարդահամար մը: Այս աշխատանքը պիտի կատարեն 400,000 արձանագրողներ: Քանի մը ամիս ետք, երբ մարդահամարը յաջողութեամբ լրանայ, պիտի հրատարակուի արդիւնքը եւ արտաքին աշխարհը գէթ չափով մը պիտի իմանայ երկրագունդի միակ «ընկերվարական» հանրապետութեան մասին ըստոյգ տեղեկութիւններ :

Այս մարդահամարը լոյս պիտի սփռէ նախեւառաջ 1937 յունուար 6ի մարդահամարին վրայ, որովհետեւ այդ մարդահամարին արդիւնքը երբեք չհրատարակուեցաւ, այլ ինը ամիս ետք յայտարարուեցաւ իբր «հակայեղափոխական» եւ գործավարներու խորհուրդը յայտնեց, թէ «ժողովրդի թշնամիները խափանարարութեան ենթարկեցին մարդահամարը»:

1937ի մարդահամարը կատարուեցաւ մէկ օրուան մէջ: Այն ատեն մեղադրանք եղաւ, թէ այս արդիւնքը պատճառ դարձած է որ որոշ շրջաններ ամբողջովին անտեսուին ցուցակագրութեանց մէջ: Տունէն բացակայ մարդիկը արձանագրութենէ դուրս մնացած էին: Այս անգամ մարդահամարը պիտի տեւէ մէկ շաբաթ քաղաքներու մէջ, իսկ տասը օր՝ գիւղական շրջաններու մէջ :

Անկէ զատ՝ մարդահամարէն 15 օր ետք վերստուգում մը պիտի կատարուի, թիւերը նորէն քննութեան պիտի առնուին եւ նորէն պիտի համրուին անունները: Այս ստուգումը դժուար չէ, քանի որ խորհրդային քաղաքացիները բոլորն ալ՝ 16 տարեկանէն վեր անցագիր ունին, իսկ 18 տարեկանէն վեր՝ արձանագրուած են վերջին ընտրութեանց ատեն :

Մարդահամարը արդէն սկսած է Փամիրի, Արջային շրջաններու եւ նման դժուարին վայրերու մէջ: 400,000 ցուցակագրողներէն 370,000ը որոշուած են արդէն եւ ծառայութեան կանչուած ու կը սորվին մարդահամար կատարելու արուեստը: Ասոնց 75000ը կիներ են: Ցուցակագրողներու մէկ երրորդը կը բաղկանայ կոմսոմոլներէ, իսկ 22,100 անձեր կը պատկանին համայնավար կուսակցութեան :

— oo —

ՓԱՐԻԶԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐՈՒՆ ՓԱԿՈՒՄԸ խոր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ երկրին մէջ, մասնաւորապէս յուզելով մայրաքաղաքի ժողովուրդը, որուն համար սինէման ամենօրեայ պահանջ մըն է: Բանակցութիւնները կը շարունակուին, ելք մը գտնելու համար: Քաղաքապետական խորհուրդը գիտել կուտայ թէ տոմսակներու գիները հազիւ 3 - 15 առ հարիւր պիտի աւելնան, նոր տուրքերուն հետեւանքով: Այսպէս, 5 ֆրանքնոց տոմսակը պիտի արժէ 5,25, 20 ֆրանքնոցը՝ 22 եւն.: Իսկ թատրոններու տէրերը կ'առարկեն թէ յաւելումը 50 առ հարիւրէն պակաս պիտի չըլլայ: Սինէմաներու փակման հետեւանքներէն մէկն ալ այն է որ կառավարութիւնը չի կրնար ներկայացնել Պ. Տալատիէի շնդալից ճամբորդութեան նկարագրութիւնը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂԸ ՄԻ ՊԱՀԵՔԸ

— ՕՁ —

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես ծնողներս, որոնց ես չեմ հիշում, որովհետև նրանք մահացել են, երբ ես դեռ մանուկ էի։ Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես ամուսինս, որի հետ ես ապրել եմ տասնհինգ տարի։ Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես որդիս, որ ծնվել է իմ ամուսնության առաջին տարում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես ամուսնացած դուստրս, որ ապրում է Ամերիկայում, և որի հետ ես չեմ տեսնվել տասնհինգ տարի։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես թոռնիկներս, որոնք ծնվել են Ամերիկայում, և որոնց ես երբեք չեմ տեսել։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ եղբայրներս և քույրերս, որոնք ապրում են Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Եգիպտոսում, Պարսկաստանում, Ռուսաստանում և Հնդկաստանում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ հորեղբայրներս և մորաքույրերս, որոնք ապրում են Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Եգիպտոսում, Պարսկաստանում, Ռուսաստանում և Հնդկաստանում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ հորաքույրերս և մորեղբայրներս, որոնք ապրում են Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Եգիպտոսում, Պարսկաստանում, Ռուսաստանում և Հնդկաստանում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ զարմիկներս և զարմուհիներս, որոնք ապրում են Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Եգիպտոսում, Պարսկաստանում, Ռուսաստանում և Հնդկաստանում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ հորեղբորորդիներս և հորեղբայրուհիներս, մորաքրոջորդիներս և մորաքրոջորդուհիներս, մորեղբորորդիներս և մորեղբայրուհիներս, որոնք ապրում են Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Եգիպտոսում, Պարսկաստանում, Ռուսաստանում և Հնդկաստանում։

Հայրենիք, դու ես ինձ համար, ինչպես հարազատ հորաքրոջորդիներս և հորաքրոջորդուհիներս, հորեղբորորդիներս և հորեղբայր

ՅԱՎԱՏՆՈՒԹՅԱՆ ԱՂՎԵՍԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայրենասիրությունը ոչ միայն ազգային մեծ առաքինություն է, այլև ազգային մեծ պարտականություն։ Ամեն մի ազգ, որ ուզում է ապրել, պետք է սիրի իր հայրենիքը, պետք է նրա համար ապրի և նրա համար մեռնի։ Ամեն մի ազգ, որ ուզում է ապրել, պետք է ունենա իր հայրենասերները, որոնք իրենց ազգի համար ոչ մի զոհողությունից չեն խուսափում։ Ամեն մի ազգ, որ ուզում է ապրել, պետք է ունենա իր հայրենասերները, որոնք իրենց ազգի համար ոչ մի զոհողությունից չեն խուսափում։

Հայրենասիրությունը ոչ միայն ազգային մեծ առաքինություն է, այլև ազգային մեծ պարտականություն

րը չեն կրնար անտարբեր մնալ իրաւունքի բռնաբարման հանդէպ, ուր որ ալ պատահի: Անոնք չեն կրնար թոյլ տալ որ յարձակում - ներ կատարուին քոյր ազգերու դէմ: Պատերազմը, որ կը սպառնար աշխարհը հրկիզել, տեղի չունեցաւ, բայց հետզհետէ բացորոշ կ'երեւայ թէ խաղաղութեան պահպանումը ապահովուած չէ: Մեր բոլորտիքը կատաղի պատերազմներ կը մղուին առանց յայտարարութեան: Ճակատագրական ընթացք մը կը ստանան զինարշաւը եւ տնտեսական մրցակցութիւնը: Մեր շուրջը կը բարձրանան նոր սպառնալիքներ զինուորական եւ տնտեսական յարձակումներու: Արտասահմանէն եկած փոթորիկներուղղակիկը սպառնան այն երեք հաստատութեանց որոնք անհրաժեշտ են Ամերիկացիներուն, այսօր ինչպէս միշտ: Առաջինը՝ կրօնն է, աղբիւրը միւս երկուքին, երկրորդը՝ ժողովրդապետութիւնը, երրորդը՝ միջազգային ուղղամտութիւնը :

Նախագահը մանրամասնելով դիկտատուրաներու ստեղծած վտանգները, երկու անմիջական միջոցներ կը տեսնէ, անոնց դէմ պայքարելու համար.— 1. Փոխել չէզոքութեան օրէնքը: 2. Զօրացնել երկրին պաշտպանութիւնը: «Մենք սորվեցանք թէ երբ չէզոքութեան օրէնքներ կը հրատարակենք, անոնք անհաւասար եւ անարդար հետեւանքներ կրնան ունենալ: Կրնան աջակցութիւն ընծայել նախայարձակին եւ զայն զլանալ զոհին: Պէտք չէ թոյլ տանք որ շարունակուի այս վիճակը: Գալով ազգային պաշտպանութեան, 1931էն իվեր շատեր այն յոյսին կառչած էին թէ մարդկութեան հիմնական պարկեշտութիւնը պէտք է պաշտպանէ անոնք որ պատրաստ չեն: Շատ բան փոխուած է անկէ ի վեր: Եւ այսօր մենք աւելի իմաստուն ենք եւ տխուր »:

Ներքին քաղաքականութեան վրայ խօսած ատեն, նախագահը թուեց դիկտատուրայի չարիքները եւ չեշտեց.

— « Դիկտատուրան ունի գին մը զոր ամերիկեան ժողովուրդը երբեք պիտի չվճարէ: Դիկտատուրա հաստատել՝ կը նշանակէ վրայ տալ հոգեկան արժէքները, խղճի ազատութիւնը եւ ուրիշ բարիքներ: Եթէ, այդ գինէն խուսափելու համար հարկ է ծանր տուրքերու ենթարկել իմ եկամուտներս եւ ժառանգութիւնս, ես յօժարութեամբ կը վճարեմ այս տուրքերը, իբրեւ փրկագին, որպէսզի իմ զաւակներս եւ ես կարենանք շնչել ազատ երկրի մը ազատ օդը»:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ լրտես մը, Հէլմութ Կրունպէրկ, Նանսիի զինուորական ատեանին կողմէ: Ձերբակալուած էր 1938 Սեպտ. 28ին, երբ թանկագին տեղեկութիւններ կը հաղորդէր ազգ. պաշտպանութեան մասին: Միեւնոյն ատեն 20 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ ուրիշ լրտես մը, չուէտացի Լանտէն :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը հեռագրեն թէ ընդհ. գործադուլ հռչակուեցաւ արաբ առեւտրականներու կողմէ: Միւս կողմէ կը շարունակուին խռովութիւնները :

ՔՈՐՍԻՔԱՅԻ ոստիկանութեան պաշտօնեաները հրաժարեցուց Աշխատանքի Դաշնակցութենէն եւ կը պահանջեն ազգ. սէնտիքա մը կազմել :

ՍՊԱՆԻՈՅ ազգայնականները 30 քիլոմեթր հեռու են Թարրակոնայէն, իսկ 600 քիլոմեթր՝ Պարսելոնայէն: Կռիւները կը շարունակուին նոյն սաստկութեամբ :

ՃԱՓՈՆԻ դահլիճը հրաժարած ըլլալով, նոր կառավարութիւնը կազմելու պաշտօնը յանձնուեցաւ իշխան Քոնոյի, որ 73 տարեկան է: Կը կարծուի թէ նոր դահլիճը փափկութիւններ պիտի կատարէ չինական քաղաքականութեան մէջ: — Չինացիները Շանկայի մէջ վիրաւորեցին Ճափոնի ամէնէն ճարպիկ լրտեսուհին, որ այնքան չնդալից գործեր կատարած էր, իբրեւ նոր Մաթա Հարի:

ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ նոր ցոյց մը կատարելով, փորձեցին Լորտերու ժողովասրահը մտնել չորեքշաբթի օր, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը երեք նոր հրամանագիրներ հրատարակեց, որոնց շնորհիւ տուրքի կրճատումներ կը կատարուին եւ ուրիշ դիւրութիւններ կ'ընծայուին, տնտեսական գործունէութեան զարկ տալու համար :

Տէր եւ Տիկին Մանուկ Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Սերոբէ Զատիկեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մնակ Սէմէրճեան եւ զաւակունք, Տիկին Ասիա Սէմէրճեան (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Սէմէրճեան եւ զաւակունք (Յունաստան), այրի Տիկին Արեգ Սէմէրճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Սուրէն Սէմէրճեան (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Տօնիկ Տիգճեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Բարեկամ Բարեկամեան, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Հայրապետեան, Տէր եւ Տիկին Նշան Քիւթիպեան, Տէր եւ Տիկին Գեորգ Շահպազեան եւ Պ. Յովհաննէս Զատիկեան կուգան իրենց շնորհակալութիւնները յայտնելու ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով կամ ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրելի փոքրիկին՝ ԱՂԱՒՆԻ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ :

Պարահանդէս երեկոյթ Նոր Տարիի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀՕՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԿԵՐԱԿՑԻ ԿՈՂՄԷ

7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչ [illegible]

43, Rue François Gerard, Paris Métro: Eglise d'Auteuil

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, գպրոցի սրահին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւն. փոքրիկներու կողմէ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Սարսէլի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ 12

Սալ տը Նոսի մէջ, 81 Rue de Paris, Սարսէլ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կը նուագէ թառիստ Արզար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի Կինտոյին կողմէ:

Մուտք՝ 8 ֆրանք

Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «կոմիտէ» ակումբին մէջ:

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆԳԻ «Արամ» Ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը 6 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՊՈՒԱԼՈՒԶԻԻ (Մարսէյլ) « Վարանդեան» խումբի Ընդհ. Ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ. Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԷ «Անտօք» Ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 7 Յունուար Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Դուրեան» գրադարանը: Ներկայանալ անդամատետրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄՈՆԻ «Ջաւարեան» Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին «Վարանդեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆԻ պատանիներու ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին:

Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր ԱԶԳԻՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ուկրանիա եւ ուկրայնական հարցը»:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավենիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Իտալիոյ ձգտումները Մերձ. Արեւելքի մէջ»:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

Ա. մրցանակ Մարսէյլի պետական երաժշտանոցէն

(Grand prix Wicart)

7 Յունուար, Շաբաթ ժամը 21ին, Salle Emile Zola

Մուտք՝ 4, 6 եւ 10 ֆրանք

ԽՆՋՈՅՔ

Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ - ԺԷՐՈՄԻ «Հայաստան» Ենթակոմիտէի վարչութեան կողմէ Ամանորի առթիւ, 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2, Սէն - Ժէրոմի Գար Թապայի եռեւի սրահը: Կը հրաւիրուին ընկերները իրենց ընտանիքներով:

ԽՆՋՈՅՔ—ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը 21 Sentier de la Roue, Bagneux:

Կը խօսի ընկերուհի Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ: Նիւթ՝ «Հայ կնոջ հասարակական զարգացումը»:

Գեղարուեստական բաժնին կը նուագէ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԱՌԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտոյի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Շըմէն տը լա Մատրակ, Պառ Էնթէրնասիոնալի սրահը:

Կը հրաւիրուին ընկերուհիները եւ համակիրները:

Մուտք 3 Ֆր., փոքրիկներուն՝ 1 Ֆր.:

ՇԱՎԻԼՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք թէ յառաջիկայ Ծննդեան տօնի առթիւ եկեղեցական պաշտամունք կը կատարուին Շավիլի եկեղեցիին մէջ օրը օրին:

Հինգշաբթի, 5 Յունուար Ճրագալոյց: Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 16.30: Ուրբաթ, 6 Յունուար, Ս. Ծնունդ, Սկիզբ ժամերգութեան՝ 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Շաբաթ, 7 Յուն., Մեռելոց, սկիզբ. 8ին, Պատարագ՝ 10ին: Երգեցողութիւնները կը կատարուին ղեկավարութեամբ Պ. Բաղտասեանի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս նորակազմ դասին:

Հոգաբարձութիւն

Շավիլի եկեղեցւոյ

ՍԷՆ ԺԷՌՈՄԻ Թաղականութիւնը կը ծանուցանէ թէ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 5ին խթումի առթիւ Թաղիս եկեղեցիին մէջ գիշերային Ս. Պատարագի արարողութեանց պիտի նախագահէ Տ. Զգօն վարդապետ Ցակոբեան, եւ օծումը պիտի կատարուի Զարխափան Ս. Աստուածածնայ պատկերին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷՆԻ «Անտօք» Ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Շահլամեան ընտանիքին, ընկ. Փօղոս Հիւսեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն, ողբացեալ ընկ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի տըխուր եւ կսկծալի մահուան առթիւ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԹԵՒԱՆԵԱՆ ընտանիքը կը ծանուցանէ թէ 8 Յունուար, Կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժօն, տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ-Պատարագ հանգուցեալ ՏԻԳՐԱՆ ԹԵՒԱՆԵՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան Ընդհ. Ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Խրիմեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. Ընկերակցութեան գիշերային դասընթացքին հետեւող աշակերտներու տարեկան հանդէսը՝ 8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք, Բարեգործականի Տան մէջ, 22 Rue Petit St. Jean: Կը հրաւիրուին ծնողները եւ հայ հասարակութիւնը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Պանտըրմացի Պարոյր Դանիէլեան որ 12 տարի առաջ կը բնակէր Պրուքլին (Նիւ Եորք): Երկու տարի առաջ մեկնած է Ֆրանսա: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ կամ շրջակաները: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի խմբագրութեան կամ T. Aghamalian, 1634 Wilshire Bld., Los Angelos, Cal. U. S. A.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Պորտոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին Սընոն.

Հ. Յ. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» ակումբին մէջ

Մասնակցութեամբ «Սունդուկեան» թատերախումբին եւ ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Ս. Պաղտասարեանի

Կը ներկայացուի ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մուտք՝ 4 եւ 3 Ֆր., փոքրերու 1 Ֆր., միութեան ատներու համար ձրի

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ Յ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 8 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Էմիլ Զօլա սրահին մէջ :

Աշուղ - Ղարիբ (երաժշտ. տրամ չորս արար):

Գինները ժողովրդական Արեւելեան օրքէսթր

ՍԷՆ - ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ.— 15 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3-ին Մայաթ. Կրթ. Միութ. սրահին մէջ

Աշուղ Ղարիբ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ.— 29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Ակամայ բժիշկը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Արհեստաւորներ եւ [illegible]

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)

Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70

Ստացած ենք Ֆրանսերէն եւ Թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր եղանակներով: Ունինք նաեւ ֆոնոգրաֆներ, ալբոմներ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նուագարաններ:

Բաց է ամէն օր

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ Maubert

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Hommes Dames

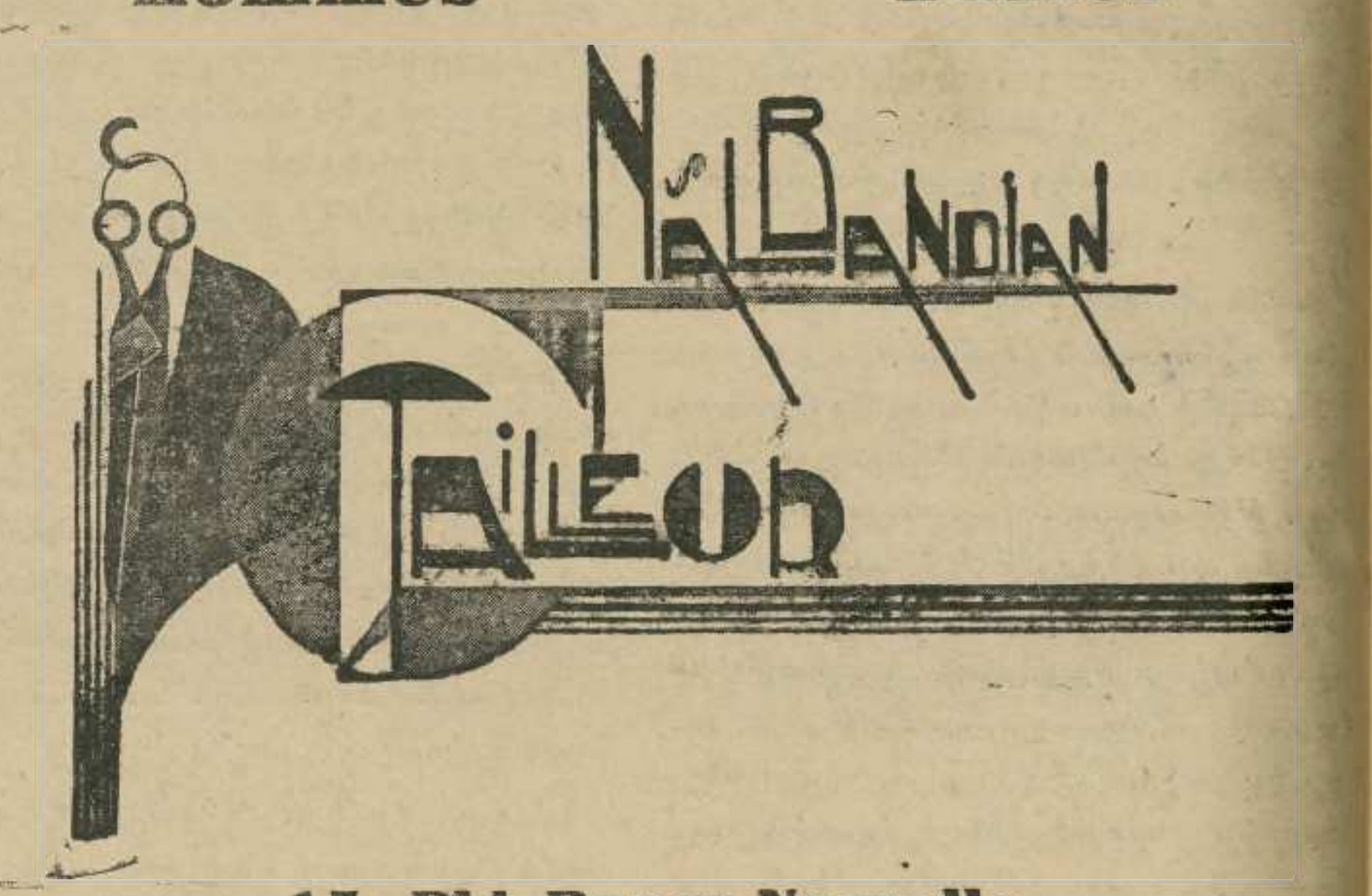

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39..70

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փառաօրէն ծամծեկի գիններով:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ձեթամակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԶԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30 Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու: Փափաքողները կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները: Ընդունելութիւն եւ [illegible] մեքենաներ: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկոր գրամներ: Կը ստանձնենք ապրանքներու embal-lage եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պայուսակներու:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

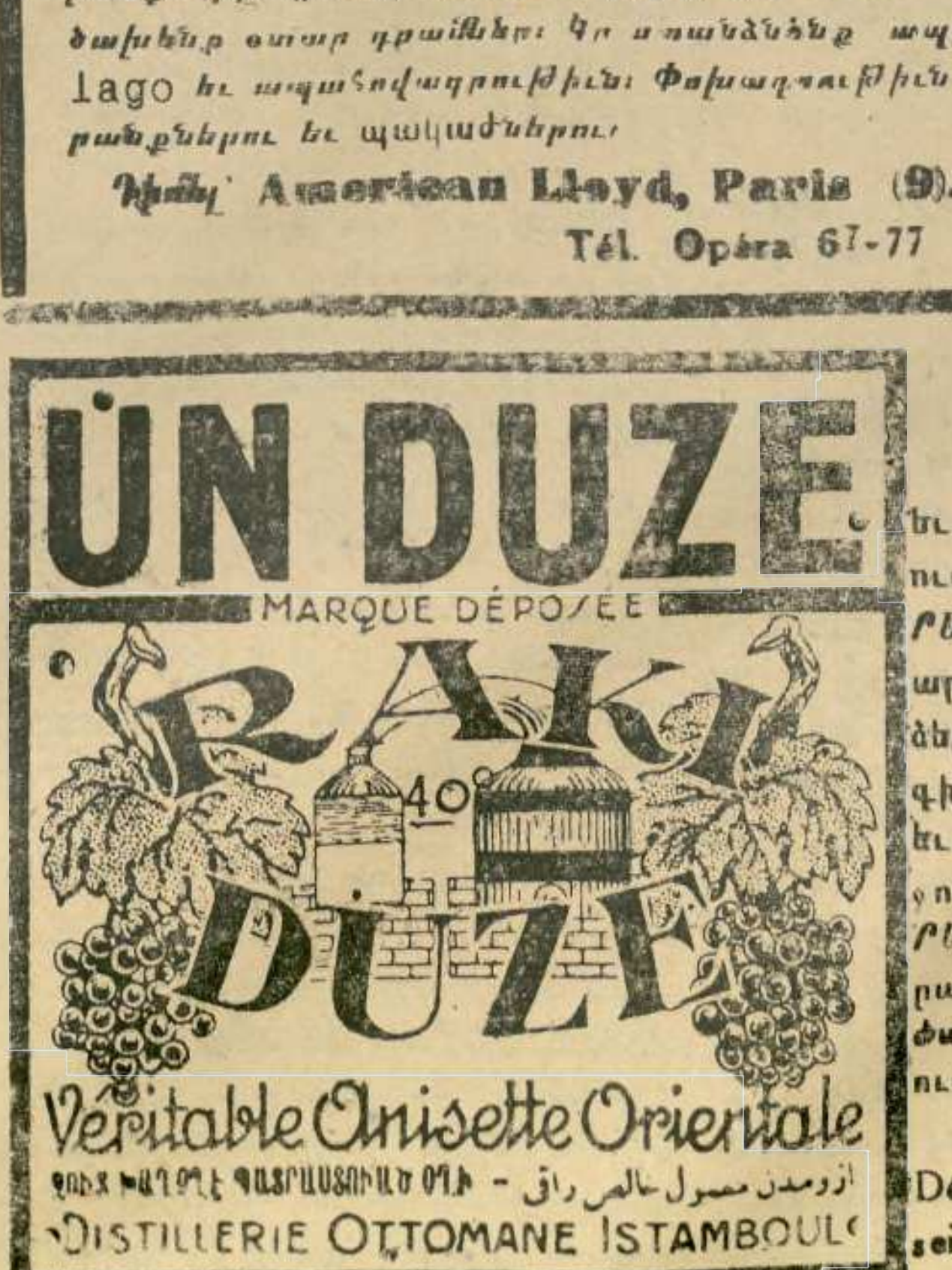

ՌԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառն պատրաստուած ֆայկական օղին է ՌԱՔԸ ՏԻՒԶը, Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրեն եւ գիշերները քուր կը խանգարեն եւ կը վնասեն ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՌԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուղղակի կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ծանօթ եւ ստուգուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 -70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ SAMEDI 7 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3932

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԱՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻՒ ԿԸ ՀԱՒԱՔԷ...

— ∞ —

Դէռ չատ չքներ որ Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահ հռչակուեցաւ նախորդ վարչապետը, Զօր. Իսմէթ Ինէօնիւ։ Բայց արդէն տիրարար ձեռք առած է ներքին թէ արտաքին գործերը, ինչպէս կ'ապացուցանեն չարք մը վճռական անօրինութիւնները :

Նոր նախագահը մեղրալուսնի օրերը անցընելէ անմիջապէս վերջը, ձեռնարկեց չարք մը գործադարձներու եւ կուսակալներու փոփոխութեան։ Տեսակ մը քաղաքավարի հրաժարեցում, որ կը չարունակուի մինչեւ հիմա :

Այսպէս, դահլիճը փոխուեցաւ գրեթէ կէս առ կէս։ Տարինեռով ճարպ կապած կուսակալները եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատար – ներ տեղափոխուեցան կամ բոլորովին արձակուեցան։ Ուրիշներ ալ կը դադրան իրենց աթոռներուն վրայ :

Ուրիշ նշանակալից քայլ մը եւս առաւ Իսմէթ Ինէօնիւ,— ապարդիւ կանչել այն երեւելիները որոնք իրենց պատեհանին մէջ քաշուելու հարկադրուած էին, վերջին 8 - 10 տարիներու ընթացքին։

Այդ ականաւոր դէմքերէն չատերը մեւնոյն տեղ ընտրուեցան երեսփոխան, միշտ «միաձայնութեամբ» (Զօր. Քեազիմ Գարապէքիր, Լոնտոնի նախորդ դեսպանը, Ֆէթհի, ծանօթ հրապարակագիրը Հիւսէյին Ճահիտ եւն.)։

Առ այժմ կանգ առնելով միայն այս երկու անօրինութեանց վրայ, կը հետեւի թէ Թուրքիոյ նոր նախագահը ոչ միայն կը ձգտի ամրապնդել իր իշխանութիւնը, բացարձակապէս հաւատարիմ տարբերով, այլեւ համախմբել բոլոր պիտանի ուժերը։

Արդէն ցնծագին կանչեր կ'արձակեն անոնք որ նորէն լոյս աչ - խարհ հրաւիրուած են, տարիներով անշարժութեան դատապար – տուելէ վերջ։

Այս հրաւիրեալներէն Հիւսէյին Ճահիտ, երբեմնի Թունդ Լեթհական, որ յօդուած գրելու իրաւունքէն անդամ զրկուած էր, փառաբանական տպագիր կը հիւսէ ի պատիւ Իսմէթի, իր սե - փական Թերթին մէջ։ Ոչ մէկ դիտողութիւն, այլ միայն գովեստ, անոր նախագահական ճառին առթիւ։ Օրինակ.

— «Երբեմ չեմ կասկածիր որ եթէ հարկ ըլլայ, ամբողջ թուրք ազգը, իր բոլոր ունեցածովն ու կեանքովը, սահմանի մը վրայ, ցարդ այս ազգին պատմութեան մէջ չտեսնուած արագութեամբ եւ փափաքով պիտի կրնանք հաւաքել »։

Երբ Իսմէթ Ինէօնիւ բերնէն այս ապահովութիւնը կը լսենք, մեզի համար պարտականութիւն մը կը դառնայ մեր հոգիին ամ - բողջ հուրովը գինքը վաւերացնել եւ հաստատել։ Յարգելի Իսմէթ Ինէօնիւի բաղաբական կեանքին մէջ իր յաջողութիւնները ապա – հովող գաղտնիքներէն մէկը՝ բոլորին հասկնալի լեզուով եւ դա - տողութեամբ մը խօսիլ գիտնալն է։ Արդարեւ, մեր Հանրապետու - թեան նախագահը որ ազատական լեզուով մը կը հասկցնէ թէ երկ - րին մէջ բոլոր հայրենակիցները արդարութեան սահմանին մէջ պիտի օգտուին հիմնական օրէնքի ապահոված իրաւունքներէն, երբ, արտաքին յարաբերութեանց մարգին վրայ, հայրենիքին պաշտպանութեան խնդրին կը փոխադրէ իր խօսքը, նախընտրած է, բացարձակ սկզբունքներէ աւելի, խօսիլ Թուրքին հասած փա – ռապանծ վիճակին, ազգին զոհողութիւններուն եւ հերոսութիւն - ներուն վրայ։ Որովհետեւ, այսօր, բաղաքական աշխարհի մէջ հա - մատարած կերպով հասկնալի լեզուն միայն ա՛յս է»։

Ազգային ճակատի փորձ մըն ալ այս, իրրեւ տրամաբանական հետեւանք աշխարհի ընդհանուր կացութեան։

Ուրիշ երեւելի մը, Զօր. Քեազիմ Գարապէքիր, «Հայաստանի յաղթականը», ոտքը գետնէն կտրած, ասոր անոր կը ցուցնէ իր բնակարան - թանգարանին ամէնէն թանկագին գոհարները.

— « Այս տեսածդ այն մետաքս դրօշն է զոր պարգեցիւք կարսի ամրութեան վրայ··· Այս այն կաղամարն է զոր գործածեցի կարսի դաշնագիրը ստորագրած ատեն։··· Այս սուրերը առնուած են Կովկասի եւ իրանեան Ատրպատականի գործողութեանց միջո - ցին»։

Զօրավարը վերջին 15 տարին անցուցած է պատմութիւն դրե - լով,— տասը հատոր, որոնց միայն չորսը հրատարակած է։ Իսկ հիմա որ կրկին ասպարէզ կը նետուի, միայն մէկ գաւանանք ունի, — «Թուրքը անպարտելի է»։ (Այս վերտառութիւնը արձանա - գրուած է Կարսի դրօշին վրայ, ինչպէս կը վկայէ այցելու մը)։

Կատարուած վարչական փոփոխութիւնները եւ ուժերու հա – մախմբումը եթէ սահմանուած են աւելի զօրացնելու Իսմէթ Ինէօնիւի դիր - քը, միւս կողմէ կը մատնեն լուրջ մտահոգութիւն մը, վաղուան համար։

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութիւններ յիշել, ապացուցանե - լու համար այն հոգերը որ կը ճնշեն Թուրքիոյ վրայ, ներսէն եւ դուրսէն :

Երբ նախագահ մը, հազիւ պաշտօնի ձեռնարկած, կայա - բանէ կայարան կը սուրայ, անշուշտ միայն իր անձը ցուցադրելու համար չէ որ կը յուղնի :

Գալով արտաքին ճակատին, ճիշդ է որ նախագահը յայտա – րարեց թէ քաղաքականութիւնը անփոփոխ կը մնայ, բայց այդ - պիսի հաւաստիքները արժէք ունին միայն իրրեւ դիւանագիտա - կան բանաձեւ։ Բուն իրականութիւնը ուրիշ բաներ կը թելադրէ ամէն օր։ Եւ եթէ մեծ փոփոխութիւններ չեն երեւար, այդ չի նշա - նակեր թէ ամէն ինչ կը մնայ նախկին վիճակին մէջ։

Միջին Եւրոպայի քարտէսին վերակազմութիւնը եւ ուրիշ խը - մորումներ՝ Պալքաններու մէջ, կամ հաւասարակշռութեան պայ - քարը որ կը մղուի Միջերկրականի չուրջը, ոչ դափնիներ են, ոչ ալ փետուրէ բարձեր՝ Թուրքիոյ համար։ Ապա ուրեմն համախմբում բոլոր ուժերու, հին թէ նոր, քաղաքական թէ զինուորական։ Կը բաւէ որ հաւատարմօրէն հպատակին իր ամենակալ կամքին։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՍԼԻԳԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

— ∞ —

Խանդավառ ցոյցեր ամէն կողմ

Վարչապետ Պ. Տալաատէ վերջացնելով իր յաղթական պտոյ - տը Թունուզի մէջ, անցաւ Ալժերիա։ Իր նստած յածանաւին կը հե - ւեւին երկու յածանաւեր եւ երեք Թորփիլանաւեր։ Հազարաւոր - ներ հաւաքուած էին ծովափը, ողջերթ մաղթելու համար։

Թունուզէն մեկնելէ առաջ, Պ. Տալաատէ երկար պատյտ մը կատարեց, հարաւէն հիւսիս, սկսելով Կապէսէն, որ նշանաւոր է իր արմաւենիներով։ Յետոյ դնաց Սֆաք, անցնելով ձիթենիներու անվերջանալի պուրակներէն։ Այս վերջին քաղաքին մէջ, որ գրե - թէ անվթար կը պահէ իր արաբական չինուածքը եւ յատկանիշնե - րը, վարչապետական կառախումբը կեցաւ միայն քառորդ ժամ։ Շարունակելով ճամբան դէպի հիւսիս, Պ. Տալաատէ իջաւ էլ ձէմ, ուր առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնէր կայսերական Հռոմի ամ - բողջական վեհափառ մնացորդները, մօտ 2000 տարի առաջ։ Աւերակներուն մէջ պատյտ մը կատարելէ վերջ, վարչապետը չա - րունակեց իր ճամբան եւ Սուսա հասաւ ժամը 3ին։ Օրուան գլխա - ւոր արարողութիւնը կատարուեցաւ այստեղ, նոյն չունդալից խան - դավառութեամբ, թէեւ այս քաղաքը կեդրոնն է «Նոր Տէսթուր»ի (Թունուզի ազգայնական չարժումը)։

Լևհաստանի ալ պիտի միանայ Հռոմ-Պերլին առանցքին

— ∞ —

Լեհաստանի արտաքին նախարարը, գնդ. Պէք, որ Միջերկրա – կանի ափերը գացած էր հանգստանալու համար, պէրլինէն հրաւիրուեցաւ Հիթլերի կողմէ։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ յունուար 5ին, խիստ մտերմական չրջանակի մէջ։ Իրազեկները կը կարծեն թէ խօսակցութեանց նիւթ կազմած են բազմազան խնդիր - ներ, Միջերկրականի հարցէն մինչեւ Ուկրայնայի ազատագրական պայքարը եւ փոքրամասնութեանց թնճուկը։ Ուրիշ աղբիւրի մը համաձայն, Հիթլերի նպատակն է եղած Լեհաստանն ալ կապել Հռոմ - Պերլին առանցքին, դիւրացնելու համար Ուկրայնայի ա – պրատամբութիւնը։

Լեհաստանի արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունե - ցաւ նաեւ իր գերման պաշտօնակիցին հետ, որ ներկայ էր Հիթլերի ունկնդրութեան :

Կ'ըսուի թէ համաձայնութիւն գոյացած է երկու նախարար – ներուն միջեւ, բայց մանրամասնութիւնները յայտնի չեն :

Այնուչտ այս համաձայնութեան մէջ վճռական դեր կատարած է Մուսոլինի, որ միշտ կը պաշտպանէ գնդ. Պէքը։ Լեհ նախարա - րը Միւնիխ հասած եւ մեկնած ատեն, մեծարանքները կատարուե - ցան Հիթլերի անձնապահ գունդին կողմէ։ Այս պատիւը վերապահ - ուած է միայն վեհապետներուն եւ անոր չարժանացան նոյնիսկ Պ. Տալաատէ եւ Պ. Զէյմպրլէն :

Միւս կողմէ, թերթերը կը հաստատեն թէ նախարարին այցե - լութիւնը մեծ դժուարութիւն պատճառած է Պերլինի մէջ։ Գնդ. Պէք որոշուած ժամանակէն աւելի կեցաւ Միւնիխի մէջ, ուր հա - սած էին նաեւ Վարչաւայի գերմանական դեսպանը եւ կարգ մը գերման մասնագէտներ։

**** Վերջին պահուն հասած լուրերու համաձայն, Հիթլեր հաւաստիք ստացած է թէ Լեհաստան երբեք պիտի չփոխէ իր քա – ղաքականութիւնը եւ թէ Պ. Լիթվինով պիտի չայցելէ Վարչաւա, ինչպէս ծրագրուած էր։ Կ'ըսուի նաեւ թէ լեհ նախարարը չատ կարեւոր զիջումներ կատարած է Տանցիկի մասին։*

1939ի հրատապ խնդիրը.— Ուկրայնա

— ∞ —

Կարպաթեան Ուկրայնայի բարեկամ Ձեխերը չարաթաթերթ մը հրատարակեցին, «Ազատութիւն», որուն առաջին թիւը կը պա - րունակէ Մեծն Ուկրայնայի քարտէսը, Ուզհորոդէն մինչեւ Պրէսթ Լիթովսք – Չէրնիքով, մէջն առնելով Տոնի չրջանին կէսը եւ Քու - պանի չրջանը, հարեւան Կովկասի։ Թերթը իր խմբագրականով կը բացատրէ թէ Ուկրայնայի խնդիրը ամէնէն կարեւոր հարցը պիտի ըլլայ 1939ին եւ թէ 52 միլիոնոց ժողովուրդ մը անհրաժեշտօրէն պէտք է ստանայ իր ինքնորոշման իրաւունքը :

Կարեւոր փոփոխութիւններ Թ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մօտերս կարեւոր փոփոխու - թիւններ պիտի կատարուին Կոմինտէրնի նախագահութեան մէջ։ Պիտի արձակուին չատ մը օտար դէմքեր։ Փոփոխութիւններ պիտի կատարուին նաեւ երիտասարդական, արհեստակցական եւ միջազ – գային օգնութեան վարչութեանց մէջ։

**** Ժողովրդային կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը մշակէ, որուն համաձայն միակ հրամանատարութեան դրութիւնը պիտի հաստատուի, պատերազմի ատեն։ Այս ընդհանուր հրամանատա - րութիւնը պիտի ստանձնէ մարշալ Վորոշիլով, համաբատու մնալով զինուորական գերագոյն խորհուրդին, որ կը բաղկանայ 5 - 7 անդամներէ եւ որուն նախագահն է Սթալին։*

Զինուորական խորհուրդին անդամները պիտի նշանակուին կառավարութեան կողմէ, կուսակցութեան հետ համախորհուրդ :

**** Յունուար 2ին, 3ին եւ 4ին 1600 բանուորներ եւ պաշտօն – եաներ արձակուեցան Մոսկուայի մէջ, յարգած չբլլալով աշխա -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱԴԱՂ ԵՒ ՀՈՎՎԱՆՈՑ

— • —

Անօթութիւնը ինչե՞ր ըսել չի տար։

Լոնտոնի գործազուրկները տեսնե - լով որ անօգուտ է թափօր կազմել եւ աղերսագիր ներկայացնել, ամէն օր հնարագիտութիւն մը կը փորձեն, ու - շադրութիւն գրաւելու համար։

Այսպէս, վերջերս խումբ մը գոր - ծազուրկներ բարձրալեռնով Լոնտոնի Հիդեհի Աշտարակը, յուզումնալից յայտարարութիւններ փակցուցին կամ ցրուեցին :

Բացառիկ ցոյց մըն ալ կատարուե - ցաւ արբայական պալատին առջեւ։

Առաջին անգամ չէ որ յանդուգն փորձեր կը կատարուին, երեսփո - ղովէն կամ Լորտերու ժողովէն ներս խուժելու եւ բողոքելու համար։

Այս բոլոր ցոյցերուն մէջ, ամէնէն պատմականը պիտի մնայ յունուար 3ի գիւտը։

Քանի մը հարիւր գործազուրկներ խումբ - խումբ կը հաւաքուին վար - չապետարանին առջեւ :

Ոստիկանութիւնը կը հսկէր, բայց բանուորները կը ջանային տե - ղի չտալ որ եւ է դէպքի, ցնոր տնօրի - նութիւն :

Եւ ահա իրենց կը մօտենայ բեռնա - կառ մը։ Մինչ ոստիկանները կը պատրաստուէին աւելի սեղմելու պա - շարման շղթան, բանի մը բանուորներ կառքին դուռը բանալով, դուրս կը հանեն··· դագաղ մը։ Ուրիշներ ալ կ'երթան վարչապետարանին դուռը զարնելու :

Հսկողութիւնը կը սաստկանայ, բայց թշնամիները կը պատասխա - նեն ամենայն հանդարտութեամբ։

— Աղերսագիր մը պիտի ներկայա - ցնենք ···

Ո եւ է ոստիկան կրնա՞յ արգիլել ա - դերսագրի մը մատուցումը։

Բայց, շուտով կը պարզուի որ դա - գաղն ալ լրացուցիչ մասը կը կազմէ աղերսագրին :

Արդարեւ, բանուորները անկարելին կը փորձեն, դագաղը վարչապետարա - նին դուռը հասցնելու եւ ներս բշելու համար։

Երեք անգամ կը կրկնուի փորձը, եւ վերջապէս ոստիկանները կը յաջողին դագաղը նորէն կառքին մէջ դնելով, ցրուել ցուցարարները :

Ի՞նչ կը պարունակէր դագաղը, --- հովանոց մը, իբրեւ խորհրդանշանը վարչապետին։

Թերթերը կը գրեն թէ նախապէս ո - րոշեր էին Պ. Չէյմպրլէնի կենդանա - գիրը տեղատրել դագաղին մէջ, բայց ոստիկանութեան համաձայնելով, նախընտ - րեր են հովանոցը, անշուշտ իմաստ մըն ալ դնելով անոր մէջ։

Անգլիոյ վարչապետը շատ հիւ անա - շամ տունը կը մոռնայ իր հովանոցը։

Այդպէս նաեւ օդանաւով Հիթլերի մոտ գացած ատեն :

Եւ Չէյմպրլէնի հովանոցը խորհր - դարանի խորհրդանշան մը համար - ուեցաւ, երբ չորս վարչապետները կնքեցին Միւնիխի համաձայնութիւ - նը։

Գործազուրկներն ալ ճիշդ այդ պա - րագան է որ կը յիշեցնեն, ճիշդ այն պահուն երբ վարչապետը կը պատ - րաստուի Հռոմ երթալու :

Դագաղին վրայ արձանագրուած էր եւ գործազուրկներն ալ կը կրկնէին։

— Մուսոլինին հանգստացնելու պէտք չունիք։ մե՛զ հանգստացուցէք։

Թերթերը կը գրեն թէ այդ պահուն Չէյմպրլէն բազմած էր փառաւոր ճա - շասեղանի մը շուրջը, մեծահարուստ լարտի մը տունը։

Արդ, ի՞նչ բանի ծառայեց աղերսա - գիր - դագաղը։

Պարզապէս «իրաց վիճակը պահ - պանելու »։

Դագաղը մնաց գործազուրկներուն, հովանոցը՝ իշխանաւորներուն։

ՎԱՀԷ

ՖՐԱՆՔԵԻՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

— ∞ —

« Սօն Փոթիա»յի խմբագրապետ Մուհէտտին Պիրկէն յատ - կանչական յօդուած մը նուիրած է Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրի խնդրին։ Շեշտելէ վերջ թէ դաշնագրին վաւերացումը յետաձգուե - ցաւ անոր համար որ աշ եւ աշխարհակալ տարբերը ներկայիս տի - րական դարձած են Ֆրանսայի մէջ, Թուրք խմբագրապետը կ'ըսէ թէ « Ֆրանսա պիտի խարուի », որովհետեւ այդ «սխալ» ընթաց - քով իրեն դէմ պիտի գրդռէ արաբական աշխարհը։ Ասկէ վերջ կու - լայ իր ցաւը։

— « Բայց այս բոլոր խնդիրները Ֆրանսայի կը վերաբերին : Եթէ մեր հարեւան իսլամ աշխարհը լաւ մը արթննալու համար պէտք ունի հանդիսատես ըլլալու Ֆրանսական այնքան սխալ քա – ղաքականութեան մը, մենք չէ՞ որ պիտի արգիլենք զայն։ Հետեւէն կը դիտենք եւ մաղթելով որ Սուրիացիները արժանանան իրենց անկախութեան, կրնանք սպասել դէպքերուն, որոնք մօտ ատենէն պիտի զարգանան այդ երկրին մէջ։ Միայն կայ կէտ մը որուն ամէ - նէն աւելի ուշադրութիւն պիտի դարձնենք։— ուշադրութիւն ընել որ անկախ Հաթայի կեանքը չազդուի Ֆրանսայի մէջ ծագած աշ - խարհական եւ գաղթային հոսանքէն։ Դէպքերը շատ լաւ ցուցու – ցին թէ Թուրքիա որքա՜ն իրաւացի էր, երբ կ'ուզէր Հաթայի դատին բացարձակ լուծումը։ Եթէ ժամանակին լուծած չըլլայինք այդ խնդիրը, այսօր Հաթայի Թուրքերը շատ դժուար դիրքի մը մէջ պիտի գտնուէին »։*

Հայերու գաղթը Սանճաքէն

— ∞ —

«Մանչէսթըր Կարտիըն» Պէյրութի թղթակիցը, Փեթըրսըն կը գրէ թէ Սանճաքի Հայերը զանգուածօրէն կը գաղթեն Սուրիա եւ Լիբանան, լքելով վերջին տարիներու ընթացքին իրենց չինած տուները :

Ոչ ոք գիտէ Ֆրանսական քաղաքականութեան վերջնական եւ ապագայ ծրագիրը Ալեքսանդրէթի մասին, կ'ըսէ թղթակիցը : Անկարելի է ճշդել նաեւ հայ գաղթականներու թիւը, որովհետեւ Թուրքերը կ'աշխատին արգիլել արտագաղթը։ Եւ սակայն, հակա - ռակ ատոր կը կարծուի թէ գաղթողներու թիւը 8000ի հասած է :

Թղթակիցը ամէնէն վերջը կը յայտնէ թէ հակառակ երկու ժո - ղովուրդներու միջեւ տիրող խոր տարակարծութեան, անկարելի չէ համաձայնութեան դեռին մը ստեղծել, երկու կողմի իրաւունք - ները յարգելով։ Ասիկա բացառիկ առթիւ մըն է Թուրքերուն հա - մար, որպէսզի կարենան վերահաստատել վստահութիւնը զոր կորնցուցած են հայ ժողովուրդի սիրտին մէջ :

— ∞ —

ՖՐԱՆՍԱ մեծաքանակ ռազմական օդանաւեր ապսպրեց հո - լանտական գործարաններու :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱՔԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ

— ∞ —

Ի՞նչ է նշանակում ապրել ազատ երկրում, ունենալ սեփական տուն, ընտանիք, երեխաներ, ունենալ հանգիստ ու խաղաղ կյանք, ունենալ աշխատանք, որը սիրելի է, ունենալ ընկերներ, որոնց հետ կարելի է ամեն ինչ կիսել, ունենալ հարազատ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Հատոր Ա. Ժողովրդի ծագումը և նրա ցեղային կազմը։ Հին Հայաստանի պատմական աշխարհագրությունը։ Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորումը։ Հայ ժողովրդի պայքարը Արտաշեսյանների և Արշակունիների դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Հռոմի և Պարսկաստանի տիրապետության դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Բագրատունիների դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Սելջուկների դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Մոնղոլների դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Թուրքերի դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը Պարսկաստանի դեմ։ Հայ ժողովրդի պայքարը ռուսական ցարիզմ

տաւորի պարտականութիւնները: 420 վճիռներ արձակուեցան պարտապանց աշխատաւորներու դէմ, որոնք ոչ միայն արձակուած են, այլեւ կը կորսնցնեն պետական բնակարանի իրաւունքը, 2 - 3 տարի եւ պիտի չկրնան չահաբեր գործեր վարել: Աչխատաւորի տեսարակն ալ ետ առնուած ըլլալով, այս բանուորները պիտի չկր – նան գործազրկութեան նպաստ առնալ: Եւ վերջապէս, կարգ մը պարագաներու մէջ, կառավարութիւնը կրնայ արգիլել ասոնց բնակութիւնը մեծ քաղաքներու մէջ:

Րոզվելթի ճառին առձագանգները

Նախագահ Րոզվելթի ճառը, որուն ամփոփումը հաղորդած էինք երէկ, խոր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ աշխարհի մէջ: Անգլիոյ վարչապետը նկատի չառնելով դիւանագիտական սովորութիւնները, չերմապէս շնորհաւորեց նախագահը, ճառը համարելով նչան մը թէ ամերիկեան ժողովրդապետութիւնը «վճռական դեր մը» պիտի կատարէ աշխարհի գործերուն մէջ:

Ընկալեալ սովորութեամբ, վարչապետը խոհեմ լռութիւն կը պահէ նախագահական ճառերու հանդէպ, որպէսզի կասկած չծագի թէ կը միջամտէ ուրիշ երկրի մը գործերուն: Եթէ ուզէ որ եւ է կարծիք յայտնել, կը յայտնէ երեսփ. ժողովին մէջ, պատասխանելով հարցումներու: Պ. Չէմպըրլէն յատկապէս գոհ մնացած ըլլալով ճառէն, չէ ուզած սպասել խորհրդարանին վերաբացման:

Փարիզի մէջ ալ կաղդուրիչ տպաւորութիւն գործեց նախագահին ճառը, իբրեւ յանձնառութիւն մը բարոյական աջակցութեան եւ երաչխիք մը խաղաղութեան:

Գերմանիոյ մէջ բնականաբար դժգոհ են ճառէն, որ կը խարանէր դիկտատուրաները: Գլխաւոր թերթերը ուժգնօրէն կը քննադատեն ճառը, զայն հռչակելով «ատելատ եւ զրգռիչ»: Կարգ մը թերթերը ճառը հրատարակեցին հետեւեալ խորագիրներով.– « Հրեաները կը տիրապետեն Մ. Նահանգներու վարչութեան մէջ». – « Կոյր ատելութիւնը միակ առաջնորդն է Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան» եւն.:

Իտալիոյ անթելի կայանները բան չհաղորդեցին Րոզվելթի ճառի մասին: Թերթերն ալ գրեթէ անտեսեցին ճառը, իսկ թերթ մը ոչ իսկ անունը յիչեց:

*** Նախագահը խորհրդարանին յանձնեց նոր ելմտացոյցը, որ կը ներկայացնէ 8,995,663,000 տոլարի գումար մը: Ապզային պաշտպանութեան համար նախատեսուած է 1,319,558,000 տոլար (309,000,000 տոլար աւելի նախորդէն):

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Գեղչանի լրտեսուհի մը, Վերժինիա Քափէթ, որ դեկտեմբերին ձերբակալուած էր Ժընեւի մէջ, փորձեց անձնասպան ըլլալ: Ապակի մը ճարելով բանտին մէջ, բացած էր դաստակին երակները, բայց կարելի եղաւ փրկել:

Մոսկուացին կը հեռագրեն թէ Չեկան ամենախիստ միջոցներ ձեռք առաւ Ուկրայնայի մէջ, խափանելու համար որ եւ է հակոզրակցութիւն արտասահմանի հետ: Արեւմտեան սահմանին վրայ ձերբակալուեցան 15 հոգի, որոնք յեղափոխական թռուցիկներ կը փոխադրէին, Ուկրայնայի ազատութեան համար: Խորհրդային կառավարութիւնը կը մերժէ ճանչնալ «Կարպաթեան Ուկրայնա» բացատրութիւնը, որ կը գործածուի չեխական Ուկրայնայի համար:

Սպանիոյ ազգայնականները չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, գրաւեցին ռազմագիտական դիրք մը, Պորխաս Պլանքա, Քաթալոնիոյ մէջ: Հանրապետական բանակն ալ կարեւոր յաջողութիւն մը չհաեցաւ:

Սինեմաները վերաբանալու համար միջոցներ կը խորհի կառավարութիւնը: Առջի օր փոխ - վարչապետ Պ. Շօթան ունկնդրութեան ընդունեց սինեմայի տնօրէնները եւ յորդոր կարդաց, բայց անօգուտ:

Անգլիոյ դրամատան վերատեսուչը Պերլին գնաց, խորհրդակցելու համար զանազան խնդիրներու մասին, որոնց մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ Հրեաներու արտագաղթի հարցը:

Ջերբիակալուեցաւ խաչագող մը, Շարլ Լըվէվռ, որ մեծ քանակ սթերլին, տոլար եւ ուրիշ արժեթուղթեր կը չինէր երեք տարիէ ի վեր:

Ակադեմականն Ժէռոմ Թառօ, որ կը պատրաստուէր ձիպուտի երթալ իտալական օդանաւով մը, ձերբակալուեցաւ Ճենովայի մէջ, հակառակ անցագրին կանոնաւորութեան: Երկու իտալացի ոստիկաններ Ֆրանսական սահմանագլուխը վերադարձուցին ակադեմականը:

ԵԳԻՊԱՑԻԱՅԻՆ ՊԱԼՐԱՇԱՆԴԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 Յունուար Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

ՍԱԼՈՆ ԳՕԼԶԷԻ ՄԷՋ

Գնդարուեստական բաժին: Պարահանդէսին պիտի նուագէ նշանաւոր **Jazz Paladium de Londres**.

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ... ...

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մանուճխեղին կողմէ, 8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոցի սրահին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւն. վոքրիկներու կողմէ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Սարսէլի Մուսնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէվերջ ժամը 4էն մինչեւ 12

Սալ ըը Նոսի մէջ, 81 Rue de Paris, Սարսէլ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կը նուագէ Թառիսա Աբգար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի Կինոյին կողմէ:

Մուտք՝ 8 ֆրանք

Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Պօտոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մանուճխեղին կողմէ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին Սրճոն.

Հ. Ը. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» ակումբին մէջ

Մանուկներուն համար «Սունդուկեան» թատերախումբին եւ զեկավարութեամբ Պ. Վ. Ս. Պաղտասարեանի

Կը ներկայացուի ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մուտք՝ 4 եւ 3 ֆր., փոքրերու 1 ֆր., մուրհակ սաներու համար ձրի

Հ. Ը. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՓԱԵԱՆԻ «Ալծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 7 Յոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Կորիւն» ակումբին մէջ:

Գաւառ

ՊՈՒԱՒՈՒԶԻի (Մարսէյլ) « Վարանդեան» խումբի Ընդհ. ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ. Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

Սէնթ Էթիէնի «Անտօք» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 7 Յունուար Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին «Դուրեան» դրադարանը: Ներկայանալ անդամատեորով: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՄՈՆի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ժիղդ 2ին «վարանդեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Սէնթ - Անթուանի պատանիներու ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին:

Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր ԱԶԳԻՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Մ. ՎՐԱՑԻԱՆ**

Նիւթ՝ «Ուկրանիա եւ ուկրայնական հարցը»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 12 Յունուար, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ՝ Պ. Սեդրաք Քարեան, Նիւթ՝ «Փիէռ Լոթի եւ Թրքուհիները»:

ԽՆԴՈՒՅՔ

Հ. Ը. Դ. ՍԷՆ - ԺԷՐՕՄի «Հայաստան» ենթակոմիտէի վարչութեան կողմէ Ամանորի առթիւ, 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2, Սէն - Ժէրմէի Պար Թապայի հեւթ սրահը: Կը հրաւիրուին ընկերուհիները եւ համակիրները:

Մուտք 3 Ֆր., փոքրիկներուն՝ 1 Ֆր.:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԸՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

Ա. Մրցանակ Մարաէյլի պետական երաժշտանոցէն

(Grand prix Wicart)

7 Յունուար, Շաբաթ ժամը 21ին, Salle Emile Zola

Մուտք՝ 4. 6 եւ 10 ֆրանք

Պարասիկ երեկոյթ Նոր Տարիի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿԱԴԻՄԻԱՅԻ ԿՈՂՄԷ

7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր

43, Rue François Gerard, Paris Métro: Eglise d'Auteuil

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ԽՆՋՈՅՔ–ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը 21 Sentier de la Roue, Bagneux:

Կը խօսի ընկերուհի Հ. ԽԱՆԴԿԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ «Հայ կնոջ հասարակական զարգացումը»:

Գեղարուեստական բաժինին կը նուագէ Թառիսա ԳԱՐԵԳԻՆ:

Մուտք 5 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐիի ԱՌԹիի

Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Շըմէն տը լա Մատրակ, Պառ Էնթէրնասիոնալի սրահը:

Կը հրաւիրուին ընկերուհիները եւ համակիրները:

Մուտք 3 Ֆր., փոքրիկներուն՝ 1 Ֆր.:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Թէհանեան ընտանիքը կը յանուցանէ թէ 8 Յունուար, կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժօն, տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ-պատարագ հանգուցեալ ՏԻԳՐԱՆ ԹԷՀԱՆԵՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին աղգականները, բարեկամները եւ հանդուցեալին յիչատակը յարգողները:

ԿԸ ՓՆՏՒՒԻ

— Կը փնտռուի Պանաըրմացի Պարոյր Դանիէլեան որ 12 տարի առաջ կը բնակէր Պրուքլին (Նիւ Եորք): Երկու տարի առաջ մեկնած է Ֆրանսա: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ կամ չրջակայքը: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի լմացնել «Ցառաջ»ի խմբագրութեան կամ T. Aghamalian, 1634 Wilshire Bld., Los Angelos, Cal. U. S. A.:

— Անգարացի Լուսաբեր Ասլանեան, որուն հասցէն է՝ Հայաստան, Երեւան—Նոր Բիւթանիա, Կեդրոնական վաղոց թիւ 21, Մանուէլ Փապուճեանի բնակարանը, կը փնտռէ իր քոյրը Թագուհի Ասլանեան, հօր անուն՝ Կըղմէս, մօր անուն՝ Կիւլիւնիա, ձամլաճեաններու Քոռը: 1924ին կը գտնուէր Թուլուզ: Իր ամուսինն էր Լըշկակար Պետրոս:

Իր հասցէն գիտցողներէն կըխնդրուի իմացնել Պ. G. Kissianի, 11bis, Rue Chemin de fer, Clamart, Seine:

ԾԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը յանուցանէ թէ Ս. Մինասեան Յրդ օրը, կիրակի 8 Յունուար եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագէն առաջ դուռնիններները կը կատարուին եռաձայն եւ դաշնամուրով, դիւրիս երիտ. Երկսեռ Միութեան երգչախումբին կողմէ՝ զեկավարութեամբ Պ. Վահրամ Էլմաճեանի: Կը պատարագէ Տ. Աղգէ քհնյ. Փայլակ:

Կը հրաւիրուին չրջանիս ազգային-ները:

ԾՆՈՒՆԴԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

7 Յունուար, Շաբաթ, ձրադալոյց Ս. Ծնունդի. սկիզբ ժամերգութեան՝ 9. երեկոյեան՝ 3:

8 Յունուար, կիրակի, Ս. Ծնունդ եւ Աստուածայայտնութիւն. սկիզբ ժամերգութեան՝ 7. Հանդիսաւոր Ս. Պատարագի՝ 9. Քարոզ՝ 10.30. Ջըրօրհնէք՝ 11.30:

9 Յունուար, Երկուշաբթի, Ցիչատակ Մեռելոց. սկիզբ ժամերգութեան՝ 8.30. Ս. Պատարագի՝ 10. Հոգեհանգիստ՝ 11.15:

ՑՈՒՇԱԼՏԻՏՐ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑի Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան Ընդհ. ժողովը՝ 7 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Արիմեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատեորով:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտաբ գրաՄներու փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրաՄներ

ՀԱՒ ԳԱՅՄԱՔԱՆԵՐ:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն - դիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնսգիրներու:

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ):Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անխարդախ: Աշխոյնակարող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ցիր Թով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Ուշադրութիւն նոր հասցէին

Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)

Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70

Ստացած ենք հայերէն եւ Թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր եղանակներով: Ընտինք նաեւ հայկական ապուխտ, երշիկ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ: *Բաց է ամէն օր*

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի աշնանային նուագի չրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան չաչլիկով:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաչլիկ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լաւ ֆրանսերէն գիտցող հայ օրիորդ մը գործ կը փնտռէ դրասենեակին մէջ աշխատելու համար: Կը ստանձնէ նաեւ աշխատիլ կարի արհեստանոցի մէջ: Դիմել՝ Օր. Եաղուպեանի, 8 Ave. d'Eylau, Paris (16):

Fourrure des St. Bernard

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ՝ գեղչեալ գիներով: Ռըճնար արժանթիններ, իրական մորթեր, փէթեոններ, ակուռնաներ, օձիկներ, գաբեր, վերարկուներ եւայլն:

Կը չինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանաժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 96-70

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխերնիը չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ* որուն անհրաշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնները ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—80

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 8 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3933

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐԴԵԿԱՑԻ ԼՈՅՍԸ ՉՄԱՐԻ

— oo —

Հայաստանի եւ Արտահայաստանի յարաբերութեանց խզման հետեւանքով, հայկական մշակոյթն ալ կը բոլորէ փորձութեան շրջան մը :

Նախապէս ալ փայլուն չէր կացութիւնը: Ճիշդ է, պարբերաբար գիրքեր եւ թերթեր կը հասնէին Երեւանէն: Երբեմն ալ՝ պատուիրակ - սուրհանդակներ, չնչալից աւետիսներով :

Բայց անկայուն էին այդ բոլորը : Ոչ որոշ ծրագիր մը կար աչքի առջեւ, ոչ ալ կազմակերպութիւն:

Այն ատեմ որ, ամէնէն լաւատես օրերուն իսկ, Հայկական Արտասահմանը չկրցաւ իր տրամադրութեան տակ ունենալ հայրենիքի գրական - գեղարուեստական, երաժշտական կամ թատերական, գիտական եւ բանասիրական արտադրութեանց ամբողջութիւնը: Ինչ որ ձեռք անցաւ, կը կազմէր չատ խեղճ քանակութիւն մը, իբրեւ մենաշնորհ «բարեկամներու» կամ խանութպաններու :

Մնաց որ, չատ կարճ տեւեցին այս տնավարի յարաբերութիւններն ալ: Եւ այսօր հասարակ բարեւագիրն անգամ օրհնութիւն կը համարուի, եթէ հասնի …

Պոլսական թերթ մը անձնական նամակէ մը քաղելով, կը պատմէ թէ Երեւանի մէջ բանտարկուած մտաւորականները, որոնք հաղորդակցութեան մէջ էին իրենց բարեկամներուն հետ, նոյեմբեր 15էն սկսեալ զրկուած են այդ իրաւունքէն: «Այս վերջին կարգադրութիւնը սկսած է մտահոգութիւն պատճառել եւ չատ մը տխուր մեկնութիւններու տեղի տալ »:

Ուրեմն, ինչպէս ազգային - քաղաքական հողերուն մէջ, նոյնպէս մշակոյթի ճակատին վրայ Հայկական Արտասահմանը կը մնայ ինքն իր գլխուն: Նիւթական կապ չունէր արդէն, բարոյականը եւս վերածուեցաւ մշուշի մը, որ երթալով կը թանձրանայ :

Արդ, ո՞րքան ատեն կրնանք յառաջ մղել, գոնէ վառ պահել հայկական մշակոյթը, մեր նախնական միջոցներով, որոնք ընդհանրապէս կապուած են անհատական նախաձեռնութեանց հետ :

Իրականութիւն է որ տարիներ առաջ հրատարակուած գիրքեր կը փտին փոշիներու եւ խոնաւութեան մէջ: Եւ հեղինակներ, որոնք արտադրելու տենդ ունէին, կը նախընտրեն պահել ձեռագիր կամ ծրագիր, սպասելով լաւագոյն օրերու:

Միւս կողմէ, ընթերցանութեան ճաշակը այնքան աժանցած է, որ փերեզակները կ'օգտուին առիթէն, աժգոյն հրատարակութիւններ քչելու համար :

Ու վերջապէս, այն ձեռքերը որ կրնային օգտակար ըլլալ, նախանձելի մակարդակի մը վրայ պահելու համար հայկական մշակոյթը, հեռաւոր կապ անգամ չունին բուն մշակներուն հետ : Կամ ունին իրենց յատուկ մշակները, որոնց վրայ կը նային այնպէս ինչպէս երբեմնի ամիրաները՝ պատուելիներուն վրայ :

Զարմանալի չէ որ նոյնիսկ ամկավար գրիչներ, խմբագիր թէ բանաստեղծ, այլեւս անհանդուրժելի կը գտնեն, օրինակ, Բարեգործականին չափազանց նեղ հասկացողութիւնը՝ այս ճակատին վրայ :

Արդ, ի՞նչ ընել, երբ հայրենիքը երես դարձուցած է, տապկուելով ինքն իր գլխուն, երբ հեղինակները հետզհետէ կը վհատին, տեսնելով փոշիներու մէջ դեղնած գիրքերը, երբ «ընթերցող հասարակութիւնը» հետզհետէ կը նուազի, տեսակ մը սովորամոլութեամբ, երբ …

Հարցը չատոնց դրուած է, բազմաթիւ առիթներով եւ միշտ ալ կ'արծարծուի, մեր բոլոր պաշտօնակիցներուն կողմէ: Դարմաններ ալ առաջարկուած են, աւելի կամ պակաս գործնական :

Մենք նորութիւն մը առաջարկելու յաւակնութիւնը չունինք: Ո՞վ պիտի համարձակէր նորութիւն առաջարկել այնքան տաժանելի պայմաններու մէջ: Մանաւանդ այս ափերուն վրայ:

Ինչ որ կ'ուզէինք ըսել, կը ծնի օրուան պահանջէն :

Ի՞նչպէս.— Թող բոլոր գաղութներու գրոց - բրոցները ասպարէզ նետուին եւ խորհրդակցական ժողովներ սարքեն, նախ տագնապը իր ամբողջ լայնութեամբ ներկայացնելու, յետոյ դարմաններ որոճալու համար: Տեսակ մը զօրաշարժ, ինչպէս կը պատահի վտանգի պահուն :

Պատահական գանգատներն ու առաջարկները, թելադրութիւններն ու ծրագիրները դատապարտուած են ամլութեան, քանի մտաւորականութիւնը ինք խօսքէն գործի չանցնիր :

Ժամանակին քարոզիչներ, ուսուցիչներ ունէինք, որոնք տունէ տուն, գիւղէ գիւղ կը շրջէին, արթնցնելու, լոյս տարածելու համար: Անոնք ոդրալով կամ ճակատագիրը անիծելով հանդերձ, կը գործէին :

Այսօր ալ, նոյն տարրերուն կ'իյնայ արթնցնել, յիշեցնել, ազդարարել թէ լոյսը կը մարի, եթէ այսպէս իր վիճակին ձգենք ամէն բան:

Իսկ այս պարտականութիւնը կատարելու համար, անհրաժեշտ չէ ափ առնել գիւղէ գիւղ կամ տունէ տուն:

Կը բաւէ որ գրոց -բրոցները նախ իրենք բարեհաճին կազմել մէկ ճակատ՝ բոլոր գաղութներուն մէջ, յանուն հայկական մշակոյթի պահպանման եւ զարգացման:

Երբ այս ճակատը կազմուի եւ չարիքն ալ իր ամբողջ խորութեամբ ներկայացուի, կը կարծենք թէ ժողովուրդին առողջ տարրերը կը դիւրացնեն ճամբան, ելքեր գտնելու համար:

Նիւթական հոգերու ծանրութիւնը պէտք չէ պատրուակ ծառայէ յօրանջելու եւ հառաչելու: Ոք եւ է կազմակերպուած օրկան միշտ ալ կը յաջողի նիւթական միջոցներ ճարել, եթէ գործքով ապացուցանէ իր գոյութեան իրաւունքը :

Անոնք որ մշակոյթին կը ծառայեն, անոնք ամէնէն առաջ պարտաւոր են ե՛ւ վտանգի ազդանշանը տալու ե՛ւ գործի ձեռնարկելու :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՎԵՐՋԱՑՈՒՑ ԻՐ ՊՏՈՅՏԸ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

— oo —

Ոչ մէկ արտավար հող քննութեան առջեւ

— oo —

Վարչապետ Պ. Տալատիէ Փարիզ կը հասնի այս առտու, կիրակի, լրացուցած ըլլալով իր պտոյտը՝ Թունուզի եւ Ալժերիոյ մէջ :

Ուրբաթ օր Պ. Տալատիէ ճառ մը խօսեցաւ Ալժէի մէջ, աւելի վճռական լեզու մը գործածելով Ֆրանսական իրաւունքներու պաշտպանութեան մասին: Այս արտայայտութիւնը նշանակալից կը համարուի անոր համար որ, տեղի կ'ունենայ Անգլիոյ վարչապետին այցելութենէն քանի մը օր առաջ: Ուրեմն Ֆրանսա կ'ուզէ որ Հռոմ իմանայ թէ տեղի պիտի չտայ որ եւ է խաղի առջեւ:

Վարչապետը նախ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց ընիկ ցեղապետներուն, որոնք եկեր էին իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելու: «Ֆրանսա խաղաղութիւն կ'ուզէ բոլոր երկիրներուն հետ: Ֆրանսա գիտէ որ ներկայ ժամանակներու մեծ խնդիրները չեն կրնար լուծուիլ պատերազմով, այլ շինարար հասկացողութեան ճիգով մը: Ֆրանսա երբեք պիտի չչեղի իր խաղաղասիրական խէթէն, որովհետեւ մարդկային խէթ մըն է այդ: Բայց եթէ ուրիշներ այս ընթացքը, այս մտածումը տկարութեան նշան, տեսակ մը ձեռնթափութիւն թարգմանեն, ես պիտի ըսեմ,— կա՛նգ առէք: Ոչ միայն գալիք օրերուն, այլ եւ ժամերուն մէջ ես պիտի ցուցնեմ նոյն ընդդիմութիւնը ոչ միայն փաստենչ յաւակնութեանց, այլ աւելի կամ պակաս ծածկամիտ եղանակներու դէմ, որոնց կ'ուզեն դիմել: Երբ ես ըսի թէ պիտի պահպանեմ Ֆրանսական կայսրութեան ամբողջութիւնը, միայն յայտարարել չուզեցի թէ մէկ լծավար հող պիտի չզիջիմ այդ կայսրութենէն, այլեւ ըսել ուզեցի թէ թոյլ պիտի չտամ որ մեզ օրօրեն զանազան պատրուակներով: Զրկայ իրաւունք Ֆրանսայի իրաւունքին դէմ»:

Վարչապետը վեց ժամ մնաց Ալժէի մէջ: Այստեղ ալ զօրահանդէս մը սարքուած էր, արտակարգ պատրաստութեամբ: Յետոյ տեղի ունեցաւ զինուորական խորհրդակցութիւն մը, որուն մասնակցեցաւ Պ. Տալատիէ եւս, իբրեւ ազգ. պաշտպանութեան նախարար :

*** Գերմանական թերթերը, որոնք վերապահ դիրք մը բռնած էին այս ճամբորդութեան առթիւ, յանկարծ փոխեցին իրենց լեզուն: Բոլորն ալ դատապարտելով Թունուզի մէջ կատարուած ազմկալի ցոյցերը, դիտել կուտան թէ Իտալիա պիտի չազդուի երբեք: Եւ կը զարմանան որ Ֆրանսա տակաւին չի ճանչնար Փաշական Իտալիան: «Այլեւս 1922ի Իտալիան չէ որ ունին իրենց դիմացը, ոչ ալ 1933ինը»: Թերթ մը դիտել կուտայ թէ այս ցոյցերն ալ «հրէական եւ մարքսեան խուժանին կողմէ սարքուած են, հանրային կարծիքը գրգռելու համար Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ դէմ : Որքան փչեն Իտալացիներու դէմ, այնքան կը զօրանայ Իտալիոյ դիրքը: Փարիզ պարտաւոր է մտածել այս մասին»:

Չէմպըրլէյն Փարիզ ալ պիտի հանդիպի

— oo —

Իբրեւ նոր ապացոյց մը Ֆրանքօ-անգլիական համերաշխութեան, Անգլիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը որոշեցին երկու ժամ կանգ առնել Փարիզի մէջ, երեքշաբթի օր, Հռոմ գացած ատեն: Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը թէյասեղան մը պիտի սարքեն այս առթիւ, որպէսզի պատեհութիւն ունենան կարծիքի փոխանակութիւններ կատարելու: Պ. Չէյմպըլէն, որ նախապէս միտք չունէր Փարիզ հանդիպելու, վերջին պահուն համոզուեցաւ թէ «թէյասեղանի քաղաքականութիւնը » կրնայ օգտակար ըլլալ հոգեբանօրէն, փարատելով չատ մը թիւրիմացութիւններ: Այսպէս, եթէ Փարիզի մէջ կանգ չառնէր, Մուսոլինի պիտի կարծէր թէ պաղութիւն մը յառաջ եկած է Փարիզի եւ Լոնտոնի միջեւ եւ կրնար աւելի պահանջկոտ երեւալ :

Ուրեմն, երկու երկիրներուն վարչապետները պիտի կրնան խօսիլ երկու ժամ, փոխադարձաբար լուսաբանուելով: Փարիզի մէջ միշտ այն համոզումն ունին թէ Պ. Չէյմպըլէն պիտի մերժէ միջնորդի դեր կատարել եւ պիտի թելադրէ որ Մուսոլինի ուղղակի բանակցի Ֆրանսայի հետ :

ՖՐԱՆՔԵՒՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ մեղքը վերագրելով Լէոն Պլումի դահլիճին, «Մաթէն»ի խմբագրապետը, Սթէֆան Լոզան, կը չեշտէ անոր ձախաւերութիւնը: Այս առթիւ մասնաւորապէս կը յիշէ Ճէզիրէն, որ 10,000 բնակիչ ունէր առաջ, իսկ այժմ ունի 150,000,— փախստականներ Թուրքիայէն, Իրաքէն, Կովկասէն, Քիւրտեր, Չէրքեզներ, քրիստոնեաներ, Հրեաներ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ դատական նախարարն ալ փոխուեցաւ, ինչպէս եւ հանրապետութեան նախագահին ընդհ. քարտուղարը :

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻ ՈՂՋ ՈՂՋ ՎԱՌՈՒԵՑԱՆ, ութ հոգի ալ վիրաւորուեցան Մոնմարթրի մէջ, իբրեւ հետեւանք հրդեհի մը որ մոխիր դարձուց գիշերային ժամադրավայր մը, «Քազանովա»: Հրդեհը յառաջ եկած էր տօնածառի մը բռնկումէն: Արկածի պահուն կին մը կ'ուզէր վար ցատկել առաջին յարկի պատուհանէն. երիտասարդ մը տեսնելով, առաջարկեց իր վերարկուին մէջ ցատկել: Անկումին ուժգնութենէն երկուքն ալ վիրաւորուեցան :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ նաւային աշխատաւորները որոշեցին Սէնտիքայէն դուրս ձգել համայնավարները, իբրեւ դաւադիրներ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՁԻՒՆ …

— • —

Ձիւնի կարօտը կը քաշէինք տարիներէ ի վեր, այս քաղաքին մէջ, ուր ամէն ինչ պչրանք է եւ խաղ :

Այս տարի ձիւն եկաւ երկու անգամ, փառաւորապէս բազմելով ամէն կողմ:

Մէկը՝ երկու շաբաթ առաջ էր, բաւական «շէնք եւ աննախընթաց »: Այն աստիճան որ, հաղորդակցութիւնները անգամ խանգարուեցան: Եւ մարդիկ սկսան սահիլ փողոցներու մէջ :

Թէեւ, անհրաժեշտ չէ որ ձիւն տեղայ, սահելու համար այս քաղաքին փողոցներուն մէջ:

Ինչպէս ամէն բան, այս քաղաքին մէջ, այդ ձիւնն ալ կարճ տեւեց: Քանի մը օր՝ տեղալը, քանի մը օր՝ սահիլը, յետոյ հալիլը ,— եւ ալ տուք:

Ո՞ւր պիտի գտնէք այն ձիւնը որ ամիսներով տուն - տեղ պաշարած կը նստէր մեր հայրենիքի փողոցներուն մէջ, բարձրանալով մինչեւ տանիքները ….

Երէկ առտու նորէն ձիւն կուգար Փարիզի մէջ :

Ատոտոտուն, վախկոտ ձիւն մը, որ կարծես ողորմութիւն կը խնդրէր:

Գալն ու երթալը մէկ եղաւ: Այնքան որ կեղծ էր:

Բուն ձիւնը մէկ օր առաջ եկած էր: Այն ալ հայկական երկինքի վրայ:

Ձեմ գիտեր դուք ինչ զգացիք, բայց ես աչքերուս չհաւատացի, կարդալով փրոֆ. Եօրկայի օրագիրը, 1931 յունուար 9 թուականով (թարգմանութիւնը արտատպուած՝ Սոֆիայի «Ազատ խօսք»էն) .

— « Հայ փաստաբան մը, ֆրանսական քաղաքացի, կ'այցելէ ինծ գաղթականի մը հետ՝ որ այս միջոցին կառածի մը տէրն է հոս՝ Փարիզի մէջ :

Հայրենիք մը կ'ուզեն անոնք Կիլիկիոյ մէջ, հին Հայաստանը անկարող ըլլալով դիմանալ ռուսական ոմկիանոսին մէջ, այնքան մեկուսի վայր մը, հեռու օժանդակող Եւրոպայէն: Կը խորհին Կիլիկիան գնել Թուրքերէն, որոնք իբրեւ թէ ծանր տագնապի մը մէջ են այսօր …

Կ'ըսեն թէ այս բանին համար դրամ պէտք է իրենց եւ կը խորհին այստեղի մեծահարուստ Կիւլպէնկեանի մասին: Կը մտածեն ազգային կոմիտէ մը տեղծել որուն միանան օտարներ ալ ինծ պէս, որոնք համակրութիւն ցոյց տուած են իրենց ազգին եւ որոնք տրամադիր են ժամանակ զոհել այդ բանի համար. իբրեւ թէ ես պէտք է գտնեմ ու հաւաքեմ հայրենասէրները »:

Եւ կը խնդրեն որ գրեմ Նորատունկեանի որ կրնայ համոզել Կիւլպէնկեանը: Այդ բանը կ'ընեմ նոյն իրիկունն իսկ»:

— Ձիւնը ի՞նչ կապ ունի Ռումանիոյ երբեմնի վարչապետին այս յուշերուն հետ:

— Ի՞նչպէս թէ չունի: Ձիւն եկած չէ՞ր ձեր գլխուն, երբ կը կարդաք այս տողերը եւ դեռ ուրիշ բաներ : Ուրեմն մեր պատուական բարեկամն ալ, որ այնքան թանկագին ծառայութիւններ մատուցած է հայ ժողովուրդին, չէ հասկցեր թէ իրեն դիմողները առ նուազն բժշկական քննութեան մը կը կարօտին : Իսկ ամէնէն վրդովիչը ,— ոչ միայն դիմացն տեր խօսեր է այս ռանկին — քառանկին զոյգը, այլեւ՝ ահա թուղթին յանձներ է այդ ցնդաբանութիւնը, լոյս աշխարհ հանելով իր այնքան թանկագին յուշերուն հետ (վեցերորդ հատոր) : Ամէն պարագայի մէջ, Պալքանեան է այս ձիւնը :

ՎԱՀԷ

Մոսկուա հիմնովին կը փոխէ կարմիր բանակին երդումը

— oo —

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— Խորհրդային զինուորները եւ նաւազները, որոնք մինչեւ հիմա հաւաքական երդում կը կատարէին մայիս մէկի զօրահանդէսի ատեն, այսուհետեւ երդում պիտի կատարեն անհատաբար, իրենց ստորագրութիւնը դնելով երդմնագրին տակ: Արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ փետրուար 23-ին, որ տարեդարձն է կարմիր բանակի հաստատման:

Այս առթիւ հրատարակուած հրամանագիրները կարգ մը յատկանշական փոփոխութիւններ կը ներկայացնեն երդումի բանաձեւին մէջ ալ, ձգտելով ջնջել անոր միջազգային ըմբռնումը: Նոր երդումը չատ աւելի հայրենասիրական եւ զինուորական պիտի ըլլայ, ալ աւելի չեշտելով կարգապահութեան եւ պարտաճանաչութեան ոգին :

Նախորդ երդումը կը սկսէր հետեւեալ բանաձեւով.

— « Ես, ժողովուրդի զաւակ, աշխատաւոր, քաղաքացի Խ. Ս. Հ. Միութեան, կը դառնամ զինուոր բանուորան – գիւղացիական բանակին: Խ. Ս. Հ. Միութեան եւ բովանդակ աշխարհի բանուոր դասակարգին առջեւ յանձն կ'առնեմ այդ անունը կրել պատուով եւ բարեխղճօրէն սորվիլ զինուորական արհեստը»:

Երդումի նոր բանաձեւը կ'ըսէ.

— « Ես քաղաքացի Խ. Ս. Հ. Միութեան, մտնելով կարմիր բանակին չարքերուն մէջ, հանդիսաւորապէս կ'երդնում եւ յանձն կ'առնեմ ըլլալ հաւատարիմ, քաջ, կարգապահ եւ արթուն զինուոր մը, խստօրէն պահել զինուորական եւ պետական գաղտնիքը, առանց վիճաբանութեան գործադրել զինուորական կանոնները, սպաներու եւ պետերու հրամանները»:

Ասկէ առաջ զինուորը կ'երդնուր պաշտպանել Խորհրդային Միութիւնը եւ չխնայել իր ուժերը, ոչ խորհրդային միութեան համար մղուած պայքարին, ոչ ալ ընկերվարութեան և ժողովուրդներու եղբայրութեան դատին համար»: Ասկէ վերջ պիտի երդնու— « Ես միշտ պատրաստ եմ բանուորագիւղացիական կառավարութեան հրամանին վրայ պաշտպանել իմ հայրենիքս, Խորհրդային Ընկերվարական Հանրապետութեանց Միութիւնը, եւ իբրեւ զինուոր կարմիր բանակին կ'երդնում զայն պաշտպանել արիաբար, կորովամտութեամբ, արժանաւորապէս, հաւատարմօրէն, չխնայելով ոչ արիւնս, ոչ ալ կեանքս, նոյնիսկ կատարելապէս ջախջախելու համար թշնամին »:

Այս վերջին պարբերութիւնը կը նշանակէ թէ երդումի բանաձեւին մէջ զետեղած են այնպիսի գաղափարներ որոնք հիմը կը կազմեն կարմիր բանակին բարոյական դաստիարակութեան: Ուրիշ խօսքով, կարմիր բանակին կոչումն է ոչ միայն պաշտպանել խորհրդային երկիրը, այլեւ յարձակողականի ձեռնարկել, իր իսկ հողին վրայ ջախջախելու համար թշնամին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳՐԱԿԱՆ—ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

Կարելի՞ է ըսել վերջապէս թէ հայ գաղթաշխարհը իր քսանամեայ տառապանքներէն, թափառումներէն, խարխափումներէն վերջ ալ տեղաւորուեր, բոյն կապեր է. եթէ ոչ հոգեբանօրէն, գէթ ֆիզիքապէս։

Պիտի ուզէի անշուշտ լաւատես ըլլալ. ըսել, «խռովայոյզ, աստանդական ջրերը կանգ առին, հանդչեցան. արմատախիլ, ճղակոտոր թաւուտները ահա կառչեր են նոր հողերու, արմատ կը կապեն. մեր կեանքը եւ մեր հոգին այլեւս ընտելացան տարաշխարհիկ, նոյնիսկ անդրաշխարհիկ կլիմաներուն։» Այո, դեռ պիտի ուզէի ըսել թէ հարազատ հայրենիքի կարօտը սկսած ենք հաշտեցնել մեր դրուժան ճակատագրին հետ։ Բայց, ոչ միայն վաղուան, այլ այսօրուան Անստուգութիւնը, մղձաւանջի նման կը խեղդէ գրչիս բարբանջանքը։

Մանաւանդ մեր մտածումին մէջ փուշի նման կը խրի սա հարցականը. — «Լա՞ւ է արդեօք որ հայ կեանքը օտար ցամաքներու վրայ նստի, արմատանայ թէ մնայ մէկ ոտքը ներս, մէկ ոտքը դուրս, մարմնով ներկայ, բայց հոգիով բացակայ...»։

Բայց զուր է լուծել ճգնիլ հայ կեանքի գորդեան հանգոյցը. ի վիճակի չենք ոչ հարցեր դնելու, ոչ մանաւանդ լուծումներ տալու։ Կամքէ անկախ դէպքեր, անակնկալ պարագաներ կը տնօրինեն մեր ճակատագիրը, ինչպէս հովը, որ կը վարէ զօտերկները։ Անկեղծ ըլլանք մենք մեզի հետ. համաշխարհիկ ուժերու ներկայ դասաւորման մէջ, հնարաւորութիւն կա՞յ մեզի ոեւէ կերպով ազդելու դէպքերու ընթացքին, այսինքն մեր ճակատագրին վրայ... Ի՞նչ բախտ, եթէ կարենան մեր ղեկավարները, Սիրքէճիի երբեմնի լազ «քայք»ճիներու նման, խոշոր շոգենաւերու մէջէն վարել մեր փոքրիկ, խարխուլ լաստը. «կէմիյի գուրթարան՝ գափտան»։

Ուրեմն այսպէս. հակառակ երկու տասնեակ տարիներու, մեր «յետպատերազմեան» շրջանը փակուած չէ դեռ։ Տակաւին կրելու վրայ ենք մեծ ստրագրութեան հեռաւոր, անխուսափելի հետեւանքները. ժամանակի համաշխարհիկ ճգնաժամն ալ աւելի։ Ինչպէ՞ս կարելի է ուրեմն հաշուեփակի նստիլ։

Այսուհանդերձ, ինչ որ սփոփարար է, մեր փոքրիկ, խարխուլ լաստին վրայ, հովերուն դիմաց՝ պիրկ, մեր պարտութիւններէն վեր՝ յաղթական, դրօշի նման աննուաճ կը կանգնի դեռ ու կը տակայ մեր միակ առագաստը՝ մեր մշակոյթը։ Ան է որ մեզ ապրեցուցած է դարերու խորխորատներուն վրայ. ան է որ մեզ կ'ապրեցնէ տակաւին ներկայ ժամանակի քաօսին մէջ։

X

Մեր վերջին քսանամեայ գրական-գեղարուեստական համայնապատկերը ուրուագծելու փորձ մը, իբրեւ խորք եւ հորիզոն, նկատի առնելու է ի հարկէ մայր-Հայրենիքի մշակութային ճիգերը, արդիւնքները եւ ներկայ մակարդակը։

Ինչ տեսակէտ ալ ունենանք Խորհրդային Հայաստանի կարգուսարքի մասին, հպարտօրէն կարող ենք ընդգծել որ հայ միտքը ապացոյցը տուաւ այնտեղ կենսունակութեան մը, գեղարուեստի բոլոր մարզերուն մէջ ինքնաբուխ արտայայտութիւններու, որոնք անգամ մը եւս կը հաստատեն հայ ժողովուրդի քաղաքակրթական հակումը եւ բնածին ընդունակութիւնը։

Չմոռնանք որ մշակոյթը իր բազմակողմանի արտայայտութիւններով օրկանական առնչութեան մէջ է ոչ թէ վարչաձեւի հետ, այլ ժողովուրդի հոգեկան տարողութեան, անոր ցեղային թաքուն տաղանդին հետ։

Պիտի ուզէի գէթ ընդհանուր գիծերով ներկայացնել մայր երկրի մշակութային ճիգերուն համադրոյթը։ Գաղթաշխարհի մտաւորականներուս տրուած չէ այդ կարելիութիւնը։ Դժբախտաբար հնարաւոր չեղաւ ստեղծել հայրենիքի եւ գաղթաշխարհի միջեւ մտաւոր-հոգեկան սերտ յարակցութիւն մը որ գոնէ գրական-գեղարուեստական գետնի վրայ թոյլ տար փոխանցումներու, փոխադարձ իրերահասկացողութեան, իրերաճանաչման։ Անշուշտ, նիւթական դժուարութիւններ, վարչական չկամութիւններ կը բացատրեն մեծ մասով այդ անցանկալի կացութիւնը։ Բայց, մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ փակ վրան այս քաղաքականութիւնը, գիտնալ անտեսել ուզելու այս ինքնաբաւութիւնը, որ կը մնայ մեր իրականութեան անխմանալի երեւոյթներէն մին։

Թողլով որ աւելի լաւատեղեակներ արտայայտուին մայր երկրի մասին, բաւականանանք գէթ հարեւանցի արձանագրել քանի մը ընդհանուր գիծեր գրական-գեղարուեստական փորձերու որոնցմով հայ գաղթաշխարհի մտաւորականութիւնը յամառեցաւ Գեղեցիկ Բանի բոցը վառ պահել ջախջախ լապտերին մէջ։

Կը կրկնեմ, չափազանց ընդհանուր, թերեւս կիսկատար ընդնշմարումով մը պիտի բաւականանամ գրութիւնս, քանի որ ի վիճակի չեմ մեր վերջին քսանամեայ գրական-գեղարուեստական բոլոր դէպքերուն, դէմքերուն ու երեւոյթներուն ամբողջական յուշագրութիւնը պատրաստելու։

Վերջացող քսանամեակը սկսաւ մեր ցեղի անուրաղ, անարիւն մէկ պահուն. 1915ի Եղեռնը եւ պատերազմը ոչ միայն պարպած էին հայ ժողովուրդի երակները, այլ մաշած էր հոգին. Ապրիլ 11—24ի նախճիրը վիհ մը կը բանար, զոր մինչեւ այսօր չկրցանք լեցնել։

Անսպասելի յոյսեր եկան պահ մը վերարծարծելու մեր ուժի վերջին պահեստը։ Հոգեկան զօրաշարժը ոտքի հանեց նահատակ գրողներուն ու բաւականները. ղեկավարներ, տեսա երիտասարդներ, երէկուան աշակերտները, պատրաստականութիւնը զգացին փոխարինելու անճիտուած վարպետներուն դերը։ Պոլիսը 1919—20ի այն օրերուն օրրանը կ'ըլլար գրական, գեղարուեստական նորազարթ, խակ շարժումի մը, որ խանգարուեցաւ դեռ սեւեռումի մը, լրումի մը չհասած։ Քորչակը խանձեց նոր բացուած բողբոջները։

Սկսաւ երկրորդ բռնագաղթը, ու աւելի քան գաղթ, պիտի ըսեմ տեսակ մը ցեղային տարբաղադրութիւն կը բնորոշէ մեր վիճակը։ Գաղութէ գաղութ, աւելի կամ նուազ, կը կորսնցնենք ամէն ներքին յարակցութիւն, հաւաքական բնազդ։ Որքան կը թուլնայ կեդրոնաձիգ ուժը, այնքան կը դադրինք կազմակերպուած համայնքներ ըլլալէ։

Հովը ցիրուցան ըրաւ նաեւ հայ մտաւորականութիւնը, որ իր բնոյթով իսկ կոչուած է ժողովուրդին հոգեկան շաղախը, անոր կազմակերպական կորիզը դառնալու։ Հայ կեանքի եւ հայ մտաւորականութեան այս ցրուած վիճակը, որ օրկանական պատճառն իսկ է արտասահմանեան մեր անկազմակերպութեան, ամէնէն տխուր երեւոյթն է մեր արդի պատմութեան։

Բնական է այս վիճակը կ'անդրադառնայ եւ հայ գրականութեան, եւ հայ արուեստի վրայ, մանաւանդ երբ տնտեսական յարաճուն տագնապ մը, միացած ընկերային անթոյլատու պայմաններու, մղձաւանջի տակ կը պահեն ամէն տեղ հայ գրողն ու արուեստագէտը. արդի ժամանակը արդէն, ամէն տեղ, բայց մասնաւորապէս մեր մէջ շատ բան կորսնցուցած են գաղափարական-վերացական արժէքները։ Արուեստ եւ գրականութիւն երբեմնի հմայքը եւ վարկը չեն վայելեր ոչ միայն զանգուածին, այլ եւ յաճախ ընտրանիին մօտ։ Այս պայմաններուն տակ, գրական-գեղարուեստական մնայուն, յորդ ու բեղուն շարժումի մը հնարաւորութիւնը այնքան ալ յուսալի չէ։

Կար ժամանակ, որ հայ գրական իմացական կեանքը կը բիւրեղանար երկու բեւեռներու շուրջ,— Պոլիս եւ Թիֆլիզ։ Որքան ալ այլապէս անձուկ ու ճնշիչ ըլլար տիրող մթնոլորտը, բայց գէթ այդ երկու հնոցները կը յաջողէին հոգեկան պահանջներ հրահրել, հետաքրքրութիւններ արթնցնել եւ տեսակ մը ժամադրավայրը դառնալ գեղարուեստական, գրական համեստ ճիգերու։

Այդ ծանրութեան կէտերը այսօր իրենց նշանակութիւնը կորսնցուցած են։ Քսան տարիէ ի վեր հայ գրականութիւնը կը թալթլի տնուէր պանդուխտներու նման պանդոկներու, պատահական կայաններու, աստանդական քաղաքներու մէջ, յաճախ ենթակայ թմբիրի, մերթ ալ անզօր ջղաձգութիւններու։

Փարիզն է միայն որ կոչուած է մասամբ փոխարինելու երբեմնի գրական կեդրոններու դերը։ Հոն համախմբուած մտաւորականութեան որոշ դէմքերը։ Փաստ է սակայն որ հայկական Փարիզը անզօր է գաղթահայ իրականութեան միակ ուղեղը եւ միակ սիրտը դառնալու։

Իբրեւ գրական երեւոյթ կ'արժէ ընդգծել որ հայ մտաւորական, արուեստագիտական տարրերը քսան տարիէ ի վեր ձեռնարկներ կը փորձեն համախմբուելու որոշ ծրագիրներու, առաջադրութիւններու շուրջ. երիտասարդներ կամ տարեցներ, համաձայն իրենց ըմբռնումներուն, շտապեցան ընդառաջ երթալ նոր ժամանակի պահանջներուն։ Փարիզը ունեցաւ, մէկէ աւելի միութիւններ,— «Ցարդգող»ը, Գրական Ակումբը (յետոյ Հայ Մտաւորականներու Միութիւն), «Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւն»ը, «Նահատակ Գրողներու Բարեկամներ» խմբակցութիւնը, «Ազատ Արուեստագէտներու Միութիւն»ը, «Համազգային»ը եւայլն։ Ասոնք մեր գրական անցեալը վերակենդանացնելու, գրական հարցերու շուրջ հետաքրքրութիւն արթնցնելու տեսակէտով ունեցան իրենց անուրանալի օգտակարութիւնը. բայց գրական-գեղարուեստական «դէպք»երու ծնունդ չտուին, առիթ չընծայեցին ուշագրաւ երկունքներու, յայտնութիւններու, որոնք հետք մը թողէին մեր գրականութեան պատմութեան մէջ։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՎԱԼԵՐԻՅ ԲՐԻՒՍՈՎ

Հին Ռուսաստանի գրական, գեղարուեստական, գիտական ու պետական բազմաթիւ գործիչներ, բանդրանքի ենթարկուած ուղղափառ համայնավարութեան շրջանում, իբրեւ հակայեղափոխականներ, այժմ վերագնահատուելով կրկին բարձրանում են փառքի պատուանդանների վրայ։

Մեծ բանաստեղծ Տիւտչեւ, երաժշտութեան պէս հնչող ներդաշնակ ոտանաւորներով, երկու տասնեակ տարի հալածուած էր ընթերցանութիւնից։ Ծագումով ազնուական ու ամբողջ կեանքը չինովնիկ, նա իր ոտանաւորների մէջ մի բառ իսկ չէր գրել ցարերի բռնակալութեան դէմ, երգել էր միայն բնութիւն, անհատական յոյզեր— սէր ու թախիծ, թէեւ փայլուն տաղանդով, բայց զանգուածներին դժուար մատչելի բարձր ոճով։ Վերջերս նա յայտարարուեց «Ռուս ժողովրդի լաւագոյն ստեղծագործողներից մէկը, տարիների ընթացքում զոհ գնաց վնասարարների ու ժողովրդի թշնամիների սադրանքներին»։

Տիւտչեւից յետոյ հերթը հասել է Վալերիյ Բրիւսովին։ Ունեւոր դասակարգից ելած այս բանաստեղծը թէեւ մեծ տաղանդի տէր չէր, բայց ունէր գրական լայն պատրաստութիւն։ Նրա չափածոյ արտադրութիւնները գրուած են մշակուած լեզուով, յարգանք պարտադրող ճաշակով ու վարպետութեամբ, սակայն զուրկ են ներքին կրակից։ Պատերազմին նախորդող ու նրա տեւողութեան առաջին տարիներում Վ. Բրիւսով Ռուսաստանի բանաստեղծական աշխարհի ամենահեղինակաւոր ներկայացուցիչներից մէկն էր ու գեղեցիկին վերաբերեալ խնդիրներում, կարելի է ասել, միակ դատաւորը։ Նա նախագահն էր Մոսկուայի գրական գեղարուեստական ակումբի, ընտրեալ արուեստագէտների մի կաճառի, որի հանդիսաւոր նիստերին ազգային հպարտութիւն ենք զգացել Վ. Բրիւսովի կողքին նստած տեսնել ակումբի վարչութեան անդամներից մէկին, մեր սիրելի Ալեքսանդր Ծատուրեանին։

Բայց գրիչ ենք վերցնում այս էջերում վերյիշելու Վ. Բրիւսովին ոչ իբրեւ ռուս գրական դէմքի, այլ իբրեւ «Հայաստանի Բանաստեղծութիւն» ռուսերէն ժողովածուի խմբագրի եւ մասամբ էլ թարգմանիչի։

Ովքեր ծանօթ են մեծածաւալ այդ գրքին, գիտեն, որ «Պօէզիյա Արմէնիի» համեմատաբար ամենալրիւ եւ թերեւս ամենայաջող հաւաքածուն է օտար լեզուով տպագրուած հայ բանաստեղծութիւնների, միջնադարից մինչեւ մեծ պատերազմ։ Նա անհուն հրճուանքով լցրել է Ռուսաստանում ապրող Հայերի սիրտը, որովհետեւ ապացոյցներից մէկն էր դարերով անշէջ հոգեկան զօրութեան մի ժողովուրդի, որի ազատագրումն արիւնոտ փոթորկից յետոյ թւում էր անկասկածելի։

Ռուսերը միշտ բարձրից են նայել հպատակ ազգերի գրականութեան վրայ։ Հետաքրքրուել են արեւմտեան Եւրոպայի մտաւոր գանձերով միայն։ Թարգմանելով գերման, անգլիացի ու ֆրանսացի նոյնիսկ շատ երկրորդական հեղինակների, նրանք գրեթէ երբեք չեն սովորել Հայի, Վրացու կամ Ֆիննի լեզուն, որպէսզի նրանցից եւս մի բան մուծեն իրենց աշխարհի ամենահարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ. «Պօէզիյա Արմէնիի» առաջին յաջող փորձն էր ցոյց տալու, որ Արարատի ստորոտում եւս կարելի է գտնել մտքի ու զգացմունքի գրաւիչ գոհարներ։

Վ. Բրիւսով ժողովածուին կցել էր մի ընդարձակ յառաջաբան, ուր նա, համաշխարհային գրականութեան հմուտ պրպտողներից մէկը, անօրինակ խանդավառութեամբ վեր էր հանում հայ բանաստեղծութեան մեծութիւնը, իբրեւ համադրութիւն արեւելքի եւ արեւմուտքի վսեմ յղացումների։ Անձնապէս իմ հոգում «Հայաստանի Բանաստեղծութեան մի հատուածը թողել է անջնջելի տպաւորութիւն. դա Աւետիք Իսահակեանի «Աբու Լալա Մահարի»ից է։ Այդ գրուածքի հայերէնն ինձ անծանօթ էր. ռուսերէնը, եթէ չեմ սխալւում հենց Վ. Բրիւսովի թարգմանութեամբ, մի կատարեալ գլուխ գործոց է, հանճարեղ, որին համարժէք շատ քիչ գրուածք կայ նոյնիսկ ռուս գրականութեան մէջ։

«Իզվեստիա»յի Դեկտ. 14ի համարում զետեղուած ընդարձակ յօդուածից Վ. Բրիւսովի մասին կ'ուզէինք բերել մի քանի տողեր.

— «Մեծ ծառայութիւն է մատուցել մեր մշակոյթին բանաստեղծ գիտնական Բրիւսով եւ մի այլ մարզում։ Կը բաւէ յիշել, թէ աշխարհակալութեան պատերազմի ժամանակ ինչպիսի տաղանդով եւ բարեխղճութեամբ նա ձեռնարկեց ծանօթացնելու ռուս ընթերցողին Հայաստանի եղբայրական ժողովուրդի բանաստեղծութեան հետ։ Գործի ձեռնարկելիս Բրիւսովի առջեւ ծառացան բազմաթիւ դժուարութիւններ, բայց նա յաղթեց այնպիսի հեշտութեամբ եւ հմտութեամբ, ինչպէս ոչ ոքի չի յաջողուել Բրիւսովից առաջ կամ յետոյ։ Մի քանի ամիսների ընթացքում նա այնքան սովորեց հայերէնը, որ կարողանում էր ազատօրէն բանաստեղծութիւններ թարգմանել բնագրից։ Սակայն դա քիչ էր։ Բրիւսով խորասուզուեց հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ ոչ իբրեւ բանաստեղծ, այլ իբրեւ պատմաբան եւ տուեց երկու աշխատութիւններ— հայ բանաստեղծութեան տեսութիւն (մասամբ վերահրատարակւում է այժմ Մոսկուայի Պետ. Հրատարակչականի մամուլին տուած նոյնանուն ժողովածուի մէջ) եւ պատմութիւն հայ ազգի»։

Մեր կարծիքով, «Պօէզիա Արմէնի» կարող էր գլուխ գալ միայն Բրիւսովի պէս մի կարող նախաձեռնողի շնորհիւ։ Նրա կոչին էր, որ ժամանակի ռուս լաւագոյն բանաստեղծներն արձագանգ տուեցին մասնակցելով ժողովածուին թարգմանութիւններով ու դարձրին նրան այնքան արժէքաւոր։ Չնայած բարձր գնին, գիրքը լոյս տեսնելուց երկու շաբաթ վերջ այլեւս անկարելի եղաւ գտնել գրավաճառանոցներում։

Խորհրդային մամուլի վերագնահատումի առթիւ կ'ուզէինք երախտագիտութեան այս տողերը նուիրել Վալերիյ Բրիւսովին, մէկին այն հազուագիւտ Ռուսերից, որոնք հետաքրքրութեամբ եւ սիրով են մօտեցել մեր ժողովուրդին։

ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք, մօտերս նոր մարդահամար մը պիտի կատարուի ամբողջ Խ. Միութեան մէջ։

1917 մարտ 12ին, երբ Ցարը գահընկեց եղաւ, կը կարծուէր թէ Ռուսիա ունէր 182,182,600 բնակիչ։ Ասկէ առջին՝ հինգ անկախ ազգութիւններ անջատուեցան Ռուսիայէն։ 1920ին, երբ սով էր եւ քաղաքացիական պատերազմ, մարդահամար մը կատարուեցաւ, բայց անյաջող, որովհետեւ ցուցակագրողներէն շատերը դնդակահարուեցան Սպիտակներու կողմէ կամ ծեծ կերան գիւղացիներէն։ 1926ին միայն տեղի ունեցաւ լրիւ մարդահամար մը, որ ցոյց տուաւ թէ Ռուսիա ունի 147,013,000 բնակիչ։

Եթէ Ռուսիոյ բնակչութեան տարեկան աճումը 3 միլիոն է, ինչպէս յայտարարած են խորհրդային ղեկավարներ, այն ատեն պէտք է սպասել որ Ռուսիոյ բնակչութեան թիւն է այժմ 183,000,000։ Բայց օտար դիտողներ կը կարծեն թէ առնուազն 10 միլ. պակաս է իրական թիւը։ Այս տարբերութիւնը կը վերագրուի այն սովին, որ տիրեց կոլխոզացման պայքարի ատեն։ Ասկէ զատ՝ քիչ մը չափազանցուած է Ռուսիոյ աճումի համեմատութիւնը։

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1939 ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Բարեկամներէ լսած էի թէ Փարիզի շրջակայ գիւղերէն մէկուն մէջ կը բնակի Ագնէս անուն հայազգի իմաստուհի մը որ ապագայ գուշակելումէջ անսխալական համբաւ կը վայելէ։

Ձիւն ձմեռ օրով, տիկին Ագնէսին դուռը զարկի։ Գեղանի օրիորդ մը բացաւ դուռը եւ զիս առաջնորդեց խորհուրդներու սենեակը՝ ուր տիկին Ագնէս նստած էր, Պաղտատի մայր թագուհիի մը նման, թաւշապատ բազմոցի մը վրայ, արեւելեան կրակարանի մը առջեւ ու կը քննէր կապիկի մը գանկը։ Գեղանի օրիորդը ներկայացուց զիս տիկին Ագնէսին, իբրեւ «Յառաջ»ի աշխատակից ու քաշուեցաւ։ Ներկան էր որ խոյս տուաւ Անցեալին առջեւէն ու տեղ բացաւ Ապագային։

Տիկին Ագնէս խունկ, զմուռս, կնդրուկ եւ լիբանոն նետեց կրակին մէջ, յետոյ ալ չորցած ձիթենիի տերեւներ վառեց, մրմնջեց արաբերէն, ասորերէն, հայերէն գրաբար աղօթքներ ու կրակը խառնելէ վերջ սկսաւ բարբառիլ։

Ըսեմ որ վաթսունը անց է ան։ Ունի մազաղաթէ մորթ մը, բուի աչքեր եւ հայկաշէն քիթ մը, որ հակառակ իր մեծութեան կը մտնէ ամէն բանի մէջ։

Ահա թէ ի՛նչ խօսեցաւ տիկին Ագնէս, մաքուր հայերէնով մը (աւարտած է Պոլսոյ Եսայեան վարժարանի լրացուցիչ դասընթացքը)։

— 1939 տարին հարազատ զաւակն է 1938ին։ 1939 տարին պատերազմական տարի մը չէ, խաղաղութեան տարի մըն ալ չէ։ Տարուան վիճակացոյց սըլաքը կը տատանի պատերազմի եւ խաղաղութեան միջեւ։ Պիտի ըլլան քաոսներ, լաբիւրինթոսներ ու բազմաթիւ փոսեր։

Աշխարհը հեղհեղէ պիտի մտնէ Ուրանոսի եւ Սատուրնոսի ազդեցութիւններուն տակ։

Պիտի պատահին գործադուլներ, բայց ոչ զինադուլներ։

Պիտի շարունակուին Սպանիոյ քաղաքացիական կռիւները։

Պիտի շարունակուի չինեւճապոնական պատերազմը։

Օրերը սովորականէն աւելի պիտի երկննան ու մարդոց խելքերը սովորականէն աւելի պիտի կարճնան։

Թինօ Ռոսի ամբողջ տարին պիտի երգէ.

— Մարի-լո՛ւ, Մարինէլլա՛, Գաբարի՛, Լիւսի՛, Իզապէլլա՛, Միլիոնէլլա՛, Տոլարէլլա՛, Ֆրանքէլլա՛, Սթէրլինա՛, Զի՛-չի՛, Զի՛-չի՛, Դրպանէլլա՛...

Տնկողներու շրջան մը պիտի բացուի։ Մեծ ազգ մը թնդանօթ պիտի տնկէ։ Անկախութեան ձգտող ազգ մը գլուխը պիտի տնկէ։ Հզօր մեծ պետ մըն ալ ոտքերը պիտի տնկէ։

Բազմաթիւ միկրոբներ պիտի մեռնին, ծնունդ տալով նոր միկրոբներու։

Հրեաներուն վիճակը բազմաթիւ երկիրներու մէջ, պիտի դառնայ տաժանելի։ Գիտնականի մը շնորհիւ Հրեաները պիտի կրնան ապրիլ օդի, ջուրի եւ ալիքի մէջ։

Ջախջախիչ փաստերով պիտի ապացուցուի թէ բոլոր Եւրոպացիները հրէական ծագում ունին։

Ատոլֆ Հիթլէր «Իմ Պայքարս» գրքին մէջ եօթը նոր գլուխներ պիտի աւելցնէ։

Բռնակալ մը պիտի ածիլէ իր պեխը։ Պաղ պիտի առնէ ածիլած տեղէն։ Ոչ մէկ դեղով դուրս պիտի չելլէ պաղը։ Դժոխքի կրակները միայն պիտի փրկեն զինք իր պաղառութենէն։

Քաղաքական շռնդալից ամուսնալուծում մը պիտի կատարուի։ Տիկին Ուրանիա պիտի բաժնուի իր պլոշ ամուսինէն եւ կորովի սիրահարի մը հետ պիտի ապրի, Օտեսայի մէջ։

Պէնէշ ճաթիւրպիզէ հրեայ պիտի ըլլայ։

Խլիրդի, հիւծախտի արմատական դարմանները պիտի գտնուին։ Կարելի պիտի չըլլայ սակայն դանկլպազութեան դարմանը։ Սաստիկ ցուրտեր պիտի ըլլան։ Մանաւանդ դրամապանակներու մէջ։ Ամէն գրպան հարբուխ պիտի ունենայ եւ ամէն դրամատուն ալ հրաբուխ։

Խորհրդային Ռուսիոյ մէջ հազարաւորներ պիտի նստին (բանտարկութիւն), պիտի կանգնին (գնդակահարութիւն), պիտի պառկին (թաղում)։

Բոլոր սահմանագլուխներուն վրայ աղաւնիի որսորդութիւն պիտի ըլլայ։ Միլիոնաւոր աղաւնիներ պիտի սպաննուին եւ կառավարական պետերը եղինձ պիտի ուտեն՝ աղաւնիի միսով պատրաստուած։

Ագռաւները շատ միս ուտելէ պիտի հիւանդանան։ Ագռաւները բանջարակեր պիտի դառնան։

Եօթնասուն նոր աստղեր երեւան պիտի ելլեն։ Եօթնասուն հին աստղեր ալ պիտի մարին։ Անշուշտ խօսքը շարժանկարի աստղերու մասին է։

Ֆրանսահայութեան իգական սեռը ամբողջ տարին կար պիտի կարէ։ Այրերը պիտի շարունակեն պլօթ խաղալ։

Համազգայինը ոճրագատ ատեանի պիտի վերածուի։ Շռնդալից դատավարութիւն մը պիտի սարքուի Սարոյեանի «Ձատիկ-ճուտիկ կամ մուկին մահը» վէպին առթիւ։

Շամօ Վալուա անուն հայազգի նոր գրող մը պիտի յայտնուի Ֆրանսական գրականութեան մէջ։ Հայ ազգը ինքզինքը փրկուած պիտի համարի։

Նեկիւսը ճաթիւրպիզէ հայ պիտի դառնայ։

Հայ հռետոր մը պիտի մեռնի, իր շերեզմանին շուրջ տասներկու հռետորներ պիտի ծնին։

1939 տարուան ընթացքին հայ գրասէրներու սակաւաթիւ գումարէն մօտաւորապէս հարիւր հոգի պիտի պակսի։ Այս նուազումին դէմ սակայն պիտի աւելնան հայկական հինգ գրատուն, տասը գրադարան եւ տասնըհինգ գրական թերթ։

Հայ հոգեւոր հովիւ մը պիտի վախճանի, մօտաւորապէս մէկ միլիոն ֆրանք ձգելով՝ Հայոց ազգին պատկանող... իր զաւկին։

Լրացած էին Ագնէսեան գուշակութիւնները։

Խորհրդաւոր գլուխս վեր առնելով ըսի.

— Տիկին Ագնէս, խտացեալ ձեւով ի՞նչ կրնաք ըսել 1939 տարուան համար։

Պատասխանեց խորհրդայոյզ.

— 1939 տարին պիտի նմանի սպասման սրահի մը։

— Ի՞նչ կարգի սպասման սրահի։

— Ատամնաբոյժի մը սպասման սրահին։ Պիտի քաշուին շատերու ակռաները։ Ուրիշներու ալ պիտի տրուին նոր ակռաներ, զարհուրելի ակռաներ, խածնելու, պատռելու համար։

— Ի՞նչ կարգի ակռաներ պիտի քաշուին կամ տրուին։

— Շնատամներ եւ իմաստութեան ակռաներ։ Ազգերու բերնին մէջ բնական ակռայ պիտի չմնայ։ Ամէնուն բերնին մէջ բազմաթիւ ծակեր պիտի ըլլան։

Մէկ խօսքով՝ ակռայ կճրտելիք տարի մը պիտի ըլլայ 1939։

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

1938Ի ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսացի քննադատ մը, Կասթօն Բուժօ, յօդուածով մը կ'աշխատի գծել 1938ի երիտասարդութեան հոգեկան պատկերը։

Նախ պզտիկ դիտողութիւն մը,— Ֆրանսացի երիտասարդը աւելի «երիտասարդ» է քան հայ երիտասարդը, այսինքն թէ Ֆրանսացիները երիտասարդ կ'անուանեն 18—25 տարեկանները, մինչ Հայերը քիչ մը աւելի վեր տարիք կուտան երիտասարդութեան։ Պատճառը ընկերային ըմբռնում մըն է, մասնաւորաբար Արեւելքի յատուկ, որ ընտանեկան աւանդութիւններուն, հօր եւ զաւկի յարաբերութեանց մէջ կը դնէ որոշ սեղմումներ։ Յետոյ նկատի առէք, ընտանեկան հասունութենէն անկախ, իմացական տարիքը, որ ըստ Տօքթ Բուլուզի՝ կը տարբերի ժողովուրդէ ժողովուրդ, մանաւանդ Արեւմուտքէն Արեւելք։ «Յառաջ», որ բազմիցս արձագանգ տուաւ երիտասարդական հարցին, խոստացած է բերել համադրական պատկեր մը երիտասարդական շարժումին, բոլոր ժողովուրդներու երիտասարդութեանց մտահոգութեանց ու ծրագիրներուն մասին, միաժամանակ գիտական բացատրութեամբ մը թէ ի՞նչ է երիտասարդութիւնը։ Եւ եզրակացնելէ առաջ, ունի՞նք երիտասարդութիւն մը, մեր պատմութեան մէջ ո՞ր թուականներուն նշմարուած են երիտասարդական շարժումներ, ի՞նչ դեր խաղացած են եւ ի՞նչ հանգամանք պէտք է ունենայ վաղուան հայ երիտասարդութիւնը։

Կարեւոր, գերազանցապէս կարեւոր աշխատութիւն մը։ Ահա թէ ինչո՞ւ «Յառաջ», արծարծելով հանդերձ

ԵՐԿ ԸՆԿԴՆԴՈՂ ԲՈՑՈՒՄԸ

— ∞ —

ՀԱՅԳԱՏԱ ՎԻ ՂԱԳԱՆ Ա ՅԱՐԵՏ, ԲՈՑԱՔԱՂՔՈՒՆ ՎԱՀԱԳՆԱՑՈՒՆ

Ջարդ. — Ասատուր Հոսոփյանը ե-
կել էր Ծաղկաձոր՝ ամուսնանալու իր
հին ճանաչած Թագուհի Գրիգորյանի
հետ: Սակայն Թագուհին ոչ միայն
մերժեց Ասատուրի առաջարկը, այլև
(Նոյ. փ. Նոյ):

Ընթացող տարի, երբ Ասատուր
Հոսոփյանը հանդիպեց Թագուհուն
ճանապարհին, նա սկսեց հանդիմա-
նել նրան: Ինչո՞ւ ես ինձ խաբեցիր,
ասաց նա, երբ գիտեիր, որ ես քեզ
շատ եմ սիրում: Ինչո՞ւ ես ինձ ան-
տեր թողեցիր, երբ գիտեիր, որ ես
առանց քեզ չեմ կարող ապրել:

Ընթացող Նոյ ամսվա, Ասատուր
Հոսոփյանը նորից հանդիպեց Թագու-
հուն և կրկին սկսեց նրան հանդիմա-
նել: Ինչո՞ւ ես ինձ խաբեցիր, երբ
գիտեիր, որ ես քեզ շատ եմ սիրում:
Ինչո՞ւ ես ինձ անտեր թողեցիր, երբ
գիտեիր, որ ես առանց քեզ չեմ կա-
րող ապրել:

Ասատուր Հոսոփյանը, որ ոչ միայն
ուժեղ էր, այլև զինված, Թագուհուն
ասաց, որ եթե նա չհամաձայնի ամու-
սնանալ իր հետ, ապա նա կսպանի
նրան: Թագուհին, որ ոչ միայն վա-
խեցավ, այլև ուզում էր ապրել, ան-
միջապես համաձայնեց ամուսնանալ
Ասատուրի հետ:

Ասատուր Հոսոփյանը, որ ոչ միայն
ուժեղ էր, այլև զինված, Թագուհուն
ասաց, որ եթե նա չհամաձայնի ամու-
սնանալ իր հետ, ապա նա կսպանի
նրան: Թագուհին, որ ոչ միայն վա-
խեցավ, այլև ուզում էր ապրել, ան-
միջապես համաձայնեց ամուսնանալ
Ասատուր Հոսոփյան

*** Սորհրդային կառավարութիւնը յանձնարարեց Փրակայի դեսպանին՝ բողոքել Տոնի Խազախներու ժողովին դէմ։ Մոսկուա ոչ - բարեկամական կը նկատէ այս ժողովին արտօնութիւնը։ Կարծողներ կան թէ խորհրդային իշխանութիւնը պիտի խզէ Զեխոսլովաքիոյ հետ կնքած դաշինքը, եթէ չարունակին թշնամական արարքները։

*** Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը որոշեց 1 առ հարիւրի նոր տուրք մը հաստատել 15,000 րուբլիէն վեր գործառնութեանց վրայ, յանուն ազգային պաշտպանութեան։

*** Զեկային նոր նախագահը, Բերիա, հրամայեց զտել օտարականները։ Բազմաթիւ օտարազգիներ պիտի արտաքսուին, մասնաւորապէս Ճափոնցիներ, Գերմանացիներ, Հունգարներ եւ Զեխեր։ Օտարականներու դէմ մասնաւոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին Ուկրայնայի եւ Սպիտակ Ռուսաստանի մէջ։

Զեխ-ուկրայնական յարձակում մը Հիւսիսային Հունգարիոյ մէջ

— oo —

Անակնկալ եւ չատ ծանր միջադէպ մը պատահեցաւ յունուար 6ին, Մունքաչի մէջ (Հիւսիսային Հունգարիա)։ Առտուն կանուխ չեխ կանոնաւոր զինուորներ եւ ուկրայնացի ահաբեկիչներ անցնելով նոր գծուած սահմանը, գրաւեցին գիւղ մը։ Գործողութեանց կը մասնակցէին գնդապիրներ եւ չեխական երեք զրահապատ կառքեր։ Հունգարիոյ սահմանապահ զինուորներն ալ կրակ բացին եւ առաջին զրահապատը անդունդն իյնար գլորեցաւ։ Մունքաչէն ալ օգնական զօրք հասած ըլլալով, կանոնաւոր ճակատամարտ մը սկսաւ։ Հունգարներէն սպաննուեցան 9 հոգի, որոնց չորսը սպայ։ Չեխերը ռազմադաշտին վրայ ձգեցին հինգ մեռեալներ, միւսները միասին տանելով։ Կռիւը տեւեց 11 ժամ։ Հունգարական զօրքը սահմանէն անդին քշեց արշաւողները, կառավարութիւնն ալ բողոքագիր մը ուղղեց չեխական կառավարութեան։

Հունգարական զեկոյց մը այս տեղեկութիւնները հաղորդելէ վերջ, կ'ըսէ թէ յարձակումը ուղղուած էր ոչ միայն Հունգարիոյ, այլեւ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ դէմ, որոնք վճիռ արձակած էին նոր սահմանագծի մասին։ Չեխական կառավարութիւնը քննութեան բացաւ։

*** Գերմանական եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները ծանուցագիր մը ուղղեցին չեխական եւ հունգարական կառավարութեանց, այս միջադէպին առթիւ։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

Թոհրիհոց նախագահ Իսմէթ Ինէօնիւ երկար տեսակցութեան մը ունեցաւ եգիպտոսի նախկին խոհիվ Ապաս Հիլմիին հետ, որ գահազուրկ է 1914էն իվեր։

Պերլինէն Ռոյթէնիա գնաց «բոլոր ցարական Խազախներու գնդավար» Բորով, որպէսզի այնտեղ կազմակերպէ «Խազախներու սպիտակ պահակախումբ» մը, որ պիտի բաղկանայ գլխաւորաբար Լեհաստանէն եւ Ռ. Ռուսիայէն տարագրուած ռուս միապետական սպաներէ։

Սինիմաները վերաբացուեցան երէկ, չաբաթ, չնորհիւ կառավարական միջամտութեան։ Նոր տուրքերու խնդիրը պիտի քննուի, վերջնական կարգագրութեան մը յանգելու համար մինչեւ տասը օր։ Այս տասնօրեակի ընթացքին նոր տուրքերը պիտի հաչուուին, բայց պիտի չգանձուին։

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան Պաղեստինի մէջ, իբրեւ հետեւանք նոր դէպքերու։ Բոլորն ալ արդելափակուեցան կեդրոնացման կայաններու մէջ, ուր կը գտնուին 4600 կալանաւորներ։

Հինգ ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Մարլիի քաղաքապետը, որ գործօն դեր կատարած էր նոյեմբեր 30ի ընդհ. գործադուլին մէջ, քաղաքապետական սրահն ալ բանթողներուն տրամադրելով։

Լուսանկարչութեան 100ամեակը տօնուեցաւ երէկ, չաբաթ, Սորպոնի մէջ, հովանաւորութեամբ հանրապետութեան նախագահին։

Գերմանիոյ օդանաւային ուժերու գերազանցութեան մասին պատկերը մը գրկած է գնդ. Լինտպէրկ, եթէ հատանք հրատարակուած յուրերուն։ Պաշտօնական չէզոքներէ կը հերքեն այս լուրը, որ մեծ իրարանցում պատճառած է։

Ներկայացում եւ պարահանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵՒ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր
8 Ռիւ Ժան Կուժօն, Մէթրօ Շանզ Էլիզէ - Ֆլէմանսօ

ԿՕ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԸՐՃԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՃ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին՝ Տիկիններ ԴԱՑԵԱՆԷ, ՓՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՑԻ եւ ՔԻՒՐՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ։

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԴԱՐԵԳԻՆ։ Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդ մէջ ուրկէ կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.։ Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎԻԻԻ։

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով։

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Բ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), հանդէսին օրը կիչէն։

Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆրանք։

ՆՈՒԱԳՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

ՏՂԱՆԴԱՒՈՐ ՋՈՒՑԱԿԱՇԱՐ Թիլիճ ՈՂՈՋՈՒԹԵՒՆ

Յունուար 15ին, Colisée-ի սրահին մէջ

Նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաձեւել։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լաւ ֆրանսերէն գիտցող հայ օրիորդ մը գործ կը փնտռէ գրասենեակի մէջ աշխատելու համար։ Կը սոսանձնէ նաեւ աշխատիլ կարի արհեստանոցի մէջ։ Դիմել՝ Օր. Եաղուպեան, 8 Ave. d'Eylau, Paris (16)։

Հ. Յ. Դ.

Գաղատ

Սէն Շամոնի «Վարուժան» խումբի Ընդհ. ժողովը այսօր, կիրակի, 8 Յունուար ժամը 2ին իր սովորական սրահին մէջ։ Կը խնդրուի Սէն Շամոնի եւ Լօ-էվթի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Ուկրաինիա եւ ուկրայնական հարցը»։

ԽՆՋՈՑՔ–ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—7, ընկերուհի Մալխասեանի բնակարանը 21 Sentier de la Roue, Bagneux։

Կը խօսի ընկերուհի Հ. ԽՁՆԴԿԱՐԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայ կնոջ հասարակական զարգացումը»։

Գեղարուեստական բաժինին կը նուագէ թառիստ ԳԱՐԻԳԻՆ։

Մուտք 5 ֆրանք։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 8 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Երգ, արտասանութիւն եւն. փոքրիկներու կողմէ։

ԸՆԴԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Սարսէլի Մասնաճիւղին կողմէ

8 Յունուար, կիրակի կէսօրէվերջ ժամը 4էն մինչեւ 12

Սալ մը Նոսի մէջ, 81 Rue de Paris, Սարսէլ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կը նուագէ Թառիստ Ազդար, հայկական եւ կովկասեան պարեր վրացի Կինոյին կողմէ։

Մուտք՝ 8 ֆրանք

Փոքրիկներու համար մինչեւ 10 տարեկան 4 ֆրանք։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Թէհրանեան ընտանիքը կը ծանուցանէ թէ 8 Յունուար, կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժօն, տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ-պատարագ հանգուցեալ ՏԻԳՐԱՆ ԹԷՀՐԱՆԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին աղգականները, բարեկամները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները։

Ալֆորվիլի Հ. Ը. Դ. «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէն կը ծանուցանէ թէ այսօր, կիրակի առաւօտ տեղւոյն Ս. Պօղոս - Պետրոս եկեղեցին մէջ Պատարագի արարողութենէն վերջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ ընկերներ՝ Ահարոն եւ Յովհաննէս Պէրպէրեանններու, Նազար եւ Արաքսի Բապուճեաններու, Յովհաննէս Ազդարեանի եւ Լեւոն Նոտարեանի յիշատակին։ Եկեղեցական արարողութենէ վերջ այց մը պիտի կատարուի ընկերներու չիրիմներուն։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ծնունդի առթիւ, այսօր, կիրակի տեղւոյն եկեղեցւոյն մէջ պիտի պատարագէ Գեր. ՀՐԱՆՏ Վրդ. ՆԵՐՍՈՑԵԱՆ։

Սկիզբ Պատարագի ժամը 10։

ԾՆՈՒՆԴԸ ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

8 Յունուար, կիրակի, Ս. Ծնունդ եւ Աստուածայայտնութիւն. սկիզբ ժամերգութեան՝ 7. Հանդիսաւոր Ս. Պատարագի՝ 9. Քարոզ՝ 10.30. Ջուր օրհնէք՝ 11.30։

9 Յունուար, Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց. սկիզբ ժամերգութեան՝ 8.30. Ս. Պատարագի՝ 10. Հոգեհանգիստ՝ 11.15։

ԿԱ՛ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Անդրանիկ Էքմէքճեան որ կեսարիոյ որբանոցին փոխադրուած էր Իզմիր։ 1922ին Իզմիրի աղէտին փոխադրուած է Գավալայի (Յունաստան) որբանոցը։ Իր մասին լուր ունեցող ընկերներէն կը խնդրուի իմացնել իր քոյրՏիկին Հայկուհի Եայլաբեանի, 26 Rue Louis Blanc, Lyon, (Rhône), France։

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Անդարացի Լուսաբեր Ալչանեան, որուն հասցէն է՝ Հայաստան, Երեւան—Նոր Բիւթանիա, կեդրոնական վաղուց թիւ 21, Մանուէլ Փապուճեանի բնակարանը, կը փնտռէ իր քոյրը Թագուհի Ալչանեան, հօր անուն՝ Կղեմէս, մօր անուն՝ Կիւլիւնիա, Ճալալեաններու թոռը։ 1924ին կը զբաղնուէր Թուլուս։ Իր ամուսինն էր Էշշիակար Պետրոս։

Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. G. Kissianի, 11bis, Rue Chemin de fer, Clamart, Seine։

ԱՐՏԱԿԱՏՈՒԽ

1 — 25 Դեկտեմբեր

ՄՈՆԹԼԻՄԱՐ, Ս. Ճ.	— 75
ԼԱՖՐԻՒ, Հաճ.	— 40
ԱՐՔԷՕՁ, Հ. Ե.	— 80
ԼԱ ԿԱՐԷՆ, Օա.	— 40
ՍԱՆՈՒԱ, Տէր Մ.	— 205
ՓԻԼՕՖԻՒ, Տիկ. Պ.	— 175
ՔՈԼՈՆՊ, Փաս.	— 115
ԺԻՎՕՒ, Սան.	— 40
ՍԷՆ ՍԻՒ, Ա. Ա. (Մ. մէջ.)	— 40
ՊՈՒՐԿ ՍԷՆԹ ԱՆՏՈՒ, Ի. Օ.	— 150
ՊՈՒՆ, Բարս.	— 75
ՄՈՐԷՍԹԷԼ, Վ. Պ.	— 40
ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ, Գործ.	— 120
ԱՌՆՈՒՎԻԼ, Ա. Ե.	— 150
ԼԻՕՆ, Զ. Փ.	— 75
ԹԱՆԺԵՐ, Կէմալ.	— 375
ԳՈՆՍԹԱՆԹԻՆ, Ս. Մ.	— 75
ՓԱՐԻԶ (10), Տիկ. Մ.	— 30
ՍԷՆ ԿՐԱԹԻԷՆ, Ա. Վ.	— 240
ՖԼԷՐՄՈՆ ՖԷՐՐԱՆ, Լ. Թ.	— 150
ԹԱՐԱՐ, Ա. Գ.	— 75
ՇԱՆՊԵՐԻ, Թօփ.	— 40
ՊԱԼԱՆՔՈՒՌ, Ն. Շ.	— 150
ՄՈՆՓԵԼԻԷ, Ճուհ.	— 75
ԼՍ ՇՕ ՖՕՆ, Նկվ.	— 250
ՍԱՐՍԷԼ, Կ. Եր.	— 50
ՓԱՐԻԶ (14), Կ. Ն.	— 150
ՍԷՆ ԺԸՆԼՎԻԼ, Իշխ. Ա.	— 40
ՍԷՆԹ ԼՈՒԻՆ, Ա. Ի.	— 120
ԱՌՆՈՒՎԻԼ, Տիկ. Է.	— 150
ԼՈՆՏՈՆ, Մ. Կ.	— 265
ՍԷՆ ԺԻՒԼԻԷՆ, Ս. Պ.	— 150
ՓԻԻԺ սիւռ ԱՐԺԱՆ, Օ. Ք.	— 150
ՊԻՑԵԱՆՔՈՒՌ, Ս. Գ.	— 40
ԹԱՐԱՐ, Գ. Ց.	— 75
ՄԱՐՍԷՑԼ, Պան.	— 150
ՄԱՐՍԷՑԼ, Ի. Ն.	— 150
ՆԻՍ, Ցար.	— 75
ՄԱՐՍԷՑԼ, Ի. Թ.	— 100
ՄԱՐՍԷՑԼ, Տքթ. Ա. Շ.	— 200
ՆԻՍ, Տ. Ս. Շ.	— 120
ՄԱՐՍԷՑԼ, Տիկին Ս. Գ.	— 75
ՄԱՐՍԷՑԼ, Ա. Գ.	— 120
ԼԱ ՍԻՕՒԱ, Ղ. Ղ.	— 150
ՄԱՐՍԷՑԼ, Գ. Շ.	— 150
ԲՕ, Գ. Ն.	— 150

«ԾԱՌԱՅ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԵՑԻՔ

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Սկսաւճ դրկել Յունուար 1էն

ՓԱՐԻԶ (15)	*Հ. Զ.*
ԺԵՆԼԷՑ, Օ. Պ.	
ՌՈՒԼԻՑ - ՄԱԼԱՄԷԶՈՆ, Տիկ. Պ.	
ՍԷՆ ՌԱՄՊԱՆ, Թէօ.	
ՓԱՐԻԶ (19),	*Զ. Ճ.*
ՓԱՐԻԶ (20),	*Ա. Թ.*
ԱՐԺԱՆԹԻՕՑ, Տիկ. Է. Ք.	
ՆԻՕՎԻԼ, Ն. Մ.	
ՎԻԼ Ա. Տ., Յունուար 5էն	
ՎԻԼ, Պ. Ռ., Յունուար 7էն	
ՄԱՐՍԷՑԼ, Պ. Ց. Յունուար 7էն	

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17 Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԱԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Աաւուտները ժամադրութեամբ։

ՏՈՔԹ. ՓԻԹԻԻՓԵԱՆ
63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94
Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ։
Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն։
Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ։

“ ՇԻՐԱԿ ”
Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի Ախորժարար։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժարեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ղիւղով հայ աւանդական սեգանին գարդ։

Ուշադրութիւն նոր ձագկիս
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)
Metro Belleville — Tél. Ménil. 67—70
Ստացած ենք հայերէն եւ Թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր եղանակներով։ Ընտիր նաեւ հայկական ալբոմներ, երգիկ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ։ *Բաց է ամէն օր։*

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի արեւմտեան նուագի շրջանը
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ։
ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան *շաչլիկով* ։
Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue de *M*aubeuge, *P*aris 9, Metro: Cadet, Le *P*eletier et N. D. de Lorette։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, Մէթրօ **Maubert**
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

Fourrure des St. Bernard
ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ
Մեկ վստահելի տունը ուր պիտի դիմէք տակուն ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով։ Ընտիր արժանիքներ, իրական մորթեր, փեթուանները, սկունաներ, օձիկները, գաբեր, վերարկուները եւայլն։
Կը չինենք չափու վրայ մանթոներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով։
Կը սոսանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանաժը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր։
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 96-70

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անխառնով պատրաստուած ճշգական հայկական օղին է։ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, զգուշացէք ապրեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւեր կը խլէ։ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ ոչ կը խմի։ Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն անունը պատ, կապուրիչ եւ պիտակ ժապաւէնը ընտիր հաստատուած է։
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 10 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3934

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՒԵԼԻ ՄՕՏ, ԱՒԵԼԻ ՏԱՔ

Ամէն անգամ որ կը խօսինք ինքնապաշտպանութեան հարցի մասին, դառնութիւն մը կը համակէ մեր սիրտը, խորապէս վրդովիչ երեւոյթի մը առջեւ,— կապի թուլութիւնը՝ գաղութէ գաղութ: Թուլութիւն մը, որ աչքի կը զարնէ նոյնիսկ միեւնոյն երկրին սահմաններուն մէջ:

Եւ թուլութիւնը բուն բառը չէ: Ամէնէն թեթեւն է, այս պարագային:

Առէք Ֆրանսան: Կը հաւատա՞ք թէ Փարիզը որ եւ է առնեն հետաքրքրուած է Լիոնի, Վալանսի, Մարսէյլի կամ Կրընոպլի գործերով: Այո, կան կապեր՝ կուսակցութեանց, Կապոյտ Խաչի եւ իրենց մասնաճիւղերուն կամ Օֆիսի գործակալներուն միջեւ: Երբեմն ալ, թերեւս նամակներ կամ հարցումներ կը փոխանակուին, հոգեւոր հովիւներու միջեւ, այս կամ այն հարցին առթիւ:

Աւելին՝ գլխու ցաւ է: Իսկ մասնաւորապէս այս քաղաքին մէջ մարդիկ սուտ-խենդ անգամ կը ձեւանան, գլխու ցաւէ ազատ մնալու համար:

Հոգեկան կա՞պ: Գոնէ մեծ քաղաքի — դուք ըսէք՝ «մեծ եղբօր» — սրտցաւ հետաքրքրութի՞ւն աւելի համեստ բոյներու հանդէպ: Ի՛նչ միամտութիւն:

Երբ իրականութիւնը այս է միեւնոյն երկրի սահմաններուն մէջ, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ կրնայ ըլլալ, աւելի հեռաւոր գաղութներու հետ:

Ժամանակին անխնայ քննադատած են Պոլիսը, դիտել տալով թէ չըմբռներ «գաւառ»ի, բուն բառով՝ խաւարակուռ Անատոլուի եւ մանաւանդ հայկական նահանգներու տառապանքները, պահանջներն ու տեսակէտները:

Բոլորովին անտեղի չէր այս մեղադրանքը: Եւ շատ բան բարեփոխուեցաւ տարիներու ընթացքին, շնորհիւ ձախակողմեան, ժողովրդավար հոսանքներու բուռն պայքարին եւ գործնական աշխատանքին:

Ամիրայականէն վերջ, քանդուած էր, նաեւ, աղա-էֆէնտիական հոգեբանութիւնը: «Գաւառ»ը վերստացած էր բաւական իրաւունք, տիրաբար վարելու համար իր ճակատագիրը, երբ Մեծ Պատերազմը, յետոյ Զինադադարի աննախընթաց խայտառակութիւնները եւ Լօզանը վեր ի վայր շրջեցին ամէն բան:

Հիմա փորձեցէք բաղդատել Պոլսոյ այդ վերաբերումը՝ Փարիզի բռնած դիրքին հետ: Ապահովաբար պիտի կարմրիք, եթէ տակաւին բան մը մնացած է այդ առաքինութենէն:

Անշուշտ Փարիզը Պոլիս չէ, ոչ ալ Արտասահմանի այսօրուան գաղութները՝ «Գաւառ» — Կարին, Տարօն, Վասպուրական, Տիգրանակերտ, Սեբաստիա կամ Խարբերդ:

Բայց, բառերը պահելով իրենց տեղը եւ փոխաբերաբար առնելով պատկերը, ինչո՞ւ աւելի մեծն ու բախտաւորը եղբայրաբար պիտի չնայէր միւսներուն վրայ:

Չէ՞ որ երէկուան Գաւառին, մինչեւ անգամ Պոլսոյ վերջին մնացորդներն են այդ համրանքները, նետուած՝ մէկ ցամաքէն միւսը, եւ իրար խառնուած առանց բնակավայրի, ծննդավայրի խտրութեան:

Հարցումը աւելի խտացնելով, ի՞նչպէս կը յաւակնինք տեւել, տոկալ, կազմակերպել մեր ինքնապաշտպանութիւնը, երբ ոչ իսկ իրարմով կը հետաքրքրուինք:

Նորէն կը յիշեցնենք,— բաւական չեն զանազան պաշտօնական հաստատութեանց, Առաջնորդարաններու կամ Բարեգործականի պատահական թղթակցութիւնները, որոնք ընդհանրապէս ձեւակերպութիւններ են:

Երբ կ'ըսենք սերտ կապ գաղութէ գաղութ, ըսել կ'ուզենք փոխադարձ հետաքրքրութիւն, ճանաչում եւ ի հարկին աշխատանք, այս կամ այն պակասը լրացնելու, թոյլ ճակատ մը զօրացնելու, մոռցուած պահանջ մը գոհացնելու համար:

Բնականաբար Փարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը չէ որ պիտի կատարէ այս աշխատանքը: Ոչ ալ Բարեգործականը, իր քարացած հոգեբանութեամբ:

Դժուա՞ր է ըսել,— ի վերջոյ Փարիզը պիտի ունենա՞յ ընդհանուր ղեկավարութիւն մը թէ ոչ, գոնէ ինքն իրեն համար:

Բայց, կը կարծենք թէ մասնաւորապէս երիտասարդ — այլեւս հասունցած — տարրերը իրաւունք չունին ամէն հոգ ձգելու եղած-չեղած մարմիններուն վրայ, որոնք շատոնց պարպուած են արդէն:

Ամէնէն առաջ իրենց վրայ կ'իյնայ որոճալ, գործել, զօրացնելու համար հոգեկան, հետզհետէ նաեւ օրկանական կապը գաղութէ գաղութ:

Ի վերջոյ ո՞ւր կրնայ յանգիլ այս կծկուած, կոճկուած հոգեբանութիւնը,— ես իմ գործս, իմ պատեանս, իմ թաղս, շատ-շատ՝ իմ քաղաքս:

Յաճախ կը մեղադրենք Հայրենակցականները, թէ հորիզոն չունին իրենց սեփական ծննդավայրէն, իրենց գիւղին ազբիւրէն կամ լիճէն դուրս:

Ո՞ւր է հորիզոնը «ուսումնական» դասուն: Մանաւանդ անոնց որ օժտուած՝ աշխարհի բազմազան գիտելիքներով, այլեւս պարտաւոր են խօսքէն գործի անցնելու, յանուն այս ցիրուցան ժողովուրդին բարօրութեան:

Քանի՞ հոգի, այդ բազմութենէն, հետաքրքրուած է Յունաստանի կամ Իրաքի գաղութներուն վիճակով, անոնց պահանջներով: Եւ քանի՞ն գաղափար ունին այն անհնարին աշխատանքի մասին, որ կատարուած է վերջին 15 տարիներու ընթացքին, այդ գաղութներուն մէջ եւ այլուր, իրենց տարեկիցներուն միջոցաւ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ՑՈՅՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Տիւրքիներն ալ անկախութիւն կը պահանջեն

Նոր մարզպանը հազիւ Պէյրութ հասած, բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան Սուրիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, Փրանքեւսուրիական դաշնագրին լքման դէմ:

Կիրակի առտու Դամասկոսի, Հալէպի, Հոմսի եւ Համայի բոլոր խանութները փակուեցան եւ բազմութիւնը հաւաքուեցաւ փողոցներու մէջ, մասնակցելու համար ցոյցերուն: Ուսանողները թափօր կազմեցին Դամասկոսի փողոցներուն մէջ, անկախութիւն պահանջելով: Հալէպի մէջ 600 ուսանողներ թափօր կազմեցին գլխաւոր հրապարակին վրայ եւ հրաւիրեցին ժողովուրդը ներկայ ըլլալ բողոքի ժողովի մը որ պիտի գումարուէր մեծ մզկիթին մէջ, կէսօրին: Ոստիկանութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Հոմսի եւ Համայի մէջ ցոյցը չունեցաւ սպասուած համեմատութիւնը: Հոմսի մէջ միայն 400 հոգի կը մասնակցէին ցոյցին:

*** Դամասկոսի մէջ քանի մը հազար հոգիէ բաղկացած թափօր մը կառավարական պալատ երթալով, ծափահարեց նախարարները: Այս առթիւ ճառեր խօսուեցան ցոյցին կազմակերպիչներուն, մասնաւորապէս ալէվի երեսփոխան Ճապալի կողմէ, որ յայտարարեց թէ «1939 տարին մեծ թուական մը պիտի կազմէ արաբական պատմութեան մէջ»: Ներքին նախարարը յայտարարութեան մը մէջ չեշտեց թէ Սուրիոյ ազգայնականները միշտ ալ ուզած են զինակցութիւն մը կնքել Ֆրանսայի հետ:

Կէսօրէն վերջը ցոյց մը կատարուեցաւ վարչապետին բնակարանին առջեւ: Ճէմիլ Մէրտամ պէյ խօսք առնելով, հրաւիրեց ժողովուրդը միանալ, ապահովելու համար Սուրիոյ վերջնական անկախութիւնը:

Հալէպի մեծ մզկիթին մէջ ալ բուռն ճառեր խօսուեցան, բողոքելու համար դաշնագրին լքման դէմ: Մզկիթէն դուրս ելած ատեն, 3000 հոգի թափօր կազմելով գլխաւոր փողոցներուն մէջ, պալատ գացին, իրենց պահանջները ներկայացնելու համար:

*** Մինչ այս մինչ այն, Ճէպէլը Տիւզի մէջ ալ խլրտումներ կը տիրեն, բոլորովին տարբեր ուղղութեամբ,— Դամասկոսի կառավարութենէն անջատուելու համար: Անջատողական այս շարժումը մեծապէս ծաւալած է վերջերս, իր եաեւէն քաշելով հարիւրաւորներ որոնք մինչեւ հիմա հաւատարիմ կը մնային սուրիական միութեան: Մեծ ընտանիքի մը երէց անդամը, Ապտիւլ Կաֆար փաշա, պահանջեց խզել յարաբերութիւնները Դամասկոսի հետ, շատ բուռն բառերով: Կ'ըսուի թէ Տիւրզի երեւելիները կը խորհին դղրդագին ցոյց մը սարքել, Ճէպէլը Տիւզի անկախութիւնը հռչակելու եւ իրենց ազգային դրօշը պարզելու համար: Վերջերս կարգ մը ընդհարումներ պատահեցան ալէվի հրոսախումբերու եւ Սուրիոյ ոստիկան զօրքին միջեւ: Շարաթ գիշեր ինը ինքնաշարժներ թալանուեցան Լաթաքիէ — Հալէպ ճամբուն վրայ: Նոյն գիշերը հրոսախումբ մը կեցուց թղթատարական կառքը, գրաւելով ամէն բան:

«Իւմանիթէ»ի թղթակիցը հաղորդելով այս տեղեկութիւնները, գերմանական եւ իտալական մատ կը տեսնէ այս խլրտումներուն մէջ:

*** Նոր մարզպանը, Պ. Կապրիէլ Փիւօ, շաբաթ օր Պէյրութ հասնելով, արժանացաւ մեծ պատիւներու: Քիչ վերջ ունկնդրութեան ընդունեցաւ Լիբանանի հանրապետութեան նախագահը եւ ճայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, չեշտեց թէ Ֆրանսա եւ Լիբանան իրարու կապուած են հինաւուրց բարեկամութեամբ: Այս առթիւ յայտնեց թէ վաղը պիտի այցելէ Մարտիրոսներու յիշատակարանը, «Մարտիրոսներ որոնք ուրիշ ոճիր գործած չեն բայց եթէ Ֆրանսան սիրելու ոճիրը: Երախտագէտ Ֆրանսան չի կրնար մոռնալ անոնց զոհողութիւնը եւ եթէ կ'ուզէ այսուհետեւ ձեր մէջ մնալ, իր նպատակն է ե՛ւ բարեկամութեան երաշխիք մը ե՛ւ ապագային համար ապահովութիւն տալ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ»:

Մարզպանը իր ճառը վերջացուց, միութեան կոչ մը ուղղելով բոլորին: Յաջորդ օրը փոխադարձ այցելութեան գնաց Լիբանանի հանրապետութեան նախագահին:

*** Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Պաղեստինի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի սահմանագլուխները փակուած են Պաղեստինի կողմէ եւ թէ որ եւ է անցագիր պիտի չտրուի, գնոր տնօրինութիւն:

Պ. Տալատիէի վերադարձը

Վարչապետը Փարիզ վերադարձաւ կիրակի առտու, լրացուցած ըլլալով իր պտոյտը Թունուզի եւ Ալժերիոյ մէջ: Թուլոնէն իր ընտրական շրջանը, Օրանժ երթալով, Պ. Տալատիէ անգամ մը եւս չեշտեց թէ պիտի պահպանէ Ֆրանսան եւ իր կայսրութիւնը:

Կիրակի առտու խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր Կառ տը Լիոն, դիմաւորելու համար վարչապետը, որ կարճ բանախօսութեամբ մը իր ջերմ գոհունակութիւնը յայտնեց Թունուզի եւ Ալժերիոյ բնիկներուն խորունկ հաւատարմութեան համար: Այս առթիւ նորէն կոչ ուղղեց, միացեալ ճակատով գործելու համար:

Նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է այսօր, լսելու համար վարչապետին մանրամասն զեկուցումը:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ սկսաւ ցուցակագրել Զուտէթներու երկրին մէջ հաստատուած Ուկրայնացիներն ու սպիտակ Ռուսերը, որոնց մասնաւոր հարցարաններ ուղղուած են:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակած էր շաբաթ օր (7 յունուար):

— «Ռամկ. Ազատ. կուսակցութեան Արեւմտ. Եւրոպայի Շրջանային վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ Ա-նահիտ պարբերաթերթին վերջին թիւին մէջ ընկեր Արշակ Չօպանեանի կողմէ արտայայտուած կարգ մը կարծիքներուն պատասխանատուութիւնը չի ստանձներ»:

Անշուշտ իրաւունք չունինք խառնուելու որ եւ է կուսակցութեան ներքին վէճերուն:

Բայց, քանի որ ազդարարութիւնը հրապարակաւ եղած է, «արգոյ հասարակութիւնը» բնականօրէն պիտի հարցնէ.— որո՞նք են այդ «կարգ մը կարծիքները»:

Նոյն բնական հետաքրքրութենէն մղուած, ես ալ աչքէ անցուցի «Անահիտ»ի 1938 սեպտ.-դեկտ. թիւին Քրոնիկը, եւ չկրցայ եզրակացութեան մը յանգիլ:

Այսպէս, Արշակ Չօպանեան խօսելով փրոֆ. Աբրահամ Տէր Յակոբեանի մահուան վրայ, միջանկեալ կը յիշէ ամերիկեան հոգատարութեան խնդիրը, եւ դիտել կուտայ թէ ամերիկեան հոգատարութեան պահանջը «կրակծալի սխալ մը եղաւ», թէ Քլէմանսօ, որ կրնար մեծ դեր կատարել «վշտացաւ եւ բարկացաւ»ատոր համար:

Այս կարծիքի՞ն համար է որ հրապարակային դիտողութիւն մը կը տրանայ Արշակ Չօպանեան:

Նոյն քրոնիկին մէջ, Աթաթիւրքի մահուան առթիւ, Անահիտի խմբագիրը կը շօշափէ նաեւ Հայաստանի պարտութեան պարագան եւ կը տրտնջայ.

— «... Ու ոչ իսկ կրցանք բոլշեւիկ Մոսկուային հետ իմաստուն բանակցութիւն մը վարել ու պահպանել կովկասեան Հայաստանի հողամասին ամբողջութիւնը, ինչ որ այդ շրջանին համար հնարաւոր էր, եւ թէ՛ Թուրքին եւ թէ՛ Ռուսին դէմ յոխորտ եւ մարտահրաւէր դիրք մը բռնելով, կորսնցուցինք կովկասեան Հայաստանի կէսը» եւն.:

Ա՞յս տեսակէտն է որ անհանոյ թըւած է կուսակցութեան.

Պ. Չօպանեան կը պատմէ, տակաւին.

— «Ազգային պատուիրակութիւնը ջնջելու սխալը գործեցինք, մեր ազգային փրոփականտը կատարուեցաւ քանի մը գործիչներու անհատական ճիգերով, մինչ պաշտօնական կազմակերպութեան մը մշտական, յարատեւ, մեթոտիկ գործն ըլլալու էր ատ եւ լայն միջոցներով:

... Կովկասեան Հայաստանի խորհրդային Հանրապետութեան գործակցիլ, անոր օգնել ճիշդ գործ էր... բայց հոդ ալ՝ այդ ճիշդ ճամբուն մէջ՝ չափազանցութեան գացինք, եւ Թրքահայ դատը, օտար երկիրներու մէջ ցրուած հարիւր հազարաւոր գաղթական Հայերու ազգ. դատը (որ Խ. Հայաստան ներգաղթով միայն արդէն չէր կրնար լուծուիլ) մենք ոմանք շատ քիչ յիշեցին, այլ անիրագործելի ծայրայեղ ծրագիրներով ուզեցին զայն լուծել»:

«Անահիտ»ի խմբագիրը կը գանգատի, նոյնպէս, որ «կրաւորական դիրք մը» բռնած են Պոլսոյ Հայերու գլխուն սարքուած բարբարոսութեանց հանդէպ:

Յետոյ անցնելով Խ. Հայաստան, կ'ողբա՛յ ի խորոց սրտի.

— «Մօտ երկու տարիէ ի վեր, ոչ մէկ գիրք, ոչ մէկ նամակ. տարիէ մը ի վեր թերթերու փոխանակութիւնն ալ դադրեցաւ: Հայաստանէն լուր կ'առնենք միայն «Խ. Հայաստան» պաշտօնաթերթին (զոր արտասահմանի մեր գրավաճառներէն ոմանք բաժանորդ գրուած կը ստանան) տուած տեղեկութեանց մեր օրաթերթերէն ոմանց մէջ արտատպումին շնորհիւ»:

Ու վերջապէս գնդասեղի հարուած մըն ալ Բարեգործականին դէմ, որպէսզի աւելի լայնօրէն աջակցի հայկական մշակոյթի զարգացման, ի հարկին օգտագործելով Մելքոնեան ֆոնտը:

Այս կարծիքներէն որո՞նք տեղի տըւած են հրապարակային յայտարարութեան:

Պատասխանը անշուշտ պիտի ներկայացնէ Պ. Չօպանեան ինք, որ սովորութիւն չունի խօսքի տակ մնալու, եւ կրնայ 50 էջ յօդուած գրել, հինգ տող պարսաւի դէմ: ՎԱՀԷ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Օդանաւ կը գնէին եւ կը ծախէին Սպանիոյ

Շռնդալից գայթակղութիւն մը երեւան հանուեցաւ Պոլսոյ մէջ, մեծ յուզում պատճառելով: Հաստատուած է թէ Թուրքիոյ անունով գնուած 50 օդանաւեր ծախուած են ազգայնական Սպանիոյ: Այս օդանաւերուն մէկ մասը, որ կ'արժէ 2,500,000 թրքական ոսկի, արդէն իսկ յանձնուած է Սպանիոյ:

Ձերբակալուած են բազմաթիւ մարդիկ,— բարձր պաշտօնատարներ, երեսփոխաններ, փաստաբաններ եւ առեւտրականներ: Հանրապետութեան նախագահը յայտարարեց թէ արմատական մաքրագործում պիտի կատարէ:

Թերթերու հրատարակութեանց համաձայն, գայթակղութիւնը երեւան հանուած է նախորդ արտաքին նախարար Թ. Ր. Արասի ստորագրութեան կեղծումով, երբ նախարարը Եւրոպա կը գտնուէր: Ձերբակալուած ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին Րուհի, արտաքին նախարարութեան երբեմնի ատենադպիր, եւ Էքրէմ Համտի: Այս վերջինը Ֆրանսայէն ճամբայ ելած էր Պոլիս երթալու համար, բայց իր մեղսակիցներէն մէկը, բարձր պաշտօնատար մը որ Էնկիւրի կը գտնուի, լուր առած ըլլալով կեղծ անցագիր մը ճարեց, որպէսզի նաւէն դուրս չելլէ: Եւ Էքրէմ Համտի ճամբան շարունակեց դէպի Քոնսթանցա: Այդ մեղսակիցը ըսած էր որ եթէ նաւէն դուրս ելլէ, իր ձերբակալութիւնը ծանր հետեւանքներ յառաջ կը բերէ: Ռուման. ոստիկանութիւնը երեւան հանած ըլլալով անցագրին խարդախութիւնը, ձերբակալեց Էքրէմ Համտին, բայց շնորհիւ իր հզօր մեղսակցին միջամտութեան, Համտի ազատ արձակուեցաւ եւ անմիջապէս Ֆրանսա վերադարձաւ, ուր նորէն ձերբակալուեցաւ:

*** «Հապէր» թերթը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին.— Արտաքին եւ պատերազմական նախարարներուն եւ այդ նախարարութեանց բարձր պաշտօնատարներուն ստորագրութիւնները կեղծուած են Թուրք կեղծարարներու կողմէ, որոնք փորձած էին այն տպաւորութիւնը ձգել թէ կը գործեն Թրքա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

ՍՈՒՐԲ ԸՆԾՈՒՄ ՓԻԼԻՍԻ 10 ՖԻԼՕ ՋՈՒՐԱՎՈՐ
ՀԻՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ — ԽՍՐԱԿ ՂԱԶԱԽՍՏԱՆ

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ռուսական հանրապետությունների ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների հանդիպումը Մոսկվայում

Մոսկվայի Կրեմլի Սվերդլովի անվան սրահում հանդիպում է տեղի ունեցել Ռուսական հանրապետությունների ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների հետ։ Հանդիպմանը մասնակցել են ՌՍՖՍՀ ղեկավարները, ինչպես նաև ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչները։

Հանդիպումը բացել է ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահ Ա. Ի. Վեդենեևը։ Նա ասել է, որ հանդիպումը կազմակերպվել է ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության որոշմամբ՝ ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների առաջարկությունների հիման վրա։ Հանդիպման նպատակն է քննարկել ինքնավար մարզերի տնտեսական և մշակութային զարգացման հարցերը, ինչպես նաև ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի առջև ծառացած խնդիրները։

Ա. Ի. Վեդենեևը ողջունել է հանդիպմանը ներկա գտնվող ՌՍՖՍՀ կառավարության անդամներին, ինչպես նաև ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչներին։ Նա նշել է, որ ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների մեծ մասը ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորներ են։

Ապա խոսքը վերցրել է ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահի առաջին տեղակալ Ա. Ա. Կուզնեցովը։ Նա ասել է, որ ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումը կազմակերպվել է ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության որոշմամբ՝ ինքնավար մարզերի ներկայացուցիչների առաջարկությունների հիման վրա։ Հանդիպման նպատակն է քննարկել ինքնավար մարզերի տնտեսական և մշակութային զարգացման հարցերը, ինչպես նաև ՌՍՖՍՀ Գերագույն խորհրդի առջև ծառացած խնդիրները։

Ա. Ա. Կուզնեցով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ, ԲՐՈՆՑԵ ՄԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

— ∞ —

Ներկայացան շրէքը բարի, գուակ, գուակ, ես։
Հուշեցէք ան որ հետ, գուակ, ես։
Նուիրեցէք նախ գիտնալով, գուակ, ես։
Խոհարար փոխան բերնալով, գուակ, ես։
Հայր ես, ես, ես ես ես, ես։

Հայր ես, ես, ես ես ես, ես։
Ես ես ես, ես ես ես, ես։
Ես ես ես, ես ես ես, ես։

Հայր ես, ես, ես ես ես, ես։

կան կառավարութեան անունով։ Այս կերպով կը խախտէին Թուրքիոյ խիստ չէզոքութեան քաղաքականութիւնը։ Անմիջապէս ձերբակալուեցան կարգ մը պաշտօնատարներ որոնք ընչաքաղցութեամբ փորձած էին 40 օդանաւ գնել քանատական եւ ամերիկեան գործարաններէ, յետոյ Սպանիոյ ազգայնականներուն ծախելու համար։ Ուաշինկթընի Թուրք դեսպանը դաւը երեւան հանած ըլլալով, հաղորդեց կառավարութեան։ Խիստ քննութեան մը հետեւանքով ձերբակալուեցաւ գլխաւոր յանցապարտը, էքրէմ Համտի, այլ անունով Կէօյնիւք, որ երկար ատենէ ի վեր Ֆրանսա կը բնակի։ Իր բուն ինքնութիւնը երեւան հանուեցաւ շնորհիւ ինքնաշարժի արկածի մը, որուն հետեւանքով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ Նիմի մէջ։ Կ՚ըսուի թէ երրորդ պետութիւն մըն ալ հետապնդումներ պիտի կատարէ իրեն դէմ։

Անգլիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը դէպի Հռոմ, անցնելով Փարիզէն

—— ∞ ——

Այսօր, երեքշաբթի, Փարիզ կը հասնին Անգլիոյ վարչապետն ու արտաքին նախարարը, երկու ժամ կանգ առնելու եւ յետոյ ճամբան շարունակելու համար դէպի Հռոմ։ Թէեւ Պ. Չէյմպըլէն տրամադիր չէ միջնորդի դեր կատարելու, բայց Փարիզի խօսակցութիւններով լայնօրէն տեղեկացած պիտի ըլլայ Ֆրանսայի տեսակէտներուն եւ անոր համեմատ պիտի խօսի Պ. Մուսոլինիի հետ։ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը նորէն յիշեցուց Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան թէ՝ Ֆրանսայի համար հաճելի չէ որ Անգլիա միջնորդի դեր կատարէ, իտալական վէճին առթիւ։ Այս պարագան հաղորդուած է նաեւ Հռոմի ֆրանսական դեսպանին, իսկ վարչապետ Պ. Տալատիէ նորէն պիտի յիշեցնէ Անգլիոյ վարչապետին, այսօրուան թէյասեղանի միջոցին։ Պ. Չէյմպըլէն եւ լորտ Հըլիֆաքս վերադարձին ալ Փարիզ պիտի հանդիպին։

Թէեւ գաղտնի կը պահուին Հռոմի տեսակցութեան նիւթերը, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Պ. Չէյմպըլէն պիտի առաջարկէ աւելի մեծ քանակութեամբ արտածում կատարել Իտալիայէն, պայմանաւ որ այս վերջինը իր զօրքը քաշէ Սպանիայէն։ Կարծողներ ալ կան թէ Անգլիա տնտեսական համաձայնութիւն մը պիտի կնքէ Իտալիոյ հետ, կարեւոր գումար մը տրամադրելով։ Ամէն պարագայի մէջ, մեծ արդիւնքներ կը սպասուին այս այցելութենէն, թէ երկու երկիրներու յարաբերութեանց եւ թէ միջազգային կացութեան տեսակէտէն։ Ֆրանքօ-իտալական վէճին առթիւ, կը կարծուի թէ Պ. Չէյմպըլէն մասնաւորապէս պիտի ջանայ լուծել Ճիպութիի խնդիրը, փոխադարձ համաձայնութեամբ։

Պետական վերահսկողութիւն իտալական ճարտարարուեստին վրայ

—— ∞ ——

Իտալիոյ տնտեսական մասնագէտները ջանքեր կը թափեն, լուծելու համար ինքնարաւութեան հարցը։ Կազմուած է միջնախարարական յանձնախումբ մը՝ Մուսոլինիի նախագահութեան տակ։ Յանձնախումբին պիտի անդամակցին ամէնէն կարեւոր նախարարները, իտալական բանակի սպայակոյտի պետը, ռազմամթերքի արտադրութեան գլխաւոր ղեկավարը, իտալական դրամատան տնօրէնը եւ ուրիշ մասնագէտ խորհրդականներ։

Այս տնօրինութեամբ իտալական ճարտարարուեստին վրայ կը հաստատուի պետական վերահսկողութիւն։ Յանձնախումբը լայն իրաւասութիւններ ունի ճշդելու արտադրութեան քանակը եւ ապրանքներու գիները։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ ձերբակալուելով Փարիզ փոխադրուեցաւ Փարակուէյի հիւպատոսը, Լուի Ռօշ, իր մեղսակիցներէն Ամարի հետ։ Ամբաստանուած է թէ կեղծ անցագիրներ կը ճարէր, մինչեւ 200 ոսկի շորթելով իւրաքանչիւրէն։ Մեղսակիցներէն մէկն ալ գերմանացի փաստաբան մըն է, Կոլապէրկ, որ գաղտնի գրասենեակ մը ունէր Փարիզի մէջ։

ՋԻՆՆԱԿՈՅՏԻ ՄԸ ՏԱԿ ՄՆԱԼՈՎ ՄԵՌԱՆ եօթը հոգի, երբ կը փորձէին Կալիպիէի սարերը բարձրանալ, (3000 մեթր, Կրընոպլ)։ Միայն մէկ հոգի ազատելով, չորս ժամ չարչարուեցաւ ձիւներուն մէջ, մօտակայ գիւղ մը երթալու եւ լուր տալու համար։ Առաջնորդն էր դահուկի (սքի) դպրոցին տնօրէնը, ուրիշ փրոֆէսօրի մը հետ։ Զոհերէն երկուքը աղջիկներ են, մէկը՝ ծերակոյտի նախագահին դիւանապետը, երկուքը տեղակալ են։

250,000 ՀՈԳԻ բուռն ծափերով դիմաւորեցին աշխատաւորական հերոս մը, Թամ Մունի, որ ներում ստացած էր, 22 տարի բանտը մնալով Սէքրըմէնթոյի (Քալիֆորնիա) մէջ, իբրեւ մեղսակից ռմբային յարձակումի մը (1916 յուլիս 22։ Այս յարձակման հետեւանքով մեռան 10 հոգի)։ Տարիներէ ի վեր Մ. Նահանգներու աշխատաւորական կազմակերպութիւնները մեծ ճիգեր կը թափէին զայն ազատելու համար։

ՆԱԽԱԳԱՀ ՌՈԶՎԷԼԹ 875,000,000 տոլարի նոր վարկ մը պահանջեց խորհրդարանէն, իսկ իրաւասու յանձնաժողովը կը մերժէ գործազրկութեան նպաստի համար 500,000,000էն աւելի տրամադրել։ Բուռն պայքար մը բացուած է, այս առթիւ։ Կը կարծուի թէ գործազուրկներու թիւը պիտի պակսի մինչեւ 500,000 հոգի, 2,500,000ի իջեցնելով նպաստընկալներու թիւը։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ արաբական ապստամբութեան զոհերը 15 անգամ աւելի եղած են 1938ին, բաղդատելով 1937ի հետ։ Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, 1937ին սպաննուած էին 97 հոգի, վիրաւորուած՝ 149 հոգի, իսկ 1938ին կորուստներու համագումարը եղած է 3713, որոնց 2001ը սպաննուած, 1712ը վիրաւորուած։ Սպաննուածներէն 69ը անգլիացի են, 292ը Հրեայ, 486ը արաբ քաղաքացիներ եւ ոստիկաններ, 1138ը արաբ ապստամբներ, 16ը զանազան։

ՃԻՏՏԷԻ (Արաբիա) խորհրդային դեսպանատունը փակուեցաւ եւ պաշտօնեաները հեռացան երկրէն, յարաբերութիւնները խզուած ըլլալով։ Դեսպանատան բժիշկը մերժեց Ռուսաստան վերադառնալ, իր կեանքը վտանգուած սեպելով։ Կ՚ըսուի թէ Արաբիոյ վեհապետը բարկացած էր, իմանալով որ բոլշեւիկները գաղտնի գործակալներ ղրկած են Մէքքէ, իբրեւ խուժ ուխտաւոր։

ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻՆ վերջերս տկարացած ըլլալով տոլարին հետ բաղդատմամբ, Անգլիոյ դրամատունը հարկադրուեցաւ 350 միլիոն սթերլինի ոսկի գնել (63 միլիառ ֆրանք), ինչ որ սեղանաւորական ամենամեծ գործողութիւնը կը կազմէ Մեծն Բրիտանիոյ համար։

50,000 ՖՐԱՆՔ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ պահանջեց գրագէտ մը, Լէոն Թրէք, դատ բանալով Պ. Սէլինի դէմ, որ իր վերջին գրքին մէջ իբրեւ Հրեայ ներկայացուցած էր զինքը։ — Ընկերվարական «Փոփիւլէռ»ի պատ. տնօրէնը եւ յօդուածագիրը 300ական ֆրանք տուգանք եւ 5000 ֆրանք հատուցում վճարելու դատապարտուեցան, անուանարկիչ գրութիւն մը հրատարակած ըլլալով «Լը Ժուռ Էքօ տը Փառի»ի դէմ։

ՍՊԱՆԻՈՅ ճակատէն հասած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ հանրապետական զօրքը յաջողած է երեք օրուան մէջ ետ առնել 350 քառ. մղոն տարածութեամբ հող, շնորհիւ ուժգին հակայարձակումներու։ Ազգայնականները կը շարունակեն յառաջ խաղալ ուրիշ կէտերու վրայ։ Կռիւները երթալով կը սաստկանան, հակառակ ձիւն-ձմրան եւ գետերու յորդումին։

Պ. Ալեքսանդր Լուկիանօֆ սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ իր սիրելի կնոջ՝

Դերասանուհի (Խաթա) ԳԱՅԵԱ Է ԼՈՒԿԻԱՆՕՖի
(Ծնեալ ԿԻՐԵՂԵԱՆ)

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ յունուար 6ին, Վօժիրարի հիւանդանոցին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 9 յունուար, կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Փարիզի ռուսական եկեղեցիին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Պիյեանքուրի գերեզմանատունը։

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet։

կը խօսի Տօքթ. ՀՐԱՉ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ. Նիւթ՝ «Ո՞ւր է Երեմեան Հայրիկի մեծութիւնը»։

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԿՈՒՄԲ — ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 11 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ պոսիւէ, Փարիզ։ Տեղի կ՚ունենայ Պ. Գ. ՋԱՐԳԱՐԵԱՆի տուած դասախօսութեան (Ինչ պէտք է ըլլայ հայ երիտասարդութեան գաղափարն ու գործը) վիճաբանութիւնները։

ԾԱՆՕԹ.— ՄԱՐՏ 4ԻՆ տեղի կ՚ունենայ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ։ Նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաձեւել։

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան։

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը լ՚Էքլիզ, Մարսէյլ։ Կը խօսի Պ. ՊՕՂՈՍ ՇԻՒՍԵԱՆ Քամառ-Քաթիպայի մասին։

Ի ՆՊԱՍՏ ՎԻԷՆԻ Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԴՊՐՈՑԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ

Պ. Պ. Պ. Գալիկեան, Պ. Մուրատեան, Մարկոս Նաճարեան 50ական ֆրանք, Տիկին Ս. Սապունճեան, Խ. Պետրոսեան 25ական, Փ. Մանուկեան, Ե. Զիլինկիրեան, Յ. Կարապետեան, Մ. Սահակեան, Ա. Մաղաքեան, Կ. Մուրատեան, Կ. Զարգարեան, Մ. Արգումանեան, Ոմն, Կ. Անտոնեան, Ա. Յովհաննէսեան, Օր. Ս. Մաթոսեան, Պ. Փիլոյեան, Ս. Գալուստեան, Գ. Մանուկեան, Յ. Քէօրօղլեան, Մ. Մուրատեան, Գ. Ալոյեան, Տ. Մանուկեան 20ական, Ե. Ռուսեան, 25, Ս. Խօքսիւզեան, Ա. Զաքարեան 15ական, Ո. Լուսարարեան, Գ. Տէր Ղազարեան, Զ. Խուկոյեան, Վ. Աւօեան, Լ. Տօլմաճեան, Օր. Վ. Նալպանտեան, Խ. Տէրտէրեան, Յ. Ուզունեան, Տիկ. Գ. Անտոնեան (Մարսէյլ), Տիկ. Գ. Տայեան, Տիկ. Վ. Մկրեան, Մ. Զլոյեան, Ռ. Պարոնեան, Պ. Խաչատուրեան, Օր. Լ. Մաթոսեան, Իշխան Կարապետեան, Ա. Կարապետեան, Ս. Արամեան, Յ. Թէճիրեան, Կ. Բեհլիվանեան, Խ. Արախճինեան, 10ական, Օր. Ա. Մաթոսեան, Գեղանուշ Մաթոսեան, Արայ Փափազեան, Կ. Մաթոսեան, Մ. Ծնտոյեան, Ն. Նազարեան 5ական։ Գումար՝ 875 Ֆր.։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

26 — 31 Դեկտ. 1938

ՎԻԷՆ, Պ. Մ.— 150
ՎԻԷՆ, Լ. Տ.— 120
ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ, Տիկ. Պ.— 150
ԱՎԻՆԵՈՆ, Զ. Գ.— 150
ԼՈՒՎՐԷԼ, Լափ.— 150
ՌՕԱՆ, Մ. Թ.— 150
ՍԷՆԹ ՕՊԱՆ, Յ. Զ.— 150
ՊՈՒԼՈՆԵԸ, Տիկ. Դ.— 150
ՍԷՆ ԺԷՐՄԷՆ ԱՆ ԼԷՅ, Տէմպ.— 150
ՎԻԷՆ, Մ. Մ.—100
ՖԼԱՎԻԱԿ, Կ. Գ.—100
ՍԷՆ ՓՐԻՍԹ, Ս. Ճ.— 150
ԺԸՆԵՒ, Պ. Ն.— 80
ԹՈՒԱՌ, Վ. Ա.— 179
ԼԻՈՆ - ՎԷԶ., Մ. Գ.— 75
ՖՐԷԺԻՒՍ, Վ. Գ.— 75
ՎԻԷՆ, Ն. Խ.—930
ՕՊԸՆԱ, Բիւզ.— 150
ԺԸՆԵՒ, Տիլ.— 500
վճարեցինք (Հ. Բ.ի 70)
ԼԱՍԷՅՆ, Ս. Կ.— 40
ՊՈՒ ԱՐԱՐԻՃ, Ա. Գ.— 450

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՄԱՅՐԵ՛Ր
փրկեցէ՛ք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէ՛ք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ճինճեանի formuleին վրայ)։

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ՚արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ.

Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ՚արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթուներու կազմութիւնը։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Ուշադրութիւն նոր հաւցէին
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
68 Rue Julien-Lacroix, Paris (20)
Metro Belleville Tél. Ménil. 67—70
Ստացած ենք Ֆայլերէն եւ Թուրքերէն նոր տիպեր, երգուած նշանաւոր երգիչներէ, հին եւ նոր եղանակներով։ Ունինք նաեւ ճայկական ապուխտ, երշիկ եւ ամէն տեսակ արեւելեան նպարեղէններ։ Բաց է ամէն օր։

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի աշնանային նուագի շրջանը
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ։
ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան շաշլիկով։
Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, Մէթրօ Maubert
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՈՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՅՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու։ Փաթաթոցները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները՝ Ինտուրիստ եւ Թորկսին գրի մեքենաներ։ Կը գնենք ու կը ծախենք ստար դրամներ։ Կը ստանձնենք ապրանքներու embal-lago եւ ապահովագրութիւն։ Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակածներու։
Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

Hommes Dames

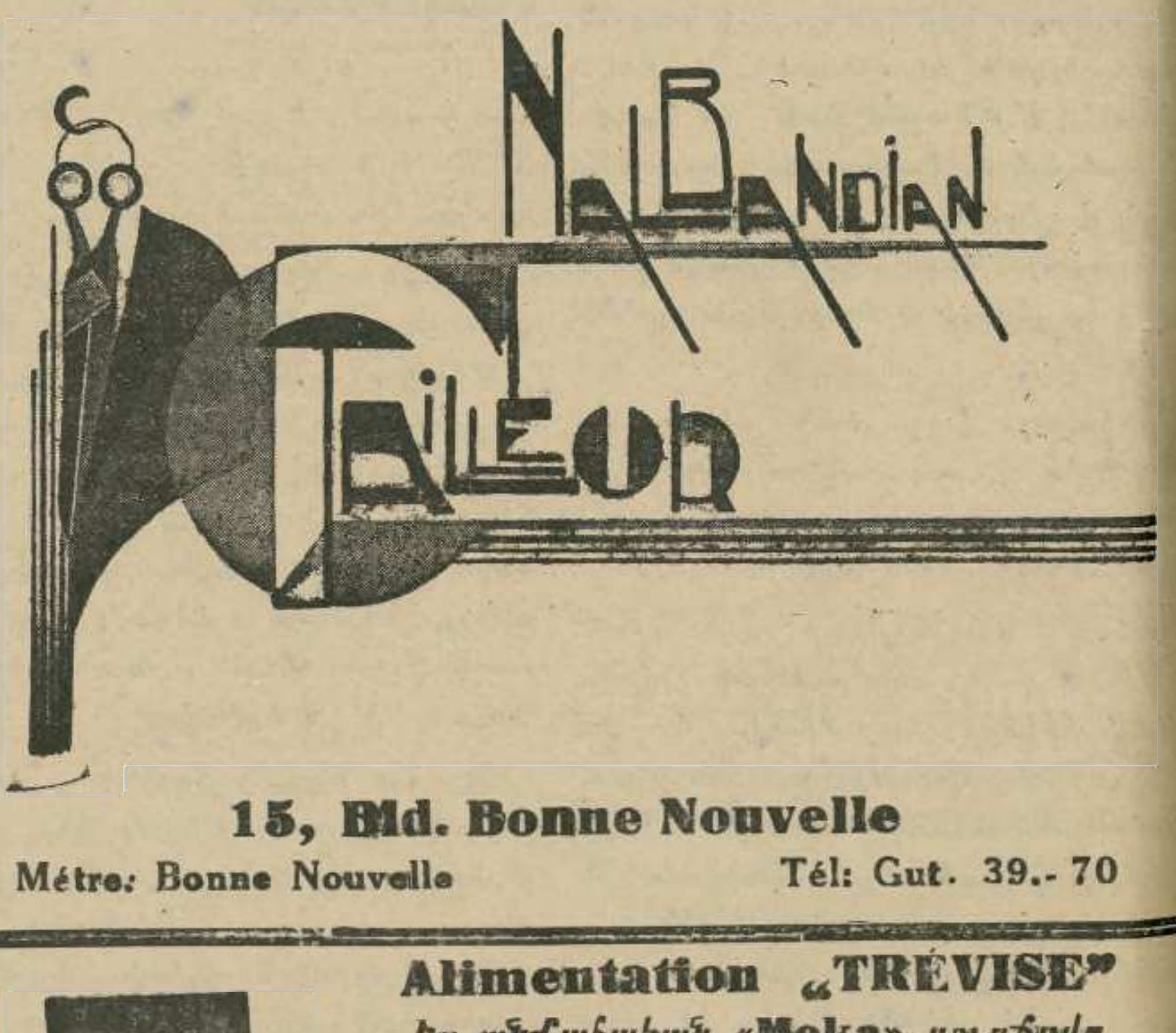

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39.- 70

Alimentation „TRÉVISE"
Իր անմահական «Moka» սուրճով
Café "HAREM„
Ամենաընտիր ապրանքներ, մատչելի գիներով։
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Ճերմակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք։
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑՕՌԻԿ ԶԵՂՉ
Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63
30Rue de Trévise, Paris (9)
Metro: Cadet

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառն պատրաստուած ճայկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը։ Զգուշացէք արուեստական օղիներէ, ձեր ստամոքսը կ՚այրէ, գիշերները ջուր կը խմեք եւ կը փնտռէք ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ բառ կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշտուած է։
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 -70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
11 Janvier
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3935

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՀԱՐՑԱԿԱՆԻ ՄԸ ԱՌՋԵԻ

— ∞ —

Ախտանչան մը,— Սուրիա - Լիբանանի նոր մարզպանը հազիւ պէյրութ հասած, բուռն ցոյցեր կատարուեցան Դամասկոսի, Հալէպի, Համայի, Հոմսի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։ Ցոյցեր՝ որոնք չատ կը յիշեցնեն 1936էն առաջ պատահած դէպքերը։

Ինչո՞ւ այս պոռթկումը, երբ այնքան յուսալից հեռանկար մը կը պարզուէր, իրրեւ հետեւանք հին եւ նոր բանակցութեանց։ Չէ՞ որ Սուրիոյ վարչապետն ալ ամիսներով Փարիզ մնաց, կարգ մը վիճելի խնդիրներ կարգադրելու համար։

Բացատրեր էինք արդէն,— կարեւոր փոփոխութիւն մը տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Հոգատար իշխանութիւնը երկար առնն ձգձգելէ ետք, ի վերջոյ որոշեց չեւաւերացնել 1936ի դաշնագիրը, եւ նոր ծրագիր մը յօրինել։

Աւելի քան վեց ամիսէ ի վեր կը նշմարուէին փոփոխութեան մը հաւանականութիւնները։ Բայց, 1938ի վերջերն էր որ ձեւ ու մարմին ստացան ենթադրութիւնները։ Զախակողմեան մամուլը հոս առած էր արդէն, իսկ պաշտօնական շրջանակները կանխահաս կը համարէին պարզել ամէն բան, երբ Ժերակոյտին արտաքին գործերու յանձնաժողովը իր վճիռն արձակեց։

1938 Դեկտեմբեր 14ին էր որ յանձնաժողովը քննեց այս հարցը։ Ինչպէս կը պատմէր, այն առեն, կիսապաշտօնական «Թան»ը, տեղեկաբերներ Պուրժոն եւ Անռի Հէյ ներկայացուցին երկու դնցոլ պեկուցումներ, չեչտելով դաշնագրին վաւերացման անպատեհութիւնները։

—« Անրի Հէյ աւելի հեռու գնաց։ Բացատրեց թէ 1936ի դաշնագրին հիմերն իսկ անհաշտելի են Ֆրանսայի շահերուն հետ, հակառակ 1938ի հաւաբական յայտարարութեան որ կուգայ լրացնել այդ հիմերը։ Միւս կողմէ, փաստեց թէ ներկայ դաշնագրով որ եւ է իրական երաշխիք ստացած չեն ինքնավարութեան առանձնաշնորհները որոնք նախապէս տրուած էին Այէվիներու եւ Ձէպէլ Տրիւզի պետութեանց, ինչպէս նաեւ վերին Ձէզիրէի քնակչութեան համար որոշուած մասնաւոր վարչաձեւը։

Իրրեւ եզրակացութիւն, Սէզ - է Ուազի ծերակուտականը առաջարկեց ջնջել 1936ի դաշնագիրը, ինչպէս նաեւ անոր յաջորդ բարեփոխումները։ Թելադրեց վերահաստատել հոգատարութիւնը եւ ուղղակի վարչութիւնը որ Ֆրանսայի յանձնուած են Ազգաժողովին կողմէ, մինչեւ որ նոր հիմերու վրայ բնական կերպով

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Նախ ասենք որ մեզ ոչ մի կերպ չի հետաքրքրում Ձեր ինքնության հարցը։ Ինչպես ասացինք, մեզ համար կարևոր չէ, թե ով է գրում, այլ թե ինչ է գրում։ Ուրեմն, ինչ որ ստորագրությամբ ուղարկած լինեք, մենք չենք տպելու։ Ինչ վերաբերում է Ձեր հարցին, ապա ասենք, որ Ձեր նամակը մեզ հասել է 16 մարտ, ուրեմն ամսի 15-ին։ Ինչպես տեսնում եք, մենք ոչ մի օրվա հապաղում չենք արել։ Ինչ վերաբերում է Ձեր հարցին, թե ինչու չենք տպում Ձեր նամակը, ապա պատասխանենք, որ մենք չենք կարող տպել այն նամակները, որոնք ստորագրված չեն իրական անուններով։ Ձեր նամակի տակ ստորագրություն չկա, ուրեմն մենք չենք կարող տպել։

— Ա. Ա. Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԳԱԿԸ ՈՒ ՊԱՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՅԶԵՐ

ՓՈՂՈՑԻ

Դու սրտիկը իմ ու կուռնեղս, սրտյուր ,

ցնել Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Եուկոսլավիոյ, Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ միջեւ, ներկայ կացութեան մասին: Իտալական թերթերը կը կարծեն թէ Լեհաստան մէկդի ղրած է Ֆրանսայի հետ եղած կապերը եւ աւելի նպաստաւոր դիրք մը բռնած Հռոմ - Պերլին ա – ռանցքին հանդէպ:

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Մուսոլինի ծրագիրը մը պիտի առաջարկէ Պ. Չէմպըրլէնի, հրէական հարցին լուծման համար, երկրամաս մը տրամադրելով Եթովպիոյ մէջ, պայմանաւորելով Ֆրանսա եւ Անգլիա եւս աջակցին: Իտալիա պիտի տրամադրէ, կ'ըսեն, Հարրարը, Ֆրանսային պահանջելով ճիպութին, իսկ Անգլիային՝ Զէյլան (Սոմալի):

Ուկրայնա անվախաթաբիւն կը պահանջէ

Ռութենիոյ (Կարպաթեան Ուկրայնա) վարչապետ Հայր Վ.–լոչին յայտարարեց «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակցին, թէ պէտք է ամբողջական եւ անկախ Ուկրայնա մը կը կազմուի Ռուսիոյ, Լե – հաստանի եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ բաժնուած ուկրայնական հողամասերէն: Այս առթիւ կոչ ուղղեց աշխարհի բոլոր Ուկրայ - նացիներուն որ մոռնան ներքին վէճերը եւ միանան, հաստատելու համար «ուկրայնական մեծ պետութիւն»ը: «Այնպիսի մեծ ազգմը, ինչպէս են Ուքրէնները, իրաւունք ունի կազմելու անկախ պետու - թիւն մը: Մարզարէութիւն ընել դժուար է, բայց ես կը հաւատամ թէ մօտիկ ապագային պիտի ստեղծուի մեծ Ուկրայնան եւ աչ – խարհի բոլոր Ուքրէնները պիտի վերադառնան իրենց հայրենիքը, իրենց եղբայրներուն գիրկը, որոնք այժմ այնքան անգթօրէն կը ճնշուին Լեհերու եւ Ռուսերու կողմէ»:

Առաջին անգամն է որ վարչապետ Վոլոշին պաշտօնապէս կը յարի ուկրայնական չարժումին եւ բացէ ի բաց պայքար կը յայտա - րարէ Լեհերու եւ Ռուսերու դէմ:

Ուկրայնական պայքարին մէջ գործօն դեր կը կատարէ նաեւ ցարական Ռուսիոյ պետ Պոպով, որ այժմ Փրակա կը գտնուի: Ան կ'աշխատի Ռութէն կառավարութեան հաւանութիւնը առնել, որպէսզի կազմէ Ռուսիոյ եւ ուքրէն կամաւորներու վաշտեր:

*** Հռոմի ֆաշական մամուլը կը յայտարարէ, թէ կացութիւ - նը արեւելեան Եւրոպայի մէջ զգալապէս փոխուած է լեհ արտա - քին նախարար գնդ. Պէքի Գերմանիա այցելութեան եւ Հէր Հիթ – լէրի հետ ունեցած խօսակցութեան հետեւանքով:

Գերմանիոյ ծանրութիւնը եւ մտադրութիւնը կեդրոնացած են այժմ իտալեւֆրանսական վէճին վրայ: Հէր Հիթլէր, հաւատա - րիմ Պերլին - Հռոմ առանցքին, պիտի աջակցի, որպէսզի Իտալիա յաղթողի իր այս պայքարին մէջ:

Հռոմ կ'ենթադրէ թէ Հիթլէր ո եւ է նպատակ չի հետապնդեր Լեհաստանի դէմ, որ ոչինչ պիտի կորսնցնէ, եթէ չէզոք մնայ արե - ւելեան Եւրոպայի մէջ, պատերազմի մը պարագային: Այս ակնկա - լութիւնը կ'ապացուցանէ նաեւ, որ վարպետած է Իտալիոյ մտահո - գութիւնը զերման արշաւանքի մը մասին՝ դէպի Ուկրայնա:

Իտալական թերթերը երկար յօդուածներ կը հրատարակեն, ապացուցանելու թէ Հռոմ – Պերլին առանցքը մնուր է եւ Գերմա - նիա պիտի չլքէ Իտալիան, երբ վերջինս իր պահանջները ներկայա - ցնէ Ֆրանսայի:

Հռոմի մէջ կը կարծեն, թէ Պերլին եւ Վարչապետ պիտի վերա - նորոգեն իրենց ոչ - յարձակման դաշինքը յաւելեալ հինգ տարի - ներու համար:

ՋԱՆՋԱՂ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ վերաբացուեցաւ երէկ: Այս տարի պիտի կատարուի նաեւ հանրապետութեան նոր նախագահին ընտրու – թիւնը: Պ. Լըպրէօնի չրջանը կը լրանայ մայիս 10ին: Սահմանա - դրութեան համաձայն, նոր նախագահը պէտք է ընտրուի ճիշդ մէկ ամիս առաջ, բայց ապրիլ 10ը Զատիկ Բ. օրն ըլլալով, որոշուած է ընտրութիւնը կատարել ապրիլ 6ին (աւագ հինգշաբթի):

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ՉՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐ պիտի չինուին Ֆրանսայի մէջ, ինչպէս եւ մէկ յածանաւ, եօթը սուզանաւ եւ ուրիչ փոքր նաւեր: Ֆրանսական տորմիղին ընդհ. տարողութիւնն է այժմ 500,000 Թոն, իսկ իտալականը՝ 450,000: Ներկայիս Ֆրանսա կը չինէ 120 հազար Թոն տարողութեամբ նոր մարտանաւեր, Իտալիա՝ 105,000 Թոն, Գերմանիա՝ 250,000 Թոն: Ֆրանսայի ծովային ելմտացոյցն է 8,000,000,000 ֆրանք:

ԼԵՀԱՍՏԱՆի արտաքին նախարար գնդ. Պէք, որ անցեալ չաբ– թու տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի եւ Գերմանիոյ արտա - քին նախարար Ռիպպենթրոփի հետ, իր տեսակցութեան արդիւն - քը պաշտօնապէս հաղորդեց Լեհաստանի նախագահին եւ մարա - ջախտ Սմիկլի Ռիծի: Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ արտաքին նախա - բարը փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ Վարչաւա, Մարտին կամ Ապրիլին: Լեհական մամուլը չատ քիչ բան կը գրէ Հիթլէր - Պէք տեսակցութեան մասին, բայց կը հաւատայ թէ երկուստեք բաղձանք յայտնած են չարունակելու բարեկամական յարաբերու - թիւնները: Այս առթիւ Պերլինէն կը հաղորդուի, թէ Գերմանիա 5000 լեհահպատակ Հրեաներ եւս պիտի հեռացնէ երկրէն դէպի Լե - հաստան: Արդէն ասկէ առաջ հեռացուցած էր 15000 Հրեաներ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հեռագրեն թէ նոր կառնադրի մը համա - ձայն, ո եւ է պաշտօնեայ կամ բանուոր անմիջապէս պիտի ճամ – բուի, եթէ 20 վայրկեան ուշ գայ գործի: Թերթերը բուռն պայքար կը մղեն, վարպետներու (քոնթր-մէթր) հեղինակութիւնը բարձ - րացնելու համար: Զեկային նախկին վարիչը, Եժով, վերջերս դուր - ծարան մը այցելած ատեն դիտեր է որ վարպետ մը աւելի բան չի չահիր քան Սթախանովեան (Հարուածային) բանուոր մը: Մինչ – նոյն ատեն պարգեւներ սահմանուած են, աշխատանքի արտա - դրութիւնը աւելցնելու համար:

ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ժողով գումարելով, ո - րոշեցին փակել բոլոր խանութները, եթէ կառավարութիւնը գո - հացում չտայ իրենց կարգ մը պահանջներուն:

Յաւով կը տեղեկացնեն մեզ երիցուհի ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ ԽՈՑԵԱ - ՆԻ մահը: Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 12 Յուն - ուար, հինգշաբթի առաւօտ ժամը 11ին, Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին մէջ:

ՓՈՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 12 Յունուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիէ. Փարիզ: Կը դասախօսէ՝ Պ. Սեդրաք Քարեան: Նիւթ՝ «Փիէռ Լոթի եւ Թրքուհիները»:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ԼԻՈՆի Շրջ. կոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ», «Գայլ Վահան» եւ «Առիւծ Գիւղ» խումբերու բոլոր ընկերները, 13 Յուն., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 181 Բուլ. Լաֆայէթ, «Զարդարեան» դրադա - րանը:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ — ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէի կողմէ

15 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 5 Rue Bonefoi, յունական սրահը: Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերներն ու համա - կիրները:

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԵՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը խօսի Տօքթ. ՀՐԱՉ ՉԱՔԸՐԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ո՞ւր է Թրքահան Հայրիկի մեծութիւնը»:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՒԻՄԲ — ՓՈՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 11 Յունուար, Չորեքշաբթի երե - կոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ պոսիէէ, Փարիզ: Տեղի կ'ունենայ Պ. Գ. ՉԱՐ - ԳԱՐԵԱՆի տուած դասախօսութեան (Ի՞նչ պէտք է ըլլայ հայ երի - տասարդութեան գաղափարն ու գործը) վերաքաննութիւնները:

ՅԱՆՁՕՔ.— ՄԱՐՑ 4ին տեղի կ'ունենայ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՊԱ - ՐԱՀԱՆԴԻՍԸ, Նկատի ունենալ այս Յուսկանը եւ չխայաձեւել:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան:

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ՊՕՂՈՍ ՉԻՄՍԵԱՆ Քամառ-Քաթիպայի մասին:

ՆՈՒԱԳԱՀՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Քառակի հանրածանօթ վիրտիւոզ

ՖԻԼԻՔ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵՄԲ

ՄԱՄՄԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՒՈՒԹԻՒՆ

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՆԳ 9ԻՆ

ՔՈԼԻԶԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք: Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place d'Aix:**

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՁԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հայ Երիտասարդաց Ընկերակցութեան կողմէ

13 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9.30ին, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Կը խօսի Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ Բանաստեղծ Յովհ. Թումա - եանի կեանքն ու գործը, (բանաստեղծին մահուան 15րդ տարելիցին առթիւ:

ՅԱՆՁՕՔ.— Մարսէյլի **Les Amis des Lettres** Ընկերակցութեան հրատ - րով Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ ֆրանսերէն լեզուով դասախօսութիւն մը պիտի ընէ նիւթ ունենալով **La Culture Arménienne**, Ռոլիզիէի սրահին մէջ, Շաբաթ, 14 Յունուար ժամը 17·30ին:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՆԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԾԱՆՕՔ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, Կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche կամ Abbesses

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ **ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԹԵՐ**

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաճեւել:

ՅԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վառմ - հան» ենթակոմիտէն իր խորին ցա - ւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Գ. Քէնտիրեանի եւ իր տիկնոջ, ընկեր Ո. Քէնտիրեանի և իրենց ընտանեկան պա - րագաներուն իրենց փոքրիկին՝ ԱՆԱ - ՀԻՏ ՔԷՆՏԻՐԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒ - ԹԵԱՆՑ Ակումբը կազմակերպած է 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին իր հերթական ժողովը, Սօսիէ - թէ Սամանթի D սրահին մէջ:

Ալէքսանդր Խան Մաֆինսկին (**Alexandre Genthier**) կը խօսի Ֆրանսերէն՝ ԻՐԱՆի մասին: Կը հրաւիրուին Ֆրանսերէն գիտցող Հայերը:

Ժամագոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Mme Louis Blanc et Jaurès
261, Rue du Fbg. St. Martin

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԿԸ ՓՆՏՒՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Անդրանիկ Եփէքճեան որ կեսարիոյ որբանոցին փոխադրուած էր Իզմիր: 1922ին Իզ - միրի աղէտին փոխադրուած է Գալա - լայի (Եունաստան) որբանոցը: Իր մասին լուր ունեցող ընկերներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջ՝ Տիկին Հայկուհի Եայլաբեանի, 26 Rue Louis Blanc, Lyon, (Rhône), France:

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Անգարացի Լուսաբեր Ալանեան, որուն հասցէն է՝ Հայաստան, Երե - ւան—Նոր Բիւթանիա, Կեդրոնական վաղոց թիւ 21, Մանուէլ Փապուճեան-ի բնակարանը, կը փնտռէ իր քոյրը Թագուհի Ալանեան, հօր անուն՝ Կը - ղեմէս, մօր անուն՝ Կիւլիւնիա, Ճա - լալեանները Թոռը: 1924ին կը գըտ - նուէր Թուլուս: Իր ամուսինն էր Լուչիակար Պետրոս:

Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. G. Kissian, 11bis, Rue Chemin de fer, Clamart, Seine:

— Բնիկ Էֆէքէրցի (Կեսարիա) Դրիտոր Թունտօեան, որուն հասցէն էր5, Rue de Pourtour, Meudon (S et O): Կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի վար - չութեան կամ B. Stepanian, 16 Bld. Michel, St. Juste, Marseille:

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ՄԻԱԿ ՆՈՒԻՐԸ

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Բերթուածներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փառատիպ հատոր մը, 300 է տկուած սակաւաթիւ օրինակներու Գլուխները այս հոյակապ քերթո - գագիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՒԱՂԱՔ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ՅԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՒԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՄՏԵՂԸԸ ԿԱՄՑՈՒՄՆԱԼԸ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԽՒՂՃԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՂ ԵՐԳԵՐ

Սուրիա եւ Ֆրանսա 40 ֆրանք, Ուրիշ երկիրներ 50 ֆր.:

Ապսպրանքները քացարձա - կապէս կանխիկ:

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42–69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14–20:

Աշատօտները ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Արտաւազդ Հաճըմեան

122 Boulevard Murat (Paris 16e)

Մէթրօ Փօրթ տը Սէն Քլու, ելքը, Ավընիւ տը Վէրսայլ կողմէն: Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դա – տի, առնելիքի եւ գործի համար:

10 - 12, 6·30–8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտ - ներէն: Թէլէֆօն, Ժասմէն 52–69:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, հաղաբային եւ միջազգային խըն - դիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու - թեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆ-ՊՐՈՒՍԱՍ

որ համանուն ամսագրին հետ ունի հետեւեալ նոր հասցէն.—

M. BARSAMIAN, 46, Rue Richer, PARIS (9e)

որուն պէտք է ղրկել Գրատան եւ ամսագրին վերաբերող ամէն թղ - թակցութիւն եւ դրամական առաքում:

«ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ» ղրատունը կը հայթայթէ վիպական, բանաստեղծական, պատմական ամէն տեսակ գիրքեր, ինչպէս նաեւ դասագիրքեր:

Ապսպրանքները միշտ կանխիկ, կը գործադրուին ՕՐԸ ՕՐԻՆ Գրատան բացման առթիւ, մինչեւ երկու ամիս, ամէն ապսպրան - քի վրայ հարիւրին 10ը զեղչ եւ փոխադրութեան ծախսերը մեր վրայ:

Եթէ չէք կրնար անձամբ գալ եւ ընտրել ձեր գիրքերը, հաճե - ցէք գրել մեզի, եւ անմիջապէս գոհացում պիտի տրուի:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՈՒԻՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՈՒԻՔԸ ՏԻՒԶԻ: Ջուտը շատ արուեստական օդիներէ ազատ է ձեր ստամոքսը կ'այլէ՞ք ի գինարները չուտ կը խմի՞ք եւ կը վնասէ ձեր առող - ջութեան: Խմեցէք միայն ՈՒԻՔԸ ՏԻՒԶԻ որուն անա - րատ կազդուրիչ եւ անթոյր ճաշակը ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70–

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 -70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 12 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3936

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱԽ ԵՒ ԱՌԱՋ ԴԱՒԱՆԱՆՔ

Տարեգլուխի առթիւ, ընդհանուր ակնարկ մը նետելով գաղութներու կացութեան եւ կարգ մը երեւոյթներու վրայ, մենք միայն պատահաբար յիշեցինք Երիտասարդական եւ Հայրենակցական Միութիւնները :

Այդպէս ըրինք, այն գիտակցութեամբ թէ միշտ ալ առիթ պիտի ունենանք խօսելու այդ մասին:

Կ'ուզենք օգտագործել այդ առիթներէն մէկը, ճիշդ այն պահուն երբ տօնական օրերը իրարու կը յաջորդեն, հանդէսներով եւ խնջոյքներով :

Երկու կազմակերպութիւններն ալ, Երիտասարդական եւ Հայրենակցական, ունեցան անժխտելի բարիքներ, վերջին 15 տարիներու ընթացքին: Հակառակ բազմազան վրիպումներու :

Ամէն պարագայի մէջ, անոնք յաջողեցան իրենց հետ կապել երբեմն բազմութիւններ, որոնք դատապարտուած էին կազմալուծուելու, մէկ տարիէն միւսը: Եւ եթէ չկրցան աւելին կատարել, գլխաւոր պատճառը պէտք է փնտռել իրենց կազմակերպութեան ձեւին եւ գործելու եղանակներուն մէջ :

Այսպէս, Երիտասարդական կոչուած Միութիւնները նախապէս ունեցան չափազանց նեղ հորիզոն: Հազիւ համախմբուած, բաժնուեցան հոսանքներու, աջ կամ ձախ չերտաւորումներու, ինչ որ ուրիշ բանի չծառայեց եթէ ոչ օրն իրիկուն ընել ակադեմական բանավէճերով :

Այս մոլորանքին մէջ վճռական դեր կատարեց Երեւանն ալ, ոչ միայն հրապուրիչ թակարդներ լարելով, այլեւ հնչուն, շողշողուն խայծեր նետելով:

Որո՞ւ համար գաղտնիք է որ խորհրդային գործակալները ուսանողական թոշակներ կը յատկացնէին, ամսական 25 - 30 տոլար, ոչ թէ սերունդ հասցնելու, այլ ճակատ ճեղքելու համար :

Ծախու ալրանքներուն հետ, կային միւսները, սոլոնականները, որոնց երիտասարդութեան տենդը կը սպառէր միայն հոլանի եւ բուրումնաւէտ լանջերու վրայ, հալեցնելով ուրիշ ամէն բան :

Իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, կը պակսէր հիմնական գիծը, բուն չաղախը, չաղուելու եւ պատկառելի զանգուածի մը վերածելու համար երիտասարդներու այն բազմութիւնը որ կը խուսափէր կամ կը խրտչէր քաղաքական կուսակցութիւններէն:

Հետեւա՞նքը,— Հայկական Արտասահմանը ունեցաւ երիտասարդական շարժումներ, երբեմն համեստ, երբեմն ուռուցիկ, բայց չունեցաւ ընդհ. կազմակերպութիւն մը, որ կարենար խօսիլ յանուն տարագիր երիտասարդութեան: Շարժումը մնաց միշտ ալ տժգոյն, հեւալով խմբակ առ խմբակ :

Ի՞նչ կը տեսնենք այսօր, 15 տարի վերջը:

Նորէն կան Երիտասարդական Միութիւններ, թերեւս աւելի հասուն եւ հաստատուն, բայց միշտ ալ տժգոյն :

Ինչո՞ւ,— իբրեւ հետեւանք դիմագծի անորոշութեան: Ուրիշ խօսքով՝ ապաքաղաքական դիմագծի :

Ծայրայեղութեան տանելով չէզոքութեան եւ անկուսակցականութեան տեսակէտը, բազմաթիւ երիտասարդներ իրենք զիրենք վերածեր են փետուրներու կամ տաշեղներու: Կը դողան, երբ կը խօսիս քաղաքական հոսանքներու կամ հոգերու վրայ: Պատահեր է որ գէշ բան մը լսեն կամ տեսնեն,— եւ այլեւս չեն ուզեր դուրս ելլել իրենց պատեանէն: Ուրիշ խօսքով, ամլութեան կը դատապարտեն իրենց ընդունակութիւնները, եւ մանաւանդ կոչումը :

Այդ է պատճառը որ անոնք որոշ գաղափար ալ չունին, Հայկական Դատի, նոյնիսկ Հայաստանի մասին: Զուննալով քաղաքական դաստիարակութիւն, բնականաբար կը մնան իրենց գիտցածով, որ կրնար մաշիլ մէկ տարիէն միւսը:

Մինչդեռ, իրենց տարեկիցներէն անոնք որ մտած են կուսակցական շարքերու մէջ կամ հետեւած քաղաքական գործունէութեան՝ իբրեւ ուղեկիցներ, հետզհետէ խմորուելով, կը դառնան իրական ուժեր :

Անշուշտ պայման չէ գունդագունդ արձանագրուիլ կուսակցութեան մը, արդիւնաւորապէս ծառայելու համար ժողովուրդին: Բայց պայման է ունենալ տեսակէտ, քաղաքական բանաձեւ եւ գործունէութեան ուղեգիծ, այլապէս չուտ կը հալին բոլոր ընդունակութիւնները, չուարումէ չուարում, փորձութենէ փորձութիւն առաջնորդելով :

Տարագիր երիտասարդութեան համար ի՞նչ կրնայ ըլլալ այդ ուղեգիծը, եթէ ոչ անկախ եւ ամբողջական հայրենիք:

Ի՞նչպէս կարելի է յառաջ մղել, դիւրացնել, փութացնել մեր քաղաքական առաջադրութիւնները,— կազմակերպուելով եւ անընդհատ գործելով :

Որ եւ է կազմակերպութիւն կրնա՞յ իրական նպատակի մը ծառայել, երբ մասնիկներու բաժնուած է, 25 - 30 տեղ մը, 50 - 60 ուրիշ տեղ մը: Մէկը քաղաքական հոգերով ալ կապուած, միւսը՝ բոլորովին երես դարձուցած :

Այս կարգի հարցումներ երբ սեղանի վրայ դրուին, պիտի տեսնենք որ տարագիր երիտասարդութիւնը ինք ամէնէն առաջ պիտի տառապի, պիտի խղճահարի, բաղդատելով բուն կացութեան պահանջները եւ կատարուած ճիգը:

Եւ այս տառապանքը աւելի պիտի սաստկանայ, եթէ այդ բաղդատութիւնը կատարուի ուրիշ բախտակից ժողովուրդներու երիտասարդութեան հետ, պահելով բոլոր համեմատութիւնները:

Եթէ ուրիշներ պետութիւն ունին, դուն ալ կրնաս ապաւինիլ բազմաթիւ ազգակներու, որոնց գլուխը կը դառնուին քաղաքական կուսակցութիւնները:

Բայց, ամէն բանէ առաջ, դուն պիտի ունենաս դաւանանք մը, ազգային եւ քաղաքական :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՄԻՇՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

Միջերկրականի գոյավիճակը պիտի պահպանուի

Միայն վեց հոգի կը մասնակցէին այն թէյասեղանին որ տրուեցաւ երեքշաբթի օր, ի պատիւ Անգլիոյ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին: Այս առթիւ, Պ. Չէյմպըրլէն հաւաստեց թէ միջնորդի դեր պիտի չստանձնէ Ֆրանքօ-իտալական վէճին մէջ : Եթէ Մուսոլինի այդպիսի առաջարկ մը ներկայացնէ, Չէյմպըրլէն պիտի յանձնարարէ որ ուղղակի Փարիզ դիմէ:

Խօսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ եւ 10 վայրկեան: Բացի հիւրերէն, ներկայ էին Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը, ընդհ. քարտուղարը եւ Փարիզի բրիտանական դեսպանը: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ խօսակցութիւնը կատարելապէս հաստատեց երկու կառավարութեանց տեսակէտներու համերաշխութիւնը, ինչ որ նոր ապացոյց մը կը համարուի ֆրանքօ-անգլիական սիրալիր համաձայնութեան զօրացման, ճիշդ այն պահուն երբ Չէյմպըրլէն եւ լորտ Հըլիֆաքս Հռոմ կ'երթան: Երկու կառավարութիւնները հաւատարիմ կը մնան Միջերկրականի գոյավիճակի պահպանման, որ հիմնական սկզբունքն է 1938 ապրիլին կնքուած անգլօ-իտալական համաձայնութեան: Իբրեւ գործնական եզրակացութիւն, Անգլիա պիտի չխրախուսէ Իտալիոյ պայքարը՝ Ֆրանսայի գաղթային կայսրութեան դէմ, եւ յետոյ, Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի չճանչնան զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը, մինչեւ որ Մուսոլինի Սպանիայէն ետ չկանչէ իր կամաւորները :

Խօսակցութեանց ընթացքին, Պ. Տալատիէ բացորոշապէս հաստատեց թէ Ֆրանսայի համար ի զօրու է 1935ի դաշնագիրը, զոր Մուսոլինի չեղեալ հռչակեց: Ֆրանսա վճռապէս կը մերժէ որ եւ է հողային զիջում Իտալիոյ, բացի 1935ի համաձայնութեամբ նախատեսուած տարածութենէն, բայց տրամադիր է բանակցելու իտալական կառավարութեան հետ, դիւրացնելու համար ճամբորդներու եւ ապրանքներու փոխադրութիւնը Ճիպութի - Ատտիս Ապէպա երկաթուղիով: Բայց, քանի որ Իտալիա ինք խզեց 1935ի համաձայնութիւնը, իրեն կ'իյնայ բանակցութեանց վերսկսում խնդրել: Վարչապետը միեւնոյն առեն մերժեց ազատ նաւահանգիստ մը հաստատել Ճիպութիի մէջ, այդ բանը անհամապատասխան համարելով ֆրանսական գերիշխանութեան համար :

Խօսակցութեանց գլխաւոր նիւթերէն մէկն էր սպանիական պատերազմը, որուն երկարաձգումը հաւասարապէս մտահոգութիւն կը պատճառէ երկու կառավարութեանց: Անգլիոյ վարչապետը ամէնէն առաջ այս խնդիրը պիտի քննէ Մուսոլինիի հետ, ելք մը գտնելու եւ պատերազմը օր առաջ վերջացնելու համար:

Անգլիոյ վարչապետը Հռոմի մէջ

Փարիզի տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը ճամբան շարունակելով, Անգլիոյ վարչապետն ու արտաքին նախարարը Հռոմ հասան չորեքշաբթի օր: Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին ընդունելութեան համար, բայց ոչ այնպէս ինչպէս Հիթլէրի այցելութեան առթիւ, անցեալ Մայիսին: Այս չի նշանակեր թէ ընդունելութիւնը ջերմ հանգամանք չունէր :

Հակառակ տիրող վերապահութեան, Իտալիոյ մէջ լաւատեսութիւն կը տիրէ այս այցելութեան առթիւ: Հակառակ Ֆրանսայի առարկութեանց, Իտալացիները կը կարծեն թէ Մուսոլինի մասնաւորապէս պիտի յիշեցնէ Իտալիոյ պահանջները՝ Ֆրանսայի հանդէպ: Հաւանական է նաեւ որ խօսուի հրէական հարցի մասին: Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Մուսոլինի կը խորհի բնակավայր մը յատկացնել տարագիր Հրեաներուն, պայմանաւ որ Անգլիա եւ Ֆրանսա եւս աջակցին :

*** Պ. Չէյմպըրլէն Լոնտոնէն մեկնած առեն, գործադուլները ցոյց մը կատարեցին, նորէն մէջտեղ հանելով հռչակաւոր դաղարը ուր տեղաւորուած է խորհրդանշան հովանոցը: Ընդհարումներու միջոցին դաղաղը ջարդուփշուր եղաւ: Երեք հոգի ձերբակալուեցան :

Սպանիոյ խնդիրը եւ ուրիշ նոր լուրեր

Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց 450,000 թոն ալիւր ղրկել, հանրապետական Սպանիոյ քաղաքային բնակչութեան պարենաւորման համար: Այս աջակցութիւնը, որ կ'արժէ 38,000,000 ֆրանք, մեծ հարուած մը կը կազմէ Զօր. Ֆրանքոյի համար, որովհետեւ հանրապետական Սպանիոյ ամէնէն մեծ հոգը քաղաքային բնակչութեան պարենաւորումն է: Թունուզի եւ ուրիշ խնդիրներու առթիւ բացուած իտալական պայքարը մտահոգութեան մատնած է շատ մը աջակողմեան Ֆրանսացիներ: Ասոնք մինչեւ հիմա համակիր էին Սպանիոյ ապստամբներուն, բայց այժմ կ'ըմբռնեն թէ Ֆրանսայի շահը կը պահանջէ որ Իտալացիները օր առաջ դուրս ելլեն Սպանիայէն: Արդարեւ, եթէ Զօր. Ֆրանքօ յաղթէ իտալացի կամաւորներու աջակցութեամբ, լրջօրէն պիտի վտանգուին Ֆրանսայի հաղորդակցութիւնները իր ափրիկեան գաղթավայրերուն հետ :

*** Նոր տարուան առաջին նախարարական խորհուրդը գումարուեցաւ երեքշաբթի օր, Էլիզէի պալատին մէջ: Հանրապետութեան նախագահը ջերմապէս շնորհաւորեց վարչապետը, ափրիկ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ 6

Զայն մը որ հեռուէն կուգար, եւ սակայն միշտ ներկայ էր: Տաք եւ բաբախուն :

Դեռ հաւատալս չի գար թէ յաւիտենապէս լռած է:

Միասին տարինք իր դագաղը, մինչեւ գերեզմանատուն, անձրեւոտ եւ ցուրտ օդով մը որ կը սողոսկէր մինչեւ ոսկորներու ծուծը:

Եւ սակայն... կը թուի թէ ամէն անգամ որ Մարսէյլ իջնեմ, դիմացս պիտի ելլէ, իր լայն, պայպաչուն բացագանչութեամբ :

Հոկտեմբեր 27ին էր, Ահարոնեանը եւ զինք տեսնելու կ'երթայի, ընկերակցութեամբ բժ. Սիվրիհիսարեանին :Եւ ահա ինքն է, հանրակառքէն նոր իջած, տիկնոջը հետ :

— Ո՞ւր այսպէս ...

— Փրոֆէսէօրին, պատասխանեց, թերահաւատ շարժումով մը փորձելով :

Երբ կը բաժնուէինք, երկու միսիթարական խօսք թոթովելով, ընկեր բժիշկը խոստովանաբար յայտնեց թէ լուրջ տագնապ մը անցուցած էր վերջերս,— սրտի բաբախում, նուաղում եւն. :

Երկրորդ անգամ, ճիշդ մէկ ամիս վերջը, երբ նորէն այցելեցինք, ընկեր Ս. Վրացեանի եւ Յ. Պապիկեանի հետ, բժիշկն ալ միշտ միասին, արդէն անկողին ինկած էր: Աջ թեւը եւ ձախ ոտքը կապուած, սիրտը միշտ անկանոն, ուժասպառ:

— Աչքերս ալ աղէկ չեն տեսներ, կը տրտնջար, եւ լսողութիւնս տկարացած է:

— Ոչինչ. կ'անցնի, բոլորը հետեւանքն են տկարութեան :

Եւ կը պատմէր հինէն նորէն: Կը հարցնէր, կը հետաքրքրուէր, մինչ մենք եւ տիկինը ուշադրութիւն կ'ընէինք որ շատ չյոգնի :

Մէկ շաբաթ վերջը, բժիշկը առիպուած էր հսկել գիշեր ցերեկ: Եւ ինք պատուիրած էր մարդ չընդունիլ: Եւ այսպէս մինչեւ դեկտեմբեր 19ի գիշերը, երբ յամրաբար կը շիջէր, ինչպէս իւղը հատած նրագ մը:

×

Հեւ ի հեւ նիզ մը եղած էր իր կեանքը, թէեւ ինք շատ քիչ անգամ կը խօսէր այդ մասին:

Քսան - քսաներկու տարեկան պատանի, ծննդավայրէն Պոլիս եւ յետոյ Փարիզ կ'անցնի գործ փնտռելու, թափառելով մինչեւ Պուլկարիա: Յետոյ կը վերադառնայ Տրապզոն, բայց 1895 — 96ի կոտորածները բոլորովին կը պղտորեն իր միտքը, եւ կուգայ Մարսէյլ:

Ոչ դրամագլուխ ունէր, ոչ ալ յենարան: Առեւտրական մը համբաւով հաւկիթ կը յանձնէ, որպէսզի ծախէ: Եւ Գարեգին Շահլամեան կողովը շալկած, հաւկիթ կը ծախէ տունէ տուն:

Հետզհետէ շահելով վաճառականին վստահութիւնը, կ'ապահովէ նոր վարկեր եւ ինքն ալ կը դառնայ առեւտրական :

Ի՞նչ է եղած իր գլխաւոր արժանիքը,— Առեւտրական յաջողութիւնները երբեք չեն շլացներ զինք, եւ սիրտը միշտ կը բաբախէ հանրային գործերու համար:

Համոզուած Դաշնակցական, կը ձեռնարկէ 6 — 7 հոգինոց կորիզ մը կազմելու Մարսէյլի մէջ:

Պատերազմի ընթացքին իր կարելին ի գործ կը դնէ, հանրօգուտ նպատակներու համար:

1922 — 1924 նորահաս գաղթականներու խնողումը նոր հոգեր բացած ըլլալով, ինքն ալ սիրայօժար կ'ըստանձնէ իր բաժինը :

Եւ հետզհետէ կը դառնայ անդամ Հ. Յ. Դ. Մեկուսի Կոմիտէին (1924), անդամ կամ ատենապետ Մարսէյլի Ազգ. վարչութեան, (մինչեւ 1933), երեսփոխան, անդամ Հ. Յ. Դ. Կեդր. կոմիտէի (1926), նախագահ Համազգայինի մասնաճիւղին, ատենապետ Ա. Ահարոնեանի խնամակալ մարմնի հայլն :

Իր միւս արժանիքն եղած է սեւ աշխատանքը: Նեղայել չէր գիտեր ոչ տարիքին, ոչ դիրքին: Եւ, հարստացած ըլլալով հանդերձ, չուզեց դառնալ « մեծ - աղա », ինչպէս հարիւրաւորներ իր դասակարգէն:

Անշուշտ այդ էր մէկ պատճառը, որ իր կեանքն ալ մաշեցաւ խանութին մէջ :

Վ.Ա.Հ.

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆՈՐ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ ՊԱՇՏՕՆԸ

Արաբական դիւանին քաղած տեղեկութեանց համաձայն, նոր մարզպանը երկու երեք ամիս պիտի մնայ Սուրիա եւ Լիբանան, քննելու համար կացութիւնը: Յետոյ պիտի վերադառնայ Փարիզ եւ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ: Հաւանական չէ որ փոխուի Լիբանանի վարչաձեւը, իսկ Սուրիոյ համար պիտի մշակուի նոր ծրագիր մը, գոհացում տալու համար Տիւրզիներուն, Ալէվիներուն եւ հիւս. Սուրիոյ քրիստոնեաներուն: Եթէ պատերազմ ծագի Միջերկրականի մէջ, Ֆրանսա պիտի պաշտպանէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի հողային ամբողջութիւնը :

« ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԵՏԵՒԵԼՈՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՕՐԻՆԱԿԻՆ »

Սուրիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ բուռն ճառեր խօսուեցան, ֆրանքօ-սուրիական դաշնագրին ձգձգման դէմ: Երեսփոխան մը ազդարարեց թէ «երբ արիւն հոսի, Ֆրանսացիները պիտի ըլլան պատասխանատուն»: Ֆախրի Պարուտի, ազգայնական վարիչը, յայտարարեց.

— « Օ՛, Սուրիացի երիտասարդներ, ժամը կը մօտենայ: Սեղմեցէք շարքերը եւ պատրաստուեցէք մեռնելու հայրենիքին համար: Մենք պատրաստ ենք հետեւելու Պաղեստինի փառապանծ օրինակին »:

—— ∞ ——

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ նաւային սպայ մը, տեղակալ Մարք Օպէռ, 26 տարեկան, որ ֆրանսական տորմիղին գաղտնիքները ծախած էրօտար պետութեան մը:Իր սիրուհին, որմոլորեցուցած էր զինք, դատապարտուեցաւ երեք տարի բանտարկութեան: Մահապարտին դէմ արձակուած վճիռը կը տրամադրէ նաեւ աստիճանազրկում եւ գրաւում 17000 ֆր.ի գումարի մը, որ իր վրայ գտնուեցաւ ձերբակալուած առեն: Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ գաղտնի, Թուլոնի զինուորական ատեանին առջեւ: Այս երկրորդ մահավճիռն է որ կ'արձակուի, համաձայն լրտեսութեան նոր օրէնքին :

ՑԿԵԱՆՍ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցաւ գերման հրապարակագիր մը, Տոքթ. էրնսթ Նիքիշ, որ ամբաստանուած էր թէ դաւ մը սարքած է, Հիթլէրը եւ ուրիշ վարիչներ սպաննելու համար: Ուրիշ երկու հոգի ալ թեթեւ պատիժներ ստացան, մինչդեռ 15 - 20 ամբաստանեալներ կային եւ մահապատիժը անխուսափելի կը համարուէր: Կը թուի թէ դատարանը բաւարար փաստեր չէ գտած :

ՀԱՅԳԱՆ ՎԻ ՂԱԳԵՒ ԲՈՂՔԻՆ ՄԻՋԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՀՈՅՑՔԸ

ԵՒՐ ԸՆԴ ԻՒՐ ԲՈՑԵԼԸ

ՀԱՅՍԼԻՆ ՀԱՐՈՒՆ ՓԱՓԱՐԵԼ ԱՓԱՔԻՆԸ

(Ի. եւ վերջին մաս)

Մարդը, ոչ մէկ կասկած թողած ի-րեն, կ՚երթայ ուղղակի դէպի ան-տառը, որուն մէջ կը մտնէ ու կը սկսի ման գալ։ Ինչպէս կ՚ըսէ ինք-նին, ան կ՚ուզէ տեսնել, թէ ան-տառին մէջ ուրիշ մարդ մը կա՞յ, թէ ոչ։ Ան կը մտածէ, որ եթէ ուրիշ մարդ մը կայ անտառին մէջ, ան-պատճառ ինք ալ ինչ-որ գործի համար պիտի գտնուի հոն։ Ան կը մտածէ, որ եթէ ինք ալ ինչ-որ գործի համար հոն գտնուի, ան-պատճառ պիտի ուզէ ան-տառին մէջ ինչ-որ բան գտնել։ Ան կը մտածէ, որ եթէ ինք ալ ինչ-որ բան գտնել ուզէ, ան-պատճառ պիտի ուզէ գտնել այն բանը, որ ուրիշ մարդ մը ուզէ գտնել։ Ան կը մտածէ, որ եթէ ինք ալ ուզէ գտնել այն բանը, որ ուրիշ մարդ մը ուզէ գտնել

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

— ∞ —

Մ. ԴԱՎԹԱԿԵՎ

Մահ մ՚ընծայէ

Ի՞նչու ալ պատահի

Ինչու՞ կ՚ապրինք, ինչո՞ւ կը մեռնինք, ինչո՞ւ այդ հարցումը կ՚ուղղենք մեզի, ինչո՞ւ կ՚ուզենք գիտնալ մեր գոյութեան նպատակը, երբ գիտենք, որ մահը անխուսափելի է, որ ամէն ոք պիտի մեռնի, ինչպէս մեռած են անցեալ դարերու բոլոր մարդիկը, ինչպէս պիտի մեռնին ապագայ դարերու մարդիկը։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ նշանակութիւն ունի, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն պիտի ունենայ ապագայ դարերու մարդկութեան վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի ներկայ դարու մարդկութեան վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր շրջապատի մարդոց վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր ընտանիքի անդամներուն վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր ընտանիքի անդամներուն վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր վրայ։

Ինչո՞ւ կ՚ապրինք, երբ գիտենք, որ մեր ապրած կեանքը ոչ մէկ ազդեցութիւն ունի մեր շրջապատի մարդոց

եան ուղեւորութեան առթիւ։ Նիստին մեծ մասը նուիրուեցաւ արտաքին նախարարին զեկուցման, որ անգամ մը եւս կը հաստատէր թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա կատարելապէս համաձայն են Միջերկրականի վերաբերեալ հարցերու մէջ։

Երեսփ. ժողովն ալ իր առաջին նիստը գումարեց նոյն օրը։ Այս առթիւ նորէն նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Էռիօ, որուն դէմ ուրիշ թեկնածու չկար։ Վեց դեր-նախագահներէն չորսը ընտրուեցան մէկ անգամէն, համայնավար թեկնածու Տիւքլօ՝ երկրորդ քուէարկութեամբ, իսկ վեցերորդին ընտրութիւնը այսօրուան մնաց։ Ինչպէս երեսփ. ժողովին, նոյնպէս ծերակոյտին վերաբացման առթիւ նախագահութիւնը վարեցին երիցագոյն անդամները, ընդհանուր ակնարկ մը նետելով ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Ծերակոյտին առժամեայ նախագահը չեշտեց ժողովրդական ճակատին սնանկութիւնը։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

2 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ բացառիկ տուրքի գործադրութեան եղանակի մասին պաշտօնական որոշում տրուած չէ տակաւին։ Բայց կը հաստատուի թէ տուրքը պիտի գանձուի զուտ եկամուտին վրայ, զեղչելով արհեստակցական ծախքերը։

50 ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐ ՄԵՌԱՆ Քօզլուի մէջ (Թուրքիա), ածխահանքի մը հետեւանքով։

ԱՆԳԼԻՈՅ պատերազմական նախարար Հոր-Պէլիշա պաշտօնական զեկոյցով մը կը հերքէ այն ամբաստանութիւնները, թէ Մեծն Բրիտանիա թշնամական վերաբերում ցոյց կուտայ Պաղեստինի Արաբներուն հանդէպ։ «Ժամանակէ մը ի վեր բացարձակապէս անհիմն վերագրումներ կը կատարուին մեզ՝ Անգլիոյ թշնամի անձերու եւ կազմակերպութեանց կողմէ, որոնց նպատակն է Մեծն Բրիտանիոյ ազդեցութիւնը կոտրել Արեւելքի մէջ, յաչս Արաբներու»։ Անգլիական մամուլը կը գրէ, թէ այս վերագրումները կ'ըլլան գերմանական մամուլին եւ ձայնասփիւռի քարոզութիւններով։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մեծ մուֆթին հակառակ է որ արաբ պատուիրակութիւնը մասնակցի Լոնտոնի խորհրդաժողովին, եթէ Անգլիա նախօրօք հաւաստիք չտայ, թէ Արաբներուն հետ պիտի կնքէ անգլեւիրլանտական դաշնագրին նման համաձայնութիւն մը։

*** Պաղեստինի արաբ ազգային կոմիտէի քարտուղար Իսա Պէնտէք դիմած է Մուսոլինիին, որպէսզի միջնորդէ վարչապետ Չէմպըրլէնի մօտ, Պաղեստինի մասին։

ՊԵՐԼԻՆԻ ոստիկանութեան պետ Հէր Հիմլէրի հրամանով արգիլուեցաւ Գերմանիա մուտքը տոքթ. Փօլ Այնցինկի «Անարիւն արշաւանքը» անուն գիրքին, որ կը ներկայացնէ Գերմանիոյ տնտեսական թափանցումը դէպի հարաւ-արեւելեան Եւրոպա։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ տնտեսական քառամեայ ծրագրին համաձայն, Հաննովէն ջրհաններով ջուրը պիտի դուրս բերուի Վեսթֆալիոյ մէջ, 10 մղոն տարածութեան վրայ, ելեկտրական ուժ եւ լոյս ճարելու համար այդ շրջանին։ Այս նպատակով պիտի շինուի 15 միլիոն տոլար ծախքով թումբ մը։

14,000 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ կը ծառայեն Մ. Նահանգներու պետական վարչութեանց մէջ, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը։ Այս պաշտօնեաներուն մեծ մասը, 12,000 հոգի, կը գտնուին Փանամայի երկաթուղիներու վարչութեան մէջ։ Արտաքին գործերու պաշտօնատունը ունի մօտ 1600 օտար պաշտօնեաներ որոնք ստորադաս պաշտօններ կը վարեն դեսպանատուններու եւ հիւպատոսարաններու մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջ կարգ մը բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած ըլլալով, թագաւորին ուղեւորութեանց առթիւ, տարօրինակ զրոյցներ կը շրջէին։ Պուքրէշի հեռագրական գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ այդ լուրերը։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ վեց ամբաստանեալներ մահուան դատապարտուեցան Օմսքի մէջ, ութ հոգի՝ 10-20 տարի, վեց հոգի ալ՝ 3-10 տարի բանտարկութեան։ Բոլորն ալ ամբաստանուած են թէ լրտեսութիւն կը կատարէին ի նպաստ Ճափոնի։ Մահապարտները անմիջապէս գնդակահարուեցան։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ճակատէն հասած լուրերը հակասական են։ Մինչ ազգայնականները նոր յառաջխաղացութիւն կը ծանուցանեն, հանրապետական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ վտանգուած են ապստամբներուն հաղորդակցութիւնները՝ Սէվիլլա-Սալամանքա գծին վրայ։ Եթէ հանրապետականները յաջողին կտրել երկաթուղին, գրեթէ երկուքի բաժնուած պիտի ըլլան ազգայնական Սպանիան։ Երկու կողմերն ալ օգնական զօրք ստացած ըլլալով, կռիւները կը շարունակուին կատաղօրէն։

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ նոր մարդահամարին առթիւ, Կեդր. Կոմիտէն եւ կառավարութիւնը հեռագիր մը ուղղեցին կուսակցութեան բոլոր անդամներուն եւ քաղաքացիներուն, չեշտելով գործողութեան կարեւորութիւնը։ Ինչպէս գրած ենք, մարդահամարը պիտի կատարուի յունուար 17ին։ Ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէսզի մարդահամարը ներկայացնէ կատարեալ եւ ճշգրիտ պատկերը ժողովուրդի թիւին եւ դասաւորման։

ԻՏԱԼԵՒԳԵՐՄԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ լուրը, զոր երէկ թարգմաներ էինք անգլիերէն թերթէ մը, հերքուեցաւ Պերլինի մէջ, իբրեւ «ակներեւ սուտ մը»։

ՌԱՔՈՎՍՔԻ, երբեմն խորհրդային դեսպան Փարիզի մէջ, որ տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, ծանրապէս հիւանդացած ըլլալով, խնդրած է հարաւ. Ռուսաստան բնակիլ։ Ձեկան մերժեց։

Վահան Ա. քհնյ. Խոյեան, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Խոյեան եւ զաւակունք (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Գուրգէն Խոյեան եւ իրենց զաւակը, Օր. Հայկանուշ Խոյեան, Օր. Սոնա Էլմասեան, Օր. Արմենուհի Յովակեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Էլմասեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Արմենակ Խոյեան եւ իրենց զաւակը, Տէր եւ Տիկին Մ. Գասպարեան եւ զաւակունք (Սոչի), Տէր եւ Տիկին Օ. Կակոսեան (Պաթում), Այրի Տիկին Կ. Իսպէնչէրեան, Տէր եւ Տիկին Ա. Իսպէնչէրեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Ն. Բագրատունի եւ իրենց պարագաները խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն

Երիցուհի ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ ԽՈՅԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի 9 յունուար, իր բնակարանին մէջ (Սէվռան)։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի 12 յունուար, հինգշաբթի, առաւօտ ժամը 11ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 րիւ ժան կուժոն, : Հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի Սէվռանի գերեզմանատունը, իր ընտանիքին դամբարանին մէջ։

ԾԱՆ. — Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները կը հրաւիրուին Ընդհ. ժողովի, 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին «Խրիմեան» սրահին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

Գաւառ

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՑՏՕՅԻ (Մարսէյլ) «Վռամեան», ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Հրայր», «Մուրատ», «Կայծակ Առաքել» եւ «Գայլ Վահան» խումբերը 14 յունուար, շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, սովորական հաւաքատեղին՝ խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատոմսով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» Ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆԻ Շրջ. Կոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ», «Գայլ Վահան» եւ «Առիւծ Գեւօ» խումբերու բոլոր ընկերները, 13 Յուն., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 181 Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանը։

ՎԱԼԱՆՍԻ «Քրիստափոր» Կոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ (Եօթնեղբայրեան» Ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 1- Յունուար, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 8ին, Կ. Խաչի դպրոցի սրահին մէջ։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ-Մուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէի
15 Յունուար, կիրակի, ժամը 3ին «Խրիմեան» սրահին մէջ :
Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ — ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէի կողմէ

15 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 5 Rue Bonefoi, յունական սրահը։ Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները։

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet։

Կը խօսի Տոքթ. ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ո՞ւր է Խրիմեան Հայրիկի մեծութիւնը»։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 12 Յունուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ։ Կը դասախօսէ՝ Պ. Սեդրաք Քարեան։ Նիւթ՝ «Փիէռ Լոթի եւ Թրքուհիները»։

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան։

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ։ Կը խօսի Պ. ՊՕՂՈՍ ՉԻԻՍԵԱՆ Քամառ-Քաթիպայի մասին։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ջութակի համրածանօթ վիրթիւոզ

ՖԻԼԻԲ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ԻՆ

ՔՈԼԻԶԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք։ Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place d'Aix**։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆՑ Ակումբը կազմակերպած է 12 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին իր հերթական ժողովը, Սօսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ։։

Ալէքսանդր Խան Մաքինսկին (Alexandre Gauthier) կը խօսի ֆրանսերէն՝ ԻՐԱՆի մասին։ Կը հրաւիրուին ֆրանսերէն գիտցող Հայերը։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ — Զարանձաքի Երիտ. Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Կարապետեան ընտանիքին (Պօմօն) եւ ընտանեկան պարագաներուն ողբացեալ Տիկին ԱՆՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մարսէյլի Համաթօքաթցիներու Վերաշինաց Միութեան կողմէ։

15 Յունուար, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Թափի Վէրի սինէմային մէջ (30 Ռիւ Թափի Վէր)։ Պիտի ներկայացուի երկու մեծ ֆիլմեր՝ Զօրավար Անդրանիկի եւ Րէվիւ տը Շանկայի պատերազմը (խօսուն ֆիլմ)։ Մէջ ընդ մէջ պիտի նուագուին հայերէն նոր ելած փլաքներ։

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը, ուկերիչ «Ալադեազ» վաճառատունէն, 45 Ռիւ Սէնթ Պարպ։ Գիներ՝ 6 եւ 5 ֆր., փոքրերու 2 ֆրանք։

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՅՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու։ Փափաքողները կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները։ Ունտէրվուտ եւ Ռոյալ գրի մեքենաներ։ Կը գնենք ու կը ծախենք ոսկր դրամներ։ Կը ստանձնենք ապրանքներու embal-lago եւ ապահովագրութիւն։ Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակածներու։

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-71

ՄԱՑՐԵ՛Ր
փրկեցէ՛ք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofp. Արամ Ճինճեանի formuleին վրայ)։

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) երթականերու մօտ։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի թթուներու կազմութիւնը։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը :
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :
Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, անմրցելի, անխառն։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի թոյ։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Լաւ ֆրանսերէն գիտցող հայ օրիորդ մը գործ կը փնտռէ գրասենեակի մէջ աշխատելու համար։ Կը ստանձնէ նաեւ աշխատիլ կարի արհեստանոցի մէջ։ Դիմել՝ Օր. Եաղուպեանի, 8 Ave. d'Eylau, Paris (16)։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, մէթրօ Maubert
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39.-70

ՐԱՔԸ ՏԻԶ
Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառն պատրաստուած իսկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻԶը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ, ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գինեխմները ջուր կը խմցնեն եւ կը վնասեն ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻԶը որուն անուշ բոյր, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է։
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70-

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ
HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 13 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3937

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈՅՆԵՐ ՈՐ ԿԸ ՔԱՆԴՈՒԻՆ

Վախերը իրականացած են արդէն,— իրաւասու իշխանութիւնը ձեռնարկած է փակելու այն խանութները, որոնք իր տեսակէտով չեն համապատասխաներ արհեստաւորներու օրէնքին տրամադրութեանց :

Ամէն օր չարաչուք լուրեր կը հասնին խմբագրատուն, Փարիզէն եւ գաւառէն: Անոնք որ արհեստաւորի (արթիզան) արտօնագիր չունին, մատնուած են կատարեալ անելի մը:

Այս տեսակէտէն մասնաւորապէս ուշագրաւ է Լիոնի պարագան:

Ապահովութեան Տեսչութիւնը իր մօտ կանչելով արտօնագրէ զրկուած հայ արհեստաւորները, թուղթ մը ստորագրել կուտայ, որուն համաձայն ենթական հարկադրուած է խանութը փակել վեց ամսուան պայմանաժամի մը մէջ :

Անշուշտ միեւնոյն ազդարարութիւնն ուղղուած է կամ պիտի ուղղուի ամէն կողմ, հետզհետէ մոխիրի վրայ նստեցնելով բազմաթիւ հայ արհեստաւորներ,— սափրիչ, կօշկակար, դերձակ եւայլն :

Ոստիկանական իշխանութիւնները պարզապէս իրենց տրուած հրամանն է որ կը գործադրեն, համաձայն 1935ին մշակուած օրէնքի մը :

Ուրեմն, արժէք չունին տեղական դիմումները, եթէ նոյնիսկ բարեացակամութեամբ ընդունուին :

Ամբողջ հարցը կախում ունի կառավարութեան հայեցողութենէն: Թէեւ ան ալ խորհրդարանէն քուէարկուած օրէնք մըն է որ կը գործադրէ. բայց, իբրեւ գործադիր իշխանութիւն, իրեն կ'իյնայ նկատի առնել մասնաւոր պարագաներ :

Մնաց որ, այս երկրին մէջ կարելի է նոյնիսկ դատ բանալ օրէնքի մը անիրաւ գործադրութեան դէմ, դիմելով մինչեւ Պետական Խորհուրդին: Եւ երբ նախընթաց մը ստեղծուի, օրինակ՝ երբ հաստատուի թէ օրէնքը սխալ մեկնուած կամ չարաչար գործադրուած է, մէկի փոխարէն տասը կրնան օգտուիլ:

Բայց ասոնք շատ հեռուները պիտի տանէին մեզ:Աւելի անմիջական պարտականութիւններ կան, այս նոր տագնապին հանդէպ:

Վերջերս կարգ մը ժողովներ գումարուեցան, խնդիրը քննելու եւ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելու համար :

Արդիւնքի մասին տեղեկութիւն չունինք: Բայց, կը կարծենք թէ անբաւական են այս պատահական ձեռնարկները, բաղդատելով տագնապին ծանրութեան հետ:

Կացութիւնը կը պահանջէ աւելի լուրջ եւ հետեւողական աշխատանք: Իսկ ատոր համար անհրաժեշտ է որ նախ նիւթեր հաւաքուին եւ դասաւորուին զոյգ Օֆիսներուն կողմէ, աջակցութեամբ ձեռնհաս անձերու :

Կ'ըսեն թէ շատ մը արհեստաւորներ իրենք փորձանք բացած են իրենց գլխուն, ժամանակին յարգած չըլլալով օրէնքին տրամադրութիւնները:

Ճիշդ է որ առ հասարակ անհոգ ենք, սովորական ժամանակներու մէջ, օրինական տրամադրութեանց հանդէպ: Սկսելով ինքնութեան թուղթերէն :

(Քանինե՛ր կարելի էր հաշուել որ ժամանակին անձնագիր չեն առած կամ նորոգած չեն զայն, յետոյ չարաչար տուժելով, կամ բանտ իյնալով...):

Եւ սակայն, չենք կարծեր թէ մեծ թիւ մը կը կազմեն օրինազանցները, արհեստաւորներու տագնապին մէջ: Ընդհակառակն, շատեր կան որ, օրէնքը տառապէս յարգած ըլլալով հանդերձ, ուրիշ դժուարութեանց հանդիպած են:

Ամէն պարագայի մէջ, տագնապը պայթած է արդէն եւ իրաւասու մարմիններուն կ'իյնայ անմիջապէս գործի ձեռնարկել, կործանումէ փրկելու համար բազմաթիւ արհեստաւորներ :

Ինչպէս քաղաքական կեանքի մէջ, այս պարագային ալ արժէք չունին մարդասիրական կոչերն ու «հայասիրական» միամտութիւնները:

Ամբողջ խնդիրը տնտեսական է: Մրցակցութեան հարց մը՝ չոր ու ցամաք:

Պետութիւնը կ'ուզէ ապահովել ազգային տնտեսութիւնը, ազատելով տեղացիները, աւելի շատ՝ գործատիրական միութեանց ճնշումէն: Մանաւանդ հիմա որ հակոտար հով մըն ալ կը փչէ, իբրեւ հետեւանք տնտեսական յարաճուն տագնապին:

Արդ, որ եւ է դիմում արդիւնաւոր ելքի մը կրնայ յանգիլ միայն այն ատեն, երբ հիմնուած է փաստացի պատճառաբանութեանց վրայ :

Հարց մը,— մինչեւ հիմա ի՞նչ աշխատանքներ կատարած են Օֆիսները, այս ուղղութեամբ :

Խնդիրը կը յուզուի ամիսներէ ի վեր, եւ քրէական յանցանք պիտի ըլլար, եթէ նիւթերն անգամ հաւաքուած չեն, ի հարկին հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելու համար:

Թող չըսեն թէ անօգուտ է որ եւ է դիմում :

Գործադրկութեան կամ 10 առ հարիւրի օրէնքին գործադրութեան առթիւ ալ, նոյնքան աղօտ էր հեռանկարը: Եւ սակայն, կարելի չէ ըսել թէ բոլորովին անօգուտ անցան կատարուած դիմումները: Ամենադէշ պարագային, թերեւս կարելի կ'ըլլայ նոր պայմանաժամ ստանալ :

Ահաւասիկ առիթ մը եւս, ապացուցանելու համար թէ Փարիզն ալ ունի գլուխներ, որոնք ընդունակ են խորհելու եւ գործելու: Գոնէ իրենց պաշտօնական հանգամանքը եւ զանազան յաւակնութիւնները արժեցնելու, երբ ճակտի քրտինքով հաստատուած բոյներ կը քանդուին, իրարու ետեւէ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆ ԵՒ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ ԿԸ ՔՆՆԵՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՓՇՈՏ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Փոխադարձ մեծարանքներ յանուն խաղաղութեան

Անգլիոյ վարչապետն ու արտաքին նախարարը Հռոմ հասան չորեքշաբթի երեկոյեան, ժամը 4.20ին, մասնաւոր ճեպընթացով մը զոր կը քաշէին երկու ելեկտրաշարժ հզօր մեքենաներ: Պ. Չէյմպրլէն իր պատմական հովանոցը ձեռքը՝ իջաւ կառախումբէն եւ անմիջապէս դիմաւորուեցաւ Պ. Մուսոլինիի կողմէ, որ հագած էր ֆաշական պատուակալ տասնապետի ձմեռնային համազգեստը: (Միայն ինք եւ Հիթլէր արտօնուած են հագնելու այս հատը): Չէյմպրլէնի ետեւէն կ'երթար իր արտաքին նախարարը, լորտ Հըլիֆաքս, զոր վարչապետը ներկայացուց Պ. Մուսոլինիի: Դիմաւորելու եկած էին նաեւ Իտալիոյ արտաքին նախարարը, կոմս Չիանօ, Հռոմի անգլիական եւ Լոնտոնի իտալական դեսպանները եւն.: Զինուորական պատիւներէն վերջ, Անգլիոյ վարչապետը եւ կոմս Չիանօ նստան առաջին կառքը, լորտ Հըլիֆաքս եւ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը՝ երկրորդ կառքը եւ իրենց հետեւորդներով գացին վիլլա Մատամա : Մուսոլինի առանձին կառք մը նստած էր մինակը: Ճամբուն վրայ խռնուած բազմութիւնը արտակարգ հանդամանք չունէր, եւ ցոյցերն ալ չափաւոր էին: Իտալական դրօշը կը ծածանէր ամէն կողմ, իսկ անգլիականը ցանցառ էր :

Քիչ մը հանգստանալէ վերջ, հիւրերը գացին արքայական պալատ, այցելութեանց տոմարը ստորագրելու համար, եւ յետոյ որոնք պարզապէս արարողական տեսակցութեան մը կը սպասէին: Մուսոլինի եւ կոմս Չիանօ: Այնտեղ մնացին մէկ ժամ 25 վայրկեան: Խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ անգլիերէն եւ յանկարծ լուրջ շեշտ մը առաւ, զարմանք պատճառելով Անգլիացիներուն, որոնք պարզապէս արարողական տեսակցութիւն մը կը սպասէին:

Վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին այս մասին, բայց, եթէ հաւատանք իտալական աղբիւրէ հասած լուրերու, Պ. Չէյմպրլէն ինքնաբերաբար խօսք բացած է օրուան տագնապին՝ ֆրանքօ-իտալական անհամաձայնութեան վրայ: Այս առթիւ, փափաք յայտներ է որ իտալական մամուլը չափաւորէ իր լեզուն, որպէսզի կարելի ըլլայ ուղղակի եւ բարեկամական խօսակցութիւններ կատարել Հռոմի եւ Փարիզի միջեւ: Այս պայմաններուն մէջ — միշտ համաձայն նոյն աղբիւրին — Անգլիոյ վարչապետը հասկցուցեր է թէ իր կառավարութիւնը կրնայ աջակցիլ իտալական կարգ մը պահանջներու, բացարձակապէս մէկդի դնելով հողային գիջումները :

Մուսոլինի պատասխանելով, շեշտեր է Իտալիոյ խաղաղասիրութիւնը, ներքին թէ արտաքին պատճառներով: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ խօսակցութիւնը տեւեց մէկուկէս ժամ եւ պիտի շարունակուի յաջորդ օրը (երէկ, հինգշաբթի):

*** Իպատիւ անգլիացի հիւրերուն սարքուած հացկերոյթին մէջ, Պ. Մուսոլինի սիրալիր բարիգալուստ մաղթեց Պ. Չէյմպրլէնի եւ լորտ Հըլիֆաքսի, «իբրեւ ներկայացուցիչները բարեկամ մեծ ազգի մը»: Եւ մասնաւորապէս շեշտեց.— «Ձեր հասկացողութեան ոգին, այն հաստատակամութիւնը որով անձամբ ձեր գործակցութիւնն ընծայեցիք արդարամտութեամբ լուծելու համար այն խնդիրները որ անցեալ սեպտեմբերին ծանրապէս կը ճնշէին Եւրոպայի վրայ, այն յամառութիւնը որով հետեւեցաք հաշտութեան եւ խաղաղութեան քաղաքականութեան մը, ամէնէն անկեղծ գնահատումը գտան իմ երկրիս մէջ, որ միշտ հաւատացած է արդարութեան վրայ հիմնուած խաղաղութեան մը: Անգլօ-իտալական համաձայնութիւնները, որոնք սկսան գործադրուիլ վերջերս, ամուր հիման մը վրայ դրած են Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութիւնները: Անոնք ոչ միայն համաձայնութեան նոր յատակագծի մը վրայ վերակազմեցին, միջերկրականեան թէ ափրիկեան նոր իրականութեան մէջ, բարեկամութիւն մը մեր երկու երկիրներուն միջեւ, այլեւ բացին ճամբան գործակցութեան մը որ անհրաժեշտ տարր մըն է Եւրոպայի խաղաղութեան համար եւ կը մաղթենք որ ըլլայ տեւական եւ բեղնաւոր »:

Պ. Չէյմպրլէն պատասխանելով, նախ շնորհակալութիւն յայտնեց եղած ջերմ ընդունելութեան համար եւ շարունակեց.

— « Ճշմարիտ հաճոյք մըն է մեր սեփական աչքերով տեսնել նոր Իտալիան, այնքան հզօր եւ յառաջադէմ, որ ծնաւ Ձեր Վսեմութեան առաջնորդութեան եւ ներշնչումին տակ: Ես այստեղ եկած եմ իբրեւ ներկայացուցիչը մեծ ազգի մը որուն բաղձանքն է բարեկամական եւ նոյնիսկ սերտ յարաբերութիւններ մշակել ուրիշ մեծ ազգի մը հետ: ՁերՎսեմութիւնը փաղաքուշ բառեր գործածեց այն դերի մասին զոր ստանձնեցի անցեալ սեպտեմբերին, Եւրոպայի կեանքին վրայ ճնշող հարցերու լուծման համար: Կ'ուզէի կրկնել ինչ որ ըսած եմ,— մենք բոլորս խորապէս պարտական ենք Ձեր Վսեմութեան, ձեր աջակցութեան եւ գործակցութեան համար, որոնք այնքան վճռականօրէն նպաստեցին Միւնիխի խորհրդաժողովին խաղաղասիրական արդիւնքին: Ես այստեղ եկած եմ իբրեւ շարունակողը քաղաքականութեան մը զոր ճշդած եմ,— բարեկամութեան քաղաքականութիւն մը բոլորին հետ, ոչ մէկ թշնամութիւն ո եւ է մէկուն հանդէպ, քաղաքականութիւն մը որ կը ձգտի արդարութեամբ եւ խաղաղութեամբ լուծել միջազգային դժուարութիւնները, բանակցութիւններ վարելով: Ուրախ եմ որ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՆՈՑ ՆՈՐՈՑ

Ա.

Անցեալ օր, երբ Հրանտ Սամուէլի գրատան մէջ, հին ու նոր գիրքերուն տակն ու վրան, կը փնտռէի *Յառաջ*ի նախկին խմբագիրը, ձեռքս անցաւ կարգ մը ֆրանսերէն գիրքեր, մագաղաթի նման, պառաւի միսերով, բայց այլապէս հետաքրքրական:

Այդ պահուն հեամեծի Աստուածաշունչի մը ետեւէն երեւան ելաւ Հրանտ Սամուէլ եւ քահանայապետի մը լրջութեամբ ըսաւ, ցոյց տալով ձեռքին մէջ ամուր բռնած գիրք մը.

— Ի՞նչ նիւթեր կան այս հին գիրքերուն մէջ: Մեր երանելի խմբագիրները ի զուր գլուխ կը զարնեն աջին ձախին՝ ձեռագիր մուրալու համար մեր գրոց - բրոցներէն: Ի՞նչ հարկ, կը բաւէ պրպտել հին գիրքերը, գտնել ու թարգմանել վկայութիւններ մեր ցեղովուրդին մասին, նամբորդական տպաւորութիւններ մեր դժբախտ երկրէն, ծանօթութիւններ մեր հին բարքերէն եւ աւանդութիւններէն:

Յետոյ սկսանք խօսիլ մեր խմբագրական կեանքին մասին, (առանց մոռնալու ... սոխը, զոր, չեմ գիտեր, իբրեւ *մաքո՞ւթ* թէ իբրեւ միտքի ախորժաբեր, Հրանտ Սամուէլ կը պահէր իր դարակին մէկ անկիւնը, ի մեծ ցաւ ինծի, ոչ թէ անոր համար որ կը յիշեցնէր մեծ հօրս սենեակին ձեղունէն կախուած մեծ պահքի օրերու սպառնացայտ խոշոր սոխը, հօրս փնտուրով զարդարեալ,— *խուլումեակ ւնուանեալ*,— այլ անոր համար որ լացող հոտ մը ունի): Այդ առթիւ, համաձայն գտնուեցանք երկուքս, որ մեր խմբագիրներէն շատերը կը նմանին marchand d'habitsներու,— Զարեան ասանք կ'անուանէ «տոֆով խմբագիր», որովհետեւ ասոնց գործն է երթալ եւ ծեծել յօդուածագիրներուն դուռը: Ընդհակառակն խմբագիրը cul-de-jatte մըն է,— պէտք է նստի եւ աշխատի :

Չի բաւեր մկրատը ձեռքը՝ թերթերը կտրել եւ գրաշարին տալ, ձեռագիրը փոստէն առնել եւ մեքենային յանձնել: Պէտք է քրտինք դնել թերթին մէջ :

Ի՞նչ նիւթեր կան, որոնք մոռացութեան կը տրուին, ու կը հրատարակուին յօդուածներ, որոնց թուղթը կուտայ *լաքլաքիամթ* անունը: Ահա թէ ինչո՞ւ սրճարան դարձած են բազմաթիւ թերթեր,— դիւրին խօսակցութեան մը հերոսներուն ձեւով յօդուածներ կը գրուին, առանց տքնութեան եւ չարչարանքի՝ գաղափարներ կ'արծարծուին, վերջապէս ուսումնասիրութիւններ կը պատրաստուին ոտքի վրայ, եւ տակաւին կը հրամցուին գրութիւններ, որոնցմէ գիրքի հոտ չի գար, (ըսել կ'ուզեմ՝ պրպտումներու ոգին կը պակսի) :

Ահա թէ ինչո՞ւ մեր օրաթերթերը կամ պարբերաթերթերը այնքան պարապ են որ վաղուան քննադատը պիտի շփոթի՝ եթէ կարծէ թէ անոնք խմբագրուած են առանց ... խմբագրի:

Եւ սակայն նիւթը չէ որ կը պակսի: Այլ միայն աշխատանքը կամ յոգնութիւնը :

Երեւակայեցէ՛ք, Հրանտ Սամուէլ առջեւս թափեց տասնեակ մը գիրք, որոնք Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին մասին կը խօսին: Իսկ մենք լուր իսկ չունինք հեղինակներէն: Առջի օր Հապէշեանը եկաւ խմբագրատուն՝ պայուսակը լեցուցած կաշեպատ հին գիրքերով, որոնք մօմի հոտ ունէին եւ Հայոց մասին կը խօսէին:

Ո՞վ պիտի ծանօթացնէ մեզի այս գիրքերը եւ անոնց բովանդակած արժէքաւոր վկայութիւնները:

(Ներողութիւն, Մուսաս եկաւ, քիչ մը կ'ուզէի երկնցնել, բայց Արամն ալ եկաւ, «Օրը Օրին»ին սանթիմեթրը ձեռքը: Ա՜խ, այս Արամը, օր մը «Օրը Օրին»ի մէջ կ'անցընեմ՝ կը ճանչցնեմ ձեզի: Առ այժմ հնազանդինք իր հրամանին.— «Արագ չան, *մնացեալը յաջորդով*, եւ առ այժմ՝ վերջակէտ մը դիր հոս»: Դրի:

ԱՐԱԶ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Իրազեկ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն հետեւեալ տեղեկութիւնները, դեկտեմբեր 14 թուականով.—

Միանգամայն ստոյգ աղբիւրներից տեղեկացայ, որ սահմանամերձ Բաշ Նորաշէնի, Շահթախտի, Նախիջեւանի, Ջուլֆայի (ռուսական), Օրդուբադի, Օխչի ձորի, Զանգիլանի, Խանլըղի, Ջիբրայիլի ու Կարեագինի եւ ոչ մի թաթարական գիւղ բնաւ չի տեղահանուած եւ ոչ մի քիլոմեթր տարածութեամբ դէպի թիկունք չի տարուած: Ուրեմն Արաքսի ափերով տեղահանութիւն՝ Նախիջեւան-Շարուրի, Մեղրի Ղափանի եւ Զանգեզուր Ղարաբաղի շրջաններում ցայսօր չի եղել: Ճիշդ է սակայն, որ թաթար հայկական զօրամասերը այդ շրջաններից տեղափոխուած են եւ սահմանապահ կարմիր բանակայինները զուտ Ռուսեր են, պահակներն էլ ուժեղացուած են:

1937 հոկտ. նոյեմբեր եւ դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում տեղի են ունեցել մաքրագործումներ Խորհրդային բովանդակ երկրում, նմանապէս Հայաստանում, Վրաստանում եւ Ադրբէջանում, լայն չափերով: Ձերբակալուածների մեծ մասը տասնամեայ բանտարկութեան էնթարկուած՝ տաժանակիր «շինարարական» աշխատանքի լծուելու հարկադրանքով: *Այդպիսիները գրեթէ «կորած» մարդիկ են, քանի որ տասնամեայ տաժանակրութեան տոկալուց յետոյ (եթէ հրաշքով կարողանան) դարձեալ ազատ չեն թողնուելու ...*

Մաքրագործումների ենթարկուեցան այդ երեք երկրներում տակաւին ապրող բուրժուական, հոգեւորական, սպայական, խան բէկական, իշխանական, մելիքական, մենշեւիկ, դաշնակ, մուսաւաթ, էս - էրական տարրերը, ապա եւ բոլոր «վնասարարները», Տրոցկիստ բուխարինեան եւայլ թեքումների համայնավարները՝ առանց ազգի եւ սեռի խտրութեան :

Ձերբակալուածներից հարիւրաւորները գնդակահարուեցան, *սակայն յայտարարուեցին շատ քիչերի մասին...*

Գողութիւնները, աւազակութիւնները, մարդասպանութիւնները վերջ չունեն Բաքւում, Թիֆլիսում եւ Երեւանում: Խորհրդային բանտերում գերլցուած են եւ աճարեկման ենթարկում բանտարկեալներին՝ արհեստով գողերը եւ գրպանահատները...

Հայաստանում նախապէս Խանջեանի կնոջը հարկադրեցին ստորագրելու այն յայտարարութիւնը, ըստ որուն Խանջեանը «դաւաճանեց խորհրդային կարգերին», սակայն մի քանի ժամանակից յետոյ, նրան (Խանջեանի հրեայ կնոջը, յայտնի Կիրովի քենուն) ուղարկեցին Մոսկուա եւ անյայտացրին ...

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ՆՈՒՃՈՒՄՆԵՐԸ

Լուսանկարչութիւնը իր գոյութեան հարիւրմէկերորդ տարին թեւակոխեց այս տարի, 1939:

Այս առթիւ պանծացնելու համար երկու հնարիչներու՝ Նիսէֆօր Նիէփսի եւ Տակէրի փառքը, շքեղ ցոյց մը սարքուած էր Շաբաթ օր, Յունուար 7ին, Սորպոնի հոյակապ կամարներուն տակ, հովանաւորութեամբ Հանրապետութեան նախագահին:

Այս ցոյցը նոյն պահուն կը կատարուէր, աշխարհի բոլոր քաղաքակիրթ ժողովուրդներու կողմէ:

Կազմակերպուած Լուսանկարչութեան եւ Շարժանկարի Ֆրանսական Ընկերութեան կողմէ, այս փայլուն տօնակատարութիւնը դրուած էր երեք Ակադեմիաներու՝ գեղարուեստի, գիտութեանց եւ Ֆրանսական Կաճառի հովանաւորութեան տակ, զոր կը ներկայացնէին երեք յայտնի ակադեմականներ, M. Hourticq, Զօրավար Perrier եւ M. Paul Valéry: Ասոնք, յաջորդելով M. Armand de Gramontի — Ինսթիթիւի անդամ եւ նախագահ Լուսանկարչութեան եւ Շարժանկարի Ֆրանսական Ընկերութեան— եւ M. Georges Pottonniéeի— նախագահ լուսանկարչութեան հարիւրամեակի կոմիտէի— յաջորդաբար խօսք առին փառաբանելու ու պանծացնելու համար, զուտ Ֆրանսական այս գիւտին արժէքը, դերը, յարաբերութիւնները ու մատուցած անդնահատելի ծառայութիւնները, կեանքի զանազան երեւոյթներուն՝ ու մասնաւորաբար գիտութեանց, արուեստներու, զինուորական ու մամուլի բոլոր ասպարէզներուն մէջ:

1839 Յունուար 7ին էր, որ առաջին անգամ, հանդիսաւոր նիստի մը ընթացքին, Ֆրանսայի Գիտական Կաճառը՝ ու անոր միջոցաւ ամբողջ մարդկութիւնը, մեծանուն գիտնական Արակոյի բերնով կը տեղեկանային լուսանկարչութեան գիւտին:

Եւ սակայն, բուն գիւտին եւ առաջին փորձերու ու յաջողութիւններու թուականը գտնելու համար, տասներեք տարի ետ պէտք է երթալ: Հեղինակի առաջին փառքը կը վերաբերի Շալօն սիւր Սօնէն հանճարեղ ֆրանսացիի մը՝ Նիսէֆօր Նիէփսի, որուն մահուան հարիւրամեակը տօնուեցաւ 1933ին, իր ծննդավայրին մէջ: Նիէփս, քանի մը տարուան արկածալի կեանքէ ու ճամբորդութենէ վերջ, 1810ին վերջնականապէս կը հաստատուի Շալօնի իր հայրենական բնակարանին մէջ, ուր տան կողքին կը հիմնէ նաեւ գիտական աշխատանոց մը: Գիշեր ցերեկ հոն փակուած ու մեծ գաղտնապահութեամբ, իր եղբօր հետ կը ձեռնարկէ կարգ մը մեքենական գիւտերու փնտռտուքին, որոնք սպասուած յաջողութիւնը չեն տար:

Այդ ատեններն է որ յանկարծական գաղափար մը կը յղանայ,— գտնել միջոց մը որեւէ իրական պատկեր վերարտադրելու, առանց գծելու սովորական մեթոտներուն դիմելու: Մինչ այդ՝ կը սկսի հիմնովին ուսումնասիրել քիմիական գիտութիւնը եւ զանազան տարրերու ու նիւթերու յատկութիւնները, որոնք կարելի է օգտագործել իր գաղափարին իրականացման համար:

. 1822ին վերջապէս, յամառ փնտռտուքներէ ու փորձերէ վերջ, կը յաջողի նախնական յաջողութիւն մը ձեռք բերել: Եւ սակայն, այդ օրերուն, ուր երկար ժամեր անհրաժեշտ էին, արեւի լուսաշող ճառագայթներուն տակ, պատկերի մը վերարտադրութիւնը ստանալու համար: Անհրաժեշտ էին, ուրեմն նոր որոնումներ ու փորձեր: Լուսանկարչական իր գործիքին վրայ, այս մտադրութեամբ բարենորոգումներ կատարել տալու նպատակով, 1826ին, Փարիզ կը ղրկէ իր ազգականներէն մին, chambre noireի շինութեանց մասնագէտ տան մը:

Հակառակ Նիէփսի խիստ զգուշապահութեան, այս շինումին հետեւանքով, լուրը կ'իմացուի, հասնելով մինչեւ, այդ օրերուն անուանի նկարիչի մը՝ Տակէրի ականջը: Այս վերջինը՝ հրապարակի վրայ ճանչցուած արդէն իր նշանաւոր dioramaներով՝— պատկերներու շարք մը զորըլոյսխաղերու տակ կը ցուցադրէր հանրային վայրերու մէջ — եւ ուզելով նմանութեան եղբեր կամ կապեր գտնել իր dioramaներուն եւ ծանուցուած գիւտին միջեւ, փորձեց ամէն գինով Նիէփսի հետքը գտնել: Ու գործակցութիւն մը առաջարկեց, 1828ին: Երկար վարանումներէ վերջ, Նիէփս համանեցաւ ընկերութիւն մը կազմել Տակէրի հետ, յուսալով այսպէս նիւթական օժանդակութիւն մը ձեռք բերել, իրենց փնտռտուքները առաջ տանելու համար: Դժբախտաբար, հինգ տարի վերջ, 1833 Յուլիսին, Նիսէֆօր Նիէփս կը մեռնէր, նիւթապէս կործանած եւ թշուառ վիճակի մէջ, առանց իր ստեղծագործութեան յաղթանակին ու փառքին արժանանալու:

Տակէր, ծանօթ այլեւս գիւտին գաղտնիքներուն, բոլորովին կը նուիրուի այս զմայլելի գիւտին կատարելագործման: Ու քիմիական նոր բաղադրութիւններու եւ զանազան բարեփոխումներու շնորհիւ, կը յաջողի լուսանկարելու համար անհրաժեշտ ժամանակը վերածել մէկ քառորդ ժամուան, միշտ բաց արեւին տակ անշուշտ: Համեմատաբար իր այս հրաշալի յառաջդիմութեան վրայ, այլեւս ժամանակը եկած կը համարէ իր աշխատանքներուն պտուղը վայելելու:

×

Տակէր, ծանրաբեռնուած իր գիւտին վերաբերեալ բոլոր վաւերաթուղթերով, կը ներկայանայ յայտնի գիտնական Արակոյի, անդամ Ֆրանսական Գիտութեանց Ակադեմիային, որ չափազանց կը խանդավառուի անով: Իր խանդավառութիւնը հոգեկան գինովութեան կը փոխուի, երբ կը նախատեսէ այն հսկայ յեղաշրջումը զոր պիտի կատարէր լուսանկարչութիւնը կեանքի բոլոր ասպարէզներուն մէջ: Իր այս տրամադրութեան մէջ է որ, ինչպէս ըսինք, 1839 Յունուար 7ին հանդիսաւոր կերպով ի լուր աշխարհի կը ծանօթացնէ գիւտը: Ու ահա, դրամագլուխի ու գործնական տեսակէտով օտար ձեռնարկուներ, մասնաւորաբար Անգլիացիներ կը խուժեն Փարիզ, կարեւոր գումարներու փոխարէն ծախու առնելու համար հեղինակի իրաւունքը: Սակայն գիտնական Արակոյի մէջ միաժամանակ կը խլրտի հայրենասիրական զգացումը: Ինք կը բաղձայ որ այդ հեղինակի իրաւունքը ծախու առնուի ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ու զայն մարդկութեան սեփականութիւնը դարձնելու փառքն ու պատիւը վերաբերի Ֆրանսական ազգին:

Արակոյի ջանքերը յաջողութեամբ կը պսակուին ու կառավարութիւնը կենսաթոշակ մը յատկացնելով Տակէրի (6000 Ֆր.) եւ Նիէփսի տղուն՝ Իզիտորի (4000 Ֆր.5, կը տիրանայ լուսանկարչութեան գիւտին: 1839 Օգոստոս 19ին, ֆրանսական կառավարութիւնը, հրապարակային հանդիսաւոր հաւաքոյթի մը մէջ, Տակէրի հանճարը փառաբանելէ զատ, ինքնաբերաբար ու առանց պայմանի, հանրութեան սեփականութիւնը կը դարձնէ գիւտը:

Մարդկութիւնը կ'օժտուի այսպէսով զմայլելի ու նոր զէնքով մը՝ որ կեանքի բոլոր երեւոյթներուն զարգացման պիտի բերէր իր թանկագին օժանդակութիւնը, անհամար ծառայութիւններ մատուցանելով ամէն ասպարէզներու մէջ:

Իսկ թէ ինչ եղած է իր ծագումէն մինչեւ այսօր, հարիւր տարուան մէջ կտրած ճամբան, նախնական daguerrotypeէն մինչեւ ներկայ արուեստի գլուխ գործոց կենդանագիրները, կը բաւէ աչքի առջեւ բերել այն բոլոր երեւոյթները որոնք կապուած են լուսանկարչական գիւտին եւ որոնք աստիճանական զարգացման ենթարկուելով եկած հասած են մինչեւ մեզի:

Մէկ կողմէ մեքենական կատարելութիւններ՝ հսկայ, ծանր ու անգործնական լուսանկարչական գործիքներու փոխարէն մանրաչէն գրպանի հիանալի մեքենաները, իրենց զօրաւոր ու լուսեղէն ոսպնեակներով, միւս կողմէ արտակարգօրէն զգայուն ապակիներու ու թուղթերու պատրաստութիւնը, աւելի քան մէկ ու կէս միլիոներորդ անգամ կրճատած են այն ժամանակի տեւողութիւնը որ անհրաժեշտ էր լուսանկար մը առնելու համար, սկզբնական շրջանին:

Ու այսօր, կարելի չէ գտնել կեանքի մէջ ոեւէ երեւոյթ, գիշերուան մթութեան մէջ ըլլայ թէ արեւի լուսեղէն ճաճանչներուն տակ, զոր կարելի ըլլայ հարազատօրէն արձանագրել ու յաւիտենականութեան ժառանգ ձգել: Ժամական 5-600 քիլոմեթր խելացնոր արագութեամբ սուրացող սաւառնակներ, նոյնքան արագ գործողութեամբ կարելի է պատկերացնել զգայուն ապակիին կամ ժապաւէնին վրայ:

Լուսանկարչութեան մէկ ուրիշ ըղձալի ծնունդն է նաեւ շարժանկարը, նոյնպէս Ֆրանսական գիւտ, Լիւմիէր եղբայրներէն, գլխաւորաբար Լուի Լիւմիէրի: Աւելորդ է ըսել թէ շարժանկարը այսօր որքան ծաւալուն ու ընդարձակ զարգացում մը ստացած է գտնելով աշխարհի մեծագոյն ճարտարարուեստներէն մին: Շնորհիւ անոր գեղարուեստի ու գիտութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ, հեռաւոր աշխարհներու քաղաքակիրթ կամ վայրի մարդոց ու անասուններու, կիզիչ անապատներու, բարձրաբերձ լեռներու թէ բեւեռային սառնամանիքներու, տասնեակ հազարաւոր մեթր օդի բարձրագոյն շերտերու թէ անդնդախոր ծովերու տակ ոչ մէկ գաղտնիք մնացած է ուր մարդկային խուզարկու աչքը հասած չըլլայ:

Համաստեղութեանց մէջ, մոլորակային դրութիւններ, անտեսանելի աստղեր կամ լուսնի ու արեւի մակերեսային կազմութիւնները իրենց անհամեմատ կերպով խոշորցուած վիճակին մէջ եւ կարելի մանրամասնութիւններով, անծանօթ երեւոյթներ չեն այլեւս մարդկութեան համար, շնորհիւ լուսանկարչութեան եւ շարժանկարին ընձեռած միջոցներուն:

Հապա գիտական, մանրէաբանական, բժշկական ու անհունօրէն փոքր սարմիններու աշխարհին մէջ անոնց կատարած նուաճումները, յեղաշրջումներն ու մատուցած ծառայութիւնները որոնք անհաշուելի ու անգնահատելի են:

Միմիայն, մարդկային հիւանդութիւններու ախտաճանաչութեան, ոսկրաբեկութեանց ու այս կարգի ոեւէ պատահարներու ատեն շողարձակ (radiographie) լուսանկարներու դերը նախախնամական է:

Լուսանկարչութեան գիւտին կապուած Ֆրանսական այս երկու փառքերուն վրայ, վերջին տասնամեակի ընթացքին պիտի աւելնար հատ մը եւս, յանձին Էտուար Պէլէնի որ պիտի հնարէր հեռալուսանկարումը, belinographie: Ասոր կիրարկումը գործնական կեանքի մաս կը կազմէ արդէն 1924էն ի վեր: Այս գիւտով հեռաւորութիւնները կը ջնջուին, տասնեակ հազարաւոր քիլոմեթր հեռաւորութեանց վրայ պատահած երեւոյթներու պատկերը կարելի կ'ըլլայ ստանալ, հերցեան ալիքներու շնորհիւ, մէկ երկու ժամ յետոյ:

Անոր ուրիշ մէկ հրաշալի արդիւնքը եւս՝ հեռադիտումը (télévision), որ հեռաւոր աշխարհներու երկու խօսակիցները փոխադարձաբար իրարու տեսանելի կը դարձնէ:

Սորպոնի փառաշուք տօնակատարութեան բոլոր ճառախօսները՝ որոնց վերջինը եղաւ կրթական նախարարը, ի վեր հանեցին լուսանկարչութեան այս մասնայատկութիւնները, անգամ մը եւս պանծացնելով Ֆրանսական հանճարեղ միտքը:

Գ. ՃՕԼՕԼԵԱՆ

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ՀԵՐՈՍ ՄԸ՝ Ս. Գ. ՃԵՊԷՃԻ

Ժողովրդականացած անուն մը չէ Ճէպէճին:

Մեր նոր սերունդը երկրի մէջ եւ արտասահման հազիւ թէ լսած է Ճէպէճի հերոսին անունն ու համբաւը, քաջութիւնն ու անվեհեր խոյանքը Թրքական զօրքին դէմ:

Ճէպէճին մէկն է մեր դիւցազնամարտի տիտաններէն եւ իր անունը յիշելով, հարկադրաբար կը յիշենք Երզնկայի գոյամարտը, Հաճընի դիմադրութիւնը:

Հրամանատար եւ ռազմիկ, հաւատաւոր ու համեստ մարտիկ հայ ազատագրութեան պայքարին բոլոր ճակատներուն վրայ:

Անծանօթ անուն մը եւ անծանօթ գերեզման մը Հաճընի սարերուն վրայ:

Մեր յեղափոխական պատմութեան մէջ քիչ չեն Ճէպէճիները, որոնց աճիւնը ցրուած հովերէն ու փոթորիկներէն կը մնայ անթաղ եւ անհետ:

1918ի Յունուարին հայկական զօրամասերը Կարինի ճակատէն երկու թեւերով Երզնկա-Բաբերդ կը նահանջէին, չկրնալով այլեւս դիմադրել Վէհիպ փաշային, անոր գործակցող աւազակախումբերուն:

Ճէպէճին այդ շրջանին Երզնկա էր անմահն Մուրատի մօտ եւ անոր մտերիմ գործակիցներէն մին, անոր մարտական ճիգերուն դերակատար Կայծակ Առաքելի, Խորոխոնցի Նշանի, Յովնանի, Քէմախցի Գալուստի կողքին:

Երզնկայէն նահանջող մեր ուժերը եկած կեդրոնացած էին Եէնի Քէօյի մէջ, Մամախաթուն - Խան կայաններուն մէջտեղը:

Եէնի Քէօյ ռազմական նշանակութենէ զուրկ գիւղ մըն էր, գլխաւոր խճուղիէն 1500 քայլ ներս ինկած զուտ Թրքական գիւղ մը ուր Ռուսերը ահագին քանակութեամբ պարէն ու ռազմամթերք ամբարած էին եւ ուր կը վերջանար Կարին - Երզնկա երկող երկաթուղին, շինուած Ռուսերու կողմէ:

Հազիւ 100 տնուոր Թրքական այս գիւղը, ինկած ձորամէջի մը գիրկը, զմայլելի բնութեամբ եւ փոքրիկ առուակով մը, ամայի դարձած էր Ռուսերու օրով: Բնիկները նահանջած էին Թրքական բանակին հետ, ռուսական ճնշումին տակ:

Մուրատի կարգադրութեամբ մօտ 500 հոգի մտանք գիւղը, գլխաւոր խճուղիին վրայ պահակախումբ մը ձգելով որ հսկէն Թրքական յառաջացման եւ քրտական ձիաւորներու յարձակման վրայ,

Առաջին օրը, բոլոր պահեստները բացուեցան, ո'չ միայն զօրքը կերակրելու, անոր բազմատեսակ պէտքերը գոհացնելու, այլ եւ հագուեցնելու համար մեզ ընկերացող եւ մեզմէ անբաժան տարագիրները: Անկարելի էր սպառել եւ փճացնել: Բայց պէտք էր այրել, մրկել, ոչնչացնել թշնամիին չձգելու համար, նկատի ունենալով որ մենք Եէնի Քէօյի մէջ հազիւ երկու երեք օր կրնայինք մնալ եւ յետոյ վերին հրամանատարութեան կարգադրութեամբ պէտք էր Խանի առջեւ միանալով Բաբերդէն եկող մեր զօրամասերուն դիրք բռնէինք թշնամիին դէմ:

Լաւ մը հանգստացանք գիւղին լաւագոյն տուներուն մէջ, տաք երդիքներու տակ եւ կուշտ փորով:

Մէկ օրուան հանգիստն անգամ ստորանծային շնորհ էր մեզի համար:

Երկրորդ առտուն Մուրատ սովորականին նման լուսաբացին ոտքի կեցած, շուրջը հաւաքած իր գործակիցներն ու տղերքը, կարգադրութիւններ կ'ընէր, երբ լուր եկաւ թէ, մեր պահակները գիւղի մուտքին մօտ քնացած ըլլալով, Թրքական հետախուզող ձիաւորները դէպի գիւղ կը յառաջանան, եւ արդէն մօտեցած են գիւղին եւ շղթայ կը կապեն:

Ամբողջ գիւղը արթնցած էր,— ի զէ'ն, ի վէ'ն: Զօրքերը դուրս թռան իրենց բնակարաններէն, պատրաստ դիմադրելու, երբ Մուրատ Ճէպէճիին դառնալով կը հրամայէր.

— Ճէպէճի, նստէ ձիդ, առ ձիաւորներէդ տասնեակ մը եւ սլացիր:

Հազիւ րոպէ մը անցած, Ճէպէճի իր կարմիր նժոյգին վրայ, կայծակի արագութեամբ կը սուրար: Ձիաւորները ճիգեր կ'ընէին իրեն հասնելու:

Մուրատ մնացեալ զօրքին հրամայեց շղթայ կապած յառաջանալ դէպի գլխաւոր խճուղին եւ եթէ Թրքական հետախուզողները կռուի բռնուին մեր ձիաւորներուն հետ, օգնութեան փութալ անոնց:

Թուրքերը անակնկալի եկան: Պահակներուն պարտազանցութիւնը վերադարձին դիտումնաւոր ռազմագիտական նպատակներու, եւ սկսան փախչիլ անհաբեկուած:

Մեր ձիաւորները Ճէպէճիի առաջնորդութեամբ հետապնդեցին եւ անոնց զինակներուն առջեւ սկսաւ [illegible] Թուրքերու նահանջող խումբ[illegible]:

Քիչ յետոյ այլեւս հեռադիտակն[illegible] բան մը չէին ցուցներ:

Թուրքերը նոր օգնական ուժեր [illegible]անալով, դիրք բռներ էին Սէլիմ[illegible] առջեւ:

Բայց ի զուր, Ճէպէճիի նման քա[illegible] մը հետ գործ ունէին: Ճէպէճին կը սլանար դէպի թշնամի դիրքերը, անվախ ու անվհատ:

Հազիւ լրաբերը հասած, Մուրատ տասնեակ մը ձիաւորներով աճապա[illegible] օգնութեան հասնիլ Յովնանին, Նշանին, Գալուստին ընկերացած:

Մեր զարմանքը մեծ եղաւ, երբ մ[illegible] դիմաւորեց Ճէպէճին, առջեւէն ձգա[illegible] կարգ մը զինաթափ գերիներ, ո[illegible] վիրաւոր հազիւ շարժելու, քալել ա[illegible]նելու կարող, ինքը յաղթական իր նժոյգին վրայ, ժպիտը երեսին, [illegible]թաւ պեխերը ոլորած, մորթէ սեւ [illegible]լխարկը մէկ կողմին ծռած:

Մուրատ մօտեցաւ Ճէպէճիին, համբուրեց ճակատէն եւ թելադրեց վիրաւորները թողուլ ճամբուն վրայ, միւսները առաջնորդել գիւղ անհրաժեշտ զինուորական տեղեկութիւնները քաղելու համար:

Գերիները բոլորն ալ երեխաներու նման կ'արտասուէին, թէեւ իրենց գ[illegible]ուխները լեցուած էին կարմիր ոսկիներով եւ կարծես խրատուած կը կրկնէին — մենք Հայ չենք սպանած, մենք գէշութիւն չենք ըրած Հայերուն:

Գերիներէն մէկը իբրեւ թէ Սուրիա[illegible] եւ քրիստոնեայ սկսեց հաճելի ըլլալու համար առատ եւ սուտ տեղեկութիւններ տալ Թրքական ուժերու մասին:

Որոշուեցաւ այս վերջինը լաւ պա[illegible]մաններու տակ պահել եւ տանիլ մինչեւ Կարին:

Կէս գիշերին լսեցինք որ այս կեղ[illegible] սուրիացին փորձած էր խաբել պա[illegible]կները եւ փախչիլ:

Ճէպէճին պատուհասը անօրինեց:

Ճէպէճին պայքարի եւ զոհողութեան խառնուած հայկական նահանջ[illegible] մինչեւ Երեւան ապրելէ վերջ, իր ընկերներով, լեցուն գրկանքով ու յուսախաբութիւններով, Զինադադարէն անցաւ Պոլիս եւ անկէ ալ Կիլիկ[illegible] Յովնանին, Արմաղանին եւ կարգ մը հին ընկեր մարտիկներու միացած:

Կեսարացի այս մեծ մարտիկը [illegible] անկախ ու քաջասիրտ նկարագրով այս անգամ գնաց դիմաւորել քէմալական ուժերը Հաճընի մօտ:

Հաճընի գոյամարտը իր գործն է եւ իր անմահութիւնը:

Պաշարուած ու կտրուած աշխարհէն ու հաղորդակցութեան միջոցներէն, քանի մը հարիւր կարիճներով, օժտուած մարտական ձիրքերով, ամիս շարունակ դիմադրեց ամբողջ կուծման ու յարձակման, յաղթեց թուճապի մատնեց թշնամին, եւ վերջապէս ամէն յոյս, ամէն ապաստան [illegible] ամէն փրկարար միջոց կորսնցուած, ռազմամթերքը սպառած, գրեթէ սովահար, ինքը մնաց պաշարման զօտիէն ներս, պատնէշին վրայ, հրա-

ԵՐԲ ՇԷՆ ԷԻՆ ՄԵՐ ԲՈՑՆԵՐԸ

ՄՇԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՍՆԻՔԸ, ԵՐԳԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐԵՐԸ

Չրիկ, չրիկ դու մի մշայ,
Ես իմ մշալու,
Հէմ մշալու, հէմ երթալու:

Աստղիկ, Աստղիկ, դու մի ցոլայ
Ես իմ ցոլացու,
Հէմ ցոլալու, հէմ երթալու:

Այս երգերը լրանալէ վերջ, հարսը հագուած պատրաստուած կ'ըլլայ: Վերջին պահուն, երբ ալ քօղը երեսին կը քաշեն, ծաղկոցի աղջիկներ եւ բոլոր դինք շրջապատողներ կը պոռան.
-- Աստուած շնորհաւոր արասցէ:

Մանաւանդ այն կինը որ հարսը հագուեցուցած ու գլուխը կապած է, կը մերժէ յանձնել հարսը: Կնքահայրը յառաջ կը նետուի.— Ի՞նչ կը պահանջէք, կը հարցնէ.

— Գլխու կապելէն, կը պատասխանէ հարսը հագցնող կինը, ու կնքահայրը կը վճարէ, ու հարսը կը յանձնուի հարսնածին:

Երբ դրան առջեւ կուգան, ուրիշ մը դուռը ամուր բռնած է: Աս ալ դրան բռնելէն կը պահանջէ: Անոր ալ կնքահայրը կը վճարէ:

Երբ դուրս կ'ելլեն, ուրիշ մը, հարսի հեծած ձիու սանձէն կը բռնէ, եւ իր բաժինը կը պահանջէ:

Ալ այս տալիքներէն վերջ, հարսնածը ազատ է իր ճամբան շարունակելու:

Նախապէս ըսած էի որ, հարսնածի երիտասարդները կը փորձեն հարսէն զարդ մը թռցնել: Եթէ հարսէն բան մը չկրցան ձեռք բերել, կերուխումի սեղանէն դգալ, պնակ եւն. կը վերցնեն գաղտնապէս եւ երբ հարսը առին ու տնէն դուրս եկան, այդ տարկաները ձեռք առած, կը սկսին կաքաւել, ճկել ու պարզել, վահան խաղալ: Ըսել կ'ուզեն որ, հարսը տարին, անոր հետ ալ հարսի հպատակութիւնը:

Փեսայի պարագաները անհամբեր կը սպասեն հարսին եւ հարսնածի դալուն:

Երբ հարսնածը կ'երեւայ, կէս ժամուան ճամբայ, հարսին ու հարսնածին դիմաւորելու կ'երթան, խումբ մը հարսներ ու աղջիկներ:

Ափսէներու վրայ բեռցուած, հաւի ու գառնուկի խորովածներ, գաթա, հալվա, զանազան չոր միրգեր, խընձոր ու նուռ, եւ ատոնց հետ առատ գինի, ռօժի գինի, քաղցրահամ գինի, վաղհաս խաղողի գինի: Հարսնածը ճամբու կէսէն կը սկսի ուտել խմել, եւ բոլորովին լոլիկ դարձած կը մտնեն գիւղ:

Եթէ արեւը մարը մտած է, հարսը կնքահօր տունը կ'իջնէ իբրեւ հիւր: Որովհետեւ, արեւը մարը մտնելէ վերջ, անյարմար կը նկատուէր պսակի արարողութիւն կատարել:

Եթէ օրը տարաժամ չէ, հարսը ուղղակի եկեղեցին կ'առաջնորդեն: Անոր ճամբուն վրայ կը սպասեն փեսան իր 12 մանուկներով, ու ուրիշ հետեւորդներով:

Փեսան իր ձիուն վրայ հեծած, հարսին առջեւ կ'իջնայ: Այստեղ կնքամայրը կը միացնէ հարսն ու փեսան, փեսայի ձիուն պոչէն հարսի ձիուն սանձը միացնելով:

Այստեղ մեծ զգուշութիւն կը կատարեն, որպէսզի փեսայի եւ հարսի մէջէն ոչ ոք չանցնի, այլապէս հետեւանքը դէշ կ'ըլլայ հարսին եւ փեսայի ապագային համար:

Թափոր մը շրջապատած հարսն ու փեսան, կը յառաջանան դէպի եկեղեցի:

Հոս փեսայի մօտիկ ազգականներ, աւելի տարիքը առածներ, զանազան կատակներով ձեւափոխուած, վրանին զանազան ներկերով, հարս ուփեսային առջեւ ինկած խաղեր կ'ընէին, հանդէսին աւելի փայլ տալով:

Կը հասնին եկեղեցին: Փեսան եւ հարսը կ'երթան սեղանի առջեւ: Տէր հայրը կը կատարէ անոնց պսակի արարողութիւնը:

Դուրսը եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ, հարսնածի երիտասարդներ, խմած հարբած, անոնց միացած ուրիշներ, հարսն ու աղջիկ կը փայլին իրենց զարդերով, մանաւանդ իրենց գեղջկական անպաճոյճ արիւնով:

Պարը սկսած է: Երիտասարդական արիւնը կ'եռայ: Հոգ չէ թէ ցուրտը իր գագաթնակէտին հասած, թուքը օդի մէջ կը սառի, իսկ պարողներու ոտքերու տակ խտացած ձիւնը ջուր է դարձեր: Կը խաղան զանազան պարեր: Ժամանակի սղութեան համար միշտ փոխելով պարի եղանակները:

Հոս կը գտնեն հարսներն ու աղջիկները եւ երիտասարդներ կարգի բաժնուած կը սկսին նարդուշտայ:

Այս տեսակ մը խաղ է, ուր զանազան ճկումներով իրար կուգան, այդ սարսափելի ցուրտին, իրարու ձեռքեր հարուածելու, մէկը միւսի ձեռքէն արիւն ցայտեցնելու աստիճան:

Ահա կը լրանայ պսակի արարողութիւնը եւ հարսն ու փեսան դուրս կուգան, կը հեծնեն իրենց ձիերը ու կնքամայրը կը հսկէ իրեն յանձնուած կարգապահութեան:

Երգեցիկ խումբ մը, հարս ու փեսային առջեւ անցած, «Առաւօտ լուսոյ» կ'երգեն ու այդ երգով կը յառաջանան տուն:

Տան դրան առջեւ հասած ատեն, թագուորի քոյրը կամ մօտիկ ազգական կին մը մաղի մէջ լեցուած չոր միրգեր, չամիչ, կթոն, փշատ, տանձի չիր, պնդուկ եւ յունապ, բոխինչ, եւն. տեսակներ, տան ցուիքին վրայ ելած կը ցփնէ հարս ու փեսայի գլխուն:

Երբ փեսան ու հարսը բակը կը մտնեն, մասնաւոր երգող մը իրենց ճամբան կը կտրէ եւ հետեւեալ երգը կ'երգէ —

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Տախտիդ ծաղիկ իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Դուշմըճի փուշ իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Ջեւֆիդ փէժկիր իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Տախտիդ ալող իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Ջատի տանող իմ բերեր:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Հակաճառող իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Պապուդ քփրող իմ բերի:

Հարսի կեսուր դուրս յելի,
Մազերդ ճիպռող իմ բերեր:

Հարսի կեսուր, քարէ մսուր:

Մ. ԲԱՐԽԵԱՆ

(9)

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ և «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ»

ՆԱԽԿԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՏՄԱՍՈՒՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ ՊԱՏՄԱԲԱՆ

ՀՏԱՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

մեր երկու կառավարութիւնները կրցան չօշափելի արտայայտութիւն մը տալ այս քաղաքականութեան, երբովհետեւ այդ ոգիով էր որ անցեալ գարնան կնքեցին անդլեւիտալական համաձայնութիւնը: Կ'արժէ յիշատակել թէ՝ իբրեւ առաջին արդիւնքը այդ համաձայնութեան, մեր երկու կառավարութիւնները կրցան երկկ, այսօր եւ Լոնտոնի մէջ, ձեռնարկել դինուորական տեղեկութեանց փոխանակութեան, ինչպէս կը տրամադրէ այդ համաձայնութիւնը: Համոզուած՝ թէ Միջերկրականի մեր շահերը, թէեւ կենսական՝ մեր երկուքին համար, անպատճառ հակամարտ չեն իրարու, կը հաւատամ թէ այս համաձայնութիւնը բարեկամութեան եւ վստահութեան նոր գլուխ մը բացած է մեր միջեւ, որ արդիւնաւոր ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Եւրոպայի քաղաքական ամրութեան համար »:

*** Չէմպըրլէնի այցելութեան առթիւ, իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ սպանիական խնդիրը այնքան ալ արժէք չունի, ինչպէս կ'ենթադրեն շատեր: «Նոյնիսկ սպանիական խնդիր մըն ալ գոյութիւն չունի», կ'ըսէ Մուսոլինիի թարգմանը :

Հայ արհեստաւորներու տագնապը

— oo —

ԼԻՈՆ.— Բազմաթիւ հայ արհեստաւորներ (արթիզան) կառավարութենէն հրաման ստացան վեց ամսուան մէջ փակել իրենց խանութները: Մեր հայրենակիցներէն շատեր հազար զոհողութիւններէ ու զրկանքներէ վերջ կրցած էին իրենց արհեստին վերբարելաբել խանութ մը բանալ ու իրենց ընտանիքին ապրուստը ապահովել: Ահա նոր հրամանը կուգայ վեր ի վայր շրջել ամէն բան: « Վեց ամսուան մէջ խանութդ կ'ուզես ծախէ, կ'ուզես մի ծախեր, պայմանաժամը լրանալուն պէտք է փակես»:

Եթէ արմատական միջոցներ չխորհուին, շատեր սեւ թշուառութեան պիտի մատնուին:

ՄՄԲ.— Այս մասին ուրիշ դրդակցութիւն մըն ալ ստացած ենք: Յաջորդով :

Նոր խաղութիւններ Թ. Միութեան մէջ

— oo —

Սորհրդային Միութեան ընդհ. դատախազ Վիշինսկի, որ տխուր համբաւ մը չունէր Մոսկուայի խմբական գնդակահարութեանց մէջ իր կատարած դերով, այժմ զբաղած է խորհրդային ճարտարարուեստի մէջ նկատուած ժամավաճառութեանց եւ բացակայութիւններուն վերջ տալու գործով: Ընդհ. դատախազը հրամայեց գործարաններու տնօրէններուն եւ կառավարական պաշտօնատուներու պետերուն, թէ քրէական յանցաւոր պիտի նկատուին, եթէ խստօրէն չգործադրեն նոր հրամանագիրը –օրէնքները: Տնօրէնները այժմ ըստ օրինի պարտաւորուած են անմիջապէս արձակել բոլոր այն աշխատաւորները, որոնք նշանակուած ժամէն քանի վայրկեան վերջ գործի կուգան :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ «Պրաւդա»ն կը գրէ, թէ միայն Մոսկուայի փարպուղիին առջեւ օրական 7 — 8000 աշխատաւորներ պոչ կը բռնեն ամէն առաւօտ, որպէսզի վկայագիր առնեն թէ կառախումբերը ուշացան եւ իրենք այդ պատճառով գործէ ուշ մնացած են: Տնօրէնները պէտք է հսկեն նաեւ գործադրութեանը այն օրէնքին, որով գործ գլուխ աշխատող բանուորներու չաբաթավճարները կը կրճատուին 14 առ հարիւր, միաժամանակ պահանջելով որ այդ գործաւորները այսուհետեւ 25 առ հարիւր աւելի արտադրեն:

Հրեայ տարագիրներու հարցը

— oo —

Փախստականներու Միջկառավարական Յանձնախումբի վարիչ ժորժ Բուլլի Պերլին կը գտնուի եւ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ գերմանական դրամատան տնօրէն Տօքթ. Շախթի հետ, Գերմանիայէն Հրեաները դուրս հանելու հարցի մասին: Պ. Բուլլիի հետ Պերլին գացած են Յանձնախումբի ուրիշ անդամներ, խորհրդական մը եւ քարտուղար մը:

Այս խորհրդակցութեան մէջ ո եւ է որոշում պիտի չառնուի, այլ պարզապէս յանձնախումբի պատասխանատուութիւնը պիտի իմանայ ճշդութեան գերման տեսակէտը, թէ ի՛նչպէս հնարաւոր է Հրեաները դուրս բերել Գերմանիայէն եւ ի՛նչպէս կարգադրել անոնց ծախքերը եւ անտեսական յարակից խնդիրները: Կ'ըսեն թէ Տօքթ. Շախթ մանրամասն ծրագիր մը ներկայացուցած է, որ կը բաղկանայ երկու մասերէ,— Հրեաներու արտագաղթը եւ այդ արտագաղթին հետ կապուած դրամական հարցը:

Գերմանիոյ մէջ կան 600,000 Հրեաները, որոնց երկրէն հեռացումը կը պահանջէ գերման կառավարութիւնը: Ասոնցմէ 180,000ը աշխատաւորները են, որոնց համար ծրագիրը պէտք է կազմուի, որպէսզի քանի մը տարիներու ընթացքին մեկնին, նիւթական աջակցութիւն ստանալով որոշ վայրէ մը: Մերերուն եւ հիւանդներուն կամ արտօնութիւն պիտի արուի որ մնան Գերմանիոյ մէջ եւ կամ պիտի դուրս բերուին, զանգուածային արտագաղթը աւարտելէ ետք :

Տօքթ. Շախթ առաջարկած է որ այս արտագաղթի ծախքերուն համար գերմանաբնակ Հրեաներու ստացուածքները երաշխաւորութիւն նկատուին եւ ատոնց դիմաց միջազգային փոխառութիւն մը հրապարակ հանուի: Այս փոխառութենէն գոյացած դումարով ալ կատարուի արտագաղթը: Տօքթ. Շախթ պահանջ դրած չէ, որ փոխառութենէն գոյացած դումարը Գերմանիոյ արտահանուի :

ՋՈՒՆԳ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՒ

ՊԵՐԼԻՆԻ մէջ աւարտեցաւ չինութիւնը գերման վարչապետարանի նոր չէնքին, որ 1900 սենեակ կը պարունակէ: 6000 աշխատաւորներ, օրական 24 ժամ աշխատելով անընդհատ, աւարտեցին այս չէնքը մէկ տարիէն: Հիթլէր աւարտման օրը ճառ խօսեցաւ չէնքը կառուցանողներուն եւ չնորհակալութիւն յայտնեց:

ԷՆԿԻՒԻՐԻՆ կը հեռագրեն թէ Նախարարական խորհուրդը մանաւանդ նիստ մը գումարելով, որոշեց օր առաջ դատի յանձնել եւ պատժել այն պաշտօնատարները որոնք օգնաւեր գնած էին Քանատայի եւ Մ. Նահանգներուն մէջ, յանուն Թրքական կառավարութեան, յեսոյ ծախելու համար Զօր. Ֆրանքոյի: Ֆրանսան կառավարութենէն պիտի պահանջուի յանձնել գլխաւոր մասնատանեալը, էքրէմ Կէօյնիւք :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հեռագրեն թէ նոր ցոյցեր կազմակերպուեցան, բողոքելու համար ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին ձգձգման դէմ: Սուրիոյ երիտասարդութիւնը հեռագիրներ ուղղեց Բրեւի. Ժորժի նախագահին եւ Տօքթ. Շահպէնտէրի, ուրախութիւն յայտնելով կուսակցութեանց միջեւ գոյացած համաձայնութեան համար: Կառավարութիւնը որոշեց պատշաճ մեծարանքներ

Հ. Յ. Դ.

Փաստիզ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները կը հրաւիրուին Ընդհ. ժողովի, 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին «Արիմեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Գահաւոր

ՊՈՒԼՈՒԼ 08:ՐԹի (Մարսէյլ) «Վռամեան», ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Հրայր», «Մուրատ», «Կայծակ Առաքել» եւ «Դայլ Վահան» խումբերը 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, սովորական ժամադրավայրին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 15 Յուն., Կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, Լա Վիստ, Ընկեր Մարտիրոս Փափազեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԻՈՆԻ Շրջ. Կոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ» , «Դայլ Վահան» եւ «Աւիւճ Գեւօ» խումբերու բոլոր ընկերները, 13 Յուն., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 181 Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» դրադարանը:

ՎԱԼԱՆՍԻ «Քրիստափոր» Կոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 14 Յունուար , Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ. Ը. Դ. «Միսմանթօ» ակումբին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԿՐԸՆՈԳԼի (Եօթնեղբայրեան) ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 14 Յունուար, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 8ին, Կ. Խաչի դպրոցի սրահին մէջ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Իսի-Լէ - Մուլինոյի «Զաւարեան» Կոմիտէի 15 Յունուար, Կիրակի, ժամը 3ին «Արիմեան» սրահին մէջ : Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՈ — ԹԷՕԱՍԵԼԱՆ

Հ. Ը. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէի կողմէ 15 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ յետք ժամը 2.30ին, 5 Rue Bonefoi , յունական սրահը: Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները :

ԿԱՂԱՆԴԻ ՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻի ԴՊՐՈՑ ՏԻԿ. Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Յունուար, Կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին

Ցովհաննիէեան սրահին մէջ, **13, rue Pierre Curie, Bicêtre, Métro: Porte d'Italie**

Զարդարուած ռօնտօ, երգեր եւ արտասանութիւններ երգչուհ ա - չակերտներու կողմէ: Մուտք՝ 2 ֆրանք

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ԱԿԻՆԵԱՆի ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄՊՈՒՐԿի ՄԷՋ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՒԹԵԱՆ ԵՒ ԼԵԶՈՒԻ ՄԱՍԻՆ

15 Յունուար, Կիրակի Hôtel Atlantich սրահներէն մէկուն մէջ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Զուրկի հանրածանօթ վիրիւոզ

ՓԻԼԻՔ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆի

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՒՈՒԹԵԱՆ

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ ՑԻՆ

ՔՈԼԻՋԷի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք: Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place d'Aix:**

Այբի Տիկին Գ. Շահլամեան, Օր. Հ. Շահլամեան, Այբի Տիկին Զըւրւգեան, Այբի Տիկին Թորոսեան, Շահլամեան, Զարւգեան, Թորոսեան , Հիւսեան, Սարաճեան եւ Սաղրեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով , ծաղկեպսակով եւ կամ բարեգործական նպատակներու իրենց նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին յաւէտ անմոռանալի

ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ/ի

դառնագէտ մահուան առթիւ:

Ու կը ծանուցանեն թէ յաւէտիկայ կիրակի, 15 Յունուար, ժամը 11ին Պոմոնի Հայոց եկեղեցին յատուկ հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի:

բով ընդունիլ նոր մարզպանը:— Դատավարութեան մը առթիւ , բուռն միջադէպ մը պատահեցաւ փաստաբաններու եւ ընդհ. դատախազին միջեւ: Հակառակորդները իրար ծեծել սկսան եւ դատը յետաձգուեցաւ :

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ճակատէն կը հաղորդեն թէ Զօր. Ֆրանքոյի բանակը նոր դիրքեր գրաւելով, մօտեցած է Ծովուն: Վերջին քանի օրերու ընթացքին ազգայնական բանակը գրաւած է 125 քաղաք – ներ եւ գիւղեր, 30,000 գերիներով: Հանրապետական բանակն ալ կը չարունակէ իր յարձակումները, ապառնալով հաղորդակցութեանց գլխաւոր կէտին:

ԿԱՐԱԻԱՆի ՃԱՄԲԱՑ ՄԸ, որ Խաղախեատանէն Չինաստան, Հնդկաստան եւ յետոյ Իրան կ'առաջնորդէ, վերաբացուեցաւ յունուար 11ին, քանի տարուան ընդհատումէ մը վերջը :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ Քըրկըզիստանի կեդր. կոմիտէն բուռն պայքար մը բացած է Թրոցքիականներու դէմ: Այս առթիւ ընդհ. քարտուղարը ազդարարեց թէ անոնք չուտով բնաջինջ պիտի ըլլան «Բերիայի երկաթեայ ձեռքով»: — 37 պաշտօնատարներ ձերբակալուեցան Իրկուցքի մէջ, 1,200,000 բուբլի չորթած ըլլալով :

500 ՈՍՏԻԿԱՆ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐ հեռասղեցին երեք աւազակներ, Սէն ժէռմէնի անտառին մէջ: Երեքն ալ ինքնաչարժի դողեր էին: Իրենց կառքը անտառին մէջ խրելով, մէկը սպաննուեցաւ, իսկ երկուքը փախան :

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՔՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահական «Moka» սուրճովը

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն չմրցելի դիներով։

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ

Ճերմակ պաներ 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք։

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճարտար **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէքթօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղալէ քաջալ եւ անխոնով պատրաստ ուած ֆայկական օդին *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*ը ջգուշացէ արուեստական օրինակէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անունը եւ կազդուրիչ ախորժակը ըլլալը ֆաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille Tél. Dragon 70— 69

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ, Մ. Տ. Գ.— Ստացած ենք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՕՐ. ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ, տաղանդաւոր ջութակահարուհին, կը նուագէ Ուրբաթ, 13 Յունուար Tour Eiffelէն, ժամը 19ին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մարսէյլի Համաթօքաթցիներու Վերաշինաց Միութեան կողմէ:

15 Յունուար, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Թափի Վէրի սինէմային մէջ (30 Ռիւ Թափի Վէր): Պիտի ներկայացուի երկու մեծ ֆիլմեր՝ Զօրավար Ալեքսանիկի եւ Րէվիւ տը Նաինկայի պատերազմը (խօսուն ֆիլմ): Մէջ ընդմէջ պիտի նուագուին հայկէն նոր ելած վալսները:

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը, ոսկերիչ «Ալագեազ» վաճառատունէն, 45 Ռիւ Սէնթ Պարպ: Գիներ՝ 6 եւ 5 ֆր., փոքրերու 2 ֆրանք:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի Հ. Ը. Դ. «Մարզպետ» խումբի վիճակահանութենէն հետեւեալ թիւերը՝ 262, 310, 298, 118: Տոմսերու համար դիմել՝ Հ. Ը. Դ. Սէնթ Անթուանի «Մարզպետ» խումբի վարչութեան:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Անդրանիկ Արիմեան (Սեբաստացի) կը ծանուցանէ թէ՝ Կիրակի, 15 Յունուար, Սէնթ-Անթուանի Ս. Մատթէոս մատրան մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ իր հօրեղբօր՝

ՍԵՐԱՍՏԱՑիի ՀԵՐՈՍ ՄՈՒՐԱՏԻ,

իր հօրը, միւս հօրեղբայրներուն ինչպէս նաեւ Արիմեան գերդաստանի բոլոր նահատակներու եւ ննջեցեալներուն համար: Կը հրաւիրուին աղգականները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յառաջիկայ Կիրակի, 15 Յունուար Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մօնթմարթեան առիթով, հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի եւ ըստ սովորութեան հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի կ'ունենայ եկեղեցասէրն բարերար, աղբարեալ Պ. Աղէքսանդր Մանթաշեանեւ անոր հանգուցեալ ընտանեաց պարագաներուն համար:

ԼԱՆՍԼԵԾի Կ. ԽԱՉի ԴՊՐՈՑԻՆ ԵՂԱՆ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՅԱՆԿԸ

Տէր եւ Տիկին Մուրթաֆեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբեան, Տէր եւ Տիկին Քէչէկեան, Տիկիններ Մ. եւ Ն. Նալբէեան 20ական ֆրանք: Պ. Օ. Խանէսեան, Պ. Օհանեան, Տիկին Ա. Շահինեան, Պ. Ս. Ճէլալեան, Տիկին Ե. Օհանեան, Պ. Ս. Զաւրիկեան 10ական ֆր.: Տիկիններ Ա. Ժամկոչեան, Զ. Յարութիւնեան, Մ. Խանէսեան, Պ. Վ. Քչիկեան 5ական ֆր. Տիկին Ա. Եղերոսեան 3ֆրանք: Գումար՝ 163 ֆրանք:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 14 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3938

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՐՄԻՐ ԵՐԴՈՒՄԸ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

— oo —

Ապահովաբար չատեր հարեւանցի կարդացին Մոսկուայի այն հեռագիրը, որ հրատարակուեցաւ կիրակի օր եւ որուն համաձայն հիմնովին փոխուած է կարմիր բանակին երդումի բանաձեւը:

Այդ լուրին լրացուցիչ մասը կարդացինք երէկ, նոր հեռագրով մը, որ կը ծանուցանէ թէ յունուար 12ին հրատարակուեցաւ նոր հրամանագիրը, երդումի մասին, Կալինինի ստորագրութեամբ:

Ի՞նչ փոփոխութիւններ կը կատարուին այդ հրամանագրով.—

1. Մինչեւ հիմա խորհրդային զինուորներն ու նաւազները երդումը կը կատարէին հաւաքաբար, մայիս 1ի զօրահանդէսին առթիւ: Այսուհետեւ պիտի կատարեն անհատաբար եւ գրաւոր, փետրուար 23ին, որ տարեդարձն է կարմիր բանակին հաստատման:

2. Նախորդ բանաձեւին համաձայն, երդումը կը սկսէր այսպէս.

— « Ես, ժողովուրդի զաւակ, աշխատաւոր, քաղաքացի Խ. Ս. Հ. Միութեան, Խ. Միութեան եւ բովանդակ աշխարհի բանուոր դասակարգին առջեւ յանձն կ'առնեմ այդ անունը կրել պատւով եւ բարեխղճօրէն սորվիլ զինուորական արհեստը»:

Նոր բանաձեւը կը տրամադրէ.

— « Ես, քաղաքացի Խ. Ս. Հ. Միութեան, մտնելով կարմիր բանակի շարքերուն մէջ, հանդիսաւորապէս կ'երդնում եւ յանձն կ'առնեմ ըլլալ հաւատարիմ, քաջ, կարգապահ եւ արթուն զինուոր մը, խստօրէն պահել զինուորական եւ պետական գաղտնիքները, առանց հակաճառութեան գործադրել զինուորական կանոնները, սպաներու եւ պետերու հրամանները»:

3. Մինչ նախորդ բանաձեւը կը տրամադրէր պաշտպանել Խ. Միութիւնը եւ չխնայել իր ուժերը, անոր համար մղուած պայքարին, ինչպէս եւ ընկերվարութեան եւ ժողովուրդներու եղբայրութեան դատին համար, նոր երդմնագիրը կ'ըսէ.

— « Ես միշտ պատրաստ եմ բանուորա-գիւղացիական կառավարութեան հրամանին վրայ պաշտպանել իմ ժողովուրդս, իմ խորհրդային հայրենիքս եւ իր բանուորները, գիւղացիները եւ կառավարութիւնը. պաշտպանել արիաբար, կորովամտութեամբ, արժանաւորապէս եւ հաւատարմօրէն, չխնայելով ոչ արիւնս, ոչ ալ կեանքս, նոյնիսկ բոլորովին ջախջախելու համար թշնամին»:

4. Նոր բանաձեւով, կարմիր զինուորը միեւնոյն ատեն յանձն կ'առնէ ենթարկուիլ «ամենախիստ պատիժի, համաձայն խորհրդային օրէնքին, եւ բոլոր բանուորներու ատելութեան եւ արհամարհանքին», եթէ դրժէ իր երդումը:

Տակաւին աչքի առջեւ չունինք հրամանագրին պատճէնը: Բայց այսքանն ալ կը բաւէ, համոզուելու համար թէ արմատական փոփոխութիւններ կատարուած են Խ. Միութեան զինուորական երդումին մէջ:

Այսպէս ուրեմն, լայնօրէն կը ծաղկի «խորհրդային հայրենասիրութիւնը», հետզհետէ խորանալով եւ գունաւորուելով:

Երեք-չորս տարի առաջ էր որ տրուեցաւ այս նոր շարժումին ազդանշանը: Թերթերը սոխակ դարձան, հոլովելով մոռացութեան տրուած բառ մը, «հայրենիք»: Ու սկսան երգել այդ հայրենիքին լեռները, ձորերը, դաշտերն ու գետերը, անտառներն ու վտակները: «Քուկդ են այս բոլորը», կ'ըսէին խորհրդային երիտասարդութեան: Ու կը պանծացնէին, կը թելադրէին պանծացնել:

Շարժումը արագօրէն զարգացաւ եւ լսեցինք ուրիշ նորութիւններ.— ռուս մեծ ժողովուրդ, ռուս մեծ ժողովուրդի լեզու եւ պատմութիւն, արուեստ եւ գրականութիւն: Ցանկարծ կենդանացան ռուս աշխարհակալ դէմքեր, զինուորական հերոսներ որոնք բարոյապէս մահուան դատապարտուած էին իբրեւ հակայեղափոխական: Նոյնիսկ Մեծն Պետրոս դարձաւ կուռք մը չինարար: Եւ հրատարակուեցան աշխարհագրութեան եւ պատմութեան դասագիրքեր, բոլորն ալ սահմանուած՝ ռուս մեծ ազգին փառքը երգելու: Բոլորն ալ պարտաւորիչ՝ միլիոնաւոր ոչ-ռուս ժողովուրդներու համար, իրենց սեփական պատմութիւնը մոռցնելու, նսեմացնելու առաջադրութեամբ:

Բայց միայն ռուս ժողովուրդին տիրապետութեան եւ գերազանցութեան ձգտումը չէ որ տուն կուտայ այս գունաւոր հայրենասիրութեան:

« Մեծապետական » յաւակնութեանց զարգացման հետ զուգընթաց, Մոսկուա կը հետապնդէ ուրիշ հիմնական նպատակ մը.— փութացնել ազգ. պաշտպանութեան զօրացումը, ապաւինելով գիւղացիներու եւ բանուորներու հայրենասիրական տենդին:

Եւ կացութիւնն ալ այդ կը թելադրէ, ներսէն թէ դուրսէն: Միայն Ուկրայնայի խնդիրը բաւական էր ամենալուրջ մտահոգութեան մատնելու խորհրդային վարիչները, որոնք իրենց տիրապետութիւնը հաստատած ըլլալով չիլ եւ բարբարոսական կարգուսարքի մը վրայ, ոչ միայն կ'ըմբոստացնեն ազատասէր ժողովուրդները, այլեւ պատրուակներ կը ստեղծեն արտաքին միջամտութեան: Ուրիշ խօսքով, կը սրեն անյագ աշխարհակալութեանց ախորժակները:

Մենք նորէն ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ առողջ հայրենասիրութեան մը ոգին արթնցնէր ռուս ժողովուրդը, ոչ թէ իր լուծը պարտադրելու համար ոչ – ռուս ազգութեանց, այլ իւրաքանչիւրին վերադարձնելով իր արդար իրաւունքները, հողային թէ քաղաքական: Իւրաքանչիւրին սահմանելով իր բաժինը, ընդհանրական արեւին տակ:

Ոչ մէկ բռնապետութիւն կրցած է յաւիտենապէս լռութեան դատապարտել ազատութեան եւ արդարութեան խոյանքը: Վկայ՝ նոյնինքն ամենազօր ցարական իշխանութեան փլուզումը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆ - ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵԼՔԻ ՄԸ ՉՅԱՆԳԵՑԱՒ

— oo —

Իտալիա կը պնդէ իր պահանջներուն վրայ

— oo —

Հինգշաբթի օր վերջացան Անգլիոյ եւ Իտալիոյ վարչապետներուն եւ արտաքին նախարարներուն խօսակցութիւնները եւ անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ խոր տարբերութիւններ կը տիրեն երկու կառավարութեանց տեսակէտներուն միջեւ: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ այս պարտգան նախատեսուած էր արդէն, եւ երկու վարչապետները բան մը չկորսնցուցին, կարծիքի փոխանակութիւններ կատարելով:

Հինգշաբթի օրուան տեսակցութենէն վերջ, Անգլիոյ վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Նոր յանձնառութիւններ, կարգադրութիւններ կամ համաձայնութիւններ չխնդրուեցան կամ տեղի չունեցան մէկ կամ միւս կողմէն»: Բրիտանական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Չէյմպրլէն եւ Մուսոլինի շարունակելով քննել Եւրոպայի ընդհանուր կացութիւնը, պարզեցին իրենց դիրքերը եւ տեսակէտները: Այդ աղբիւրին համաձայն, այցելութեան գլխաւոր նպատակն էր փոխադարձաբար հասկնալ իւրաքանչիւրին տեսակէտները եւ ոչ թէ փոխել զանոնք, հետեւաբար ձեռնարկը նպատակին հասած է:

Իսկ իրազեկներ եւ հեռագրական գործակալութիւնները ուրիշ բան կը պատմեն, անշուշտ որոշ վերապահութեամբ, քանի որ խօսակցութիւնները խստօրէն գաղտնի կը պահուին:

Այսպէս, Հավասի թղթակիցը կը գրէ թէ Պ. Մուսոլինի թըրթռացնելով Անգլիոյ վարչապետին ամէնէն զգայուն լարը, խաղաղասիրութիւն, ամէն հաւաստիք տուած է այդ մասին: Այս առթիւ յիշեցուցած է իր միջամտութիւնը՝ գերմանեւչեխական տագնապին ամէնէն վտանգաւոր պահուն (Միւնիխ): Բայց, չեշտած է թէ Իտալիա խաղաղութիւնը կը հասկնայ իրաւունքի ճանաչումով: Արդ, իբրեւ իրաւունք, Իտալիա կը պահանջէ դարմանել այն անարդարութիւնները որոնց զոհ գնաց Մեծ պատերազմէն վերջը եւ բոլոր պետութեանց — ամէնէն առաջ դրացի Ֆրանսայի — կողմէ ճանչնալ իր կայսերական նոր դիրքը Միջերկրականի մէջ:

Այս դիրքը անշուշտ հաճելի չէ Անգլիոյ համար, որուն կայսերական ճամբաները կ'անցնին Միջերկրականէն: Բայց, Իտալիա կ'ուզէ միշտ խաղաղութեամբ ապրիլ Անգլիոյ հետ եւ բարեխղճօրէն յարգել անոր շահերը: Հետեւաբար, Իտալիա չսպառնար Միջերկրականի գոյավիճակին: Ճիշդ է որ պահանջներ դրած է մասնաւորապէս Թունուզի մասին, բայց այդ պահանջները աւելի շատ իրաւական եւ տնտեսական հանգամանք ունին: Միւս կողմէ, Թունուզի հարաւային սահմանին սրբագրութիւնները ի նպաստ Իտալիոյ, որքան ալ կարեւոր ըլլան, չեն կրնար Լոնտոնի կողմէ նկատուիլ խախտում Միջերկրականի մասին կնքուած համաձայնութեանց: Նոյնպէս Ճիպութիի մասին եղած պահանջները չեն վնասեր Անգլիոյ շահերուն, քանի որ այդ նաւահանգիստը եւ երկաթուղին անհրաժեշտ են Իտալիոյ, ապահովելու համար Եթովպիոյ զարգացումը եւ շահագործումը:

ՈՉ ՄԷԿ ԶԻՋՈՒՄ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՄԷՋ

Գալով սպանիական հարցին, Մուսոլինի կ'ուզէ որ Անգլիա վստահութիւն ունենայ Իտալիոյ վրայ: Հռոմի մէջ կը պնդեն թէ Իտալիա որ եւ է մասնաւոր առաւելութիւն չի պահանջեր Սպանիոյ մէջ, այլ կ'ուզէ որ անդարձ ոչնչանայ մարքսեան շարժումը այդ երկրին մէջ: Իտալիա պատրաստ է ետ կանչելու իր կամաւորները, բայց երկու պայման կը դնէ.— 1. Նախապէս ետ կանչել այն օտար կամաւորները որ տակաւին կը կռուին հանրապետական բանակին մէջ: 2. Ճանչնալ Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը:

Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Անգլիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը ուշադրութեամբ լսելով Մուսոլինիի եւ իր արտաքին նախարարին տեսութիւնները, չեն ուզած ըստ էութեան քննել Իտալիոյ պահանջները, այլ պարզապէս հասկցուցած են թէ այդ հարցերը լուծելու միակ միջոցն է ուղղակի բանակցիլ Փարիզի հետ: Գալով սպանիական հարցին, Անգլիոյ ներկայացուցիչները շատ վերապահ դիրք մը բռնած են: Անգլիոյ մէջ կը կարծէին թէ Մուսոլինի պիտի փութայ Սպանիայէն քաշել իր կամաւորները, օդանաւերը եւ ռազմամթերքը, քանի որ Անգլիա վաւերացուց Միջերկրականի համաձայնութիւնը: Մինչդեռ այժմ կը հաստատուի որ Իտալացիները պիտի մնան Սպանիոյ մէջ, մինչեւ Զօր. Ֆրանքոյի վերջնական յաղթանակը:

Տարբեր աղբիւրներ ալ հաստատելով այս տեղեկութիւնները, կ'աւելցնեն թէ Պ. Չէյմպրլէն բացորոշապէս հասկցուցած է թէ չի կրնար իբրեւ միջնորդ ծառայել ֆրանքեւիտալական վէճին, բայց տրամադիր է աջակցելու, եթէ երկու կողմերը միասնաբար խնդրեն:

**** Պ. Չէյմպրլէն եւ լորտ Հըլիֆաքս կը վերադառնան այսօր, իրենց պաշտօնը լրացած ըլլալով: Երէկ այցելեցին Պապին:*

— oo —

ԵՐՆԵՍԹ. ԺՈՂՈՎԻՆ վերաբացման առթիւ, վերընտրուած նախագահ՝ Էռիօ, ճառ մը խօսելով, չեշտեց թէ Ֆրանսա պէտք ունի «ոչ թէ սովորական, այլ հերոսական արտադրութեան մը»:— Արտաքին քաղաքականութեան մասին հարցապնդումներ ուղղած են 38 հոգի: Վիճաբանութիւններն սկսան երէկ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԾԱՂԿԱԾ ՍԱԼՈՐԵՆԻԻ ՄԸ ՏԱԿ

— • —

Երէկուան տոմսիս պոչը կը շտկըտէի, երբ աչքիս զարկաւ հետեւեալ հեռագիրը Իտալիայէն.—

«Պրայի մէջ Ս. Կոյսին սալորենին ծաղկեցաւ ձիւնին տակ: Այս սալորենին կ'աճի Աստուածածնայ տաճարին մօտ: Ձմրան մէջ ծաղկիլը նշան կը համարուի բարեբաստիկ օրերու »:

Եթէ նիւթական միջոցներ ունենայի, պիտի ուզէի օդանաւով երթալ տեսնել ծաղկած սալորենին: Ի՞նչ աւելի գեղեցիկ է դիտել քան ծաղկած սալորենի մը: Պարտէզներուն ու ձորերուն մէջ ներմակ ամպ մըն է կ'ըսես առաջին արթիւ, տաճարի մը գմբէթին մեծութեամբ, հրաշքով երկինքէն վար իջած: Բայց շատ աւելի սքանչելի է դիտել ծաղկած սալորենին՝ գիշերուան մէջ: Կը ներմկի՜ գիշերը, ու կը սպասես հէքեաթի: Ձիւնը այնքան գեղեցկութիւն չի տար գիշերուան, որքան փփրուն սալորենին, որ լուսափոշի կը տեղայ, դուրսը, պատուհանիդ տակ:

Եւ սակայն բանաստեղծութիւնը չէ որ կը կանչէ զիս ծաղկած սալորենիին տակ, այլ խորհրդածութեան մը ցաւը:

Կ'ուզէի երթալ ըսել ծաղկած սալորենիին, որ քմայքն ունեցեր է խարունկի մը պէս ներմակ հագնելու եւ շուշանաթոյր քօղը հովին բանալու.

— Քուրո՛ւկ, ատե՞նը զտար պչրանք ծախելու, ձիւն-ձմեռ է տակաւին եւ հեռո՛ւ է գարունը, շա՜տ հեռու: Սառեր են ձորերը, ջրվէժները եւ աղբիւրները, նոյնիսկ... հոգիները,— հիացո՞ղ կը փնտռես ընդի. այս սառնամանիքին մէջ: Խորհէ որ կուռնուկ ամիսը (փետր.) դեռ նոր ձիւներ պիտի բափէ մեր գլխուն եւ մարտ ամիսը պիտի չարչրկէ մեզ հողմահալած, ու դուն ի զո՜ւր պիտի սպասես «հարաւ քամուն», որպէսզի տաքցնէ մերկ թեւերդ:

Ցիմա՛ր, երի՛ցս յիմար, ի՞նչպէս մոռցար որ սուգի մէջ է հայ-աշխարհը,— այնտեղ սեւ են հագած հիմա նուշի, դեղձի, սալորի, ծիրանի ծառերը եւ նուռը նուռին կը զարնեն ցաւակոծ հովին տակ, մինչ ի զո՜ւր կ'երգէ Կոմիտաս (լսե՞ր ես այդ տխուր երգը).

Ծիրանի՛ ծառ, բար մի՛ տա,
Ծըղերդ իրար մի՛ տա...

Ձիւնը թաղեր է երկիրն Հայոց, սառը քար է շիներ հողն ու գետինը: Սահաշունչ այս օրերուն մէջ ի՞նչպէս ծաղկին, որո՞ւ համար ծաղկին ապիտակաքօղ սալորենիները կամ վարդաշուրթն նռնենիները: Ես կ'երեւակայեմ հիմա մեր տանը պատուհանին տակ անած սալորենին,— խաղընկեր էինք այս ծառին հետ, որ թէ ցանկապատ կը շինէր իր ընձիւղներով, թէ ւպաստան կը դառնար մեր քոքուր հաւերուն, ու ծաղկած կամ կանանչ ճիւղերով դափնի կը հիւսէր մեր գըլուխներուն: Մենք իր պտուղները կ'ուտէինք «ծաղիկը քթին վրայ», առանց ձգելու, որ հասուննան: Առա՜տ էր սալորը մեր բնաշխարհին մէջ,— ցրտ-սալորէն ու մամուկ-սալորէն սկսեալ, որոնք պտուղի այս բնտանիքին պրոլետարներն էին, մինչեւ մեղրահամ *տիւլէրը* եւ արքայական *տէօնզէլէկը*: Կրնամ տասը տեսակ սալոր համրել հիմա: Բոլոր այդ ծառերը թերեւս չորցան, փուտը նետուեցան եւ այրուեցան, զի մշակը հեռացաւ երկրէն: Ի՞նչպէս չզգալ այդ ծառերը, որոնց ծաղկած եղանակին՝ դրախտի կը վերածուէր մեր գիւղը: Նշենին նախշուն կերպասէ հովանոց մը գլխուն՝ լուսադրիւր կ'երթար այգիներն ի վեր, մինչ խնձորի եւ սերկեւիլի ծառերը խատուտիկ աչքերով ժանեակ կը հիւսէին ու կը փռէին պարտէզներուն վրայ, թմբին կաթուղիկէի նման զմբէթ շինած՝ կը բուրվառէր իր անմահական անուշահոտութիւնը, մինչ վարդերը հրբոխի պէս կը պայթէին՝ երբ լեռներէն, առուներու կարկաչին պէս, սրինգներուն ձայնը կը գլգլար գիւղին վրայ:

Սալորի յիմա՛ր ծառ, սի՞րտ ունիս դեռ ծաղկելու՝ երբ գերեզմանի մը մէջ թաղուած կորսուած են այս ամէն գեղեցկութիւնները: Երբ օջախներու մէջ, բարբարոսները մոխիրի վերածած են քեզի հասակակից ծառերը: Երբ հիմա ձիւն է իջեր ամէն կողմ, սառ է կապեր հողն ու քարը, նոյնիսկ սիրտերը:

Բայց ներէ՛, սալորի ծառ, ներէ՛ որ կը քամահրեմ քեզ: Մենք ալ նման ենք քեզի:

Ձիւնին ու սառնամանիքին հակառակ, ի հեճուկս քարսիրտ աշխարհի, ուրիշներէն առաջ կը ծաղկինք, շաքիլ կ'արձակենք, ընձիւղ կը նետենք, կը զարդարուինք, վասնզի ծաղկող ժողովուրդ ենք՝ վաղաժամ ծաղիկներով խայտառակուած: Վասնզի, մանաւանդ, մեր պատմութեան նկարագիրն իսկ այդպէս է, ինչպէս կ'ըսէ մեր երգը.

Գարուն ա, ձիւն ա արել...

ԱՐԱՁ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

որ մեռաւ Մարսէյլի մէջ, 1938 դեկտեմբեր 19ին: (Տես Բ. էջ):

ՆՈՐ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ ՅՈՐԴՈՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

— oo —

«Եթէ Ֆրանսա ճեռանայ կամ տկարանայ...»

Սուրիոյ նոր մարզպանը, Պ. Կապրիէլ Փիօ, յունուար 12ին Դամասկոս հասնելով, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ կացութեան մասին: Մարզպանը յիշեցուց թէ Մեծ պատերազմէն վերջը Ֆրանսայի յանձնուեցաւ հոգատարութեան փափուկ պաշտօնը եւ Ֆրանսա ստանձնեց առանց վերապահութեան: Ան վճռած է այս պաշտօնը կատարել մինչեւ ծայրը: « Այդ պաշտօնին սահմանումն է,— դիւրացնել Սուրիոյ եւ Լիբանանի աստիճանական զարգացումը իբրեւ անկախ պետութիւններ»:

Բանախօսը բացատրեց թէ Ֆրանսա երբեք հոգատարութիւնը նկատած չէ իբրեւ վերջնական ձեւ մը ֆրանքեւարեւելեան յարաբերութեանց եւ թէ իր նպատակն է հոգատարութեան տեղ հաստատել ազատօրէն ստորագրուած յանձնառութիւններ: Ցետոյ պարզելով հոգատար իշխանութեան դիրքը, մարզպանը չեշտեց թէ «Ֆրանսա անօրինակ վեհանձնութեամբ մը փութաց անմիջա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅՈՒՆ ՏԵՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

— oo —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒ

Գ.

Ներկայացուցած 1937ի վիճակագրական տուեալները ցոյց կու տան, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ կան 8,521 հիւանդանոցներ, որոնց մէջ կը գտնուին 4,605 հիւանդներ, որոնք կը ներկայացնեն 69 ազգութիւններ։ Այդ հիւանդանոցներէն 1,130 կը պատկանին մասնաւոր անձերու, ընկերութիւններու, միութիւններու եւ այլ կազմակերպութիւններու։ Անոնք ունին 87,000 հիւանդասենեակներ, 2,965 վիրահատական սենեակներ, 15,000 հիւանդներու համար նախատեսուած անկողիններ, 28,000 դեղարանի տեսուչներ եւ 2,000 հիւանդապահուհիներ։ Ամերիկայի մէջ կան 130 հիւանդանոցներ, որոնք կը պատկանին ազգային կառավարութեան տարբեր մարմիններուն։ Անոնցմէ 87 հատը կը գտնուին Միացեալ Նահանգներու մայրաքաղաքին մէջ։ Ամերիկայի մէջ կան 9 հեռատես կայաններ, որոնք կը պատկանին հիւանդանոցներու։ Անոնցմէ 2 հատը կը գտնուին Նիւ Եորքի մէջ։ Ամերիկայի մէջ կան 28 դարմանատներ

պէս գործադրել համաձայնութիւններ որոնք վերջնապէս վաւե-րացուած չէին դեռ: Մեր կողմէ կատարեալ ուղղամտութեամբ եղած փորձարկութիւնը արժանի է ուսումնասիրութեան մը, հանդարտութեամբ եւ կատարեալ անկողմնակալութեամբ, որովհետեւ արդար է որ իւրաքանչիւր կողմ կարենայ դատել, վերջին երկու տարիներու դէպքերուն վրայ, իբրեւ փորձ ընդունուած յանձնառութեանց տարողութիւնը եւ հետեւանքները: Անհրաժեշտ է որ այդ յանձնառութիւնները ըլլան խաղաղութեան երաշխիք մը եւ ոչ թէ անկարգութեան եւ ընդհարման առիթ մը»:

Մարգպանը շարունակելով հաստատեց թէ Ֆրանսա, որ ստանձնած էր հովանաւորեալ երկիրներու բարեկարգութեան եւ արդարութեան հոգը — նախապայման ազգային անկախ պետութեան — միայն բարեկամութիւն կը պահանջէ Սուրիայէն: «Բայց, անհրաժեշտ է որ այդ բարեկամութիւնն ըլլայ ուղղամիտ եւ ամբողջական, հաստատուած՝ ապահով եւ տեւական հիմերու վրայ: Ինչ որ Ֆրանսա պիտի տայ Սուրիոյ, ի փոխարէն իր յանձնառութեանց, կարծեմ չկայ բանիմաց Սուրիացի մը որ չկարենայ գնահատել անոր արժէքը,— Ֆրանսա ձեզի կուտայ իրաւունքը ազգային կեանքի մը: Միջազգային հաւասարակշռութեան ներկայ վիճակին մէջ, Ֆրանսայի ներկայութիւնը միակ ազդու երաշխիքն է Սուրիոյ հողային ամբողջութեան եւ անկախութեան: Թող Ֆրանսան քաշուի կամ պարզապէս իր ուժերը տկարանան,— այն ատեն պիտի ցնդին Սուրիացի հայրենասէրներուն ամէնէն սիրական երազները»:

Պերլին կը պաշտպանէ Իտալիոյ պահանջները

— oo —

Վարչապետ Չէյմպըրլէնի Հռոմ այցելութեան առթիւ, Գերմանիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կը պարզէ Գերմանիոյ տեսակէտը: Պերլին կը կարծէ թէ պէտք է գոհացում տալ Իտալիոյ պահանջներուն՝ Միջերկրականի մէջ, եթէ կ'ուզեն ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը:

«Այս այցելութիւնը անգլեւիտալական համաձայնութիւնը հաստատելու քայլ մը չէ միայն, այլ խարիսխ մը ու մեկնակէտ մըն է աւելի լայն ու համարձակ բանակցութեանց: Միջերկրականի գոյավիճակը, որուն մասին այնքան շատ կը խօսուի, ըմբռնում մըն է, որ չի ներկայացներ բուն իրականութիւնը: Մինչ Եւրոպայի մէջ ուրիշ շրջաններ, որոնք քիչ առաջ կը համարուէին վտանգաւոր վրդովումի աղբիւրներ, այսօր արդէն լծուած են խաղաղ շինարարութեան, Միջերկրականը տակաւին կը պահէ զգայուն կէտեր, որոնց կացութիւնը չի կրնար գոհացուցիչ նկատուիլ»:

Գերմանական զեկոյցը անդրադառնալէ ետք Սուրիոյ, Պաղեստինի եւ Սպանիոյ, կը շարունակէ.— «Թէ Իտալիա այժմ հասած է այնպիսի նոր վիճակի մը Միջերկրականի մէջ, ուր չի կրնար նոր պահանջներ չդնել, իրողութիւն մըն է որուն հանդէպ աշխարհ չի կրնար աչքերը փակել: Իտալիան այժմ ունի հզօր բարեկամներ եւ օրինաւոր պահանջներ: Անշուշտ Անգլիա չապրիր Միջերկրականի մէջ, բայց ունի այնտեղ իր կայսրութեան հաղորդակցութեանց գիծերը չօշափող կենսական շահեր: Ուստի պարտաւորուած է այնտեղ՝ Միջերկրականի ափերուն վրայ հաստատել գոհացուցիչ կացութիւն մը, ինչ որ կը բխի անգլիական կայսրութեան շահերէն: Անգլիոյ նախարարները Հռոմի մէջ պատեհութիւն պիտի ունենան լսելու լրիւ լուսաբանումը Միջերկրականի հարցերուն, որոնց յետաձգումը լուծումի չէ որ առաջնորդած է ցարդ»:

*** Վարչապետ Չէյմպըրլէնի Հռոմ այցելութեան մասին խօսելով «Ժուրնալ տը Մոսքու» կը գրէ թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ուրիշ բան չէ մնացած, եթէ ոչ միանալ Պերլին – Հռոմ առանցքին եւ կամ պատերազմիլ անոր դէմ: «Անգլիա եւ Ֆրանսա անկարող են միայն իրենց ուժերով դիմադրելու առանցքին: Եթէ անոնք հաւաքական ապահովութեան մէջ չփնտռեն իրենց համար աջակցութիւն, այն ատեն պիտի հարկադրուին խոնարհիլ Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի առջեւ: Մինչեւ այս տեսակէտէն առաջին արարն էր, երկրորդ արարը Հռոմն է»:

Խ. Միութիւնը կը բողոքէ

· — oo · —

Փրակայի խորհրդային դեսպան Պ. Ալեքսանդրովսկի բողոքեց, թէ Չեխոսլովաքիոյ մէջ ցարական խաչախ Պոպով աթաման (պետ) ընտրուած է եւ եռանդուն գործունէութիւն ցոյց կուտայ Խ. Միութեան դէմ: Բողոքագիրը մանաւորապէս կը դանգատի թէ Պոպով Խաչախներու 7 - 8 կազմակերպութիւնները ժողովի է հրաւիրած յունուար 20ին, Փրակայի մէջ: Այս խաչախական կազմակերպութիւններէն շատերը հակառակ են, որ Պոպով ուժ կուտայ «մեծ Ուկրայնա» կազմելու գերմանական ծրագրին, եւ կը համակրին Զօր. Տէնիքինի տեսակէտին, թէ «սպիտակ» Ռուսերը պէտք է ի հարկին աջակցին Մոսկուայի, որպէսզի արգիլեն Ռուսիոյ անդամատումը: Պոպով կը պաշտպանէ այն տեսակէտը, թէ խորհրդային վարչաձեւը տապալելու լաւագոյն ձեւն է Ռուսիոյ անդամատումը եւ հակարոլշեւիկ պետութեանց վերածումը: Պոպով կը խորհի շուտով մեկնիլ Եուկոսլաւիա եւ այնտեղ եւս իր շուրջ համախմբել ցարական տարագիրները:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ՝ ազգ. պաշտպանութեան գործավարութիւնը բաժնուեցաւ չորս անջատ գործավարութեանց.— ա) Օդանաւային, որուն գործավարն է Միչէլ Քականովիչ: բ) Նաւային շինութեանց (գործավար՝ Իվան Թեւոսեան): գ) Ռազմանիւթերու (գործավար՝ Իվան Սերգեյեւ): դ) Ապառազինութեանց (գործավար՝ Բորիս Վանիքով):

552 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐԻ առիպողական վարկ մը պահանջեց Մ. Նահանգներու նախագահը, զօրացնելու համար օդանաւային ուժը: Այս գումարէն 300 միլիոն պիտի ծախսուի 3000 ռազմական օդանաւեր շինելու համար, կարելի եղածին չափ շուտ:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂ աւելի քան մէկ ամիս ռազմափորձեր պիտի կատարէ Միջերկրականի մէջ, յունուար 15էն փետրուար 26, համախմբելով բոլոր արդիական ուժերը:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ անգլիական դատարանը յանցաւոր դատեց բանտարկութեան դատապարտեց չորս անգլիացի սպաներ, որոնք իրենց պաշտօնը կիրարկելու ատեն ծայրայեղութեան դիմած եւ արաբ բանտարկեալ մը գնդակահարած էին, երբ կը փոխադրէին զայն Եաֆայէն Թէլ-Ավիվ: Ամբաստանեալներէն մէկը դատապարտուեցաւ երեք տարի բանտարկութեան, ուրիշ մը՝ մէկ տարուան:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ճայնասփիւ-

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները կը հրաւիրուին Ընդհ. Ժողովի, 14 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին «Խրիմեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ընկեր Կարօ» Ենթ-կոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 15 Յուն., Կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, Լա Վիստ, Ընկեր Մարտիրոս Փափազեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՎԻԷՆԻ Կոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 21 Յունուար, շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Խաժակ» ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ - Մուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէի
15 Յունուար, կիրակի, ժամը 3ին «Խրիմեան» սրահին մէջ
Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ — ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէի կողմէ
15 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 5 Rue Bonefoi, յունական սրահը: Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻԻ ԴՊՐՈՑ. ՏԻԿ. Մ. ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
15 Յունուար, Կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին
Յովհաննէսեան սրահին մէջ, 13, rue Pierre Curie, Bicêtre, Métro: Porte d'Italie
Զարդարուած տօնածառ, երգեր եւ արտասանութիւններ երկսեռ աշակերտներու կողմէ: Մուտք՝ 2 ֆրանք

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ԱԿԻՆԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԲԻՐԿԻ ՄԷՋ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԼԵԶՈՒԻ ՄԱՍԻՆ

15 Յունուար, կիրակի ժամը 16.30ին Hôtel Atlantic-ի սրահներէն մէկուն մէջ: Մուտքը ազատ է:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 19 Յունուար Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Գոսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ ֆրանսերէն՝ Պ. ԲՕԼ ՏԻՒ ՎԷՕՒ, նիւթ ունենալով՝ իր գիրքը՝ «La Passion de la Cilicie»: Երեկոյթի նախագահ՝ Պ. Լ. Կ. Կէրտան:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Զուրակի համերածաիօթ ջութակահար

ՖԻԼԻԲ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ԻՆ
ՔԱԼԻՖԱՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Մոցարթ, Սարասաթ, Վիթալի, Աղազարեան, Քրայզլեր, Կրանատոս, Փականինի, Մուսորքսքի: Դաշնակ՝ Տիկ. ՍԻՐԱՆ ԱՆՏՐԷ:

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք: Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place Jules Guesde,** Պ. Տ. Զօրիկեան, **5 Avenue Camille Pelletan** եւ Պ. Գ. Ծերիկեանի, **13 Rue des Dominicaines**:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է:
Անզուգական, Անմրցելի, Անփոխարինելի:
Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ ստանդակային սեղանին զարդ:

Կ' Ո Ւ Զ Ո Ւ Ի

Կ'ուզուին շատ մաքուր կար գիտցող քոնֆէքսիոնէօզներ, corsage, short, եւ toile costume-ներու համար:
Դիմել 24, Rue Gustave Courbet, Bagneux, Arrêt Grange Ory.

ԴԵՐՁԱԿ ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ուզուի փոխանակել սկսնակ փոքրիկներու համար սեւ դաշնակ մը (piano d'étude) ձեռք մը հագուստի եւ փարդըսիւի փոխարէն: Դիմել՝ առաւօտները ժամը 9—10, Տիկին Տէօվլէթեանի, 3 Rue de Tombouctou, Paris (18):

ճառ մը խօսեցաւ ելմտական նախարարը, խօսքն ուղղելով Մ. Նահանգներու ժողովուրդին: Նախագահը զգալի բարւոքում կը տեսնէ եօթը գլխաւոր ճարտարագործութեանց մէջ:

ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՍԱԿԵՐԸ նորէն պիտի աւելնան, սկսելով թաքսիներէն: Իսկ հանրակառքի եւ մեթրոյի նոր յաւելումը պիտի գործադրուի ապրիլ 1ին (տրցակ մը տոմսակը՝ 12 ֆրանք, մեթրոյի գինը՝ 1.50 եւն.):

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԷՆ հասած լուրերու համաձայն, խաղաղցի կամաւորները յառաջ կը խաղան դէպի Թարրակոնա: Հանրապետական զօրքն ալ նոր դիրքեր գրաւեց եւ կը սպառնայ պաշարել Փէնարոյա քաղաքը:

ՍԱՆՐ ՁԵՂՆՈՒՄՆԵՐ երեւան հանուեցան ապատագրեալ շրջաններու վիճակահանութեան գործառնութեանց մէջ: Այս առթիւ կարեւոր խուզարկութիւններ կատարուեցան Լիլի կեդրոնին մէջ:

ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ ՓԱԿՈՒԵՑԱՆ Լէնինկրատի մէջ, ուր բաց կը մնան միայն երեք օրթոտոքս եկեղեցիներ: Տակաւին բաց մնացած երեք կաթոլիկ եկեղեցիներէն ձգուած է միայն մէկ հատ:

ԷԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ոսկի, թղթադրամ փոփոխութիւն. ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ.
ԼԱՒ ԳԱՑՄՈՒՆՔ.

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն
22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90
Վարչական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:
Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »
Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

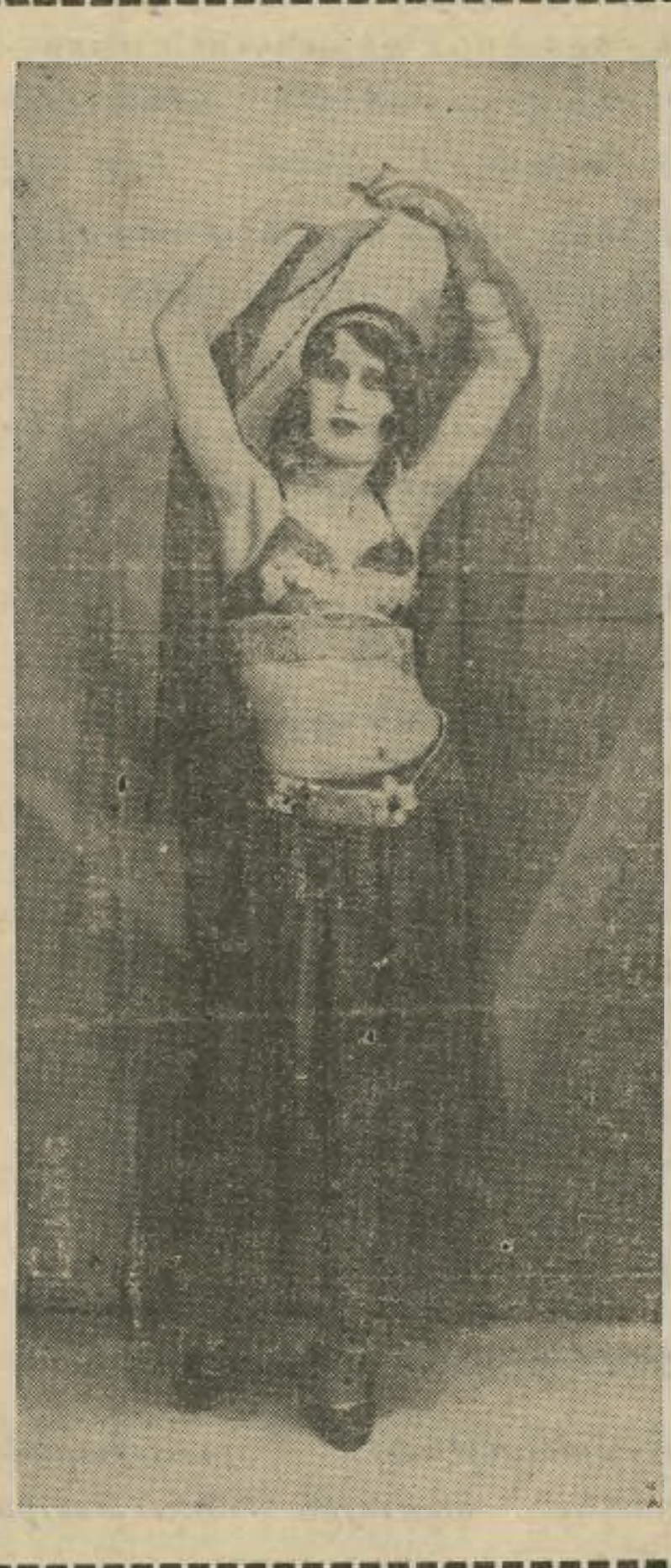

Au TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ՍՐՃԱՐԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ
4 RUE SAINTE BEUVE
(131 Bld. Raspail-ի անկիւնը)
Métro Vavin, N. D. des Champs
Tél. Littré 89—13, R. C. S. 667—763

Արեւելեան մասնագիտական կերակուրներ: Օղի՝ պոլսական բազմապիսի աղանդերներով:

ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՅ ՆՈՒԱԳ

Միջազգային ցուցահանդէսի Grand Théâtre de Bagdad-ի յայտնի պարուհի

ԷԼԻԶԱ

կը պարէ արեւելեան պարեր:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխոնով պատրաստուած ճոյկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրեն եւ գիշերները ջուր կը խմցնեն եւ կը վնասեն ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անվարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Անդրանիկ Խրիմեան (Սեբաստացի) կը ծանուցանէ թէ՝ Կիրակի, 15 Յունուար, Սէնթ-Անթուանի Ս. Մատթէոս մատրան մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ իր հօրեղբօր՝

ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՀԵՐՈՍ ՄՈՒՐԱՏի,

իր հօրը, միւս հօրեղբայրներուն, ինչպէս նաեւ Խրիմեան գերդաստանի բոլոր նահատակներու եւ ննջեցեալներուն համար: Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Ղուկաս Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Կարապետեան, Տէր եւ Տիկ. Կարապետ Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Սրապեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Մանուկեան, Տէր եւ Տիկին Թորոս Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Նազար Իշխանեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Իշխանեան, Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Ոսկանեան, Տէր եւ Տիկին Օհան Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Օհանեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 7 Յունուար, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին եւ մարմինը ամփոփուեցաւ Պոմոն Սէն Ժիւլիէնի գերեզմանատունը:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Վիէնի Կոմիտէն բոլոր ընկերներու կողմէ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին ընկ. Մուշեղ Մուրատեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց աներհօր եւ մեծ հօր՝ Պ. ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

Պոմոնի Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» Կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Լեւոն եւ Կարապետ Կարապետեաններու, իրենց հօր եւ բոլոր պարագաներուն, իրենց սիրելի մօր՝ ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ անժամ մահուան առթիւ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մարսէյլի Համաքօքաթցիներու Վերաշինաց Միութեան կողմէ:

15 Յունուար, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Թափի Վէրի սինէմային մէջ (30 Ռիւ Թափի Վէր): Պիտի ներկայացուի երկու մեծ ֆիլմեր՝ Զօրավար Անդրանիկի եւ Բէվիւ տը Շանկայի պատերազմը (խօսուն ֆիլմ): Մէջ ընդ մէջ պիտի նուագուին հայերէն նոր եղած փլաքներ:

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը, ոսկերիչ «Ալագեազ» վաճառատունէն, 45 Ռիւ Սէնթ Պարպ: Գիներ՝ 6 եւ 5 ֆր., փոքրերու 2 ֆրանք:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՏԷՍԻՆ. Ն. Գ.— Չհրատարակեցինք, տողը եւ ոճականը գրած չէիք:

Ժամացոյցի եւ զոհարեղէնաց վաճառատուն
ՀՐԱՅՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
Métro. Louis Blanc et Jaurès
201, Rue du Fbg. St. Martin

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿ ՀԱՄԱՐ) Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 15 Janvier 1939

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3939

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՏՔԻ ԿԱՊՆ Է ՈՐ ԿԸ ՏԵՒԷ

— ∞ —

Աթէնքի մեր տղաքը արդար հպարտութեան օրեր վայելեցին վերջերս:

Երիտասարդ բանաստեղծ մը, Ալէփիս, յունարէնի թարգմանած եւ հրատարակած էր հայերէն բանաստեղծութեանց հատաքածոյ մը, աջակցութեամբ «Նոր Օր»ի աշխատակիցներուն:

Հատորը ջերմագին գնահատուելով, կարճ ժամանակէն սպառեցաւ եւ այժմ ձեռնարկած են երկրորդ տպագրութեան:

Ամբողջ Յունաստանի մէջ կը գրուի այս մասին, հելլէնական մամուլին մէջ, բայց մեր թերթերը միայն պատահաբար արտատպումներ կատարեցին: (Թղթակիցներն ալ պատահաբար կ'երեւան, թերթէ թերթ...):

Աւելի արդիւնաւորելու համար ստեղծուած խանդավառ մթնոլորտը, «Նոր Օր» հելլէնահայ գրական հանդիպում մը կը սարքէ վերջերս, հրաւիրելով Աթէնքի մամուլին ներկայացուցիչները եւ գրական դէմքեր:

Այս հաւաքոյթին մէջ, սրտագին ճառեր կը խօսուին երկու ժողովուրդներու գրական եղբայրակցութեան մասին: Եւ, հելլէն հիւրերը չեն վարանիր յայտարարել թէ իրենց համար յայտնութիւն մը եղաւ «Արմէնիքի Մուսա»ն (հայկական բանաստեղծութեանց թարգմանութիւնը):

Քանի մը վկայութիւններ, քաղելով «Նոր Օր»ի նկարագրութենէն.

Թատերական քննադատ մը, Միխայէլ Ռոտաս.

— «Այս հատորը մեր գրականութեան մէջ պիտի մնայ իբրեւ պատմական արժէք եւ նշանակութիւն ունեցող գործ: Կը մաղթեմ սակայն, որ այս գործը առաջին եւ վերջինը չըլլայ: Վստահ եմ որ, դուք ալ ջանք պիտի չխնայէք մեր գրականութիւնն ալ փոխադարձաբար ձեր ազգին ծանօթացնելու համար»:

Բանաստեղծ Ֆոթոս Եոֆիլլիս.

— «Պ. Ալէփիսի «Արմենիքի Մուսա»ն իսկապէս յայտնութիւն մը եղաւ ինծի համար:

Ձեր բանաստեղծութիւնը քնարերգական զօրաւոր ջիղ մը ունի, որ շատ կը նմանի մեր բանաստեղծութեան: Եւ հոս պէտք է խոստովանիմ թէ այս գրքին առթիւ մեր գրածները, մամուլի էջերուն մէջ, քննադատականներ չէին, այլ զարմանքի արտայայտութիւններ: Մենք երբեք չէինք յուսար թէ Հայերդ այսքան գեղեցիկ բանաստեղծութիւն ունիք: Եւ որպէսզի աւելի լաւ ճանչնանք իրար, փափաքելի է որ այսպիսի հանդիպումներ այսուհետեւ ըլլան աւելի յաճախ»:

Երիտասարդ բանաստեղծ մը, Օրմոս Փերանթիսի, խմբագիր «Էթնոս»ի.

— «Այս գիրքը նոր աշխարհ մը բացաւ որուն համար արդար — օրէն կրնաք հպարտանալ: Այժմ, այլեւս անծանօթներ չենք իրարու: Ես ճանչցայ ձեր ազնիւ սիրտը, ձեր տառապած հոգին՝ ձեր մեծ բանաստեղծներու միջոցով»:

Մեր տղաքն ալ եւ ուրիշ ներկայացուցիչներ նոյնքան ջերմ կ'արտայայտուին, պանծացնելով երկու ժողովուրդներուն հոգեկան խնամութիւնը, ինչպէս եւ տառապանքի եղբայրակցութիւնը:

Սրտագին ողջոյն մըն ալ մեր կողմէ, այս գեղեցիկ նախաձեռնութեան համար, «Արմէնիքի Մուսա»յի հրատարակութենէն մինչեւ հաւաքոյթը: Ու նաեւ բաղձանք մը, որ միայն քաղցր յիշատակ մը չմնան այս բոլորը, այլ կազմեն սկզբնաւորութիւնը մեթոտիկ աշխատանքի մը, աւելի լայն ճակատի մը վրայ:

Անշուշտ ոչ թէ միայն Աթէնքի մէջ, այլ ամէն ուր որ խորխորատ նետուած ենք, վերջին արտագաղթէն ի վեր կամ աւելի առաջ:

Աշխարհը մեզ կը ճանչնայ մեր տառապանքներով ու ջարդերով: Սակաւաթիւ մարդիկ, բանասէր, գրագէտ կամ պատմագիր, ճանչցած են նաեւ մեր մշակոյթը, հատորներ յատկացնելով անոր:

Հալածանքներն ու ջարդերը, որքան ալ աշխարհասասան, ատեն մը վրդովում պատճառելէ վերջ, կը մոռցուին: Ցաւերուն վրայ ալ խեղճութեան, արգահատանքի տպաւորութիւն մը կը գործեն:

Միւսը, մշակոյթի, արուեստի վաստակն է որ խոր հետքեր կը ձգէ, տեւական հաղորդակցութիւն մը հաստատելով ժողովուրդէ ժողովուրդ:

Տեսէք, ահա տասնըհինգ տարի է որ հայկական բազմութիւններ բոյն շինած են Յունաստանի մէջ,— եւ սակայն անոր բանաստեղծներն ու խմբագիրները դեռ նոր կը ծանօթանան հայկական բանաստեղծութեան, յայտնութիւն մը նկատելով զայն: Եւ հիմա որ ծանօթացան, անշուշտ աւելի գիտակցօրէն պիտի սիրեն ու յարգեն մեզ:

Այս առթիւ, ի՞նչպէս չարձանագրել սրտառուչ նախաձեռնութիւն մը:

Փարիզի մօտ, Մէօտոնի մէջ խումբ մը հայրենակիցներ հանգանակութեան ձեռնարկած են, Հայոց պատմութեանց եւ գրականութեան նուիրուած ֆրանսերէն գիրքեր գնելու եւ քաղաքապետական գրադարանին նուիրելու համար:

Որքան ալ համեստ, այս ձեռնարկն ալ կը ծառայէ նոյն նպատակին,— ծանօթացնել մեր դերն ու արժէքը մարդկային քաղաքակրթութեան մէջ: Ապացուցանել թէ ըլլալով հանդերձ «փոքր ազգ», միշտ պաշարուած՝ հզօր այլ բարբարոս տարրերէ, կրցեր ենք երկնել, երգել, նկարել, սերտել, արտադրել: Մէկ խօսքով՝ ստեղծագործել:

Ի վերջոյ արուեստի ստեղծագործութիւններն են որ կը խոնարհեցնեն գլուխները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՒԱՍՏԻՔՆԵՐ ԿԸ ՓՈԽԱՆԱԿԵՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԸ

Չէյմպըրլէն – Մուսոլինի տեսակցութենէն վերջը, որ տեւեց երեք օր, երկու կառավարութիւնները պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեցին, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

«Այն խօսակցութեանց մէջ որ տեղի ունեցան այս երեք օրերու ընթացքին, Առաջնորդը եւ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը աջակցութեամբ իրենց արտաքին նախարարներուն՝ կոմս Չիանոյի եւ լորտ Հըլիֆաքսի, քննեցին օրուան գլխաւոր խնդիրները եւ երկու կայսրութեանց յարաբերութիւնները: Խօսակցութիւնները ունէին շատ սիրալիր հանգամանք եւ առաջնորդեցին գաղափարներու սերտարար եւ լայն փոխանակութեան: Երկու կողմերն ալ վերստին հաստատեցին իրենց կամքը՝ զարգացնելու իրենց յարաբերութիւնները համաձայն 1938 ապրիլ 16ին կնքուած բարեկամութեան դաշինքին: Անկէ զատ որոշուեցաւ կարելի եղածին չափ շուտ կնքել այն մասնաւոր համաձայնութիւնները որ նախատեսուած են դաշինքով: Կատարուած խօսակցութիւնները անգամ մը եւս հաստատեցին թէ Իտալիա եւ Մ. Բրիտանիա վճռած են հետեւիլ քաղաքականութեան մը որ կը ձգտի պահպանել խաղաղութիւնը, քաղաքականութիւն որուն նուիրուած են միշտ երկու կառավարութեանց ջանքերը եւ պիտի նուիրուին այսուհետեւ»:

Պաշտօնական յայտարարութեան մէջ յիշուած մասնաւոր համաձայնութիւնները կը վերաբերին Սուտանի, Քենիայի եւ բրիտանական Սոմալիի սահմանագլուխներուն, առեւտրական յարաբերութեանց, ինչպէս եւ զինուորական տեղեկութեանց փոխանակութեան:

**** Այս պաշտօնական յայտարարութենէն զատ, իրազեկներու քաղած տեղեկութիւններն ալ կը հաստատեն թէ խօսակցութիւնները եղած են սերտարար, երկու կողմէն ալ: Մուսոլինի բացէ ի բաց պարզած է իր տեսակէտները, պահանջելով աւելի լայն իրաւունքներ Թունուզի մէջ հաստատուած Իտալացիներուն համար, ինչպէս եւ Ճիպութիի եւ Սուէզի մասին: Գալով սպանիական հարցին, Մուսոլինի նոր հաւաստիքներ տուած է, մօտալուտ համարելով պատերազմին վախճանը:*

**** Պ. Չէյմպըրլէն եւ լորտ Հըլիֆաքս վերջին օրը այցելեցին Պապին: Ունկնդրութիւնը տեւեց կէս ժամէն աւելի: Պապը իր խորունկ մտահոգութիւնները յայտնեց աշխարհի խաղաղութեան մասին: 1933էն ի վեր առաջին անգամ էր որ Անգլիոյ վարչապետը կ'ընդունուէր Պապին կողմէ:*

**** Երկու վարչապետներուն տեսակցութեանց առթիւ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց Հռոմի ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպաններուն:*

Անգլիական մամուլը գոհ կ'երեւայ տեսակցութեանց արդիւնքէն, իսկ Փարիզի մէջ վերապահ են:

Անձոռնի յարձակումներ Ֆրանսայի դէմ

— ∞ —

Իտալական մամուլը վերսկսաւ իր յարձակումները Ֆրանսայի դէմ, տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը: Մոլեռանդ հակահրէական թերթ մը, «Իլ Թէվէրէ», կատաղի յօդուած մը հրատարակեց, անճոռնի բառեր գործածելով,— «Մենք կը թքնենք ֆրանսական վատոգի հանրապետութեան բոլոր քաղաքացիներուն երեսը, հետեւեալ պատճառներով.—

ա) Որովհետեւ մենք կրկին եւ կրկին հաստատեցինք թէ Ֆրանսացիները միայն Իտալիոյ կը պարտին իրենց փրկութիւնը մեծ պատերազմի միջոցին, թէ անոր կը պարտին ապահովութիւնը իրենց մայրաքաղաքին որ վատօրէն լքուեցաւ, առաջին հրացանաձգութեանց ատեն: Առանց Իտալիոյ օգնութեան Պոտտօ ապաստանած Թարթարէնները երկու ամիսէն կլանուած պիտի ըլլային գերմանական զօրքին կողմէ:

բ) Որովհետեւ անոնք գիտեն որ Նափոլէոն Իտալացի էր եւ Ֆրանսան զարձուց իտալական գաղութ մը, բայց խելքը միտքը նուիրեց թագաւորութեան մը վերածելու Իտալիան: Ասոր լաւագոյն ապացոյցը այն է որ իր թագին ամէնէն թանկագին մարգարիտը, Հռոմի թագաւորին թագը տուաւ իր զաւկին: Կը թուի թէ Ֆրանսացիները մոռցած են այս պարագան եւ իրենց թմրած յիշողութիւնը արթնցնելու համար, միակ միջոցն է առատօրէն թքնել իրենց երեսը:

գ) Որովհետեւ Իտալացի զինուորներուն արժէքը այլեւս պէտք չունի ապացուցուելու, հաստատուած ըլլալով Պլէնյիի մեռելներով որոնք կը քնանան ֆրանսական վատահամբաւ հողին վրայ»:

Եւ այսպէս սկիզբէն մինչեւ վերջը:

Հիթլէր կ'աջակցի Իտալիոյ

— ∞ —

Վարչապետ Չէյմպըրլէնի Հռոմ այցելութեան առթիւ, Փարիզի մէջ այն կարծիքը կը տիրէ, թէ Հէր Հիթլէր ուժ կուտայ Իտալիոյ միջերկրականեան պահանջներուն, աւելի լայն չափերով քան կ'ենթադրուէր: Հետզհետէ համոզում կը գոյանայ թէ Հիթլէր առժամապէս յետաձգած է իր ծրագիրները Ուկրայնայի եւ արեւելեան Եւրոպայի մասին: Ասոր պատճառը այն է, որ Հիթլէր կը հաւատայ թէ անգլիական աշխարհակալութիւնը հակառակ է գերման ծաւալականութեան կեդրոնական Եւրոպայի, Ռումանիոյ եւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, եւ հետեւաբար ուժ կուտայ Իտալիոյ որ խոչընդոտներ յարուցանէ Անգլիոյ առջեւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՆՈՑ ՆՈՐՈՑ

— • —

Բ.

Ձեռքիս տակ ունիմ հետաքրքրական գիրք մը, *Դիրք սահմանաց յոգնադիմի իրողութեանց*, զոր Հապէշեանը բերաւ տուաւ կարդալու համար:

Հեղինակն է Արսէն Դպիր Կ. Պոլսեցի, «զարմիւ» Արսէն Կեսարեան: Տպագրիչը՝ Զնչին Յովհաննէս: Տպագրութեան թուականը՝ ՌՃՂԸ փետր. 17: Բառարան մըն է այս, բայց ա՜յնքան շահեկան:

Արդ, լուր իսկ չունէի թէ այսպիսի գործ մը կայ: Կարեւորը այդ չէ, այլ այն որ մեր սերունդը չի գիտեր թէ ի՜նչ արժէքաւոր, այսօր իսկ այժմէական, աշխատութիւններ հրատարակուած են ժամանակին, եւ ո՜րքան օգտակար կրնար ըլլալ՝ երբ վերհրատարակուէին պարբերաթերթերու մէջ: Ահա ձեզի գործ:

Կը սեղադրեմ ձե՛զ մանաւանդ, վանականնե՛ր, որ տպարան ունիք ձեր քթին տակ եւ ամէն դիւրութիւն, բայց փոխանակ վերհրատարակելու արժէքաւոր գործեր եւ սպառած գիրքեր, շանքարոզ կը կարդաք մեր գլխուն: Յաճախ կատաղութիւն կը զգամ՝ երբ չեմ կրնար ձեռք ձգել հին գիրք մը, որ սպառած է: Ի՜նչ արժէքաւոր յօդուածներ կան, հին հեղինակութեանց գրչէն ելած, որոնք մեզի կրկին սնգամ կարդացնելն իսկ վարձատրութեան արժանի յոգնութիւն է անպայման: Եւ թող նոր սերունդը հասկնայ միաժամանակ թէ հինները ի՜նչ քրտինքներ են թափեր: Անցեալ օր, Հապէշեան ինծի կը հարցնէր.— «Երբ Տէքարթի մասին կը գրէիր, գիտէի՞ր, սակայն, որ Տէքարթի գործը հայերէն թարգմանուած եւ առաջին անգամ տպուած է... Արմաշի մէջ, երբ դուն աշխարհ ալ չէիր եկած»:

Իրաւ որ չէի գիտեր: Եւ ի՜նչ գործեր, այժմ, սպառած որոնց վերհրատարակութիւնը այժմէական պահանջ է,— թերեւս առիթ կ'ունենամ դեռ խօսելու այդ մասին:

Միւս կողմէ բազմաթիւ աշխատութիւններ կան, օտարներու կողմէ գրի առնուած եւ պատկերազարդուած, որոնք կը վերաբերին մեր երկրին եւ պատմութեան: Եւ տակաւին հայերէնի թարգմանուած չեն այդ գործերը, որոնց անունը ոչ հիները գիտեն, ոչ նորերը: Այսպէս Հրանտ Սամուէլի գրատան մէջ աչքութեամբ տեսայ ֆրանսերէն բազմաթիւ գիրքեր, որոնք թանկագին նկարագրութիւններ կը բովանդակեն հին հայկական գիւղերու, աւանդութիւններու եւ տարազներու մասին: Ինչո՞ւ չթարգմանել այդ վկայութիւնները, ինչո՞ւ չարտատպել այդ պատկերները: Ֆլէօրիոյի, Փլափրոթի աշխատութիւնները թերեւս ծանօթ են, բայց դեռ քանինե՜ր քանինե՜ր: Հին ու մաշած գիրքերու մէջ հիացումով դիտեր եմ պատկերներ Մշոյ հին գիւղերէն, Էրզրումի հարիւրաւոր տարիներ առաջուան կեանքէն: Ո՞վ պիտի խելք ընէ, վանական թէ աշխարհական, ով որ պարբերական մը ունի իր ձեռքին տակ, հրատարակելու համար հին էջերը՝ հին փառքերու գինովութեան մէջ փոխադրելու համար մեզ:

Մուրճի, Բանբերի, Գործի, Մասիսի, Ծաղիկի մէջ արժէքաւոր էջեր կան, որոնց վերհրատարակութիւնը օգտակար է թէ՛ ներշնչումի, թէ՛ վերագնահատութեան համար: Ու մանաւանդ ֆրանսերէն քանի մը թերթ կարդացած եւ մե՛ծ քննադատ դարձած մեր տղեկներուն ցոյց տալու համար թէ երէկ սերո՜ւնդ մըն է ապրեր տենդով, հեւքով, խռովքով:

Երեւակայել որ յիսուն տարի առաջուան գրական վէճերն ու գործերն իսկ անծանօթ կը մնան մեզմէ շատերուն: Օրինակ, ո՞վ կարդացած է Ա. Ցարութիւնեանի «Վաղուան գրականութեան» հանգամանկը ամբողջութեամբ:

Սերունդները սկսեր են չճանչնա՛լ իրար,— լուսեղէն լա՛ր մը նորերը կապելու համար հիներուն:

Հե՛րկ կատարենք հնոց նորոց:

ԱՐԱՁ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ

— ∞ —

Թուրք թերթերը սիւնակներով մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն օդանաւային գայթակղութեան մասին, որուն լուրը հաղորդած էինք օրը օրին:

Այդ մանրամասնութեանց համաձայն, միջազգային խմբակ մը կազմուած էր, Ամերիկայէն օդանաւ ճարելով ծախելու պատերազմիկ պետութեանց: Թուրք թերթ մը կը պատմէ.—

Բուն գործը վարողն է ցանցին Փարիզ գտնուած կեդրոնը: Իսկ խնդրին մեր երկիրը շահագրգռող մասը առաջին գծի վրայ վարողն է Էքրէմ Կէօնիկ անուն մէկը, երկրորդ գծի վրայ ալ կը գտնուին արտաքին նախարարութեան պաշտօնեայ մը եւ հեռագրի պաշտօնեայ մը: Ասոնք ոչ թէ ցանցին, այլ աւելի Էքրէմ Կէօնիկի 5 - 10 փարայի պարգեւին կապուելով մղուած են այս գործին:

Երբ ամերիկեան գործարանը կը ստանայ յանձնարարութիւնը, առանց գիտնալու որ կեղծ են պաշտօնաթուղթերը եւ անոնց կնիքները, անմիջապէս գործի կը լծուի, որովհետեւ ապսպրանքը խիստ շահաբեր է.— 40 հատ ծանր ռմբաձիգ օդանաւ կ'ապսպրուի, դրամն ալ գրեթէ կանխիկ է, կէսը նախապէս, իսկ մնացածն ալ անմիջապէս պիտի վճարուի, երբ չոգենաւ բեռցուին օդանաւերը:

Երբ գործարանը կ'ընդունի ապսպրանքը, ըստ պայմանագրութեան թղթակցութեամբ կը պահանջէ փոխարժէքին կէսը: Գործարանին այս հեռագիրը մեր արտաքին գործավարութեան ուղղուած է: Պետութեան պատիւին դէմ գործուած դաւադրութիւնը հոս իր առաւելագոյն աստիճանին կը հասնի: Նամակատան հաղորդակցութեանց պաշտօնեան, հակառակ իր պարտկանութիւնը չըլլալուն, այս հեռագիրը արտաքին պաշտօնեային կը տանի. բայց արտաքին գործավարութեան մէջ նման խնդիր մը արձանագրուած չըլլալով, բնական է հասած հեռագիրը չարձանագրուիր եւ այդ միջոցին Անգարա գտնուող Էքրէմ Կէօնիկի կը տրուի: Ասոր վրայ, Էքրէմ Կէօնիկ կը հարցնէ ցանցի Փարիզի կեդրոնին թէ ինչպէս պիտի վճարուի դրամը, եւ ստացած պատասխանը, իբրեւ պաշտօնական պատասխան մը, գործարանին կը հեռագրէ.

Հոս կէտ մը ուշադրութիւն կը գրաւէ.— Ապսպրանքը եւ դրամը տուող կեղծ պաշտօնական իշխանութիւնները այս անգամ կը պահանջեն որ օդանաւերը Ռանիաստա ղրկուին եւ հոն յանձնուին: Այս կէտը կասկած մը կ'արթնցնէ. միւս կողմէ արդէն մեր արտաքին գործավարութիւնը, դեսպանատունը եւ շահագրգռուող իշխանութիւնները ուշադիր գործունէութեան լծուած են: Եւ գործարանէն բերել տրուած պաշտօնաթուղթերուն կեղծ ըլլալը կը հաստատուի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐՁԱԿ ՎՃՌԱՑ

— ∞ —

Ա.

Անտեսելի մոլեգնությամբ մի ահեղ փոթորիկ էր բռնկվել Ծովի վրա, ու ալեկոծ ալիքները, ինչպես ահագին լեռներ, կամ ինչպես հսկայական սարսափելի գազաններ, իրար էին հալածում։ Ամպերը, ինչպես սև ու ահեղ վիշապներ, ցած էին իջնում ծովի վրայով, ու նրանց ոռնոցը խառնվում էր ալիքների գոռոցին։ Ամեն ինչ խառնվել էր իրար, ամեն ինչ ոտքի էր կանգնել, ամեն ինչ ուզում էր ոչնչացնել ամեն ինչ։

Ծովի ափին, ժայռերի վրա, կանգնած էր մի մարդ, որ ուշադրությամբ դիտում էր այդ սարսափելի պատկերը։ Նա ծերունի էր, ու նրա ամբողջ կերպարանքը, նրա ամեն մի շարժումը, ցույց էին տալիս, որ նա ծովի հետ շատ ծանոթ է եղել։ Նա ծովի հետ ապրել էր իր ամբողջ կյանքում, ու ծովը նրա համար ոչ միայն ահեղ ու սարսափելի էր, այլև սիրելի ու հարազատ

Գամլետ Սասունցի

ԱՄՓ — Մեկներ այսօր Հնձֆ unա - ցած unաջնց տպա կոչված Ալիսպաղաբեցց ։

Մարտիրոս Մարտիրոսյանը ծիծա - ղաձայն ու ոգևորված էր։ Նրա ոչ - խարները, որոնք ամբողջ ձմեռը ան - տեր էին մնացել, հանկարծ գտել էին իրենց տերերին։ Ինչպես ասում են, ձագը ձագի տեղ, գառը՝ գառի։ Ամեն մեկն իր ոչխարի հետ էր։ Ոչ - խարները ոչ միայն ոչ մի կորուստ չէին տվել, այլև ավելացել էին։ Ամեն մեկի հոտում մի - քանի նոր գլուխ կար։ Ոչխարները ոչ միայն ոչ մի կորուստ չէին տվել, այլև ավելացել էին։ Ամեն մեկի հոտում մի - քանի նոր գլուխ կար։

Մարտիրոսը ուրախ էր, որ ոչխարները ոչ միայն ոչ մի կորուստ չեն տվել, այլև ավելացել են։ Ուրախ էր նաև այն պատճառով, որ ոչխարների հետ միասին ինքն էլ էր ավելացել։ Ամեն մեկի հոտում մի - քանի նոր գլուխ կար։

— Ես ասում, տեղ էր ինձ էլ տա - նեին, ես էլ կգայի, ինչ կա - ռնի, կգայի։ Ես ասում, տեղ էր ինձ էլ տանեին, ես էլ կգայի, ինչ կառնի, կգայի։

—

Ինդիրը դատական իշխանութիւնը ձեռք կ'առնէ: Հաղորդակցութեան պաշտօնեան առաջին հարցաքննութեան իսկ կ'ըսէ իր բոլոր գիտցածը: Այն օրը երբ երկու պաշտօնեաները կը ձերբակալուին, էքրէմ կէօնիկ ոչ մէկ լուր ունի: Միայն թէ Փարիզէն կը ստանայ ծածկագիր մը որ դէշ լուր մը կը հաղորդէ.--- Օդանաւերը քանատայի մէկ գրասուած են:

Այնպէս կը կարծուի թէ, Փարիզէն երկրորդ ծածկագիրով մը նոր հրահանգ մը կը հասնի եւ այս հրահանգին համաձայն էքրէմ կէօնիկ Ռումանիոյ մէջ կը սեւնուի: Ցանցին Ռումանիոյ ճիւղը էքրէմի կը յանձնարարէ Փարիզ մեկնիլ: Եւ էքրէմ կէօնիկ այսօր Փարիզ կը գտնուի:

*** Ուրիշ թուրք թերթ մը կը գրէ թէ էքրէմ կէօնիկ եւ ընկերները Ամերիկայէն օդանաւ գնած եւ մէկ երկու անգամ ալ Սպանիոյ հանրապետականներուն ծախած են: Այս իւղոտ գործը չարունակած աւեն, օր մը, Պոլսոյ նաւահանգիստը հասնող չոգենաւ մը; մեր ազգ. պաշտպանութեան գործավարութեան անունով 20 հատ ամրաձիգ մեծ օդանաւեր բերած է: Ասոր վրայ, մաքսային վարչութիւնը գործավարութեան դիմելով, կ'իմացնէ.

--- Ձեր յանձնարարած օդանաւերը եկած են, ընդունեցէք:

Գործավարութիւնը կը պատասխանէ.

--- Մենք այդպիսի ապսպրանք մը չենք ըրած Ամերիկայի:

Ասոր վրայ, նկատի առնելով ֆրանսական կառավարութեան եւ մեր Ուաշինկթընի դեսպանին հաղորդած տեղեկութիւնները, խնդիրը կը քննուի եւ մեծ գայթակղութիւնը երեւան կը բերուի:

*** Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, միջազգային ցանցին կեդրոնը կը գտնուի Շան զ'Ելիզէ, Մէյֆլաուը պանդոկը: Ցանցին վարիչներուն մէջ կը գտնուին միջազգային դիւանագէտներ եւ գինագործարաններու ներկայացուցիչներ: Թուրք մեղսակիցները արտաքին նախարարութեան արարողապետ Բուէին ալ ընկեր առնելով, կեղծ պաշտօնաթուղթեր պատրաստած, ազգ. պաշտպանութեան կնիքը եւ նախարարին ստորագրութիւնը կեղծած եւ 40 օդանաւի համար պայմանագիր կնքած են ամերիկեան գործարաններու հետ:

Հունգարիան ալ միացաւ հակաբոլշեւիկ ուխտին

— ∞ —

Կոմս Ցաքի, Հունգարիոյ արտաքին նախարարը, յունուար 12-ին պաշտօնապէս յայտարարեց թէ իր երկիրն ալ պիտի միանայ հակաբոլշեւիկ ուխտին: Այս յայտարարութիւնը եղաւ գերմանական եւ ճափոնական դեսպաններուն, որոնք առաջարկած էին միանալ, յանուն իրենց կառավարութեանց: Ստորագրութեանց փոխանակութիւնը պիտի կատարուի մօտերս, երբ կոմս Ցաքի Պերլին այցելէ:

Հունգարիոյ այս քայլը հետեւանք է գերմանական ճնշումին: Պերլին ճնշում կը բանեցնէ նաեւ Լեհաստանի վրայ, որպէսզի ուխտին միանայ, մոռնալով լեհհունգարական սահմանակցութեան երազը:

Ակէ առաջ կոմս Զիանօ աշխատած էր համոզել Հունգարիան որ հեռանայ Ազգերու Դաշնակցութենէն, ինչպէս եւ միանայ հակաբոլշեւիկ դաշինքին: Հունգարիոյ հեռագրական գործակալութիւնը կը յայտարարէ թէ հակաբոլշեւիկ ուխտին միանալու որոշումը անպատճառ չի նշանակեր քաշուիլ Ազգաժողովէն, «բոլորովին տարբեր բաներ ըլլալով երկու խնդիրները»:

Առաջարկ իզմիրու փրանկեւախորհրդային դաշինքը

— ∞ —

Երեսփ. ժողովը ուրբաթ օր սկսաւ զբաղիլ արտաքին քաղաքականութեան քննութեամբ: Հարցապնդումներ ուղղած էին 38 երեսփոխանները: Միայն չորսը կրցան խօսիլ այդ օրը: Վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին երեքշաբթի եւ հինգշաբթի:

Ուրբաթ օրուան առաջին ճառախօսն էր ազգայնական երեսփոխան մը, Մոնթիներ, որ մանաւորապէս պահանջեց խզել Մ. Միութեան հետ կնքուած դաշինքը: Այս առթիւ խօսեցաւ նաեւ Իտալիոյ դէմ, ազդարարելով.

--- Մարսէյլի պէս մեծ քաղաքի մը մէջ կան 160,000 Իտալացիներ, որոնք կազմակերպուած են զինուորական դրութեամբ եւ կը հպատակին օտար կառավարութեան մը հրահանգներուն: Նոյնպէս Նիսի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ»:

Ուրիշ ազգայնական երեսփոխան մը՝ Քէրիլլիս, պաշտպանեց Ֆրանքեւախորհրդային դաշինքը, մանանձելով գերմանական եւ իտալական վտանգը: Բոլշեւիկ խմբակցութեան ներկայացուցիչն ալ ջերմապէս չատագովեց Մոսկուայի հետ կնքուած դաշինքը:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Մէյթիի մէջ ելեկտրական լոյս պիտի հաստատուի, համաձայն Եգիպտոսի հետ կնքուած առեւտրական պայմանագրի մը:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԷն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը հրահանգած է այսուհետեւ ներս առնել միայն պատուիրակներ կամ քաղաքական փախստականներ: Օտար բոլշեւիկները կրնան Մ. Միութեան մէջ հաստատուիլ միայն մանաւոր արտօնագրով: Զեկան դանդուածային արտաքսումները կը կատարէ:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՈՒԿՐԱՑՆԱՅԻՆԵՐՈՒ ներկայացուցիչը, գնդապետ Ռօման Շուչքօ, Նիւ Եորքէն ճամբայ ելաւ դէպի Եւրոպա: Ողջերթի առեն կ'ըսէր.--- «Մէկ տարիէն իրար կը գտնենք Քիէվի մէջ»: Լեհաստան յայտարարեց թէ իր երկրի Ուկրայնացիներուն հարցը զուտ ներքին խնդիր է:

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ թիւը 11,874 աւելցած է մէկ չաբթուան ընթացքին: Ընդհ. թիւն է 416,604:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգ. բանակը գրաւեց չատ կարեւոր դիրք մը, Թորթոզա, յաղթ խաղալով դէպի ծովեզերք: Հանրապետական կառավարութիւնը դրօշի տակ առաւ ամբողջ ժողովուրդը, 275 հազար նոր զինուորներ ճարելով:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ գործադուլ հռչակուեցաւ եւ բազմաթիւ խանութներ փակուեցան, նոր մարզպանին ժամանման առթիւ: Կարգ մը դէպքեր ալ պատահեցան: Բայց կառավարութիւնը պատշաճ յարգանքներն ընծայեց մարզպանին:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ Արաբ կուսակցութիւնները համաձայնութեան եկան, իրենց պատուիրակներու բնարութեան մասին: Մեծ մրափթին ալ իր հաւանութիւնը յայտնեց: Արաբ պատուիրակները պիտի հաւաքուին Գահիրէ՝ Լոնտոն մեկնելէ առաջ:

ՎԻԻՆՆԱՑԻ օրաթերթերը մեծ դժուարութեամբ կը չարունակեն իրենց հրատարակութիւնը: Շատերը փակուած են արդէն: Երկու կարեւոր օրկաններ ալ պիտի դադրին այս ամսու վերջը:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ 200 ռազմական սաւառնակ ապսպրեց Մ. Նահանգներու օդանաւային գործարաններուն: Այս սաւառնակներու չինութիւնը առաջ կը տարուի արագօրէն:

Այրի Տիկին Գ. Շահլամեան, Օ. Հ. Շահլամեան, Այրի Տիկին Զը-պուղեան, Այրի Տիկին Թորոսեան, Շահլամեան, Զպուղեան, Թորոսեան, Հիւսեան, Սարաճեան եւ Սաղրեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով, ծաղկեպսակով եւ կամ բարեգործական նպատակներու իրենց նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր եւ աղգականին յաւէտ անմոռանալի

ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Ու կը ծանուցանեն թէ յառաջիկայ կիրակի, 15 Յունուար, ժամը 11ին Պօմոնի Հայոց եկեղեցին յատուկ հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Խի-լէ - Մուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէի

15 Յունուար, կիրակի, ժամը 3ին «Արմէնեան» սրահին մէջ

կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻի ԴՊՐՈՑ. ՏԻԿ. Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Յունուար, կիրակի կէսօրէ 2.30ին

Ճովիանճէսեան սրահին մէջ, **13, rue Pierre Curie, Bicêtre, Métro: Porte d'Italie**

Զարդարուած ոտնածառ, երգեր եւ արտասանութիւններ երկսեռ աշակերտներու կողմէ: Մուտք՝ 2 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 19 Յունուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսքէ, Փարիզ: կը դասախօսէ Ֆրանսերէն՝ Պ. ԲՕԼ ՏԻՒ ՎԷՌԻ, նիւթ ունենալով՝ իր գիրքը՝ «La Passion de la Cilicie»: Երեկոյթի նախագահ Պ. Լ. Կ. Կէրտան:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ջութակի ունևուրածանօթ վիրտուոզ

ՖԻԼԻՔ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 9ԻՆ

ՖՈՒԼԻՔՍԷի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՑԱՆՑԱԳԻՐ.— Քօցարթ, Սարազաթ, վիթալի, Ազգազարեան, Քրայզլեր, կրանսատոս, փականինի, Մուսորսքի՝ դաշնակ՝ Տիկ. ՄԻՒՐՂԱՆ ԱՆՏՐԷ:

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք: Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place Jules Guesde,** Պ. Տ. Զօրիկեան, **5 Avenue Camille Pelletan** եւ Պ. Գ. Ծերիկեանց, **13 Rue des Dominicaines:**

ԱՄՍՕՐԵԱՑ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

ԵՒ **ՀԱՅԱՒԱԲՆԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ** ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր

իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պոսքէ, Փարիզ:

Ընտիր օրքէսթր. ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Անդրանիկ Արիմեան (Սեբաստացի) կը ծանուցանէ թէ՝ կիրակի, 15 Յունուար, Սէնթ-Անթուանի Ս. Մատթէոս մատրան մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ իր հօրեղբօր՝

ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՀԵՐՈՍ ՄՈՒՐԱՏԷ,

իր հօրը, միւս հօրեղբայրներուն, ինչպէս նաեւ Արիմեան գերդաստանի բոլոր նահատակներու եւ ննջեցեալներուն համար: Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՀԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Իսի-լէ-Մուլինոյի եւ շրջականերու բոլոր արթիզանները, որոնց ինքնութեան թուղթերը մերժուած են, եւ բոլոր վաճառականները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին վաղը, երկուշաբթի իրիկուն, 16 Յունուար, ժամը 9ին «Արմէնեան սրահին մէջ (վերնայարկը) 2, րիւ տը լա Տէֆաճս, Իսի լէ Մուլինօ, խորհրդակցելու համար կառավարութեան մօտ կատարուելիք դիմումի մը մասին: Ամէնուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բարձր անձնաւորութիւններու ներկայութիւնը ապահովուած է:

ՕՒՇԱԿԱՏԵՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑ խաչի Անկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 18 յունուար, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Միասին լսելէ անդամատերերը:

ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Métro: Louis Blanc et Jaurès
261, Rue du Fbg. St. Martin

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

Ներկայացում եւ պարահանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԳԵՐՏԻ ԵԻ ՇՐՋ. ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵԻ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիւ ժան կուժօն, Մէթրօ Շանզ Էլիզէ - Քլէմանսօ

կը ներկայացուի ՍՐՏԻՆ ՄԱԼ ՍԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԻՒԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝

ՓՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱԶԱԶԵԱՆ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ:

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թաւխտ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը 6ին 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդմէջ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻԻ:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրասուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Մ. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), հանդէսին օրը կիջէն:

Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆր.: Փոքրիկներու 3 ֆրանք:

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ չինքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:
ԿՐ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:
Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Menilmontant, Paris (20)

ԴԵՐՁԱԿ ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ուզուի փոխանակել սկսնակ վարժուհիներու համար սեւ դաշնակ մը (piano d'étude) ճեռք մը հագուստի եւ փարտրսիւի փոխարէն: Դիմել՝ առաւօտները ժամը 9—10, Տիկին Տէօվլէթեանի, 3 Rue de Tombouctou, Paris (18):

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՉՔ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Աթեներեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Fourrure des St. Bernard
ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕՒԼԵԱՆ
Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տարեկան ապրանքներ՝ զեղչեալ գիներով, Ընտիր արժանիքներ, իրական մօրթեր, փիթուններ, պուտներ, օձիքներ, գաբեր, վերարկուներ եւայլն:
Կը չինենք չափու վրայ ժանքօներ՝ գանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:
Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ փանաճը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մուտքը՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès-Roch. Tél. Montmartre 96-70

Կ' ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուին չատ մաքուր կար դիացող քոնֆէքսիոնէօղներ, corsage, short, եւ toile costumeներու համար:
Դիմել 24, Rue Gustave Courbet, Bagneux, Arrêt Grange Ory.

Բացուած է ՐԱՖՖԻ *ճաշարանի*
աշխատասիրի նուագի շրջանը
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն միչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:
ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաւրածաճոբ կովկասեան շաշլիկով:
Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

ՐԱՖԻ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաթոդէ քաղաքա... եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օդին ... ՐԱՖԻ ՏԻՒԶ, Ջգուշացէք արուեստական օդիներէ ... ձեր պատմրքաք կ'այլէ ... գիմիկոնները ջուր կը խմցնէ ... եւ կր վնասէ ձեր առող... ուժեղան: Խմեցէք միայն ՐԱՖԻ ՏԻՒԶ որուն անո... ըատ, կազդուրիչ եւ աֆրոդ... ճաշերէ ըլլալը ճաստատուած է:
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—69

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 17 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3940

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԵԿԱԾ ՉԷ՞ ՇԱՐԺԵԼՈՒ

— oo —

Արհեստաւորներու օրէնքին գործադրութիւնը կատարեալ չուարման մատնած է բազմաթիւ հայրենակիցներ, Փարիզի թէ գաւառի մէջ:

Խեղճերը ի զուր ելք մը կը փնտռեն, աջ-ձախ իյնալով, մէկուն միւսին պաշտպանութեան ապաւինելով: Երբեմն ալ ժողովներ կը գումարեն, ինչպէս կ'երեւայ թերթերու յայտարարութիւններէն:

Տակաւին աչքի առջեւ չունինք նոր կացութեան ամբողջական պատկերը:

Բայց եւ այնպէս, ինչ որ կ'իմանանք օրը օրին, Փարիզէն եւ գաւառէն, սեւ հեռանկար մը կը պարզէ մեր աչքին առջեւ:

Իրազեկ մը՝ Լիոնէն, աւելի քան հարիւր կը հաշուէ այն հայ արհեստաւորները որոնք դատապարտուած են փակելու իրե՛նց խանութները, համաձայն վարչական իշխանութեան հրահանգին:

Անշուշտ կացութիւնը աւելի փայլուն չի կրնար ըլլալ Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: (ժամանակն է որ մեր թղթակիցները նիւթեր հաւաքեն այս մասին,— փաստացի տեղեկութիւններ եւ թուանշաններ, որոնք ի հարկին կրնան օգտակար ըլլալ, որ եւ է դիմում կատարուած ատեն):

Արդ, ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են, չարիքը մեղմացնելու համար:

Ինչպէս բացատրած էինք անցեալ շաբթու, անօգուտ են մասնակի ձեռնարկները եւ անհատական դիմումները: Աւելի քան երբեք ժամանակն է հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելու, նախապէս լայն խորհրդակցութեան մը հրաւիրելով բոլոր իրաւասու մարմինները:

Կը կարծենք թէ քիչ մը երկար տեւեց այդ մարմիններուն լռութիւնը, սկսելով դոյզ Օֆիսներէն:

Լռութիւնը հոգածութեան եւ աշխատանքի նշան է, շատ մը պարագաներու մէջ:

Արդեօք այդպէ՞ս է նաեւ ներկայ տագնապին մէջ, թէ պարզապէս թմրութիւն կամ խուսափում կը նշանակէ:

Գոնէ որ եւ է զեկուցում հրատարակած ըլլային, լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը, որ անհամբեր բարի լուրի մը կը սպասէ:

Որքան ալ աննպաստ ըլլան պարագաները, ներելի չէ վճիռներ արձակել ի յառաջագունէ, չքմեղացնելու համար տիրող անգործութիւնը:

Մանաւանդ որ, ինչպէս ուրիշ տագնապներու ատեն, այս անգամ ալ առաւել կանուխ արթնցողը կրնայ «ազգի ներկայացուցիչ» դառնալ եւ յիմար – իմաստուն ձեռնարկներ կատարել:

Իրաւասու համարուած մարմինները հարկաւ նիւթեր ունին ձեռքի տակ, եւ իրաւագիտական քննութիւն մըն ալ կատարած են, ձեւակերպելու համար որ եւ է դիմում:

Իսկ եթէ այս նախնական աշխատանքին մէջ ալ թերացած են, այն ատեն թող քաջութիւնն ունենան հրապարակաւ պարզելու իրենց տեսակէտը, որպէսզի ամէն մարդ իր գլխուն ճարը նայի:

Հակառակ այնքան փորձառութեանց, գաւառը ամուր կառչած է Փարիզէն, եւ լոյս մը, յոյս մը կը փնտռէ: Կը կարծէ թէ բաւական է որ քով քովի գան Լոյս - Քաղաքին մէջ թառած գոյգոյն երեւելիները, ելք մը գտնելու համար:

Մենք յաճախ բացատրած ենք թէ ի՛նչ իրական ուժ կը կը ներկայացնէ այդ չքախումբը:

Բայց, հիմա ժամանակը չէ ակադեմական վիճաբանութեանց դուռ բանալու:

Քանի որ անճար բազմութիւնները նորէն Փարիզ են ուղղած իրենց աչքերը, մայրաքաղաքի երեւելիներուն կ'իյնայ ապացուցանել, արժեցնել իրենց գոյութիւնը: Իբրեւ մարմին կամ իբրեւ անհատ:

Մեծ բան մը չէ սպասուած աշխատանքը: Ոչ ալ աննախընթաց նորութիւն մը, ուրիշ առթիւ կատարուած ըլլալով (10 առ հարիւրի օրէնք, «անկանոն»ներու խնդիր, գործազրկութեան նպաստ եւայլն):

Իսկ եթէ տակաւին կանխահաս կը նկատեն որ եւ է դիմում, այն ատեն թող բարի ըլլան զանազան հրահանգներ ուղղելու, շրջանէ շրջան կամ հրապարակաւ, որպէսզի ժամանակ չկորսուի:

Այս թելադրութիւնը կ'ընենք այն ենթադրութեամբ թէ իրաւասու մարմինները քիչ մը աւելի բան գիտեն կամ գիտնալու են, իրենց պաշտօնին բերումով:

Այս առթիւ, կրնան օգտակար ըլլալ նաեւ այն տարրերը որոնք զանազան խորհրդակցութիւններ եւ թերեւս ալ դիմումներ կատարած կամ ծրագրած են մինչեւ հիմա:

Մէկ խօսքով, անհրաժեշտ է լարել բոլոր ուժերը, կարելին փորձելու եւ գոնէ վրան-բաց անիրաւութիւնները կանխելու համար:

Երբ հարիւր «դատապարտեալներ» կը հաշուեն միայն Լիոնի մէջ, կրնաք երեւակայել թէ քանի հարիւր բոյներ պիտի քանդուին Փարիզէն Մարսէյլ, եթէ օրէնքը գործադրուի մեքենաբար, իր ամբողջ խստութեամբ ...

Անհատներ չեն որ մոխիրի վրայ պիտի նստին, այլ ամբողջ ընտանիքներ, որոնք ոչ միայն իրենց ճակտի քրտինքով կ'ապրէին, այլեւ կ'օգնէին երկրին տնտեսութեան:

Իսկ վա՞ղը: Հապա եթէ նորէ՞ն գաղթեն, ճարահատ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

— oo —

Արմատական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն բացառիկ նիստ մը գումարեց շաբաթ օր, քննելու համար կարգ մը ստիպողական խնդիրներ: Այս առթիւ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն կուսակցութեան նախագահն է: Ստորեւ՝ ճառին հիմնական մասերը.

— « Տասը ամիս առաջ իշխանութիւնն ստանձնելով, մենք յայտարարեցինք թէ ազգ. պաշտպանութիւնը մէկ ամբողջութիւն կը կազմէ: Դէպքերը եւ մեր գործունէութիւնն ալ հաստատեցին այս պարագան: Անգամ մը եւս հարկադրուած եմ յիշեցնել թէ միշտ զուգադիպութիւն մը տեղի կ'ունենար մեր ներքին անկարգութեանց եւ արտաքին դժուարութեանց միջեւ: Ամէն անգամ որ կառավարութիւնը տկարացած կամ վտանգուած կ'ըլլար, արտաքին դժուարութիւններն ալ կ'աւելնային: Ընդհակառակն, ամէն ինչ որ կը նպաստէ մեր ներքին վերակազմութեան, միեւնոյն ատեն կ'օգնէ բարձրացնելու Ֆրանսայի վարկը եւ նուազեցնելու առնոր սպառնացող վտանգները: Բայց, տասը ամիսէ ի վեր մեր կառավարութիւնը հարկադրուած էր պայքարիլ երկու ճակատներու վրայ միաժամանակ: Նախ՝ ստիպուեցաւ զսպել անհասկացողութիւնը, չարակամութիւնը, մինչեւ անգամ հաւաքաբար մշակուած աՀարկու ձեռնարկներ, ինչպէս անցեալ նոյեմբերի քաղաքական ընդհ. գործադուլը: Միեւնոյն ատեն հարկ էր ճակատիլ արտաքին դժուարութեանց դէմ: Այսպիսի կացութիւն մը չէր կրնար անվերջ տեւել: Օրերը լեցուն են դժուարութիւններով եւ հոգերով եւ կառավարութիւնը իրաւունք ունի պահանջելու որ Ֆրանսայի եւ իր կայսրութեան ամբողջութիւնը, ազգին կենսական շահերը բացարձակ առաջնութիւն ունենան ներքին քաղաքականութեան բոլոր հոգերուն վրայ: Ձեզի ծանօթ է կառավարութեան քաղաքականութիւնը,— խաղաղութիւն եւ ազգ. պաշտպանութիւն: Կառավարութիւնը չուզեր որ եւ է բան վտանգել, բայց չուզեր նաեւ որ եւ է բան լքել: Ան ժլատ է Ֆրանսացիներու արիւնին համար, բայց եւ արթուն կը հսկէ Ֆրանսայի շահերուն վրայ: Ան իր ամբողջ կորովը պիտի նուիրէ խափանելու ընդհարում մը որ կրնայ վերջ տալ արեւմտեան քաղաքակրթութեան: Բայց, պիտի չընդունի որ Ֆրանսայի դիրքը եւ շահերը վէճի ենթարկուին, բռնութեամբ կամ խորամանկութեամբ: Դէպքերը պէտք եղածէն աւելի իրաւունք կուտան մեզի: Երանի թէ անոնք բանային բոլոր աչքերը: Ֆրանսացիներու առաջին պարտականութիւնն է աշխատիլ: Սակայն աշխատանքը օգուտ չունի, եթէ իր պտուղները չտայ բարեկարգութեան եւ ներդաշնակութեան մէջ: Հետեւաբար, անհրաժեշտ է որ ամէն օր աւելի ամրապնդուի ֆրանսական միութիւնը: Միայն այս գնով կրնանք յառաջ տանիլ այն արտաքին քաղաքականութիւնը որ կ'ուզէ փրկել թէ՛ խաղաղութիւնը թէ՛ Ֆրանսան »:

*** Քաղաքական բանաձեւի քննութեան ատեն, ծերակուտական էմէ Պէրթօ փաստացի ճառ մը խօսելով, ազդարարեց.

— « Եթէ Իտալիա մնայ Պալէարեան կղզիներուն մէջ, հաստատելով Ֆրանսայի եւ Հիւսիսային Ափրիկէի հաղորդակցութեանց վրայ, այլեւս վերջացած է ֆրանսական կայսրութիւնը»:

Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, 1500 պատգամաւորները շնորհաւորեցին կառավարութիւնը՝ իր արտաք. քաղաքականութեան համար եւ վստահութիւն յայտնեցին ներքին քաղաքականութեան մասին: Այս առթիւ բաղձանք յայտնուեցաւ որ բարեփոխուի ընտրական օրէնքը:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

— oo —

Իտալական ազդարարութիւն մը

— oo —

Անգլիոյ վարչապետը Հռոմէն վերադարձին կանգ չառաւ Փարիզի մէջ, այլ միայն տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական դեսպանին հետ, ճեպընթացին մէջ: Իսկ արտաքին նախարարը, լորտ Հըլիֆաքս, Ժընեւ գնաց, ուր կը գտնուէր իր ֆրանսացի պաշտօնակիցը, Պ. Ժորժ Պոնէ: Այս տեսակցութեան առթիւ, Անգլիոյ ներկայացուցիչը մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց Հռոմի խօսակցութեանց մասին, շեշտելով թէ երկու կողմերն ալ ջերմապէս արտայայտեցին իրենց խաղաղասիրութիւնը: Երկու վարչապետները լայնօրէն յայտնած են իրենց տեսակէտները՝ բոլոր հարցերու եւ մասնաւորապէս Միջերկրականի հաւասարակշռութեան մասին: Գլխաւոր տարակարծութիւնը այն է որ, Անգլիա կ'ուզէ անփոփոխ պահել Միջերկրականի մէջ հաստատուած կացութիւնը, մինչ Իտալիա կը պահանջէ նոր հաւասարակշռութիւն մը հաստատել ի նպաստ իրեն: Բայց բոլոր խօսակցութիւնները տեսական հանգամանք ունին, եւ Իտալացիները որոշ բան մը պահանջելէ առաջ, կը սպասեն սպանիական հարցին լուծման: Հռոմի մէջ համոզուած են թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի յաղթէ եւ այս համոզումը Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն հաղորդած են բացէ ի բաց: Անգլիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը (1938 ապրիլ 16) պիտի գործադրուի: Ուրիշ խօսքով, Իտալիա ետ պիտի քաշէ իր կամաւորները, երբ Զօր. Ֆրանքօ յաղթէ, որ եւ է հողային պահանջ պիտի չներկայացնէ Սպանիոյ, Պալէարեան կղզիներու կամ սպա–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

— • —

Ամէն անգամ որ առիթ կ'ունենամ տեսնելու Մեծ Հիւանդը, կը ձգձգեմ, կ'անձրկիմ, տեսածս գրի առնելու համար:

Եւ չքմեղանքս ալ միշտ բանաւոր կը թուի: (Ո՞վ բանաւոր չի նկատեր որ եւ է պատրուակ, ինքզինքը արդարացնելու համար):

Կ'ըսեմ,— Ի՞նչ հարկ տաք վէրքի մը պէս քրքրել անդամալոյծ հիւանդի մը տառապանքը, ներկայացնել պատկերը անոր անճար ողբերգութեան: Ինչո՞ւ պարբերաբար յիշեցնել տխուր փլուզումը...

Տարիներ առաջ, նոյնքան եւ աւելի ծանր եակատագրի մը մատնուած էր Կոմիտաս վարդապետ, եւ մարդ կ'ըմբռնտանար, զայն գրի առած ատեն: Սիա վերջին զոհը, Արմենակ Շահմուրատեան, նոյնպէս կենդանի նահատակ: Եւ դեռ ուրիշներ ալ, անծուշտ երիտասարդներ, որոնցմէ լուր չունինք ...

Եւ սակայն, խոստացեր էի քանի մը տող գրել վերջերս ընկեր Ահարոնեանի տրուած այցելութեանց մասին: Եւ ահա կը կատարեմ խոստումս, հոգ չէ թէ շատ ուշ:

Անգամ մը այցելած էի, հոկտեմբերի վերջերը, Բժ. Սիվրիհիսարեանի հետ: Սենեակին մէջ նստած՝ խաղող կ'ուտէր, հատիկ հատիկ զատելով, կուտերը հանելով, եւ մեզի ալ հրամցնելով:

— Ճանչցա՞ք...

Միշտ խնդումերես եւ կարծես անգիտակից իր կացութեան, պատասխանեց հաստատական, գլխու եւ ձեռքի շարժումներով:

Այս անգամ հազիւ քանի մը վանկեր կրցաւ արտասանել:

Եւ, ո՞ւրկէ ուր յիշելով որ երկու տարի առաջ Մարսէյլի մայր եկեղեցին տարած էինք զինքը, հասկցուց որ նորէն երթանք:

Կը թուէր թէ ուրիշ անգամ աւելի կազդուրիչ եղած էր տպաւորութիւնս:

Երկրորդ այցելութիւնը տեղի ունեցաւ նոյեմբեր 29ին, տեղատարափ անձրեւի մը տակ, ընկերակցութեամբ ընկերներ Ս. Վրացեանի եւ Յ. Պալեանի: Նորէն բժիշկն էր որ կ'առաջնորդէր, նախապէս ժամադրութիւն առած ըլլալով Տիկին Նուարդէն:

Ահարոնեան միշտ խաղող կ'ուտէր, հատիկ - հատիկ, նոյն ժպիտը դէմքին վրայ:

— Օ՛, օ՛, այո՛... այո՛...

Տարիներէ ի վեր առաջին անգամ էր որ կը տեսնէր ընկեր Վրացեանը: Կը ջանար բառ մը աւելի արտաբերել, կամ գէթ շարժումներով արտայայտուիլ:

— Ամէն տեղ ընկերները ձեզ կը հարցնեն միշտ, եւ ապաքինում կը մաղթեն:

Աչքերը կը փայլին ուրախութենէն եւ կը փորձէ շնորհակալութիւն յայտնել:

Ցանկարծ դառնալով ընկեր Վրացեանի, կը սկսի համրել, մատներուն վրայ.— Մէկ, երկու, երեք, չորս...

Բոլորս կ'անձրկինք, հասկնալու համար իմաստը: Արդեօք միւս աւագ ընկերնե՞րը կը հարցնէ:

— Չէ՛, չէ՛... մէկ, երկու, երեք, չորս, հինգ...

Եւ կիսատ խօսք մը որ ըսել կ'ուզէ՝ այստեղ: Ցետոյ,— ի՞նչ...

Ի վերջոյ կ'իմանանք որ ըսել կ'ուզէ,— հինգ տարիէ ի վեր ո՞ւր էիր, ի՞նչ կ'ընէիր:

Եւ Վրացեան պատմեց իր զանազան այցելութիւնները, մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա:

Եւ այսպէս ամէն մէկը իր կարգին հին ու նոր յուշեր արթնցուց, միշտ զգուշանալով նեղել:

Երբ կը բաժնուէինք, դիտել տուի բժիշկին.

— Այս անգամ աւելի շատ բառեր կրցաւ արտասանել:

— Միշտ այսպէս է, երբեմն բոլորովին կ'անձրկի, երբեմն ալ կը բացուի: Ընդհանուր վիճակը շատ լաւ է, եւ սակայն...

Այո, եւ սակայն... պէ՞տք էր քրքրել այս վիշտը...

Վ.Ա.Հ.

Սուրիոյ խնդիրը Երեսփ. Ժողովին առջեւ

— oo —

Երեսփ. Ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, Հարցապնդումներու ընթացքին, Պ. Ֆէլիքս Կոա պարզելով իտալական ճընշումը ֆրանսական կայսրութեան դէմ, յուզեց նաեւ Սուրիոյ խնդիրը: Այս առթիւ դժգոհութիւն յայտնեց որ ֆրանքօ-սուրիական դաշնագիրը պիտի չներկայացուի երեսփ. ժողովին, գոնէ առանց խորունկ փոփոխութեանց: «Արդ, Իսմանիբէ, Լը Փոփիւլէռ, Լա Տէփէշ տը Թուլուզ կը բողոքեն որ դաշնագիրը չի վաւերացուիր: Իտալական մամուլն ալ կը բողոքէ: Կը կարծէ՞ք թէ չիտակ ուղղութիւն բռնած կ'ըլլաք յանգելով «Փոփոլօ տ'Իթալիա»յի եզրակացութեան: Կ'ըսեն թէ անկարգութիւններ պիտի ծագին Դամասկոսի մէջ, նման Պաղեստինի, եթէ դաշնագիրը չվաւերացուի: Արդ, այժմ Դամասկոսի մէջ գիտեն որ դաշնագիրը պիտի չվաւերացուի: Ո՞ւր են խռովութիւնները »:

Սակայն եւ այնպէս բանախօսը դիտել տուաւ թէ Սուրիոյ ազգայնական կառավարութիւնը իսկ եւ իսկ հակաֆրանսական քաղաքականութեան մը կը հետեւի, թէ կը հեռացնէ ֆրանսացի պաշտօնեաները եւ թէ Սուրիոյ երեսփ. ժողովը քանի մը օր առաջ բանաձեւ մը քուէարկած է, ընդունելով հատուցում վճարել անոնց որ կռուեցան Ֆրանսայի դէմ, 1925 - 26: «Մենք անձնապաշտութեան քաղաքականութիւն մը վարեցինք Սուրիոյ մէջ, վերջին երկու տարիներու ընթացքին: Ուրախալի է որ Ֆրանսա այժմ կ'ուզէ վերադնահատել այդ քաղաքականութիւնը »:

*** Պ. Վիէնօ, ֆրանքօ-սուրիական դաշնագրին հեղինակը չորս յօդուած հրատարակեց ընկերվարական պաշտօնաթերթին մէջ, պարզելով ամբողջ անցուդարձը: Իր կարծիքով, արկածախնդրութիւն է մերժել դաշնագրին վաւերացումը:

— oo —

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ բոլշեւիկեան յեղափոխութենէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով խորհրդային քաղաքացիները պանան ճաշակեցին յունուար 14ին: Ապրանքը եկած էր Հարաւ. Ամերիկայէն եւ չակայ հանուած քիլօն 15 ռուբլիի:

500 ՕՏԱՐ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐ, որոնց 300ը Ռուսեր են, մօտերս պիտի միանան չինական բանակին: Չինական կառավարութիւնը, որ վերջերս 200 օդանաւ գնած էր Ամերիկայէն, պաշտօնապէս կը հաստատէ այս տեղեկութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(Շ. էջ տեղը տես)

Հայկական Սովետական Գրականության մասին խոսելիս, մենք չենք կարող չանդրադառնալ այն հանգամանքին, որ մեր գրականությունը ծնվել է ոչ թե դատարկ տեղում, այլ ունի իր ուրույն ավանդները, որոնք ամրապնդել են նրա ազգային ինքնատիպությունը, նրա ազգային դիմագիծը։ Հայ գրականությունը ունի հարուստ անցյալ, որի ամենաբարձր գագաթներից մեկը Մեսրոպ Մաշտոցն է։ Նա ստեղծեց հայոց գրերը, որոնք հետագայում դարձան հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքի ամենաթանկ գանձը։ Հայ գրերի ստեղծումը մեծ նշանակություն ունեցավ հայ ժողովրդի մշակույթի զարգացման համար։ Հայ գրերի ստեղծումից հետո հայ ժողովուրդը ստեղծեց հարուստ գրականություն, որը ներկայացնում է մեծ արժեք ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև համաշխարհային գրականության համար։

Հայ գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկը Խորենացին է, որի «Հայոց պատմությունը» մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև հարևան ժողովուրդների պատմության համար։ Խորենացին ապրել և ստեղծագործել է 5-րդ դարում, երբ հայ ժողովուրդը ենթարկվել էր պարսկական լծի ծանր հարվածներին։ Խորենացին իր գրքում ոչ միայն նկարագրում է հայ ժողովրդի պատմությունը, այլև ոգևորում է նրան պայքարելու ազատության համար։

Հայ գրականության մեծ ներկայացուցիչներից մեկը Եղիշեն է, որի «Վարդանանց պատմությունը» հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի մասին է։ Եղիշեն ապրել է 5-րդ դարում, երբ հայ ժողովուրդը ենթարկվել էր պարսկական լծի ծանր հարվածներին։ Եղիշեն

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՈՒՆՎՈՂ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանի պետական մանկավարժական վարժարանի համար ընդունվող վարժարանային հանրագիտական ժողովի նիստը կայանալու է 1939 թվականի հունվարի 25-ին, ժամը 10-ին, վարժարանի շենքում։

Ժողովի օրակարգում է դրված հետևյալ հարցերի քննությունը.

1. Վարժարանի 1938 թվականի տարեկան հաշվետվության մասին զեկուցում։
2. Վարժարանի 1939 թվականի տնտեսական պլանի մասին զեկուցում։
3. Վարժարանի 1939 թվականի ուսումնական պլանի մասին զեկուցում։
4. Վարժարանի ուսումնական ծրագրերի մասին զեկուցում։
5. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։
6. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։
7. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։
8. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։
9. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։
10. Վարժարանի ուսումնական ձեռնարկների մասին զեկուցում։

Ժողովի նիստը կայանալու է 1939 թվականի հունվարի 25-ին, ժամը 10-ին, վարժարանի շենք

նիական Մարոքի մասին: Մուսոլինի այս առթիւ ամէն հաւաստիք տուած է Անգլիոյ վարչապետին :

*** Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնական օրկանը զեկոյց մը հրատարակեց, տեղեկութիւններ հաղորդելով Հռոմի խօսակցութեանց մասին: Զեկոյցը կը հաստատէ թէ Մուսոլինի եւ պիտի կանչէ իր վերջին կամաւորը, եթէ կարմիրներն ալ այնպէս ընեն եւ ճանչցուի Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը: Գալով Ֆրանքօ-իտալական յարաբերութեանց, Մուսոլինի բացատրած է թէ Սպանիոյ խնդիրը բաժնած է եւ խորապէս կը բաժնէ երկու երկիրները եւ թէ սպանիական պատերազմէն վերջն է որ կարելի պիտի ըլլայ վերաքննել կացութիւնը: «Սպասելով այդ օրուան, ժամանակը չէ խօսելու իրաւարարութեան, միջնորդութեան, չորսերու կամ երեքներու խորհրդաժողովի մասին»:

Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ խօսակցութիւններ եղած են նաեւ հրէայ տարագիրներու, սպառազինութեանց կրճատման եւ ուրիշ հարցերու մասին: Հռոմի պատասխանատու շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ՝ Չէյմպրլէն – Մուսոլինի տեսակցութենէն վերջ, «ամէն ծայրայեղ յոռետեսութիւն կամ լաւատեսութիւն կանխահաս է»:

*** Զրոյցի մը համաձայն, Անգլիոյ վարչապետը Լոնտոն հրաւիրած է Մուսոլինին, բայց հաւանական է որ Առաջնորդը ղրկէ իր փոխանորդն ու փեսան, կոմս Չիանօ :

Ի՞ՆՉ ԽՕՍԵՑԱՆ Տ ԼԱՏԻԷ ԵՒ ՊԼՈՒՄ

—— oo ——

Շաբաթ առտու Պ. Լէոն Պլում Պ. Տալատիէի ներկայանալով, մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ: Տեսակցութենէն վերջ նախկին վարչապետը յայտարարեց թէ գացած էր պնդելու որ կարելի եղածին չափ շուտ քննուի նոյեմբեր 30ի բանթողներուն ընդհ. ներման օրինագիծը :

Ընկերվարականները մասնաւորապէս կը պնդեն այս կէտին վրայ, իսկ Պ. Տալատիէ որոշած էր վստահութեան խնդիր յարուցանել: Կը թուի թէ այժմ ելք մը կը փնտռուի, համաձայնութեան մը յանգելու համար, ոչ միայն այս հարցին, այլեւ ուրիշ խնդիրներու, մասնաւորապէս արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Խորհրդարանական շրջանակներու մէջ Լէոն Պլումի ձեռնարկը բարենշան կը համարուի, ձախակողմեան հոսանքներու պայքարը մեղմացնելու համար:

Նոյն շրջանակներէն կը հաւաստեն թէ նախկին եւ ներկայ վարչապետները խօսած են նաեւ Գերմանիոյ, Ուկրայնայի, Իտալիոյ եւ Սպանիոյ վերաբերեալ հարցերու մասին:

Լէոն Պլում իր վերջին խմբագրականով ժամանակը եկած կը նկատէ որ Ֆրանսա վերստանայ իր ազատութիւնը սպանիական պատերազմին մէջ: Ուրիշ խօսքով, կը թելադրէ բանալ սահմանագլուխը, ինչպէս կը պահանջէ ընկերվարական օրկանն ալ, վեց ամիսէ ի վեր :

Խորհրդաւոր այցելութիւններ եւ բանակցութիւններ

—— oo ——

Կոմս Չիանօ, Իտալիոյ արտաքին նախարարը, Պելկրատ պիտի երթայ հինգշաբթի օր, իբրեւ հիւր վարչապետ Սթոյատինովիչի: Պերլինէն հասած լուրերու համաձայն, մարաջախտ Կէօրինկ ալ Պելկրատ պիտի երթայ միեւնոյն օրը, եւ իր եաեւէն պիտի հասնի նաեւ Հունգարիոյ արտաքին նախարարը, կոմս Չաքի, որ Պերլին կը գտնուի այս միջոցին: Ուրեմն, չորս պետութեանց ներկայացուցիչները ժամադրուած են Եուկոսլավիոյ մայրաքաղաքին մէջ, քննելու համար շարք մը խնդիրներ որ սերտ կապ ունին միջազգային կացութեան հետ :

Իտալական եւ գերմանական թերթերը կը չեշտեն թէ Հունգարիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը փոխուած եւ սերտօրէն մօտեցած է Հռոմ – Պերլին առանցքին :

Յաջորդ շաբթու Գերմանիոյ արտաքին նախարարը պիտի երթայ Վարշաւա, ուր պիտի այցելէ նաեւ կոմս Չիանօ, յառաջիկայ փետրուարին:

Իրագեկներ կապ մը կը տեսնեն այս խորհրդաւոր այցելութեանց եւ Ուկրանիոյ անջատման հարցին միջեւ: Կ'ըսուի թէ Գերմանիա մասնաւոր ծրագիր մը մշակած ըլլալով այս մասին, կ'ուզէ ապահովել Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ աջակցութիւնը :

Քաղաք մը եւս իյնաւ Սպանիոյ մէջ

—— oo ——

Սպանիոյ ազգայնական բանակը յունուար 15ին գրաւեց Թարրակօնա քաղաքը, որ շատ կարեւոր դիրք մըն է Միջերկրականի վրայ, եւ Քաթալոնիոյ երկրորդ գլխաւոր քաղաքը՝ Պարսելոնայէն վերջ: Զօր. Ֆրանքօ այս յաղթութիւնը կը շահի 24 օրուան կատաղի կռիւներէ վերջ, որոնց ընթացքին այնքան ուժգին դիմադրութեան մը հանդիպեցաւ: Հանրապետական բանակը Թարրակօնան լքեց, անօգուտ համարելով որ եւ է դիմադրութիւն :

Այժմ ազգայնական զօրքը կը ճգնի գրաւել ուրիշ կարեւոր դիրք մը, Փուկչէրդա, ուղղակի սպառնալով Պարսելոնայի: Հանրապետական բանակը զէնքի տակ առաւ 18–55 տարեկանները, վերջնական դիմադրութիւնը փորձելու համար :

Ազգայնականները մէկ օր առաջ ալ գրաւած էին Վալս քաղաքը, որ 70 քիլոմեթր հեռու է Պարսելոնայէն: Տակաւին երեք ահարկու լեռնաշղթաներ պէտք է անցնի Զօր. Ֆրանքոյի բանակը, պաշարելու համար Պարսելոնան :

Ազգայնական հրամանատարութիւնը փառաբանելով նոր յաղթանակը, կ'աւելցնէ թէ 1650 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն գրաւուած է վերջին կռիւներու ընթացքին :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց նոր ծանուցագիր մը ուղղել Ճափոնի, վճռապէս պահանջելով յարգել բաց դուռի քաղաքականութիւնը, այլապէս ազդու միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, ի հարկին խորհրդակցելով Մ. Նահանգներուն հետ :

ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ օգնութեան կոմիտէին կազմութեան առթիւ, համակրանքի խօսքեր արտասանեցին արտաքին նախարարը, Փարիզի կարտինալը եւ ուրիշ ականաւոր անձեր: Կոմիտէն աւելի սերտ կապեր պիտի հաստատէ զանազան վարչութեանց հետ, տարագիրներու կացութիւնը բարւոքելու համար :

ՀԱՑՓԱՅԻ ծխախոտի գործարանը, որ արաբական սեփականութիւն էր, մոխիր դարձաւ յունուար 14ին: Վնասը կը հաշուեն 200,000 ոսկի :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՅԹՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 յունուար շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ : Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Կարեւոր օրակարգ:

Գալատ

ՔԱՆ - ԼԱՊՈՔԱՅԻ նորակազմ «Ճառաչ» խումբին ժողովը՝ ամէն ամսու առաջին Երկուշաբթին, երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ – ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 18 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ պոսիւէ, Փարիզ: Կը խօսի Պ. ՎՐԱՑԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններու ընդարձակումը եւ պետական կազմակերպութիւնը»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 19 Յունուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ ֆրանսերէն՝ Պ. ՊՕԼ ՏԻՒ ՎԷՕՒ, Նիւթ ունենալով՝ իր գիրքը՝ «La Passion de la Cilicie»: Երեկոյթի նախագահ՝ Պ. Լ. Կ. Կէրտան:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան :

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 19 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ՝ Համաստեղի մասին:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պուաքոլոմպի «Արամ» Ենթակոմիտէի կողմէ

20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, (Ավընիւ Արժանթէօյ, թիւ 149 պիս:

Կը խօսի՝ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթան քաղաքական դէպքերը:

ՍՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

ԵՒ **ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ** ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ:

Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

Ներկայացում եւ պարահանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵՒ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր
8 Ռիւ Ժան Կուժօն, Մէթրօ Շանզ Էլիզէ - Քլէմանսօ

Կը ներկայացուի ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝ ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՅՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ :

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդ մէջ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻԻ:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), հանդէսին օրը կիշէն :

Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆր.: Փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ՑՈՒՑԱՏԵՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑՏ խաչի Անկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 18 յունուար, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Միասին բերել անդամատետրերը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի Փարիզի Մասնաճիւղը կը խնդրէ բոլոր Հայրենակցական, երիտասարդական եւ մշակութային միութիւններէն որոնք հրաւիրագիր չեն ստացած, իրենց ներկայացուցիչները ղրկել 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ, խորհրդակցական ժողովի մը, այսօր, Երեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին (Տահմուրասեանի համար):

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները (1 Նոյ.—10 Յունուար 1939).

Տիկին Ն. Գարամանեան 3000 ֆր., Տիկին Արտէմ Թօփալեան 600 ֆր. (մատաղցու), Տիկին Սպարթալի 600 ֆր., Տիկին Վ. Ճինօրի եւ Յ. Գարադաշեան 500ական ֆր., Տիկին Սօ. Սիսլեան եւ Պ. Զաքարեան 100ական ֆր., Տիկին Ա. Թէրզեան 50 ֆր., Օր. Ն. Տէր Միքայէլեան 30ֆր., Տիկին Սօ. Յարութիւնեան 2 քիլօ թուղ, 10 քիլօ բրինձ, բարեկէր ոմն 3 քիլօ հըրուշակ, Պ. Ն. Տիրացուեան 2 քիլօ ձէթ, 7ուկէս քիլօ անուշ, Պ. Հաճընլեան շաքարեղէն :

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը հաղորդէ իր բարեկամներուն եւ իր հետ գործ ունեցողներուն որ իր նոր հասցէն հետեւեալն է.

Béchiktachlian , 52, Rue Strasbourg , Vincennes (Seine):

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

Կ' Ո Ւ Զ Ո Ւ Ի

Կ'ուզուին շատ մաքուր կար գիտցող քոնֆէքսիոնէօզներ, corsage, short, եւ toile costumeներու համար:

Դիմել 24, Rue Gustave Courbet, Bagneux, Arrêt Grange Ory.

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ՄԻԱԿ ՆՈՒԷՐԸ

Մ Ա Գ Ա Ղ Ա Թ Ն Ե Ր

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառաւոր հատոր մը, 300 ... ցրուած սակաւաթիւ օրինակներ, գլուխները այս հոյակապ քերթ... դագիրքին.—
ՑԱՑԳԱՔԱՂԱՔ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԽԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՔԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՇԱՆԱՍՏԵՂԾԸ Կ'ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՅ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԽԱՐՈՑ ԵՐԳԵՐ
Սուրիա եւ Ֆրանսա 40 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ 50 ֆր.
Ապսպրանքները քացարձակապէս կանխիկ:
Դիմել հեղինակին,
17. Rue Damesme, PARIS

Տ Ո Ք Թ. Ք Ի Ւ Թ Ի Ւ Ք Ե Ա Ն

63 Rue Damrement, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ ելեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ճինճեանի formuleին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մանաւանդ կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ :

Պ Ա Հ Ա Ն Ջ Ե Ց Է Ք

Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի թթուներու կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի աշնանային նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ Կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր համբաւաւոր կովկասեան շաշլիկով :

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

ԴԵՐՁԱԿ ՏՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ուզուի փոխանակել սկսնակ փոքրիկներու համար սեւ դաշնակ մը (piano d'étude) ձեռք մը հագուստի եւ փարթըսիւիի փոխարէն: Դիմել՝ առաւօտները ժամը 9—10, Տիկին Տէօվլէթեանի, 3 Rue de Tombouctou, Paris (18):

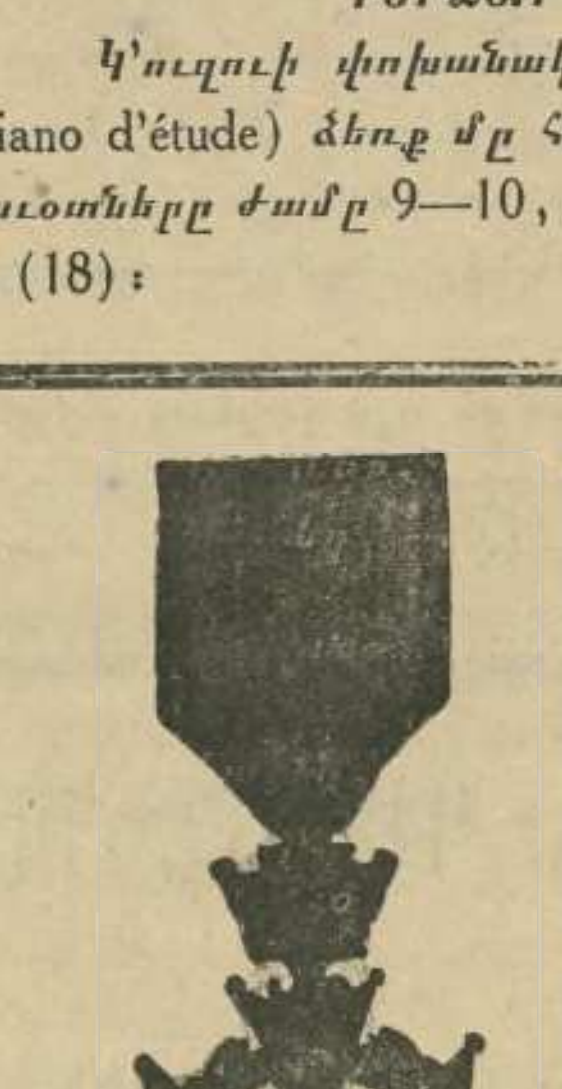

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն անմրցելի գիներով:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ճերմակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22-24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

5 ՍՈ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30 Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՐԱՔԸ ՏԻԻՋ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառնելի պատրաստուած հայկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻՒՋն, ջղուտ արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գիշերները քուն կը խլէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒՋը որուն բարութ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue ...

Dépôt: 7 Rue de la Paix, ...eille. Tél. Dragon 70—...

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 18 Janvier 1939

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3941 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ...

»»» · «««

« Ա՜խ, Միջերկրական...»: Այս հառաչանքն է որ կը լսուի ամէն կողմ, երբեմն մեղմ, երբեմն փոթորկաձայն, ղառնալով տեսակ մը ազդանշան :

— « Մեր ծովը», կ'աղաղակէ Իտալիա :

— Կենսական հանգոյցը իմ կայսրութեան հաղորդակցութեանց, կը մըլտայ Մեծն Բրիտանիա :

— Մի՛ մոռնաք որ ես ալ կայսրութիւն մը ունիմ այդ ափերուն վրայ եւ աւելի հեռուները, կը յիշեցնէ Ֆրանսա :

— Թէեւ հեռու եմ ծովէն, բայց չեմ կրնար անտարբեր մնալ անոր կացութեան մասին, կ'ազդարարէ Գերմանիան:

Եւ Միջերկրականը, միշտ խորհրդաւոր ու պչրուն, ինչպէս իր կապոյտը, կամ չառաչուն՝ ինչպէս իր ալիքները, փոթորիկի պահուն, կը շարունակէ մնալ ահաւոր փորձութիւն մը բոլորին համար :

Շատեր կը զարմանան թէ ի՛նչպէս այսքան երկար տեւեց Սպանիոյ եղբայրասպան պատերազմը, լրջօրէն զրաղեցնելով հարեւան թէ հեռաւոր պետութիւններ: Մինչեւ անգամ սպառնալով նոր փոթորիկ մը պայթեցնել, այս անգամ բուն աշխարհակալներուն միջեւ :

Մէկ բառ է պատասխանը,— Միջերկրակա՜ն:

Սպանիացիները իրար կը մորթեն, որպէսզի կարելի ըլլայ պահպանել կամ փոփոխել Միջերկրականի հաւասարակշռութիւնը: Ու մինչ արիւնը գետերով կը հոսի եւ մարդիկ չեն գիտեր թէ ո՛ր կողմը պիտի յաղթէ, ֆաշական Իտալիան կ'ազդարարէ.— կամաւորներս եւ զէնքերս կը մնան, մինչեւ Ֆրանքոյի վերջնական յաղթանակը: Այնուհետեւ կը խօսինք հաւասարակշռութեան, մեր պահանջներու, Ֆրանսայի տեսակէտներու մասին:

Ուրեմն, նախ Պարսելոնա,— արեւմտեան Միջերկրական, յետոյ անցնելու համար դէպի հարաւ եւ արեւելք:

Հռոմ–Պերլին առանցքը սկիզբէն ի վեր վճռական դիրք բռնած ըլլալով սպանիական պատերազմին մէջ, կը շարունակէ անտեսել զանազան յանձնաժողովներու որոշումները, եւ օր առաջ ապահովել յաղթանակը :

Մինչ այս մինչ այն, երկու երկիրներուն մամուլը կը պատրաստէ միտքերը, գալիքին համար :

Այս տեսակէտէն խորապէս ուշագրաւ է գերմանական հեղինակաւոր թերթի մը, «Ալկէմայնէ Ցայթունկ»ի յօդուածը, որուն ամփոփումը կ'երեւայ քիչ անդին :

Ինչպէս կը բացատրէ «Թանին»ի երբեմնի խմբագրապետը, Հիւսէյին Ճահիտ, «Իտալացիներուն պահանջածը եւ Գերմանացիներուն պաշտպանածը Միջերկրականի բաժանումն է»:

— « Գերման թերթին հրատարակութիւններէն կը հասկնանք որ, Իտալիա Արեւելքի մէջ ալ բաժին կ'ուզէ եւ իր այս պահանջը գերման մամուլին, այսինքն գերման կառավարութեան մօտ լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ ու կը հաստատուի անոր կողմէ :

Գերման թերթը ըսելէ յետոյ թէ Իտալիա չպիտի գոհանայ վերջերս ցնցուած 1935ի համաձայնութեամբ, որովհետեւ անոր մէջ խոստացուած առաւելութիւնները խիստ աննշան են բաղդատմամբ 1915ին եղած խոստումներուն, յանկարծ նիւթը Սուրիոյ հովանաւորութեան հարցին փոխադրելով, կը բողոքէ թէ «հիմնովին չէ լուծուած Սուրիոյ նման Մերձաւոր Արեւելքի հովանաւորութեան հարցը »:

Եւ հաւատալո՜վ թէ Ֆրանսա կրնայ օր մը ձգել Սուրիոյ հոգատարութիւնը , տեղ բանալու համար Իտալիոյ, Թուրք հրապարակագիրը այժմէն Թուրքիան խնամակալ կամ զինակից կը կարգէ: Ու կը սպառնայ, ի լուր աշխարհի.

— « Եթէ ընդունինք իսկ թէ Ֆրանսացիները ո եւ է վնաս պիտի չունենան Սուրիան ուրիշներու տալով, նման արարք մը գործելու դոյզն իրաւունք մը իսկ չեն կրնար ունենալ: Հետեւաբար, Իտալիոյ Սուրիա գալը՝ միայն պատերազմական արշաւանքով մը յաղթութիւն մը ձեռք բերուած պարագային կրնայ ըլլալ:

Տարակոյս չունինք թէ, Սուրիացիները ի՛նչ կերպով պիտի դիմագրաւեն նման արշաւանք մը, բայց ստիպուած ենք յայտնել թէ՝ Սուրիոյ վրայ ո եւ է օտար պետութեան աշխարհակալի հանգամանքով տեղաւորուելու ձեռնարկը, մեր, Թուրքերու կողմէ ալ վճռական բողոքով եւ արգելքով մը կը դիմաւորուի »:

Անշուշտ պատահական չէ Թուրքերու այս իրարանցումը , լրագրական յօդուածի մը առթիւ:

Անոնք շատ լաւ կը զգան թէ՝ ինչ որ Միջերկրականի հաւասարակշռութիւն կամ ազդեցութեան պայքար կը կոչեն, իվերջոյ կրնայ հասնիլ մինչեւ Թրքական ափերը: Մանաւանդ որ, իտալական թէ գերմանական թերթերը այլեւս բացէ ի բաց կը խօսին 1915ի դաշնագրի, ուրիշ խօսքով՝ Իտալիոյ դէմ կատարուած անիրաւութեանց մասին:

Այսպէս կամ այնպէս, հանգոյցներ կան որ չեն քակուած տակաւին:

Այդ հանգոյցներէն մէկը, արեւմտեան — սպանիականը —, հետզհետէ կը մօտենայ իր վախճանին: Ոչ թէ բուն Սպանիացիներու ազատ կամքով, այլ համաձայն միջազգային աշխարհակալութեան շահերուն :

Երկրորդ հանգոյց մը — հարաւային — ափրիկեանը, սերտօրէն կապուած այն մասին հետ որ կը կոչուի արեւելեան եւ որ շատ աւելի բարդ հանգամանք մը կը ներկայացնէ, քան կ'ենթադրուի :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

— oo —

Զօր. Ֆրանքօ դէպի Պարսելոնա

— oo —

Արտաքին նախարար Պ. Ժորժ Պոնէ ճառ մը խօսելով Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին առջեւ, յայտարարեց թէ Միջերկրականի խաղաղեցման համար անհրաժեշտ է որ ետ կանչուին Զօր. Ֆրանքոյի բանակին մէջ ծառայող օտար կամաւորները: Նախարարը բացատրեց նաեւ թէ Սպանիա էական տարր մըն է Միջերկրականի գոյավիճակին պահպանման համար, հետեւաբար պէտք է ազատ մնայ օտար միջամտութենէ :

Ֆրանսայի նախարարին այս յայտարարութիւնները անուղղակի պատասխան մը կը համարուին Պ. Մուսոլինիի, որ յայտնած էր Անգլիոյ վարչապետին թէ իտալացի կամաւորներու մնացեալ մասը ետ պիտի կանչուի միայն այն ատեն երբ զօր. Ֆրանքօ յաղթէ եւ թէ այդ յաղթանակէն վերջը միայն Իտալիա կրնայ քննել Միջերկրականի վերաբերեալ խնդիրները՝ Ֆրանսայի հետ:

Ա. Դ. Խորհուրդը ուրիշ քանի մը ճառեր լսելէ վերջ, շնորհաւորեց Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը, որ ճամբած էր օտար կամաւորները: Պարսելոնայի կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտարարած էր,— «Հարիւրին հարիւր սպանիական, զուտ սպանիական բանակ մըն է որ այժմ կը կռուի իր երկրին անկախութեան համար»:

1938 Սեպտեմբեր 1ին, հանրապետական բանակին մէջ օտար կամաւորներու թիւը կը հաշուէին 25,099, որոնց կէսը Քաթալոնիա կը գտնուէր այդ միջոցին :

**** Անգլիոյ վարչապետը յունուար 31ին մանրամասն յայտարարութիւններ պիտի ընէ Երեսփ. Ժողովին մէջ, Հռոմի այցելութեան մասին: Այս առթիւ ընդդիմադիրները բաւական պիտի նեղեն վարչապետը, որ միշտ կը յիշեցնէ թէ Մուսոլինի պատուոյ խօսք տուած է իրեն, Սպանիոյ մասին, հաւաստելով թէ որ եւ է հողային ցանկութիւն չունի այդ երկրին վրայ:*

**** Սպանիոյ ազգայնական բանակը առջի օր գրաւեց Չէրվէրա քաղաքը, որ 65 մղոն հեռու է Պարսելոնայէն, դէպի արեւմուտք: Յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի դէպի Պարսելոնա, ուր կը գտնուի հանրապետական բանակատեղին: Ռազմաճակատը նեղցած է այժմ, դիւրացնելով յառաջխաղացութիւնը:*

Ազգայնական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ 5000 գերի եւ ահագին քանակութեամբ ռազմանիւթ ձեռք անցուցած են: Զօր. Ֆրանքօ անձամբ կը վարէ գործողութիւնները: Այս առթիւ գերագոյն կոչ մը ուղղեց Պարսելոնայի, որպէսզի անձնատուր ըլլայ:

Հանրապետական բանակն ալ չի ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը, Թարրակոնայի անկումէն վերջ: Կ'ըսուի թէ Զօր. Ֆրանքօ 800 իտալական եւ գերմանական օդանաւեր կը գործածէ Քաթալոնիոյ ճակատին վրայ, ուր հանրապետական բանակը հազիւ քանի մը տասնեակ օդանաւ ունի:

Մինչ ազգայնականները Պարսելոնայի վրայ կը քալեն երեք թեւերով, հանրապետական բանակն ալ յարձակողականի ձեռնարկեց Կրընատայի մէջ, ճեղքելով ճակատը:

Ֆրանսա կը փութացնէ օդանաւերու արտադրութիւնը

— oo —

ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ 200 ՕԴԱՆԱՒ

— oo —

Օդանաւային նախարար Պ. Լա Շամպրը յայտարարեց, թէ Ֆրանսական օդանաւային ճարտարարուեստը հիմնովին վերակազմուած է 1938ին եւ այս գարնան ի վիճակի պիտի ըլլայ արտադրելու ամսական 200 օդանաւ:

Նախարարը ըսաւ նաեւ որ արտադրութեան արագացումը ոչ մէկ կերպով վնասած չէ արտադրուած օդանաւերու որակին. ընդհակառակն՝ հարիւրին հարիւր որակը բարւոքած է, այնպէս որ Մարտէն ի վեր շինուած բոլոր ռմբաձիգ օդանաւերը ունին ժամական 250 մղոն արագութիւն, իսկ ռազմական սաւառնակները՝ 350 մղոն:

Ֆրանսայի մէջ կան վեց պետականացած օդանաւային գործարաններ, որոնցմէ այժմ միայն երեքը զինուորական սաւառնակ կ'արտադրեն: Փետրուարէն սկսեալ միւս երեքն ալ պիտի սկսին ռազմական օդանաւ շինել :

Ֆրանսա 1937 սեպտեմբեր - դեկտեմբերին կ'արտադրէր ամսական 33 օդանաւ:

1938 Յունուար – սեպտեմբերին՝ ամսական 41 :

1938 սեպտեմբեր - նոյեմբերին՝ ամսական 53 :

1938 դեկտեմբերին՝ ամսական 70:

1939 Յունուարին՝ ամսական 80: Իսկ շուտով՝ արտադրական այս կարողութիւնը պիտի հասնի ամսական 200ի:

Նախարարը աւելցուց թէ արտադրութեան ընդարձակման ծրագիրը հիմնուած է «ծրագիր 5րդ»ի վրայ, որ կը տրամադրէ շինել առաջին կարգի 2500 ռազմական օդանաւ եւ պահեստի օդանաւեր՝ 3 տարուան մէջ: Այս ժամանակամիջոցը այժմ իջեցուած է երկու տարուան :

Նախարարը ըսաւ նաեւ, որ 1938ի ընթացքին շինուեցան օդանաւային 1000 վարժարաններ, մինչ 1937ին շինուած էին 380 :

Նոյն համեմատութեամբ աւելցած են նորավարժ օդաչուները, աշակերտները, սաւառնորդ – մեքենագէտները եւն. :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԷԿ ՆՈՒՇ, ԱՅՍՕՐ ՓՈՒՇ

— • —

Հայ արհեստաւոր մը խանութը փակելու հրաման ստացած ըլլալով, կը դիմէ իր արհեստակցական միութեան, ելք մը գտնելու համար:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, երկու դառն խօսք ալ ինք ըսած կ'ըլլայ:

— Դուք օտարականներդ, կը փրփրի Միութեան նախագահը:

— Ես օտարական չեմ, ես ալ Ֆրանսացի եմ:

— Վրա՛ս գրէ այդ ստացական իրաւունքներդ (*նաթիւրալիզասիոն*) :

— Դուք ալ այդպէս հպատակ եղած էք :

— Մենք ուրիշ, դուք ուրիշ, մենք միեւնոյն ցեղէն ենք, լատին, իսկ դուք՝ Ասիացի... մէ՞ք...

×

Թուրք հակահրէական թերթ մը, « Լա Ֆրանս Անշէնէ» (Շղթայակապ Ֆրանսան), իր 1938 դեկտեմբեր 31ի թիւին մէջ կ'աւազէ՛ր, «Գրական Մրցանակներ»ու բաշխումին առթիւ ·

— « *Ամէն բան Հրեաներուն համար*, — մէթէք *Թորոսեանի՝ Կոնքուրի մրցանակը, Հրեայ Նիզանի՝ միջդաշնակցային մրցանակը*»:

Այս՝ խորագիրն է: Կրնաք իմանալ թէ ինչ պիտի ըլլայ բովանդակութիւնը.

— « *Կոնքուրի մրցանակը տրուեցաւ Անրի Թռուայայի, բուն անունով՝ Տրոսեան (Թորոսեան) կամ Թարասով, ծնած՝ ոչ մէկ տեղ*»:

Եւ այսպէս արհամարհանք ու նախատինք մինչեւ վերջին տողը, սկսելով հորմէն :

×

Պուլկարական թերթերը կը գրեն թէ բազմաթիւ հայ երիտասարդներ դիմում կատարած են հպատակութեան համար, զինուորութեան շրջանը լրացնելէ վերջ, բայց զինուորական իշխանութիւնը մերժեր է :

— Կարելի՞ բան է, ի՞նչ կը մնայ զինուորութենէն անդին:

— Կ'առարկեն թէ թեկնածուները տեղացի պէտք է ըլլան, Պուլկարիա ծնած, եւ ոչ թէ եկուոր :

Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, հարիւրաւոր երիտասարդներ իրենց զինուորութիւնը լրացուցած ըլլալով հանդերձ, կարգի կը սպասեն, հպատակութիւն ստանալու համար :

Անդին, աւելի անհամբերներ կը հարցնեն, համբուրելի միամտութեամբ·

— Ինչո՞ւ անմիջապէս հպատակ չեն ճանչնար զօրանոց հրաւիրած ատեն, կամ գոնէ երեք ամիս վերջը:

Եւ դեռ ուրիշներ ալ ·

— Ինչո՞ւ մասնաւոր իրաւունքներ չեն տար զինուորներու ընտանիքներուն :

Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ :

Անշուշտ անոր համար որ երէկ աչքի լոյս էինք : Այնքան անուշ: Նո՜ւշ :

Իսկ այսօր դարձեր ենք փուշ :

Հասկցողին շատ բարեւ:

ՎԱՀԷ

ՍՈՒՐԻԱ՞Ն ԻՏԱԼԻՈ՞Յ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

— oo —

Թուրքերը իրար անցած են եւ կը սպառնան...

— oo —

Գերմանական կարեւոր թերթ մը, «Ալկէմայնէ Ցայթունկ» , յօդուածի մը մէջ պաշտպանելով Իտալիոյ պահանջները, կը թելադրէր որ Ֆրանսա քաշուի Մօտաւոր Արեւելքէն եւ Իտալիոյ ձգէ զայն:

Այս թելադրութիւնը խորապէս յուզած է թուրք մամուլը , որ այժմէն սպառնալիքներ կ'ուղղէ: Այսպէս, Հիւսէյին Ճահիտ Եալչըն, երբեմնի իթթիհատականը, կը գրէ իր թերթին մէջ, «Եէնի Սապահ»:

— « Ինչպէս կը տեսնուի, Իտալացիներու պահանջածն ու Գերմանացիներու պաշտպանածը Միջերկրականի բաժանումն է: Չենք գիտեր թէ այս առաջարկը որ սալիճան կը յարմարի Ֆրանսական եւ անգլիական շահերուն եւ այս պետութիւնները որքան ընդառաջ կրնան երթալ նման տարօրինակ սակարկութեան մը : Միայն թէ, այժմէն այսքանը ըսել ստիպուած ենք որ, արեւելեան Միջերկրականը Ափրիկէի ամայի մէկ անապատը չէ :

Միջերկրականի արեւելեան ափունքին վրայ իրենց անկախութեանը վերջին ծայր կապուած ազգ. կառավարութիւններ կան եւ այս կառավարութիւնները ամէն զոհողութեան պատրաստ են, օտար ազդեցութեան եւ տիրապետութեան տակ չմտնելու համար:

Ներկայ վիճակով, արեւելեան Միջերկրականէն Ֆրանսայի քաշուիլը՝ Սուրիան Իտալիոյ ազդեցութեանը տակ դնել եւ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսայի տեղը Իտալացիներուն անցնիլը կը նշանակէ: Անոնք որ առատաձեռնօրէն Սուրիան Իտալիոյ կը նուիրեն եւ Սուրիոյ մէջ տեղաւորուելու բաղձանքը կը սնուցանեն, « գետակը չտեսած զուլպաները հանող» մարդոց կը նմանին:

Որովհետեւ չէինք գիտեր որ Սուրիան երեւակայական հողամաս մը, կամ իր վրայ հանդարտօրէն տեղաւորուելու համար պատրաստուած արդիական թիկնաթոռ մըն է:

Թուրք հայրենիքին ապահովութիւնը երբեք չի կրնար թոյլատրել որ արեւմտեան զօրաւոր պետութիւն մը հիմնովին տեղաւորուի Սուրիոյ մէջ : Եւրոպական մեծ պետութիւնները իրենց մտքին մէջ լաւ մը պէտք է տեղաւորեն թէ, այլեւս վերջ գտած են գրաւումի պատերազմներն ու ծաւալապաշտութիւնը: Այլեւս Արեւելքի մէջ չէ մնացած ազգ մը որ օտար գրաւումին դէմ վիզ ծռէ , անոր լուծին տակ մտնէ: Սուրիոյ օտար գրաւումի մը ենթարկուիլը՝ Արեւելքին հրդեհումը կը նշանակէ: Տարակոյս չկայ որ այս հրդեհը անմիջապէս կը տարածուի ամբողջ աշխարհի վրայ :

Այս պատճառաւ, այն կապուած երկիրները, որոնք դեռ չեն հրաժարած աշխարհակալութեան երազներէ, ինչպէս նաեւ իրենց ընկերացող բարեկամները այժմէն բացայայտօրէն պէտք է գիտնան այս ճշմարտութիւնը: Այնպէս կը խորհինք թէ ասիկա անօգուտ չի կրնար ըլլալ համաշխարհային խաղաղութեան հաշուոյն :

Եթէ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսացիները կը գտնուին, հոն լոկ իբր Ազգաժողովի հոգատարը դիրք գրաւած են եւ Սուրիոյ անկախութիւնը ճանչնալով անկէ քաշուելու յանձնառութիւնը ունին: Եթէ ընդունինք իսկ թէ Ֆրանսացիները ո եւ է վնաս պիտի չունենան Սուրիան ուրիշներու տալով, նման արարք մը գործելու դոյզն ի–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՍԱՐԱԿ ԱՂԱՑ

— ∞ —

... Դիմելով նա ուրախ, եւ օրհնելով, որ Հասարակ աղացին պետք է, որ ինքը ամեն օր ցորեն տանի ու ալիւր առնի։

— Ես քեզ լաւ կ՚ուտամ որ ամեն օր ինձ ցորեն տանիս։

Հասարակ աղացին ինքն իրեն ասաց։

— Ես ամեն օր ցորեն կ՚առնեմ, ինչպէ՞ս պիտի կարենամ ամեն օր ալիւր տանիլ իր տունը։ Ինչպէ՞ս պիտի կարենամ ամեն օր հաց ունենալ։ Ես ամեն օր ալիւր պիտի տանիմ, ու ինձ համար ոչինչ պիտի մնայ։ Ինչպէ՞ս կրնամ ապրիլ։ Ես ալ պիտի մեռնիմ։

Ինքն իրեն ասաց։

— Ես ալ պիտի մեռնիմ։

Ու ինքն ալ մեռաւ։

Հասարակ աղացին մեռնելէն ետքը, ամեն ոք կ՚ըսէր, որ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԵՊԵՐԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ֆրանսիայի մասին

Ֆրանսիայի մասին վերջին ժամանակներս շատ է խոսվում։ Ֆրանսիան ցնցող օրեր է ապրում։ Ցնցումներ տեղի են ունենում ոչ միայն նրա ներքին կյանքում, այլև նրա միջազգային դիրքում։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև նրա ներքին կյանքում ամեն օր ավելի ու ավելի է սրվում դասակարգային պայքարը։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև նրա ներքին կյանքում ամեն օր ավելի ու ավելի է սրվում ֆրանսիական ֆաշիզմի և ֆրանսիական բանվոր դասակարգի միջև եղած պայքարը։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև նրա ներքին կյանքում ամեն օր ավելի ու ավելի է սրվում ֆրանսիական ֆաշիզմի և ֆրանսիական աշխատավոր գյուղացիության միջև եղած պայքարը։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև նրա ներքին կյանքում ամեն օր ավելի ու ավելի է սրվում ֆրանսիական ֆաշիզմի և ֆրանսիական աշխատավոր մտավորականության միջև եղած պայքարը։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև նրա ներքին կյանքում ամեն օր ավելի ու ավելի է սրվում ֆրանսիական ֆաշիզմի և ֆրանսիական աշխատավոր ինտելիգենցիայի միջև եղած պայքարը։

Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել։ Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալել։

Ֆրանսիան ներքին ճգնաժամ է ապրում, որովհետև ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալել։ Ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել։

Ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել։ Ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել։

Ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցնել, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում ֆրանսիական ժողովրդական ճակատի կառավարությունը տապալելու համար ամեն միջոցի դիմել։ Ֆրանսիական ֆաշիզմը ամեն օր ավելի ու ավելի է ուժեղանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ամրանում, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձեռք բերում նոր դիրքեր, ամեն օր ավելի ու ավելի է ձգտում իշխանության գլուխ անցն

բաւումՖ մը իսկ չեն կրնար ունենալ: Հետեւաբար, Իտալիոյ Սուրիա գալը՝ միայն պատերազմական արշաւանքով մը յաղթութիւն մը ձեռք բերուած պարագային կրնայ ըլլալ :

Տարակոյս չունինք թէ, Սուրիացիները ինչ կերպով պիտի դիմագրաւեն նման արշաւանք մը, բայց ստիպուած ենք յայտնել թէ՝ Սուրիոյ վրայ ո եւ է օտար պետութեան աշխարհակալի հանգամանքով տեղաւորուելու ձեռնարկը, մեր, Թուրքերու կողմէ ալ վճռական բողոքով եւ արգելքով մը կը դիմաւորուի :

Ֆրանսայի ամենամեծ զրահաւորը

Երէկ, երեքշաբթի, հանդիսաւոր արարողութիւններով ծով իջեցուցին ֆրանսական նաւատորմիղի ամէնէն մեծ զրահաւորը, «Ռիշըլիէօ»: Այս զրահաւորին շինութիւնը աւարտեցաւ չորս տարիէն եւ արժեց 1,250,000,000 ֆրանք, որուն 900 միլիոնը ծախսուեցաւ իբր աշխատավարձ :

Նորակառոյց զրահաւորը ֆրանսական նաւատորմիղի մեծագոյն ռազմանաւն է: Մեծութեան կարգով անկէ ետք կուգան «Տէօնքէրք» եւ «Սթրազպուրկ» զրահաւորները որոնց իւրաքանչիւրը ունի 26,500 թոն տարողութիւն: Ռիշըլիէօի տարողութիւնն է 35,000 թոն :

Նոր զրահաւորը ունի 350 միլիմեթր տրամագծով 8 թնդանօթներ, որոնք ի վիճակի են 900 քիլօ ծանրութեամբ ռումբ նետել 25 մղոն հեռաւորութեամբ: Անկէ զատ՝ ունի 152 միլիմեթր տրամագծով 15 թնդանօթներ եւ 100 միլիմեթր տրամագծով 12 թնդանօթներ : Ունի նաեւ չորս օդանաւ ընդունելու մասնաւոր տեղ: Զրահաւորին երկայնութիւն է 800 ոտք, լայնութիւնը հարիւր ոտք, իսկ բարձրութիւնը՝ 27 ոտք՝ ջուրէն դուրս:

1500 սպաներու եւ նաւազներու համար կան յարմարութիւններ, սենեակ, ճաշարան, մարզարան եւն.:

Այս մեծ զրահաւորը ունի 150,000 ձիու ուժով մեքենաներ, որոնք ի վիճակի են ապահովելու 30 հանգոյցի արագութիւն :

Գերմանիա միշտ աջակից Իտալիոյ

Գերման մամուլի անդրադարձումները վարչապետ Չէմպըրլէնի Հռոմ այցելութեան՝ տարակոյս չեն ձգեր, որ Իտալիա պիտի շարունակէ առաջ քշել իր պահանջները Միջերկրականի մէջ եւ Գերմանիա զօրավիգ պիտի կանգնի, անոր:

Գերման մամուլը միաբերան կ'ըսէ, թէ Հռոմ կրնայ վստահիլ Գերմանիոյ աջակցութեան այնպէս, ինչպէս Մուսոլինի աջակցեցաւ Պերլինի, չեխական տագնապի առեն:

Կը կարծուի թէ Գերմանիոյ իրական տեսակէտը չուտով յայտնի պիտի ըլլայ, երբ հէր Հիթլէր խօսի արտաքին քաղաքականութեան մասին Ռայխստակի մէջ, որ պիտի գումարուի յունուար 30ին:

Գերմանիա եւ Թուրքիա համաձայնեցան

Յունուար 4էն ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին Պերլինի մէջ, գերմանական կառավարութեան եւ թրքական պատուիրակութեան մը միջեւ, 1938 հոկտեմբեր 6ին խոստացուած վարկերու մասին:

Բանակցութիւնները յաջողած ըլլալով, վերջնական համաձայնութիւնը կնքուեցաւ յունուար 16ին: Այս համաձայնութեամբ Գերմանիա 150 միլիոն մարքի վարկ մը կը բանայ Թուրքիոյ, որ այդ գումարով ապրանքներ պիտի գնէ Գերմանիոյ մէջ:

Պերլինի մէջ կը կարծեն թէ այս համաձայնութիւնը պիտի նպաստէ աւելի սերտացնելու տնտեսական յարաբերութիւնները երկու երկիրներուն միջեւ :

Բողոքի ցոյցեր Սուրիոյ մէջ

»»» · «««

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ ուսանողները կը շարունակեն ցոյցեր կատարել փողոցներու մէջ, ֆրանքօ-սուրիական դաշնագրին ձգձգման առթիւ:

Սուրիոյ ելմտական նախարարը հրաժարեցաւ, իբրեւ բողոք դաշնագրին ձգձգման դէմ: Այս առթիւ գրած նամակին մէջ, նախարարը կ'ըսէ թէ ազգային պարտականութիւնը կը պահանջէ որ դահլիճը հրաժարի :

*** Արիւնալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ երկու քիւրտ ցեղերու, Աղաներու եւ Մրուտներու միջեւ, թրքական սահմանին մօտ: Քանի մը հարիւր Մրուտներ իրենց պետին՝ Իպրահիմ Խալիլի հետ պաշարուելով յարձակումի ենթարկուեցան, երբ կ'աղօթէին: Այս առթիւ բուռն ճակատամարտ մը ծագեցաւ, տեւելով մինչեւ վեց ժամ: Հինգ հոգի սպաննուեցան, իսկ շատեր վիրաւորուեցան :

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դէմ յարձակումները վերսկսան իտալական մամուլին մէջ: Կարեւոր թերթ մը, «Թրիպունա», հետեւեալ տողերը կը գրէ, պատասխանելով ֆրանսական թերթի մը քննադատութեան.— «Մենք զգուած ենք ֆրանսական հողին անշահ դպիրներէն: Ամէն օր աւելի սախպողական կը դառնայ այն պատերազմը որու մասին կը խօսի Փարիզի ազատ թերթը: Եթէ Ֆրանսա կ'ուզէ հաշիւ կարգադրել մեզի հետ, վա՜յ իրեն»:

ՊՈԼՍՈՅ մէջ կարգ մը հայկական դպրոցներ երեք ամիսէ ի վեր թոշակ վճարած չըլլալով, պիտի փակուին, կ'ըսէ «Ճիմհուրիյէթ»:

ՓՈԹՈՐԻԿԸ ծանր վնասներ պատճառեց Փարիզի կարգ մը թաղերուն մէջ, ծառեր եւ ծառեր տապալելով եւ խանգարելով երթեւեկը: Փոթորիկը մանաւորապէս բուռն էր Լիոնի մէջ, ուր ելեկտրական թել մը բռնկելով, հրդեհ ծագեցաւ :

ԴԵՐԱՍԱՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ձերբակալուելով դատարան յանձնուեցաւ, երբ կէս գիշերին... Համլէթ կը խաղար Օթէլօ, աղջկանց վարժարանի մը պատերուն տակ: Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ 1923ին ալ ձերբակալուած է, միեւնոյն յանցանքով :

2 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ բացառիկ տուրքի գործադրութեան հրամանագիրը հրատարակուեցաւ երէկ, երեքշաբթի, պաշտօնաթերթին մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ արտաքին նախարարները Ժընեւէն մեկնեցան միեւնոյն ճեպընթացով, Հռոմի տեսակցութեանց մասին խօսելով մինչեւ Փարիզ :

13 ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԱՅԹԵՑԱՆ Լոնտոնի, Լիվրփուլի եւ Մանչէսթըրի մէջ, ելեկտրական կայաններու դէմ, մեծ յուզում պատճառելով: Կը կարծուի թէ մոլեռանդ Իրլանտացիներ են դաւադիրները :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 յունուար շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ՃԳՈՂՑԱՅԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի D, սրահին մէջ, 8 Ռիւ Տանթոն, մեթրօ Օտէօն
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Նիւթ՝ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐԵՒԱՆՆԵՐԸ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Հ. Յ. Դ. Պուաքոլոմպի «Արամ» Ենթակոմիտէի կողմէ
20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, (Ավընիւ Արժանթէօյ, թիւ 149 պիս:
Կը խօսի՝ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթան քաղաքական դէպքերը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ – ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 18 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ պոսիւէ, Փարիզ: Կը խօսի Պ. ՎՐԱՑԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններու ընդարձակումը եւ պետական կազմակերպութիւնը»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 19 Յունուար Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ ֆրանսերէն՝ Պ. ՊՕԼ ՏԻՒ ՎԷՌԻ, նիւթ ունենալով՝ իր գիրքը՝ «La Passion de la Cilicie»: Երեկոյթի նախագահ Պ. Լ. Կ. Կէբաան:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան :

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 19 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը Լ'Էգլիզ, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ՝ Համաստեղի մասին:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԸ

կազմակերպած է «Սասունցի Դաւիթ»ի հազարամեակին առթիւ գրական երեկոյթ, 22 Յունուար, Կիրակի երեկոյեան ժամը 3ին, Inst. C. P.ի սրահին մէջ, (երկրորդ յարկ,), 51 Rue des Ecoles, Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Քլիւնի:

Կը խօսի Փրոֆ. Ա Դ Ո Ն Ց
Խօսք կ'առնեն Պ. Պ. Վ Ր Ա Ց Ե Ա Ն եւ Զ Օ Պ Ա Ն Ե Ա Ն
Տեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ «Սասունցի Դաւիթ»էն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին
Անիէռի Քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ
Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու:
Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,
Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թառիստ ԱԲԳԱՐի:
Հարսնիքի շքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ սոլոներ: Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ
ԵՒ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր
իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ:
Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ — Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիլայի Մասնաճիւղին կողմէ
22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
34 Avenue Porte des Lilasի սրահին մէջ (Մէթրօ Փորթ տէ Լիլա)
Տօնածառ, երգեր, արտասանութիւններ, պար եւ ներկայացում աշակերտներու կողմէ: Շարժանկար մանուկներու համար: Ժամը 4ին նախընթրիք փոքրիկներու:
Մուտք՝ մեծերուն 3 Փր., փոքրերուն համար ձրի:

ԸՆԴՀ. ՀԱՆԳՈՅՑ ՀԱՆԳԻՍՏ — ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տամլամեան, Չինեան, Աբելեան, Պապիկեան, Մութաֆեան ընտանիքները եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալիքը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր կամ բանբերաւ հաստատութեանց նուիրատուութեամբ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին
ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆԻ
(ծնեալ Չինեան) դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵՒ
Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր
8 ՌՈՒ ԺԱՆ ԿՈՒԺՈՆ, ՄԷԹՐՕ ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԷ-ՔԼԷՄԱՆՍՕ
Կը ներկայացուի ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝
ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱԶԱՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ :
Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդմէջ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻի.
Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:
Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Մ. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), հանդէսին օրը կիչէն :
Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 փր.: Փոքրիկներու 3 փրանք:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աղքատները ձրիաբար ժամադրութեամբ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, մէթրօ Maubert
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Ա. ՑՈՎԻԿԵԱՆ
Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն
22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90
Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու :
Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »
Գին՝ 5 փր. փոստի ծախքով 6 փր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ
Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառնօրէն պատրաստուած հայկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻԻԶը, Զգուշացէք արուեստական օղիներէ, ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻԻԶը որուն անուշ բոյրը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճանաչուած է:
Dalakupeian 8 Rue Suff…
Dépôt: 7 Rue de la Paix, M…eille. Tél. Dragon 70—6…

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅՏ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 18 յունուար, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Միասին բերել անդամատետրերը :

Ֆ. Կ. Խաչի Սէնթ Էթիէնի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը՝ 20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Դուրեան» գրադարանը: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ԲՌՆՈՒԱԾ ՕՐ

Տէսինի հայութեան փափաքին գոհացում տալու համար, Լիոնի եւ շրջաններու Հայ Լեգէոնական Միութիւնը, Բարեկենդանի առթիւ հանդէս եւ պարահանդէս մը պիտի սարքէ 26 փետրուարին, նախագահութեամբ Միութեան պատուոյ նախագահ Պ. Տ. ԹԷՔԷԵԱՆի: Կը խնդրուի Տէսինի կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը հաղորդէ իր բարեկամներուն եւ իր հետ գործ ունեցողներուն որ իր նոր հասցէն հետեւեալն է.
Béchiktachlian, 52, Rue Strasbourg, Vincennes (Seine):

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Գրիգոր Ցակոբեան, Վազգէն Պզէսաեան եւ Ֆրանսայի շրջանի Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները ԵՐԻՑՈՒԽՈՑԵԱՆի մահուան առթիւ իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Վահան Քհնյ. Խոյեանին, իր ընտանիքին, իր որդւոյն՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Նաւիր Տիգրան Խոյեանի:

×

Տէր եւ Տիկին Վահան Հիւսեան իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն կեր ԳԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի մահուան առթիւ իր ընտանիքին, ազգ… եւ պարագաներուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Աբրահամ Նիկողոսեան (Տէ…), Պ. Խաչիկ Նիկողոսեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Աննիցա Յովսէփեան…ցաւակուսք, Այրի Տիկին Մաք… մաճեան (Տէսին), Այրի Տիկին Մ…րիամ Պաղաճեան եւ զաւակ… (Յունաստան) կուգան իրենց խո… շնորհակալութիւնը յայտնել ամէն… նոնց որոնք նամակով, անձամբ կ… ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութ… յայտնեցին իրենց սիրելի մօր՝
ՄԱՐԻԱՄ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի (Մ…սացի, Իզմիր) դառնաղէտ մահ… առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 1939 Յ…նուար 4ին, իր բնակարանին մէ… Տէսին:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17. Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ .—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 19 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3942

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԼԵԿՈԾ ՍՈՒՐԻԱՆ

Արաբական թերթերը յուզումնալից նկարագրութիւններ կը հրատարակեն Սուրիոյ մէջ կատարուած բողոքի ցոյցերուն առթիւ :

Օրերով շարունակուեցան այդ ցոյցերը, նոր մարզպանին ժամանումէն անմիջապէս վերջը: Եւ ծանր ընդհարումներ ալ պատահեցան: Այն աստիճան որ, ոչ միայն մարզպանը, այլեւ Դամասկոսի կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ հանդարտութեան կոչ մը ուղղել:

Ցոյցերու ընթացքին, լսուեցան չորս մը կրակոտ ճառեր, բոլորն ալ նոյն բովանդակութեամբ, — անկախութիւն: Սուրիա թշնամի չէ Ֆրանսայի, բայց չուզեր խնամակալութեան տակ մնալ, այլ դառնալ անոր զինակիցը, ինչպէս կը տրամադրէ ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրն ալ :

Այս դիրքը յստակօրէն պարզեց նախարար մը, Սաատուլլահ Ճապրի, նոր մարզպանին յայտարարութիւններէն անմիջապէս վերջը (հրատարակուած «Թան»ի մէջ)·

—« Սուրիա իր հայրենասիրութիւնը ուրիշներէն փոխ չառաւ, ոչ իսկ իր դրացի արաբ երկիրներէն: Բոլոր միւս ազգերը արտաքին օժանդակութիւններ ստացան՝ տիրանալու համար իրենց անկախութեան, բայց մենք ոչ մէկուն դիմեցինք եւ ոչ մէկէն օգնութիւն խնդրեցինք: Ֆրանսա պէտք է գնահատէր մեր այս կեցուածքը:

Կը յուսայինք թէ Պ. Փիւօ Ֆրանսայէն մեկնելէ առաջ ծանրակշիռ յայտարարութիւններ պիտի չընէր: Կը սխալի Ն. Վսեմութիւնը, յայտարարելով թէ բազմազան տարրերէ եւ համայնքներէ պետութիւն չի կազմուիր: Մեծ սխալ մը կը գործէ: Սուրիոյ մէջ միայն մէկ տարր եւ ժողովուրդ կայ, նոյն լեզուով եւ նկարագրով: Նոյնիսկ փոքրամասնութիւն կոչուածները նոյնացած են սուրիացի ժողովուրդին հետ: Եթէ արտաքին գրգռութիւններ չըլլան, որ եւ է տարակարծութիւն չի ծագիր մեր մէջ:

Անընդունելի է նաեւ մարզպանին այն յայտարարութիւնը, որուն համաձայն իբր թէ Սուրիա մէկ մասն է ֆրանսական կայսրութեան: Սուրիա կ'ուզէ դաշնակից դառնալ Ֆրանսայի, բայց ոչ թէ անոր մէկ մասը: Ֆրանսա ուրիշ տեղ թող փնտռէ նոր հողեր եւ նոր երկիրներ: Մենք չենք ուզեր միանալ անոր: Այս ուղղութեամբ ո եւ է փորձ ձախողման դատապարտուած է: Եթէ համադաշնակցութիւնը լաւ էր, ինչո՞ւ Ֆրանսա մերժեց Լիբանանի, Սանճաքի եւ Սուրիոյ միջեւ այդ դրութեան հաստատման առաջարկը »:

Ուրեմն երկու տեսակէտներ դէմ դիմաց :

Բայց հոգատար իշխանութիւնը իսկապէս հակառա՞կ է Սուրիոյ անկախութեան :

Ներելի չէր այդպիսի կասկած, 1936ի դաշնագրին ստորագրութենէն վերջ:

Դաշնագիրը հանդիսաւորապէս կը նուիրագործէր անկախութեան իրաւունքը, պայմանաժամ սահմանելով երեք տարի եւ որոշ իրաւունքներ վերապահելով հոգատար իշխանութեան : Մինչեւ անգամ կը նախատեսէր զինակցութիւն մը՝ 25 տարուան համար:

Այս յանձնառութիւնը այնքան բացորոշ էր, որ Թուրքիա անմիջապէս օգտուեցաւ առիթէն, Ֆրանսան ահաբեկելու եւ Ալեքսանտրէթի շրջանին տէր դառնալու համար: Իր բախտէն, միջազգային կացութիւն ալ պղտոր էր, եւ Ֆրանսա հարկադրուեցաւ տեղի տալ, երես դարձնելով նոյն իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակներուն, ինչպէս եւ հանդիսաւորապէս տրուած որոշումներուն :

Արդ, Աւստրիոյ կցումէն եւ Չեխոսլովաքիոյ անդամատումէն վերջը, դէպքերը այնպիսի ընթացք մը առին, որ միջազգային բարդութեանց, գերակշռութեան պայքարի ծանրութեան կեդրոնը նորէն փոխադրուեցաւ Միջերկրականի մէջ:

Գերմանիան առժամապէս կշտացած, բայց ախորժակ եւ յաջողութիւն կը մղթէր իր զինակցին՝ ֆաշական Իտալիոյ, ուր չնդալից կանչեր արձակուեցան,— Ճիպութի, Սուէզ, Քորսիքա, Թունուզ: Մինչեւ անգամ Նիս ...

Անշուշտ քարոզչական, ճարտասանական շարժուձեւերը մեծ բաժին մը ունէին այս արտայայտութեանց մէջ:

Բայց եւ այնպէս, եթէ ոչ ազդանշան մը, գէթ ախտանշան մը կը մատնէին այս բացագանչութիւնները: Մանաւանդ որ, Հռոմ յանկարծ չեղեալ կը հռչակէր 1935ի համաձայնութիւնը, հանդիսաւորապէս յիշեցնելով 1915ի դաշնագիրը,— Իտալիոյ տրուած խոստումները:

Այս պարագաները խորապէս ցնցեցին հոգատար իշխանութիւնը :

Հետզհետէ զօրացաւ այն հոսանքը որ չէր կրցած մարսել Ալեքսանտրէթի հարուածը եւ որ կանխահաս կը համարէր ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը: (1936 սեպտ. 30): Ու մինչ արտաքին նախարարը կը հաւաստէր թէ դաշնագիրը պիտի վաւերացուի 1939 յունուար 31էն առաջ, նախ փսփսուքներ լսուեցան, յետոյ մարզպանը փոխուեցաւ, եւ վերջապէս հաստատուեցաւ թէ յետաձգուած է վաւերացումը: Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ Սուրիոյ վարչապետը Դամասկոս կը վերադառնար, մօտ վեց ամիս Փարիզ մնալէ եւ նոր յանձնառութիւններ ստանձնելէ վերջ :

Եւ այժմ կը գտնուինք նոր տագնապի մը առջեւ:

Այլեւս գաղտնիք չէ որ հոգատար իշխանութիւնը վերէն վար պիտի վերաքննէ իր իսկ թելադրած դաշնագիրը, իբրեւ հետեւանք նոր կացութեան :

Ի՞նչպէս պիտի լուծուի այս նոր տագնապը :

Կ'արժէ առանձին քննել այդ պարագան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ ԲԱՆԱ՞Լ ԹԷ ՈՉ

Նոր ճառեր Երեսփ. Ժողովին մէջ

Երեսփ. Ժողովի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, վերսկսան հարցապնդումները՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Այս առթիւ ամէնէն կարեւոր ճառերը խօսեցան երկու նախկին վարչապետներ, Ֆլանտէն եւ Լէոն Պլում, բոլորովին հակոտնեայ տեսակէտներ պարզելով :

Պ. Ֆլանտէն ձախողած համարելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը, հետեւաբար եւ հաւաքական ապահովութիւնը, անհրաժեշտ կը գտնէ որ Ֆրանսա նոր յենարաններ փնտռէ: Իր կարծիքով, խաղաղութիւնը կախում ունի Փարիզ - Լոնտոն առանցքէն: Հետեւաբար երկու երկիրները պէտք է աւելի սերտօրէն միանան: «Ֆրանսան պէտք է ազատ ըլլայ գործելու ամէն տեղ: Բայց պէտք է տէր տիրականը մնայ իր որոշումներուն: Ֆրանսա ինչո՞ւ պիտի մասնակցի մասնակի ընդհարումի մը, օրինակ՝ Ռուսիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ ծագած պատերազմի մը: Բան մը փոխուած չէ՞ 1936էն ի վեր: Կ'ըսեն թէ նոր վտանգներ պիտի ծագին, եթէ գերմանական գերակայութիւնը հաստատուի Սեւ ծովու վրայ: Բայց ինչո՞ւ կը մոռնաք որ 1914 – 1918ին ալ այդպէս էր եւ սակայն Գերմանիա պարտուեցաւ »:

Նախկին վարչապետը մանաւորապէս ծանրանալով սպանիական պատերազմին վրայ, ձաղկեց միջամտութեան քաղաքականութիւնը: «Ֆրանսան պարտաւոր չէ միջամտելու, եթէ ուրիշներ միջամտելու սխալը գործած են: Մենք պէտք չունինք գիտնալու թէ ով պիտի շահի սպանիական պատերազմին մէջ: Եթէ Ֆրանսան պառակտի, կ'ընդունի՞ք որ օտարը գայ բաժնէ մեզ: Եթէ կը կարծէք թէ իտալական միջամտութիւնը վնասակար եղաւ Ֆրանսայի համար, ինչո՞ւ թոյլ տուիք երկու տարիէ ի վեր: Կ'ըսէք թէ Իտալացիները տեղաւորուած են Սպանիոյ եւ Պալէարեան կղզիներուն մէջ եւ պիտի մնան: Ի՞նչպէս կ'ուզէք արգիլել: Կեղծաւորութիւն չուզեր »:

Ֆլանտէն առաջարկեց ճանչնալ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը: Գալով Գերմանիոյ, շեշտեց թէ երկու երկիրները իրարու պէտք է հանդիպին «խաղաղութեան ճամբուն վրայ եւ ոչ թէ նոր պատերազմի մը դժոխքին մէջ»: Ձախակողմեան երեսփոխանները յաճախ կ'ընդմիջէին Ֆլանտէնի ճառը, անտանելի ժխոր մը յարուցանելով :

ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԽԶԵԼ ...

Լէոն Պլում իր ճառին մէջ բացատրեց թէ ոչ – միջամտութեան քաղաքականութիւնը կը պահանջէր փոխադարձ յանձնառութիւն: Անոր տրամադրութեամբ, բոլոր պետութիւնները պարտաւոր էին միջամտութիւն չկատարել Սպանիոյ մէջ: Ֆրանսա յարգեց ոչ-միջամտութիւնը: « Եթէ կարենայի հաւատալ թէ ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը պարկեշտ բան մը պիտի ըլլայ, նորէն կուսակից պիտի ըլլայի անոր: Բայց ի՞նչպէս ընդունիլ այն կեղծիքը, որուն համաձայն կարգ մը յանձնառութիւններ չեն կաշկանդեր ուրիշները, բայց Ֆրանսան կը կաշկանդեն մաքրակրօն խստութեամբ: Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները պարտաւոր են կա՛մ խզելու ոչ-միջամտութեան համաձայնութիւնները, եւ կամ անոր գործադրութեան եղանակը հաստատելու միւս ստորագրողներուն ընթացքին վրայ: Երեսփ. Ժողովը պէտք է բացորոշապէս իր վճիռն արձակէ այս մասին»:

Ուրիշ երեսփոխան մըն ալ պահանջեց բանալ սահմանագլուխը եւ զէնք ճարել :

*** Նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց երէկ, նորէն քննելու համար այս հարցը: Դահլիճին մէջ կան երեք նախարարներ որոնք համաձայն են միջամտութեան, բայց ընդհանուր կարծիքն այն է թէ պիտի շարունակուի ոչ–միջամտութեան քաղաքականութիւնը: Արտաքին նախարարը յայտարարութիւն մը պիտի կարդայ այս մասին, շեշտելով թէ սահմանագլուխը բացարձակապէս գոց պիտի մնայ զէնքի եւ ռազմամթերքի փոխադրութեան համար :

*** Ընկերվարականները եւ համայնավարները մեծ ժողով մը սարքած էին երէկ, եւ այս առթիւ ճառեր խօսեցան Լէոն Պլում, Թորէզ, Լէոն Ժուհօ եւ ուրիշներ, պահանջելով բանալ Պէրէնեան սահմանագլուխը, (Թնդանօթ, օդանաւ եւ ռազմանիւթ հասցնել Հանրապետական Սպանիոյ):

Գերմանիա Արեւելքի մէջ

Թայմզի թղթակիցը կը հաղորդէ .—

Հունգարիոյ արտաքին նախարար կոմս Ցաքի Պերլին այցելեց եւ տեսակցեցաւ Ֆոն Ռիպպէնթրոփի հետ: Տեսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ : Այնուհետեւ ընդունուեցաւ Հիթլէրի կողմէ:

Այս տեսակցութեան ընթացքին խորհրդակցութիւն կատարեցին երկու երկիրներու ներկայացուցիչները, որպէսզի փարատի Հունգարիոյ մէջ ծագած որ եւ է թիւրիմացութիւն՝ Ֆոն Ռիպպէնթրոփի եւ կոմս Չիանոյի կատարած սահմանագծման առթիւ: Խօսակցութիւնը դարձաւ նաեւ տնտեսական յարաբերութիւններու եւ Հունգարիոյ գերման փոքրամասնութեան շուրջ :

Կը հաստատեն, թէ այժմ որ եւ է դժուարութիւն չկայ Գերմանիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, քանի որ վերջինը յարած է Պերլին-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌ ԳԵՏՍ ԲԱԲԵԼԱՑԻՈՑ ...

Այս տողերը կուգան շրջններու, երբ կը յիշեմ հայրենակորոյս մեր վիճակը: Տարագիր, ինչպէս Սիոնի ժողովուրդը, որ քշուեցաւ դէպի Եփրատի եզերքը, ուր, ուռիներուն շուքին տակ, կը քնարերգէր քաղցրութիւնը եւ կարօտը կորսուած բնաշխարհին, մենք եւս ահա կը կերակրենք մեր հոգին տոհմիկ աւանդութիւններով, հայրենի յիշատակներով, այլ մանաւանդ երազի պէս մեր աչքին առջեւ բերելով բնագաւառի կեանքը:

Նման աշխատանքներու կարգը կարելի է դասել Ալպոյաճեանի մեծափոր հատորները Կեսարիոյ մասին, Ալեւորի գիրքը Բալուի մասին, Մխալեանի գրութեան շրջանին, մեր յուշագրուածքը Պարտիզակի մասին: Դիտելի է որ վերջին քսան տարիներու տարաբերութիւնը կամ անցեալապաշտումը երկու եանգրուան ունեցաւ,— նախ պատմեցինք դիւցազնամարտերը (Ուրֆա, Շ. Գարահիսար, Վասպուրական), երբ դեռ միտքերը բորբոքած էին հերոսացաններու կրակով, յետոյ սկսանք նկարագրել կորսուած հարստութիւնները, երբ հանգչեցաւ կրակը (ու – սումնասիրութեան տարբեր նիւթ) :

Այս վերջին աշխատանքը անհրաժեշտ մըն է՝ կորուստէ փրկելու համար հօրենական գանձեր: Թրքական իշխանութեան տակ ինչ որ անկարելի էր ընել արեւմտահայերուն, որոշ չափով ըրաւ Ե. Լալայեանց Արարատեան աշխարհին մէջ: Հիմա որ, վերջին պահուն, արեւմտահայերը կը փորձեն կատարել ուշացած աշխատանք մը, անհրաժեշտ է որ հրահրուի այդ եռանդը:

Կորսուած մեր աշխարհը անգամ մը եւս, հոգեպէս, պատմական տեսակէտով ալ, կը կորսուի՝ երբ ծուլանանք տակաւին քանի մը տարի եւս: Յառաջ ժամանակին մէջտեղդրած ծրագիրը, բացառիկ թիւեր յատկացնել հայկական այս կամ այն նահանգին, այս կամ այն քաղաքին կամ գիւղին, բայց կը տնտնայ տակաւին: Հայրենիք կատարեց արդէն իր պարտքը, թիւեր նուիրելով Երզրումի եւ ուրիշ նահանգներու :

Նման աշխատանքի մը կողքին՝ ողջունելի են անհատական ձեռնարկներ: Մեր երիտասարդ ու զուարթաբան աշխատակիցը, Վարդան Եղիշէեան, արդէն ձեռնարկած է Ատափազարի ոգեկոչումին,— ինքնատիպ ձեւով մը, *խմորով*, կը նկարագրէ « Աստուածարեալ-Քաղաք»ին խոնարհ-ներուն դէմքերը :

« *Պայքար* »ի մէջ, այն որ Ապա կը ստորագրէ եւ տեղ - տեղ կը յիշեցնէ մեր Տարագին ոճը՝ թերեւս որովհետեւ Պարտիզակցի, ի՜նչ սքանչելի « գրչանկար»ներ նուիրեց Իզմիթի ծովուն մէջ նայող այս ծաղիկ գիւղին : Գինովնալով ու խայտալով կարդացեր եմ այդ «գրչանկար»ները, որոնք բոլորովին ինքնատիպ, այլ չափազանց կենդանի ձեւով մը կը պատկերացնեն պարտէզ - գիւղը, ամէնուն ծանօթ : Ափսո՜ս, որ գիրքի չվերածուեցան այդ էջերը, որոնք կը կարդացուին, կրկին ու կրկին անգամ առանց կըշտանալու :

Եւ ո՞վ կրնայ կշտանայ,— հայ ժողովուրդը, հիմա, իմ գիւղիս կամ քու քաղաքիդ պատկերին մէջ ի՜նչ յոյզեր, ի՜նչ յիշատակներ եւ ի՜նչ երազներ կը գտնէ հին օրերէն, երգելու համար այնքան մելամաղձոտութեամբ, որ – քան հին Երբայեցիները, մեզի պէս տարագիր .—

« Առ գետս Բաբելացւոց, անդ նըստէաք եւ լայաք որպէս յիշեցաք անդ զՍիովն...» :

ԱՐԱՁ

ՆՈՐ ՑՈՅՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Թայմզի թղթակիցը կը հեռագրէ .—

Սուրիոյ նոր մարզպանին Դամասկոս այցելութիւնը եւ Ազգայնականներու հետ գոյացած համաձայնութիւնը ենթադրել կուտային , թէ խառնակութիւններու առաջքը պիտի առնուի: Բայց յունուար 16ի դէպքերը ասոր հակառակը կ'ապացուցանեն:

Այդ օրը մեծաթիւ ուսանողներ ու խռովարարներ ցոյց մը կատարեցին Դամասկոսի մէջ, բողոքելով թէ նախկին ցոյցերուն մասնակցողներուն վրայ յարձակողները եւ ընդդիմադիր ղեկավար Տօքթ. Շահպէնտէրի դէմ կրակ բացողները պատժուած չեն : Ցուցարարները հաւաքուեցան ազգայնական խմբակի փոխ-նախագահ Նէսիպ Պաքրիի պաշտօնատեղիին առջեւ: Նէսիպ Պաքրի հրաժարած էր՝ տարակարծիք ըլլալով դահլիճին քաղաքականութեան: Ոստիկանութեան եւ ցուցարարներու միջեւ ընդհարում առաջ եկաւ եւ վիրաւորուեցան 20 հոգի:

Դամասկոսի մէջ գործադուլ յայտարարուեցաւ: Դահլիճի երկու նախարարները՝ ելմտական եւ ազգային տնտեսութեան, հրաժարեցան: Կը սպասուի որ ձէմիլ Մէրտէմ պէյի դահլիճի մնացեալ անդամներն ալ հրաժարին :

Սուրիա կ'ուզէ զինակցիլ Ֆրանսայի հետ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն .— Ինչպէս կը նախատեսուէր , խորհրդարանին նիստը տեղի ունեցաւ փոթորկալի մթնոլորտի մը մէջ: Միեւնոյնատեն դուրսը կը կատարուէին հրապարակային ցոյցեր որոնք տեղի տուին ընդհարումներու :

Վիճաբանութեանց ընթացքին արտաքին նախարար Սաատուլլահ Ճապրի յայտարարեց թէ կառավարութեան պարտականութիւնն է պաշտպանել ժողովուրդին տենչերը: «Ես կուսակից եմ Ֆրանսայի հետ զինակցութիւն կնքելու եւ պատրաստ եմ պայքարելու այդ զինակցութեան համար, ինչպէս պատրաստ եմ կռուելու մեր անկախութեան համար: Արաբ ժողովուրդները վճռած են իրականացնել միութիւնը, հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն : Բայց այդ զինակցութիւնը ուղղուած չէ Ֆրանսայի դէմ: Ես ոչ թէ կ'ուզեմ կրճատել ֆրանքեւսուրիական զինակցութեան տեւողութիւնը, այլ երկարաձգել, դաշնագրով նախատեսուած 25 տարիէն ալ անդին »:

Յետոյ կոչ մը ուղղելով ընդդիմադիր կուսակցութիւններուն եւ ժողովուրդին, նախարարը յորդորեց վերահաստատել խաղաղութիւնը, որպէսզի կառավարութիւնը կարենայ իրականացնել երկրին տենչերը: Կառավարութիւնը պիտի մնայ իշխանութեան գլուխ, տեղի չտալով արտաքին ճնշումներու:

Ելմտական նախարար Լութֆի եւ առաւ իր հաժարականը: Փողոցային ցոյցերը դադրեցան :

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

— ∞ —

Կիրքեմ ասած՝ ես ոչինչ չունեի ասելու։ Ես ոչ մի բան չէի հասկանում։ Ես ոչ մի կարծիք չունեի։ Ես ոչ մի բան չգիտեի։ Ես ոչ մի բան չէի հասկանում։ Ես ոչ մի բան չէի հասկանում։ Ես ոչ մի բան չէի հասկանում

Հայկական պատմական հայրենիքի ամայացման պատճառները

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ներածական

Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի ամայացման գործընթացը սկսվել է դեռևս հին ժամանակներից, և որ այդ գործընթացի հիմնական պատճառները եղել են ոչ միայն արտաքին, այլև ներքին գործոնները։ Հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի ամայացման գործընթացը ուսումնասիրելիս մենք պետք է հաշվի առնենք այն հանգամանքը, որ հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքը գտնվել է աշխարհի ամենաբարդ քաղաքական և ռազմական հարթակներից մեկում, որտեղ հայ ժողովրդի ճակատագրի վրա ազդել են ոչ միայն հարևան ժողովուրդների, այլև հեռավոր տերությունների շահերը։

Հայկական պատմական հայրենիքի ամայացման գործընթացի ուսումնասիրության համար մեծ նշանակություն ունեն հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի աշխարհագրական դիրքը, բնական պայմանները, ինչպես նաև հայ ժողովրդի ազգային կազմավորման առանձնահատկությունները։ Հայկական պատմական հայրենիքի ամայացման գործընթացի ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս ավելի խորությամբ հասկանալ հայ ժողովրդի պատմության ընթացքում ծագած բազմաթիվ խնդիրների էությունը։

Հայկական պատմական հայրենիքի աշխարհագրական դիրքը և բնական պայմանները

Հայկական պատմական հայրենիքը գտնվում է Արևելյան Միջերկրական տարածաշրջանում, Փոքր Ասիայի, Կովկասի և Միջագետքի խաչմերուկում։ Այս աշխարհագրական դիրքը հայ ժողովրդի պատմության ընթացքում ունեցել է երկակի նշանակություն։ Մի կողմից այն նպաստել է հայ ժողովրդի մշակութային զարգացմանը, մյուս կողմից՝ դարձել է նրա համար լուրջ մարտահրավեր։

Հայկական լեռնաշխարհը, որը հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի հիմնական մասն է կազմում, բնութագրվում է լեռնային ռելիեֆով, կտրտված հովիտներով և բարձր սարահարթերով։ Այս բնական պայմանները մի կողմից ապահովել են հայ ժողովրդի համար բնական պաշտպանություն, մյուս կողմից՝ դժվարացրել են տնտեսական զարգացումը և հաղորդակցությունը։

Հայկական պատմական հայրենիքի կլիմայական պայմանները ևս բազմազան են։ Ձմեռները երկար և ցուրտ են, ամառները՝ կարճ և չոր։ Այս կլիմայական պայմանները պահանջել են հայ ժողովրդից հարմարվողականության բարձր մակարդակ։

Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորման առանձնահատկությունները

Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորումը տեղի է ունեցել մի շարք էթնիկական տարրերի խառնման հիման վրա։ Հայ ժողովրդի նախնիները՝ հայերը, հնդեվրոպական ցեղեր են, որոնք Փոքր Ասիայի արևմտյան շրջաններից տեղափոխվել են Հայկական լեռնաշխարհ։ Հայերի ժամանումը Հայկական լեռնաշխարհ տեղի է ունեցել մ.թ.ա. II հազարամյակի վերջին։

Հայերի ժամանումից հետո տեղի է ունեցել նրանց խառնում տեղի բնակչության՝ հուրիների, ուրարտացիների և այլ ցեղերի հետ։ Այս խառնումը հանգեցրել է հայ ժողովրդի ազգային կազմավորմանը։ Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորման գործընթացը ավարտվել է մ.թ.ա. I հազարամյակի կեսերին։

Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորման առանձնահատկությունները ազդել են հայկական պատմական հայրենիքի ամայացման գործընթացի վրա։ Հայ ժողովրդի ազգային կազմավորման գործընթացը ուսումնասիրելիս մենք պետք է հաշվի առնենք այն հանգամանքը, որ հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի ամայաց

Հռոմ առանցքին: Յայտնի չէ թէ երկու նախարարները խօսա՞ծ են Հունգարիոյ պահանջներուն մասին Ռումանիայէն:

Հունգարիա պիտի ստորագրէ հակաբոլշեւիկ ուխտը յետագային, Պուտափէշթի մէջ, մասնաւոր առիթով մը: Եւ Հունգարիա վերջինը պիտի չըլլայ այս ուխտին յարողներէն: Գերմանիա ճիգ կը թափէ, որ անոր մէջ մտնէ նաեւ Լեհաստան, երես դարձնելով ռուսական ու ֆրանսական դաշինքներուն: Այս նպատակով ալ Ֆոն Ռիպպէնթրոփ պիտի այցելէ Վարշաւա յունուար 26ին: Այնուհետեւ կարգը պիտի գայ Եուկոսլավիոյ, երբ մարաջախտ Կէօրինկ այցելէ Պելկրատ: Նախապէս յայտարարուած էր, թէ կոմս Չիանոյի Պելկրատ այցելութեան պիտի զուգադիպի մարաջախտ Կէօրինկի ալ այցելութիւնը, բայց այժմ կը հաստատուի թէ այս վերջինը յետաձգուած է իր ճամբորդութիւնը:

Այսպէս՝ Գերմանիա գործօն ու եռանդուն աշխատանքի լծուած է արեւելեան Եւրոպայի մէջ, Պերլին-Հռոմ առանցքին մէջ առնելու այդ շրջանի պետութիւնները: Ամէնէն ծանր կացութիւնը Ռումանիայինն է, որ պիտի պարտաւորուի գլուխ ծռել, եթէ Լեհաստան լքէ իր նախկին դաշնակցային կապերը Ռուսիոյ եւ արեւմուտքի հետ ու հաշտուի գերմանական ծրագիրներուն:

Կարպաթեան Ուկրայնայի մայրաքաղաք Ծուստի մէջ տենդագին շինարարութիւն կը կատարուի գերման ղեկավարութեան տակ: Պատրաստութիւն կը տեսնեն շինելու քարիւղի խողովակ մը, որ ռումանական քարիւղը բերէ Պրաթիսլավա՝ Սլովաքիոյ մայրաքաղաքը:

Զինուորութեան շրջանը երկու տարի

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը երեսփ. ժողովին յանձնեց օրինագիծ մը, որ կը պահանջէ երկարաձգել 1936 մարտ 17ի օրէնքին տրամադրութիւնները:

Ինչպէս կը յիշուի, այդ օրէնքը կառավարութեան իրաւասութիւն կուտար երկու տարի դրօշի տակ պահելու 1935 հոկտեմբերէն 1939 հոկտեմբեր կանչուելիք զինուորցուները, լեցնելու համար «նօսր տարիներու» բացը (1914–1918): Միեւնոյն օրէնքով, պատերազմական նախարարութիւնը արտօնութիւն կը ստանար մինչեւ 20ի իջեցնելու զինուորութեան տարիքը:

Նոր օրինագծով, կառավարութիւնը կ'ուզէ 1936 մարտ 17ի օրէնքին տրամադրութիւնները տարածել 1940ի եւ յետագայ տարիներու զինուորցուներուն վրայ: Բայց, ընդ առաջ երթալով քանիցս յայտնուած բաղձանքներու, պատերազմական նախարարութիւնը պիտի կրնայ աստիճանաբար 21ի բարձրացնել զինուորութեան տարիքը եւ ամէն տարի զօրակոչը կատարել ամէնէն յարմար շրջանին: Հետեւաբար, պիտի կրնայ փոխել ցուցակագրութեան, զինուորական քննութեան, դասաւորման եւն. պայմանները: Ասկէ զատ, եթէ պարագաները թոյլ տան, նախարարութիւնը պիտի կրնայ ժամանակէն առաջ արձակել որոշ դասեր (ամուսնացած զինուորներ, ընտանիքի հայրեր, առ նուազն հինգ զաւակ ունեցող ընտանիքներու անդրանիկ զաւակները, Ֆրանսայի համար մեռած զինուորներու զաւակները եւն.):

Պաղեստինի խնդիրը եւ Արաբները

Պաղեստինի արաբ ղեկավարները, որոնք աքսորուած էին, վերջերս ազատ արձակուեցան, որպէսզի մասնակցին Լոնտոնի բանակցութեանց եւ հասան Գահիրէ: Ասոնք խորհրդակցութիւն մը ունեցան Պաղեստինի մեծ միւֆթիին հետ, եւ յայտարարեցին թէ արաբ ազգայնական կուսակցութիւնը իրաւունք չունի Արաբներու անունով մասնակցելու Լոնտոնի խորհրդաժողովին, եւ իրենք անոր պատուիրակները պիտի նկատեն պարզապէս Անգլիացիներու կողմէ նշանակուած մարդիկ:

Ասոնք կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ, որ է,— դադրեցնել հրէական ներգաղթը Պաղեստին, կազմել այնտեղ արաբական ազգային կառավարութիւն մը: Ասոնց անհաշտ ընթացքը զարմանք առթած է արաբ ղեկավարներուն, որոնք կ'ըսեն թէ այս ընթացքը Արաբներու պառակտումին պատճառ կը դառնայ: Կը կարծուի թէ մեծ միւֆթին այս աստիճան անհաշտ եւ ծայրայեղ չէ իր պահանջներուն մէջ:

Իրաքի կողմէ արաբ պատուիրակ նշանակուած է նախկին արտաքին նախարար Սէիտ Թէվֆիք էլ Սուատի, որ անցեալ աշնան Լոնտոն էր եւ տեսակցութիւններ ունեցած էր բրիտանական դահլիճի անդամներուն հետ:

2 առ հարիւր բացառիկ տուրքը

Ինչպէս գրած էինք, պաշտօնաթերթը յունուար 17ին հրատարակեց այն հրամանագիր-օրէնքը, որ կը վերաբերի 2 առ հարիւրի բացառիկ տուրքին գործադրութեան:

Յառաջիկային վերապահելով օրէնքին մանրամասն բացատրութիւնը, ստորեւ կը հաղորդենք քանի մը կէտեր.—

Նոր տուրքին ենթակայ են բոլոր թոշակներն եւ աշխատավարձքերը, գեղչելով օրինական ապահարկութիւնները (10 առ հարիւր գեղչ ծախքերու համար եւն.): Ուրիշ խօսքով, տուրքը պիտի գանձուի զուտ հասոյթին վրայ: Եթէ հարկատուն մէկ զաւակ ունի, տուրք պիտի չգանձուի իր եկամուտի 5000 ֆրանքին վրայ: Եթէ հարկատուն ապահովագրուած է, այս գումարը պիտի հաշուեն 7000: Եթէ երկու զաւակ ունի՝ 8000, եթէ երեք զաւակ ունի՝ 10,000: Եւ այսպէս շարունակ, 2000 ֆրանք աւելցնելով իւրաքանչիւր զաւակի համար:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՅ ապահովութեան տեսչութիւնը լարած է իր բոլոր ցանցերը, երեւան հանելու համար այն դաւադիրները որոնք ահաբեկչական գործողութիւններ կը կատարեն: Առջի օր ալ ռումբեր պայթեցան Պըրմինկէմի մէջ: Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են, նախարարական հաստատութիւնները պաշտպանելու համար: Բոլոր կասկածները կը ծանրանան Իրլանտացի յեղափոխականներու վրայ:

175,000 ՀՐԵԱՆԵՐ հեռացած են Գերմանիայէն, 1933էն ի վեր, միասին տանելով 350 միլիոն մարք:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ կը շարունակէ բուռն յօդուածներ հրատարակել Ֆրանսայի դէմ, այլանդակ բացատրութիւններ գործածելով: »Լավօրօ Ֆաշիստա» կը գրէ թէ Ֆրանսա «իր վախճանը պիտի գտնէ կոյր ձեւանալով նոր իրականութեանց առջեւ»: Ուրիշ թերթ մը Հռոմի պատերուն վրայ փակցուած է հետեւեալ յայտարարութիւնները.— «Իտալացի նաւաստիները կրնա՞ն այժմ թքնել Ֆրանսայի երեսը.— Այո՛»:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ պաշտօնանկ եղան չորս տնօրէններ՝ մեքենական շինութեանց գործավարութենէն, իսկ վեց տնօրէններ ալ խիստ յանդիմանութիւններ ստացան: Դատի յանձնուեցան չորս տնօրէններ՝ պարենաւորման գործավարութենէն, ինչպէս եւ Մոսկուայի երկաթուղիներու վարչութեան մէկ տնօրէնը եւայլն:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻ առջի օրուան նիստին մէջ Զինաստանի պատուիրակը պահանջեց հաւաքական պոյքոթ հռչակել Ճափոնի դէմ:

ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ մէջ եօթը օդանաւային արկած պատահեցաւ, Անգլիոյ մէջ: Զորս հոգի մեռան, օդանաւային նախարարութեան փոխ-հրամանատարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին նախարարը Պելկրատ գնաց, կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարելու համար:

ՍՊԱՆԻՈՅ ազգայնականները կը շարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Պարսելոնա: Պատասխանելով Զոր. Ֆրանքոյի անձնատուութեան հրաւէրին, Պարսելոնայի կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը ցրուեց որ կ'ըսէ.— «Քաթալոնիոյ պատերն անգամ պիտի ըմբոստանան իտալացի եւ գերման արշաւողներու դէմ»:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 յունուար շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԱՍԻՈԹԱՅԻ «Խաժակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 22 Յունուար, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ՔԷՕՍԷՅԵԱՆ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 4ին: Շարունակութիւն նախորդ ժողովի: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ-ԺԷՌՈՄի (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ Սարդանի, Նօթր-Տամի, Լէ Գ'Օլիվէի եւ Սէն-Ժէռոմի ընկերները, 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, սովորական տեղը:

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆի «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ժամը 6.30ին, Լա-Վիսթ, սովորական հաւաքատեղին, Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ-ԺԷՐՈՄի պատանիներու ժողովը՝ 18 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ: Կը խօսի Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ պատանիներու ժողովը՝ 19 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքավայրին մէջ: Կը խօսի Ընկ. ՍՏ. ՄԵԼԻՏՈՍԵԱՆ:

ՊՈՒԼՎԱՐ-ՕՏՏՈՅի պատանիներու ժողովը՝ 19 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքավայրին մէջ: Կը խօսի Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ԼԱ-ՎԻՍԹի պատանիներու ժողովը՝ 20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին: Կը խօսի Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆի (Գամփանեւ Բերրիէ) պատանիներու ժողովը՝ 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին: Կը խօսի Ընկ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի D, սրահին մէջ, 8 Ռիւ Տանթոն, մեթրօ Օտէօն

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Նիւթ՝ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐՑԵՒԱՆՆԵՐԸ

Հրապարակային դասախօսութիւն Պէլվիլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէլվիլ, 120 Մեթրօ Պէլվիլ

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պուաքոլոմպի «Արամ» Ենթակոմիտէի կողմէ

20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, (Ավընիւ Արժանթէօյ, թիւ 149 պիս:

Կը խօսի՝ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթան քաղաքական դէպքերը:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 19 Յունուար Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Գոսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ ֆրանսերէն՝ Պ. ՊՕԼ ՏԻՒ ՎԷՌԻ, նիւթ ունենալով՝ իր գիրքը՝ «La Passion de la Cilicie»: Երեկոյթի Նախագահ՝ Պ. Լ. Կ. Կէրտան:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան:

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 19 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ՝ Համաստեղի մասին:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԸ

Կազմակերպած է «Սասունցի Դաւիթ»ի հազարամեակին առթիւ գրական երեկոյթ, 22 Յունուար, Կիրակի երեկոյեան ժամը 9ին, Inst. C. P.ի սրահին մէջ, (երկրորդ յարկ,), 51 Rue des Ecoles, Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Քլիւնի:

Կը խօսի Փրոֆ. Ա Դ Ո Ն Ց

Խօսք կ'առնեն Պ. Պ. Վ Ր Ա Ց Ե Ա Ն եւ Ջ Օ Պ Ա Ն Ե Ա Ն

Տեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ «Սասունցի Դաւիթ»էն:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ ԵՒ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր

8 ՌԻՒ ԺԱՆ ԿՈՒԺՈՆ, ՄԷԹՐՕ ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԷ-ՔԼԷՄԱՆՍՕ

Կը ներկայացուի ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԴՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝

ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՅՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ:

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդ մէջ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻի:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), հանդէսին օրը կիչէն:

Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆր.: Փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

ԵՒ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր

իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պ. իւէ, Փարիզ:

Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ. Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիլայի Մասնաճիւղին կողմէ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

34 Avenue Porte des Lilasի սրահին մէջ (Մէթրօ Փորթ տէ Լիլա)

Տօնածառ, երգեր, արտասանութիւններ, պար եւ ներկայացում աշակերտներու կողմէ: Շարժանկար մանուկներու համար: Ժամը 4ին նախընթրիք փոքրիկներու:

Մուտք՝ մեծերուն 3 ֆր., փոքրերուն համար ձրի:

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակահանութիւն

Տեղի պիտի ունենայ պարանցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 րիւ Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ Կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Տոմսերուն նախօրօք սպառումին պատճառաւ, յետաձգուած է Ֆիլիբ ԱՂԱԶԱՐԵԱՆի նուագահանդէսը: Պ. Աղազարեան ստիպուած ըլլալով մեկնիլ Եգիպտոս, կարգ մը նուագահանդէսներ տալու համար, Մարսէյլի մէջ նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ իր վերադարձին՝ յառաջիկայ ամիս, աւելի ընդարձակ սրահի մը մէջ՝ գոհացում տալու համար գինքը ունկնդրել փափաքողներու: Օրն ու վայրը պիտի յայտարարուին յառաջիկային:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է:

Անզուգական, Անմրցելի, Անփոխարինելի

Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչէ ի Պոլիս Հայ առանդական սեփական...

ՐԱՔԸ ՏԻԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառն պատրաստուած հայկական օղին ՐԱՔԸ ՏԻԶն: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնք ստամոքսը կ'այրեն, գլխացաւ կու տան եւ կը վնասեն ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻԶը որուն անուշ բոյր, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ծանօթ է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Էնի-Գափուցի (Պոլիս) Այրի Տիկին Շահիկ եւ զաւակը՝ Ռոպէր Թորոսեան, աղջիկը՝ Քառոլին, որ ամուսնացած է Շարլ (Գարլօ) Իւթիւճեանի հետ, Պոլսոյ Պանք Օթոմանի պաշտօնեայ: Կը կարծուի թէ կը գտնուին Սէն նահանգին մէջ: Իրենց հասցէն տեղեկացնել՝

S. Sirounian, 8 Ave. Maréchal Foch, Décines, (Isére):

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Վասպուրականի Հայրենակցական Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Մուրատեանի եւ Այր Տիկին Գալիբաէ Միրզէեանի (Վիեն) ՍԲՐԱՀԱՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի յանկարծական մահուան առթիւ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՐՈՒՀԻ ՁԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի դասեր

44 Rue St. Placide, 44, Paris (6)

Ընդունելութիւն՝ Երկուշաբթի օրերը, ժամը 16—19 կամ ժամադրութեամբ:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 20 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3943

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ» ՀՈԳԵՐ

— ∞ —

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը իր երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ քննեց հոգատարութեանց յանձնաժողովին եզրակացութիւնը՝ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Պաղեստինի մասին:

Ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ տեղեկագիրներ կարդացուեցան կատարուած աշխատանքներու մասին: Յետոյ խօսք առին հոգատար իշխանութեանց ներկայացուցիչները, յայտնելու համար իրենց կառավարութեանց տեսակէտները:

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Պ. Շարվէրիա, կարդաց կարճ յայտարարութիւն մը, ուր կը շեշտէր, դիւանագիտական նրբամտութեամբ.

—« Ա. Դ. խորհուրդը գիտէ այն բարդ եւ փափուկ պայմանները որոնց մէջ Ֆրանսա կը ջանայ սահմանել իր յարաբերութեանց կարգուսարքը Սուրիոյ հետ: Շատ կարեւոր դէպքեր պատահեցան որոնք չէին կրնար չազդել կատարուած գործառնութեանց վրայ: Յետոյ, նոր մարզպանի մը անուանումը՝ դեռ վերջերս՝ անխուսափելի կը դարձնէ քննութեան շրջան մը: Ինչ որ ալ ըլլայ, Ֆրանսա կ'ուզէ կարելի եղածին չափ շուտ կարգադրել այս հարցը որուն բարեյաջող լուծումը կարեւոր է որքան մեր նոյնքան Սուրիոյ շահերուն համար: Ֆրանսա երբեք չանտեսեր իր ստանձնած պարտաւորութիւնները եւ վճռած է խստօրէն հաւատարիմ մնալ անոնց: Խորհուրդը կրնայ վստահ ըլլալ թէ իր դիրքը պիտի շարունակէ ներշնչուիլ մէկ մտահոգութենէ,— պահպանել բարեկարգութիւնը եւ խաղաղութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի այդ մասին մէջ »:

Այս յայտարարութիւնն ալ, թէեւ դիւանագիտօրէն խմբագրուած, կը տանի միեւնոյն եզրակացութեան,— Ֆրանսա որոշած է շարունակել հոգատարութիւնը, ցնոր անօրինութիւն:

Միայն մէկ նախադասութիւն բացորոշապէս կը հաստատէ այս պարագան,— նոր մարզպան մը նշանակուած է վերջերս, իսկ այս անուանումը «անխուսափելի կը դարձնէ քննութեան շրջան մը »:

Կը թուի թէ նոր մարզպանին գլխաւոր պարտականութիւնն ալ պիտի ըլլայ այդ քննութիւնը: Ուրիշ խօսքով, մէկդի դրուած է 1936 սեպտեմբեր 30ի դաշնագիրը, նոր մը խմբագրելու համար, համաձայն քննութեանց արդիւնքին :

Նոր մարզպանը, Պ. Կապրիէլ Փիւօ, գաղտնի չպահեց ոչ իր պաշտօնին հանգամանքը, ոչ ալ տեսակէտները :

Դեռ Փարիզէն չմեկնած, ան կիսապաշտօնական «Թան»ի խմբագրին կ'ընէր բացորոշ յայտարարութիւններ (5 յունուար), որոնք խորապէս յուզեցին Սուրիոյ հանրային կարծիքը :

Այսպէս, ընդունելով հանդերձ հարցին լուծման բազմապիսի դժուարութիւնները, մարզպանը կը շեշտէր.

— « Ֆրանսա չի կրնար բացակայ մնալ արեւելեան Միջերկրականէն: Մեր ներկայութիւնը արեւելեան Միջերկրականի մէջ թանկագին արժէք մը ունի մեր կայսրութեան համար: Այնտեղէն կ'անցնի Հնդկաստանի նոր ճամբան, բեռնատար ինքնաշարժներու եւ օդանաւերու ճամբան, այնտեղ կը բացուին քարիւղի աղբիւրները, այդ ծովափին վրայ է որ կը կանգնի մեր գործողութեանց խարիսխը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ ...»:

Յայտարարութեան մնացեալ մասը, որքան ալ ընդհանուր տեսութիւններով շարադրուած ըլլայ, խտացումն է Ֆրանսայի նոր տեսակէտներուն,— ամրացնել հոգատար իշխանութեան դիրքը արեւելեան Միջերկրականի մէջ, յանուն կայսրութեան շահերուն:

Պատահական երեւոյթ մը չէ այս բառին հոլովումը՝ բերնէ բերան :

« Կայսրութիւն»ը նոր ազդանշան մը դարձած է մանաւանդ Պ. Տալատիէի վերջին այցելութենէն ի վեր, դէպի Քորսիքա, Թունուզ եւ Ալժերիա :

« Կայսրութիւն » կ'աղաղակեն գրեթէ բոլոր հոսանքները, իրենց օրկաններով եւ ճառերով: Եւ ահաւասիկ երեսփոխան մը որ կ'առաջարկէ աւելի բարձրացնել հանրապետութեան նախագահին հանգամանքը, կոչելով զայն «նախագահ ֆրանսական հանրապետութեան եւ կայսրութեան »:

Անշուշտ այս նոր նշանախօսքն ալ մէկ հետեւանքն է դրացի երկիրներու չոնդալից գործունէութեան, որ կը թաւալի «կայսրութեան » շուրջը :

Այն օրէն ի վեր որ ֆաշական Իտալիան գրաւեց Եթովպիան եւ միշտ սուր կը պահէ իր ախորժակները՝ յանուն կայսրութեան, զայն հաշտեցնելով բրիտանական շահերուն հետ, Ֆրանսան չէր կրնար հանդիստ մնալ:

Իտալական ախորժակները, եւ, անոր ետեւէն, գերմանական յարաճուն գործունէութիւնը վեր ի վայր շրջած են շատ մը աւանդութիւններ: Եւ Ֆրանսան ալ կը ձգտի կայսերական քաղաքականութիւն մը վարել, ամէն ուր որ կրնայ հասնիլ իր ուժը :

Արդ, այս նոր կացութեան առջեւ, ի՞նչպէս պիտի լուծուի Սուրիոյ անկախութեան խնդիրը:

Նոր մարզպանը եւ ուրիշ պատասխանատու անձեր յայտարարեցին, առանց վերապահութեան,— Սուրիան կրնայ վերակազմուիլ միայն իբրեւ դաշնակցային պետութիւն մը:

Այս ծրագրին յղացումն իսկ ուրիշ բան չի նշանակեր, եթէ ոչ երկարաձգել հոգատարութիւնը, աւելի զօրացնելու համար ֆրանսական ազդեցութեան յենարանները: Սուրիան ի վերջոյ անկախութիւն պիտի ստանայ, դառնալով զինակիցը հոգատար իշխանութեան: Բայց այդ բոլորը ժամանակի կը կարօտին, իբրեւ հետեւանք Միջերկրականի մէջ ծագած կամ ծագելիք փոթորիկներու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑԱՐՁԱԿ ՉԷԶՈՔՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՄԷՋ

— ∞ —

Անգլիա եւս կը մերժէ որ եւէ միջամտութիւն

— ∞ —

Նախարարական խորհուրդը առջի օր նիստ գումարելով, նորէն քննեց սպանիական խնդիրը եւ որոշեց բացարձակ չէզոքութիւն պահել: Ուրեմն, ոչ սահմանագլուխը պիտի բացուի, ոչ ալ զէնք պիտի ճարուի, հակառակ ձախակողմեան հոսանքներու ճնշումին: Այս առթիւ յայտարարութիւն մը պիտի կարդայ արտաքին նախարարը, երեսփ. ժողովին այսօրուան նիստին մէջ, ծանրանալով երկու կարեւոր կէտերու վրայ.— 1. Բացարձակ չէզոքութիւն Սպանիոյ երկու կողմերուն հանդէպ: 2. Աչալուրջ պաշտպանութիւն Ֆրանսայի գաղթային կայսրութեան եւ Միջերկրականի հաղորդակցութեանց: Նախարարը իր ճառին մէջ պիտի յիշէ Անգլիոյ վարչապետին մէկ յայտարարութիւնը, որուն համաձայն Մուսոլինի խոստացած է ետ կանչել իտալացի կամաւորները, երբ Զօր. Ֆրանքօ վերջացնէ Սպանիոյ նուաճումը:

Այս առթիւ զրոյց կը շրջի թէ՝ Ֆրանսայի զինուորական իշխանութիւնները կը խորհին կարգ մը զգուշական միջոցներ ձեռք առնել, եթէ Զօր. Ֆրանքօ գրաւէ Պարսելոնան եւ հանրապետական Սպանիան անջատէ ֆրանսական սահմանագլուխէն: Այդ զգուշական միջոցներէն մէկը պիտի ըլլայ, կ'ըսեն, գրաւել Մինորքա կղզին, հակազդելու համար Իտալիոյ, (որ գրաւած է Մայորքան), ինչպէս եւ սպանիական Մարոքը :

Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ երբ Զօր. Ֆրանքօ լրացնէ իր վերջնական յաղթանակը, որ անխուսափելի կը համարուի Հռոմի մէջ,— Իտալիա պաշտօնապէս պիտի ներկայացնէ իր պահանջները Ճիպութիի եւ Թունուզի մասին: Այս առթիւ, Մուսոլինի իբրեւ գրաւական պիտի ներկայացնէ Մայորքայի գրաւումը եւ ուրիշ առաւելութիւններ :

**** «Իւմանիթէ» կը գրէ թէ 40,000 հոգի ներկայ էին Ձմեռնային մարզարանին մէջ գումարուած ժողովին, ուր խօսեցան Ժողովրդական Ճակատի ներկայացուցիչները, պահանջելով բանալ սահմանագլուխը եւ զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել հանրապետական Սպանիոյ: Ճառախօսները կը շեշտէին թէ անհրաժեշտ է որ «Սպանիան մնայ Սպանիացիներուն, որպէսզի Ֆրանսան ալ մնայ Ֆրանսացիներուն»: Ճառախօսներուն մէջ կը գտնուէին Լէոն Պլում, Թորէզ, Լէոն Ժուհօ եւն. :*

« ՇԱՏ ԾԱՆՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ ԿՐՆԱՆ ԾԱԳԻԼ »

Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը պահանջեց անմիջապէս նիստի հրաւիրել խորհրդարանը, քննելու համար Սպանիոյ դէմ հաստատուած արգելքի բարձման խնդիրը (զէնքի նեբածման մասին): Վարչապետը մերժեց այս պահանջը, գիտել տալով թէ քաղաքականութեան որ եւէ փոփոխութիւն կրնայ « շատ ծանր հետեւանքներ ունենալ »:

Կը թուի թէ Պ. Չէյմպըլէն համոզուած է որ Հռոմ եւ Պերլին անմիջապէս գործի պիտի ձեռնարկեն, մինչեւ անգամ աչք առնելով պատերազմը, եթէ որ եւէ է միջամտութիւն կատարուի Անգլիոյ կամ Ֆրանսայի կողմէ: Բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ Անգլիոյ վարչապետը համբերութեամբ կը սպասէ Զօր. Ֆրանքոյի յաղթանակին, այնպէս որ չորս վարչապետները պիտի հարկադրուին միասնաբար լուծել սպանիական խնդիրը, ինչպէս ըրին չեխականը, անցեալ սեպտեմբերին: Այս չի նշանակեր թէ Սպանիան ալ պիտի բաժնուի, բայց հաւանական է որ որոշ չափով կրճատուի անոր անկախութիւնը եւ թերեւս ազդեցութեան շրջանակներ կազմուին չորս մեծ պետութեանց միջեւ :

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդին նիստն ալ շատ կարեւոր հանգամանք ունէր եւ նուիրուած էր այս հարցին: Ժողովէն վերջը նախորդ վարչապետ լորտ Պոլտուին ճաշեց Պ. Չէյմպըլէնի հետ:

**** Լոնտոնի համայնավար կազմակերպութեան անդամներէն տասը հոգի վարչապետարան գացին, որպէսզի համոզեն վարչապետը որ արտօնէ զէնք ճարել հանրապետական Սպանիոյ: Պատուիրակները կէս ժամ նստան դրան առջեւ, մինչեւ որ կարելի եղաւ դուրս հանել եւ ղրկել արտաքին գործերու պաշտօնատունը: Այդ միջոցին 2000 բոլշեւիկներ թափոր մը կազմած էին փողոցներուն մէջ, զէնք պահանջելով Սպանիոյ համար :*

**** Մարաջախտ Կէօրինկ Հռոմ պիտի այցելէ յառաջիկայ շաբթու, խորհրդակցելու համար սպանիական հարցին եւ ուրիշ խնդիրներու մասին:*

Մեծ պատրաստութիւններ Պարսելոնայի դէմ

— ∞ —

Վերջին լուրերու համաձայն, Սպանիոյ ազգայնականները գրաւելով կարեւոր կեդրոն մը՝ Փոնս, յառաջ կը խաղան դէպի Պարսելոնա: Զօր. Ֆրանքօ ճակատին վրայ կեդրոնացուցած է եօթը զօրաբաժին, մեծաքանակ թնդանօթ եւ օդանաւ եւ ահագին ռազմանիւթ: Իր անմիջական նպատակն է գրաւել Իկուալատա քաղաքը, որ հանրապետական զօրքին վերջին միջնաբերդն է, 40 մղոն հեռու Պարսելոնայէն :

Անհամար փախստականներ հասած են Պարսելոնա, դժուարացնելով քաղաքին պարէնաւորումը: Կացութիւնը այնքան ծանրացած է որ, ամէնէն հերոսական դիմադրութիւնն ալ չի կրնար ամէն բան փրկել, առանց արտաքին օգնութեան :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԻՇԽԱՆ »Ը Կ'ԵՐԳԷՐ, ՇՈՒՆԸ ՀԱՉԵՑ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ՋՈՒՐ ԹԱՓԵՑԻՆ

— • —

Որ եւ է թիւրիմացութեան տեղի չըտալու համար, կը փութամ յայտարարել թէ «լողաց» եմ: Բուն բառով՝ « ընթերցողաց »:

Դէպքը իմացայ տեղական թերթերէն: Եւ այդքան :

Ուրեմն, «իշխան Բագրատիդ տ'Արեգին», սա մեր դերասան Բագրատունին, ձեռքակալուեր եւ դատարան յանձնուեր է, երբ «սէռէնատ» կ'երգէր Օրէօյ, աղջիկներու վարժարանին պատերուն տակ, կէս գիշերին :

Կ'երգէ՞ր թէ կը հաչէր: Կը խաղա՞ր թէ կը խաղցնէր: Չեմ գիտեր:

Միայն թէ՝ բոլոր թերթերն ալ կը հաստատեն որ վարժարանին շունը հաչեց, պահակը արթնցաւ եւ աղջիկներն ալ դոյլ մը ջուր նետեցին վերէն, «իշխան»ին վրայ :

Ապահովաբար Բագրատունին ամէնէն առաջ զարմացաւ, այս շքեղ եւ իսկապէս թատերական տեսարանին առջեւ:

Եւ երբ ոստիկանները հասան, բոլոր հանգամանքները նպաստաւոր էին, յայտարարելու համար թէ... Համլէթ էր խաղար :

Մանաւանդ որ, փութացած էր իր ինքնութիւնն ալ յայտնել,— «իշխան Հիւկ տը Բագրատիդ տ'Արեգին », շառաւիղը Բագրատունեաց որ իշխեցին 858 — 1079:

Դժբախտաբար, ոստիկանները վարժուած չեն զեղարուեստական նրբութիւններու: Այլապէս ազատ պիտի ձգէին հայ արուեստագէտը, որ կը ջանար համոզել թէ պարզապէս թատերական փորձեր կը կատարէր այդ սմայի վայրին մէջ, լուսնի լուսով, անկողնին մտած աղջիկներու երազներով յափշտակուած: Ինքն ալ իր կարգին երազելով :

Թերթերը գրեցին թէ ոստիկանութիւնը հին տետրակները քրքրելով, հաստատեր է որ «իշխան»ը ուրիշ անգամ ալ մեղանչեր է հանրային բարոյականի դէմ :

Իրա՞ւ է, սո՞ւտ է,— չեմ գիտեր: Չեմ ալ հետաքրքրուիր :

Այս բոլոր թերթութեանց մէջ — մի մոռնաք որ Փարիզ ենք — ամէնէն խղճալին ամբաստանեալին «իշխանական» հէքիաթն է, որ կը տեւէ տարիներէ ի վեր :

Եւ ըսելս եկաւ, երբ կը կարդայի օրուան թերթերը .

— Ա՛յ մարդ, ապուր մը կերեր ես, աղջիկներու վարժարանի մը պատերուն տակ, կէս գիշերին, ինչո՞ւ երկրորդ ապուր մըն ալ կը խառնես, ներկայանալով իբրեւ հայ իշխան, շառաւիղը Բագրատունիներու: Եթէ նոյնիսկ իշխանական ծագում ունիս, կը վայլէ՞ որ այդքան խեղճանաս եւ անճրկիս, դպրոցի մը պատերուն տակ :

Չե՞ս գիտեր որ Փարիզի անասուն շուները շատ աւելի արթուն են, քան շատեր որ ասուն կը համարուին :

Եթէ Օրէօյի շան հաչոցը եւ վարժարանի պատուհանէն նետուած դոյլ մը ջուրն ալ խելքի չբերեն մեր «իշխան»ը, վա՜յ Բագրատունեաց:

ՎԱՀԷ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԷՄ

— ∞ —

Շխանշաններ ետ կը վերադարձուին

— ∞ —

Ֆրանսական թերթ մը անպատ ակնարկներ ըրած ըլլալով իտալական զօրքի քաջութեան մասին մեծ պատերազմի ընթացքին, իտալացի նախկին պատերազմիկները սկսած են վերադարձնել իրենց ստացած ֆրանսական շքանշանները, իբրեւ բողոք այդ արտայայտութեանց դէմ :

Այս առթիւ սուր եւ կրքոտ պայքար մը բացուած է մամուլին մէջ: Հռոմի «Իլ Մէսաճէրօ» թերթը կը գրէ, թէ Իտալիա եթէ ուզէ գրգռել իր զաւակներու միտքը Ֆրանսայի դէմ, կը բաւէ իրեն արտատպել ֆրանսական մամուլի գրածները: Այսուհանդերձ, Իտալացիները վստահ են, որ Ֆրանսացիները ուշ կամ կանուխ հաշիւը պիտի տան այն «ժըլուզական արարքներուն, զորս գործ կը դնեն Թունուզի Իտալացիներուն վրայ»:

Ֆրանսա հին անիրաւութեանց ուժով է որ նստած է իտալական հողամասերու վրայ, կը յարէ նոյն թերթը: «Ֆրանսացի անխիղճ չարագործները եղան որ խաբեցին եւ կողոպտեցին Իտալիան Վերսայլի մէջ : Իտալացիները գիտեն որ ամէն ինչ լոյս աշխարհ պիտի հանուի, որովհետեւ անոնք վճռած են հզօր ձեռքով մը պարտադրել վերաքննութիւն մը: Ֆրանսացիները իրենք են պատասխանատուն այդ ինքնաբուխ ցասումին ու պոռթկումին, որ պիտի այրէ ամէն կամուրջ եւ պիտի յանգի զինեալ ընդհարումի մը »:

« Իլ Փոփոլօ տի Ռոմա » կ'ըսէ, թէ ֆրանսական մամուլի կատաղութեան պատճառն է անգլեւիտալական բարեկամութիւնը, եւ այն գիտակցութիւնը թէ իտալական եւ բրիտանական կայսրութիւնները հաւասարազօր են այժմ: Ֆրանսան է այժմ որ խոչընդոտ կը հանդիսանայ համաշխարհային խաղաղեցման :

« Իլ Ճիօռնալէ տ'Իթալիա» իր առաջին էջին ճակատը զետեղած է նախկին պատերազմիկի մը նամակը, որ կը վերջանայ հետեւեալ խօսքերով.— «Իտալական բանակը եւ ֆաշական կայսրութիւնը Մուսոլինիի հրամանին տակ կրնան հպարտօրէն նայիլ Ֆրանսայի եւ իր նման վատասիրտներու երեսին»:

«Իլ Թէվէրէ» գիրքերէ հատուածներ կ'արտագրէ, ապացուցանելով թէ Մեծ պատերազմի ատեն ոչ թէ իտալական, այլ ֆրանսական նուաստութն էր, որ իր երեսը ցոյց չէր տար բաց ծովերու վրայ :

«Թէլէկրաֆօ»ի մէջ Տոքթ. Անսալտօ, որ սերտ կապեր ունի արտաքին նախարարութեան հետ, կ'ըսէ թէ դարերէ ի վեր Ֆրանսան է, որ արգելք հանդիսացած է Սպանիոյ ազգային միութեան: Սպանիական կարմիրները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ Ֆրանսայի թաքուն ծրագիրներուն գործակատարները :

Իտալական թերթերը կը հրատարակեն գերմանական քարտէս մը, որ ցոյց կուտայ գերման բանակի դիրքերը, բոլորն ալ դասաւորուած պատերազմական նպատակներով :

— ∞ —

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ *ճամբայ ելաւ Թուլոնէն, միացեալ ռազմափորձեր կատարելու համար Ատլանտեանի տորմիղին հետ: Այս առթիւ պիտի այցելէ նաեւ Քորսիքա, Թունուզ եւ Ալժերիա :*

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

— ∞ —

Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի, Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի եւ Հայաստանի Համայնավարական Երիտասարդական Միութեան Կեդրոնական Կոմիտէի Օրգանը

Հրատարակւում է 1923 թուականից

Հասցէ՝ Երեւան, Աբովեան փող. № 1

Հեռաձայն՝ 56-20

Տարեկան բաժանորդագին՝ 12 ռուբլի

Կիսամեայ՝ 6 ռուբլի

Երեք ամսեայ՝ 3 ռուբլի

Մէկ ամսեայ՝ 1 ռուբլի

Առանձին համարի գինը՝ 5 կոպէկ

Ստորագրութիւնները ընդունւում են բոլոր փոստային գրասենեակներում, նամակատարներից եւ խմբագրութիւնում

Ստորագրութեան գինը վճարւում է կանխիկ

Ձեռագրերը չեն վերադարձւում

Հրատարակչական բաժնի հեռաձայնը՝ 56-20

Տպագրւում է Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի տպարանում

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հրատարակչական բաժնի վարիչ՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Խմբագրական կոլեգիայի անդամներ՝ Ա. Ալիխանեան, Ա. Ամատունի, Ա. Ասլանեան, Ա. Բեկզադեան, Ա. Գրիգորեան, Ա. Զաքարեան, Ա. Թամրազեան, Ա. Խանջեան, Ա. Հարությունեան, Ա. Մարտիրոսեան, Ա. Մելիքեան, Ա. Մուրադեան, Ա. Շահինեան, Ա. Վարդանեան, Ա. Տէր-Վարդանեան, Ա. Տէր-Ղազարեան, Ա. Քոչարեան

Ստորագրութեան համար ընդունւում է նաեւ Հայկական ՍՍՀ բոլոր գիւղական խորհուրդների գործադիր կոմիտէների քարտուղարութիւնները

Ստորագրութեան գինը՝ 1 ամսի համար 1 ռուբլի 20 կոպէկ

Ստորագրութեան գինը վճարւում է կանխիկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՐԸ

Հայկական Սովետական գրականության օրերը Մոսկվայում անցկացվում են Մոսկվայի գրողների կազմակերպության և Հայաստանի գրողների միության կազմակերպած հատուկ հանձնաժողովի ղեկավարությամբ։

Հանձնաժողովի նախագահն է ընկեր Ալեքսանդր Ֆադեևը, նրա տեղակալներն են ընկերներ Ալեքսանդր Ավդեենկոն և Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Ալեքսանդրովնա Ֆադեևան։

Հանձնաժողովի անդամներ են ընկերներ Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Ալեքսանդրովնա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ավդեենկոն,

Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ ծրագիրները Արեւելեան Եւրոպայի մէջ

Իտալական կարեւոր թերթ մը քննելով կոմս Չիանոյի Պել - կրատ այցելութեան նպատակները, կը գրէ.

— «Ամէնէն առաջ ան պիտի հաստատէ կատարեալ ներդաշնակութիւն մը Իտալիոյ եւ Եուկոսլավիոյ միջեւ, հիմնուած Ֆրանսական դաշնագիրներու (Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ դէմ) — դիակներուն վրայ: Փարիզեան այս պղեցութեանց տեղ Հռոմ պիտի զետեղէ պարզ ու գեղեցիկ շէնք մը, որուն գլխաւոր յարկերը պիտի ըլլան Հռոմ – Պելկրատ եւ Հռոմ - Պուտափէշթ:

«Երկրորդ.— Կոմս Չիանօ համաձայնութիւն պիտի գոյացնէ Եուկոսլավիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, սանձելով Հռոմ - Պելկրատ Պուտափէշտ եռանկիւնը, որ ներդաշնակ պիտի ընթանայ Պերլին – Հռոմ առանցքին հետ: Այս համաձայնութեամբ ան պիտի յարգէ Եուկոսլավիոյ արդի սահմանները, իսկ Եուգոսլավիա պիտի խոստանայ արդարութեամբ վարուիլ հունգարական փոքրամասնութեանց հանդէպ:

«Երրորդ.— Ան պիտի քննէ յարաբերութիւնները Ռումանիոյ հետ, որուն շահը կը պահանջէ որ մօտենայ Իտալիոյ պալքանեան քաղաքականութեան: Ցարդ Ռումանիա մեղաւոր չէ իր վարած քաղաքականութեան համար: Ատոր բուն յանցաւորը Ֆրանսան է:

«Չորրորդ.— Կոմս Չիանօ պիտի բանակցի իտալեւեուկոսլաւ տնտեսական յարաբերութիւններու մասին: Թրիէսթէի մէջ թերեւս Եուկոսլավիոյ տրուի ազատ նաւահանգստի իրաւունք եւ իտալական ճարտարարուեստը վարկ բանայ եուկոսլաւ յաճախորդներուն:

*** Կոմս Չիանօ Պելկրատ հասնելով դիմաւորուեցաւ ջերմ ընդունելութեամբ: Իտալական եւ գերմանական թերթերը հաւասարապէս կը շեշտեն այս այցելութեան կարեւորութիւնը:

Ազգային վիճակահանութեան պարգեւները

Ազգ. պարգեւախաղի 1939ի առաջին շարքին վիճակահանութիւնը (15րդ) տեղի ունեցաւ Շամոնիի մէջ, չորեքշաբթի գիշեր:

Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 1,444,728 թիւը:
Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 1,000,000 փր.— 022,977, 817,861, 998,753, 985,110:
Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 փրանք: 1,163,569, 327,635, 072,036, 1,335,168, 455,592, 1,368,017:
02,912 վերջացող թիւերը շահեցան 100,000 փրանք:
75,703 եւ 81,361 վերջացող թիւերը շահեցան 80,000 փրանք:
02,902 եւ 81,239 վերջացող թիւերը շահեցան 50,000 փրանք:
7449, 4020, 3167 եւ 6241 վերջացող թիւերը շահեցան 20,000 փր.:
375 վերջացող թիւերը շահեցան 10,000 փրանք:
898 վերջացող թիւերը շահեցան 5000 փրանք:
80 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 փրանք:
95 եւ 21 վերջացող թիւերը շահեցան 220 փրանք:
1 վերջացող թիւերը շահեցան 110 փրանք:

*** Վիճակահանութեան տեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ նոր կանոնագիր մը պիտի գործադրուի 1939ի չորրորդ շարքէն սկսեալ: Այդ կանոնագրին համաձայն, կը ջնջուին 220 փրանքի պարգեւներուն երկրորդ շարքը եւ 1000 փրանքի պարգեւները, կը հաստատուին 1500 պարգեւներ՝ իւրաքանչիւրը 2000 փրանքի: 20,000-նոց պարգեւներու թիւը կը բարձրանայ 900ի (փոխան 600ի), 50 հազարնոց պարգեւներու թիւը 30էն կը բարձրանայ 90ի, կը ջնջուի 80,000նոց պարգեւը: 100,000նոց պարգեւներու թիւը 15էն կը բարձրանայ 90ի, կը հաստատուին վեց պարգեւներ 200,000 Փր.ի: Անփոփոխ կը մնան 500,000ի, մէկ միլիոնի եւ հինգ միլիոնի պարգեւները: Փոքր պարգեւները ջնջուած ըլլալով, ընդհանուր թիւը 198,686էն կ'իջնէ 170,597ի, բայց կարեւոր պարգեւներու թիւը կ'աւելնայ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ ԳԱՂՏՆԻ ՆԻՍՏ ՄԸ գումարելու առաջարկ ներկայացուց Փարիզի երեսփոխաններէն Քէրիլիս, լսելու համար թէ զինուորական վարիչները ի՛նչ տեսակէտներ յայտնած էին Միւնիխի համաձայնութենէն առաջ եւ ի՛նչ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի նոր քաղաքականութիւնը, քանի որ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ արեւելեան Եւրոպայի հետ կնքուած զինակցութիւնները փոխուած են բարեկամութեանց: Այս առթիւ ալ անհրաժեշտ կը համարուի լսել զինուորական վարիչներու կարծիքը:

«ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ».— Երեսփ. ժողովին յանձնուեցաւ բանաձեւ մը, որ կ'առաջարկէ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը այսուհետեւ կոչել «Նախագահ Ֆրանսական հանրապետութեան եւ կայսրութեան»:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ազգային պաշտպանութեան նախարար Զօր. Քօզալփ հրաժարեցաւ: Անոր տեղ նշանակուեցաւ Զօր. Նաճի Թինազ՝ Թուրք ոստիկան – զօրքին հրամանատարը:

ՀԻԹԼԷՐ չուզելով նոր տուրքերու ենթարկել ժողովուրդը, կը խորհի բանակի եւ շինութեանց վարկերէն կրճատել 40 եւ 35 առ հարիւր: Բանակին ծախքերուն կրճատման ուրիշ մէկ պատճառն ալ այն է, որ Գերմանիա այժմ ուժ կուտայ ռուզմանաւերու եւ յածանաւերու շինութեան:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նաւային մեծ ռազմափորձերը կը սկսին յունուար 21ին, Կարիպեան ծովու ջուրերուն մէջ: Խաղաղական ովկիանոսի ամերիկեան նաւատորմը եւ Ատլանտեան ովկիանոսի նաւատորմի մէկ մասը համախմբուած են որոշեալ վայրին մէջ: Փանամայի ջրանցքէն անցնելով տեղ հասան 80 մարտանաւեր, ամէն մեծութեամբ ու տեսակի: Տեղ հասան նաեւ 600 օդանաւեր, որոնք պիտի մասնակցին այս ռազմափորձերուն:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ վարչապետ Իմրէտի ճառ մը խօսեցաւ հաստատելու համար, թէ իր մէջ հրէական արիւն չկայ, այլ հարիւրին հարիւր արիական է եւ գերման՝ ծագումով:

ԼԻԹՎԻՆՈՎԻ համար կ'ըսուի թէ պիտի հրաժարի Խ. Միութեան արտաքին գործավարութենէն, իր տեղը ձգելով օգնականին՝ Փոթէմքինի: Նշանակալից է որ Լիթվինով ժընեւ չգնաց այս անգամ:

ՕՏԱՆԱՒԱՅԻՆ ՑԱՐՁԱԿՄԱՆ դէմ պաշտպանութեան փորձեր կատարուեցան առջի օր, Փարիզի մէջ, երեք տարբեր կէտերու վրայ: «Թմբակոծութիւն» կատարուեցաւ Վիյէթի սպանդանոցներուն եւ գինիի վաճառանոցին դէմ եւն.: Մանրամասնութիւնները առանձին յօդուածով:

ԻՎԱՆ ՄՈԺՈՒԿԻՆ, ռուս մեծ արուեստագէտը որ համաշխարհային համբաւ շահած էր շարժանկարի մէջ (Միշէլ Սթրոկով եւն.), մեռաւ Թշուառութեան մէջ: 50 տարեկան էր:

14 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Լոնտոնի եւ Մանչէսթըրի մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջերս կատարուած ահաբեկումներու: Նոր ռումբեր երեւան հանուեցան Պըրմինկէմի մէջ: Կալանաւորներէն մեծ մասը իրլանտացի երիտասարդներ են, 25 – 30 տարեկան: Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են ամէն կողմ:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ հռչակեցին Լամիսի (Էվռէօ) ապաքինարանին 730 հիւանդներէն 250ը, մերժելով դեղ առնել կամ կատարել հիւանդապահներուն պատուէրները: Հաստատութեան տնօրէնը պահանջեց վտարել կարգ մը հիւանդներ, մեղադրելով թէ քաղաքական քարոզութեամբ կը զբաղին:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ Մ. ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂ

ԵՒ Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր **8 ՌԻՒ ԺԵՆ ԿՈՒԺՈՆ**, ՄԷԹՐՕ ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԷ-ՔԼԷՄԱՆՍՕ

Կը ներկայացուի **ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ**

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝ ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱԶԱՑԵՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ:

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻԻ:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), անդէպին օրը կիշէն: Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 փր.: Փոքրիկներու 3 փրանք:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 յունուար շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԱՍԻՈԹԱՅի «Խաժակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 22 Յունուար, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ՔԷՍՍԷԵԱՆ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 4ին: Շարունակութիւն նախորդ ժողովի: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ - ԺԷՌՈՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» Ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ Սարդանի, Նօթր - Տամի, Լէ Զ'Օլիվէի եւ Սէն - Ժէռոմի ընկերները, 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, սովորական տեղը:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆի «Ընկեր Կարօ» Ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 6.30ին, Լա - Վիսթ, սովորական հաւաքատեղին, Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԱ - ՎԻՍԹի պատանիներու ժողովը՝ 20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին: Կը խօսի Ընկ. Ա. ԽԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆի (Գամփանեը Բերրիէ) պատանիներու ժողովը՝ 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին: Կը խօսի Ընկ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԳԻՈՄՅԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի D, սրահին մէջ, 8 Ռիւ Տանթոն, մէթրօ Օտէօն

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Նիւթ՝ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐԵՒԱՆՆԵՐԸ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պուաքոլոնպի «Արամ» Ենթակոմիտէի կողմէ

20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, (Ավընիւ Արժանթէօյ, թիւ 149 պիս:

Կը խօսի՝ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթան քաղաքական դէպքերը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԸ

Կազմակերպած է «Սասունցի Դաւիթ»ի հազարամեակին առթիւ գրական երեկոյթ, 22 Յունուար, Կիրակի երեկոյեան ժամը 9ին, Inst. C. P.ի սրահին մէջ, (երկրորդ յարկ,), 51 Rue des Ecoles, Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Քլիւնի:

Կը խօսի Փրոֆ. Ա Դ Ո Ն Ց

Խօսք կ'առնեն Պ. Պ. Վ Ր Ա Ց Ե Ա Ն եւ Զ Օ Պ Ա Ն Ե Ա Ն

Տեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ «Սասունցի Դաւիթ»էն:

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑՔ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

ԵՒ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր

իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պօ իւէ, Փարիզ:

Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ. Մուտք՝ 3 եւ 5 փրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Բ. Ը. Մ. ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԵՐԻՏ. ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ի նպաստ Մարսէյլի «ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՏՈՒՆ»ին

21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, Շաբաթ, ժամը 21.30էն մինչեւ առտուան ժամը 5ը

ՔՈՒԻԶԷի սրահին մէջ, Մարսէյլ

ՔՈՒԻԶԷ ՃԱԶ Մուտք 10 փրանք

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղ

Տեղի պիտի ունենայ պարանցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 րիւ Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ

Մէթրօ Կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՆԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիլայի Մասնաճիւղին կողմէ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

34 Avenue Porte des Lilasի սրահին մէջ (Մէթրօ Փորթ տէ Լիլա)

Տօնածառ, երգեր, արտասանութիւններ, պար եւ ներկայացում շակերտներու կողմէ: Շարժանկար մանուկներու համար: Ժամը 4ին եւ խընթրիք փոքրիկներու:

Մուտք՝ մեծերուն 3 Փր., փոքրերուն համար ձրի:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ԱԶՔԸ ԼՈՅՍ

վերաբացուած է նոր տնօրինութեամբ

L'AFRIQUE DU NORD

սրճարան գարեջրատունը

3, Rue Clauzel, մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle, Tél. Trud. 51-80

ուր ամէն երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր հռչակաւոր պարուհի - երգչուհի՝

ՖԷՐԻՏԷ

կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան զգլխիչ պարեր, մասնակցութեամբ յայտնի նուագախումբի: Անգամ մը այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք: Խիստ մատչելի գիներ:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau- Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը:

ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32 Rue Ménilmontant, Paris (20)

ՌԱՔԸ ՏԻԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառնակ պատրաստուած ծայրագոյն օղին ՌԱՔԸ ՏԻԶն: Զգուշացէք արուեստական օղիներէն, որոնք ստամոքսը կ'այրեն: Գիշերները քուն կը խանգարեն եւ կը վնասեն ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՌԱՔԸ ՏԻԶը որուն մաքրութիւնը, կազդուրիչ եւ աժան գինը ըլլալը ճանչցուած է:

Dalakupeian 8 Rue Su... Dépôt: 7 Rue de la Paix, ...eille. Tél. Dragon 70 -...

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

22 Յունուար, Կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն, Պատարագէն վերջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Տիկին Օ. ԱՏՈՆՑի յիշատակին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Սէնթ Էթիէնի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը 20 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Դուրեան» գրադարանը: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԼՆՈՅ ՋՈՐԻ Հայրենակցական Միութեան Ընդհ. Ժողովը 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Ժանթիյի հայկական դպրոցին մէջ: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ հաշուետուութիւն:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի և Շրջանային Վերաշինաց Հայրենակց. Միութեան պատգամաւորական ժողովը 29 Յունուար, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Քաֆէ Սանթրալի սրահին մէջ: Օրակարգ՝ Ընդհանուր հաշուետուութիւն, վարչութեան ընտրութիւն եւ բնթացիկ հարցեր:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Էկին-Գամ (Պոլիս) Այրի Տիկին Շահիկ եւ տղաքը՝ Ռոպէր Թորոսեան, աղջիկը Փառուլին, որ ամուսնացած է (Դարբօ) Իւթիւճեանի հետ, Պանք Օթոմանի պաշտօնեայ: Կը ծուի թէ կը գտնուին Սէն Նազերի մէջ: Իրենց հասցէն տեղեկացնել:

S. Sirounian, 8 Ave. Mar... Foch, Décines, (Isère):

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՐՈՒՀԻ ՁԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի դասեր

44 Rue St. Placide, 44, Paris (6)

Ընդունելութիւն՝ Երկուշաբթիօրերը, ժամը 16—19 կամ ժամադրութեամբ:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը հաղորդէ իր բարեկամներուն եւ իր գործ ունեցողներուն որ իր նոր հասցէն հետեւեալն է.

Béchiktachlian, 52, Rue Strasbourg Vincennes (Seine):

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 փրանք	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 փրանք	110 փրանք	

ՇԱԲԱԹ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 21 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3944 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱԶԳԱԴԱՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ»

Խորագիրը կ'առնենք կարմրուկ չաբաթաթերթէ մը, որ կը հրատարակուի Պէյրութ եւ կը կոչուի «Ժողովուրդի Ձայն»: (Թերթին թուականն է 1939 յունուար 1, բայց ստացանք երէկ, պատահաբար):

Ի՞նչ է պատահեր: Թող իրենք պատմեն.

--- «Խիստ վստահելի մէկ ուրիշ աղբիւրէն նոր եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ հասան մեզ՝ դաշնակօ-ռամկավար հակա-հայ դաւաճանական համաձայնութեան մը շուրջ: Մեր տեղեկատուն մեզի կ'իմացնէ որ դաշնակ Պիտոյին եւ կարգ մը պատասխանատու ռամկ. ղեկավարներու միջեւ համաձայնութիւն մը արդէն գոյացած է՝ հետեւեալ կէտերու շուրջ.---

1. Թէ խիստ հաւանական է իրենց կարծիքով որ հիթլէրական Գերմանիան Ուքրանիոյ վրայով Խորհ. Միութեան վրայ արշաւէ, եւ յառաջանայ մինչեւ Անդր-Կովկաս:

2. Թէ անհրաժեշտ է առիթէն օգտուիլ, Հիթլէրին հետ զինակցիլ, Խորհրդային Հայաստանը տապալել եւ Հիթլէրի հովանաւորութեան տակ «Հայաստան» մը ստեղծել:

3. Դաշնակ Պիտոն կը խոստանայ Հիթլէրի հովանաւորութեան տակ ստեղծուած «Հայաստան»ի իշխանութեան մասնակից դարձնել ռամկավար կուսակցութիւնը, եւ յատկապէս ներկայ համաձայնագիրը ստորագրող եւ գայն ընդունող ռամկավար ղեկավարները:

5. Ներկայ համաձայնագրի ստորագրուած ըլլալը գաղտնի պիտի պահուի՝ նոյնիսկ երկու կուսակցութեանց լայն շրջանակներէն, մինչեւ որ այդ համաձայնագրին հանդուրժող բաւարար չափով թուհաւոր մթնոլորտ մը պատրաստուած ըլլայ երկուստեք, եւ մասնաւորապար ռամկավարական շրջանակներու մէջ»:

Ինչպէս կ'երեւայ, այս քուրջի կտորը ուրիշ անգամ ալ գրեր է եղեր այս մասին, եւ այժմ «նոր եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ» է որ կը հրատարակէ:

Բան պակաս ձգած չըլլալու համար, ամփոփենք նաեւ «դաւաճանական ազգադաւ համաձայնագիր»ին 5րդ յօդուածը.

--- «Դաշնակ մամուլը Խ. Հայաստանի վրայ ուղղակիէն, յանուն Դաշնակցութեան կատարուած յարձակումները «մեղմացում»ի պիտի ենթարկէ: Ռամկավարները այս վերջին պարագան իրենց ձեռքին մէջ, որպէս խայծ պիտի գործածեն, ռամկավար եւ ոչ-ռամկավար հայրենասէրներու առաջ դաշնակ-ռամկավար համաձայնութիւնը արդարացնելու համար... Բայց միւս կողմէ իրենք ռամկավար թերթերը պիտի սաստկացնեն իրենց վարկաբեկիչ աշխատանքները Խ. Միութեան եւ Խ. Հայաստանի հանդէպ, եւ դաշնակ թերթերը ռամկավար թերթերէն կատարած «արտատպումներու» քաղաքականութեամբ, մեծ մասամբ պիտի շարունակեն իրենց հակա-Հայաստանեան մամուլի կռիւը»:

-— Օ՜, բարի եկար, հազար բարի, եղբա՛յր Կիրակոս, ո՞ւր էիր այսքան ատենէ ի վեր...

Արդարեւ, պիտի կրնայի՞ք զսպել այս կանչը եւ լայն, հրճուն քրքիջ մը, կարդալով այս հրէշապատում հէքեաթը:

Ուրեմն, «պահակները արթուն են»: Վա՜յ «դաւաճան»ներուն. մանաւանդ ռամկավարներուն, որոնք մինչեւ հիմա համբաւ հանած էին իբրեւ հաւատարիմ բարեկամները Խ. Հայաստանի:

Հիմա եթէ ըսէինք թէ կոտոշաւոր սուտ մըն է որ կը գրեն ափ մը ապուշներ, պարզապէս պատասխանած պիտի ըլլայինք հրէշային բանսարկութեան մը:

Ուրեմն, գոհանանք արձանագրելով կարմրադրօշ ցնդաբանութիւնը եւ անցնինք այս առթիւ պարզուած երեւոյթին:

Առաջին անգամ չէ որ հակաշաշնակցական մոլուցքը կը մթագնէ նոյնիսկ երիտասարդներու աչքերը, մեր պատմութեան ամէնէն տագնապալի մէկ շրջանին:

1932ին ալ, երբ գործակցութեան փորձ մը կը կատարուէր Դաշնակցութեան եւ ռամկավարներու միջեւ, նոյն տարրերը հազար աղբիւրէ ջուր քաշեցին, ապացուցանելու համար թէ դաւադրութիւն մը կը կազմակերպուի Հայաստանի դէմ:

Մարդիկ չհանգստացան, մինչեւ որ գործակցութիւնը ջուրն ինկաւ,— այսինքն Հայաստանը փորձանքէ մը ազատեցաւ...

Հիմա նորէն հոտ են առեր ագռաւները, գիտնալով հանդերձ որ ոչինչ փոխուած է կուսակցական յարաբերութեանց մէջ:

Շատ-շատ, մեղմացած են բանավէճերը, ի տես կացութեան մը որ առ նուազն չարաշուք է, սահմանէն անդին թէ ասդին:

Եւ մենք պիտի ուզէինք որ այդ սթափումը տարածուէր նաեւ ուրիշ հոսանքներու վրայ: Որովհետեւ, ինչպէս որ կը գտնուինք մեր պատմութեան ամէնէն ճակատագրական մէկ շրջանին մէջ:

Հասարակ սրիկաներ միայն կրնան ժխտել այս պարագան, ո՛ւր որ ալ գտնուին: Իսկ այդ սրիկաներու առաջին կարգին վրայ պէտք է դասել անոնք որ դեռ կը ճգնին պառտկել բուն իսկ Հայաստանի կացութիւնը, այնքան մռայլ հաւանականութեանց առջեւ: Ոչ միայն պառտկել, այլ եւ օրօր կարդալ, թմրեցնելու համար հանրային գիտակցութիւնը:

Բուն դաւաճանութիւնը այս է, եւ ոչ թէ փոխադարձ հասկացողութեան որ եւ է փորձ, կանխելու, գոնէ սահմանափակելու համար ահաւոր չարիքներ:

Հարց մը եւս,— որո՞ւ անունով կը կանչեն այս փետրաթափ ագռաւները, երբ Երեւանն անգամ թքած է իրենց երեսին, ամէն յարաբերութիւն խզելով եւ ամփոփուելով իր պատեանին մէջ...

Եւ ո՞վ կ'ուզեն խաբել իրենց սնամէջ յոխորտանքներով, որոնք ոչ իսկ ժանգոտած թիթեղի ձայն մը կ'արժեն:

Գոնէ յիշէի՜ն իրենց երէկուան կուռքերուն վախճանը, այնքան եղերական եւ աննախընթաց:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՉԷՅՄՊԸԼԷՆԻ ՏՂՈՒՆ ԴԷՄ

Իրլանտացիները կը շարունակեն ահաբեկչական արարքները

Հինգշաբթի ժամը 3ին ռումբ մը պայթեցաւ Իրլանտայի ազատ պետութեան Թրէլի քաղաքին մէջ, այն պանդոկին քով ուր պառկած էր Անգլիոյ վարչապետին տղան, Ֆրէնսիս Չէյմպըլէն, 24 տարեկան:

Երիտասարդը այդ հիւրանոցը կը բնակէր երեք օրէ ի վեր, երեք գաղտնի ոստիկաններու հսկողութեան տակ: Քիչ անդին ալ կը գտնուի զօրանոց մը: Հակառակ ձեռք առնուած զգուշութեանց, ահռելի պայթիւն մը տեղի ունեցաւ, խորտակելով բազմաթիւ ապակիներ եւ պատ մը: Ոստիկանները եւ պահակները անմիջապէս դէպքին վայրը հասան եւ խուզարկութիւններ կատարեցին թաղին մէջ, առանց կասկածելի մարդու մը հանդիպելու: Այս առթիւ գտան լարուած ռումբի մը կտորները: Կը կարծուի թէ այս ռումբը դրուած էր հիւրանոցը տանող պարտէզին դրան առջեւ:

Ոստիկանութիւնը այս մահափորձն ալ կը վերագրէ իրլանտացի յեղափոխականներուն, որոնք երեք օրուան մէջ 10–12 դժոխային մեքենաներ պայթեցուցած են Անգլիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Նոյնքան ռումբեր ալ ոստիկանութեան ձեռքը անցած են անվթար: Խուզարկութիւնները կը շարունակուին լայն տարածութեան մը վրայ, մասնաւորապէս Լոնտոնի մէջ, ձերբակալելու համար դաւադիրները: Առջի օր ռումբ մը եւս պայթեցաւ Լանքաշիրի մէջ: Ոստիկանութիւնը պաշտպանութեան տակ առած է ոչ միայն նախարարական հաստատութիւնները, այլեւ օդանաւային կայանները եւ ուրիշ պետական շէնքեր: Իրլանտայի կառավարութիւնը շարժման մէջ դրած է 12,000 մասնաւոր ոստիկաններ, հետապնդելու համար դաւադիրները:

Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ճնշումը Արեւելեան Եւրոպայի եւ Պալքաններու մէջ

«Թան»ի Հռոմի թղթակիցը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ կոմս Չիանոյի Պելկրատ այցելութեան: Իր կարծիքով, այդ այցելութեան նպատակն է Եուկոսլավիան բաժնել Վերսայլի ցանցէն, ուրիշ խօսքով՝ Ազգերու Դաշնակցութենէն, Ֆրանսայէն եւ Անգլիայէն: Նկատի առնելով Եուկոսլավիոյ քաղաքական եւ տնտեսական յարաբերութեանց զարգացումը «առանցք»ին հետ, Իտալիա կը ջանայ շահագործել այդ նոր կացութիւնը, Եուկոսլավիան բոլորովին բաժնել արեւմտեան Եւրոպայի ազդեցութենէն եւ կապել «առանցք»ին: Արդ, Եուկոսլավիա պալքանեան գլխաւոր պետութիւնն ըլլալով, եթէ ամբողջովին «առանցք»ին յարի, հարաւային արեւելեան Եւրոպայի միւս բոլոր պետութիւնները, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան եւ նոյնիսկ Թուրքիա ուզեն չուզեն իրեն պիտի հետեւին: *Այդ պարագային, եթէ պատերազմ ծագի, այս պետութիւնները պիտի դառնան հայթայթիչները Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ,— տեսակ մը չեզոքութեան պարենաւորման եւ տնտեսութեան: Ճիշդ է որ Գերմանիա եւ Իտալիա մրցակիցներ են այս շրջանին մէջ. բայց Հռոմի (Չէյմպըլէն) այցելութեան բացասական ելքէն վերջ, Իտալիա հարկադրուած է գերմանական քաղաքականութեան հետեւիլ Պալքաններու մէջ:*

Փարիզի արմատական օրկանին քաղաքական խմբագիրն ալ կը կարծէ թէ դաշինք մը պիտի կնքուի Եուկոսլավիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, յետոյ Լեհաստանն ալ ձգելու համար ցանցին մէջ: Հռոմի օտար շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ կոմս Չիանոյի այցելութիւնը Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ առաջին քայլն է դիրք բռնելու Վոսփորի վրայ: *Դանուբեան դաշինքը կրնայ կնքուիլ քանի մը ամիսէն, չնորհիւ Հռոմի եւ Պերլինի ճնշումին: «Ռումանիա կրնայ թուլնալ, եւ մանաւանդ Պուլկարիա եւ Յունաստան կրնան դիւրաւ հետեւիլ Պելկրատի շարժումներուն, եթէ անակնկալ դէպքեր չխանգարեն այն աշխատանքները զորս Հռոմ-Պերլին առանցքը յառաջ կը տանի հսկայի քայլերով»:*

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Թեր ու դէմ ճառեր միջնորդութեան մասին

Երեսփ. Ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ նոր ճառեր խօսուեցան սպանիական հարցին առթիւ, մեծ մասով ի նպաստ միջամտութեան:

Փա ար Քալէի երեսփոխանը գանգատեցաւ թէ Ֆրանսա կը տկարանայ շարունակ տեղի տալով միահեծան պետութեանց բռնապետութեանց առջեւ: «Պէտք է որ Ֆրանսան մնայ եւրոպական մեծ պետութիւն մը, տէր տիրական իր բարեկամութեանց եւ գինակցութեանց: Պէտք չէ թոյլ տալ որ Սպանիան իտալական կամ գերմանական գաղթավայր մը դառնայ:

Բոլշեւիկ երեսփոխան մը, Ֆլօրիմօն Պոնթ, բացատրեց թէ «Ֆրանսայի ճակատագիրը Քաթալոնիոյ մէջ կը գտնուի: Միւնիխի համաձայնութենէն ի վեր, Ֆրանսայի ռազմագիտական դիրքը մեծապէս տկարացած է: 1914ին մենք միայն մէկ սահմանագլուխ ունէինք պաշտպանելիք: Այսօր ունինք երկու հատ, Հռենոս եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՁԱՅՆԸՐ ԲԱՆԿԱԼԷՆ

Միրտը նեղացողը «Յառաջ»ի դուռը կը զարնէ:

Այս շաբթու երեք օր իրարու վրայ:

— Գանգատ ունիմ, պարոն խմբագիր:

— Գրէ:

— Ես գրել չեմ գիտեր. երկու խօսքով պատմեմ, դուն գրէ.

—. Պատմէ:

Եւ տիկինը պատմեց.

--- «*Տարեգլխու վերջին շաբթուն երախայիս հիւանդութեան պատճառաւ յետին թշուառութեան մը մատնուած ըլլալով, ստիպուեցայ Պ. Գ. Կիւլպէնկեանի նամակ մը գրել, որպէսզի փարատէ իմ թշուառութիւնս: Բարերարը առանց ժամանակ կորսնցնելու ղրկեց իր յանձնարարականը, ըսելով թէ շաբաթ օր Դեկտեմբեր 30, ժամը 14ին կ'երթաք Ժան Կուժոնի Հայոց եկեղեցին եւ կը ստանաք: Ես գիր կարդալ չգիտնալով, հետս մէկը առի եւ ներկայացայ, բայց դժբախտաբար յետաձգեցին յաջորդ շաբթուան: Սպասելով յաջորդ շաբաթ, դարձեալ հետս մէկը առի ու գացի, բայց այս անգամ ալ «երկուշաբթի եկուր» ըսին: Երկուշաբթի ճամբու դրամ չունենալով, չկրցայ երթալ եւ դարձեալ հետս մէկը տանելով ուրբաթ օր գացի: Այդ օրն ալ «գիտնականը գոց է» ըսելով երկուշաբթի պիտի գաս ըսին: Ճարահատ երկուշաբթի օր չորրորդ անգամ ըլլալով ներկայացայ եւ ինծի ըսին թէ մատղ կոխէ, ես ալ կոխեցի երկու երեսի վրայ, յետոյ նամակին վրայ գրեն են որ յունուար 16ին ստացած եմ երեսուն փրանք, մինչդեռ քանի մէկ փրանք անկէց անկէց առնելով մեթրոյին ծախսեր եմ: Եւ առանց ստանալու դրամը, ես վերադարձայ տունս: Արդեօք ազնիւ բարերարը մեթրոյի դրա՞մ վճարելու համար կը յատկացնէ իր նպաստը, թէ ոչ թշուառ դասակներու աղի թարմ արցունքը դադրեցնելու համար... Տուն վերադառնալէս յետոյ ամուսինս կարդաց նամակը ուր գրուած էր թէ դրամը ստացած է. ինչպէս կ'ըլլայ որ չստացած դրամ մը ստացած կ'ըլլամ: Յաջորդ տարու ամուսինս ինք գնաց որպէսզի «ստացած է»ն սրբել տայ. բայց քարտուղարը ամենածանր դժուարութիւններ յարուցանելով կը հաւանի մաս կոխած կնիքին մէկը տալ եւ նամակին վրայ ալ (17 յունուար) կարմիր մատիտով գրել.---«Չընդունեց երեսուն փրանքը»: Այս առթիւ դառնի հայհոյանքներով կ'անարգէ ամուսինս»:*

Պատմութիւնը այնքան խօսուն է, որ զանց կ'առնեմ որ եւ է խորհրդածութիւն:

Ուրիշ մը.

— Պարոն խմբագիր, գիտեմ որ բանկալի գործերով չէք հետաքրքրուիր, բայց մտիկ ըրէք: Եկեղեցի գացեր էի կիրակի օր, ներկայ ըլլալու համար հոգեհանգիստի մը: Ի՜նչ խեղճութիւն, վարդապետը Պելժիա գացեր է, քահանաներէն մէկը՝ Զուիցերիա, միւսները՝ չեմ գիտեր ուր, ամբողջ հոգը ձգեր էին ալեհեր ազատ քահանայի մը վրայ: Լոյսերն անգամ համրանքով էին վառեր:

— Բնականաբար այդպէս պիտի ըլլայ, քանի որ նախապէս չեն սակարկած: Անշուշտ ո եւ է «դարիգ» մըն էր հանգուցեալը, ոչ իսկ մեծապատիւ:

— Ի՞նչ կ'ըսէք, պարոն խմբագիր, հոգեհանգիստը նուիրուած էր բարեբարին, Աղեքսանդր Մանթաշեանի: Գիտնայիք ո՛րքան յուզուած էին ներկաները:

— Այդպէ՞ս, ուրեմն յանցանքը Մանթաշեանին է, որ մեռած ատեն կտակ մըն ալ չէ ձգած եկեղեցւոյ պաշտօնեաներուն, քարտուղարէն մինչեւ ժամկոչն ու լուսարարը, ճշդելով հոգեհանգիստին օրը, ժամանակացոյցը, վառելիք ջահերուն եւ մոմերուն տեսակը, քահանաներուն եւ տիրացուներուն թիւը եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ (բոլոր ծախքերը իր վրայ):

— Ներելի չէ հեգնել, պարոն խմբագիր: Կը խնդրեմ արձանագրել բողոքս, ի բուժումն գայթակղեալ մը-տաց

— Եթէ արձանագրելով բանկալը կը բարեկարգուի, երանի՜ ձեզի:

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԱՆԹԵԼՈՎ

Ռատիօ 37 ատենէ մը ի վեր ձեռնարկած է ներկայացնելու Փարիզի օտար գաղութները, տրամադրելով մէկ ժամ:

Արդէն ներկայացուած են կարգ մը գաղութներ, ռուսական, ռումանական, ամերիկեան, չեխական, լեհական, անգլիական, եւայլն:

Ռատիօ 37ի վարչութիւնը մէկ ամիսէ ի վեր հայկական կեանքի մասին ալ պրպտումներ կատարած ըլլալով, պիտի ներկայացնէ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ:

Հաստատութեան ներկայացուցիչները տեսած են «Անուշ»ի ներկայացումը, խօսակցութիւններ ունեցած են Բարեգործականի, Համազգայինի, Հայ Կամաւորներու եւ ուրիշ միութեանց վարիչներուն հետ, ինչպէս եւ Ա. Խատիսեանի, Ա. Չօպանեանի եւ ուրիշներու հետ: Այցելած են Փարիզի Հայոց եկեղեցին, Մուրատեան վարժարանը, Հայ. Ուսանողական Ակումբը, Նուպարեան Մատենադարանը, Ալֆորվիլ եւ ուրիշ հայաշատ վայրեր, *տխուր* առնելով:

Երկու շաբաթ առաջ, Ռատիոյի արձանագրութեանց բաժնին տնօրէնը, Պ. Ռիէռա, մասնաւոր ժամադրութեամբ այցելեց նաեւ *Յառաջ*ի խմբագրատունը, եւ մնաց մօտաւորապէս մէկ ժամ: Այս առթիւ մեր խմբագիրը ամփոփ տեղեկութիւններ հաղորդեց ֆրանսահայ գաղութի հաստատման, համրանքի, կատարուած շինարարական աշխատանքներու, զինուորագրութեան, ինչպէս եւ հայեւ-ֆրանսական մշակոյթի յարաբերութեանց մասին: Յետոյ տեղի ունեցաւ կարճ խօսակցութիւն մը՝ *միքրոֆոնի* առջեւ, մինչ դուրսը՝ փողոցին մէջ տեղաւորուած գործիքը կ'արձանագրէր հարցապատասխանին, եւ տպարանի մեքենաներուն թաւալումը: Պատահաբար ներկայ ըլլալով, Տիկին Գեւոնեան ալ ժողովրդական երգ մը երգեց:

Ուրեմն, երեքշաբթի ժամը 9ին, *Ռատիօ* 37:

»»» . «««

2 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ բացառիկ տուրքին գործադրութիւնը կը սկսի յունուար 23էն (երկուշաբթի): Քաղաքապետութիւններէն ստանալ մասնաւոր թուղթեր, անոր համեմատ կատարելու համար գործողութիւնները (գործատէրերը պարտաւոր են վար դնել իրենց պաշտօնեաներուն տուրքը, մաս-մաս վճարելու համար պետական գանձին):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՀԱՆՋՈՂ ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՀԱՆՋՈՂ ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

Ա. Ա. ՄԻԿՈՅԱՆ

Ա. Ա. Միկոյանի անվան Հայկական պետական ինստիտուտը հիմնադրվել է 1930 թվականին։ Ինստիտուտը ունի 5 ֆակուլտետ՝ տնտեսական, պատմական, իրավաբանական, ագրոնոմիական և ֆիզիկա-մաթեմատիկական։ Ինստիտուտում սովորում են 2 500 ուսանող։ Ինստիտուտն ունի 200 դասախոսներ, որոնցից 30-ը գիտությունների դոկտորներ և պրոֆեսորներ, 150-ը՝ գիտությունների թեկնածուներ և դոցենտներ։

Ինստիտուտն ունի մեծ գրադարան, որտեղ կան 1 միլիոն գրքեր։ Գրադարանում կան նաև հին ձեռագրեր և հնատիպ գրքեր։ Ինստիտուտի կից գործում է ասպիրանտուրա։

Ինստիտուտի շենքը կառուցվել է 1935 թվականին։ Շենքի առջևում կանգնեցված է Ա. Ա. Միկոյանի հուշարձանը։

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԻՐ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ԵՒ Կ. ԽԱԶԻ ՕՐ

2 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3-12 AÉROCLUBի ՇՔԵՂ ՄՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ալպեաններ: Բոլոր հայրենասէր Ֆրանսացիները յատակօրէն կը տեսնեն Հիթլէրի, Մուսոլինիի եւ Ֆրանսայի խմբակցութեան վերանգը. մեր երկրին պաշարումն է որ կը կատարէ այդ խմբակցութիւնը »:

Բոլշեւիկ երեսփոխանը եղրակացնելով, պահանջեց բանալ սահմանագլուխը, զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել Հանրապետական Սպանիոյ :

Խօսեցան նաեւ երկու ընկերվարական երեսփոխաններ, մեր – կացնելով Իտալիոյ դաւերը Սպանիոյ մէջ: Մէկը բացագանչեց.--- « Ձեխական մարակոցէն վերջը, թոյլ պիտի տա՞նք որ քանդուի սպանիական մարակոցը: Շատ ուշ մնացած ենք միջամտելու համար ինպատա Սպանիոյ հանրապետականներուն: Ֆրանքօ յաղթած է: Այս յաղթանակը անմիջական վտանգի մը պիտի ենթարկէ Ֆրանսան: Թող կառավարութիւնը չուտ չարժի, այլապէս Պ. Տալատիէի ուղեւորութիւնը ուրիշ բան եղած պիտի չըլլայ եթէ ոչ վերջին չողչողանքը մեծութեան մը զոր վարչապետը փառաբանած եղաւ պարզապէս ձգելու համար որ ոչնչանայ »:

Վիճաբանութեանց չարունակութիւնը յետաձգուեցաւ երեքշաբթի օրուան :

**** Վերջին լուրերու համաձայն, Սպանիոյ ազգայնականները կը չարունակեն իրենց յառաջխաղացութիւնը դէպի Պարսելոնա:*

Լեհաստան ալ կը հակի դէպի Առանցքը

Տէյլի Թելկրաֆի թղթակիցը կը գրէ.--

Լեհաստանի մէջ պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ, թէ յունուար 26ին –լեհեւդերման ոչ - յարձակման դաշինքի ստորագրման տարեդարձի օրը --- Վարչաւա պիտի այցելէ Գերմանիոյ արտաքին նախարար Ռիպպէնթրոփ: Այս յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի.--

« Մեր յարաբերութիւնները Գերմանիոյ հետ օրէ օր կը սեր – տանան: Այն օրէն ասդին, երբ արտաքին նախարար պրն. Պէք պաշտօնական այցելութիւն տուաւ Գերմանիոյ 1935 յուլիսին, Եւրոպայի եւ աշխարհի մէջ քաղաքական խիստ կարեւոր փոփոխութիւններ տեղի ունեցան: Այն բաղձանքը, թէ Յոն Ռիպպէնթրոփի այցելութիւնը Վարչաւա զուգադիպի երկու երկիրներու կնքած պատմական դաշինքի հինգերորդ տարեդարձին, նշան է որ այդ դաշինքը տեւական է եւ քաղաքական կարեւոր վաւերաթուղթ մըն է »:

Կը կարծուի թէ Լեհաստան պիտի չմտնէ հակաբոլշեւիկ ուխտին մէջ, բայց բարոյապէս ու քաղաքականապէս պիտի աջակցի Գերմանիոյ ու Իտալիոյ, ինչ պահանջներ որ այս վերջիններէն ներկայացնեն Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ: Եթէ այս պահանջները պատերազմի առաջնորդեն, Լեհաստան սկիզբը չէզոք պիտի մնայ պայմանով որ ուղղակի յարձակում չգործուի Ֆրանսայի վրայ (Ֆրանքօ-լեհական դաշինքով Լեհաստան պարտաւոր է զինեալ աջակցութեան փութալ, եթէ Ֆրանսա յարձակման ենթարկուի): Գերմանիոյ հետ սերտ գործակցութիւնը, սակայն, պէտք չէ խոչընդոտ նկատել Լեհաստանի առեւտրական յարաբերութեանց Խորհրդային Ռուսիոյ հետ: Լեհ առեւտրական պատուիրակները մեկնեցան Մոսկուա, առեւտրական նախնական համաձայնութիւնը լրացնելու համար :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՕՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ՄԷՋ (Լիոն եւ չրջանը) կատարուած մարդահամարի մը համաձայն, մեծապէս պակաս է օտարականներու թիւը, որ 75,000 էր 1930ին: Բայց Իտալացիներու թիւը, որ 26672 էր 1935 դեկտեմբեր 31ին, 1937ին բարձրացած էր 29,739ի: Սպանիացիներուն թիւը 16,000էն իջած է 9000ի, Հայերուն թիւը՝ 4000էն 2700(?) , Ռուսերուն թիւը՝ 3300էն 2800ի եւն.: 1934էն 1938 հպատակութեան համար դիմում կատարած են 4288 հոգի, բայց ընդունուած է միայն 1323, մեծ մասը իտալացի: Նոր օրէնքին գործադրութենէն իվեր, իրենց իրաւական կացութիւնը չտիեղու համար դիմում կատարած են 1233 հոգի: Շատեր դատարան յանձնուած են, 77 հոգի պատժուած , 32 հոգի արտաքսուած, իսկ յատպադման համար տուգանք առնուած է 240,000 ֆրանք:

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՑԱՆՑԱՆԲՈՎ ձերբակալուեցան երկու Ֆրանսացիներ եւ մէկ Իտալացի, Շամպէռիի մէջ:

ԻՏԱԼԻՈՑ վերջին մարդահամարին համաձայն, բնակչութեան թիւն է 44,056,000 (1938 դեկտ. 31): Ծնունդներու համեմատութիւնը աւելցած է 23,6 առ հարիւր:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԲԱՑՐԱՏՈՒՆԻ գատապարտուեցաւ երեք ամիս բանտարկութեան եւ 125 ֆրանք տուգանքի, մեղանչած ըլլալով հանրային բարոյականի դէմ :

«ՐԱՖՖԻ» ԼՄԸՐՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 24 Յունուար, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet: Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՎՐՅՑԵԱՆ: Նիւթ՝ Ի՞նչ է ագդը:

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՑ ԵՐԻՑԱՍԱՐԴԱՑ

ԵՒ **ՀԱՑՈՒՀԱՑԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ** ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պոթիւէ, Փարիզ:

Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ. Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Բ. Ը. Ա. ՀԱՑ ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԵՐԻՏ. ՀԱՑՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ Մարսէյլի «ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՏՈՒՆ»ին

21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, Շաբաթ, ժամը 21.30էն մինչեւ առտուան ժամը 5ը

ՔՈԼԻԶԷի սրահին մէջ, Մարսէյլ

ՔՈԼԻԶԷ - ՃԱԶ *Մուտք 10 ֆրանք*

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՑՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԵՒ Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր **8 Ռիւ ԺՈՒՆ ԿՈՒԻՃՈՆ, ՄԷԹՐՕ ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԷ-ՔԼԷՄԱՆՍՕ**

կը ներկայացուի ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝

ՔՆԱՐ ԱԶԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՑՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ :

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը , մէջ ընդ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻի:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), անդէսին օրը կիլէն : Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆր.: Փոքրիկներու 3 ֆրանք:

Հ. Ց. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼի «Ս. Մինասեան » ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 յունուար չաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ : Ներկայ կըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Կարեւոր օրակարգ:

ԳՅՈՒՆԱՌ

ԼՍՍԻՈՒԱՑԻ «խաժակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 22 Յունուար, Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ԳԷՕՍԷԱՆ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 4ին: Շարունակութիւն նախորդ ժողովի: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ - ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ Սարդանի, Նօթր - Տամ, Լէ Ք'Օլիվէի եւ Սէն - Ժէրմանի ընկերները, 21 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, սովորական տեղը:

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆի «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ժամը 6.30ին, Լա - Վիսթ, սովորական հաւաքատեղին, Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ՍԷՆԹ - ԱՆԹՈՒԱՆի (Գամփանը Բերրիէ) պատանիներու ժողովը՝ 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին: Կը խօսի Ընկ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ, ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ,

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎՈՒԱՌի D, սրահին մէջ, 8 Ռիւ Տանթոն, Մէթրօ Օտէոն

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Ե. ՋԱՄՃԱԼԵԱՆ**

ՆԻՒԹ՝ ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐԵՒԱՆԵՐԸ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

22 Յունուար, Կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն, Պատարագէն վերջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Տիկին Օ. ԱԴՈՆՑի յիշատակին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Զուարթ Շերխանեան եւ զաւակները՝ իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն այն բոլոր հայրենակիցներուն, բարեկամներուն, որոնք անձամբ, գրաւոր կամ բարեկամական հաստատութեանց կատարած նուիրատուութիւններով մասնակցեցան իրենց ամուսնոյն եւ հօր, տարաբախտ ՅՈՐԻՆ ՇԻՐԽԱՆԵԱՆի մահուան սուգին եւ բաժնեցին իրենց ցաւը:

Այս առթիւ կը յայտնէ որ, փոխան ծաղկեպսակի հայրենակիցներու մի – ջոցաւ հաւաքուած 100 ֆրանքի գումարը կը նուիրէ Ռոմէնվիլի Հ. կ. Խաչի մասնաճիւղին :

Մահուան քառասունքի առթիւ, յառաջիկայ կիրակի 22 յունուար, ժամը 11ին հոգեհանգիստի արարողութիւն տեղի պիտի ունենայ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ:

ԸՆԿԵՐ ԴԱՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ֆ. կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է ընկեր Տէր Տիկին Գ. Շահլամեանէ 700 (եօթը հարիւր) ֆրանք եւ Պուլվար Օտտոյի Մասնաճիւղին համար 300 ֆր., ի յիշատակ իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ ԴԱՐԵԳԻՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի :

Կ. ԽԱԶԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մասնաճիւղի վարչութիւնը քաղաքի եւ ենթամասնաճիւղերու ընկերուհիները Ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Շահիկեան» սրահին մէջ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՆՈՑ ԶՈՐԻ Հայրենակական Միութեան Ընդհ. ժողովը 22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ժանթիլի հայկական դպրոցին մէջ: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ հաշուետուութիւն:

ՀԱՍՑԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՒԱՓԵԱՆ

Դաշնակի դասեր

44 Rue St, Placide, 44, Paris (6)

Ընդունելութիւն՝ երկուշաբթի օրերը, ժամը 16—19 կամ ժամադրութեամբ:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՓՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ըստ գրաւոնեու փոփոխութեան, ձեքեր կը տուուին առանց հրկու ճաւար: **կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ**

ԼԱՒ ԳԱՑԻՄԱՆԵՐ,

Au TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ

4 RUE SAINTE BEUVE

(131 Bld. Raspail*ի անկիւնը*)

Métro Vavin, N. D. des Champs

Tél. Littré 89—13, R. C. S. 667—763

Արեւելեան մասնագիտական կերակուրներ: Օրի՝ պոլսական բազմապիսի աղանդերներով:

ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՑ ՆՈՒԱԳ

Միջազգային ցուցահանդէսի Grand Théâtre de Bagdadի յայտնի պարուհի

ԷԼԻԶԱ

կը պարէ արեւելեան պարեր:

Fourrure des St. Bernard

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕՃԼԵԱՆ

Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ, գեղչեալ գիներով: Ընտիր արժանիքներ, իրական մորթեր, փիթուններ, սկուններ, օձիքներ, գաբիր, վերարկուներ եւայլն:

Կը հինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով :

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաձը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, հիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր :

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 96-70

“ ՇԻՐԱԿ

Աբեւելքի միակ իսկական օդին է անզուգական, անմրցելի: Ճեխարդ ալառաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժքեր, պատրաստուած զուտ չաիխի Թով: Հայ աւանդական սեղան ին զարդ

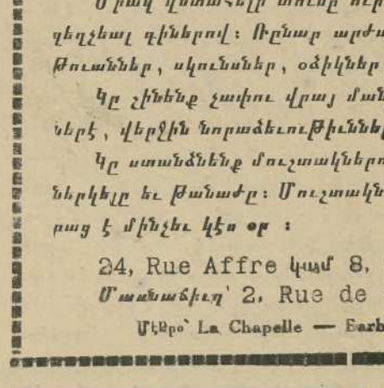

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օդին է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ: Զգուշացէք արուեստական օդիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գլխացաւեր կը չուի կը խանգարէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն համ, կազդուրիչ եւ ախորժացնող ըլլալը ճանաչուած է:

Dalakupeian 8 Rue Sufflot
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ձմեռնային հուսալի շրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր հուսագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաճրածոյ ճօթ կովկասեան *չաչլիկով* :

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameame, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 22 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3945

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ...

Չեմ գիտեր ճանի հոգի կարդացին. — Անթիլիասի կաթողիկոսարանը ձեռնարկեր է յիշատակարան մը կառուցանելու մայր տաճարին առջեւ, բակին ներսի կողմը:

Երբ կ'ըսենք Յիշատակարան, անշուշտ կը հասկցուի թէ հարցը կը վերաբերի մէկ միլիոն զոհերուն:

Եւ կաթողիկոսարանը յատակագիծ մը պատրաստել տալով, միւս կողմէ մարդիկ ղրկած է անապատները, որպէս զի գանկեր եւ ոսկորներ հաւաքեն:

Պիտի խնդրէի ձորէն կարդալ պաշտօնական զեկոյցին այդ մասը.

— «Խորանին ներքեւը եւ խաչաձեւ պատերուն ներսի չորս անկիւնները պիտի զետեղուին նշխարները, մասամբ ապակիներու ետեւ ցուցադրուած եւ լուսարձակուած, հաւաքուած Տէր-Զօրէն, Էրկէնէյէն, Ասորիքէն, Ճրպուսիէն, Շրատտիէյէն, Րասիւլ-Այնէն, Րագգայէն, Մէսքէնէյէն, ներկայացնելով բոլոր հայ գաւառներու եւ քաղաքներու նահատակաց ոսկորները, որոնք ցարդ անթաղ եւ անգերեզման կը մնային:

Այլեւայլ յիշեալ վայրերէն փոսերու՝ քարայրներու՝ հորերու եւ դաշտերու մէջէն ոսկորները հաւաքելու գործը կատարեց Կաթողիկոսարանի կողմէ Հանրոյի Պ. Յարութիւն Յովակիմեան: Երեք շարթուան ընթացքին, Նոյեմբեր 27 — Դեկտեմբեր 12, 250 քիլոմեթր տարածքի մը վրայ գտնուող ոսկորներէն հաւաքուեցան եւ Անթիլիաս փոխադրուեցան 4 սնտուկներու մէջ, իւրաքանչիւրը մէկ խորանարդ մեթր մեծութեամբ, 150ի չափ գանկեր եւ կմախքի մասեր: Հաւաքումը արտօնուեցաւ Սուրիոյ Հանրապետութեան ներքին գործոց եւ առողջապահական նախարարութեանց կողմէ, Գերշ. Տ. Պետրոս Արք.ի խնդրանքով: Հաւաքման գործին օգնած են Տէր Զօրի Միւթէսարրըֆ պէյը եւ տեղւոյն Հայերը»:

«Հարիւր յիսունի չափ գանկեր եւ կմախքի մասեր»...

Ուրեմն Հ. Յ. Դ. թանգարանը մինակ պիտի չմնայ, իր յիշատակարանգանկով,— խորհրդանշան մը համեստ, բայց եւ այնպէս խորախորհուրդ:

Ո՞վ չդողաց իր ոտքերուն վրայ, սարսուռ մը չզգաց իր երակներուն մէջ, մօտենալով այդ խորանին...

Անթիլիասի Յիշատակարանին հիմնարկէքը կատարուած առեն, կաթող. ընդհ. փոխանորդը քարոզ մը խօսելով, կը թելադրէ.

— «Ո՛վ որ գոյն չափով կ'օգնէ այս վիշատակարանին կառուցման, ափ մը հող նետած կ'ըլլայ իր սիրելիներուն գերեզմանին վրայ»»:»

«Ափ մը մոխիր», պիտի ըսէր Սիամանթօն:

Ես պիտի առաջարկէի «մասամբ ապակիներու ետեւ ցուցադրուած եւ լուսարձակուած» ոշխարներուն լուսանկարները հանել եւ ցրուել ի սփիւռս աշխարհի, որպէսզի ոչ մէկը մոռնար Հայաջինջ Սարսափները:

Որպէսզի բոլորն իմանային եւ անվերջ սերտէին պատմութիւնը, քաղաքէ քաղաք եւ տունէ տուն:

ՎԱՀԷ

Պարսելոնան պիտի կրնա՞յ դիմանալ

»»» · «««

Սպանիոյ ազգայնական բանակը նոր դիրքեր գրաւելով, հասաւ Իկուալատա, որ 45 քիլոմեթր հեռու է Պարսելոնայէն: Գրաւեց նաեւ ուրիշ քաղաք մը, ծովեզերքէն, 30 քիլոմեթր հեռու: Կռիւները կը շարունակուին կատաղօրէն: Զօր. Ֆրանքօ չարժման մէջ դրած է ոչ միայն աճարկու թնդանօթներ, այլեւ հրասայլեր եւ օդանաւեր եւ անխնայ կը հարուածէ հանրապետական դիրքերը: Պարսելոնայի մէջ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են, քաղաքը պաշտպանելու համար: Բոլոր այրերը ճակատ, կիները գործարան հրաւիրուած են: Կը խորհուի նոր ամբողջութեանց չինուորութեան յատկացնել 17 — 55 տարեկանները, որոնք դրօշի տակ առնուած են:

Եգիպտոսի թագաւորը խալիֆա

Գահիրէէն կը հեռագրեն յունուար 20 թուականով.— Արարողութեան մը միջոցին, ուր գրաւած էր իմամին աթոռը Ուսսունի մզկիթին մէջ, Ֆարուք Թագաւորը ծափահարուեցաւ իբրեւ խալիֆա իսլամութեան: Հաւատացեալներուն մէջ կը գտնուէին մասնաւորապէս Եէմէնի էմիրը, Հիւսէին, Արաբիոյ Թագաւորին տղան՝ էմիր Ֆայսալ եւ եղբայրը՝ էմիր Խալիտ, ինչպէս եւ 500 Եգիպտացի սպաներ:

*** Ինչպէս կը յիշուի, խալիֆայութիւնը ջնջուեցաւ 1924ին, Թուրքիոյ Ազգ. Ժողովին կողմէ, երբ Մ. Քէմալ հանրապետութեան նախագահ հռչակուեցաւ: Այդ օրէն ի վեր զանազան ձեռնարկներ կատարուեցան, մասնաւորապէս 1926ի համաժողովին մէջ, որ գումարուեցաւ Մէքքէ, բայց բոլոր փորձերը ձախողեցան: Եւ հիմա Եգիպտոսի 19 տարեկան Թագաւորն է որ խալիֆա կը հռչակուի, անշուշտ միւս իսլամական պետութեանց հաւանութեամբ:

— oo —

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻԼԱՆԻ մէջ հանդամակութիւն մը բացուած է ֆաշական կազմակերպութեանց կողմէ, Իտալիա փոխադրելու համար ֆրանսական ճակատին վրայ մեռած իտալացի զինուորներու ոսկորները, որպէսզի չմնան «ֆրանսական վատահամբաւ հողին վրայ»:

ՏՈՔԹ. ՇԱԽԹ, Գերմանիոյ պետական դրամատան ամենակարող տնօրէնը, պաշտօնէն արձակուելով, իրեն յաջորդ նշանակուեցաւ տնտեսութեան նախարարը, Տոքթ. Ֆունք: Այս առթիւ հրատարակած հրամանագրին մէջ, Հիթլէր կարգ մը արմատական տնօրինութիւններ կը յանձնարարէ նոր նախարարին: Տոքթ. Շախթ որոշ անկախութիւն կը վայելէր, ինչ որ չի համապատասխաներ օրուան կարգուսարքին: Այս փոփոխութիւնը զարմանք պատճառեց Լոնտոնի մէջ եւ Հրեաներու մասին կատարուած բանակցութիւններն ալ ընդհատուեցան: Կը նշանակէ թէ Թունդ հիթլէրական տեսակէտն է որ պիտի տիրապետէ տնտեսական քաղաքականութեան մէջ ալ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

— oo —

«Հիթլէրի գործակալ»,— «Մոսկուայի գործակալ»...

— oo —

Երեսփ. ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ ալ շարունակուեցան հարցապնդումները՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին:

Աջակողմեան երեսփոխան մը գանգատեցաւ թէ Լեհաստանի արտաքին նախարարը՝ գնդ. Պէք մէկ շաբաթ Մոնթէ Քարլօ մնալով հանդերձ, Փարիզ չեկաւ, խորհրդակցելու համար միջազգային կացութեան մասին, այլ ուղղակի Հիթլէրի քով գնաց: Ըսել կ'ուզէր թէ Լեհաստան յուսախաբ եղած է Ֆրանսայէն:

Արտաքին նախարարը, Պ. Ժորժ Պոնէ ընդմիջելով յայտարարեց.

-- «Գնդ. Պէք Մոնեխ երթալէ առաջ ինծի հաղորդած էր իր մտադրութիւնը: Այդ առթիւ կը հաւաստէր թէ ֆրանքօ-լեհական բարեկամութիւնը կը կազմէ Լեհաստանի արտաքին քաղաքականութեան հիմերէն մէկը: Այս տեսակէտն ունի նաեւ ֆրանսական կառավարութիւնը»:

Միւս հարցապնդումներն ալ կը դառնային միշտ նոյն չարաբաստիկ հարցին շուրջը.— միջամտե՞լ սպանիական պատերազմին թէ շարունակել չէզոքութեան քաղաքականութիւնը: Ձախակողմեան երեսփոխանները միշտ կը պնդեն թէ ժամանակը եկած է միջամտելու, նոյնիսկ Ֆրանսայի փրկութեան համար:

Բուռն փոթորիկ մը պայթեցաւ, Պ. Փիէռ Քոյի հարցապնդումին առեն: Օդանաւային նախկին նախարարը բացատրեց թէ Ֆրանսայի ճակատագիրն է որ կը տնօրինուի Սպանիոյ մէջ: «Միջերկրականի ազատութեան խրամները կը գտնուին Մատրիտի եւ Պարսելոնայի առջեւ: Սպանիացի ժողովուրդը, որ գիտէ մեռնիլ բայց ոչ խոնարհիլ, իր պայքարով կը պաշտպանէ մեր հաղորդակցութիւնները: Պէտք չէ այլեւս տեղի տալ հիթլէրական շանթաժին առջեւ, որովհետեւ հիթլէրական զրահն ալ շատ մը թերութիւններ ունի: Գերմանիոյ ուրիշ մէկ տկար կողմն է քարոզութեան ծայրայեղութիւնը»:

Այս վերջին խօսքը անհաճոյ թուեցաւ աջակողմեան երեսփոխաններուն: Ասոր վրայ նախկին նախարարը շարունակեց.

— «Կարգ մը շարժումներ այն տպաւորութիւնը կը գործեն թէ այդ քարոզութիւնը շատ աւելի յառաջ գացած է քան կ'ենթադրէի»:

Փոթորիկը պայթած էր արդէն: Ձախերը կը ծափահարէին, աղաղակելով.— «Ճիշդ տեղին զարկաւ. հապա Տոքթ. Կէօպլսի 350 միլիոն ֆրա՞նքը...»:

Նախարարը աւելցուց.— Հիթլէրական քարոզութիւնը գիտէ լարել բոլոր զսպանակները, - այստեղ՝ կոչ կ'ընէ հակաբոլշեւիկութեան. ուրիշ տեղ մը՝ ամբողջական խաղաղասիրութեան»:

Աջերը կատղեր էին արդէն: Մէկը «աւազակ» պոռաց: Բոլշեւիկ երեսփոխան մը բացագանչեց.— «Հիթլէրականները խօսք չունին այստեղ»: Նախագահը կարգի հրաւիրեց ժողովը: Աջակողմեան երեսփոխան մը «Հիթլէրի գործակալ» կոչուեցաւ: Ժխորը այնքան սաստկացած էր որ ընդհարումը անխուսափելի կը համարուէր: Բարապանները օգնութեան հասան եւ ժողովը ընդհատուեցաւ:

Երբ նիստը վերսկսաւ, աջակողմեան երեսփոխան մը պոռաց, բռունցքը ցցելով.

—- Մոսկուայի գործակալնե՛ր, դաւաճաննե՛ր...

Այս բացագանչութեան վրայ Մորիս Թորէզ եւ ուրիշ բոլշեւիկ երեսփոխաններ ցատկեցին իրենց տեղերէն: Մէկ մեթր մնացած էր իրարու վրայ խոյանալու, բայց երկու բարապաններ միջամտեցին: Ի վերջոյ նախագահը յաջողեցաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը:

Ամուսնական նոր արարողութիւն Գերմանիոյ մէջ

— oo —

Գերմանիոյ ներքին նախարարը հրամանագրով մը ճշդորոշեց արարողութեան այն ձեւերը, որոնց պէտք է հետեւին քաղաքային ամուսնութիւն կնքողները: Այս արարողութեան մէջ տարրեր կան, որոնք ցոյց կուտան թէ Հիթլէրի վարչաձեւը այս մարզին մէջ ալ առաջ կը մղէ իր պայքարը եկեղեցիին դէմ:

Ըստ այս հրամանագրին ամուսնութիւնը կատարող կառավարական պաշտօնեան պէտք է հագուի նացի գորշ պատմուճան մը, յառաջամասը սաուէ, թեւերը խիստ լայն, նման դատաւորի մը կամ քահանայի մը պաշտօնազգեստին: Ամուսնական արարողութիւնը անպայման պէտք է տեղի ունենայ Հիթլէրի մէկ կիսանդրիին կամ նկարին առջեւ, քանի որ այս վերջինը կը համարուի Աստուծոյ պատգամաբերը գերման ժողովուրդին: Արարողութեան սենեակին մէջ պէտք է գտնուին նաեւ ծաղիկներ եւ գերման պետական զինանշանը՝ վրան արծիւ եւ կեռ խաչ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած է «Փրավտա»յի խմբագրապետը, Միշէլ Կոլցով, իր կնոջ բռնած գիրքին պատճառով: Տիկին Կոլցով գերմանուհի է եւ կ'ամբաստանուի թէ լրտեսութիւն կատարած է ի հաշիւ Գերմանիոյ: Կոլցովի ձերբակալութիւնը անձամբ կատարեց Ջեկայի նոր վարիչը՝ Բերիա, ուղղակի խմբագրատուն երթալով, որպէսզի խմբագրապետը անձնասպանութիւն չփորձէ:

ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

»»» · «««

Հայ Գաղթականաց Գրասենեակի վարիչ Պ. Ա. Խատիսեան աչքի առջեւ ունենալով այն բոլոր դժուարութիւնները որոնց ենթարկուած են հայ գաղթականները, մանաւանդ վերջին հրամանագիր օրէնքներու գործադրութեան հետեւանքով, եւ նկատի ունենալով այն բոլոր դիմումները որ ստացած է Հայ Գաղթականաց Գրասենեակը թէրանացի թէ գրաւոր, անհատապէս թէ հաւաքաբար, ինչպէս Մարսէյլի Ազգային վարչութենէն եւ Հայ Գաղթ. Գրասենեակի Մարսէյլի ներկայացուցիչ Պ. Թ. Կտիկեանէն, (մանրամասն տեղեկագիր բոլոր հարցերու մասին որ գաղթականները կը շահագրգռեն, ինքնութեան թուղթ, արհեստաւորի իրաւունք, աշխատանքի դժուարութիւն եւն.) դիմում է կատարած պատկան իշխանութեան մօտ, բացատրելով հայ գաղթական (մանրամասն տեղեկագիր բոլոր հարցերու մասին որ գաղթականութեամբ ճնշուի անոնց խնդիրը եւ ըստ այնմ տրուին որոշ իրաւունքները:

Այս իմաստով դիմում կատարուած է արտաքին գործերու նախարարութեան, յատկապէս շեշտելով երկու կէտեր, 1) *արթիզանի* հարց եւ 2) զինուորական տետրեր ունեցողներու պարագան, որպէսզի չենթարկուին 10 առ հարիւրի օրէնքին, աշխատանքի ընդունուած կամ արձակուած ժամանակ:

Դիմում կատարուած է նաեւ Աշխատանքի նախարարութեան ընդհ. տեսուչ Պ. Շայէի, պարզելով Հայերու կացութիւնը եւ խնդրելով որ բարեացակամ միջամտութիւն կատարէ ի նպաստ հայ արհեստաւորներու, բարձրագոյն իշխանութեանց մօտ եւ նպաստաւոր լուծում մը տրուի:

Այս դիմումները կատարուած են նոյնպէս Նանսէնեան Գրասենեակի վարիչ Պ. Փանին, որպէսզի ինքն ալ իր կողմէ ի նպաստ հայ գաղթականներու հարկ եղած բարեխօսութիւնը կատարէ պատկան իշխանութեանց մօտ:

Ռուսական մարդահամարը սկսած

Յունուար 17ին սկսաւ Խ. Միութեան մարդահամարը: Աւելի քան 400,000 արձանագրողներ գործի լծուած են: Կը կարծուի թէ Խ. Միութեան բնակչութեան թիւը 200 միլիոն է, տարեկան 3,500,000ի յաւելումով:

Մարդահամարը պիտի լրանայ տասը օրէն, բայց ուրիշ 100 հազար պաշտօնեաներ քանի մը ամիս պիտի աշխատին, մինչեւ որ դասաւորումը լրացնեն եւ արդիւնքը յայտարարեն:

Այս մարդահամարը ճշգրիտ կերպով կատարելու եւ ո եւ է անհատ դուրս չթողլու նպատակով տարիէ մը ի վեր խորհրդային կառավարութիւնը ուժեղ քարոզութիւն կը մղէր մամուլի, ձայնասփիւռի եւ յատուկ գրականութեան միջոցաւ:

Արդէն ամիսներ առաջ կատարուած լրացած է Արքթիքի շրջանի եւ կեդրոնական Ասիոյ տափաստաններու մարդահամարը:

Այս անգամ մարդահամարը կը կատարուի աւելի գիտական եղանակով: Կրօնի մասին ո եւ է հարցում չկայ հարցարան-թերթիկներու մէջ:

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԱՆԹԵԼՈՎ

— oo —

Ռատիօ 37 առենէ մը ի վեր ձեռնարկած է ներկայացնելու Փարիզի օտար գաղութները, տրամադրելով մէկ ժամ:

Արդէն ներկայացուած են կարգ մը գաղութներ, ռուսական, ռումանական, ամերիկեան, չեխական, լեհական, անգլիական, եւայլն:

Ռատիօ 37ի վարչութիւնը մէկ ամիսէ ի վեր հայկական կեանքի մասին ալ պրպտումներ կատարած ըլլալով, պիտի ներկայացնէ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ:

Հաստատութեան ներկայացուցիչները տեսած են «Անուշ»ի ներկայացումը, խօսակցութիւններ ունեցած են Բարեգործականի, Համազգայինի, Հայ Կամաւորներու եւ ուրիշ միութեանց վարիչներուն հետ, ինչպէս եւ Ա. Խատիսեանի, Ա. Չօպանեանի եւ ուրիշներու հետ: Այցելած են Փարիզի Հայոց եկեղեցին, Մուրատեան վարժարանը, Հայ. Ուսանողական Ակումբը, Նուպարեան Մատենադարանը, Ալֆորվիլ եւ ուրիշ հայաշատ վայրեր, *նկարներ* առնելով:

Երկու շաբաթ առաջ, Ռատիոյի արձանագրութեանց բաժնին տնօրէնը, Պ. Ռիէռա, մասնաւոր ժամադրութեամբ այցելեց նաեւ *Յառաջի* խմբագրատունը, եւ մնաց մօտաւորապէս մէկ ժամ: Այս առթիւ մեր խմբագիրը ամփոփ տեղեկութիւններ հաղորդեց ֆրանսահայ գաղութի հաստատման, համբաւի, կատարուած շինարարական աշխատանքներու, զինուորագրութեան, ինչպէս եւ հայեւ-ֆրանսական մշակոյթի յարաբերութեանց մասին: Յետոյ տեղի ունեցաւ կարճ խօսակցութիւն մը՝ *միքրոֆոնի* առջեւ, մինչ դուրսը՝ փողոցին մէջ տեղաւորուած գործիքը կ'արձանագրէր հարց-պատասխանին, եւ տպարանի մեքենաներուն թաւալումը: Պատահաբար ներկայ ըլլալով, Տիկին Գեւոնեան ալ ժողովրդական երգ մը երգեց:

Ուրեմն, երեքշաբթի ժամը 9ին, *Ռատիօ* 37:

ՏՈՂԱՇԱՐ մեքենայի խանգարման պատճառով ստիպուեցանք ձեւափոխել առաջին էջը եւ կրճատումներ կատարել:

ՀԱՅՈՑ ՍԿԶԲՆԱՎՈՐ

— ∞ —

Բ.

Իր ծրագրի համաձայն, ինչպես նաև ելնելով ներկայ ժամանակների պահանջներից, «Ազգ» օրաթերթը կդառնա ամենօրյա ազգային-հասարակական, քաղաքական, տնտեսական, գրական եւ գիտական բովանդակությամբ հանդես։ Ան կձգտի ամեն կերպ ծառայել հայ ազգի շահերուն, անոր ազատագրական ձգտումներուն, անոր ներքին եւ արտաքին կեանքի զարգացման։

Ազգային հարցերու լուսաբանման մեջ «Ազգ»ը կհետեւի ազգային ինքնորոշման սկզբունքին, որ ամենալայն ժողովրդավարական հիմքն է ներկայ ժամանակներուն։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ ճնշումներու դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ծայրայեղականութեան դէմ։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ նեղմտութեան դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ինքնամոռացութեան դէմ։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ ստրկամտութեան դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ինքնագոհութեան դէմ։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ ինքնամեկուսացման դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ինքնահաճութեան դէմ։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ ինքնավստահութեան դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ինքնավարկութեան դէմ։ Ան կպայքարի ազգային ամեն տեսակ ինքնաբաւութեան դէմ, ինչպէս նաեւ ազգային ամեն տեսակ ինքնաբաւ

ԿՈՒԲԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏ

— ∞ —

Իր կյանքի պատմությունը

Ես ծնվել եմ 1875 թվականի օգոստոսի 28-ին, Սանտյագո դե Կուբա քաղաքում, ազնվական ընտանիքում։ Հայրս իսպանացի էր, մայրս՝ կուբացի։ Ես ստացել եմ տնային դաստիարակություն։ Ութ տարեկան հասակում ինձ ուղարկեցին Սանտյագո դե Կուբայի ամենահայտնի ուսումնարանը։ Այնտեղ ես սովորեցի լատիներեն, հունարեն, ֆրանսերեն, անգլերեն, գերմաներեն, պատմություն, աշխարհագրություն, մաթեմատիկա, ֆիզիկա, քիմիա, բնագիտություն, փիլիսոփայություն, իրավագիտություն, գրականություն։ Ես սիրում էի կարդալ, հատկապես պատմական գրքեր։ Ես կարդացել եմ հին հույն և հռոմեացի պատմիչների, ֆրանսիական մեծ հեղափոխության, Նապոլեոնի պատերազմների, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների անկախության պատերազմի մասին գրքեր։ Ես սիրում էի նաև ճանապարհորդական գրքեր կարդալ։ Ես կարդացել եմ Ալեքսանդր Հումբոլդտի, Դարվինի, Ստենլիի, Նանսենի գրքերը։ Ես սիրում էի նաև ֆիզիկական վարժություններ անել։ Ես սիրում էի ձիավարություն, լող, ֆեխտոսություն։ Ես ունեի շատ ընկերներ, որոնց հետ միասին մենք ճամբորդություններ էինք կատարում։

Ես ուսումնարանն ավարտելուց հետո ընդունվեցի Հավանայի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ես սիրում էի ուսումնասիրել հռոմեական իրավունքը, միջազգային իրավունքը, քաղաքական տնտեսությունը, պետական իրավունքը։ Ես ունեի շատ ընկերներ, որոնց հետ միասին մենք կազմակերպում էինք քաղաքական հանդիպումներ, քննարկումներ։ Մենք կարդում էինք ազատագրական շարժումների մասին գրքեր։ Մենք ատում էինք իսպանական բռնակալությունը։ Մենք երազում էինք Կուբայի անկախության մասին։

Ես ավարտեցի համալսարանը 1895 թվականին։ Ես ստացա իրավաբանի դիպլոմ։ Ես սկսեցի աշխատել որպես փաստաբան։ Ես ունեի շատ հաճախորդներ, և իմ գործերը լավ էին գնում։ Ես ապրում էի հարմարավետ կյանքով։ Ես ունեի տուն, կառք, ձիեր։ Ես ունեի շատ ընկերներ։ Ես սիրում էի հաճելի ժամանակ անցկացնել։ Ես սիրում էի գնալ թատրոն, համերգների, պարահանդեսների։ Ես սիրում էի գեղեցիկ կանայք։ Ես շատ էի սիրահարվում։ Ես ուզում էի ամուսնանալ։ Ես ուզում էի ունենալ ընտանիք։ Ես ուզում էի ունենալ երեխաներ։

Ես սիրահարվեցի Մարիա Լուիսա Մանուելա Կաբրալ-դե-Կուենկա անունով աղջկա։ Նա ինձ պատասխանեց։ Մենք որոշեցինք ամուսնանալ։ Մենք ամուսնացանք 1900 թվականին։ Մենք ունեցանք երեխաներ։ Մենք ունեցանք տուն։ Մենք ունեցանք կալվածք։ Մենք ունեցանք ամառանոց։ Մենք ունեցանք ավտոմեքենա։ Մենք ունեցանք ձիեր։ Մենք ունեցանք կառք։ Մենք ունեցանք ամեն ինչ, ինչ անհրաժեշտ է երջանիկ ընտանեկան կյանքի համար։

Ես սկսեցի զբաղվել քաղաքականությամբ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության անդամ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության ղեկավարներից մեկը։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության նախագահ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության առաջնորդ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության հիմնադիր։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության ստեղծող։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության հոգևոր հայր։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության գաղափարախոս։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության տեսաբան։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության ռազմավարության մշակող։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության քաղաքական ծրագրի հեղինակ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության կանոնադրության հեղինակ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության հռչակագրի հեղինակ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության կոչերի հեղինակ։ Ես դարձա Կուբայի ազատագրական կուսակցության բոլոր փաստաթղթերի հեղինակ։

Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազատության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի հանրապետության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ժողովրդավարության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի սոցիալական արդարության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի տնտեսական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի մշակութային անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի լեզվական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի կրոնական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի քաղաքացիական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ռազմական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի դիվանագիտական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ֆինանսական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի տնտեսական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի սոցիալական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի քաղաքական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի պետական անկախության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ինքնիշխանության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի տարածքային ամբողջականության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի սահմանների անձեռնմխելիության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային միասնության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային հպարտության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային արժանապատվության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային ինքնության համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային մշակույթի համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային լեզվի համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային կրոնի համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային ավանդույթների համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային խորհրդանիշների համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային դրոշի համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային զինանշանի համար։ Ես սկսեցի պայքարել Կուբայի ազգային հիմնի համար։

Ես ստիպված էի թաքնվել։ Ես ստիպված էի փախչել։ Ես ստիպված էի ապրել աքսորում։ Ես ապրում էի Ֆլորիդայում։ Ես ապրում էի Նյու Յորքում։ Ես ապրում էի Նյու Օռլեանում։ Ես ապրում էի Նյու Յորքում։ Ես ապրում էի Նյու Յորքում։ Ես ապրում էի Նյու Յորք

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՔ

1 — 8 Յունուար 1939
ԳՈՐՏՕ, Գործ.— 360
ԳՈՐՏՕ, Ճաշ.— 100
ՓԼԷՍԻՍ, Ռոպէնսոն, Լ. Գ.— 40
ՏԷՍԻՆ, Ց. Պ.— 150
ՎՕ ԱՆ ՎԷԼԷՆ, Տ. Մ.— 75
ՆԻՍ, Ա. Գ.— 40
ԼԻՈՆ, Ա. Տ.— 50
ԳՐԻԽՍԷԼ, Զարմ.— 40
ՄԱՐՍԷՅԼ, Զր.— 55
ՓՈՆ ՏԸ ՇԵՐԻԻ, Պջ.— 50
ՎԻԼՖՐԱՆՇ, Մ. Պ.— 40
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 450
ՌԸՄՈՒԼԷՆ, Հ. Տ.— 150
ՓՈՒԱԹԻԷ, Ճ. Մ.— 75
ՌՈՒԷՍԷ ՎԱՍԷ, Պել.— 150
ԿՐԱ, Ջիւր.— 40
ԼԻՈՆ, Պետ.— 150
ՎԻԼԼԷՕՐՊԱՆ, Դ. Մ.— 70
ՍԷՆ ՄԱՐԹՈՐԻ, Գ. Ք.— 200
ՍԱՐՍԷԼ, Ղ. Ն.— 75
ՌՕՄԱՆ, Ջաշ.— 290
ՊՈՆՏԻ, Մ. Մեղ.— 75
ՆԻՍ, Օր. Մ.— 40
ՇԱՄՊԵՐԻ, Գ. Թ.— 75
ՊՈՒՐԺ, Գ. Ղար.— 75
ՇԱՎԱՆՈՋ, Մ. Տ.— 150
ԼՈՅ, Ա. Ա.— 215
ԼԻՈՆ, Տայ.— 75
ՓԻԷՌՖԷՕ, Վարդ.— 50
ՓՈԼՈՆՊ, Տիկին Ա.—75
ՏԱՑՐԷՆ, Ա. Ա.— 215

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Ստեփան Ալեքսանեան եւ Ա. Մուրատեան (Փարիզ), իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Մուրատեանի եւ Այրի Տիկին Միրզէեանի (Վիէն) ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

×

Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Նալպանտեան եւ քոյրեր իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տէր Վահան քահանայ Յոյեանի եւ պարագաներու, Երիցուհի ՀԱՄԱՍՓԻՌ ՅՈՑԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բնիկ Սիվրիհիսարցի Պ. Յակոբ Պալեօզեան, մայրը՝ Նուարդ, քոյրը՝ Վերոն, կը փնտռէ իր եղբօրորդին՝ Հաճի Մկրտիչ Պալեօզեան, այժմ 35 տարեկան, որ մինչեւ 1926 Թուականը Քէֆալոնիա կը գտնուէր, ուրկէ՝ Թէպէլլեան ընտանիքին հետ Սելանիկ մեկնած ըլլալով, եւ մօրը՝ Հաճի Կրոնիկին Պոլսէն Ֆրանսա մեկնելովը, ինքն ալ կը կարծուի իր մօրը մօտ գացած է: Կը խնդրուի տեղեկացնել Յակոբ Պալեօզեանի, Փաթրաս (Յունաստան) Հայոց վարժարանը:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
Արտաւազդ Համբարեան
122 Boulevard Murat (Paris 16e)
Մէթրօ Փորթ տը Սէն Քլու, Էլքը, Ավընիւ տը Վէրսայլի կողմէն: Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դատի, առնելիքի եւ գործի համար:
10 - 12, 6·30–8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն: Թէլէֆօն, Ժասմէն 52–69:

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94
Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:
Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ ելեկտրաբուժութիւն:
Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուստ Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, մէթրօ Maubert
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ձմեռնային նուագի շրջանը
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:
ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր համբաւանոր կովկասեան շաշլիկով:
Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ պլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ Մ. ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ԵՒ Հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ կէս գիշեր **8 ՌՈՒ ԺԱՆ ԿՈՒԺՈՆ**, ՄԷԹՐՕ ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԷ-ՔԼԷՄԱՆՍՕ

Կը ներկայացուի ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ (որ կը կատարէ Սուլթան բէկի դերը), կը մասնակցին Տիկիններ՝ ՔՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ՔԱՋԱՅՐ եւ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ, Պ. Պ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ:

Երաժշտութիւնը կը վարէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ժամը ճիշդ 7ին կը սկսին հայկական եւ եւրոպական պարերը, մէջ ընդմէջ տեղի կ'ունենան երգ, արտասանութիւն եւն.: Ընտիր նուագախումբ, ղեկավարութեամբ յայտնի դաշնակահար ՍԼԱՎՍՔԻԻ:

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Տոմսերը կը ծախուին, Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince, Paris (6.), Թ. Նալպանտեան, 43 Rue Richer, Paris (9), Ս. Հալվաճեան, 4, Rue d'Alexandrie, Peris (2), անդէսին օրը կիշէն: Մուտք՝ 8, 10 եւ 15 ֆր.: Փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի D. սրահին մէջ, 8 Ռիւ Տանթոն, մեթրօ Օտէօն
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Նիւթ՝ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ:

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 24 Յունուար, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:
Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ: Նիւթ՝ Ի՞նչ է ազգը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԿՈՒՄԲԸ

Կազմակերպած է «Սասունցի Դաւիթ»ի հազարամեակին առթիւ գրական երեկոյթ, 22 Յունուար, Կիրակի երեկոյեան ժամը 9ին, Inst. C. P.ի սրահին մէջ, (երկրորդ յարկ,), 51 Rue des Ecoles, Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Քլինի:

Կը խօսի Փրոֆ. Ա. Դ Ո Ն Ց
Խօսք կ'առնեն Պ. Պ. Վ Ր Ա Ց Ե Ա Ն եւ Զ Օ Պ Ա Ն Ե Ա Ն
Տեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ «Սասունցի Դաւիթ»էն:

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ
ԵՒ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն կէս գիշեր իրենց կեդրոնը, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ:
Ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ. Մուտք՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիլայի Մասնաճիւղին կողմէ
22 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
34 Avenue Porte des Lilasի սրահին մէջ (Մէթրօ Փորթ տէ Լիլա)
Տօնածառ, երգեր, արտասանութիւններ, պար եւ ներկայացում աշակերտներու կողմէ: Շարժանկար մանուկներու համար: Ժամը 4ին նախընթրիք փոքրիկներու:
Մուտք՝ մեծերուն 3 ֆր., փոքրերուն համար ձրի:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ
ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ
12 Փետրուար, Կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին
Théâtre Renée Maubelի մէջ
Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche կամ Abbesses
ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ
(երաժշտական տուամ 4 արար)
Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆԻ:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 եւ 20 Ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ Նպարատուն ՀՐԱՉԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼԸ, ՇԻՐԱԿ նպարատուները, Rue Trèvise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱՅ»ի խմբագրատուները:

“ ՇԻՐԱԿ ”
Արեւելքի միակ իսկական օղին է:
Անզուգական, անմրցելի, անխարդախ:
Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ճիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Hommes Dames

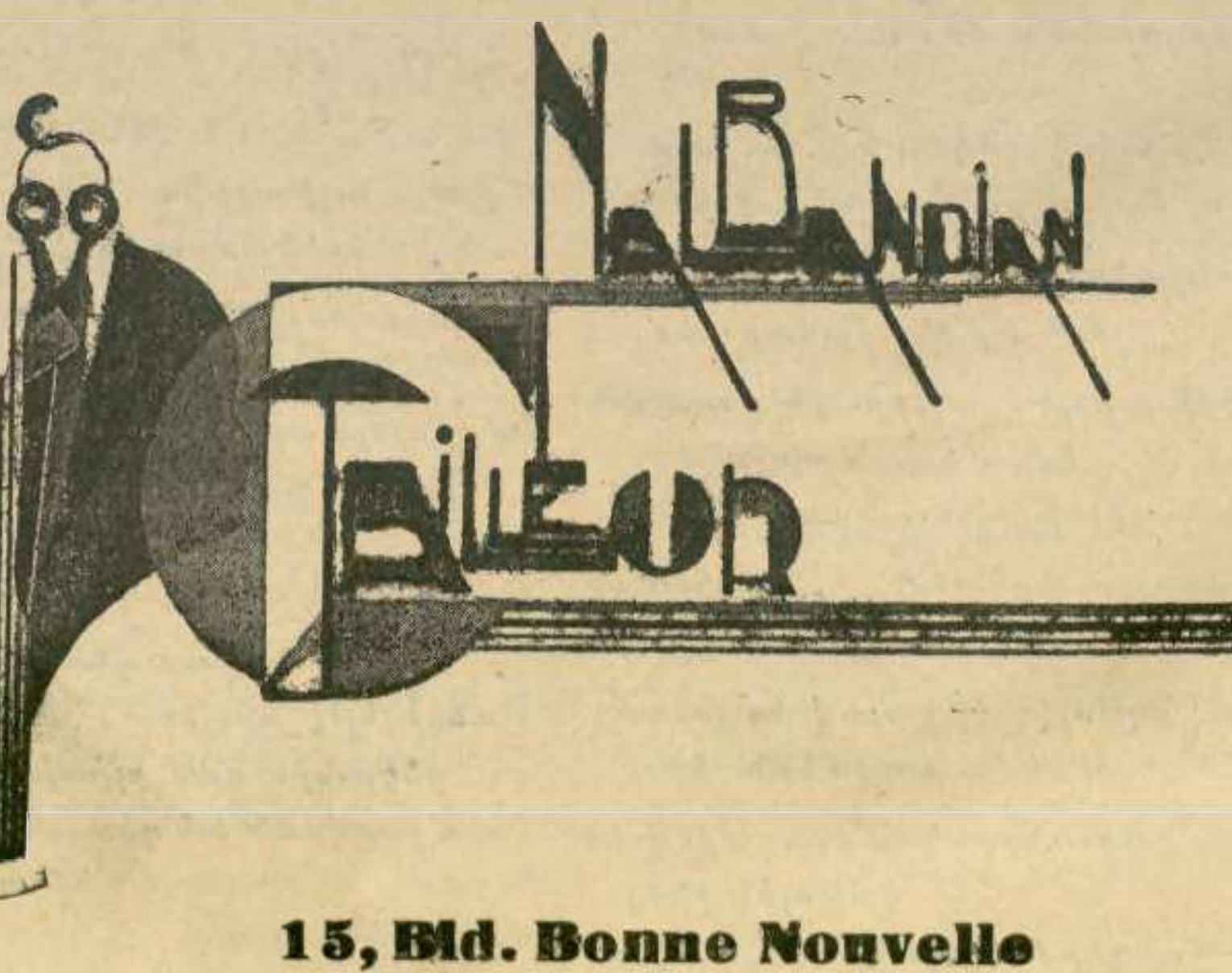

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39 - 70

Հ. ՔԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՐ ՏԻւ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աղքատները ձրի / ժամադրութեամբ:

Ա. ՑՈՎԻԿԵԱՆ
Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն
22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90
Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:
Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »
Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

ՄԱՅՐԵ՛Ր
փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ
Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofp. Արամ Ճինեանի formuleին վրայ):
Doline Alcalineի
կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ:
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութեան կազմութիւնը:
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ
Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը:
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:
Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

Alimentation «TR_VISE»
Իր անմահական «Moka» սուրճովը
Café “HAREM”
Ամենընտիր ապրանքներ, փաստօրէն աժանագին գիներով:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Ճերմակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22–24, օղի (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ
Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63
30Rue de Trévise, Paris (9)
Metro: Cadet

Fourrure des St. Bernard
ՅԱՅԿՈՒՇԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ
Միակ վստահելի տունը ուր պիտի գտնէք տոկուն ապրանքներ չեղչեալ գիներով: Ոընար արժանթէններ, իրական մորթեր, փիլթուաններ, սկունսներ, օձիկներ, զարեր, վերարկուներ եւայլն:
Կը շինենք չափու վրայ մանթօներ՝ զանազան տեսակ մուշտակներէ, վերջին նորաձեւութիւններով:
Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ թանաժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի, կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէս օր:
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 96-70

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 24 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3946

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«HAYASTAN»

— oo —

Անունն է այս ֆրանսերէն ամսագրի մը, որ լոյս պիտի տեսնէ մօտերս, Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ խումբ մը նորահաս երիտասարդներու :

Ինչո՞ւ ծածկել.— անխառն գոհունակութիւն մը չէ որ կը պատճառէ այս ձեռնարկը: Անգլիերէն թերթ՝ Մ. Նահանգնե-րուն մէջ (Հայրենիք Ուիքլի եւ ուրիշներ). ֆրանսերէն՝ Փարիզի մէջ: Բոլորն ալ՝ հայկական, մանաւանդ երիտասարդական ձեռնարկներ:

Եւ սակայն, ա՛յս է մեր կեանքը: Լոյս եւ ստուեր: Ժպիտ եւ արցունք:

Ո՛չ. այդ բոլորը բնական են եւ մարդկային:

Հակասութիւններու լաբիւրինթոս մըն է մեր այսօրուան կեանքը: Ամէն բան վեր ի վայր շրջուած: Հողն անգամ իր տեղէն խախտած : Եւ աղբիւրներ որ պիտի հոսէին բնական ընթացքով, ինչպէս ամէն ժողովուրդի մէջ, կը հոսին զարտուղի, անհնարին ճամբաներով, յանգելու համար նոյն ելքին :

Այսպէս ուրեմն, հազիւ 15 տարի անցած, մենք ալ պիտի հետեւինք Ամերիկայի օրինակին: Այնտեղ՝ անգլիերէն, այստեղ՝ ֆրանսերէն: Միեւնոյն մտահոգութեամբ,— փրկութիւն սերունդի :

Տարիներէ ի վեր, բաղձանքներ կը յայտնուին, ընթերցողներու կողմէ, ֆրանսերէն բաժին մը բանալու համար «Յառաջ»ի մէջ:

Անցեալ տարի եւ մանաւանդ այս տարի, Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Շրջ. ժողովին մէջ ալ արծարծուեցաւ այս հարցը :

Շատեր կը կարծեն թէ կանխահաս է տակաւին: Ուրիշներ ժամանակը շատոնց եկած կը համարին :

Բայց կեանքը իր օրէնքներն ու պահանջներն ունի:

Արդէն հասած է սերունդ մը, շրջանաւարտ՝ բարձրագոյն վարժարաններէ:

Բոլորն ալ ուծացած, այլասերած աշխարհաքաղաքացիներ չեն: Շատերը կրցած են պահել մայրենի լեզուն եւ հայկական գիծ մը՝ շնորհիւ ծնողներու հոգածութեան եւ իրենց՝ պատանիներու եւ երիտասարդներու գիտակցութեան: Ուրիշներ լեզուն կորսնցուցած ըլլալով հանդերձ, կը պահեն աղօտ կայծեր՝ հայկականութեան եւ պարտաճանաչութեան: Եւ վերջապէս երրորդ դաս մը՝ աւելի հասակաւոր, ճամբէն շեղած ըլլալով, կարծես անմատչելի կը գտնէ հայկական գիրն ու լեզուն :

Ունի՞նք հրաշագործ միջոց մը, մայր - արմատին կապելու այս բազմութիւնները, որոնք արդէն զառիթափին վրայ կը գտնուին :

Չկան հրաշագործ միջոցներ, մեր այսօրուան պայմաններուն մէջ: Հարթիչ գլանը անխնայ կը տրորէ շատ մը կամեցողութիւններ եւ ծրագիրներ, յաճախ վհատում պատճառելով:

Ուրեմն, երբ ցանկալին ձայներու կը զարնուի, հարկադրուած ենք փորձել կարելին: Բոլոր կարելի միջոցները:

Այդ միջոցներէն մէկն է այս պղոտաներուն վրայ հասած սերունդին խօսիլ իր սորված լեզուով: Խօսիլ ու գրել՝ անոնց մէջ ալ վառ պահելու համար ազգային գիտակցութիւնը, անկախ եւ ամբողջական հայրենիքի գաղափարը, յանուն ազատութեան պայքարելու տենչը: Մէկ խօսքով, բոլոր այն կայծերը որ կը խանդավառեն այս արմատախիլ եւ ցիրուցան ժողովուրդը, իր ճակատագրին բարելաւման համար:

Եւ ահաւասիկ նոր հրատարակութիւնը,— ֆրանսերէն «Հայաստան»ը, խմբագրութեամբ նոյն այդ սերունդին ներկայացուցիչներուն :

Անշուշտ միայն երիտասարդներ չեն որ պիտի լեցնեն թերթը : Որքան ալ խանդավառ, այս ափ մը «շրջանաւարտ»ները միշտ ալ կարօտ են երէցներու շունչին եւ աջակցութեան :

Բայց, նոր հրատարակութեան գլխաւոր արժանիքը այն պիտի ըլլայ որ, իրենք երիտասարդները հայրենասիրական ներշնչման եւ գործնական աշխատանքի անդաստան մը պիտի ունենան, մշակելու եւ հայկական գաղափարներ տարածելու համար: Ոչ միայն հայկական, այլեւ օտար շրջանակներու մէջ:

Եւ բնականաբար անոնք նախ պիտի սերտեն, որպէսզի կարենան արտայայտել:

Այս ձեռնարկին շնորհիւ, անշուշտ հետզհետէ երեւան պիտի ելլեն բազմաթիւ ֆրանսախօս պատանիներ եւ երիտասարդներ, որոնք զրկուած էին հայկական մթնոլորտէ:

Ընթերցողներուն հետ, գրողներ ալ կրնան երեւան գալ անոնց մէջ, նման «Հայաստան»ի ափ մը երիտասարդներուն, որոնք որոշ ներշնչում, վարժութիւն եւ պաշար ստացան, շնորհիւ իրենց նախաձախնդրութեան եւ զանազան դասախօսութեանց (Երիտ. Ակումբ եւ Միութիւն, «Րաֆֆի» խմբակ» եւն.):

Ամէն պարագայի մէջ, փորձ մըն է որ կը կատարուի, լրացնելու համար հասունցած պահանջ մը: Կը հաստատուի ժամադրավայր մը, համախմբելու համար նոյն տենչերով տոգորուած տարրերը, ամէն ուր որ կը գտնուին:

Եւ մենք սրտանց յաջողութիւն մաղթելով, կ'ուզէինք որ այս տղաքն ալ իրենց կարգին մեղմացնէին բանի պանդխտութեան լեղին: Անոնք ալ իրենց լուման տրամադրէին, կանգուն պահելու համար մանաւանդ իրենց սերունդին բարոյական կորովը :

Մեղքը մերը չէ, եթէ ստիպուած ենք սերունդ փրկել նաեւ օտար լեզուով, անգլիերէն կամ ֆրանսերէն, հաշտեցնելով միջավայրին դիտելիքները՝ մեր հիմնական պահանջներուն հետ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎՃՌԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ԴՈՒՌՆԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵՒ

— oo —

Մայրաքաղաքը տեղափոխուա՞ծ է

— oo —

Սպանիոյ ազգայնական զօրքը կատաղօրէն շարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, միայն 25 - 30 քիլոմեթր հեռու կը գտնուէր Պարսելոնայէն, կիրակի օր: Բանակը այդ օրը բոլորովին պաշարեց Մանրէզան, որ կենսական դիրք մըն է մայրաքաղաքին համար: Ազգայնականները կը յառաջանան երեք թեւերով: Իկուալատայէն հինգ իտալական զօրաբաժիններ գրոհ տուին բազմաթիւ հրասայլերով, թնդանօթներով եւ մեքենաշարժ կազմածներով: Թնդանօթի ձայները կը լսուին Պարսելոնայի արուարձաններէն : Կիրակի օր քաղաքը ռմբակոծուեցաւ 15 անգամ, 34 ժամ անընդհատ,— միջին հաշուով մէկ ռմբակոծութիւն իւրաքանչիւր երկու ժամը: Առ նուազն 70 հոգի սպաննուեցան եւ 150 հոգի վիրաւորուեցան. բայց տակաւին դիակներ կը փնտռուին: 13րդ ռմբակոծութեան առեն, որ կեդրոնացած էր նաւահանգստին վրայ, անգլիական փոխադրանաւ մը զարնուեցաւ չորս հրձիգ ռումբերով: Նաւը կրակ առնելով ընկղմեցաւ: Տասներորդ ռմբակոծութեան ատեն հանրապետական օդանաւեր կատաղի կռիւ մը բռնուեցան ազգայնական օդանաւերու հետ, որոնց մէկը վար ինկաւ: Քաղաքը ամայացած է, քաղաքացիները պատսպարաններու մէջ քաշուած ըլլալով: Բոլոր մթերանոցները, գործարանները եւ առեւտրական գրասենեակները գոցուեցան երկուշաբթի օրէն սկսեալ: Տնտեսական նախարարութեան հրամանով, բոլոր հաստատութիւնները այլեւս պիտի չբանին, բացի զինագործարաններէն, դեղարաններէն եւ ճաշարաններէն: Բոլոր այլ պաշտօնեաները ճակատ ղրկուած են, ամբութիւններ չինելու համար:

Կիրակի օր Վալենցիան ալ ռմբակոծուեցաւ չորս անգամ, իտալական օդանաւերու կողմէ: Երրորդ ռմբակոծութեան ատեն, ռմբաձիգները բարձրացան մինչեւ 18,000 ոտք, եւ 50 ռումբ նետեցին նաւահանգստին վրայ :

Անգլիական աղբիւրէ տրուած լուրի մը համաձայն, հանրապետական կառավարութիւնը որոշած է մայրաքաղաքը փոխադրել Կէրոնա, 140 քիլոմեթր հեռու Պարսելոնայէն, 64 քիլոմեթր հեռու՝ Փէրփինեանէն (Ֆրանսա): Կ'ըսուի թէ Հանրապետութեան նախագահը հեռացած է Պարսելոնայէն, անծանօթ ուղղութեամբ: Կը կարծուի թէ Վալենցիա կամ Մատրիտ գացած է:

Բոլոր այրերը՝ մինչեւ 55 տարեկան եւ կամաւոր արձանագրուած կիները դրուած են կառավարութեան տրամադրութեան տակ:

Պարսելոնայէն Ֆրանսա հասած Ֆրանսացիներ կը պատմեն թէ ուտելիքի նեղութիւնը կը սաստկանայ հետզհետէ, մանաւանդ որ բազմաթիւ փախստականներ կը հասնին Պարսելոնա :

Մուսոլինի կը սպառնայ Ֆրանսայի

Ֆրանքօ-իտալական բանակէն եւ չեխական տագնապէն (1938 սեպտեմբեր) ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Մուսոլինի պաշտօնապէս արտայայտուեցաւ Ֆրանսայի դէմ, կիրակի օր, «ցորենի յաղթանակ»ին մրցանակները բաշխած ատեն: Ներկայ էին քանի հազար հողագործներ: Նախ պարզելով տիրող անձկութիւնը՝ անցեալ տարուան երաշտի մասին, Առաջնորդը անցաւ քաղաքական հարցերու եւ յայտարարեց.

— «Անցեալ տարի հոչակաւոր սեպտեմբեր ամսուն ըսի թէ Փաշականութեան արհեստով թշնամիները այնքան ապուշ են որ վտանգաւոր չեն կրնար ըլլալ: Այդ յայտարարութիւնս կը կրկնեմ այսօր ամենայն վճռականութեամբ: Եթէ ձեզի կարդայի ինչ որ կը գրեն արտասահմանի մէջ, այնքան ուժգին պիտի խնդայիք որ, սահմանէն անդին եղած մայրաքաղաքներու ապակիները պիտի ջախջախուէին, հակառակ Ալպեաններու պատուարին: Կ'ուզէ՞ք իմանալ վերջինը: Գրուած չէ տակաւին, որովհետեւ այս առտու միայն հասաւ: Ֆրանսացի կղերականի մը յայտարարութեան համաձայն, Վատիկան թելադրեր է Ֆրանսայի ամուր կենալ: (Ծիծաղներ): Բացարձակապէս համոզուած եմ թէ կը գտնուինք հրաշակաւոր ապուշութեան մը առջեւ: Բայց եւ այնպէս, ի՞նչ պիտի ընեն, եթէ վաղը գտնուի մէկ հատիկ Իտալացի, եւ պիտի գտնուի, աւելի ամուր (կամ դաժան) կենալու համար: Արտասահմանի հակաֆաշականութիւնը ագէտ է իտալ. գործերու մասին. ագէտ՝ անբուժելի կոչուելու աստիճան: Այս պարագան չի խուվեր մեզ: Մնաց որ, չարիք մը չէ, եթէ պէտք եղածին պէս չեն ճանչնար մեզ. տռով անակնկալը աւելի ուժգին կը դառնայ: Անոնք որ կը խորհէին Փաշականութիւնը խոնարհեցնել անօթութեամբ, պարտեցան 1938ի հունձքին թուանշանները կարդալով: Իբր 81 միլիոն կենդինար ցորեն արտադրած ենք այնքան աննպաստ եղանակի մը մէջ: Մեր հակառակորդները ափ ի բերան մնացին երկու յաջող հունձքերու առջեւ: Պիտի ունենա՞նք երրորդ մը»:

Բազմութիւնը պատասխանեց.— Այո՛: «Դժուար է նախատեսել», յարեց Մուսոլինի, բայց եւ այնպէս ցորենի գինը անփոփոխ պիտի մնայ 1939ի ընթացքին :

« ԻՏԱԼԻՈՅ ԲՆԱԿԱՆ ՏԵՆՉԵՐԸ »

«Ռէլացիոնի Ինթէրնացիոնալի», Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնական օրկանը, իր վերջին խմբագրականով կը բացատրէ թէ իտալական քաղաքականութեան ուղեգիծը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԷՏՍ ...

— • —

Անգլիերէն թերթ մը կը պատմէ.—

Լոնտոնի մէջ խօսող թռչուններու ցուցահանդէս մը տեղի կ'ունենայ: Բերուած էին կաչաղակներ, թութակներ եւայլն: Ամէնէն արագ եւ լաւ խօսող թռչունը պիտի շահէր շքանշան մը: Մրցումի դրուած էին 13 թութակներ :

Եւ ահա դատաւորները շարուած վանդակներուն առջեւ՝ կը սպասեն որ անոնք խօսին: Բայց լռութիւն: Թռչնապահները եւ իրենք դատաւորները ամէն փորձ կը կատարեն, որ անոնք բանան իրենց կտուցները: Ի զո՛ւր: Թութակները *խօսաղուլ* յայտարարած էին:

Դատաւորները յուսահատ երբ կը հեռանային սրահէն, յանկարծ թութակներէն մին՝ ձէրրի, ըսաւ գոչել. — «Ճէրրին շահեցաւ առաջին մրցանակը»: Եւ կրկնեց անընդհատ : Անոր հետեւեցան միւս թութակները: Դատաւորները վերադարձան, խորհրդակցեցան, եւ որոշեցին շքանշանը տալ Ճէրրիին :

Այս պատմութիւնը քիչ մը չի՞ յիշեցներ շատ-շատերը մեր «ուսումնականներէն: Նախապատերազմեան թէ յետպատերազմեան: Մանաւանդ անոնք որ կը սիրեն չէզոք համարուիլ:

— Ազգը ձեզի պէտք ունի, հրամեցէք ասպարէզ :

Քար լռութիւն:

— Կը տեսնէք արդէն, եղածը կը մաշի, ամէն մէկ տեսակէն քանի մը հատ մնացեր է, պէտք է լեցնել պակասծին տեղը: Նորոգել, զօրացնել շիրքերը :

Պատասխան չկայ :

— Տանըհինգ տարի է կ'որոճաք, պրպտումներ, վերագնահատումներ կը կատարէք, անշուշտ գտեր էք լաւագոյն ճամբան :

Պաղ — պաղ երեսդ կը նային:

— Բարեհաճեցէք վար իջնել ձեր փղոսկրէ աշտարակէն, տանիքէն, պատուհանէն եւ խառնուիլ յորձանքին, հեւալ, տքնիլ, տրորուիլ անոր հետ:

Սփինքսը դիտես աւելի շատ բան կը հասկնաս, քան ասոնց երեսը նայելով:

Բայց փորձեցէք անբասիր առաքինութեան եւ գերագոյն իմաստութեան մրցանակ մը սահմանել, յայտարարելով թէ պատմութիւնը իրենցմով կը սկսի, իրենցմով ալ կը վերջանայ:

Բոլորը կը դառնան Ճաղցրաձայն սոխակ: Ցոլհան Ոսկեբերան: Կարկաչախօս վտակ: Օրհնածին կոնդակ: Եւ ուրիշ ինչ որ կ'ուզէք:

Մեծ բախտ, եթէ ի վերջոյ իրար չգզեն :

ՎԱՀԷ

ԱՓ ՄԸ ՀՈՂ

Խոլապէս ազդուած՝ կիրակի օրուան «*Օրը Օրին*»էն, Ա. Շահլամեան ընտանիքը, յանուն ընդհ. նահատակաց, 100 (հարիւր) ֆրանք կը նուիրէ Անթիլիասի յիշատակարանին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ

— oo —

Ջեռնհաս իշխանութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղելով օտարականներուն, կը յիշեցնէ հաւատարմօրէն գործադրել 1938 նոյեմբեր 12ի օրէնքները, առեւտրական կամ ճարտարագործական տոմսերու մասին: Անոնք որ Ֆրանսա կը գտնուին եւ գործ հաստատած են, արձանագրուելով առեւտրական տոմարին մէջ (ռէժիսթր քոմէրսիալ), կրնան դիմել Ոստիկանական Վերատեսչութեան, ստանալու համար առժամեայ առեւտրական տոմսեր, մինչեւ վերջնականին պատրաստութիւնը: Այս նպատակով մասնաւոր գրասենեակ մը հաստատուած է Ոստիկանական Տեսչութեան պաշտօնատան հիւսիսային արեւելեան բաժնին մէջ:

Այսօրուընէ սկսեալ (երեքշաբթի), անոնք որոնց տոմսերուն պայմանաժամը լրացած է կամ կը լրանայ մարտ 31ին, կրնան դիմել նոր գրասենեակը, առժամեայ նոր տոմսեր ստանալու համար:

Դիմողները պէտք է միասին տանին երկու լուսանկարներ, ինքնութեան թուղթի յատուկ լուսանկարներէն.— (աջ կողմէն քաշուած եւ աջ ականջը ցուցնող), յայտարարութիւն մը՝ Սէնի նահանգին առեւտրական արձանագրութեան մասին, եւ առեւտրական տուրքերու վճարման վկայականները:

Ոստիկանական Տեսչութեան նոր գրասենեակը կը զբաղի միայն Փարիզ եւ Սէնի նահանգը բնակող առեւտրականներով:

Իտալիա մէկ միլիառ տինար կուտայ Եուկոսլավիոյ

Թերթերը հակասական տեղեկութիւններ կը հաղորդեն կոմս Չիանոյի Պելկրատ այցելութեան մասին. բայց իրազեկներ կը հաւատեն թէ արդիւնքը շատ նպաստաւոր է եղած: Համաձայնութիւն մը գոյացած է երկու երկիրներուն միջեւ, քաղաքական, մշակութային եւ առեւտրական: Իտալիա յանձն կ'առնէ մէկ միլիառ տինար (26,000,000 տոլար) տրամադրել Եուկոսլավիոյ, իտալական ապրանքներ գնելու համար:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Իտալիոյ արտաքին նախարարը յաջողած է հարթել գետինը, համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար Եուկոսլավիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, որով երկու երկիրները պիտի լուծեն առկախ վէճերը եւ իրենց քաղաքականութիւնը պիտի յարմարցնեն Հռոմ — Պերլին առանցքին քաղաքականութեան: Եուկոսլավիոյ եւ Հունգարիոյ ներկայացուցիչները ժողով պիտի գումարեն, լուծելու համար Եուկոսլավիոյ հունգարական փոքրամասնութեան խնդիրը եւ երաշխաւորելու ներկայ սահմանագլուխը: Այս գործողութիւնը պիտի կազմէ առաջին քայլը՝ Պալքանեան Համաձայնութիւնը քաշելու Հռոմ - Պերլին շրջագծին մէջ: Բայց ասոր համար անհրաժեշտ է հանգստացնել Ռումանիան, որ կը կասկածի թէ Հունգարիա ցանկութիւններ կը սնուցանէ Թրանսիլվանիոյ մասին: Եուկոսլավիոյ խնամակալ իշխանը միշտ յարաբերութեան մէջ է Ռումանիոյ թագաւորին հետ եւ կը յուսացուի թէ պիտի կրնայ փարատել անոր կասկածները :

Եուկոսլավիա իր ստացած վարկով պիտի կրնայ իտալական ինքնաշարժներ, մեքենաներ, բրինձ եւ քիմիական նիւթեր գնել Իտալիայէն:

Կոմս Չիանօ Պելկրատէն մեկնելէ առաջ բացաւ իտալական գրքի ցուցահանդէս մը, որ սահմանուած է իտալական գրականութիւնը եւ մշակոյթը ժողովրդականացնելու Եուկոսլավիոյ մէջ : Ծրագրուած է եուկոսլաւ գրականութեան եւ լեզուի ամպիոններ հաստատել Իտալիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Մօտերս իտալական առեւտրական սենեակ մը պիտի հաստատուի Պելկրատի մէջ, իսկ եուկոսլաւ սենեակ մըն ալ՝ Հռոմի մէջ: Ինքնաշարժի իտալական գործարան մը եւս պիտի հիմնուի Պելկրատի մէջ:

ՁՍՍՐՈՒՆ ԱՀՈՒՆ

— ∞ —

Հ.

Մայիսն, օդուան տակ դաշտերը ոչ միայն ծաղկած, այլեւ պտղաբերած, ու պտղաբերութեան ամենէն գեղեցիկ ժամանակն է։

— Մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ այս ահաւոր կացութիւնը։ Ինչպէ՞ս պիտի ապրինք։ Ինչպէ՞ս պիտի ապրի ժողովուրդը։

— Մենք, ինչպէս ամենքդ գիտէք, ամէն բան կորսնցուցած ենք։ Ամէն բան։ Ունեցածնիս, ինչ որ ունէինք, ինչ որ կրցանք ազատել, ինչ որ կրցանք փրկել, ամէն բան ձգած ենք ետեւ։ Ամէն բան։ Ոչ միայն ունեցածնիս, այլեւ մեր հոգիները։ Ամէն բան։ Ամէն բան։ Ամէն բան։

Ու ինչպէս ամէն անգամ, որ ան կը կրկնէ «ամէն բան» բառը, ձայնը կը դողայ, կը խզուի, կը կտրտի, կը դառնայ հեկեկանք։

Ան կը լռէ։ Ան կը լռէ, որովհետեւ ոչ ոք կրնայ խօսիլ։ Ոչ ոք կրնայ ըսել որեւէ բան։ Ոչ ոք կրնայ մխիթարել։ Ոչ ոք կրնայ ոչ մէկ բան ընել։ Ոչ ոք կրնայ ոչ մէկ բան ընել։

Ոչ ոք կրնայ ոչ մէկ բան ըն

ՅԱՎԱՏՆԱԽ ՂՈՎՇՈՒՆ ՎԵՌՈՓ ՅԻՆԻՆ

ՅԱՏՈՒԿ

Տխուցին գա՛ս...

ՀՈՎՀ. ՄԱՔՍ ՈՒՆԱՑԱԾ ՅԱՐՈՒՆԱԿԱՀԱՆ, ԾՈՎՔԱՊԱՏ ԵՒ ՕՐԱՑԱԾ

Հասի՛ր ազատութեան տեսիլքին, որ կը ծագի ի հեռուստ, ու ոչ թէ ի մեզ, որ կը մեռնինք ի հեռուստ։ Ազատութեան տեսիլքին հասի՛ր, որ կը ծագի ի հեռուստ, ու ոչ թէ ի մեզ, որ կը մեռնինք ի հեռուստ։

անփոփոխ կը մնայ, Անգլիոյ վարչապետին այցելութենէն վերջն ալ: « Իտալիա կ'ուզէ որ Ֆրանքօ յաղթէ եւ իրագործուին իր (Իտալիոյ) բնական տենչերը: Եւրոպան պէտք է ընտրութիւն մը կատարէ գործակցութեան եւ Իտալիոյ, ուրիշ խօսքով՝ Առանցքին միակողմանի որոշման միջեւ»:

Յօդուածը յետոյ պարզելով Ֆրանսայի թշնամական դիրքը Իտալիոյ հանդէպ, կը գրէ թէ Իտալացիները գիտեն որ «Ֆրանսացիները իրենց յոռեգոյն թշնամիներն են: Ուստի, այս թշնամութեան առջեւ, Իտալիա պիտի կրկնապատկէ իր անհաշտութիւնը եւ միջին ճամբաներ պիտի չփնտռէ»: Յետոյ կը բացատրէ Առանցքին արժէքը եւ կ'ըսէ թէ երկու երկիրներուն ժողովուրդներն են որ իրենց վարիչներուն ուշադրութեան կը յանձնեն «պատմական եւ ճակատագրական» նպատակները, «որոնք հասունցած են իրենց գիտակցութեան մէջ» եւ թէ անկարելի է մերժել այդ տենչերը: «Ֆաշական Իտալիան չի վախնար ընդհարումէ մը, կարճատեւ ըլլայ թէ երկարատեւ, տեղական ըլլայ թէ ընդհանուր: Իտալիոյ ժողովուրդին սիրտը այսօր աւելի քան երբեք ուժգին կը տրոփէ հայրենիքի արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ: Հրաման մը բաւական է, յառաջ մղելու համար զայն»:

Ինչե՞ր կ'որոճայ Գերմանիա

Պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ, թէ Գերմանիոյ արտաքին նախարար Ֆոն Ռիպպէնթրոփ Վարշաւա պիտի այցելէ Յունուար 26ին: Այս այցելութեան նպատակն է սերտացնել բարեկամութիւնը Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ, որ այս ճմեռ քիչ մը պաղած էր: Հարաւային եւ արեւելեան Եւրոպայի երկիրները ուշի ուշով կը հետեւին գերման նախարարին այս այցելութեան :

Կ'ըսուի թէ Հիթլեր պիտի յետաձգէ իր ծրագիրները արեւելեան Եւրոպայի մէջ, նկատի ունենալով միջերկրականեան պայքարին ստացած սուր հանգամանքը, եւ պիտի զբաղի միայն իր արեւելեան կողերը ապահովելու մտահոգութեամբ :

Կարծողներ կան թէ Գերմանիա պատրաստ է ամբողջական թափով ուժ տալու Իտալիոյ պահանջներուն Միջերկրականի մէջ, եւ որպէսզի Անգլիոյ ուշադրութիւնը շեղեցնէ, դարձեալ հրապարակ պիտի դնէ գաղթավայրերու պահանջը:

Պ. Ռիպպէնթրոփի այցելութեամբ պիտի լուծուին քանի մը հարցեր,– Տանցիկի եւ Մէմէլի խնդիրները, լեհական նրբանցքին մէջէն գերման խճուղիի մը շինութիւնը, որով արեւելեան Փրուսիան կապուի Գերմանիոյ մնացեալ մասին:

Կը հաղորդուի թէ լեհեւգերման ոչ - յարձակման դաշինքը պիտի երկարաձգուի 10 տարի:

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Գերմանիոյ մէջ

Տոքթ. Շախթի պաշտօնանկութենէն վերջը, Եւրոպայի ուշադրութիւնը նորէն կեդրոնացած է Գերմանիոյ վրայ: Կ'ըսուի թէ Գերմանիա պիտի շարունակէ զինարշաւը, նոր թղթադրամներ շրջաբերութեան հանելով :

Հիթլեր նոր հրամանագիր մը հրատարակեց յունուար 21ին, արմատական փոփոխութիւններ կատարելով զինուորական ճակատին վրայ: Հրամանագիրը կը վերահաստատէ կուսակցական բանակը, տիրապետելու համար կանոնաւոր զօրքին վրայ: Նոր բանակը մասնաւորապէս պիտի հսկէ երիտասարդներու մարտական կրթութեան վրայ, հակազդելով բանակին պահպանողական տարրերուն, որոնք մեծ մասով սպաներ են:

Հրամանագրին համաձայն, ամէն երիտասարդ որ լրացուցած է 17 տարին եւ ընդունակ է զինուորութեան, պիտի ջանայ չահիլ կուսակցական վաշտերուն չքանչանը: Այն տղաքը որոնց ծնողները անվստահելի են, պիտի կրթուին կուսակցութեան հարուածային վաշտերուն կողմէ:

*** Հարիւրապետ Վիտման, Հիթլերի թիկնապահը, ընդհ. հիւպատոս նշանակուեցաւ Սան Ֆրանչիսկոյի: Ուաշինկթընի գերմանական եւ Պերլինի ամերիկեան դեսպանները առ այժմ պիտի չվերադառնան իրենց տեղերը: Եթէ յարաբերութիւնները բարուքին, հարիւրապետ Վիտման Գերմանիոյ ամէնէն վստահելի դեսպանը պիտի ըլլայ Մ. Նահանգներուն մէջ:

Տարակարծութիւն արաբ պատուիրակներու միջեւ

Այժմ Գահիրէ հաւաքուած են Պաղեստինի արաբական բոլոր պատուիրակները, որոնք պիտի մասնակցին Լոնտոնի խորհրդակցութեան :

Պաղեստինի մեծ միւֆթիին նամակ մը գրուեցաւ պատուիրակութեան կողմէ, որու մէջ կը բացատրուին ոչ-Պաղեստինեան արաբ պատուիրակներու տեսակէտները:

Պաղեստինի արաբ պատուիրակներու եւ ոչ - Պաղեստինեան պատուիրակներու միջեւ սուր տարակարծութիւններ կան : Առաջինները կը պահանջեն, որ Պաղեստինի հրէական ներգաղթը վերջնապէս դադրի եւ այնտեղ կազմուի արաբական ազգային կառավարութիւն մը: Երկրորդները այս պահանջները ծայրայեղ կը գտնեն եւ այն տեսակէտէն են, թէ պէտք է մեղմացնել, որպէսզի Լոնտոնի մէջ յաջողութիւն գտնեն:

Ասկէ զատ՝ Պաղեստինեան Արաբները չեն ուզեր, որ Լոնտոնի մէջ ներկայացուցիչ ունենան միւս Արաբները: Կ'ուզեն խորհրդակցութեան միայն իրենք մասնակցիլ Արաբներու կողմէ:

Կը կարծուի թէ Պաղեստինի մեծ միւֆթին պիտի պատասխանէ իրեն ուղղուած նամակին եւ պիտի թելադրէ, որ արաբական պահանջները չափաւորուին :

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ բացառիկ ժողով մը գումարեց առջի օր: Օրակարգի գլխաւոր հարցն էր Սպանիոյ պատերազմը: Որոշուեցաւ պահանջել որ կառավարութիւնը բանայ սահմանագլուխը, այլապէս դաւաճան պիտի համարուի եւ կուսակցութիւնը «պիտի պայքարի այդ դաւաճանութեան դէմ, բոլոր տրամաբանական հետեւանքներով »:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը օրինագիծ մը առաջարկեց, որ կը տրամադրէ շինել 12 նոր նաւային եւ օդային կայաններ՝ ազգային պաշտպանութեան համար :

ՑԵՂԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԻՆ գործադրութեան առթիւ, Իտալիոյ ներքին նախարարութիւնը շրջաբերական մը հրատարակեց, որով օրէնքը գործադրելի կը նկատէ նաեւ Նիսի, Քորսիքայի, Սավուայի եւ Մալթայի համար: Իտալական թերթ մը Իտալիոյ յատուկ բաժնեգինը կը դանձէ այդ քաղաքներէն...

30 ՕՏԱՐ ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐ (Լեհեր) արտաքսուեցան Ֆրանսայէն, մասնակցած ըլլալով նոյեմբեր 30ի գործադուլին: Ութ օր պայմանաժամ տրուեցաւ :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԴԷՄ մահուան սպառնալիքներ եղած ըլլալով, Լոնտոնի Ապահովութեան Տեսչութիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք առաւ, մասնաւորապէս իրլանտացի յեղափոխականներու դէմ :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ սպաննուեցաւ մեծահարուստ հրեայ վաճառական մը, Պոխոր Մուրաշ :

ՈՒԿՐԱՅՆԱՑԻՆԵՐԸ մեծ խանդավառութեամբ տօնեցին իրենց անկախութեան տարեդարձը (1938 յունուար 22), Փրակայի մէջ եւ այլուր: Ուկրայնայի ազատագրական կազմակերպութիւնը մասնաւոր գրասենեակներ հաստատեց Վիէննայի եւ Հռոմի մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ Յունուար 31էն սկսեալ հրեայ ատամնաբոյժերու, անասնաբոյժերու եւ դեղագործներու վկայականները չեղեալ պիտի նկատուին: Իսկ ներկայ հիւանդապահուհիները եւ անոնց օգնականները իրաւունք պիտի ունենան իրենց պաշտօնը գործ դնելու միայն Հրեաներու համար կամ հրէական հաստատութեանց մէջ:

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ սատկացուցին Ճիպութիի նաւահանգիստի ու Փրանքեւեթովպական երկաթուղիին դէմ բացուած պայքարը: Ասմարայի (Էրիթրէա) եւ Ֆրանսական Սոմալիի օդային հաղորդակցութեան եւ նաւային սպասարկութեան վերջ տրուեցաւ: Եթովպիոյ մէջ աչքի կը զարնեն զինուորական կեդրոնացումներ եւ բնիկ զօրագունդներու տեղափոխութիւններ:

„ՐԱՖՖԻ" ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 24 Յունուար, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ: Նիւթ՝ Ի՞նչ է ազգը:

ԾԱՆՕԹ.— ժամը 9—10 մասնաւոր անթելով ունկնդրութիւն «ՌԱՏԻԷՕ 37»ի տեղեկութիւններուն, փարիզի հայկական կեանքի մասին:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԿՈՒՄԲ — ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 25 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Դասախօս՝ Պ. Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ: Նիւթ՝ «Դանիէլ Վարուժան»:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՔՆԱՐ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

ՈՐ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 26ԻՆ

AéroclubԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզանեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ ելեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES հիմնուած 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ պլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գինով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բնիկ Սիվրիհիսարցի Պ. Յակոբ Գալէօղեան, մայրը՝ Նուարդ, քոյրը՝ Վերոն, կը փնտռէ իր եղբօրորդին՝ Հաճի Մկրտիչ Գալէօղեան, այժմ 35 տարեկան, որ մինչեւ 1926 թուականը Քէֆալոնիա կը գտնուէր, ուրկէ՝ Թէպէլէքեան ընտանիքին հետ Սելանիկ մեկնած ըլլալով, եւ մօրը՝ Հաճի Կրօնիկին Պոլսէն Ֆրանսա մեկնելովը, ինքն ալ կը կարծուի իր մօրը մօտ գացած է: Կը խնդրուի տեղեկացնել Յակոբ Գալէօղեանի, Փաթրաս (Յունաստան) Հայոց վարժարանը:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԱՆԹԵԼՈՎ (ԱՅՍՕՐ)

»»» · «««

Ռատիօ 37ի վարչութիւնը մէկ ամիսէ ի վեր հայկական կեանքի մասին ալ պրպտումներ կատարած ըլլալով, պիտի ներկայացնէ ԱՅՍՕՐ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ :

Հաստատութեան ներկայացուցիչները տեսած են «Անուշ»ի ներկայացումը, խօսակցութիւններ ունեցած են Բարեգործական, Համազգայինի, Հայ Կամաւորներու եւ ուրիշ միութեանց վարիչներուն հետ, ինչպէս եւ Ա. Խատիսեանի, Ա. Չօպանեանի եւ ուրիշներու հետ : Այցելած են Փարիզի Հայոց եկեղեցին, Մուրատեան վարժարանը, Հայ. Ուսանողական Ակումբը, Նուպարեան Մատենադարանը, Ալֆորվիլ եւ ուրիշ հայաշատ վայրեր, *տիպեր* առնելով :

Երկու շաբաթ առաջ, Ռատիոյի արձանագրութեանց բաժնին տնօրէնը, Պ. Ռիէռա, մասնաւոր ժամադրութեամբ այցելեց նաեւ *Յառաջ*ի խմբագրատունը, եւ մնաց մօտաւորապէս մէկ ժամ, տեղեկութիւններ քաղելով եւ *տիպեր* առնելով:

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փառատիպ հատոր մը, 300 ցկուած սակաւաթիւ օրինակներ:

Գլուխները այս հոյակապ քերթողագիրքին.—

ՅԱՑԳԱՔԱՂԱՔ

ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ

ԽԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՔԵՀԵՆԱՅԱՆՔ

ԳԱՆԱՍՏԵՂԾԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՅ

ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ

ԻՆՔՆԱԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԽԱՐՈՋ ԵՐԳԵՐ

Սուրիա եւ Ֆրանսա 40 Ֆր.

Ուրիշ երկիրներ 50 Ֆր.:

Ապսպրանքները բացարձակապէս կանխիկ:

Դիմել հեղինակին,

17, Rue Damesme, PARIS

Եւրոպայի ամենահարուստ մեծագոյն գրատունը

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Librairie H. SAMUEL

51, Rue Monsieur-le Prince, Paris (6e)

Հեռաձայն՝ DANTON 88 65 Մէթրօ՝ ODÉON

Chèque-postale: Paris 1287—35

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւ այլ լեզուներով գիրքեր:

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ:

Ապսպրանք երբ կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԽԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուստ Մօնթօլոնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէ՛ք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ճինեճեանի formuleին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի թթուներու կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Hommes **Dames**

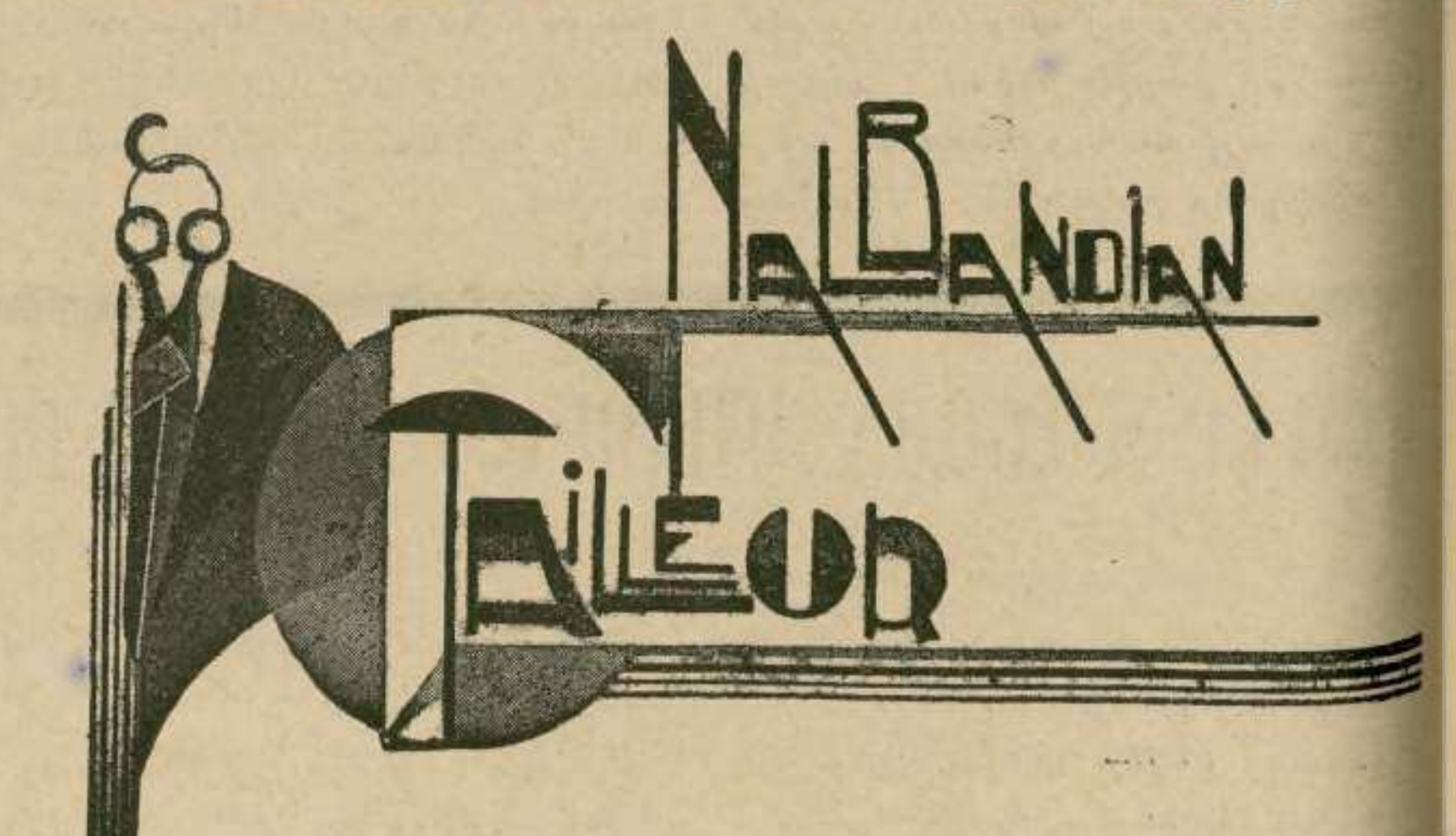

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39.- 70

Alimentation «TREVISE»

Իր անմահական «Moka» սուրճովը

Café "HAREM"

Ամենարնտիր ապրանքներ, փառօրէն ծամբցելի գիներով:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ձերմակ պանիր 16 ֆրանք, քաշէր 22-24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԶԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 25 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3947

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞Վ ՍԱՐՔԵՑ ԱՅՍ ՁԱԽԱՒԵՐ ԽԱՂԸ

Վերջերս տարօրինակ հարցարան մը հրատարակուեցաւ թերթերու մէջ, էջմիածնի անունով: Այնքան տարօրինակ, որ չուզեցինք հաւատալ: Եւ նախընտրեցինք սպասել:

Արդ, բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ խակայէս «հարցացուցակ» մը հասեր է արտասահմանի թեմերուն, 1938 նոյեմբեր 15 թուակիր, տեղակալ Գէորգ արք. ի ստորագրութեամբ: Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը զայն ստացած է դեկտեմբեր 21ին, ինչպէս կը տեղեկանանք Սուրիոյ թերթերէն, ուրիշ թեմեր ալ մօտաւորապէս նոյն օրերուն:

Հարցարանին կարգ մը կէտերը ունին խակայէս կրօնական հանգամանք, եւ առարկութիւն չեն վերցներ:

Օրինակ,— 1. Թեմի առաջնորդի դիրքը, կրթական ցենզը.— 2. Ինչ կանոնագրութեամբ ղեկավարւում է թեմը.— 6. Ցիշատակել եկեղեցական խմբերը (միաձա՞յն թէ բազմաձայն, խա՞ռն թէ միատեսակ):

Բայց, ամէնէն անմեղ համարուած կէտերուն մէջ ալ, հաւատքնական չունչ մը կը սողոսկի: Տեսակ մը կանանչ մողէզ, որ չես գիտեր ինչպէս խառնուեր է տողերուն:

Այսպէս, կ'ուզեն իմանալ ոչ միայն առաջնորդին տարիքը եւ կրթական մակարդակը, այլեւ ուղղութիւնը: Նոյն հարցասիրութիւնը, նաեւ, երեսփ. ժողովներու, վարչութեանց, քահանաներու, հոգաբարձութեանց անդամներու մասին,— «Ե՞րբ են ընտրուած եւ նոցա ուղղութիւնը»:

Շարունակելով ընթերցումը,— հարցարանը կը բաղկանայ 16 կէտերէ — կը տեսնենք որ մեր առջեւ սովորական հասարակ մողէզ մը չէ, այլ խոշոր, լպրծուն օձ մը: Ամէն պարագայի մէջ՝ պաղ, սողոսկուն բան մը, որ հեռաւոր կապ անգամ չունի ոչ էջմիածնի, ոչ ալ կղերական իշխանութեան հետ:

Կարդացէք իրարու եաեւէ, խառն ի խուռն.

7.— Թուել թեմում գոյութիւն ունեցող բարեգործական, մարդասիրական, գրական, գեղասիրական եւ այլ նման հաստատութիւնները, տալ նոցա համառօտ նկարագիրը եւ նշել նոցա բիւղջէն:

8.— Թուել թեմում գոյութիւն ունեցող հայ դպրոցները, նոցա ս իպը, եւ աշակերտութեան քանակը, ղեկավար անձանց հոգաբարձութեան եւ ուսուցչական խմբի ուղղութիւնը, պահպանութեան աղբիւրները:

9.— Թեմում հրատարակուող հայ օրաթերթերը, շաբաթաթերթերը, եւ ամսաթերթերը եւ նոցա ուղղութիւնը:

12.— Բնորոշել թեմի, իբրեւ ամբողջական մարմնի, եւ հաստատութեանց վերաբերմունքը դէպի էջմիածինն ու խորհ. Հայաստանը:

14.— Հայ բանուորութեան մօտաւոր թիւը, նոցա աշխատանքի տեսակը եւ նոցա տնտեսական վիճակը: Որակաւոր բանուորների մասին առանձին:

15.— Թուել հայ մեծ գործարանատէրերին, մեծ վաճառականներին եւ խոշոր գիւղատնտեսական ձեռնարկներ ունեցողներին:

Կը կարծենք թէ ամէնէն բարեպաշտն ալ տեղէն ցատկելով պիտի հարցնէ.

—Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը ի՞նչ գործ ունի Արտասահմանի հայ բանուորութեան, անոր տնտեսական վիճակին, որակին, հայ մեծ գործարանատէրերու եւ վաճառականներու, գիւղատնտեսական ձեռնարկներու հետ: Եւ կամ, իր ի՞նչ գործն է հայ օրաթերթերու, շաբաթաթերթերու եւ ամսաթերթերու ուղղութիւնը: Էջմիածինը խորհրդային իշխանութեան փոխանո՞րդն է որ կը խառնուի քաղաքական - աշխատաւորական եւ առեւտրական գործերու, մինչեւ անգամ «գրական, գեղասիրական եւ այլ նման հաստատութիւններ»ու ելեւմուտքը հարցնելով:

Ու վերջապէս, ի՞նչ կը նշանակէ որ եւ է առաջնորդէ պահանջել «թեմին եւ հաստատութեանց վերաբերմունքը դէպի էջմիածնն ու Խ. Հայաստանը»:

Ո՞ր օրուան համար են խորհրդային դեսպաններն ու հիւպատոսները, առեւտրական պատուիրակներն ու գոյնզգոյն գործակալները, եթէ այս կարգի հարցումներու պատասխանն ալ Արտասահմանի եպիսկոպոսներէն և վարդապետներէն պիտի պահանջեն:

Ուրեմն այսքան անճրկե՞ր է Երեւանը, որ վեղարին աջակցութեան կ'ապաւինի, ճիշդ այն պահուն երբ ազդանշան մը արձակուած է ոչնչացնելու վեղարի եւ փիլոնի վերջին մնացորդները, սաստկացնելով հակակրօնական պայքարը...

«Հարցացուցակին» կէտերը այնքան խորհրդաւոր, ոչ, այնքան վրան — բաց հանգամանք ունին որ, այս հարցումներն անգամ կը դառնան աւելորդ:

Արդ, ի՞նչ պիտի պատասխանեն թեմական առաջնորդները: Պիտի կրնա՞ն պատասխանել, ծիծաղելի դառնալու գնով:

Լուր չունինք անցուդարձէն: Գիտենք, միայն, որ առաջին առթիւ արտայայտուեցաւ ռումանահայ թեմը,— ազդարարելով թէ սահմանադրութեան համաձայն էջմիածնի հետ յարաբերութիւն կրնան պահել միայն ծիսական խնդիրներու համար:

Մաղթենք որ գլխիվայր ծուղակը չիյնան հայկական Արտասահմանի հոգեւոր հովիւները, ինքնադրուխ մարզանքներ կատարելով, եւ փորձենք հարցը վերլուծել տարբեր տեսակէտէ մը:

Ոչ միայն ձախաւեր է խաղը, ծիծաղելի՝ պոչը դուրս ձգուած ագուէսի մը պէս, այլեւ չարաչուք:

Երեւակայեցէք, Հայկական Արտասահմանը անձկութեամբ լուրի կը սպասէ երկու տարիէ ի վեր, այնքան հիմնական հարցերու մասին, եւ իրեն կը հրամցնեն կատարեալ խեղկատակութիւն մը, այն ալ յանուն էջմիածնի:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ՉՈՒԶԵՐ ՄԻՋԱՄՏԵԼ

Ո՞ւր պիտի երթան Սպանիոյ փախստականները

Պ. Ալվարեզ տէլ Վայօ, հանրապետական Սպանիոյ արտաքին նախարարը, Ժընեւէն վերադարձած ատեն Փարիզ հանդիպելով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին հետ: Այս առթիւ Պ. Ժորժ Պոնէ վճռապէս յայտարարեց թէ Ֆրանսա չի կրնար որ եւ է միջամտութիւն կատարել, բանալով սահմանագլուխը: Արտաքին նախարարը այս տեսակէտը պիտի պաշտպանէր երեսփ. ժողովին մէջ ալ, երէկ գիշեր, հարցապնդումներու փակումէն վերջը:

Նշանակալից երեւոյթ մը, այս առթիւ,— կիսապաշտօնական «Թան»ը երէկուան խմբագրականով կը հասկցնէր թէ Ֆրանսա տրամադիր է ներկայացուցիչ մը ղրկելու Զօր. Ֆրանքոյի մօտ, Պուրկօս: Երկար ատենէ ի վեր թունդ ազգայնական թերթեր կը ջատագովեն այս գաղափարը, բայց առաջին անգամ է որ հեղինակաւոր օրկան մըն ալ նոյն խնդիրը կ'արծարծէ: Ասկէ առաջ արտաքին նախարարը կը խորհէր ներկայացուցիչ մը ղրկել ազգայնական Սպանիոյ մայրաքաղաքը, բայց իր պաշտօնակիցները մերժեցին սաստիկ մեծամասնութեամբ: Այս առթիւ, ընդդիմադիրները դիտել կուտան թէ 1938 Սեպտեմբերին ալ Պ. Ժորժ Պոնէ աճապարեց դեսպան մը ղրկել Հռոմ, այն համոզումով թէ յարաբերութիւնները պիտի բարուօքին երկու երկիրներուն միջեւ, բայց դեսպանը հազիւ թագաւորին ներկայացած, Իտալիոյ խորհրդարանին մէջ ցոյց մը սարքուեցաւ ի նպաստ Թունուզի եւ Քորսիքայի:

«Թան» առանց կարեւորութիւն տալու այս փորձառութեան, կը թելադրէ որ ֆրանսական կառավարութիւնը հետեւի Պելժիոյ ընկերվարական վարչապետին, դիւանագիտական ներկայացուցիչ մը ղրկելով Պուրկօս: Եւ կը բացատրէ թէ այսպիսի ձեռնարկ մը չի նշանակեր անձնատուր ըլլալ վարդապետութեան մը առջեւ որուն հակառակ է Ֆրանսացիներու մեծամասնութիւնը, այլ պաշտպանել ազգային շահերը:

Մինչ այս մինչ այն, Ֆրանսայի կառավարական շրջանակները այժմէն մտահոգութեան մատնուած են Սպանիոյ փախստականներու հարցին համար: Իրազեկներու կարծիքով, քանի մը հարիւր հազար փախստականներ կրնան Ֆրանսա խուժել, եթէ Պարսելոնան իյնայ: Արդ, այս պարագան կրնայ ծանր կացութիւն մը ստեղծել, մանաւանդ որ փախստականներուն մէջ պիտի գտնուին ամէն տեսակ տարրեր.— բոլշեւիկ, անիշխանական եւն.: Երեք միջոցներ կը նախատեսուին այս առթիւ,— 1. Փակել սահմանագլուխը, կարեւոր ուժեր կեդրոնացնելով, ինչ որ դժուար է: 2. Կեդրոնացման շրջաններ ստեղծել երկրին մէջ, զինուորական ու ժերու հսկողութեան տակ: 3. Բազմաթիւ նաւեր վարձելով, փախստականները փոխադրել Ափրիկէ, առժամաբար կամ տեւականօրէն:

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ԿՐԱԿ ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ՎՐԱՅ

Զինուորական վարչութիւն ամբողջ երկրին մէջ

Զօր. Ֆրանքոյի զօրքը շարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, հետզհետէ կը սեղմէ օղակը, Պարսելոնայի չուրջը: Առջի օր միայն 15 քիլոմեթր հեռու էր Քաթալոնիոյ մայրաքաղաքէն: Կ'ըսուի թէ 200,000 զինուորներ շարժման մէջ դրուած են, օր առաջ գրաւելու համար Պարսելոնան: Հանրապետական կառավարութիւնը որոշեց չհեռանալ քաղաքէն, կազմակերպելու համար գերագոյն դիմադրութիւնը: Անմիջապէս զինուորական վարչութիւն հռչակուեցաւ ամբողջ երկրին մէջ: Քաղաքացիները այլուր կը փոխադրուին, որպէսզի զինուորական իշխանութեան հոգերը թեթեւնան:

Ազգայնական աղբիւրէ տրուած տեղեկութեանց համաձայն, Զօր. Ֆրանքոյի զօրքը ութ օրուան ընթացքին գրաւած է 284 քաղաքներ եւ գիւղեր, 4300 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ, եւ գերի վարած է մօտ 200,000 հոգի: Ութ օր առաջ 100 քիլոմեթր հեռու էին Պարսելոնայէն:

Մատրիտէն Պարսելոնա կը սպասուի Զօր. Միախա, սպարապետը, որ արտակարգ հմայք մը կը վայելէ հանրապետական բանակին մէջ:

Բոլոր թղթակիցները կը հաստատեն թէ անընդհատ կրակ կը տեղայ Պարսելոնայի վրայ: Քաղաքին ընդհանուր դիմագիծը փոխուեցաւ բոլորովին, երբ 26 ռմբակոծութիւն տեղի ունեցաւ 50 ժամուան մէջ: Պարէնաւորումը չափազանց դժուարացած է: «Թան»ի թղթակիցը ծանրակշիռ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այս մասին: Ջուրը եւ կազը երբեք չեն պակսած եւ ելեկտրականութիւնն ալ միայն պատահական ընդհատումներ ունեցած է. բայց ածուխ չի ճարուիր: Բնակիչները սնտուկի եւ փայտի կտորներ կը հաւաքեն քաղաքին մէջ, իսկ կիները մինչեւ դաշտերը կ'երթան, ծառի ճիւղեր ճարելու եւ կերակուր եփելու համար: Խանութներուն մէջ ծախելիք բան չէ մնացած:

*** Ֆրանսայի սահմանագլուխին վրայ զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան: Ստուարաթիւ շրջուն պահակներ բռնած են ռազմագիտական կարեւոր դիրքերը, ուրիշներ ալ՝ կեդրոնացած են նահանգին զանազան մասերուն մէջ: Ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէսզի փախստականներ Ֆրանսա չմտնեն զանգուածօրէն:

*** Պարսելոնայի անգլիական եւ ամերիկեան հիւպատոսները ազդարարեցին իրենց հպատակներուն որ պատրաստ ըլլան անմիջապէս հեռանալու: Մարտանաւեր կը սպասեն ծովուն բացերը:

Պարսելոնայի կացութիւնը մեծ մտահոգութիւն պատճառած է Մոսկուայի մէջ: Կ'ըսուի թէ հրաման տրուած է 850 խորհրդային սպաներու որ հեռանան Քաթալոնիայէն, փետրուար 1էն առաջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ,— «ՀԱՅԵՐԷՆՆԻՍ ԿԸ ԶԱՐԳԱՆԱՅ ԿՈՐ ...»

Ասկէ քանի մը ամիս առաջ, եղմտանան օրէնքներու թարգմանութեան ու մեկնութեան, օտար անուններու արտասանութեան եւ ուղղագրութեան դժուարութիւնները բունելով, կը տրանջայի երէց հրապարակագրին՝ Տաբագի, որ այնքան կը սիրէ այս ասպարէզը: Անարդարութիւն պիտի ըլլար այստեղ չարձանագրել փունջ մը տրտունջ... Հայաստանի թերթերուն լեզուին մասին:

Այսպէս, ինծի պաշտօն տրուած է մաղել Հայաստանի թերթերը: Ժամանակ մը բառարան մը շինած էի, նըշդելու եւ արձանագրելու համար կարգ մը բառեր, որոնք նախ գերմաներէնի եւ յետոյ ռուսերէնի մէջ ազգափոխութիւն կատարելէ վերջ՝ անճանաչելի դարձած կը մտնեն Հայաստան աշխարհ, ճիշդ ինչպէս Մոսկուայէն ղրկուած կարմիր մարզպանները: Բայց շա՛տ «ծայնազուրկ» կը դառնան այդ բառերը, այնքան շուտ՝ որքան խորհրդային դրախտին քաղաքացիները, երբ վարչական կամ օրէնսդրական փոփոխութիւն մը կը կատարուի երկրին մէջ, եւեւէն ալ՝ «մաքրազործում» մը:

Քանի մը նմոյշներ կարմիր հայերէնէն.—

1.— «Հանդիսաւոր ու երդումային յանձնառութիւն կատարում են այն բոլոր քաղաքացիները, որոնք ազատ վարձման կարգով հասարակային պաշտօնների են ընդունւում բանուորագիւղացիական կարմիր բանակի մէջ»:

Եւ դեռ այս հայերէնը մեղր է, շաքար է: Ես ձեր առջեւ թափեմ քանի մը բառեր,— կոմբայն, ունիվերմագ, բոլշ, գլավսախար, զաղտսեն, օտ-չովիստ, սասավածաշինարարներ, եւայլն: Բայց իմ տրտունջս տարբեր է այսօր:

Վերջերս, Մոսկուա հրովարտակ հանեց որ աշխատաւորները «լրիւ» աշխատին շաբաթական ժամերը: Եւ ահա Խորհ. Հայաստան թերթը սկըսաւ հրատարակել բողոքներ բոլոր «պրոգուլշչիկ»ներուն, «լոդր»երուն, «գոփող»ներուն, «սեմուլյանի»ներուն դէմ (վերջինը ֆրանսերէնէ աղաւաղեալ): Կ'ուզէի հարցնել թէ Հայաստանի Բասարգեչար գաւառի Աղբուլաղ գիւղին շինականը կը հասկընա՞յ բոլոր այս բառերը:

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի «դեպուտատ» տիկին կամ օրիորդ Անգին Արսէնեան բոցաշունչ գրութիւն մը ստորագրեր էր վերջերս Երեւանի պաշտօնաթերթին մէջ, պաշտպանելով «պետութեան շահերը»: Այդ առթիւ կը գանգատէր որ Լէնինականի մանածագործարանէն 55 կիներ յղութեան արձակուրդ առեր են եւ տակաւին չեն վերադարձեր աշխատանքի: Եւ անունով կը թուէ.— Վարսիկ Թադեւոսեան, Արաքսի Բեգոյեան, Թագուշ Մուրադեան, Աստղիկ Գասպարեան, Գոհարիկ Դաւթեան, Զարեհ Սիմոնեան, Իսդար Դարբինեան, Սիրուշ Նազարեան, Աղանիկ Մարտիրոսեան, Շամիկ Մնոյեան, Ալիսա Աւետիսեան եւ ուրիշներ:

Ի՞նչ ընելու գացեր են այս անուշիկ տիկինները.— Զաւակ բերելու:

Ընկեր «դեպուտատ», զաւակ բերե՞լն ալ գոփողութիւն է, սիմուլացիա է, պրոգուլ է:

Հասկցա՛նք: Հանճարեղ Սթալինը որոշում է տուեր որ շատ աշխատանք կատարուի ընկերվարութեան հայրենիքին մէջ,— շատ աշխատանք եւ շուտ: Բայց ամէն աշխատանք շուտ կ'ըլլա՞յ: Գուլպան կրնաս շուտ հիւսել եւ մանածդ շուտ մանել, բայց, ընկե՛ր «դեպուտատ», ասիկա ոչ գուլպայ է, ոչ ալ մանած: Ինը ամսուան գո՞րծն ալ կ'ուզէք առախանովականացնել,— շատ եւ շուտ:

Եթէ գոփողութիւն կամ պրոգուլ է արձակուրդ առնելը զաւակ բերելու համար, այդ ձեր պահանջկոտութիւնն ալ խոլոփոլոշչինա է անպայման:

ԱՐԱՋ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

«ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ»

Կովկասահայ ծանօթ հեղինակին՝ ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ պատմական վէպը, որ շատոնց սպառած է եւ որ յափշտակութեամբ պիտի կարդացուի մեր ընթերցողներուն կողմէ:

ՔԻՉ ՎԵՐՋԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՆՔ ՆԱԵՒ ՈՒՐԻՇ ԹԵՐԹՕՆ ՄԸ, ՕՏԱՐ ԿԵԱՆՔԷ:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՐԵԱՆ ՏՈՒՐՔԸ

Սէն - է Ուազի ծերակուտական Շարլ Ռէպէլ ծրագիր մը պատրաստած է օտարականներու զինուորագրութեան մասին եւ ծերակոյտի օրէնսդրական յանձնաժողովը արտօնած է որ մօտերս զայն պաշտպանէ ժողովին մէջ: Ծրագիրը կը տրամադրէ զինուորական ծառայութեան ենթարկել Ֆրանսայի մէջ աշխատելու արտօնուած օտարականները եւ մասնաւոր գունդերու մէջ տեղաւորել զանոնք: Այս առթիւ ծերակուտականը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է «Լը Ժուռ»ի.

— Ֆրանսա բաց է ամէնուն առջեւ: Եւ, հաւատարիմ հինաւուրց աւանդութեան մը, պիտի շարունակէ լայնօրէն ներս առնել օտարականները: Մեր երկիրը օտարականներուն կ'ապահովէ ոչ միայն ազատութեան ապաստանը, այլեւ, ամենածանր զոհողութեանց գնով, այն բոլոր դիւրութիւնները զորս կ'ընծայէ իր զաւակներուն,— ձրի կրթութիւն, օգնութիւն, գործազրկութեան նպաստ եւն.: Արդար է որ այսքան թանկագին առաւելութեանց փոխարէն օտարականները մասնակցին ոչ միայն պետական օգնութեան կամ հսկողութեան ծախքերուն (այս տարի մէկ միլիառ ֆր. պէտք է օտարականներու տեսչութեան համար), այլեւ ամէնէն նուիրական եւ ստիպողական պարտականութեան,— գործակցիլ երկրին պաշտպանութեան, վտանգի պարագային: Ի՞նչպէս կարելի է ընդունիլ որ պատերազմի պարագային Ֆրանսայի մէջ հաստատուած օտարականները միայն Ֆրանսացիներուն ձգեն զայն պաշտպանելու հոգը: Այն պահուն երբ մեր ծնունդներու տագնապը ամէն տարի զգալապէս կը պակսեցնէ մեր զինուորներու թիւը, կը սաստկացնէ մեզի սպառնացող վտանգը, աւելի քան անհրաժեշտ է օգտուիլ մեր հողին վրայ հաստատուած օտարականներէն:

Ծերակուտականը բանակի յանձնաժողովի կարծիքին կը սպասէ, հրապարակային վիճաբանութիւն մը պահանջելու համար: Իր ծրագիրը կը պարունակէ երկու հիմնական կէտեր.— 1.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՀԱՅԿԱՎՈՒՍՈՒՄՆԱՐ»

ՈՒՄՎՈՒՍՈՒ ՂՈՒՆՈՒԹ

Ինչպե՞ս էր ծաղկում Մոսկվայի Հայոց թատրոնի տասնամյակը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում «Հայկավուսումնար» գրքի հրատարակությունը։ Ինչպե՞ս էր ծնվում «Հայ գրականության պատմությունը»։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական համալսարանը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց մանկավարժական ինստիտուտը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմության և լեզվի ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի աշխարհագրության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի գրականության և լեզվի ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի արտասահմանյան լեզուների ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։

Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։ Ինչպե՞ս էր ստեղծվում Մոսկվայի Հայոց պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը։

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ

ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ

ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ

ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ

ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ ՀԱՅ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲԻԲԼԻԱԿԱՆ ՍԱՍԵՆԱՄԱՏԵՆ

Դ. ԱՍԱՏՈՒՐԻ

Երիտասարդ գրականագետ Դ. Ասատուրի անունը մեր ընթերցողներին ծանոթ է նրա հրատարակած մի քանի հոդվածներից։ Ներկայիս նա զբաղվում է Ալեքսանդր Շիրվանզադեի ստեղծագործության ուսումնասիրությամբ։ Ստորև տպագրվող հատվածը նրա ընդարձակ աշխատության մի մասն է։

Ալեքսանդր Շիրվանզադեի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում «Ժանդարմ» պատմվածքը։ Այն գրվել է 1911 թվականին, երբ Շիրվանզադեն արդեն հասուն գրող էր։ Նրա ստեղծագործական ուղին ավարտված էր։ Նա ստեղծել էր իր լավագույն գործերը։ Ուստի «Ժանդարմ»-ը կարելի է համարել նրա ստեղծագործական ուղու ամփոփումը։

Ինչպես հայտնի է, Շիրվանզադեն ծնվել է Թիֆլիսում, ուսանել է Թիֆլիսի գիմնազիայում, ապրել է Թիֆլիսում, Բաքվում, Ղարաբաղում, Ղազախում, Ղարսում, Ալեքսանդրապոլում, Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներում։ Նա ծանոթ է եղել ռուս գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչների հետ։ Նա ունեցել է ռուս գրողների, հասարակական գործիչների, գիտնականների, արվեստագետների լայն շրջանակ։ Նրա ստեղծագործության մեջ ռուսական կյանքի, ռուսական իրականության ազդեցությունը զգալի է։ Ռուսական կյանքի ազդեցությունը Շիրվանզադեի ստեղծագործության վրա ավելի ուժեղ է, քան Ֆրանսիայի կամ Գերմանիայի։ Ռուսական կյանքի ազդեցությունը Շիրվանզադեի ստեղծագործության վրա ավելի ուժեղ է, քան Ֆրանսիայի կամ Գերմանիայի։

կազմել օտար գունդեր, ուր պիտի հաւաքուին Ֆրանսայի, գաղ – թավայրի մը կամ հովանաւորեալ երկրի մը մէջ աշխատող կամ այնտեղ առեւտրական, ճարտարարուեստական կամ ազատական ասպարէզի վերաբերեալ գործ մը հաստատած բոլոր օտարական - ները: Զինուորական պարտաւորութիւնը նոյնը պիտի ըլլայ ինչ որ Ֆրանսացիներուն համար. բայց, երկրորդ յօդուածը կը տրամադրէ որ իբրեւ փոխանցման շրջան 21 - 30 տարեկան օտարականները իրենց երկու տարուան ծառայութիւնը կատարեն համաձայն մասնաւոր կանոնագրի մը:

« Լը Ժուռ » ալ գիտել տալով թէ Ֆրանսա 3,200,000 օտարականներ կը պահէ, կը մաղթէ որ շուտով իրագործուի այս ծրագիրը: « Այն օտարականները որոնք ամէն օր կը դիմեն եւ Ֆրանսա մտնելու եւ մեր կողքին ազատօրէն ապրելու իրաւունք կը խնդրեն, այսպէս պատեհութիւն պիտի ունենան իրենց երախտագիտութիւնը եւ սէրը յայտնելու իրենց երկրորդ հայրենիքին»։

«ՊԱՏՐԱՍՏ ԸԼԼԱՆՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀԱՄԱՐ»

— oo —

Ազգային ծառայութեան կոչ Անգլիոյ մէջ

— oo —

Անգլիոյ վարչապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ երկուշաբթի օր, «ազգային կամաւոր ծառայութեան» կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին: Այս ծրագիրը սահմանուած է «պատրաստ ըլլալու պատերազմին համար»: Թէեւ, Պ. Չէյմպըլէն փութաց ճշդել. --- « Այդ չի նշանակեր թէ կը կարծեմ որ պատերազմը մօտալուտ է: Գիտէք որ ես ամէն բան ըրած եմ եւ պիտի շարունակեմ ընել, ապահովելու համար խաղաղութիւնը թէ մեզի եւ թէ ուրիշներուն համար: Մենք Անգլիացիներս երբեք պատերազմ պիտի չսկսինք: Բայց կրնանք հարկադրաբար մասնակցիլ ուրիշներու կողմէ բացուած պատերազմի մը եւ կամ յարձակում կրել, եթէ ուրիշ երկրի մը կառավարութիւնը կարծէ թէ ի վիճակի չենք արդիւնաւորապէս պաշտպանելու մենք մեզ: Որքան լաւ պատրաստուած ըլլանք մենք մեզ պաշտպանելու եւ յարձակման դիմադրելու, այնքան նուազ հաւանական է որ ո եւ է նախայարձակ փորձէ արկածախնդրութիւն մը ուր այնքան խախուտ են յաջողութեան հաւանականութիւնները: Ներկայ պատերազմը չի նմանիր անցեալի պատերազմներուն: Օդանաւային ուժերու զարգացումը զրկած է մեզ կղզիական հին ապահովութենէն եւ մեր պարագային, ինչպէս եւրոպական երկիրներու մէջ, քաղաքացիները նոյնքան ենթակայ պիտի ըլլան յարձակման որքան զինուորները, նաւազները եւ օդաչուները: Ամենայն հաւանականութեամբ անոնք կրնան ըլլալ առաջին զոհերը: Այս պատճառով, եթէ կ'ուզենք պաշտպանել մեր քաղաքացի բնակչութիւնը պատերազմիատեն, պէտք է անհրաժեշտ կազմակերպութիւնը պատրաստենք խաղաղութեան ատեն: Դեռ աւելին,--- մենք պէտք է մարզուինք խաղաղութեան ատեն. որով – հետեւ ժամանակ պիտի չունենանք մարզուելու, երբ պատերազմը պայթի: Հետեւաբար, մեր ծրագիրը պարզապէս խոհեմութեան ձեռնարկ մըն է, նոյնքան անհրաժեշտ մեր ապահովութեան համար որքան զրահաւորները, թնդանօթները կամ օդանաւերը»:

— oo —

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց Արաբ մը, Մուսթաֆա էս - Շէրիֆ էլ Եաչարի, Ալճերիացի, որ շրջուն գործակալն էր Պաղեստինի ապստամբութեան հրամանատարին՝ Ապտիւլ Րէզաքի: Ամբաստանեալը փայտէ սրունք մը ունի, որ ծառայած է իբրեւ...զինապահեստ, ամէն անգամ որ խուզարկութիւն կը կատարուէր: Մէկ խօսքով, մարդկային զինարան: Առասպելական բաներ կը պատմուին իր քաջագործութեանց մասին :

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ տակնուվրայ եղաւ առջի օր, իբրեւ հետեւանք միջազգային կացութեան, Մուսոլինիի հակաֆրանսական ճառին եւ ուրիշ դէպքերու: Կարգ մը արժեթուղթեր ինկան 20 առ հարիւր, Պանք տը Ֆրանսի բաժնեթուղթերը 700 ֆրանք եւն.:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Թոմսքի զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց Չեկայի վեց պաշտօնեաներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ բազմաթիւ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարած են, հակառակ պետութեան շահերուն: Վեցն ալ գնդակահարուեցան անմիջապէս: --- Սպանիոյ համայնավարներուն դիւանաթուղթերը Մոսկուա փոխադրուեցան:

300,000 ՊԱՏԱՆԻՆԵՐ աշխատանքի լծուած են Մ. Նահանգներուն մէջ, պետութեան կողմէ: Անոնք կը զբաղին ճամբաներու շինութեամբ, անտառներու պահպանումով, ծառեր կտրելով կամ նորերը տնկելով եւ ուրիշ բացօթեայ աշխատանքներով: Ասոնք երկրին ամէն մասերէն հաւաքուած անգործ երիտասարդներ են : Խորհրդարանին մէջ առաջարկ մը ներկայացուած է, որպէսզի ասոնց զինուորական մարզանք տրուի: Այս ձեւով կառավարութիւնը ցարդ գործ ճարած է 2,100,000 անգործ պատանիներու: Ամսական վճարումն է 30 տոլար, որմէ 25 տոլարը պարտաւոր են ղրկել իրենց ծնողքներուն :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնները համաձայնութիւն մը կնքեցին, որ երկու երկիրներու միջեւ ամառը հաստատուի օդանաւային կանոնաւոր հաղորդակցութիւն մը, շաբաթական չորս անգամ: Ֆրանսական կառավարութիւնը անհրաժեշտ քայլերը սկսաւ առնել, որպէսզի Պորտոյի օդակայանը յարմարցուի այս նպատակին: Ամերիկայէն հասած օդանաւերը պիտի իջնեն այնտեղ ու արագ ճեպընթացներով կամ օդանաւերով պիտի փոխադրուին Եւրոպայի զանազան վայրերը :

ՓՈԹՈՐԻԿՆ ՈՒ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ծանր վնասներ պատճառեցին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Սէնը կը շարունակէ յորդիլ, բայց տակաւին հեռու է վտանգի սահմանէն: Ծովն ալ կատղած է Ատլանտեանի եւ Մանշի ափերուն վրայ, խանգարելով չոգենաւային հաղորդակցութիւնները :

ԲԱՄՊԱԿԻ ճարտարարուեստը, որ անգլիական վաճառականութեան գլխաւոր աղբիւրը կը կազմէր, ծանր տագնապի մը մատնուած է երկար ատենէ ի վեր: Լանքաշիրի մանարաններուն ներկայացուցիչները վարչապետին դիմեցին, ճար մը գտնելու համար, այլապէս կործանումը անդարմանելի կը համարուի: Սնանկութիւնները իրարու կը յաջորդեն անգլիական հրապարակին վրայ :

ՃԱՓՈՆԻ արտաքին նախարարը ճառ մը խօսելով, ազդարարեց թէ « Ճափոն փոխադարձաբար միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, եթէ ուրիշ պետութիւններ տնտեսական ճնշում բանեցնեն իր վրայ »: Ակնարկը ուղղուած Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն դէմ, որոնք ազդարարութիւններ ուղղած էին վերջերս, պահանջելով անվթար պահել բաց դուռի քաղաքականութիւնը:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՏԱՍԸ ԱՌ ՀԱՐԻՒՐԸ իտալական ցեղին կը պատկանի, կը գրէ իտալական նոր թերթը , « Ցեղին պաշտպանութիւնը»: Ուրեմն առ նուազն 3,700,000 իտալացեղ Ֆրանսացիներ կան այս երկրին մէջ, «առանց հաշուելու Քորսիքայի եւ Սավուայի բնակիչները որոնց իտալականութիւնը որ եւ է կասկած չի ձգեր, թէ պատմական եւ զգացական եւ թէ ազգագրական տեսակէտով»...

*** Քանի մը օրէ ի վեր գաղտնի անթել մը կը բանի Նիսի մէջ, իտալական քարոզութիւններ կատարելով: Քննութիւն բացուեցաւ գաղտնիքը երեւան հանելու համար:

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ նոր գործավարութիւններ (նախարարութիւն) հաստատուեցան վերջերս, եւ այժմ ընդհ. թիւը բարձրացած է 31ի , ինչ որ նշանակալից կը համարուի :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼԹ ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Յունուար, Չորեքշաբթի օր ժամը 9ին, «կորիւն» ակումբին մէջ:

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Երջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ» խումբի բոլոր ընկերները 27 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԻՈՆի «Առիւծ Գէւօ» խումբի ժողովը՝ 29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը:

Հրապարակային բանախօսութիւն Պէլվիլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէլվիլ, 120 Մեթրօ Պէլվիլ

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ» ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18ԻՆ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ – ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 25 Յունուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Դասախօս՝ Պ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ «Դանիէլ Վարուժան»:

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան :

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 26 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիզ, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ԼԵՒՈՆ ՄԵԼԻՏՈՍԵԱՆ Ռուբէն Զարդարեանի մասին:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ՄԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, Կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche կամ Abbesses

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ **ՄՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ**

(երաժշտական տրամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆի:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 եւ 20 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նպարատուն ՀՐԱՉԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼԸ, ՇԻՐԱԿ նպարատունները , Rue Trèvise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱՅ»ի խմբագրատունները:

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղը

Տեղի պիտի ունենայ պարահանդէս ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 րիւ Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ Կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆԻ: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ ,

Բաժանորդագրեցէք

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »ին

Նոր բաժանորդներ: Սկսած ղրկել ·--

Փարիզ (13) , Պօտ. Յունուար 1էն

ՍԷՆԹ ՈՒԷՆ Ս. Պ., » 1էն

ՄԻԼԱՆ, Տիկ. Վ. Կ., » 1էն

ՓԱՐԻԶ (3), Թուլ., » 1էն

ՊՌՈՆ, Ման., » 8էն

ՔՈՒՐՊԸՎՈՒԱ, Թ. Մ., » 8էն

ԱՐՏԷՇ, Ղ. Մ., » 12էն

ՄԱՍ ՏԻՒ ՔԱՍԵՐ, Ա. Զ., » 15էն

ՄՈՆԺԸՌՈՆ, Տիկ. Ա. Մ., » 15էն

ՍԱՅԵԱՆ, Դ. Մ., » 15էն

ԲՈՒԼՈՆ, Լ. Կ., » 15էն

ՓԱՐԻԶ, Կ. Մ., » 15էն

ԼԱ ԿԱՐԷՆ, Ս. Ս. » 20էն

ՓԱՐԻԶ , Տիկ. Լ. Ն. » 18էն

ԼԱՆՍԷՑ, Վ. Խ. » 18էն

ՓԱՐԻԶ(9), Վ. Ե. » 21էն

ԿԱՐՏԱՆ, Ս. Ե. » 22էն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հայր Վահան քահանայ Խոյեան , զաւակները, թոռները եւ ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Գեր. Տիրայր վարդապետին, քահանայ եղբայրներու , Դպրաց Դասուն, եկեղեցիի հոգաբարձութեան եւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով կամ հեռագրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալերիցուհի ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ ԽՈՅԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Անիէռ - Պուաքոլոմպի «Արամ» ենթակոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Մատօեան, Թութճեան, Դաւիթեան, Պապիկեան ընտանիքներուն և պարագաներուն՝ ՄԻՆԱՍ ՏԱՅԻ ՄԱՏՕՑԵԱՆի մահուան առթիւ:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

1 Bld. Carnot,

Թատերական եւ գեղարուեստական բաժին՝ ղեկավարութեամբ ու սուցչուհի Տիկին ՕՖ. ՔՐՄՈՅԵԱՆի: Տօնածառ, Կաղանդ Պապա, եւայլն.

Մուտք՝ մեծերու համար 2 Ֆր.:

Թ Ա Տ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Կ Ա Յ Ա Ց Ո Ւ Մ

Ի նպաստ Շավիլի մատուռ – մանկապարտէզի բարեզարդութեան

Սիրայօժար մասնակցութեամբ Առնուվիլ - լէ - Կոնէսի Հայ Երիտասարդ Երկսեռ Միութեան:

Տեղի կ'ունենայ 29 Յունուար , Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին, Salle Potinի սրահը, 114 Grand'rue, Chaville

Կը ներկայացուի «ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ», (տրամ 5 արար), որինք ի ... չութակի ընկերակցութեամբ: Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ 8.45ին

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել օթօպիւս թիւ 1 եւ իջնել Chaville ancienne Mairie :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ԿԵՆՔ-ԱՐՈՒԵՍՏ

որ համանուն ամսագրին հետ ունի հետեւեալ նոր հասցէն.— M BARSAMIAN, 46, Rue Richer, PARIS (9e)

որուն պէտք է ղրկել Գրատան եւ ամսագրին վերաբերող ամէն թղթակցութիւն եւ դրամական առաքում :

«ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ» գրատունը կը հայթայթէ վիպական, բանաստեղծական, պատմական ամէն տեսակ գիրքեր, ինչպէս նաեւ դասագիրքեր:

Ապսպրանքները միշտ կանխիկ, կը գործադրուին ՕՐԸ ՕՐԻՆ: Գրատան բացման առթիւ, մինչեւ երկու ամիս, ամէն ապսպրանքի վրայ հարիւրին 10ը զեղչ եւ փոխադրութեան ծախսերը վրայ :

Եթէ չէք կրնար անձամբ գալ եւ ընտրել ձեր գիրքերը, հաճեցէք գրել մեզի, եւ անմիջապէս գոհացում պիտի տրուի :

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Ա. ՑՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90

Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուար Մօնթօլոնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 39.- 70

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ձմեռնային նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ Կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան շաշլիկով :

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9', Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԻԵՒԷՆ ՀԱՍԻՐ) Métro : TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 26 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3948

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԻՒՆԱԹԱԹԱԽ ՍՊԱՆԻԱՆ

— oo —

Աւելի քան մէկ ամսուան կատաղի կռիւներէ վերջ, Սպանիոյ ազգայնականները արդէն հասած են Պարսելոնայի դուռներուն առջեւ, աջակցութեամբ մարոքեան եւ իտալական վաշտերու :

Քաղաքը ինկած է արդէն, կ'ըսէին երէկ: Ոչ, պաշարուած է միայն, — կը հաւաստէին ուրիշ աղբիւրներ: Դիմադրութիւնը պիտի շարունակուի մինչեւ ծայրը :

Ո՛ր պարագան ալ ճիշդ ըլլայ, կարելի չէ ժխտել անողոք իրականութիւնը.— Եղբայրասպան պատերազմը պիտի շարունակուի անխնայ: Տակաւին քաղաքներ պիտի կործանին, ամբողջ տարածութիւններ պիտի դառնան աւերակ եւ երիտասարդներու, նոյնիսկ մանուկներու եւ կիներու դիակները բուրգեր պիտի կազմեն, մինչեւ որ...

Մինչեւ որ միջազգային աշխարհակալութեան ասպետները իրենք բարեհաճին աղդանշան մը արձակել, կասեցնելու համար անհուր սպանդը, — կատարեալ ողջակէզ :

Արդարեւ, թէեւ քաղաքացիական, բայց իրականին մէջ միջազգային ճակատամարտ մըն է որ կը մղուի Տօն Քիշոթի հայրենիքին մէջ :

Անշուշտ երկու կողմերն ալ տեսակէտներ ունին, ինչպէս եւ փառասիրութիւններ եւ հայրենասիրական ծրագիրներ :

Բայց եւ այնպէս, դժուար թէ այսքան երկար տեւէր — մօտ երեք տարի — եւ այսքան քամնելի հանգամանք առնէր սպանիական պատերազմը, եթէ ամէն բան խիստ կախում ունենար բուն Սպանիոյ ժողովուրդին կամքէն :

Քաղաքական եւ կայսերական հաշիւներ, անտեսական կամ վարդապետական տենչեր, վերջապէս այս կամ այն աշխարհակալութեան հետ կապուած խաղեր հետզհետէ խորացուցին վէրը, սրեցին կիրքերը, շլացուցին աչքերը: Եւ, մէկ տարիէն միւսը, տեղական համարուած ընդհարումը վերածուեցաւ կանոնաւոր պատերազմի մը, միշտ սպառնալով կայծեր արձակել նաեւ սահմանէն անդին, ծովու թէ ցամաքի վրայ :

Ընդհարման առաջին տարին, կը թուէր թէ «դրսեցիները» շատ ալ չէին հետաքրքրուիր :

Մինչդեռ, պատերազմին երկարաձգումն անգամ կ'ապացուցանէ թէ շատ բան, եթէ ոչ ամէն բան սարքուած էր դուրսէն: Երկու կողմերն ալ կանուխէն ստացած էին ոչ միայն մասնաւոր հրահանգներ եւ ծրագիրներ, այլեւ անհաշիւ քանակութեամբ զէնք ու ռազմանիւթ, պաշար եւ հանդերձանք :

Եւ այդ բոլորը կը ծառայէին — դեռ կը ծառայեն — ոչ միայն ապահովելու աջին կամ ձախին յաղթանակը, այլեւ փորձելու արդիական զինարուեստի նորագոյն արտադրութիւնները:

Մէկը իր թնդանօթներուն տարողութիւնը կը փորձէր, միւսը՝ իր սաւառնակներուն եւ օդանաւերուն թռիչքը, երրորդը՝ ռումբ մը, քիմիական նիւթ մը:

« Խե՛ղճ հայ ժողովուրդ»,— կ'աղաղակէր սպանիական թերթ մը, տարիներ առաջ, երբ հայաջինջ սարսափներուն արձագանգը հասած էր մինչեւ Պարսելոնա եւ Մատրիտ:

Ի՞նչ բառ գործածէինք մենք այսօր,— ցիրուցան մնացորդները հալածական ժողովուրդի մը, ի տես այն ահռելի սպանդին որ կը կատարուի Սպանիոյ մէջ, երկու թշնամի բանակներու բաժնուած Սպանիացիներու միջեւ...

Մանաւանդ որ, այս արիւնազանդ ողբերգութիւնը կը կատարուի ոչ թէ հեռաւոր, խաւարակուռ Ասիոյ խորերը, այլ քաղաքակի՛րթ, լուսաճաճանչ Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ :

Դեռ ուրիշ եղերական նմանութիւն մը եւս՝ երկու ողբերգութեանց միջեւ :

Ինչպէս հայկական ջարդերուն առեն, այսօր ալ «մարդասէր» Եւրոպան ու Ամերիկան իրար անցած են, փախստականները խնամելու, մանուկներուն կաթ, մայրերուն հաց, անկարներուն դեղ ու դարման ճարելու համար :

Մինչդեռ, հաւաքական եւ խիստ մարդասիրական կամք մը բաւական էր, չարիքը արմատէն կանխելու համար: Ե՛ւ մէկ ե՛ւ միւս պարագային...

Ուրեմն, արիւնը պիտի հոսի տակաւին, մինչեւ որ ուժասպառ ինայ կողմերէն մէկը :

Իսկ բոլոր երեւոյթները կ'ապացուցանեն թէ այդ մէկը պիտի ըլլայ ոչ թէ ազգայնականը, այլ հանրապետականը, քանի որ առաջինին նոր աջակիցները ամէնէն վճռական եւ գործօն դիրք բռնած են, ապահովելու համար իրենց ուղեկիցին յաղթանակը:

Անոնք նոյնիսկ սպառնալիքներ կ'ուղղեն, այս ճամբուն վրայ, յետաձգելով այլապէս բարդ խնդիրներու քննութիւնը:

Փաստ է որ Մուսոլինի կը դժկամակի բանակցիլ Ֆրանսայի հետ, սպասելով սպանիական պատերազմի վախճանին: Եւ, միեւնոյն ատեն անձկութեամբ կը հսկէ, որպէսզի որ եւ է միջամտութիւն չփորձուի :

Վախճա՞նը,— ենթադրելով որ պատերազմը այլեւս պիտի չերկարաձգուի, Պարսելոնայի անկումէն վերջը:

Օրուան վարիչները այս վրդովիչ հարցականը կ'ուղղեն իրարու, միշտ մտատանջ՝ գալիքի մասին:

Մուսոլինի պիտի քաշէ՞ իր զօրքը, երբ Զօր. Ֆրանքօ նուաճէ ամբողջ Սպանիան, իր նախընտրած կարգուսարքը պարտադրելու համար: Իսկ եթէ դժկամակի՞ ... Ֆրանսան կրնա՞յ հանդուրժել, տեսնելով մրցակից ուժի մը տիրապետութիւնը իր կայսերական հաղորդակցութեանց ճամբուն վրայ :

Հարցեր են ասոնք, որ շատ աւելի կը զբաղեցնեն մեծերու միտքը, քան ամբողջ ժողովուրդի մը արիւնաթաթախ եղբայրասպանութիւնը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ԱՆԿՈՒՄԸ ՄՕՏԱԼՈՒՏ

500,000 փախստականներ դէպի Ֆրանսա

— oo —

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՁԵՌՔ ԱՌՆՈՒԵՑԱՆ

— oo —

Սպանիոյ ազգայնական բանակին յառաջապահները, որոնք միայն տասը քիլոմեթր հեռու էին Պարսելոնայէն, քաղաքին արուարձանները մտան երեքշաբթի գիշեր ժամը 10.50ին: Երէկ, չորեքշաբթի, ամբողջ բանակը քաղաք մտած պիտի ըլլար հանդիսաւորապէս: Հանրապետական կառավարութեան անդամները քաղաքէն հեռացան անծանօթ ուղղութեամբ, անօգուտ համարելով դիմադրութիւնը: Ազգայնական հրամանատարին զօրքը արագօրէն յառաջ խաղաց դէպի ծովեզերեայ դաշտերը, առանց դիմադրութեան հանդիպելու, օգտուելով այն խրամներէն զորս փորած էին հանրապետականները, ցմահ դիմադրելու համար: Արդէն ճերմակ դրօշներ կը ծածանէին արուարձաններու պատուհաններէն եւ շատ մը տանիքներու տակ կերակուրներ պատրաստած էին, յաղթականները դիմաւորելու համար: Գլխաւոր պահակները իրենց դիրքերէն հեռացան ազգայնական յառաջապահներու ժամանումէն առաջ: Նահանջը չափազանց արկածալից էր, որովհետեւ ազգայնական օդանաւերը անընդհատ կը ռմբակոծէին: Ահռելի էր փախստական բնակիչներու վիճակը, մանաւանդ որ հրդեհ ալ ծագած էր քաղաքին յառաջապահ դիրքերուն վրայ: Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ հանրապետականները չէին կրցած օդը հանել Կարտոնէր եւ Լիօպրէկատ գետերուն կամուրջները, որով յառաջխաղացութիւնը աւելի արագ եղաւ քան կը սպասուէր : Կառավարութեան անդամներուն հետ փախան նաեւ պետական պաշտօնեաները: Բանուորական վաշտերու կողմէ փորուած խրամները կէս մնացած էին եւ հանրապետական զինուորները ժամանակ չէին ունեցած տեղաւորուելու: Հանրապետական զօրքին մեծագոյն մասը քաղաքին հիւսիսակողմը քաշուեցաւ, վերջին դիմադրութիւն մը կատարելու համար հաւանաբար Կերոնայի շուրջը, որ չէր ինկած :

Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 40,000 հոգի մեկնած էին Պարսելոնայէն, դիմաւորելու համար յաղթականները, երբ քաղաքին անկումը ժամերու խնդիր էր այլեւս: Հազարաւոր երիտասարդներ առտուն կանուխ ճամբայ ելած էին հեծելանիւներով: Հազարաւոր բեռնատար կառքեր պատրաստուած են, ուտելիք հասցնելու համար պաշարուած քաղաքին: Շոգենաւեր ալ ճամբայ ելած են դէպի Պարսելոնա: Ազգայնական կառավարութիւնը արդէն նշանակած է այն պաշտօնեաները որոնք պիտի կառավարեն քաղաքը եւ Քաթալոնիոյ նահանգը: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ բանակին յառաջխաղացութիւնը այնքան արընթաց էր որ, հանրապետականները ժամանակ չունեցան դիմադրութիւնը կազմակերպելու: Արդէն պաշարուած եւ ինկած էին Մանրէզա քաղաքը եւ շրջակայ գիւղերը, որոնք շատ կարեւոր դիրքեր կը կազմեն: Արշաւողները կը յառաջանային երեք թեւերով, առաջնորդութեամբ Մարոքցի եւ Իտալացի զինուորներու: Ճակատամարտը կը տեւէ 33 օրէ ի վեր:

Աւելորդ է ըսել թէ ծանրակշիռ հանգամանք մը կը ներկայացնէ փախստականներու խնդիրը, ոչ միայն Սպանիոյ, այլեւ Ֆրանսայի համար, ուր ահռելի խուժումի մը կը սպասուի, 1,500,000էն մինչեւ 2,000,000: Ամէն պարագայի մէջ, կէս միլիոնէն պակաս չի կրնար ըլլալ փախստականներուն թիւը :

Վերջին չորս օրերու ընթացքին 120,000 նոր փախստականներ խռնուած էին հանրապետական Սպանիոյ խնամատարութեան առջեւ: Ասոնց 50,000ը մանուկներ են, 12 տարեկանէն վար: Քաղաքին անկումէն առաջ, հեռագիր մը կը հաղորդէր.

—« Կացութիւնը յուսահատական է. օգնութեան հասէք : Ծծկեր երախաներ կը քամեն դատարկ ստինքներ: Մատաղատի երախաներ կը ճռւան անօթութենէն: Յուսահատութենէն խելագար մայրեր ի զուր կը ջանան զանոնք պաշտպանել օդանաւերու կրակէն: Շոգենաւ մը կը սպասէ Մարսէյլի առջեւ, փոշիացած կաթ, հաց, իւղ, լուբիա, բրինձ եւ ուրիշ անհրաժեշտ նիւթեր փոխադրելու եւ այս մանուկները անօթութենէ փրկելու համար »:

Անգլօ-ամերիկեան կոմիտէ մը կազմուած է, 100,000-350,000 ֆրանք հաւաքելու համար ի նպաստ այս մանուկներուն: Փարիզի մէջ ալ մեծ գումարներ կը հաւաքուին, միեւնոյն նպատակով : Ամերիկեան Կ. Խաչի վարչութիւնը շոգենաւ մը շաքար, սուրճ եւ խաղալիկներ ճամբայ հանեց: Անգլիական կառավարութիւնը 20 հազար ոսկի ղրկեց միջազգային նպաստամատոյց յանձնաժողովին :

Արտակարգ տնօրինութիւններ սահմանագլուխին վրայ

— oo —

Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը ֆրանսական կառավարութեան դիմելով, հարցուց թէ կարելի՞ է 150,000 փախստականներ ընդունիլ: Արտաքին նախարարը վերապահ դիրք մը բռնեց, բացատրելով թէ Ֆրանսա ի վիճակի չէ այդքան բազմաթիւ փախստականներ հիւրընկալելու եւ թէ արդէն բաւական դժուարութիւններ ծագած են, իբրեւ հետեւանք միջազգային կամաւորներու ընդունելութեան: Բայց, մարդասիրական պարտակա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԶԱՏ ԱՍՏՈՒԱԾ Ի ՓԱՐԻԶ ...

— • —

Անգամ մը եւս հաստատուեցաւ, — մէկ ժամ ազատութիւն վայելենք, ամբողջ աշխարհի մը կը լեցնենք մեր վիշտերով, երգերով, փառքերով եւ ... «էֆլամ»ներով :

Այն ատենէն որ, ժամն ալ անցնի, մեր հոգը չէ :

Radio - 37 միայն 45 վայրկեան սահմանած էր հայկական գաղութին, եւ - րեքշաբթի գիշեր, ժամը 9 — 9.45 :

Իրականին մէջ «Հայկական» ձայնասփիւռը բանեցաւ մինչեւ 10.15 :

Շա՞տ է այսքան մը «օրինազանցութիւն» ժողովուրդի մը համար, որ մինչեւ այս լպրծուն պողոտաներն իյնալ Սիփանի սարերէն եւ Եփրատի ափերէն, «ազատութի՛ւն» երգելով :

Կը թուի թէ անբեղի վարչութիւնն ալ ըմբռնած էր որ մեր ճակատագրին բեկը իր բնական ճամբէն շեղած ըլլալով, կարելի չէր ճիշդ հաշիւ բռնել նոյն իսկ անբեղի կամ «տիսֆ»ի վրայ :

Նոր աշխարհ մը բացուած էր իրենց առջեւ, եւ հայկական բաժնին կազմակերպիչը, Պ. Riera, ամենայն բարեացակամութեամբ լարել տուած էր մեքենան, արձանագրելու համար ինչ որ շահեկան կը համարուէր: Ինչ որ մթնոլորտ կրնար ստեղծել :

Թէեւ պատահաբար իմացուած եւ կազմակերպուած -- մէկը միւսէն լուր չունէր — իրեն իր մէջ ամբողջութիւն մը կը կազմէր հայկական բաժինը, երեքշաբթի գիշեր :

Միւս ազգերու յայտագիրը կը սկսէր իրենց ազգային քայլերգով: Հայկականն ալ սկսաւ ընկեր Բենոյի սրինգով, որ միշտ կը կրկնուէր, իբրաւ քանչիւր գլուխի վերջաւորութեան:

« Ռըփորթաժ »ին կազմակերպիչը ամփոփ գիծեր հաղորդեց Ֆրանսայի հայ գաղթականութեան համրանքին եւ կացութեան մասին, օգտագործելով Ճառաջէն եւ ուրիշ աղբիւրներէ քաղած տեղեկութիւնները:

Եւ ահա դղրդագին ծափեր «Միւ - թիւալիթէ»ի մէկ սրահէն, ուր անբեղի ներկայացուցիչները գացեր էին « Անուշ »ի ներկայացումը արձանագրելու:

Համբարձում եայլա, եայլա ջան եայլա ,
Մէր օրեր եայլա, եայլա ջան եայլա:

Ապա յայտարարութիւններ՝ Ա. Չօպանեանէ, Ա. Պարթեւեանէ, հայկական բանահիւսութեան եւ երաժշտութեան մասին :

Հայկական եղանակ մը եւս.— եւ յատխենան է որ կը խօսի, յայտնելու համար հայ ժողովուրդին երախտագիտութիւնը հիւրընկալ երկրին, եւ անհուն կարօտը՝ վերադառնալու հայրենիք :

(Որոշած ըլլալով առանձին հրատարակել ամբողջ ձայնագրութիւնը, այստեղ կ'արձանագրենք միայն զանազան գիծեր) :

Նորէն սրինգ, եւ այս անգամ ձայնը կուզայ Սեվռի Մուրատեան վարժարանէն:

— Ո՞ւր սորված ես ֆրանսերէնը, կը հարցնէ անբեղի ներկայացուցիչը :

— Երուսաղէմի մէջ, Ֆրէրներու դպրոցը սորվեցայ, հիմա Ֆրանսա եկած եմ, հայերէն սորվելու ...

Փարիզի Հայոց եկեղեցին ենք.— Դպիրները կ'երգեն եղանակ մը Հաղորդութեան արարողութենէն:

Եւ ահա հայերէն - ֆրանսերէն առնուլիս մը՝ Համալսարանական Ուսանողէն: Յետոյ,—

Սօնա եար, Սօնա եար
Սօնա սիրուն, Սօնա եար ...

— Օր. Աստղիկն է, ո՞ւրկէ ուր...

Այս անգամ ձայնը կուզայ Ալֆոր - վիլէն: Պատանի մըն է որ կը բացատրէ առոյգ ֆրանսերէնով մը.

— վեց տարեկանին հոս եկայ... Հիմա 21 տարեկան եմ... Մենք շինեցինք այս տուները... ծնողքիս հետ հայերէն կը խօսիմ, եղբայրներուս հետ՝ ֆրանսերէն :

Երկու հայկական «տիսֆ»եր Ալէմ - շահէն.

Խումար պանկե երեսպաց ,
. . . .
Բաղհան կ'անեմ, հօ բարով ...

Բարեգործական, ֆրանսահայ կամաւորներ, մէջ ընդ մէջ սրինգ: Եւ... «Յառաջ»ի տպագրական մեքենան է որ կը թաւալի :

Քանի մը հարց - պատասխանի :

Ու վերջապէս, Տիկին Գեւոնեանի իբրթոուն ձայնն է որ կը սարսռայ տպարանին խորէն, Տարօնի սարերէն.

Փաչ մը տուր, մարդ չիմանայ ...

Շնորհակալութի՛ւն Radio - 37ի վարչութեան:

Վ.Ա.Հ.

ԳԱՂՏՆԻ ԱՇԽԱՏՈՂ ՀԱՅԵ՞Ր ԿԱՆ

Թունդ ազգայնական թերթ մը, « Լը Ժուռ Էքօ տը Փարի », խօսելով օտարականներու «առեւտրական տոմս»ի օրէնքին գործադրութեան վրայ, հետեւեալ խնդիրը կը յուզէ.

—« Ոստիկանութիւնը ի՞նչպէս երեւան պիտի հանէ օտար գաղտնի առեւտրականները որոնցմով վարակուած է մեր երկիրը: Օրինակ մը՝ հազարի մէջէն: Մարսէյլի մէջ կան, եթէ քաղած տեղեկութիւններս ճիշդ են, 61 կօշիկի գործարանատէրներ, ցուցակագրուած: Արդ, 190 օտար գործարանատէրներու ստոյգ ցանկ մը երեւան հանուած է, մեծ մասով Հայեր, որոնք գաղտնի կը բանին: Աւելի քան երկու տարիէ ի վեր ձեռնարկներ կատարուած են բոլոր վարչական իշխանութեանց մօտ, որպէսզի ասոնք հպատակին Ֆրանսացի գործարանատէրներու յատուկ օրէնքին: Անօգուտ: Ուղղակի եւ անուղղակի տուրքերու վարչութիւնները, ոստիկանութիւնը, աշխատանքի տեսչութիւնը անկարող են այս անբաղձալիներու խորամանկութեան, խարդախութեան առջեւ: Իրողութիւն մը կայ մէջտեղը,— այս օտար գործարանատէրները (փաբրիքան) օրական 2000 զոյգ կօշիկ կը շինեն: Պարկեշտ առեւտրականը ի՞նչպէս կրնայ պայքարիլ այս մարդոց դէմ որոնք շաբաթը 60, նոյնիսկ 66 ժամ կը բանեցնեն իրենց հայրենակիցները, հացպանիրի աշխատավարձքով, որոնք ոչ ընկերային ապահովագրութիւն կը վճարեն, ոչ արձակուրդ, ոչ ընտանեկան նպաստ, ոչ գործառնութեան տուրք եւայլն, որոնք յաճախ չեն վճարեր ապրանքը հայթայթողներուն ալ և խառն ի խուռն կը բանին զանազան վայրերու մէջ զորս կը պարպեն, վտանգի առաջին ազդանշանին վրայ: Այս բաները տեղի կ'ունենան Մարսէյլի մէջ. բայց Փարիզի մէջ ալ պակաս չեն: Օտար առեւտրականի տոմսը կրնայ սքանչելի պաշտպանութիւն ընծայել Ֆրանսայի վաճառականութեան համար, պայմանաւ որ նախ երեւան հանուին գաղտնի բանող անբաղձալիները »:

— oo —

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը պատասխանելով Իրանի մասին եղած ակնարկի մը, յայտարարեց.— « Ֆրանսա խորապէս կը ցաւի պատահած թիւրիմացութեան համար եւ կը բաղձայ որ փարատի: Կառավարութիւնը ամէն ջանք պիտի թափէ վերահաստատելու համար բարեկամական յարաբերութիւնները որոնք միշտ միացուցած են եւ պիտի միացնեն երկու երկիրները» (ծափեր) :

ԻՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻՑ ԻՆՁ ՀԵՏ ԹՂԹԱԿՑՈՂ ՀՆՉԱԿԵԱՆՆԵՐԻՆ

Սիրելի բարեկամնե՛ր,

Վերջին երկու տարիներում դուք քանիցս ինձ հարցրել էք թէ ինչո՞ւ չեմ գրում Հնչակեան թերթերում, գոնէ «Նոր Երկիր»ում, որ ամբողջ 10—12 տարի ապրել, սնանել եւ ժողովրդականութիւն է վայելել շնորհիւ իմ յօդուածների եւ այլ գրուածքների: Ինձ դիմել են նաեւ մի քանի Հնչակեան հրատարակութիւնների խմբագրութիւններ՝ խնդրելով, որ մասնակցեմ եւ աշխատակցեմ իրենց հրատարակութիւններին:

Ժամանակին եւ ամէն անգամ առանձին առանձին չեմ պատասխանել բոլորին եւ չեմ բաւարարել ձեր հարցասիրութիւնը, որ շատ բնական էի գտնում: Հնչակեան հրատարակութիւնների խմբագրութիւններին պատասխանել եմ սակայն ամէն անգամ, որ նրանցից հրաւէր եմ ստացել աշխատակցելու: Նրանց ասել եմ միշտ, որ որովհետեւ Հնչակեան մամուլը անկախ կուսակցական մամուլ լինելուց դադարել է և ըստ Գ. Միջազգայնականի հետ կայացած համաձայնութեան՝ Հնչակեան օրգանների խմբագրական կազմերի մէջ պէտք է նստած լինի մի համայնավար՝ գրաքննիչի դեր կատարելու համար, եւ, որովհետեւ այդ մամուլը գրաւուած է բոլշեւիկների գովքով, կորցրել է քննադատելու, ազատ արտայայտուելու ամէն կարողութիւն, աղաւաղում է փաստերը, ոտի տակ է առել հայրենիքի ազատութեան եւ ընկերվարութեան դատն ու գաղափարները բոլշեւիկեան վանդալականութիւնը ներկայացնելով՝ որպէս ընկերվարութիւն ու սորկութիւնը ներկայացնելով որպէս ազատագրութիւն եւ իր ընթերցողներին կերակրում է առատ սուտերով, որ ըստացւում են բոլշեւիկեան աղբիւրներից, բոլշեւիկեան միջոցներով եւ բոլշեւիկեան հրահանգներով, դրա համար էլ հրաժարւում եմ Հնչակեան ուեւէ հրատարակութեան աշխատակցելուց, քանի այդ հրատարակութիւնները չեն վերադարձել իրենց մաքուր Հնչակեան ուղղութեան, որը ե՛ւ ցանկանում էք դուք բոլորդ:

Սոյնանման մի պատասխան էլ պիտի տայի ձեզ առանձին առանձին, եթէ յարմարութիւններ եւ միջոցներ ունենայի:

Վերջին անգամ միայն մի դիմում եմ արել «Նոր Երկիր»ի մէջ զետեղելով իմ «Փոթորկի օրերից» վէպը, այն էլ միմիայն շնորհիւ այն հինաւուրց բարեկամութեան, որ ունէի Բ. Վարագդատի հետ:

Այժմ, որ իմ յօդուածները երեւում դաշնակցական թերթերում եւ «Իմ Յիշողութիւնները» տպւում են «Հայրենիք» ամսագրում, ձեզանից շատերը ինձ իրենց գրած նամակներում զարմանք են յայտնում, որ ես, որ չեմ համաձայնւում գրել Հնչակեան թերթերում, ինչո՞ւ եմ գրում դաշնակցական թերթերում: Ձեզանից մէկը նոյնիսկ հարցրել էր, թէ արդեօ՞ք Դաշնակցական չեմ դարձել:

Որպէսզի երկար ժամանակ ձեզ հետաքրքրող հարցերը անպատասխան չմնան, ուղղում եմ ձեզ սոյն տողերը:

Քիչ վերեւ արդէն ասացի, թէ ինչո՞ւ Հնչակեան թերթերում չեմ գրում: Ասեմ հիմա, թէ ինչո՞ւ գրում եմ դաշնակցական թերթերում: Իմ եւ Դաշնակցութեան մէջ ընկերական որեւէ կապ չկայ, որովհետեւ դաշնակցական չեմ դարձել, բայց մի շատ կարեւոր, թերեւս ամենակարեւոր խնդրում ես Դաշնակցութեան հետ համաձայն եմ: Ես էլ նրան նման գտնում եմ, որ Հայաստան անկախ չէ, այլ արորւում է Մոսկվայի կարմիր կայսերապաշտների ոտների տակ եւ այնտեղ ընկերվարական կարգեր չկան, այլ կայ մի սոսկալի բռնութիւն, որի շնորհիւ կաշկանդուած են անհատների եւ կազմակերպութիւնների ազատութիւնները, բռնաբարւում են մարդ անհատի խիղճն ու միտքը եւ հասարակութիւնները փոխւում են ստրուկների վոհմակի: Դաշնակցականների եւ ինձ նման են մտածում բոլոր ազատ մտածող մարդիկ, բոլոր ընկերվարականները, մեզ նման էր մտածում հանգուցեալ Կարլ Կաուցկին, Մարքսիզմի Պօղոս առաքեալը, մարքսիզմը ժողովրդականացնողը: Դաշնակցականների անկախ Հայաստան ստեղծելու, Թուրքիայից հայկական հողերը յետ ստանալու համար մղած պայքարին էլ կողմնակից եմ: Կողմնակից եմ նաեւ ռամկավարական սկզբունքներին ու կարգերին: Ո՛չ միայն բոլոր ազատ մտածող Հայերը, այլ ե՛ւ դուք, իմ սիրելի բարեկամներ՝ ունէք իմ տեսակէտներն ու հասկացողութիւնները:

Այս բոլորը ասելուց յետոյ, կարծում եմ, որ ո՛չ մի զարմանք պիտի չպատճառի ձեզ իմ դաշնակցական թերթերում գրելը

Խորհրդային կառավարութեան բազմաթիւ գործակալները, որոնց թւում եւ մի խումբ իրենց Հնչակեան համարողներ, մոլորեցնում են աշխատաւորներին, մասնաւորապէս Հայերին՝ իրենց ստայօդ եւ չինծու լուրերով: Նրանք ծառայեցնում են շատ միամիտների ռուսական կայսերապաշտութեան շահերին, մի կայսերապաշտութիւն, որ նպատակ ունի իրար դէմ հանել միեւնոյն ժողովրդի այլեւ այլ տարրերը՝ նրանց ազգային ուժերը եւ ինքնապաշտպանութեան վճռականութիւնը ոչնչացնելու եւ նրանց իր իշխանութեան տակ ձգելով ստրկացնելու համար, ինչպէս ստրկացրել է Ռուսաստանում ապրող բոլոր ժողովուրդներին, որոնց թւումնաեւ Հայերին: Խորհրդային կառավարութեան բազմազոյն, բազմազան եւ բազմաթիւ գործակալների սուտերը պարզելու եւ խորհրդային կեանքի իսկական կացութիւնը պարզաբանելու համար ամէն ազնիւ, անկաշառ եւ գիտակից մարդ պիտի չխնայի իր աշխատանքն ու ջանքերը: Դաշնակցական թերթերը ինձ միջոց են տալիս իմ տեսածներն ու լսածները պատմելու, ճշմարտութիւններ ասելու այն երկրի եւ այն կառավարութեան ճշգրիտ դրութեան մասին, որ այնքան ճարպիկօրէն ու եռանդուն կերպով թաքցնում են նոյն կառավարութեան բազմաթիւ վճարուած եւ անվճար գործակալները:

Ո՛չ միայն ես, այլ ե՛ւ իմ ընթերցողները շնորհակալ պիտի լինին, որ դաշնակցական թերթերը եւ անկուսակցական «Մշակ»ը տեղ են տալիս ո՛չ միայն իմ, այլեւ շատ ոչ-դաշնակցական գրողների ճշմարտութիւններ ասելու, որից խուսափում են հնչակեան թերթերը: Այս վերջինները իրենց սորկական հնազանդութիւնն ու կամակատարութիւնը հանդէպ Մոսկվայի բռնակալութեան հասցրել են այն աստիճանին, որ երբ համայնավարները, օր. Ամերիկայի համայնավար կուսակցութեան ղեկավարները, հնչակեան այսօրւայ ղեկավարներին համարում են ստախօսներ, խաբեբաներ, խուսմնադրուժներ, հնչակեան թերթերը ո՛չ մի պատասխան չեն տալիս, այլ շարունակում են լիզել իրենց ղեկավարներին հայհոյող համայնավարների ոտները:

Դաշնակցական թերթերում տպած իմ յօդուածները ամէն տեղ, մանաւանդ խորհրդային երկիրների սահմանակից երկիրներում հետաքրքրութիւն առաջ բերին: Արտասահմանից շատ Հնչակեաններ, ցաւ յայտնելով հանդերձ որ հնչակեան թերթերում չեմ գրում, միեւնոյն ժամանակ գոհունակութիւն են յայտնում, որ գոնէ դաշնակցական թերթերի միջոցով իմ ձայնս լսելի եմ անում նրանց եւ բոլոր ճշմարտութիւն փնտռողներին: Հնչակեան «Նոր Երկիր»ը արտատըպւում է իմ յօդուածները՝ նրանց հեղինակին կոչելով անվերապահ, անաչառ եւ ճիշդ տեսնող ու լսող մի մարդ: Շատ Հնչակեաններից իրենց գոհունակութիւնը յայտնող նամակներ եմ ըստացել և հնչակեան մի չատ պատասխանատու գործիչ գրում է, որ «Մոսկվային մեր կուսակցութիւնը վաճառող հնչակեան ներկայ շէֆերը իրար են անցել եւ ամէն ջանք գործ են դնում իմ գրածների տպաւորութիւնները Հնչակեան զանգուածների վրայից հեռացնելու եւ ինձ վարկաբեկելու»: Այս բոլորը ցոյց են տալիս միայն մի բան, այն, որ տարիներով խաբուած մարդիկ այլեւս չեն ուզում խաբուել, չեն ուզում վարդագոյն ակնոցներ կործածել, այլ ուզում են լսել ճըշմարտութիւնը իրենց հայրենիքի կացութեան մասին, կամենում են պարզ, իրենց սեփական աչքերով ու առանց ակնոցների տեսնել այն իրականութիւնը որի մէջ ապրում են բազմամիլիոն ժողովուրդները բոլշեւիկեան լծնակալութեան տակ:

Սրանից առաջ ուրիշ տեղ ասել եմ, որ ամբողջ Իրանում հնչակեան թերթերից ստացւում են հազիւ մէկ մէկ կամ երկու երկու օրինակ, այն էլ ձրի, սակայն միայն Թեհրանում մօտ երեք հարիւր Հնչակեաններ եւ համակիրներ ստանում են (վճարով) «Յառաջ», «Յուսաբեր» եւ այլ դաշնակցական թերթեր: Ընթերցողները իրենց կարդացած թերթերում փնտռում են ճիշդ տեղեկութիւններ եւ լուսաբանութիւններ իրենց հետաքրքրող խնդիրների շուրջը, ծանօթութիւններ Հայերի կեանքի բոլոր երեւոյթների մասին, մինչդեռ հնչակեան թերթերում ճարւում են միայն ու միայն «ովսաննա»ներ Ստալինեան բռնակալութեան հասցէին:

Իմ սիրելի բարեկամնե՛ր, եթէ մի քիչ ուշադրութեամբ քննէք սոյն հանգամանքը, պիտի հասկանաք, որ Հընչակեանները այլեւս չեն կամենում խաբուել իրենց թերթերի տուած ստայօդ լուրերով եւ իրենց ցանկալի ճըշմարտութիւնը կամենում են ճարել դաշնակցական թերթերի մէջ: Որպէս Հնչակեաններ՝ նրանք կը կամենային ճշմարտութիւնը եւ իրենց հետաքրքրող հարցերի պատասխանը փնտռել իրենց կուսակցական թերթերում, բայց ի՞նչ անեն նրանք, երբ թէ թերթերը եւ թէ կուսակցութեան այսօրւայ ղեկավարները անվերապահօրէն ծառայում են խորհրդային կառավարութեան շահերին եւ ո՛չ թէ հնչակեան դատին:

Արտասահմանում դժբախտաբար դեռ կան բազմաթիւ միամիտ Հնչակեաններ, որոնք կուրօրէն հետեւում են ռուսական կարմիր բռնակալութեան գործակալները եղող հնչակեան այսօրւայ ղեկավարներին, որոնք դեռ մի քանի տարի առաջ ինձ հետ համաձայն են եղել եւ բաժանել են իմ թշնամական տեսակէտները բոլշեւիկների մասին: Իմ թղթերի մէջ անձեռնմխելի պահած եմ բազմաթիւ նամակներ հընչակեան այսօրւայ մոլի համայնավա- բաւէր ղեկավարներից, որոնք դեռ մի քանի տարի առաջ ինձ գրում էին, որ իմ բոլոր ասածները բոլշեւիկների մասին ճիշդ են: Այսօր գուցէ նրանք կ'ուրանան մի քանի տարի առաջ ինձ իրենց գրածների մասին, բայց երբ նրանց գրած նամակները կ'երեւան իմ «Յիշողութիւններ»ի մէջ, նրանց բոլորի իսկական դէմքը կը պարզուի իրենց այսօրւան միամիտ հետեւողների առաջ:

Առայժմ ձեզ ուրիշ ասելիք չունեմ, իմ սիրելի բարեկամնե՛ր, միայն խորհուրդ եմ տալիս ձեր շրջահայեցողութիւնը ուժեղացնել ու ձեր դեռ մութի մէջ խարխափող ընկերներին հասկացնել իրականութիւնը: Միեւնոյնն է, նրանք էլ մի օր ձեզ նման պիտի հիասթափւեն, բայց որքան հեռանայ հիասթափութեան ժամը, այնքան նա աւելի ուժեղ է դառնում:

ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԿԵԱՆ

Թէհրան, 3 Յունուար 1939

ԱՐԴԻ ՈՒԿՐԱՅՆԱՆ

Թանի աշխարհագրական բաժնի աշխատակիցը, Կոպլէ, շարունակելով իր յօդուածը, որուն առաջին մասը տըւինք, այս անգամ կը ներկայացնէ արդի Ուկրայնան, ոչ թէ պատմական, այլ ցեղային ու լեզուական սահմաններուն մէջ.—

Ցեղային տեսակէտով՝ Ուկրայնան կը տարածուի աշխարհագրական այլազան շրջաններու մէջ, ու կը թուի թէ չէ կրցած երբեք միացնել ցեղային ու երկրային տարրերը աշխարհագրական - քաղաքական միակ եւ ներդաշնակ հանգոյցի մը մէջ: Երբ, պատերազմէն վերջ, հարկ եղաւ գծել ուկրայնական պետութեան մը սահմանները, դիմեցին դիւրին եղանակին,— «լեզուական սահմանները» ճշդելու ձեւին:

Նախապէս Ուկրայնան բաժնուած էր ռուսական եւ աւստրօ-հունգարական կայսրութեանց միջեւ: 1897ի ռուսական մարդահամարը, որու տեղեկութիւնները ազգութեանց մասին սխալ էին, Ուկրայնայի մէջ յատկապէս կը շատցնէր Փոքր-Ռուսերու թիւը, զանոնք ռուս համարելով, եւ ընդհակառակն կը պակսեցնէր Լեհերու թիւը: Վիէննայի կառավարութեան ազգութեանց քաղաքականութիւնը, որ կը մշակուէր Կալիցիոյ մէջ, վիճակագրական աւելի ճշգրտութիւն պահած է Ուքրէններու մասին:

Այսօր, գաղափար մը կազմելու համար Ուկրայնացիներու թիւի մասին, անհրաժեշտ է քննել հինգ պետութիւններու վիճակագրութիւնները:

Մոսկուայի կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը ճանչնայ ուկրայնական ինքնավար հանրապետութեան մը գոյութիւնը երկրամասի մը վրայ, ուր կ'ապրի Խորհրդ. Միութեան բնակչութեան մէկ հինգերորդը: 451,731 քառ. քիլոմեթր տարածութեան վրայ կ'ապրին 33 միլիոն բնակիչներ, չորս հինգերորդը Ուկրայնացի, բովանդակ Եւրոպայի ուկրայնական բնակչութեան երեք չորրորդը: Գրեթէ անկարելի է ստոյգ թիւեր ունենալ այն Ուկրայնացիներուն մասին, որոնք կ'ապրին խորհրդային տարբեր երկիրներու, օրինակ՝ Դոնի, Վոլկայի, Քուպանի, մանաւանդ Սիպերիոյ մէջ, ուր, կարգ մը հեղինակներու համաձայն, ինքնաբերաբար Ուկրայնայէն գաղթած ու եկած հաստատուած Ուկրայնացիներուն թիւը կ'անցնի մէկ միլիոնը:

Ռուսեւլեհական սահմանին արեւմտեան կողմը, Ուկրայնացիները համախումբ կ'ապրին արեւելեան վոյվոտիներու մէջ, Վոլխինիա եւ Պոլեզիա, եւ երեք հարաւային վոյվոտիներու մէջ, Լվով, Սթանիսլավով եւ Տարնոպոլ: Պաշտօնական վիճակագրութեանց համաձայն, վերջին այս երեք վոյվոտիներուն մէջ, որոնք կը կազմեն հին Կալիցիան, բընակչութեան 41 առ հարիւրը, ուրեմն 3, 367,000 հոգի, կը խօսին ոչ թէ լեհերէն, այլ ուկրայներէն:

Ուկրայնացիները կ'աճին կանոնաւորաբար, հարաւային այս բաժնին մէջ, արեւմուտքէն դէպի արեւելք: Արեւմտեան Կալիցիոյ մէջ կը բնակին 54,800 Ռութէններ, գրեթէ բոլորն ալ հարաւ - արեւելեան նահանգներուն մէջ: Կեդր. Կալիցիոյ մէջ՝ 1,288,000, ուր 20 նահանգներու բնակչութեան 81 առ հարիւրը կը կազմեն: Արեւելեան Կալիցիոյ մէջ 1, 924,000, ուր բացի Լվովէն, իրենց համեմատութիւնը վեր կը մնայ 50 առ հարիւրէն, ու կը հասնի 80—88 առ հարիւրի՝ արեւելեան նահանգներուն մէջ: «Արեւելեան Վոյվոտիա» կոչուած շրջանէն՝ Վոլխինիոյ մէջ Ուկրայնացիներուն համեմատութիւնն է 70 առ հարիւր, Պոլեզիոյ մէջ՝ 81 առ հարիւր: Իսկ Կրոդնոյի նահանգապետութենէն՝ Պրուզանիի մէջ 6,7 առ հարիւր, Բելսկի մէջ՝ 39,1 առ հարիւր, Պրէսթ-Լիթովսկի մէջ՝ 64,3 առ հարիւր, Կոբրինի մէջ՝ 79,5 առ հարիւր:

Ուրեմն, Ուկրայնացիները Լեհաստանի մէջ կը կազմեն «փոքրամասնութիւն» մը որ համախմբուած է արեւելեան եւ հարաւային մասին մէջ, հետզհետէ աւելի խտանալով այն շրջանին մէջ որ անկիւն կը կազմէ Չեխոսլովաքիոյ եւ Խորհրդ. Միութեան միջեւ: 1921ին, Լվովի, Սթանիսլավովի եւ Տարնոպոլի վոյվոտիներուն մէջ կը բնակէին 2,750,000 Ուկրայնացի, Վոլխինիոյ մէջ՝ 1 միլիոն, Պոլեզիոյ, Լուպլինի եւ Կրաքովիոյ մէջ՝ կէս միլիոն: Եթէ բնակչութիւնը աճած է 1921—1931 թուականներու աճումին համեմատութեամբ, այժմ Ուկրայնացիներուն թիւն է 2,400,000 կեդրոնական եւ արեւելեան շրջաններուն մէջ, 3,2500,000 հարաւային շրջաններու մէջ,— բայց Լեհաստանի Ուկրայնացիները իրենց թիւը կը հ... ուեն 7 միլիոն: Գալով իրենց բնակ... վայրերուն, անոնց սահմանները կա... րելի է ճշդել այն լեհական օրէնքն... րով, որոնք Ուկրայնացիներուն իրա... ւունք կուտան գործածել ուկրայնական լեզուն՝ կառավարական յար... րերութեանց եւ դատական գործե... համար, Վոլխինիոյ, Պոլեզիոյ, Սթ... նիսլավովի, Տարնոպոլի եւ Լվ... վոյվոտիներուն մէջ: Այս շրջանն... րուն մէջ, 1934—1935, գոյութիւն... նէին 457 ուկրայնական նախակրթ... րան (1929 — 1930 ուսումն. տարե... ջանին՝ 790) եւ 2754 լեհեւուկրայն... կան նախակրթարան (1929—1930 ուսումն. տարեշրջանին՝ 2,366):

Կարպաթեան Ռուսիա, որ կը բ... վանդակէ ուկրայնական լեռնաշխա... հը եւ մաս կը կազմէ արդի Չեխոսլ... վաքիոյ, ունի 500,000 ռութէն բնա... կիչ: Մաս մը Ռութէններ ալ կը բն... կին Հունգարիոյ մէջ: Վերջապէս Ռ... րայնա թեւ կ'երկարէ մինչեւ Ռում... նիա, ուր կը բնակին աւստրիակ... Պուքովինայի եւ ռուսական Պեսար... բիոյ Ուկրայնացիները: Եւ ... 456,842 Ուկրայնացիներ կ'ապրին... բաժարութ մէջ, ըստ ռումանակ... վիճակագրութեանց:

Եզրակացնելով, ուկրայնացի ժողովուրդը մօտ 39 կամ 40 միլիոն հասնի երկրի մը մէջ, որ թէեւ բ... նուած է հինգ պետութեանց մի... բայց կը համարուի ամբողջակ... Այդ է բուն Ուկրայնան, որու «գ... ղութները» կ'երկարին մինչեւ Կո... կաս եւ Ասիա: Եւ դեռ հարիւր հա... բաւոր Ուկրայնացիներ կան Միացե... Նահանգներուն մէջ,— առանք քաղ... քական մեծ դեր կը կատարեն ազգ... յին դատի տեսակէտով:

Նուազ դեր չեն խաղար Ուկրայնա... բնական հարստութիւնները, որո... աղդեցութիւնը տեղի չունենար, ... շուշ, ի նպաստ գիւղացի այս ժո... վուրդին ազատութեան:

«Սեւ» Ուկրայնայի հարստութի... է հողագործութիւնը,— այս «սեւ... գերը» մեծ մասամբ կ'իյնան Խորհ... Միութեան մէջ: Երբեմնի անմ... դաշտերը այսօր դարձած են ցոռե... րան ցորենի, վարսակի, գարիի, ... խոտի, եգիպտացորենի, հաճա... մօտ երեսուն միլիոն հեկտար տար... ծութեան վրայ: Եւ դեռ մէկ մի... հեկտար տարածութեան վրայ կը ... շակուի ճակնդեղ, շաքարի արդիւ... բերութեան համար (80 առ հարի... շաքար կուտայ ուկրայնական ճակ... դեղը): Բազմաթիւ ջաղացքներու ... քին հիմնուած են նաեւ ծանր արդ... նաբերութեան կայաններ: Դոնէցի ... ծուխը կ'արտադրէ ելեկտրական ... (ռուսական ածուխին 90 առ հարի... ուկրայնական է): Դնիէպրոստրո... հիմնուած է ջրաելեկտրակայան... 800,000 ձիու ուժով,— ժամանակ... այստեղ էր որ Ուկրայնացին... թումբ կը կանգնէին Դնիէպրի վր... օգտագործելու համար գետին ջու... Կրիվոյ - Ռոկի հանքերէն Խորհ. Մ... ութիւնը կը ստանայ իր երկաթը... մանկանէզը (ուկրայնական այդ հա... քերը 60 առ հարիւր երկաթ եւ 95 ... հարիւր մանկանէզ կը պարունակեն... Վերջապէս Ուկրայնան է որ պողպ... կուտայ Խորհ. Միութեան, երկր... գործական գործիքներու շինութ... համար (ռուսական երկրագործակ... գործիքներու 70 առ հարիւրը կը ... ուի ուկրայնական պողպատով): Վերջապէս Օտեսան իր նաւահանգ...

ՏԱՏԵԱՆ ԱՐԹԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ԴԻՒԱՆԷՆ

Տատեան Արթին փաշան, «հին օրերու»հայ քրիստոնեան մեծագոյն դէմքերէն մին եղած է 19րդ դարուն: Իբր Թուրք պետական բարձրաստիճան պաշտօնատար, միակն է եղած, որ՝ իբրեւ վերջին շառաւիղը դարաւոր վերդատանի մը, ապրած է զուտ հայկական աւանդութիւններով, եւ ամէնէն աւելի մտահոգուած՝ իր ազգին ճակատագրովը: Ուրիշներ ալ կային, Եգիպտոս, Լիբանան, եւ այլուր, որոնցմէ ոմանք հռոմէադաւան, որոնք իրենց կապը բնաւ չէին խզած՝ զիրենք ծնող ցեղին հետ, իրենց մինչեւ վերջին շունչը: Ասոնց մէջ, Տատեան ինծի կը թուի մեծագոյնը: Խորհրդածութիւնները վերապահելով ուրիշ առիթի մը, հաճոյք մըն է ինծի համար ի լոյս ընծայել այսօր, իր նօթերը, զորս գրած է, (1856 — 1888): Փոքրածաւալ, ընտիր թուղթի վրայ գրուած, հրաշալի գրչութեամբ ու, իր իսկ ձեռքով նօթագրուած: Ահա՛ ճշգրիտ պատճէնը, շատ մաքուր աշխարհաբարով.—

ՀԱՅԿԱԶՆ ՀԱՊԷՇԵԱՆ

Ակ. (Ատունով)

1856 Մարտ 2, Բ. Դուռը Թահրիրաթը հարիճիյէի երկրորդ վերատեսուչ անուանեցայ Աստուծով:

1857 Մարտ 3, Աստուծոյ տնօրինութեամբը Մոլտօ - Վալաքիա քոմիսէրութեան պաշտօնի կոչուած Սաֆվէթ էֆէնտիին գաղղիերէնի առաջին քարտուղար անուանեցայ:

1858 Յունիս 10, ոստիկանութեան դուռը նոր բացուած Մէճլիսի Թահքիքի անդամ եղայ Աստուծով:

1859 Սեպտեմբեր 21, Քայմէի վերնալուն համար Պոլսոյ վրայ արտաքոյ կարգի հարկ դրուած ըլլալուն, Աստուծով նուաստս հարկապահանջ անուանեցայ:

1860 Մայիս 18, Ամենակալին օրհնեալ կամօքը Ռումէլիի քոմիսէր եղայ ընդ բարձր վերատեսչութեամբ Քըպրըլը Մէհէմմէտ փաշա Եպարքոսի որոյ պաշտօնն էր Եւրոպիոյ Տաճկաստանի վիճակը քննել:

1860 Նոյեմբեր 19, Աստուծով դարձեալ Բ. Դրան Թարգմանութեան սենեակը մտայ:

1861 Օգոստոս 15, Օտէսա խրկուեցայ Աստուծով ձեմել փաշային հետ Վ. Ալէքսանտր կայսեր գալուստը շնորհաւորելու համար ի դիմաց օգոստափառ Սուլթանին մերոյ:

1862 Յունիս 18, Փարիզու Օսմանեան դեսպանատան գաղղիերէնի Ա. քարտուղար անուանեցայ շնորհիւ Ամենաշոր Արարչիս որ պահեաց զիս ի չարեաց:

1866 Սեպտեմբեր 14, Վերադարձ ի Պոլիս եւ օրհնեալ կամօք տեառն երկրորդ անգամ եղայ անդամ Բ. Դրան Թարգմանութեան սենեակին:

1868 Ապրիլ 21, Աստուծով մուավին կոչեցայ Շուրայի Տէօվլէթի:

1868 Յունիս 8, Արարչիս բարձր պաշտպանութեամբը եպարքոս Ալի փաշան, թէեւ կ'ատէր զիս՝ բայց պարտաւորուեցաւ Շուրայի Տէօվլէթի անդամ կոչել:

1872 Փետրուար 2, Աստուծով անդամ անուանեցայ ըսլահաթ քոմիսիոնի ի Բ. Դուռն ընդ նախագահութեամբ եպարքոս Մահմուտ Նէտիմ փաշայի:

1872 Փետրուար 15, եղէ վերատեսուչ նոր էսհամի երկաթուղեաց Ասիոյ մնալով միանգամայն անդամ բարեկարգութեան ժողովոյն: Աստուած իմ բարերար պահեաց զիս ի նախանձու եւ ի զրպարտութեանց: Ապաւինեալ եմ նմա:

1872 Մայիս 6, անուանեցայ անտառաց վերատեսուչ պահելով միանգամայն յիշեալ երկու պաշտօնը, այսինքն անդամութիւն բարեկարգութեան ժողովոյն եւ վերատեսչութեան Թղթադրամոց Ասիոյ երկաթուղիներու: Օրհնեա՛լ է Տէր, օրհնեա՛լ յաւիտեան:

1872 Մայիս 13, շնորհիւ բարերարիս Արարչիս կայսերական գանձուն խորհրդական անուանեցայ առաջին աստիճանին առաջին կարգաւ, պահելով միանգամայն անտառաց Բարձր վերատեսչութիւնը: Մեծ է Տէր, եւ նա է յատուկ պաշտպանն իմ:

1872 Օգոստոս 28, անտառաց վերատեսչութիւնը Շիրվանի Ռիւշտի Մէհմէտ փաշային անցաւ եւ ես մնացի մինակ Միւսթէշար Մալիյէի Աստուծով:

1872 Հոկտեմբեր 17, վերին նախախնամութեան ամենաօրհնեալ կամօքը անտառաց եւ հանքերու ընդհանուր վերատեսուչ կոչեցայ: Աստուծոյ հզօր պաշտպանութեան եմ ապաւինեալ բարեխօսութեամբ Ամենասուրբ կուսին:

1873 Յուլիս 30, Բերայի եւ Ղալաթիոյ քաղաքապետ անուանեցայ վեցերորդ շրջանին նախագահութեամբ: Յուսամ Ամենակարող բարերար Արարչիս բարձրագոյն պաշտպանութեան, ապաւինեալ բարեխօսութեամբ Ամենասրբուհւոյ կուսին:

1873 Յուլիս 30, Բերայի եւ Ղալաթիոյ քաղաքապետ անուանեցայ վեցերորդ շրջանի նախագահութեամբ: Յուսամ Ամենակարող Բարերար Արարչիս Բարձրագոյն պաշտպանութեամբը՝ կատարեալ յաջողութեամբ վարել այս ամենածանր եւ դժուարացեալ պաշտօնը: Տէր է իմ Աստուած եւ ես ոչ երկեայց, զի՞ արասցէ ինձ մարդ: Յոյսս առ Աստուած է: Օրհնեալ է Նա յաւիտեան:

1874 Ապրիլ 6, Յիշեալ Թաղապետութեան պաշտօնէս զրկուեցայ առանց բանաւոր պատճառի եւ առանց ուրիշ պաշտօնի, այլ միայն առ ի նախանձու մարդկան եւ մանաւանդ վասն ատելութեան եւ վրիժու Մեծ Եպարքոս ոխակալ Հիւսէյին Ավնի փաշայի որ նուաստս կողմնակից համարեց Եպարքոս Մահմուտ Նէտիմ փաշայի որոյ ինք անհաշտ թշնամի է: Փա... կուտամ Արարչիս որուն պաշտպան... թիւնը միշտ երախտագիտութեա... վայելած եմ եւ որ արդէն զատելի... խայտառակեց: Եթէ Տէր ի մեր կ... է, ո՞վ իցէ մեզ հակառակ: Որ յու... ի Տէր, նա մի ամաչեսցի յաւիտեա... Օրհնեալ է Աստուած որ զիս չը պ... ձգէ թշուառութեան եւ յուսահատու... թեան մէջ: Փա՛ռք դարձեալ բարեր... րիս:

1878 Փետրուար 23, Մե՛ծ ես ... Տէ՛ր, եւ առնես սքանչելիս եւ ... միայն ես Աստուած: Տեսէք իմ բ... րերար Արարչիս հրաշքն ու ողորմ... թիւնը որ ոչ միայն լիուլի զիս կ... պակրեց եւ յուսահատութեան մէջ ... նաւ չձգեց, այլեւ իմ ոխերիմ թշ... միս մեծ եպարքոս Հիւսէյին Ա... փաշային որուն տեսութեանը երբ... գացած չէի, սիրտը կակղցուց եւ ... օրը յիշեալ Եպարքոսին կողմէն պ... ւաւոր հրամանագիր մ'եկաւ ինձ որ... զիս կանուանէ անդամ յանձնաժող... վոյ Ռումելիի երկաթուղեաց ի պա... տօնատունն հասարակաց շինութեան... Օրհնեա՛լ ես Աստուած իմ:

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

Ա. ՍԱՐՅԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆ

Ա. Սարյանի ստեղծագործական ուղին ընդգրկում է ավելի քան երեսնամյա մի ժամանակաշրջան, որի ընթացքում նա ստեղծել է հարյուրավոր նկարներ, որոնք ներկայացնում են հայ կերպարվեստի զարգացման ամբողջական պատկերը։ Սարյանի արվեստի ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս հետևելու նրա ստեղծագործական ուղու բոլոր փուլերին, նրա ձգտումներին, որոնք միշտ ուղղված են եղել դեպի ազգային ոգու և ազգային կերպարի խորքային արտահայտումը։

Սարյանի ստեղծագործական ուղին սկսվում է 1903 թվականից, երբ նա ընդունվում է Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության դպրոցը։ Այդ տարիներին նրա վրա մեծ ազդեցություն են թողնում ռուս ռեալիստական դպրոցի ներկայացուցիչները՝ Սերովը, Կորովինը, Լևիտանը։ Սակայն Սարյանը շուտով գտնում է իր սեփական ճանապարհը։ Նրա նկարներում ռեալիստական ձևերը համակցվում են ռոմանտիկական տրամադրությունների հետ։ Նա ձգտում է ոչ միայն պատկերել իրականությունը, այլև փոխանցել նրա մեջ թաքնված գեղեցկությունը, ներդաշնակությունը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում գույնի խնդիրը։ Նա հանդես է գալիս որպես գունային հարուստ երանգների վարպետ։ Նրա նկարներում գույնը դառնում է ոչ միայն ձևի արտահայտման միջոց, այլև ինքնուրույն արտահայտչական միջոց։ Գույների համադրությունների միջոցով նկարիչը ստեղծում է հուզական մթնոլորտ, որը հաճախ որոշիչ դեր է խաղում նկարի ընդհանուր տպավորության մեջ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև լանդշաֆտը։ Նա նկարել է Հայաստանի տարբեր շրջանների բնությունը՝ Արարատյան դաշտը, Սևանա լիճը, Կոտայքի լեռները, Գեղարդի վանքը, Երևանի հին թաղամասերը։ Նրա լանդշաֆտներում բնությունը միշտ կենդանի է, շարժուն, լի կյանքով։ Նկարիչը հաճախ օգտագործում է ուղղահայաց կամ հորիզոնական գծերի ռիթմը՝ ստեղծելով ներդաշնակ կոմպոզիցիաներ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ մեծ տեղ է գրավում նաև դիմանկարը։ Նա նկարել է իր ժամանակակիցներին՝ գրողներին, արվեստագետներին, հասարակական գործիչներին։ Նրա դիմանկարներում կերպարի հոգեբանական խորությունը միահյուսվում է արտաքին նմանության հետ։ Նկարիչը ձգտում է ոչ միայն փոխանցել մարդու արտաքին տեսքը, այլև նրա ներաշխարհը, մտքերը, զգացմունքները։

Սարյանի արվեստի կարևոր հատկանիշներից է նաև նրա ձգտումը դեպի մոնումենտալ ոճ։ Նա ստեղծել է մեծ չափերի կտավներ, որոնք նախատեսված են եղել հասարակական շենքերի համար։ Այդ նկարներում նկարիչը լուծում է ավելի ընդհանրական խնդիրներ, ներկայացնում է ոչ միայն առանձին մարդկանց, այլև ամբողջ ժողովուրդների կյանքը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև թատերական նկարչությունը։ Նա նկարել է բազմաթիվ թատերական բեմադրությունների համար, ստեղծել է հագուստների էսքիզներ, որոնք աչքի են ընկնում գունային հարստությամբ և ոճական ամբողջականությամբ։

Սարյանի ստեղծագործական ուղին ընդգրկում է ավելի քան երեսնամյա մի ժամանակաշրջան, որի ընթացքում նա ստեղծել է հարյուրավոր նկարներ, որոնք ներկայացնում են հայ կերպարվեստի զարգացման ամբողջական պատկերը։ Սարյանի արվեստի ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս հետևելու նրա ստեղծագործական ուղու բոլոր փուլերին, նրա ձգտումներին, որոնք միշտ ուղղված են եղել դեպի ազգային ոգու և ազգային կերպարի խորքային արտահայտումը։

Սարյանի ստեղծագործական ուղին սկսվում է 1903 թվականից, երբ նա ընդունվում է Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության դպրոցը։ Այդ տարիներին նրա վրա մեծ ազդեցություն են թողնում ռուս ռեալիստական դպրոցի ներկայացուցիչները՝ Սերովը, Կորովինը, Լևիտանը։ Սակայն Սարյանը շուտով գտնում է իր սեփական ճանապարհը։ Նրա նկարներում ռեալիստական ձևերը համակցվում են ռոմանտիկական տրամադրությունների հետ։ Նա ձգտում է ոչ միայն պատկերել իրականությունը, այլև փոխանցել նրա մեջ թաքնված գեղեցկությունը, ներդաշնակությունը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում գույնի խնդիրը։ Նա հանդես է գալիս որպես գունային հարուստ երանգների վարպետ։ Նրա նկարներում գույնը դառնում է ոչ միայն ձևի արտահայտման միջոց, այլև ինքնուրույն արտահայտչական միջոց։ Գույների համադրությունների միջոցով նկարիչը ստեղծում է հուզական մթնոլորտ, որը հաճախ որոշիչ դեր է խաղում նկարի ընդհանուր տպավորության մեջ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև լանդշաֆտը։ Նա նկարել է Հայաստանի տարբեր շրջանների բնությունը՝ Արարատյան դաշտը, Սևանա լիճը, Կոտայքի լեռները, Գեղարդի վանքը, Երևանի հին թաղամասերը։ Նրա լանդշաֆտներում բնությունը միշտ կենդանի է, շարժուն, լի կյանքով։ Նկարիչը հաճախ օգտագործում է ուղղահայաց կամ հորիզոնական գծերի ռիթմը՝ ստեղծելով ներդաշնակ կոմպոզիցիաներ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև դիմանկարը։ Նա նկարել է իր ժամանակակիցներին՝ գրողներին, արվեստագետներին, հասարակական գործիչներին։ Նրա դիմանկարներում կերպարի հոգեբանական խորությունը միահյուսվում է արտաքին նմանության հետ։ Նկարիչը ձգտում է ոչ միայն փոխանցել մարդու արտաքին տեսքը, այլև նրա ներաշխարհը, մտքերը, զգացմունքները։

Սարյանի արվեստի կարևոր հատկանիշներից է նաև նրա ձգտումը դեպի մոնումենտալ ոճ։ Նա ստեղծել է մեծ չափերի կտավներ, որոնք նախատեսված են եղել հասարակական շենքերի համար։ Այդ նկարներում նկարիչը լուծում է ավելի ընդհանրական խնդիրներ, ներկայացնում է ոչ միայն առանձին մարդկանց, այլև ամբողջ ժողովուրդների կյանքը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև թատերական նկարչությունը։ Նա նկարել է բազմաթիվ թատերական բեմադրությունների համար, ստեղծել է հագուստների էսքիզներ, որոնք աչքի են ընկնում գունային հարստությամբ և ոճական ամբողջականությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

Ա. ՍԱՐՅԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆ

Ա. Սարյանի ստեղծագործական ուղին ընդգրկում է ավելի քան երեսնամյա մի ժամանակաշրջան, որի ընթացքում նա ստեղծել է հարյուրավոր նկարներ, որոնք ներկայացնում են հայ կերպարվեստի զարգացման ամբողջական պատկերը։ Սարյանի արվեստի ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս հետևելու նրա ստեղծագործական ուղու բոլոր փուլերին, նրա ձգտումներին, որոնք միշտ ուղղված են եղել դեպի ազգային ոգու և ազգային կերպարի խորքային արտահայտումը։

Սարյանի ստեղծագործական ուղին սկսվում է 1903 թվականից, երբ նա ընդունվում է Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության դպրոցը։ Այդ տարիներին նրա վրա մեծ ազդեցություն են թողնում ռուս ռեալիստական դպրոցի ներկայացուցիչները՝ Սերովը, Կորովինը, Լևիտանը։ Սակայն Սարյանը շուտով գտնում է իր սեփական ճանապարհը։ Նրա նկարներում ռեալիստական ձևերը համակցվում են ռոմանտիկական տրամադրությունների հետ։ Նա ձգտում է ոչ միայն պատկերել իրականությունը, այլև փոխանցել նրա մեջ թաքնված գեղեցկությունը, ներդաշնակությունը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում գույնի խնդիրը։ Նա հանդես է գալիս որպես գունային հարուստ երանգների վարպետ։ Նրա նկարներում գույնը դառնում է ոչ միայն ձևի արտահայտման միջոց, այլև ինքնուրույն արտահայտչական միջոց։ Գույների համադրությունների միջոցով նկարիչը ստեղծում է հուզական մթնոլորտ, որը հաճախ որոշիչ դեր է խաղում նկարի ընդհանուր տպավորության մեջ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև լանդշաֆտը։ Նա նկարել է Հայաստանի տարբեր շրջանների բնությունը՝ Արարատյան դաշտը, Սևանա լիճը, Կոտայքի լեռները, Գեղարդի վանքը, Երևանի հին թաղամասերը։ Նրա լանդշաֆտներում բնությունը միշտ կենդանի է, շարժուն, լի կյանքով։ Նկարիչը հաճախ օգտագործում է ուղղահայաց կամ հորիզոնական գծերի ռիթմը՝ ստեղծելով ներդաշնակ կոմպոզիցիաներ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև դիմանկարը։ Նա նկարել է իր ժամանակակիցներին՝ գրողներին, արվեստագետներին, հասարակական գործիչներին։ Նրա դիմանկարներում կերպարի հոգեբանական խորությունը միահյուսվում է արտաքին նմանության հետ։ Նկարիչը ձգտում է ոչ միայն փոխանցել մարդու արտաքին տեսքը, այլև նրա ներաշխարհը, մտքերը, զգացմունքները։

Սարյանի արվեստի կարևոր հատկանիշներից է նաև նրա ձգտումը դեպի մոնումենտալ ոճ։ Նա ստեղծել է մեծ չափերի կտավներ, որոնք նախատեսված են եղել հասարակական շենքերի համար։ Այդ նկարներում նկարիչը լուծում է ավելի ընդհանրական խնդիրներ, ներկայացնում է ոչ միայն առանձին մարդկանց, այլև ամբողջ ժողովուրդների կյանքը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև թատերական նկարչությունը։ Նա նկարել է բազմաթիվ թատերական բեմադրությունների համար, ստեղծել է հագուստների էսքիզներ, որոնք աչքի են ընկնում գունային հարստությամբ և ոճական ամբողջականությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

Ա. ՍԱՐՅԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆ

Ա. Սարյանի ստեղծագործական ուղին ընդգրկում է ավելի քան երեսնամյա մի ժամանակաշրջան, որի ընթացքում նա ստեղծել է հարյուրավոր նկարներ, որոնք ներկայացնում են հայ կերպարվեստի զարգացման ամբողջական պատկերը։ Սարյանի արվեստի ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս հետևելու նրա ստեղծագործական ուղու բոլոր փուլերին, նրա ձգտումներին, որոնք միշտ ուղղված են եղել դեպի ազգային ոգու և ազգային կերպարի խորքային արտահայտումը։

Սարյանի ստեղծագործական ուղին սկսվում է 1903 թվականից, երբ նա ընդունվում է Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության դպրոցը։ Այդ տարիներին նրա վրա մեծ ազդեցություն են թողնում ռուս ռեալիստական դպրոցի ներկայացուցիչները՝ Սերովը, Կորովինը, Լևիտանը։ Սակայն Սարյանը շուտով գտնում է իր սեփական ճանապարհը։ Նրա նկարներում ռեալիստական ձևերը համակցվում են ռոմանտիկական տրամադրությունների հետ։ Նա ձգտում է ոչ միայն պատկերել իրականությունը, այլև փոխանցել նրա մեջ թաքնված գեղեցկությունը, ներդաշնակությունը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում գույնի խնդիրը։ Նա հանդես է գալիս որպես գունային հարուստ երանգների վարպետ։ Նրա նկարներում գույնը դառնում է ոչ միայն ձևի արտահայտման միջոց, այլև ինքնուրույն արտահայտչական միջոց։ Գույների համադրությունների միջոցով նկարիչը ստեղծում է հուզական մթնոլորտ, որը հաճախ որոշիչ դեր է խաղում նկարի ընդհանուր տպավորության մեջ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև լանդշաֆտը։ Նա նկարել է Հայաստանի տարբեր շրջանների բնությունը՝ Արարատյան դաշտը, Սևանա լիճը, Կոտայքի լեռները, Գեղարդի վանքը, Երևանի հին թաղամասերը։ Նրա լանդշաֆտներում բնությունը միշտ կենդանի է, շարժուն, լի կյանքով։ Նկարիչը հաճախ օգտագործում է ուղղահայաց կամ հորիզոնական գծերի ռիթմը՝ ստեղծելով ներդաշնակ կոմպոզիցիաներ։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև դիմանկարը։ Նա նկարել է իր ժամանակակիցներին՝ գրողներին, արվեստագետներին, հասարակական գործիչներին։ Նրա դիմանկարներում կերպարի հոգեբանական խորությունը միահյուսվում է արտաքին նմանության հետ։ Նկարիչը ձգտում է ոչ միայն փոխանցել մարդու արտաքին տեսքը, այլև նրա ներաշխարհը, մտքերը, զգացմունքները։

Սարյանի արվեստի կարևոր հատկանիշներից է նաև նրա ձգտումը դեպի մոնումենտալ ոճ։ Նա ստեղծել է մեծ չափերի կտավներ, որոնք նախատեսված են եղել հասարակական շենքերի համար։ Այդ նկարներում նկարիչը լուծում է ավելի ընդհանրական խնդիրներ, ներկայացնում է ոչ միայն առանձին մարդկանց, այլև ամբողջ ժողովուրդների կյանքը։

Սարյանի ստեղծագործության մեջ կարևոր տեղ է գրավում նաև թատերական նկարչությունը։ Նա նկարել է բազմաթիվ թատերական բեմադրությունների համար, ստեղծել է հագուստների էսքիզներ, որոնք աչքի են ընկնում գունային հարստությամբ և ոճական ամբողջականությամբ։

նութիւն մը կատարելու համար, Ֆրանսա պատրաստ է օգնութեան հասնելու ծերերուն, մանուկներուն եւ կիներուն: Կառավարութիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք առած է սահմանագլուխին վրայ, որպէսզի խուժում չպատահի: Ներքին նախարարութիւնը շարունակ յարաբերութեան մէջ է սահմանամերձ իշխանութեանց հետ: Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ուզէ միջազգային գետնի վրայ դնել փախստականներու խնդիրը, որպէսզի միայն Ֆրանսա չկրէ հետեւանքները: Այս մտահոգութեամբ, կը խորհուի առաջարկել Զօր. Ֆրանքոյի որ չէզոք շրջան հռչակէ Սպանիոյ մէկ մասը, հոն համախմբելու համար փախստականները, ցնոր տնօրինութիւն: Այդ միջոցին, փախստականները պիտի պարենաւորուին բոլոր ազգերու կողմէ եւ Ֆրանսան ալ պիտի ստանձնէ իր բաժինը :

Սահմանագլուխին վրայ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն բազմաթիւ զինուորներ եւ կառախումբեր, ի նախատեսութիւն փախստականներու խուժումին: Ծրագրի մը համաձայն, շրջուն պահակներու «ընդունելութեան կոմիտէ»ները փոխանակ չոգենաւ առաջնորդելու եւ Սպանիա վերադարձնելու փախստականները, զանոնք պիտի յանձնեն հետեւակազօրքին, որպէսզի կեդրոնացման կայանները փոխադրեն: Պ. Տիքովսքի, արեւելեան Պիրէնեաններու նահանգապետը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս մասին.

— « Թոյլ պիտի չտամ որ փախստականները խուժեն իմ նահանգս: Ֆրանսա միտքէն չանցըներ ուրանալ իր մարդասիրութեան եւ ասպնջականութեան աւանդութիւնները: Սպանիոյ հանրապետականները եւ պիտի չմղուին, այլ պիտի ընդունուին եւ բաժնուին համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը զոր ինծի յանձնած է ներքին նախարարը: Փախստականները պիտի ընդունուին սահմանամերձ պահականոցներուն կողմէ, ի հարկին զինաթափ ըլլալով, պիտի պարենաւորուին, յետոյ կարգով պիտի առաջնորդուին մասնաւոր կառախումբեր, նշանակուած նահանգները փոխադրուելու համար :

Գաղթը սկսած է արդէն: Նահանգապետը 100,000էն մինչեւ 500,000 կը հաշուէ գալիք փախստականներուն թիւը: Հանրապետական իշխանութիւնը սահմանագլուխ փոխադրած է բազմաթիւ գեղարուեստական գանձեր :

Պահեստիներու զօրաշարժ Իտալիոյ մէջ

Իտալիոյ կիսապաշտօնական շրջանակները կը ծանուցանեն թէ «հին պահեստիներու կարգ մը դասեր» զէնքի տակ առնուած են, «սովորական մարզանքի համար»: Մանրամասնութիւններ կը պակսին. այնպէս որ յայտնի չէ թէ քանի դասեր կանչուած են եւ կամ ամբողջ դասեր կանչուա՞ծ են թէ ոչ: Լրիւ դաս մը 200,000 զինուորէ կը բաղկանայ: Զինուորական մասնագէտներ կ'ըսեն թէ սովորութիւն է զանազան դասերէ 10,000 հոգինոց հատուածներ հրաւիրել ամէն տարի, նորէն մարզանքները կատարելու համար. բայց, իբրեւ կանոն այս գործողութիւնը տեղի կ'ունենայ տարուան վերջերը, տեւելով երեք ամիս: Հետեւաբար, քիչ մը անսովոր կը համարուի անորոշ թիւով պահեստիներ դրօշի տակ առնել տարուան այս եղանակին: Այնպէս որ, իտալական ձեռնարկը տեղի կուտայ զանազան ենթադրութեանց: Մանաւանդ որ, միեւնոյն ատեն ծանուցուեցաւ թէ Գերմանիան ալ մարզանքի հրաւիրած է «մինչեւ հիմա չմարզուած տղամարդիկը»: Միւս կողմէ յայտնի չէ թէ ո՞ւր կը համախմբուին դրօշի տակ առնուած պահեստիները: Այս վերջինները իրենք ալ չեն գիտեր, միայն հրահանգ ստացած են երկաթուղիներու կայարանները երթալ քաղաքային հագուստով, առանց ուշադրութիւն հրաւիրելու:

*** Գերմանական բանակին հրամանատարութիւնը հերքեց զօրաշարժի մասին շրջած լուրերը, իսկ իտալական կառավարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ.— « Եթէ երբեք պահեստիներ դրօշի տակ առնուած են, այդ ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ եթէ ոչ սովորական զօրակոչ՝ մարզանքի համար»:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրքիոյ վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ Հալքի խմբակցութեան առջեւ, օդանաւային մաքսանենգութեան մասին, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած ենք ժամանակին.

— « Նախորդ նիստին, երբ Սպանիոյ պատերազմիկներուն օդանաւ ծախելու նպատակով յանուն Թուրքիոյ կառավարութեան ձեռնարկուած խարդախ ապսպրանքին փուլերուն մասին բացատրութիւն կը տրուէր, ճառախօս մը ազգ. պաշտպանութեան գործավարին հրաժարումը անհրաժեշտ ցոյց տուած էր, որպէսզի դատական քննութիւնը ազատօրէն յառաջանար այս գործին մէջ, որ կատարուած է ազգ. պաշտպանութեան գործավարութեան փաստաթուղթերուն եւ կնիքներուն կեղծումով: Մեր ընկերը, ազգ. պաշտպանութեան գործավար զօր. Քեազըմ Օզալփ հրաժարեցաւ, պարզապէս դատական քննութիւններուն կատարեալ ազատութիւն տալու համար»: Պարտաւոր եմ սա ալ աւելցնել որ եթէ ներկաներէն մէկը կը փափաքի այս մասին բացատրութիւններ ստանալ եւ կամ հարցումներ ուղղել, պատրաստ ենք ես կամ նոր ազգ. պաշտպանութեան գործավարը պէտք եղած պատասխանը տալու »:

Վարչապետին յայտարարութիւններէն վերջ նախագահին հրաւէրին վրայ ոչ ոք խօսք առնել ուզելով, ժողովը օրակարգին քննութեան անցաւ :

— •• —

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ դամբարանի վայրին մասին եղած զանազան առաջարկներուն քուէարկութեան մերժումէն վերջ, ընդունուեցաւ կուսակցական քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ դամբարանին շինութեան իբր վայր ցոյց կուտայ Էնկիւրիի Ռասատ Թէփէն (դիտարանի բլուրը):

ԽԱՐԲԵՐԴՑԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑ ՄԸ, Սարգիս Արգումանեան, 33 տարեկան, հայր չորս զաւակներու, երեքշաբթի օր Իսի լէ Մուլինոյի մէջ պարտէզը կեցած բանուորները կը դիտէր, երբ յանկարծ հողի պատը փլաւ եւ ինք ալ քարերուն տակ մնաց: Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, բայց արդէն մեռած էր:

ԶՕՐ. ԻՍՄԷԹ Թուրքիոյ լեզուական եւ պատմական միութիւններն ալ իր հովանաւորութեան տակ առաւ, հետեւողութեամբ Աթաթիւրքի :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ վերջնապէս արտաքսուեցաւ հիւսիսային նաւատորմին նախորդ հրամանատարը, Տուշէնքով :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՔՈԼՈՆԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը 27 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ծանօթ հասցէին: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ԵԱՎԻԼԻ «Արղութեան» խումբի ժողովը 29 Յունուար, կիրակի ժամը 3ին ընկ. գետեանի բնակարանը:

ՊԱՆԵՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «կորիւն» ակումբին մէջ:

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ» խումբի բոլոր ընկերները 27 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ԼԻՈՆի «Աւիւծ Գեւօ» խումբի ժողովը՝ 29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը:

Հրապարակային բանախօսութիւն Պէլվիլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէլվիլ, 120 Մեթրօ Պէլվիլ

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան :

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 26 Յունուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 5 Ռիւ տը լ'Էգլիզ, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ԼԵՒՈՆ ՄԵԼԻՏՈՍԵԱՆ Ռուբէն Զարդարեանի մասին:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻԿ Ա ՂՈ ԹԵԱՆԻ

5 Փետրուար, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

Salle du Conservatoire Russe, 26 Ave. de Tokio, Paris

Երգեր՝ Կլուքէ, Հէնտէլէ, Սէն Լոֆէրվէ, Ֆօրէ, Կոմիտասէ, Տուրգոմիլսկիէ, Չայկովսկիէ Մուսորսկիէ, Չերպնինէ, Ռախմանինովէ:

Մուտք՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Շավիլի մատուռ - սանկապարտէզի բարեզարդութեան

Սիրայօժար մասնակցութեամբ Սոնուվիլ - լէ - Կոնէսի Հայ Երիտ. Երկսեռ Միութեան:

Տեղի կ'ունենայ 29 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին, Salle Pétinի սրահը, 114 Grand'rue, Chaville

Կը ներկայացուի «ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ», (տրամ 5 արար), սրինգի եւ ջութակի ընկերակցութեամբ: Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ 8.45ին:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել օթօպիւս թիւ 1 եւ իջնել Chaville, ancienne Mairie :

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղը

Տեղի պիտի ունենայ պարանցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 բիւ Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ Կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆԻ: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

Թատերական վերջին ներկայացումներ

Լիոնի մէջ.— 23 Յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին
Գ. թաղապետարանի սրահին մէջ
Ղեկավարութեամբ դերասան Յ. Ղազարեանի
եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու
Կը ներկայացուի երկու զաւեշտներ
« ՆԱԽ ՄԵՌԱՆ, ՅԵՏՈՅ ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ »
եւ « ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԽՕՍԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿԸ »
խաղամիջոցներուն արեւելեան նուագ Գիները ժողովրդական
Վիէնի մէջ.— 29 Յունուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին
Ռ. Ա. կուսակցութեան սրահին մէջ:
Սէն Շամոնի մէջ.— 12 Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին
Մալաթ. Կրթ. Միութեան սրահին մէջ
ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ (4 արար 3 պատկեր)
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Իր օգնականը անձնասպան եղաւ, երբ պիտի ձերբակալուէր: Տասը տարի աքսորի դատապարտուեցաւ երկաթուղային կազմակերպութեանց ընդհ. քարտուղարը, Կոսարով, իսկ ընկերներն ալ 5–10 տարուան :

ՓՈԹՈՐԻԿԸ եւ ողողումները կը շարունակեն աւերներ գործել ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Բազմաթիւ գետեր յորդած են, իսկ նաւային երթեւեկները խանգարուած: Մարդկային զոհեր ալ կան: Սէնը կը շարունակէ բարձրանալ :

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ մը կնքուեցաւ Գերմանիոյ եւ ազգայնական Սպանիոյ միջեւ: Գերմանական դպրոցները պիտի կրնան իրենց ուզած կրթութիւնը տալ աշակերտներուն, պիտի արգիլուին աքսորական գրագէտներու գործերը եւն. :

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ շէնքերու նորոգութիւնը եւ շինութիւնը :
ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :
Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուառ Մոնթօլոնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՄԱՅՐԵ՛Ր
փրկեցէ՛ք ձեր տղոց ակռաներու փտութենէ
Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sոքթ. Արամ Ճինեեան formuleին վրայ):
Doline Alcalineի
կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլէ ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ :
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
Դեղարաններէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բոյրը ...
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ
Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
Արտաւազդ Հանըմեան
122 Boulevard Murat (Paris 16e)
Մէթրօ Փօրթ տը Սէն Քլու, Եւքը, Ավընիւ տը Վէրսայլի կողմէն: Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դատի, առնելիքի եւ գործի համար:
10 - 12, 6·30–8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն: Թէլէֆոն, Ժասմէն 52–69:

“ՇԻՐԱԿ”
Արեւելքի միակ իսկական օղին է
Անզուգական, անմրցելի, անխարդախ
Առողջական զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած ... չամիչէ
Յով: Հայ առանդական սեղանին զարդ

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ձմեռնային նուագի շրջանը
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:
ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան շաշլիկով :
Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ
8 Rue de Maubeuge, Paris (9e), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette.

ՆՈՒԷՐԱՏՈՒՔ

Յունուար 9 — 15

ՎԻԹՐԻ, Ա. Մ — 75
ԼԷ ՄԷ, Խաչ — 140
ՍԻՒԻԷԼ, Տիկին Պ — 40
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Կ. Ք — 75
ԷՓԻՆԷՅ, Ա. Տ. Յ — 110
ՓԱՐԻԶ (9), Լ. Հ — 16.50
ՍԱԼՈՆ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍ, Ս. Ա. — 155
ՓԱՐԻԶ (14), Թ. Ա. — 75
ԼԸ ՄԱՆ, Թ. Զ — 75
ԼԸ ՔՐԷՕԶԷ, Ա. — 75
ՓԱՐԻԶ (7), Ֆէն — 40
ԹՈՒԼՈՆ, Հ. Ս — 100
ՊԷՌ Տ'ԷԹԱՆ, Գ. Վ — 75
ՄԷՕՏՈՆ, Ռէյ — 75
ՇԱՍ, Պ. Ա — 25
ԼԱ ՌՈՇԷԼ, Ա. Ս — 75
ԼԷ ՄԷ, Յ. Խ — 10
ՊՈՒՍ ՔՈԼՈՆՊ, Վ. Ե — 100
ՓԱՐԻԶ (9), Կ. Մ — 40
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Եր — 110
ՄԱՐՍԷՅԼ, Պ. Յ — 75
ԹՈՒԼՈՆ, Լ. Կ — 150
ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿ, Ճեպ — 40
ԼԱ ՍԻՈԹԱ, Գործ — 370
ՎԻԷՆ, Կ. Ս — 75
ՓԱՐԻԶ, Մ. Պ — 150
ՓԱՐԻԶ (13), Մ. Կ — 75
ՍԱԼՈՆ, Դ. Մ — 75

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Այրի Տիկին Ծաղիկ Մատոյեան զաւակները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Անիէռի Հ. Յ. Դ. Արամ ենթակոմիտէին, ազգականներու, հայրենակիցներու ամէն անոնց որոնք անձամբ, գիր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ամուսին եւ հօր՝

ՄԻՆԱՍ ՏԱՅԻ ՄԱՏՈՅԵԱՆԻ

զառնալէտ մահուան առթիւ:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
27 Janvier
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3949

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԱՒԱԽ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԶԱՐԱՇՈՒՔ ՀԱՅՏԱՐԱՐԸՆԴ

— oo —

Փոթէնք ուրիշ տեսակէտէ մը քննել էջմիածնի 1938 Նոյեմբեր 15 թուակիր հարցարանը, որուն խորհրդաւորութիւնը եւ մանաւանդ այլանդակութիւնը պարզեր էինք երկու օր առաջ:

Արդարեւ, առ նուազն տխուր հեգնութիւն մը կը կազմէ այդ «հարցացուցակ»ը, ճիշդ այն պահուն երբ երեւանը ամէն կապ խզած՝ Հայկական Արտասահմանի հետ, ոչ իսկ բարեզործականի նամակներուն կը պատասխանէ: Այն աստիճան որ, բարեգործական կեդր. վարչութիւնը հարկադրուեցաւ պայմանաժամ սահմանել, 1938 Նոյեմբեր 24ի նիստին մէջ:

Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը «ցաւ ի սիրտ» կը հաստատէ թէ « Հայաստանի հետ կարելի չէ եղած վերահաստատել Հ. Բ. Ը. Միութեան յարաբերութիւնները, որ ընդհատուած են դրեթէ երկու տարիէ ի վեր, եւ թէ իր կողմէ կատարուած բազմաթիւ դիմումները ապարդիւն մնացած եւ իր բոլոր նամակները անխիղճ անպատասխանի թողուած են ցարդ»: Եւ կ'եզրակացնէ .

-- « Կեդր. վարչ. ժողովը, մտահոգուած ներկայ անբաղձալի կացութենէն եւ ճարահատ անմիջական բարւոք լուծումի մը մասին, իր ամենալուրջ խորհրդակցութեանց առարկայ ըրաւ հարցը, եւ, լսելէ վերջ Իրաւագիտական եւ Օգնութեան Յանձնաժողովներուն եզրակացութիւնները, իւրացուց ատոնց եւ որոշեց ցնոր տնօրինութիւն,-- այսինքն մինչեւ որ Երեւանի կառավարութիւնը յարմար տեսնէ բարեփոխել իր վերաբերմունքը եւ վերահաստատել իր յարաբերութիւնը Միութեանս հետ, որուն անտարակոյս մեծագոյն բաղձանքն է վերսկսիլ իր հայրենասիրական գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ,-- առժամապէս գաղութահայ համայնքներու յատկացնել իր ձեռքին տակ գտնուած զանազան գումարները, ինչպէս նաեւ այն ամէն վարկերը որ կտակային տրամադրութեանց կամ յատուկ պայմանագրութեանց համաձայն սահմանուած են Միութեանս Հայաստանի հիմնարկութիւններուն եւ ձեռնարկներուն (Նուպարաշէն, Նոր Եդդկիա, Դարուհի Յակոբեան Մայրանոց, Մարի Նուպար Ակնաբուժարան, եւն.):

Այդ պատճառաբանեալ որոշմնագիրը պիտի գործադրուի, երեւանի ժողկոմխորհին եւ Փարիզի խորհրդ. Դեսպանատան հաղորդուելու թուականէն (1 Դեկտեմբեր) վաթսուն օր վերջ»:

Տակաւին կրնայինք յիշել ուրիշ պարագաները, պարզելու համար յարաբերութեանց խզման ամբողջ ողբերգութիւնը, որ կը հասնի մինչեւ թերթերու փոխանակութեանց զադարումը :

Բայց կը բաւէ այսքանը, իբրեւ պերճախօս իրողութիւն:

Արդ, երբ Հայաստանի «հաւատարմագոր» սեպուած կառավարութիւնը ինք չի համարձակիր ոչ նամակի եւ հեռագրի պատասխանել, ոչ սահմանուած վարկերը դանձել, ոչ ալ որ եւ է տեղեկութիւն հաղորդել իր դիտաւորութեանց մասին, խեղճուկրակ էջմիածինի՞ն մնացեր էհարցումներ ուղղել Արտասահմանի թեմերուն:

Եւ ի՞նչ հարցումներ,-- կրօնականէն մինչեւ բանաւորականն ու առեւտրականը, բարեգործական - մարդասիրականէն մինչեւ « գեղասիրականը» (գեղարուեստական): Առաջնորդներու, քահանաներու, ուսուցչական խումբերու, հոգաբարձութեանց անդամներու, թերթերու թիւէն եւ ընկերային հանգամանքէն մինչեւ «ուղղութիւնը»...

Թոյլ տուէք ըսելու թէ թանձր գաղտնիք մը ծածկուած է այս հարցարանին տակ: Եթէ ոչ դաւ մը, առ նուազն խաղ մը, որ մեզ կը մղէ դառն խորհրդածութեանց :

Մենք պիտի չփորձենք պրպտել գաղտնիքին ծալքերը: Այդ պիտի փորձ մը չաս հեռուները պիտի տանէր մեզ:

Բոլորովին տարբեր պարագայ մըն է որ կը մատուանչէ մեզ, այս հարցարանին առթիւ,-- Երեւանի վերջնական դիրքը՝ Հայկական Արտասահմանի հանդէպ: Մնացեալը հէքեաթ է եւ կրնայ հեռաքրքրել միայն ոտքի վրայ քնացողները:

Ուրեմն, հարցը կը դնենք հրապարակաւ .---

Երեւան այլեւս չուզելով որ եւ է կապ ունենալ Արտասահմանի հետ, որոշած է բանաւոր հօտի մը տե՞ղ դնել զայն, արժանի՝ միայն եւ միայն ծաղրանկար էջմիածնի մը ուշադրութեան:

Եւ կամ, վերագոյն իշխանութիւնը, Մոսկուան ինք ձեռք առած ըլլալով ամէն բան, կ'ուզէ գործի՞ք դարձնել մեզ - երկու վատահամբաւ կղերականներ, չոյելու համար Հայկական Արտասահմանը: Այն հասկացողութեամբ թէ գաղութներու մէջ կան միայն հոգեւոր հովիւներ ու հօտեր, եւ ուրիշ ոչինչ:

Կրնայինք հարցնել, տակաւին, թէ « հարցացուցակ»ը հրէշային ռազմախաղ մը չէ՞, նորէն պատակտելու համար հազիւ հաստատած գաղութները, զանոնք բաժնելով դասակարգերու, վերատուրումներու, հակամարտ բանակներու: Մանաւանդ ճեղքելով ազգ. իշխանութեանց ճակատները, գլխաւորութեամբ զանազան վարդապետներու, եպիսկոպոսներու եւ գպիրներու, ինչպէս յաջողեցաւ ընել, տարիներու ընթացքին:

Այս հարցումներէն ո՛րն ալ ընդունինք իբրեւ հիմնաւոր, եզրակացութիւնը պիտի ըլլայ չափազանց մռայլ եւ չարաշուք :

Ճիշդ ատոր համար ալ, մենք ոչ միայն որ եւ է պատասխանի անարժան կը նկատենք նոյեմբեր 15ի հարցարանը, այլեւ կը կարծենք թէ բացառիկ ժողովներ պէտք է գումարել իւրաքանչիւր թեմի մէջ, որպէսզի ոչ ոք համարձակի ինքնագլուխ քայլեր առնել:

Ըրկուած հարցարանը ոչ միայն կապ ունի գաղութներու արժանապատուութեան, այլեւ տարագիր ժողովուրդի հանդստութեան հետ :

Ժամանակն է ապացուցանելու թէ գաղութները տէրն են իրենց ճակատագրին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

80,000 ՆՈՐ ՋԻՆՈՒՈՐ

— oo —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՋԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐԸ (1918 ՆՈՅ.) ՊԻՏԻ ԿԱՆՉՈՒԻՆ ԱՊՐԻԼԻՆ

— oo —

Վարչապետ Պ. Տալատիէ, որ միեւնոյն ատեն ազգ. պաշտպանութեան նախարարն է, հրամանագիր մը հրատարակեց, զօրացնելու համար բանակը, ի նախատեսութիւն անակնկալներու (Փարիզի զինուորական եւ դիւանագիտական շրջանակները կը վախնան որ միջազգային տագնապ մը ծագի այս գարնան, եթէ Իտալիա պաշտօնապէս մէջտեղ դնէ իր գաղթային պահանջները Ֆրանսայի դէմ, անակնկալութեամբ Գերմանիոյ):

Նոր հրամանագրին չնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ 80,000 զինուոր -- չորս զօրաբաժին-- աւելցնել բանակին վրայ: Այս յաւելումը պիտի կատարուի 1918 նոյեմբերին ծնած երիտասարդները դրօշի տակ առնելով յառաջիկայ ապրիլին, փոխանակ հոկտեմբերի, ինչպէս կ'ըլլար մինչեւ հիմա: Ասկէ զատ, այն երիտասարդները որոնց զինուորութիւնը յետաձգուած է, որպէսզի կարենան շարունակել իրենց բժշկական եւ համալսարանական դասընթացքը, պարտաւոր են զօրանոց մտնել ապրիլին, եթէ 27 տարեկան եղած են: Այս տարիքէն վեր եղած այն զինուորագրուներուն ալ, որոնց մարզանքը յետաձգուած է, հայրենասիրական կոչ մը պիտի ուղղուի, որպէսզի չօգտուին այդ արտօնութենէն, այլ դրօշի տակ մտնեն յառաջիկայ ապրիլին :

Միւս կողմէ, երեսփ. ժողովին զինուորական յանձնախումբը միաձայնութեամբ վաւերացուց օրինագիծ մը, որ կ'երկարացնէ զինուորութեան օրէնքը: Ինչպէս կը յիշուի, 1935 մարտին օրէնք մը քուէարկուեցաւ այս մասին, եւ պայմանաժամը կը լրանար յառաջիկայ հոկտեմբերին: Օրինագծին յառաջարանը հիմնաւորելով երկամեայ զինուորութեան անհրաժեշտութիւնը, կը բացատրէ թէ միջազգային կացութիւնը թոյլ չի տար վերադառնալ միամեայ զինուորութեան, որուն հետեւանքը պիտի ըլլար հարիւր հազար զինուոր պակսեցնել Ֆրանսական բանակէն:

Զինուորական յանձնաժողովը քուէարկեց նաեւ օրինագիծ մը, որ կ'աւելցնէ պահեստի ծառայութեան չրջաններուն թիւը, անփոփոխ պահելով հանդերձ ներկայ տեւողութիւնը: Ցետոյ , պահեստի սպաներուն եւ ենթասպաներուն կը պարտադրէ հետեւիլ կատարելագործման դասընթացքներու :

80_100,000 ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՊԱՇԱՐԵՑԻՆ ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՆ ՈՐՊԷՍԶԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԸԼԼԱՅ

Հարիւր հազարաւոր փախստականներ դէպի Ֆրանսա

— oo —

Սպանիոյ ազգայնական հրամանատարութիւնը վերջին պահուն փոխեց իր յատակագիծը, Պարսելոնայի գրաւման մասին : Փոխանակ ուժգնօրէն գրոհ տալու, նախընտրեց պաշարել քաղաքը, որպէսզի անձնատուր ըլլայ :

Հանրապետական կառավարութիւնը իր կեդրոնը փոխադրեց Պարսելոնայի հիւսիսակողմը, Կերոնա, 40 մղոն հեռու Ֆրանսական սահմանագլուխէն եւ 20 մղոն հեռու՝ Ծովեզերքէն: Մինչեւ վերջին պահուն Պարսելոնա մնաց դեր – զնդապետ Ռոմէրա, Մատրիտի եւ Մալակայի հերոսը, ի հարկին անձնատուր ըլլալու համար 1,500,000 բնակիչներու հետ, որոնց մեծ մասը տուներէն դուրս չեն ելլեր: Իրազեկները կը հաղորդեն թէ իբր 500,000 հոգի հեռացած են, Պարսելոնայէն, երկուշաբթի օրէն ի վեր:

Զօր. Ֆրանքօ պատրաստուած էր Պարսելոնա մտնելու երեք տարբեր ճակատներէ: 80 - 100,000 զինուորներ կազմ եւ պատրաստ կը սպասէին, ներս խուժելու համար: Զօր. Եակի մարզքեան զինուորները ամէնէն առաջ մտան քաղաքին արուարձաններըը, սպասելով գլխաւոր բանակին, սեղմելու համար երկաթեայ օղակը: Հիւսիսէն կը յառաջանար Զօր. Վալինոյի բանակը, իսկ հիւսիսային - արեւմուտքէն՝ Զօր. Սօլչակի բանակը: Միւս կողմէ , այլեւս անխուսափելի համարելով Պարսելոնայի անկումը, Սան Սեպաստիանոյէն 20,000 Քաթալոնիացիներ հրամանի կը սպասէին, հայրենիք վերադառնալու համար:Շատերը ճամբայ ելած են արդէն :

Ազգայնական շրջանակներու մէջ կը կասկածին թէ նահանջող հանրապետականները ականներ դրած են Պարսելոնայի կարեւոր կէտերուն վրայ, ի հարկին պայթեցնելու եւ վառելու համար, ինչպէս ըրին Ռուսերը, 1812ին, Մոսկուայի առջեւ, երբ Նափոլէոն յառաջ կը խաղար :

Միեւնոյն ատեն, խոր մտահոգութիւն կը տիրէ քաղաքին պարենաւորման մասին: Սոսկալի կոչ մը ուղղուեցաւ ամբողջ ազգայնական Սպանիոյ, որպէսզի ուտելիք պատրաստեն Պարսելոնա դրկելու համար:

Ազգայնական օդանաւերը անընդհատ կրակ կը տեղան, կոտրելու համար հանրապետական զօրքին կորովը: Բազմաթիւ օտար

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

— • —

Պատերազմ ծագեցաւ, Միացեալ - Նահանգներու եւ Մեխսիկայի սահմանին վրայ, սեւ ու կարմիր··· մրջիւններու միջեւ, ինչպէս կը գրէ տեղական թերթ մը:

Իսկական բանակներ կազմած են մրջիւնները եւ կը կռուին անխնայ ,— հիւսիսային կարմիր բանակը պարտութեան նշաններ ցոյց կուտայ արդէն, քէեւ Միացեալ - Նահանգներու ներ - սերէն՝ անընդհատ օգնական ուժ կը հասնի կարմիրներուն :

Կ'ապրիճ գէշ օրերու մէջ: Անխօս , նայլ ժրաջան մրջիւններն անգամ կատղեր են ահա եւ իրար կը ջարդեն՝ ճիշդ ինչպէս շատախօս եւ խմաստուն մարդիկը:

Զարմանալին այն է որ մեղուէն վերջ՝ ամէնէն խելացի միջատը կարծուած մրջիւնը, որ, ամէն մեղրիս վրայ՝ համայնավա՞րլ է, միջցեղային ջարդ մը կը կատարէ հիմա, երեւի՝ ցեղապաշտութեամբ վարակուած: Հաւանաբար մրջիւններն ալ հասկցան, որ համայնավարութիւնը, այսինքն կարմիր վարդապետութիւնը, յաճախ Էաշիշ մըն է՝ զիրենք գինովցնելու , թմրեցնելու եւ անբանացնելու համար, ի մեծ վայելումն բոլոր տեսակի Սթալինիներուն: Ահա թէ ինչո՛ւ ապըստամբեր են մրջիւն - Սթալինին դէմ եւ դէպի հիւսիս էշեր են կարմիր մրջիւններու բանակը, փառաւոր ջարդ մը տալէ վերջ :

Միջատներու աշխարհին մասնագէտները, ինչպէս Պէռլան, կը հաստատեն թէ դէպքը արտասովոր չէ,— մրջիւնները ալ կը պատերազմին, ճիշդ ինչպէս մարդիկը: Բարբարոս են եւ խեղայել չեն գիտեր, ինչպէս թուրքերը: Մրջիւնի տեսակներ կան, որոնք ուչ միայն թալանիներ կը կազմակերպեն՝ յարձակելով տարբեր տեսակի մրջիւններու վրայ, այլեւ գերի կը վարեն :

Փրոֆ. Ռապօ, որ չի հաւատար թէ խելք ունին մրջիւնները, կ'ըսէ թէ մրջիւններու այս պատերազմը պարզ բախում մըն է ընդմէջ երկու ցեղերու, ապահովաբար իբրեւ հետեւանք պատերազմիկ ցեղերէն մէկուն կատարած բռնութեան, որ ուրիշ նպատակ չունի, բայց եթէ գերի տանիլ միւս ցեղին բրթուրները, զանոնք մեծցնելու եւ իբրեւ ծառայ գործածելու համար ետքէն:

Փրոֆ. Ռապոյի պնդումը թէ խելք չունին մրջիւնները, համոզիչ չի թուիր ինծի: Ես վկայութեան պիտի չընկնչեմ Մէթէրլինկը, ներմակ մրջիւններու ընկերային կազմակերպութեան փաստը՝ բանաւորական եւ զինուորական իրենց կեանքով, ոչ ալ Ֆէնըլոնը իր սխալ - շիտակ պատմուքիւններով: Կ'ուզեմ միայն ըսել որ եթէ մրջիւններն ալ, իրենք իրենց մէջ, ճնշութեան առնէին մարդոց պատերազմները, տխմար պիտի չանուանէիր՞ միթէ մեզ:

Ի մեծ բարեբախտութիւն մրջիւնները՝ մենք կրնանք ջրահեղձ ջուր սրսկել անոնց պատերազմի դաշտերուն վրայ եւ ըսել ·

--- Եղիցի խաղաղութիւն :

Եւ մրջիւններուն ռազմատենչութիւնը կը մարի նոյնհետայն :

Բայց կո՞յ մէկը, մեզմէ աւելի խելացի եւ բարի, որ դոյլերով տաք ջուր բափէր իրարու պիւն խմոզ մարդոց վրայ՝ որպէսզի խելքի գային ճիչ մը:

ԱՐԱՋ

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ, ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

«ԳԷՈՐԳ ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ»

պատմական վէպ ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ որ պիտի կարդացուի մեծ յաջողութեամբ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ ՓՈԽՈՒԵՑԱՒ

— oo —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն յունուար 25 թուականով·-- Ճէլալ Պայարի դահլիճը հրաժարական տուաւ: Հալքի խմբակցութիւնը որոշած էր Ազգ. ժողովին լուծումը առաջարկել, դահլիճին հրաժարումէն առաջ: Իսմէթ Ինէօնիւ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Պոլսոյ երեսփոխան Րէֆիք Սայտամի, որ ներքին նախարար էր հրաժարեալ դահլիճին մէջ: Նոր դահլիճը Ազգ. ժողովին պիտի ներկայանայ այս իրիկուն :

*** կառավարութիւնը 20,000,000 անգլ. ոսկիի նոր վարկ մը պահանջեց Ազգ. ժողովէն, ազգ. պաշտպանութեան համար :

Թուրքիա կը դադրեցնէ հրեաներու արտախուզը

— oo —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն, յունուար 24 թուականով·-- Հրեաներու կողմէ հանրապետութեան նախագահ Իսմէթ Ինէօնիւին կատարուած դիմումի մը վրայ՝ թրքական կառավարութիւնը հրահանգեց ժամանակաւորապէս ընթացք չտալ հրեայ բարեկեցիկ ընտանիքներու անմիջական արտագաղթման , Թուրքիայէն:Այս Հրեաները գերմանական, աւստրիական եւ ուրիշ հալածակութեանց պատճառող անհատներ են, որոնք չատոնց հաստատուած են Թուրքիոյ մէջ:

Կ'ըսուի թէ՝ Հրեաներու արտագաղթման նոր հրամանագիրները ի զօրու պիտի չըլլան, եթէ վաւերացուած չեն Թուրքիոյ նախարարական խորհուրդին կողմէ :

— oo —

ՅԱՒՈՎ կը լսենք թէ երէկ, հինգշաբթի, Վիլժիւֆի հիւանդանոցին մէջ մեռած է երիտասարդ գրող մը, Պ. Արտաչէս Յովհաննէսեան, կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ: Մանրամասնութիւնները յայտնուած չեն :

ՊԵՐԼԻՆԷն վճռապէս կը հերքեն այն տեղեկութիւնը թէ որեւէ պատուիրակութիւն մը պիտի երթայ Մոսկուա, առեւտրական բանակցութիւններ կատարելու համար: Միայն առեւտրական պատուիրակ մը պիտի երթայ, առկախ մնացած խնդիրներ կարգադրելու համար:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ խորհրդարանը նիստի հրաւիրուած է երկուշաբթի օր: Առաջին անգամ ըլլալով ներկայ պիտի ըլլան Աւստրիոյ եւ Զուտէթեան Գերմանիոյ երեսփոխանները: Այս առթիւ կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի Հիթլէր, որ չորեքշաբթի օր գաղտնի դասախօսութիւն մը կազմակերպած էր Գերմանիոյ զինուորական վարիչներուն համար: Դասախօսութիւնը տեւեց երկու ժամ :

ԱԼՊԱՆԻՈՅ Թիրանա, Շքոտրա եւ կէօրիւճէ քաղաքներուն մէջ կառավարութիւնը ձերբակալեց 69 անձեր, որոնք համայնավարական քարոզութիւն կատարելու յանցանքով ամբաստանուած են:

ԱՆՀԱՅՏ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ ՆԱՄԱԿԸ

1875 Յունուար 9, Կ.Պոլսի Ազգային Սահմանադրական ժողովի նիստերուն մէջ ներկայացուած էր Հայրենասիրի նամակը, որ կը պարունակէր հետեւեալ տողերը։

(Ի. եր վերջին մաս)

1875 Յունուար 18, Օրագրութիւն Տեղական ազգային ժողովոյ Կ.Պոլսոյ։ Ներկայ էին 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։ Ընթերցուեցաւ նախորդ նիստի արձանագրութիւնը։

1875 Դեկտեմբեր 12-ի նիստին Ազգային ժողովը կը քննարկէ Ազգային Սահմանադրութեան նախագիծին 3-րդ յօդուածը։ Ներկայ են 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։

1876 Յունուար 9-ի նիստին ժողովը կը քննարկէ Ազգային Սահմանադրութեան նախագիծին 4-րդ յօդուածը։ Ներկայ են 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։

1880 Յունուար 9-ին Հրատարակ Վ. Նուն. Թաղիադեան Ազգային Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան «Կեդրոնական Վարչութեան Ազգային Սահմանադրական Ժողովի Ընտրութեան Ատենապետ Գ. Պալեանի Ազգային Ժողովի Նախագահութեան Ատենապետ Գ. Պալեանի Ազգային Ժողովի Նախագահութեան Ատենապետ Գ. Պալեանի

1885 Դեկտեմբեր 12-ին Ազգային Ժողովի Նիստ։ Ներկայ են 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։

1887 Յունուար 20, առաւօտեան ժամը 9-ին Ազգային Ժողովի Նիստ։ Ներկայ են 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։

1888 Նոյեմբեր 21-ին Ազգային Ազգային Սահմանադրական Ժողովի Նիստ։ Ներկայ են 120 անդամներ։ Նախագահ՝ Գ. Պալեան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

*** Ծրագրով մտերմական «Ազգային Սահմանադրական Ժողովի Ընտրութեան Կանոնագիրք» հրատարակուած է Ազգային Սահմանադրական Ժողովի Ընտրութեան Կանոնագիրքը։ Գինը՝ 5 դրուշ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայկական գաղթականութեան հարցը կը շարունակէ մնալ օրուան կարեւոր հարցերէն մէկը։ Ազգային Սահմանադրական Ժողովի Ընտրութեան Կանոնագիրքի 3-րդ յօդուածի համաձայն,

ՏՈՒՅՆ

Մարդիկ մարմնի տարբեր մասերի ցավերի համար տարբեր անուններ են տվել, ինչպես՝ գլխացավ, ականջացավ, ատամնացավ, ստամոքսացավ, փորացավ, մեջքացավ, ոտքացավ, ձեռքացավ և այլն։ Բայց կան ցավեր, որոնց համար անուն չկա։ Ես ինքս ունեցել եմ այդպիսի ցավեր, որոնք ինձ շատ են տանջել։ Ես չգիտեմ, թե ինչ անուն տամ այդ ցավերին։ Ես միայն գիտեմ, որ դրանք ցավեր են, որոնք ինձ տանջել են։

Ես ծնվել եմ 1628 թվին։ Հայրս մի հարուստ վաճառական էր։ Նա ինձ ուղարկեց Կ. Պոլիս, որպեսզի այնտեղ ես սովորեմ առևտրական գործերը։ Ես այդ քաղաքում ապրեցի 10 տարի։ Այդ տասը տարվա ընթացքում ես ոչ միայն սովորեցի առևտրական գործերը, այլև ձեռք բերեցի մեծ հարստություն։ Ես ամուսնացա մի հարուստ վաճառականի դստեր հետ։ Նրա օժիտը կազմում էր 100,000 ոսկի։ Ես ունեի նաև մեծ կալվածքներ։ Ես ապրում էի մեծ հարստության մեջ։ Ինձ ոչ մի բանի պակաս չկար։ Ես ունեի մեծ տուն, շքեղ կահավորանք, ձիեր, կառքեր, ծառաներ և այլն։ Ես ունեի մեծ հարստություն, ինչպես նաև մեծ հեղինակություն։ Ես ապրում էի մեծ շքեղությամբ։ Ես ամեն օր հյուրասիրում էի իմ բարեկամներին։ Ես ամեն օր հյուրասիրվում էի իմ բարեկամների կողմից։ Ես ամեն օր զվարճանում էի։ Ես ամեն օր ուրախանում էի։ Ես ամեն օր երջանիկ էի։

Ես ունեի մի կին, որ ինձ շատ էր սիրում։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի որդի, որ ինձ շատ էր նմանվում։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի քանի ծառաներ, որոնք ինձ շատ էին սիրում։ Ես նրանց շատ էի սիրում։ Ես նրանց պաշտում էի։ Ես նրանց երկրպագում էի։ Ես նրանց աստվածացնում էի։ Ես նրանց համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրանց համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրանց համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրանց համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրանց համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ձի, որ շատ լավ էր վազում։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի շուն, որ շատ խելոք էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի կատու, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի թռչուն, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ձուկ, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ծառ, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ծաղիկ, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ամպ, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի աստղ, որ շատ գեղեցիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Ես նրան պաշտում էի։ Ես նրան երկրպագում էի։ Ես նրան աստվածացնում էի։ Ես նրան համարում էի իմ կյանքի լույսը, իմ կյանքի արևը, իմ կյանքի ամենագեղեցիկ ծաղիկը, իմ կյանքի ամենաթանկագին գանձը։ Ես նրան համարում էի իմ հոգու հոգին, իմ սրտի սիրտը, իմ կյանքի կյանքը։ Ես նրան համարում էի իմ ամեն ինչը։ Ես նրան համարում էի իմ աշխարհը։ Ես նրան համարում էի իմ Աստվածը։

Ես ունեի մի ամպ

նաւեր չոգեքշնդ կը սպասեն նաւահանգստին առջեւ, իրենց հպատակները այլուր փոխադրելու համար :

Հաղարաւոր փախստականներ լեռ ու ձոր լինկած են, այս ձիւն ձմրան, մինչ թնդանօթներն ու օդանաւերը կրակ կը տեղան: Ձ - րեքշաբթի օր մեայն մէկ թերթ հրատարակուեցաւ Պարսկաստանի մէջ, եւ եկեղեցական հոսանքը կարուած ըլլալով: Արտաքին աշխարհին հետ ալ հաղորդակցութիւնները կարուած են գրեթէ, բացի գինուորական յարաբերութիւններէն: Միայն մէկ անթել կը բանի Պարսկաստանէն Ֆրանսա, այն ալ մեծ յապաղումներով: Անցագրի գրասենեակները գիշեր ցերեկ կը բանին, թուղթ ճարելու համար այն բնակիչներուն որոնց քաղաքական հանգամանքը թոյլ չի տար որ քաղաքին մէջ մնան :

Ագգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 800 թոն հաց եւ ա - լիւր, 60,000 տուփ կաթ, 200,000 տուփ պահածոյ, 200,000 բաժին միս, մէկ միլիոն չոքոլա եւ հազար թոն բրինձ եւ չոր բանջարեղէն ներ կը սպասեն Պարսկաստանի ճամբաններուն վրայ, քաղաքին պարենաւորման համար :

*** Հինգշաբթի գիշեր հանրապետական օդանաւ մը եւ ազգայնական օդանաւ մը անցնելով սահմանագլուխը, ռումբ տեղացին Ֆրանսական գիւղի մը վրայ, հինգ քիլոմեթր ներս: Երկու օդանաւերը իրար ամբակոծեցին, յետոյ մէկը փախչելու համար աւելցած ռումբերը նետեց Ֆրանսական հողին վրայ: Ռումբերը ինկան անտառի մը մէջ եւ պայթեցան, ահագին փոսեր բանալով : Մարդկային զոհ չկայ: Իննութենէն հաստատուեցաւ թէ 17 ռումբեր ձգուած էին, որոնց 14ը պայթած, երեքը անվթար մնացած են: Մէկ օր առաջ ալ գերմանական օդանաւ մըինկած էր Ֆրանսական հողին վրայ :

*** Անգլիական կառավարութիւնը կոչ մը ուղղեց Զօր. Ֆրանքոյի, որպէսզի չափաւորութեամբ վարուի իր գրաւած հողերուն մէջ եւ զգուշանայ վրէժխնդրական գործողութիւններէ «որոնք չատ դէշ տպաւորութիւն կրնան գործել Մեծն Բրիտանիոյ մէջ»: Զօր. Ֆրանքօ անմիջապէս պատասխանեց, հաւաստելով թէ իր մտքէն չեն անցնիր այդպիսի գործողութիւններ :

Եթէ Իտալացիներ չհեռանան Սպանիայէն...

— oo —

Ֆրանսական մամուլը մտահոգութեամբ կը յուզէ հետեւեալ հարցը.— Ի՞նչ պիտի ընենք, եթէ Մուսոլինի յարմար դատէ յետաձգել իր խոստումը Չէյմպըրլէնին ու մերժէ իտալական զօրքը եւս քաշել Սպանիայէն:

Ըստ «Թան»ի՝ Ֆրանսական կառավարութիւնը հաւաստի լուրեր ունի, թէ իտալական ուժերը նոյնքան չեն սիրուիր Զօր. Ֆրանքոյի կողմնակիցներէն որքան անոր հակառակորդներէն: Եւ Ֆրանսացի պահպանողականները կը յուսան, թէ Զօր. Ֆրանքօ ինքը պիտի ուզէ որ Իտալացիները հեռանան չուտով: Այսուհան - դերձ, եթէ Գերմանիա պնդէ որ անոնք մնան եւ կամ եթէ Զօր. Ֆրանքօ ինք յարմար գտնէ որ չհեռանան ժամանակ մը, որպէսզի իր դիրքը չվտանգուի, այն ատեն ոչ մէկ ուժ կրնայ Իտալացիները դուրս հանել սպանիական հողամասերէն :

« Թան » կ'եզրակացնէ, թէ Ֆրանսական չհերը կը պահանջեն, որ Սպանիան Թողուի Սպանիացիներուն միայն: Թերթը կ'ընդունի թէ այժմ սպանիական պայքարին մէջ Ֆրանսական մի - ջամտութիւն մը խիստ վտանգաւոր պիտի ըլլար, բայց եթէ Իտալացիները չքաշուին, այն ատեն Ֆրանսա հարկադրեալ ինքն ալ իր կողմէ դրաւումներ պիտք է կատարէ, ինչպէս՝ Պալէարեան կղզիները եւ սպանիական Մարոքը :

Այս առթիւ կը յիշուի, թէ 1937 յունուարին, երբ գրոյց չկար թէ գերման ուժեր ցամաք պիտի հանուին սպանիական Մարոք, Զօր. Նոկէս, Ֆրանսական Մարոքի հրամանատարը, զօրք կեդրոնացուց սահմանադլխի վրայ եւ պատրաստուեցաւ գրաւելու սպանիական գօտին, Մարոքի սուլթանին անունով:

Այժմ Մարոքի սուլթանին եւ Զօր. Նոկէսի տրամադրութեան տակ կը գտնուին 50,000 Ֆրանսական եւ բնիկ զինուորներ:

« Լը Ժուր »ի մէջ Լէոն Պլումի կ'ըսէ, թէ Հիթլէր եւ Մուսոլինի չրջապատուած են մարդոցմէ, որոնք պատրաստ են ամէն բան աչք առնել, խորտակելու համար խաղաղասիրական տրամադրութիւնները : Տնտեսական ճնշումներն ու դժուարութիւնները այնքան մեծ են, որ դիկտատորները հարկադրուած են խաղալու իրենց վերջին թուղթերը: Եթէ այս է կացութիւնը, ի՞նչ կարգադրութիւն ըրած են Լոնտոն ու Փարիզ, որպէսզի պահպանեն խաղաղութիւնը եւ կամ պաշտպանեն Անգլիոյ ու Ֆրանսայի պատիւը:

Իտալիոյ նոր ագդարարութիւնը Ֆրանսայի

Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը, «Ինֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիք», Յունուար 25ին նոր ագդարարութիւն մը հրատարակեց Ֆրանսայի դէմ, կրկին յիշեցնելով թէ որ եւ է միջամտութիւն պատճառ պիտի դառնայ Իտալիոյ «քաց» միջամտութեան: Միեւնոյն առեն թերթերը կը ծանուցանէին թէ 1901ի դարձէն առաջին զօրագունդ մը, 60,000 հոգի, դրօշի տակ պիտի առնուին փետրուար 1ին, մարզանքի համար :

Իտալական պաշտօնաթերթին հրատարակած դեկոյցը տեսակ մը միջամտութիւն կը կազմէ Ֆրանսայի ներքին գործերուն, գովելով կամ պարսաւելով այս եւ այն երեսփոխանը, երեսփ. ժողովի վիճաբանութեանց առթիւ: Այսպէս, դեկոյցը չերմօրէն կը դնահատէ ազգայնական երեսփոխան Քասվիէ որ Վալան, իր «արի» ճառին համար, որ դիտել կուտար թէ Ֆրանսա Իտալիայէն առաջ միջամտեց սպանիական պատերազմին: Չեկոյցը միեւնոյն առեն կը պարսաւէ Լէոն Պլումը, ըսելով թէ ան միջամտութիւն կ'ուզէր նոյն իսկ սպանիական պատերազմին ծագումէն առաջ: Մեղադրելով ուրիշ երեսփոխան մը, դեկոյցը կ'ըսէ թէ «իտալական առաջին օդանաւերը Զօր. Ֆրանքոյի դրկուեցան Ֆրանսական օդանաւերուն ժամանումէն օրեր վերջը»: Եւ կը չարունակէ.— « Նոյնքան ճիշդ է եւ պատմութեամբ հաստատուած, թէ իտալական առաջին լեգէոնականները Քասիքս եկան 1936ի եւ 1937ի ձմեռը, երբ ամբոխներ առաջ, բազմաթիւ «միջազգային» կոչուած վաշտեր, զինուորագրուելով եւ կազմակերպուելով Ֆրանսայի մէջ, երեւցած էին Քաթալոնիոյ եւ Մատրիտի ճակատներուն վրայ: Եթէ Ֆրանսական միջամտութիւնը առաջինն էր թէ ժամանակի տեսակէտով եւ թէ համրանքով ու ռազմամթերքով, խորհրդային միջամտութիւնը ցուցադրական համեմատութիւններ ստացաւ »:

Ուրիշ իտալական թերթեր ալ կ'ագդարարեն թէ Իտալիա «պիտի վերստանայ իր գործելու ազատութիւնը», եթէ որ եւ է միջամտութիւն փորձուի Ֆրանսայի կողմէ:

*** Երեսփ. ժողովին վիճաբանութիւնները վերջացան երէկ: Արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը, պաշտպանելով ոչ-միջամտութեան տեսակէտը, մինչդեռ ձախակողմեան հոսանքները դիտել կուտային թէ

Հ. Յ. Դ.

Քաւիզ

Անիլեւ Պոուգոլանոպի «Արաս» ենթակոմիտէի ժողովը 27 յունուար, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ծանօթ գաւեսքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Եավէլի «Արդուճեան» խումբի ժողովը 29 յունուար, կիրակի ժամը 3ին ընկ. Գետեանի բնակարանը:

Պանեզօ Հաճնի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «կոթիւն» ակումբին մէջ:

Իսի - լէ - Մուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէն վիճաբանական ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Արմենեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Գաղութ

Լիոնի «Վարանդեան» շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մուսա Լեռ» խումբի բոլոր ընկերները 27 Յունուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Լիոնի «Ռուբէն Գեւօ» խումբի ժողովը՝ 29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին, «Զարդարեան» գրադարանը:

Սէն Անթուանի «Մարզպետ» խումբի ընդհ. ժողովը 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին ընկ. Խաչատուր Արեւենեանի բնակարանին մէջ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Կրընոպլի «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 28 Յունուար, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 8ին կ. Ֆաչի դպրոցը:

Սէն - Մորիսի «Ցառաջ» խումբի ժողովը՝ 29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սահակ - Մեսրոպ դպրոցին մէջ:

Հրապարակային բանախօսութիւն Պէլվիլի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէլվիլ, 120 Մեթրօ Պէլվիլ

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻ - ՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 3ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ:

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

618 երեսփոխաններէն 318ը համաձայն են միջամտութեան: Հա - մայնավարները բանաձեւ մը ներկայացուցած էին, պահանջելով բանալ սահմանագլուխը, «քանի որ Իտալիա կը չարունակէ նիւթապէս եւ զօրքով օգնել Զօր. Ֆրանքոյի, աշակցութեամբ Գեր - մանիոյ »:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍի մէջ եկամուտի տուրք հաստատուեցաւ:

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ծանր ճարտարարուեստի գործավարութիւնը (նախարարութիւն) բաժնուեցաւ վեց գլխաւոր գործավարութեանց.— Վառելանիւթ, էլեկտրականութիւն, երկաթեայ մետաղագործութիւն, ոչ - երկաթեայ մետաղագործութիւն, քիմիական ճարտարագործութիւն, չինանիւթ: Այս փոփոխութեան գլխաւոր նպատակն է զարկ տալ ազգ. պաշտպանութեան :

ԽԱԼԻՖԱՑՈՒԹԵԱՆ վերահաստատման առթիւ հրատարակուած տեղեկութեանց առթիւ, Լոնտոնի եգիպտական դեսպանատունը զեկոյց մը հաղորդեց, որ կ'ըսէ թէ Ֆարուք թագաւորը խաղիքա չէ հռչակուած :

ՊԱՂԵՍՏԻՆի հրէական գործակալութիւնը հերքելով ներքաղաքի դադարման լուրը, կը յայտարարէ թէ պարզապէս կրճատում կատարուած է եւ այժմ ամէն ամիս հազար Հրեաներ կը մտնեն Պաղեստին :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի թերթերը չերմապէս կ'ողջունեն Գերմանիոյ արտաքին նախարարին ժամանումը, մինչեւոյն առեն դիտել տալով թէ մտնաւոր բանակցութիւններ չկան օրակարգին վրայ :

ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարարը, կոմս Չիանօ (Մուսոլինիի փեսան), Պերլին հրաւիրուած է յունուար 30ին, հիթլէրական իշխանութեան վեցերորդ տարեդարձին առթիւ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ընկերվարական կուսակցութենէն վտարուեցաւ հեղինակաւոր դէմք մը, Սըր Սթէֆորա Քրիփս, որ փորձած էր միացեալ ճակատ կազմել բոլշեւիկներուն հետ, հակառակ կուսակցութեան որոշման :

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ հրատարակուեցաւ նոր օրինագիծ մը, որուն համաձայն ո եւ է մէկը չի կրնար ծերակուտական դառնալ , եթէ 60էն պակաս տարիք ունի:

2000 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Չիլիի մէջ (Հարաւ. Ամերիկա), իբրեւ հետեւանք բուռն երկրաշարժի մը, որ կործանեց Քոնցէփցիոն քաղաքին 50 առ հարիւրը: Կը կարծուի թէ զոհերու թիւը չատ աւելի մեծ է, քանի որ հաղորդակցութիւնները խզուած են: Պուէնոս Այրէսի մէջ ալ (Արժանթին) երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան :

ԼԻՈՆ ԺՈՒՀՈՑի տղան , Փօլ, 40 տարեկան, մեռաւ ինքնաչարժ արկածի մը հետեւանքով: Իր երկու բարեկամներն ալ վիրաւորուեցան:

Այրի Տիկին Թամամ Աբգումանեան, Այրի Տիկին Մարգրիտ Ս. Աբգումանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պաղտասար Աբգումանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յովսէփ Գալուստեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Աբգումանեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Աբգումանեան եւ զաւակունք (Ամերիկա), Պ. Յովհաննէս Աբգումանեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Եղիազարեան, Շահպազեան (Վալանս), Տէր եւ Տիկին Սարգիս Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Եղիազարեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Գալուստեան (Ամերիկա) եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի զաւկին, ամուսնոյն, եղբօր, աներոջ, զարմիկին եւ հօրաղբօրորդւոյն՝

ՍԱՐԳԻՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի

զառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ արկածի մը հետեւանքով:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 28 յունուար, շաբաթ կէսօրէ վերջ, ժամը 1·30ին Օփիթալ Մէնաժի մէջ, 50, բիւ Սեվէրին, Իսի լէ Մուլինօ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Իսիի գերեզմանատունը:

ՇՆՈՐՀ.— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն , կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Շավիլի մատուռ - վանկապարտէզի բարեզարդութեան

Սիրայօժար մասնակցութեամբ Առնուվիլ - լէ - Կոնէսի Հայ Երիտ. Երկսեռ Միութեան:

Տեղի կ'ունենայ 28 Յունուար , Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին, Salle Տեղի սրահը, 114 Grand'rue, Chaville

Կը ներկայացուի «ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ», (տասմ 5 արար), սրինգի և. Ջութակի ընկերակցութեամբ: Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ 8.45ին:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել օթօպիւս թիւ 1 եւ իջնել Chaville ancienne Mairie :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. Պաչի Ալֆորվիլի Սանուց Միութիւնը , հովանաւորութեան Մասնաճիւղի վարչութեան, տեղիս Թաղապետարանի սրահին մէջ՝ 148 Rue P. Vaillant Couturier, 12 փետրուար, կիրակի, ժամը 3ին կը ներկայացնէ՝

Յ. Թումանեանի Ա Ն Ո Ի Շ օպէրէթը

Բեմավար՝ Ս. Միութեան, վարիչ՝ Պ. Սահակ Յովհաննէսեան: Երաժշտական բաժինը կը վարէ՝ Պ. Քէչէճեան:

Մուտք՝ 7, 5, 3, փոքրերու՝ 2 Ֆրանք:

Թատերական վերջին ներկայացումներ

Լիոնի մէջ.— 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Գ. թաղապետարանի սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ դերասան Յ. Ղազարեանի

եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու

Կը ներկայացուի երկու գեւեչոններ

« ՆԱՒ ՄԵՌԱՒ, ՑԵՏՈՑ ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ »

եւ « ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԽՕՍԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ »

Խաղամիջոցներուն արեւելեան նուագ Գիւները ժողովրդ.

Վիէնի մէջ.— 29 Յունուար , կիրակի ցերեկ ժամը 3ին

Ռ. Ա. կուսակցութեան սրահին մէջ:

Սէն Շամոնի մէջ.— 12 Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը 3ի

Մալաթ. Կրթ. Միութեան սրահին մէջ

ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ (4 արար 3 պատկեր)

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—2ն

Ընտանիները ժամադրութեամբ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Ագուառ Մօնթոլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

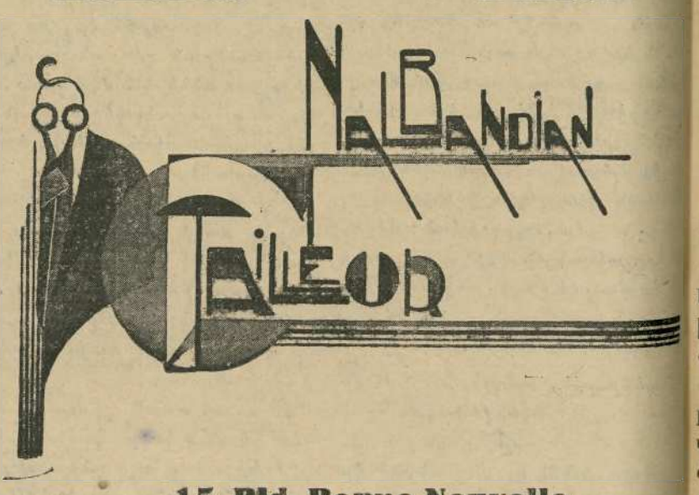

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՀԱՆՍի ՁՈՄ Մարզականը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ, օժանդակ եւ պատուոյ անդամները 30 Յունուար, Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Միամանթօ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Ոչ-անդամներ կրնան ներկայ ըլլալ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՒԻ

— Տիկին Աննա Զիւրիւքեան Ծրն. Հալ Քիւրէմիճեան, Քրքաղաճցի , Հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Մնթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Խաչատուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիւրէմիճեանները: Աբրահամը՝ զինուորագրուած է ընդհ. պատերազմին Թրքական բանակին մէջ: Խաչատուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են Իզմիրի կոտորածէն վերջ: Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը դտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւրիւքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère) :

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒ

Յունուար 16

ՓԱՐԻԶ (20), Գէորգ.— 40
ՄՈՆԺԵՌՈՆ, Ման.— 40
ՊՈՒՐԿ ՍԷՆԹ ԱՆՏԻՈՒ, Ս. Ս.— 40
ՄԻՒԹՔ, Անդր.— 150
ՆԻՍ, Վ. Գ.— 70
ՄՈՐՍԱՆ ՍԻՒՐ ՕՐԺ, Ա. Գ.— 15
ԻԺԻՆ, Օ. Լ.— 190
ՎԻԷՆ, Ս. Ա.— 150
ՆԻՍ, Մ. Ս.— 40
ՅՈՒԺԻՆ, Ս. Տ.— 75
ԼԸ ՓԻՒՐ, Ս. Գ.— 50
ԼԱՆՍԼԵ, Վ. Ա.— 40
ՆԻՍ, Հ. Գ.— 150
ԼԻՈՆ, Մ. Մ.— 150
ՓԱՎԻՑԵՈՆ սու ՊՈՒԱ, Ս.Տ.Մ.—
ՍԵՎՐԱՆ, Վ. Ռ.— 40
ՄՈՆՖԵՌԱՆ, Ռէչ.— 75
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Կիւմ.— 75
ՓԱՐԻԶ (15), Տիկ. Բէգ.— 150
ՊՈՒԼԷՆ, Թ. Մ.— 60
ՄԱՐՍԷՒԼ, Ն. Պ.— 75
ԱՆԻԷՌ, Տիկին եկ.— 216
ՄԱՐՍԷՒԼ, Շ. Հ.— 75
ՆԻՍ, Ց. Ս.— 250
ՎԻԼԷՕՐՊԱՆ, Հ. Պ.— 75

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
28
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI
28 Janvier
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3950

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԻՐՆԹԱՑ ԵՒ ԱՆՍՏՈՅԳ

— oo —

Ընդհանուր անասունզուրթիւնը երթալով կը թանձրանայ, իբրեւ հետեւանք միջազգային դէպքերու գահավիժման:

Պարսելոնայի անկումը, որ զուգադիպեցաւ Քրանսայի երեսփոխանական մեծ ժողովին այնքան յուզումնալից վիճաբանութեանց, ինչպէս եւ դիւանագիտական տենդագին երթեւեկներու, կը կազմէ նոր հարցական մը, այդ համատարած անասունզութեան մէջ:

Լաւատեսները կը կարծեն թէ Քաթալոնիոյ մայրաքաղաքին անկումը պիտի վերջացնէ սպանիական պատերազմին վախճանը: Թերեւս :

Բայց, այդ անկումն իսկ առանց աւելի ծանրակշիռ մտահոգութեանց: Մանաւանդ երբ նկատի առնենք Պերլինի եւ Հռոմի մէջ արձակուած ազդարարները,— ցնծութեան եւ փառաբանութեան կանչերը:

Այս տեսակէտէն խորապէս նշանակալից է Իտալիոյ Առաջնորդին ձայնափիւռ ճառը, արտասանուած՝ Պարսելոնայի գրաւումէն անմիջապէս վերջը:

— « Կարմիրներուն նշանախօսքն էր — «Ձիճ անցճ»· բայց մենք անցանք: Եւ ես կը յայտարարեմ թէ պիտի անցնինք»:

Որքան ալ ճարտասանական համարուի այս ազդանշանը, ցնծութեան ազդարարներու մէջ, կը կազմէ ախտանշան մը նոր եւ աւելի ծանր բարդութեանց:

Արդարեւ, բուն հոգերը պիտի սկսին այն ատեն, երբ Զօր. Քրանքօ յաղթողի ամբողջովին գրաւէ Սպանիան:

Ուրիշ խօսքով, այն ատեն է որ ուղղակի դէմ դիմաց պիտի գան երկու Առանցքները,— անգլեֆրանսականն ու գերմանեւիտալականը:

Այն ատեն է որ պիտի սաստկանայ ազդեցութեան պայքարը, Միջերկրականի ջուրերուն մէջ, արեւմտեան ափերէն մինչեւ արեւելեանը:

Չէ՞ որ Հռոմ հասկցուց թէ իր պահանջները պիտի ձեւակերպէ ազդարարման վերջը:

Մինչ այս մինչ այն, «Մեծ»երէն ամէն մէկը կ'ամբացնէ իր դիրքը, նոր օդակներ կը դարբնէ կամ եղածները կը զօրացնէ, աւելի ուժգին խօսելու համար, ճակատագրական պահուն :

Ինչ աւելի խօսուն պատկեր համատարած մտահոգութեան, քան այն որ պարզուեցաւ Ժընեւի երեսփոխ. ժողովին մէջ, փոթորիկներ յարուցանելով կառավարութեան եւ ձախակողմեան հատիկներուն մէջեւ :

*Տարաբախտի չհաշած վատահութեան քուէն իսկ ուրիշ բան չապացուցաներ, եթէ ոչ եղերական հանգամանքը կացութեան մը, **որ կրնայ մինչեւ** պատերազմի յանգիլ, եթէ օրուան վարիչներն ալ կորանցնեն իրենց պատրիւնը :*

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՒԾՆ ԱՌԱՑ··· ԻՋԱՑ ՆՈՎԸ

— • —

Քանիներ՞ը այսպէս պիտի երգեն — կ'երգեն արդէն — հայկական սարերէն իջնելով միջազգային անծայրածիր ծովերը:

Խօսքը, անշուշտ, կը վերաբերի գըրականութեան: Եւ գրականութեան այն մշակներուն որ հայկական ածուն ծգած, հայրենի վտակներուն կարկաչը մռոցած, կը գրեն օտար լեզուով :

Ահա վերջինը, անապատի սերունդէն,— Ջաւէն Սիւրմէլեան:

Ծնած՝ **1905**ին, Տրապզոն, հրաշքով կ'ազատի հայաջինջ սպասպիներէն **(1916)**: Ապա կը նետուի կովկաս, յետոյ Պոլիս **(1919)**, երկու վայրերուն մէջ ալ ստանալով հայկական կրթութիւն :

1920ին Հայաստան է, Ամերիկի գիւղատնտեսական վարժարանին աշակերտներուն հետ· յետոյ նորէն Պոլիս, իսկ **1922**ին՝ Մ. Նահանգները, հողագործութիւն սորվելու:

Բանաստեղծութեանց հատոր մըն ալ հրատարակած էր, «Լոյս Զուարթ» **(1924, Փարիզ)**:

Կը փնտռեմ երգելով իմ տունը՝ ա՛լ յիշատակ ,
Մինչ կ'աղօթ օրէ օր իր պատկերը մըտերիմ ...

Այնուհետեւ ոչ մէկ լուր: Տարիներէ ի վեր:

Մեր անխոնջ աշխատակիցը, Սեպաւի Ստեփանեան, Գիւղատնտեսական Միութեան հոգին, որ շատերու հետ Ամերիկա դրկած էր նաեւ Ջաւէնը, վերջապէս յաջողեր է գտնել անոր հետքը:

Բայց ի՞նչ: Ահա Ջաւէնը ինքն է որ կը գրէ, անունը փոխած՝ Լեւոնի·

— « Ներեցէք ինձի՝ այս նամակս անդիներէն գրելուս, որովհետեւ ներկայիս ինծի համար դժուար է հայերէն դիւրաւ արտայայտուիլ: Հիւանդութենէս ետքը, իմ ապրուստս ապահովելու համար, անգլիերէն գրելը հրամայական դարձաւ, եւ մայրենի լեզուէս ալ առաւել կամ նուազ հեռանալու պատրաստուեցայ: Իրրեւ ամերիկեան գրող՝ պիտի չկրնայի լաւ յաջողիլ, եթէ չարունակէի հայերէն մը-տածել: Բայց իմ սիրտս անտարակոյս, աժեղ կերպով կը մնայ հայկական:

« Առողջութիւնս լաւ է: Զորս տարի, չորս զանազան ապաքինարաններու մէջ անցընելէ ետք, կատարելապէս բժշկուած եմ: Իմս եղաւ պայքարը , բայց չհեգայ զայն: Ասոր յաջողչէց ապրուստի հարցը: Պարտաւոր էի ընտրելու այնպիսի ասպարէզ մը, որ չվտանգէր առողջութիւնս: Ճարմաքաղցրը մնաց: Ուստի խորացուցի անգլիերէնս եւ սկսայ ամերիկեան հանդէսներուն ծախել գրութիւններս: Այդ հանդէսները ունին միլիոնաւոր ընթերցողներ, որոնց ծանօթ եմ Cyril Vandour դրչանունովս: 1932էն ի վեր կը գրեմ այդ հանդէսներուն մէջ : 1934ին ալ, Լոս Անճելոսի (Քալիֆորնիա) մէջ The Armenian Reporter անուանով, հայ անգլիախօս սերունդին համար, Ամերիկայի մէջ առաջին անգլերէն թերթը հրատարակեցի մեռած ազիս, ինչ որ ծառայեց հայկական մըշակոյթը եւ Հայաստանի դառը ծանօթացնելու օտարացած հայ երիտասարդներու: Ամբողջացուցած եմ ինքնակենսագրականիս վերաբերեալ ստուար հատոր մը, զոր մօտերս պիտի հրատարակեմ եւ ուր պիտի անմահանան Հայերուս դուրգուրանքին առարկայ չատ մը բաներ»:

Ուրեմն, «իմ տունս ա՛լ յիշատակ» դարձած, Ջաւէն - Լեւոնն ալ իր կուժը առած՝ իջեր է միջազգային անդաստանը, երբ իր տարեկիցները կառչած կը մնան սեփական ածուին, սրբագան յամառութեամբ ...

ՎԱՀԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՆ ԻՆԿԱՒ ՈՒԺԱՍՊԱՌ

— oo —

ԿԱՒԱԿԱՐԱԿԱՆ ՉՕՐԸՂ ԴԷՊԻ ՀԻՒՍԻՍ ՔԱՇՈՒԱԾ

— oo —

ՀՌՈՄ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆ ԿԸ ՓԱՌԱՔԱՆԵՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

— oo —

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Պարսելոնայի Հանրապետական զօրքը այլեւս անխմաստ համարելով դիմադրութիւնը, պարպեց քաղաքը եւ Զօր. Ֆրանքոյի բանակը ներս մտաւ հինգշաբթի օր: Առաջին անգամ քաղաքին կեդրոնական հրապարակը երեւցաւ Զօր. Ֆրանքոյի զօրքը, կէս օրէն վերջը ժամը 1ին: Յաղթական բանակին առաջին գործը եղաւ ուժեղիք հասցնել ժողովուրդին, որ չարաչար կը տառապէր 34 ժամէ ի վեր: Որ եւ է կռիւ տեղի չունեցաւ : Թղթակիցները կը գրեն թէ քաղաքին 2,500,000 միլիոն բնակիչներէն մնացած էին միայն 500,000 հոգի: Անմիջապէս ազգայնական Սպանիոյ դրօշը պարզուեցաւ բոլոր պատուհաններէն եւ պատշգամներէն, եւ ժողովուրդը զօրքին խառնուելով, սկսաւ ազգային երգեր երգել: Կիները եւ մանուկները մեծ մասով ուժասպառ վիճակ մը ունէին, անունդի պակասէն եւ պարտաւորիչ աշխատանքէն: Շատեր լրենց ուրախութենէն կուլային, ուրիշներ կը համբուրէին յաղթական բանակի ձիերուն գլուխները:

Զօր. Ֆրանքօ ներս մտնելու հրաման տուած էր միայն այն ատեն երբ քաղաքը ամբողջովին պաշարուած էր:

Առաուն արշալոյսին Զօր. Եակի մարտքեան զինուորները դրոհ տալով, գրաւեցին Մոնխուիչի ամրոցը, որ կ'իշխէ քաղաքին վրայ, իսկ ուրիշ զօրաբաժին մը գրաւեց Թիպիտապոյի սարը, ուրկէ առկէս կը վտանի ամբողջ քաղաքը: Ցետոյ, ինքնաշարժ գընդացիրներով սպառազինուած վաշտեր քաղաք մտան եօթը տարբեր ճամբաներով, որպէսզի ստուգեն թէ թշնամի զօրք չէ մնացած: Այնուհետեւ սկսաւ բուն բանակին յաղթական մուտքը, դրօշակներով եւ նուագախումբերով : Զինուորները մեծ մասով իտալացիներ եւ ուրիշ օտար կամաւորներ էին: Կէս օրէն վերջը, ազգայնական նաւատորմը նաւահանգիստ մտաւ, մինչ օդանաւեր կը սաւառնէին քաղաքին վրայ :

Ազգայնական Սպանիոյ մէջ Պարսելոնայի յաղթանակը ուրախութեան ցոյցերով: Բանակը այժմ կը քալէ դէպի հիւսիս, Կերոնա, ուր քաշուած են հանրապետական զօրքն ու կառավարութիւնը: Այս վերջինը չէ յուսահատած տակաւին եւ կորսուած չի նկատեր իր դաշը:

Կ'ըսուի թէ Զօր. Ֆրանքօ առժամեայ մայրաքաղաք պիտի հռչակէ Պարսելոնան :

Պարսելոնայի գրաւումը մեծ տպաւորութիւն գործեց Գերմանիոյ եւ մանաւանդ Իտալիոյ մէջ: Մուսոլինի անմիջապէս շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Զօր. Ֆրանքոյի, որ փութաց երախտագիտութիւն յայտնել իտալացի կամաւորներու փայլուն աջակցութեան համար: Իրարանցներ սարքուեցան Պերլինի եւ Հռոմի մէջ, ղրօշազարդութիւններով եւ լուսավառութիւններով: Երկու երկիրներուն մամուլը ջերմ գոհունակութեամբ կ'ողջունէ յաղթանակը, չնչաղելով անոր վճռական արժէքը պատերազմի վերջնական նպատին համար: Այս առթիւ, բոլոր թերթերը ազդարարութիւններ կ'ուղղեն Ֆրանսայի, որպէսզի չխորճուի միջամտել եւ ուշացնել ազգայնականներուն վերջնական յաղթանակը:

**** Աննկարագրելի է փախստականներուն վիճակը: Աւելի քան 200,000 հոգի խռնուած են Ֆրանսական սահմանապուրծը, ներս մտնելու համար: Հարաւային Ֆրանսան նոյնքան տակնուվրայ եղած է որքան Քաթալոնիան: Առաջին առթիւ ներս առնուեցան 2000 հոգի, խիստ քննութենէ մը վերջը: Սահմանամերձ վայրերու բոլոր պանդոկները խճողուած են:*

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՑՆԾԱՑ ԵՒ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

— oo —

«Դէպի Փարիզ, Քորսիկան եւ Թունուզը մերն են»...

— oo —

Պարսելոնայի գրաւման առթիւ կրակոտ ճառ մը խօսելով, Մուսոլինի յայտարարեց Վենեցիա պալատին պատշգամէն.

— « Արդարեւ օրինաւոր են մեր ցնծութեան կանչերը եւ ներշնչումը մը կը կազմեն այն աղաղակներուն հետ որ այժմ կը բարձրանան բոլշեւիկեան խայտառակութենէն փրկուած սպանիական քաղաքներէն: Պարսելոնայի փառաւոր յաղթանակը նոր գլուխ մը կը կազմէ նոր Եւրոպայի մը կառուցանելու ձեռնարկած ենք: Շնորհիւ Զօր. Ֆրանքոյի սքանչելի զօրքին եւ մեր փառապանծ լեգէոնականներուն, միայն Նէկրինի կառավարութիւնը չէ որ պարտուեցաւ, այլ չատերը մեր թշնամիներէն փուչեթաւալ կը տապալին այժմ: Կարմիրներուն նշանախօսքն էր, — Նո Փասարան (Չիք անցք) : Մենք անցանք եւ ես կը յայտարարեմ թէ նորէն պիտի անցնինք »:

Ձայնասփիւռը այս ճառը տարածեց ամբողջ Իտալիոյ եւ ուրիշ երկիրներու մէջ: Մուսոլինի խօսած առեն բաժնութիւնը ոտքը դեռնէն կտրած կ'աղաղակէր.

— Դէպի Փարիզ, դէպի Փարի՛զ, մերն են Քորսիքան եւ Թունուզը ...

Միեւնոյն ատեն կը լսուէին նախատալից կանչեր:

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ

ՈՉ ՄԷԿ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ ԲՅՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ

— oo —

Հինգշաբթի օր վերջացան հարցապնդումները Երեսփ. ժողովին մէջ եւ անմիջապէս բեմ բարձրացաւ արտաքին նախարարը, Ժոռժ Պոնէ, պարզելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը: Վարչապետն ալ խօսք առնելով, պաշտպանեց այդ քաղաքականութիւնը եւ վստահութեան քուէ պահանջեց: Երեսփ. ժողովը վստահութիւն յայտնեց 228ի դէմ 374 ձայնով: Նախապէս ընկերվարականները եւ համայնավարները միացեալ բանաձեւ մը ներկայացուցած էին, Լէոն Պլումի միջոցաւ, պահանջելով բանալ սպանիական սահմանադրութիւնը: Այս բանաձեւը մերժուեցաւ 243ի դէմ 360 ձայնով: Ասոր վրայ երկու խմբակցութիւնները մերժեցին վստահութեան քուէ տալ :

Բայց, մինչ անդին, Հռոմի մէջ Մուսոլինի կը փառաբանէր Ֆաշական յաղթանակը, Քրանսայի երեսփ. ժողովը մեծամասնութեամբ (609 ձայն) քուէարկեց ուրիշ բանաձեւ մը, որ կը հրաւիրէր կառավարութիւնը արթուն կենալ, «պահպանելու համար Քրանսական կայսրութիւնը եւ անոր հաղորդակցութեանց ապահովութիւնը»: Ժողովականները ջերմագին ծափահարեցին, երբ վարչապետը յայտարարեց.

— « Ոչ թիզ մը հող պիտի զոհենք մեր երկրէն, ոչ ալ որ եւ է բան մեր իրաւունքներէն »:

Շատ երկար էր արտ. նախարարին ճառը: Պ. Պոնէ նախ չեշտեց Քրանսայի եւ Անգլիոյ «կատարեալ համերաշխութիւնը» ընդդէմ իտալական որ եւ է գրաւման՝ Սպանիոյ մէջ: «Մենք չենք կրնար հանդուրժել որ Հիւս. Ափրիկէի մեր հաղորդակցութիւնները վտանգուին օտար ուժերու տեղաւորումով՝ Սպանիոյ կամ Պալէարեան կղզիներու մէջ: Մեր չահերը սերտօրէն կապուած են Մեծն Բրիտանիոյ հետ, որուն դիրքը նոյնպէս պիտի վտանգուէր Ճիպրալթարի եւ Մալթայի մէջ»: (Ունկնդիրներուն մէջ կը գտնուէր նաեւ նախկին նախարար Ուինսթըն Չըրչիլ, Փարիզի անգլիական դեսպանին հետ):

Նախարարը յետոյ ուժգնօրէն պաշտպանեց Միւնիխի համաձայնութիւնը եւ ոչ – միջամտութեան քաղաքականութիւնը: «Առանց Միւնիխի պատերազմը պիտի պայթէր Քրանսայի դէմ որ մի՛ամձայն չէր»: Չամբակղմեան երեսփոխանները եւ մանաւանդ պէս համայնավարները միշտ կ'ընդմիջէին, պոռալով,— «Դաւաճաններ, վարձկաններ, մարդասպաններ»: Պահ մը ժխորը այնքան սաստկացաւ որ նախագահ Էռիօ ուզեց դադրեցնել նիստը, հանդարտութիւնը վերահաստատելու համար: Այդ միջոցին, հարիւրի մօտ կիներ, որոնք անդամ են Չակապատերազմեան եւ Չակոբական կոմիտէին, փորձեցին ներս խուժել եւ ցոյց մը կատարել Ժոռժ Պոնէի դէմ, բայց ոստիկանութիւնը միջամտեց, ինը հոգի ալ ձերբակալելով :

Արտաքին նախարարը պաշտպանելով ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը, բացատրեց թէ բնական չէ պարզապէս վերահաստատել առեւտրական յարաբերութիւնները, փրկելու համար հանրապետական Սպանիան: « Հարկ պիտի ըլլար չատ աւելի յառաջ երթալ, հարկ պիտի ըլլար զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել մեր դինապահեստներէն: Ոչ մէկ Քրանսական կառավարութիւն պիտի համարձակէր ստանձնել այս պատասխանատուութիւնը »:

Այս առթիւ, Պ. Ժոռժ Պոնէ անուղղակի ազդարարութիւն մը ուղղեց Իտալիոյ, որպէսզի չկարծեն թէ Պարսելոնայի անկումը ախտանշան է Քրանսայի անկումին եւ ակարութեան եւ թէ Գ. Հանրապետութիւնը ձեռնթափ պիտի ըլլայ Քորսիքայէն եւ Նիսէն: « Քրանսա երբեք թոյլ պիտի չտայ դպչիլ իր կայսրութեան, որ կառուցուած է Քրանսական արիւնով եւ աշխատանքով: Քրանսա անվթար պիտի պահէ իր կայսրութիւնը ինչպէս իր հողային ամբողջութիւնը »:

Անցնելով Քրանսայի պինակցութեանց եւ բարեկամութեանց, արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ պիտի պահուին Մ. Մեծութեան եւ Լեհաստանի հետ կնքուած դաշինքները: «Պէտք է վերջ տալ այն առասպելին թէ մեր քաղաքականութիւնը պիտի քանդէ այն յանձնառութիւնները զոր կնքած ենք արեւելեան Եւրոպայի մէջ, Մ. Մեծութեան եւ Լեհաստանի հետ: Այդ յանձնառութիւնները կը մնան եւ պիտի գործադրուին այն ոգիով որով կնքուած են»: Այս առթիւ, պաշտպանեց նաեւ Գերմանիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը: «Կա՞յ պատասխանատու մարդ մը որ մերժէր ստորագրել այդ յայտարարութիւնը »:

ԿՈՉ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ Մ'ԸՆԵ

Ժողովի ամէնէն փոթորկալի պահուն խօսք առնելով, Պ. Տալատիէ ազդարարեց.

— « Կը կարծեմ թէ այս վիճաբանութիւնը կարեւոր է եւ պատիւ կը բերէ մեզի: Բայց պէտք է եղրակացնել: Դէպքերը կը գահավիժին,— դիւանագիտական գործունէութիւն, սպառազինութիւն եւն. : Անհրաժեշտ է որ Քրանսա միացեալ կանգնի իր կառավարութեան կողքին, յանուն երկրի գերագոյն չահերուն: Անհրաժեշտ է որ կառավարութիւնը ամէն հեղինակութիւն վայելէ ոչ միայն խօսելու, այլեւ գործելու: Համոզուած եմ որ ընդհանուր խորհրդաժողով մը գումարուի: Քրանսան պիտի մեծնայ ստանձնելով այդ ժողովին նախաձեռնութիւնը: Որովհետեւ, ժողովուրդն ալ համոզուած է որ պատերազմը ամէնէն ողբալի այլանդակութիւնն է: Մենք պատրաստ ենք վաղը խնդրելու, եթէ անհրաժեշտ է, ընդհանուր խորհրդաժողով մը ուր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԳԼԽԻՑ ԱՍԼԱՆՅԱՆԻ ՎԱՂՎԱՑՔԱՀԱՅՐԸ

(Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Ա Ծ Ք Ի)

ԳԻՐՔ ՊՈՒՐԱԿԱՆ

Ն Ա Խ Ա Ս Ա Ն Ք

Ա.

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔԻ ՍԿԻԶԲԸ

Հայ ազգային մեծ գործիչներու կեանքի ուսումնասիրութիւնը մեզ կը սորվեցնէ, որ ծնողքի ազդեցութիւնը մեծ դեր կը խաղայ մանուկի հոգեկան զարգացման մէջ։ Ծնողքի ազդեցութեան տակ կը կազմուի մանուկի աշխարհայեացքը, կը ձեւանայ անոր բնաւորութիւնը։ Ծնողքի ազդեցութեան տակ կը ձեւանայ մանուկի ազգային գիտակց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԵՑԱՄԱՐԴ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Ա Ս Տ Ղ Ա Բ Ե Ր Ա Կ Ա Ն

Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն Ս Ո Վ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Յ Ա Ն

Ե Ր Ե Ւ Ա Ն

Հրատարակվում է 1933 թվականի հունվարի 1-ից

Տարեկան բաժանորդագինը 12 ռուբլի, կիսամյակինը՝ 6 ռուբլի, եռամսյակինը՝ 3 ռուբլի

Առանձին համարի գինը 5 կոպեկ

Հասցեն՝ Երևան, Կոմկուսի 3-րդ տպարան

Հեռախոսներ՝ 39-41, 39-42, 39-43, 39-44, 39-45, 39-46, 39-47, 39-48, 39-49, 39-50

Տպագրված է Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի տպագրությունների գլխավոր վարչության Երևանի տպարանում

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝ Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Պատասխանատու քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Խմբագրության հասցեն՝ Երևան, Աբովյան 3

Հեռախոսներ՝ 39-51, 39-52, 39-53, 39-54, 39-55, 39-56, 39-57, 39-58, 39-59, 39-60

Ստորագրված է տպագրության 28-1-39

Թուղթ 62×94 1/16

Տպագրական մամուլ 4

Տպագրական նշան 64000

Պատվեր 1

Տպաքանակ 15000

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՑՎԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ

Ինչպես հայտնի է, 1932 թվականի դեկտեմբերի 31-ին Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Միկոյանի հեռագրական հրավերով Հայկական ՍՍՀ-ն մեկնեց պատվիրակություն՝ Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի տնտեսական կարգավիճակի հանձնաժողովի նախագահ ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանի գլխավորությամբ, Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի տնտեսական կարգավիճակի հանձնաժողովի անդամներ ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանի, ընկ. Ա. Ա. Ղուկասյանի, ընկ. Ա. Ա. Ղուկասյանի, ընկ. Ա. Ա. Ղուկաս

պիտի հրաւիրուին բոլոր այն ազգերը որ կ'ուզեն կազմակերպել խաղաղութիւնը: Ինչ կը վերաբերի դրացի երկրի մը սպառնալից պահանջներուն, անոնք չեն կրնար խոովել Ֆրանսան: Ֆրանսա պաղարիւնով կը նայի այդ սպառնալիքներուն վրայ: Ես չեմ ծածկեր իմ համակրանքս իտալացի ժողովուրդին: (Նախագահը.— Ամբողջ ժողովը միաձայնութեամբ կը ծափահարէ ձեր խօսքերը): Դեռ աւելին,— ես վրդովուած եմ կարդ մը ֆրանսական թերթերու յօդուածներէն որոնք սրամտութիւն սեպեր են վիճելի դարձնել Իտալացիներու քաջութիւնը: 1915ին, երբ անոնք պատերազմին մասնակցեցան, երախտագիտութեան օրհ – ներգ մըն էր որ կը բարձրանար անոնց հանդէպ: Ուրեմն, ոչ մէկ առելութիւն, ոչ ալ հեգնութիւն»:

Զինուորական գաղտնի ժողով Գերմանիոյ մէջ

— oo —

Գերմանիոյ պատերազմական գերագոյն պետը, Հիթլէր իր նորակառոյց վարչապետարանին մէջ ժողովի հաւաքեց երկրին օդային, ցամաքային եւ ծովային ուժերու բարձրագոյն սպանները, թիւով քանի մը հարիւր հոգի, եւ աւելի քան երկու ժամ ճառ խօսեցաւ: Ցեղոյ բոլորը ճաշի պահեց, այսպէս անոնց հետ հինգ ժամ անընդհատ չփման մէջ մնալով:

Ներկաներու գլուխը կը գտնուէին մարաջախտ կէօրինկ, զօրավարներ Քայթէլ եւ Պրաուխիչ եւն.: Ներկաներուն մէջ չկար մէկը որ զօրավարէ կամ ծովակալէ պակաս աստիճան ունենար: Իր տեսակին մէջ աննախընթաց հաւաքոյթ մըն էր այս:

Ժողովէն ետք հրատարակուեցաւ պաշտօնական կարճ զեկոյց մը, որ կ'ըսէ թէ Հիթլէր պարզեց «Նոր յարաբերութիւնները» կանոնաւոր բանակին եւ նացի կուսակցութեան միջեւ: Այս զեկոյցը այնքան հակիրճ էր, որ յայտնի չեղաւ թէ ի՛նչ խօսուեցաւ այս հաւաքոյթին մէջ եւ իրապէս ի՛նչ էր այս ժողովին նպատակը, որ գաղտնի կը պահուի:

Կ'ենթադրուի թէ հաւաքոյթին նպատակն էր կոտրել ընդդիմութիւնը այն պահպանողական զօրավարներուն, որոնք սնած եւ մեծցած են փրուսիական հին աւանդութիւններով եւ հակառակ են նացիներու ազդեցութեան՝ բանակին վրայ: Հիթլէր ըսած է, թէ իր մտադրութիւնն է որ գործ չտալիկատորներու դունդերը պարզապէս ծառայեն իբրեւ կապ նացի կուսակցութեան եւ կանոնաւոր բանակին միջեւ:

Հետաքրքրական է նաեւ որ Հիթլէրի հրահանգած այս հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ ճիշդ 48 ժամ առաջ՝ նախկին կայսեր Ծննդեան 80րդ տարեդարձի օրէն: Հիթլէրի մէկ հրամանագրով արգիլուեցաւ կանոնաւոր բանակին ոտնել այս տարեդարձը եւ կամ մասնակցիլ այդ առթիւ սարքուած հանդիսութիւններուն:

— oo —

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարարին Պելկրատ այցելութեան առթիւ, Հռոմի, Թերթերը կը գրեն թէ յաջողութեամբ պսակուած է եւ կը համապատասխանէ Հռոմ – Պերլին առանցքի քաղաքականութեան: Ու կը չեչտեն թէ Առանցքին գործն է այժմ Պալքաններէն հեռու վանել ազդեցութիւնը այն պետութիւններուն որոնք իրաւունքներ չունին այնտեղ միջամտելու: «Պերլին -Հռոմ առանցքն է գերագոյն երաշխիքը Պալքանեան պետութեանց»:

ԳԵՐՄԱՆԵԻԼԵՀ խառն յանձնախումբը, որ կը զբաղէր Գերմանիոյէն արտաքսուած լեհահպատակ Հրեաներու խնդրով, յաջողած է համաձայնութեան մը յանգիլ: Գերմանիայէն արտաքսուած Հրեաներէն չատեր տակաւին կ'ապրին Թշուառ վիճակի մէջ լեհեւգերման սահմանագլուխին վրայ, անցեալ հոկտեմբերէն ի վեր: Նոր համաձայնութեամբ՝ Գերմանիա եւ Լեհաստան փոխադարձաբար յանձնառութիւն կը ստանձնեն այսուհետեւ իրենց երկիրներէն չարտաքսել Հրեաները:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ նիստի հրաւիրուած է այսօր, քննելու համար Եւրոպայի կացութիւնը՝ Պարսկաստանի անկումէն վերջը: Անգլիոյ նախարարական խորհուրդն ալ բացառիկ նիստ գումարեց:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարարին Վարշաւա այցելութեան առթիւ, «Թայմզ» կ'իմանայ թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է, որով Գերմանիա այս գարնան որ եւ է գործողութիւն պիտի չկատարէ Ուկրաինայի կամ Ս. Մուրեթեան դէմ: Նոյն համաձայնութեամբ Լեհաստան զիջումներ պիտի կատարէ Տանցիկին մասին:

ԵՐԿՈՒ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՍՈՒՉԱՆԱԻԵՐ անցան Սուէզի ջրանցքէն, մեծ զարմանք պատճառելով:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ նոր դահլիճը կը խորհի լուծել Ազգ. Մեծ ժողովը:

25,000 ՄԵՌԵԱԼ եւ աւելի քան 35,000 վիրաւոր կը հաշուեն Չիլիի երկրաշարժին զոհերը, համաձայն վերջին տեղեկութեանց: Ամբողջ քաղաքներ կործանած են եւ հաղորդակցութիւնները խզուած: Մ. Նահանգներէն օգնութեան փութացին բազմաթիւ օգնաւեր եւ մարտանաւեր, դեղ եւ ուտելիք հասցնելով:

Հ. Յ. Դ.

Ժողով

ՇԱՒԻԼԻ «Ազգութեան» խումբի ժողովը 29 յունուար, կիրակի ժամը 3ին ընդ. պետեանի բնակարանը,

ՊԱՆՆԵՕ ՖԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ ժողովը 28 յունուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Կորիւն» ակումբին մէջ:

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէն վիճաբանական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Մրիամեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Գալաո

ԼԻՈՆի «Ազիւծ Գետ» խումբի ժողովը՝ 29 յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին, «Զարդարեան» գլուխարանը:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի «յարգպետ» խումբի ընդհ. ժողովը 28 յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին ընկ. Խաչատուր Արթինեանի բնակարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 28 Յունուար, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 8ին կ. Խաչի դպրոցը:

ՍԷՆ - ՄՈՐԻՍԻ «Ցառաջ» խումբի ժողովը՝ 29 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սահակ - Մեսրոպ դպրոցին մէջ:

Հրապարակային բանախօսութիւն Գէրվիի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէրվիլ, 120 *Մետրօ Պէրվիլ*

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

Բանախօսութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՎԻՆԵՈՆի «ՄՈՒՐԱՑ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5ին

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Հ. ՍԷՐՊԷՆԿԻԼԵՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓՄՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ գառախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 Փետրուար, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ: Կը գառաջ օսէ՝ Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ Նիւթ՝ «Ազգ եւ մշակոյթ»:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱԶի ԱԼՖՈՐՎԻԼի ՄԱՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հայ Ակումբին մէջ

1 Bld. Carnot,

Թատերական եւ գեղարուեստական բաժին՝ գեկավարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին ՕՖ. ՔՐՄՈՑԵԱՆի: Տօնածառ, Կաղանդ Պապա, եւայլն:

Մուտք՝ մեծերու համար 2 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Շավիլի մատուռ – վանկապարտէզի բարեգործութեան

Սիրայօժար մասնակցութեամբ Առնուվիլ - լէ - Կոնէսի Հայ երիտասարդական Միութեան:

Տեղի կ'ունենայ 28 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին, Salle Petit սրահը, 114 Grand'rue, Chaville

Կը ներկայացուի «ԺԱՒԱՆԴՈՐԴԸ», (տառմ 5 արար), արշինի եւ Լութակի ընկերակցութեամբ: Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ 8.45ին:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել օթօպիւս թիւ 1 եւ իջնել **Chaville, ancienne Mairie:**

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ ընտանիքը կը ծանուցանէ թէ 29 յունուար, կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ, ողբացեալ ԱՅԾԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՄԼԱՄԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

Այրի Տիկին Ժան Յովհաննէսեան՝ Տեսչուհի Փոնթուազի աղջկանց դպրեվին՝ ցաւօք սրտի կը ծանուցանէ իր ամուսնոյն՝

ԱՐՏԱՇԷՍ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի

դառնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ 26 յունուար 1939, հինգշաբթի առաւօտ Վիլժիւիֆի հիւանդանոցը, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 43 տարեկան հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ կիրակի 29 յունուար կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15, բիս Ժան Կուժոն:

Ողբացեալ երիտասարդ դպրոցին յիշատակը յարգողները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ յուղարկաւորութեան:

ՄԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՁՈՄ Մարզականը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ, օժանդակ եւ պատուոյ անդամները 30 Յունուար, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Ոչ-անդամներ կրնան ներկայ ըլլալ:

ԱՅՄ ԳԻՇԵՐ (Ուրբաթ, 27 Յունուար) ժամը 8.20ին (Փարիզի ժամացոյցով) Մաֆիայի ոտտիոյէն պիտի լսուին հայերէն երգեր, Բարեգործականի Սոֆիայի Մանաճիւղին կողմէ սարքուած հանդէսին մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Աննա Զիւրիւքեան ծնեալ Քիւրէմիթճեան, Քրքաղաճցի, հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Անթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Խաչատուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիւրէմիթճեանները: Աբրահամը՝ զինուորագրուած է ընդհ. պատերազմին Քրքական բանակին մէջ: Խաչատուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են Իզմիրի կատորածէն վերջ: Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը գտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւրիւքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère):

Դպրոցական Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղ

Տեղի պիտի ունենայ պարանոցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 բիս Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՒԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՅՈՎՀԱՆԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ամէն օր 5–7 և ժամադրութեամբ

“ ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի ժլատ իսկական օծին է ազգային, ընտանեկան ճաշերու եւ ընթրիքներու անփոխարինելի ուրախարար զօրացուցիչ ախորժակարեր: Չափաւոր գործածութեամբ չի գլխացաւեցներ, պատրաստուած ըստ չափին ի միջի այլոց ի Ֆրանսա ներկրուած սեղանին գարնանային պտուղներու հիւթերով: Հայ առանձնական սեղանին զարդ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մ'ոնթօլոնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Au TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ

4 RUE SAINTE BEUVE

(131 Bld. Raspail*ի անկիւնը*)

Métro Vavin, N. D. des Champs

Tél. Littré 89—13, R. C. S. 667—763

Արեւելեան մասնագիտական կերակուրներ: Օդի՝ պոլսական բազմապիսի աղանդերներով:

ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՑ ՆՈՒԱԳ

Միջազգային ցուցահանդէսի Grand Théâtre de Bagdadի յայտնի պարուհի

ԷԼԻԶԱ

կը պարէ արեւելեան պարեր:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Հարսնիքի, ճաշնտուէի եւ հացկերոյթներու համար աթոռի սպասարկութիւն: ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ամենահարմար նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաճոյածո կովկասեան շաշլիկով:

Տէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9e, Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 Ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
29 Janvier
1939

Ամբ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3951

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱԼՏՈՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Համայնագիտարանը կ'ըսէ.

— «Դալտոնականութիւն» բառը կը բխի անգլիացի բնագէտ Դալտոնէն (Տէլթըն), որ առաջին անգամ նկարագրեց այս տկարութիւնը եւ որմէ վարակուած էր ինքն ալ: Բժշկական գիտութեամբ՝ խանգարում տեսողութեան որ թոյլ չի տար զանազանել գոյները, կամ զանազան գոյներ՝ իրարմէ, եւ մասնաւորապէս կարմիրն ու կանանչը :

Հաղուագէպ է որ դալտոնականութիւնը ստացական ըլլայ. եւ այն առեն երբեմն կրնայ բուժուիլ: Բայց գրեթէ միշտ բնածին է կամ նոյնիսկ ժառանգական եւ այն առեն անբուժելի կը մնայ : Ծանր հանգամանք չունի, սակայն ենթականերուն թոյլ չի տար ի գործ դնել կարգ մը արհեստներ (երկաթուղի եւ նաւագնացութիւն) ուր կանանչ եւ կարմիր նշանակները կը գործածեն :

Ուրիշն, կարճ խօսքով, դալտոնականութեան ենթական չի կրնար զանազանել կարմիրն ու կանանչը, կը չփոթէ երկու գոյները կամ չի տեսներ զանոնք :

Ինչո՞ւ այս կէս – բժշկական գիտելիքը :

Պարզապէս ըսելու համար թէ մեր հանրային կեանքին մէջ ալ յաճախ աչքի կը զարնէ տեսողութեան այս թերութիւնը.— մէկ բառով՝ թերատեսութիւնը:

Արդարեւ, չատ մը վէճեր որ սիրտ կամ արիւն կը պղտորեն , հետեւանք են այս տկարութեան:

Զենք ըսեր թէ ժառանգական է թերատեսութեան այս տեսակը: Բայց, բազմաթիւ փաստեր կ'ապացուցանեն թէ քիչ մը անհոգութեան, քիչ մըն ալ վարժութեան խնդիր է :

Այսպէս, կան մարդիկ — ամբողջ հոսանքներ եւ բազմութիւններ — որոնք բարեմտութեամբ մօտենալով հանդերձ մեր հանրային կեանքի , ազգային, քաղաքական թէ գրական գործունէութեան եղեւէնքներուն, ազօտ կը տեսնեն: Կը չփոթեն գոյները: Զեն կրնար զանազանել կարմիրն ու կանանչը:

Այս պատճառով ալ, մեքենաբար կը յանգին ծուռ կամ թերի եզրակացութեանց :

Այդ ծուռ կամ թերի եզրակացութիւնները կրկնուելով, զարգանալով, հետզհետէ կը վարակեն ուրիշներ ալ: Եւ աչքի առջեւ կ'ունենանք պատկեր մը, որ առ նուազն տագնապալի է :

Եթէ հարկ ըլլար օրինակներով խօսիլ, կրնայինք առաջին առթիւ յիշել Հայաստանի պարագան :

Բոլորս ալ կ'ընդունինք որ, ներկայ պարագաներուն մէջ , միակ խարիսխն է այն, իրրեւ ամէ մը հող եւ կորիզ մը պետական կարգուսարքի :

Հասարակ բոլշաներ են անոնք որ այս գիտակցութիւնը կը վերապահեն միայն իրենց, մերժելով ուրիշներու :

Բայց, բաւակա՞ն է այս տարրական գիտակցութիւնը, անոր համեմատ քաղաքականութիւն վարելու, տեսակէտ պաշտպանելու կամ ծրագիր մշակելու համար :

Ցանկարծ դալտոնականութիւնն է որ գլուխ կը վերցնէ այս հիմնական գիտակցութեան առջեւ ալ: Եւ մարդիկ չկարենալով զանազանել կարմիրն ու կանանչը, ըսել կ'ուզենք՝ բուն իրակա – նութիւնը, իր բոլոր գոյներով, նիզակները կը ճօճեն հոգմատացնելու դէմ :

Հետեւա՞նքը,— աւելորդ է մանրամասնել: 1920էն ի վեր կը վիճինք հրապարակաւ, եւ դեռ պղտոր է հորիզոնը:

Թերատես մարդիկ յամառօրէն կը չարունակեն միայն իրենց նախասիրած գոյները տեսնել, ժխտելով միւսները, կամ չկանալով գրուանի տակ պահել զանոնք :

Պատկերը աւելի վայրկեան չէ գաղութներու մէջ ալ:

Աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել թէ՝ թերատեսութիւնը մթագնած ըլլալով աչքերը Հայաստանի հանդէպ, պղտոր վարագոյր մը քաշած է նաեւ Հայկական Արտասահմանի անցուդարձին վրայ :

Այսպէս է որ, նոյն իսկ այն հարցերուն մէջ ուր Հայաստանի խնդիր չկայ, թերատեսութիւնը թոյլ չի տար պայծառ տեսնել : Տեսնել բոլոր գոյները, սեւ թէ ճերմակ, դեղին, կարմիր կամ կանանչ :

Հետեւա՞նքը,— նորէն բիւզանդարանութիւն: Աւելորդ ապառում բարոյական կորովի եւ նիւթական ուժերու: Մինչդեռ, եթէ բոլորն ալ լման տեսողութիւն ունենային, ընդունակ՝ եղածը տեսնելու այնպէս ինչպէս որ կայ, ինչպէս որ եղեր է, չատ մը չարիքներ խնայուած, առ նուազն սահմանափակուած կ'ըլլային:

Գիտութիւնը կ'ըսէ թէ դալտոնականութիւնը բնածին, ժառանգական չըլլալով, կրնայ բուժուիլ :

Հաւատա՞նք թէ բուժումի այդ փորձը դիւրացած է այժմ , իրրեւ հետեւանք օրուան կացութեան: Միջազգային թէ հայկական :

Այն մռայլ հորիզոնը որ ամէն օր կը թանձրանայ մեր աչքերուն առջեւ, ամփոփուելու, որոճալու, գործելու մղելով բոլոր ժողովուրդները, ինչո՞ւ պիտի չցնցէր նաեւ մեզ, թօթափելու համար թերատեսութեան մշուշը:

Մանաւանդ մեզ, որ ահա 15 տարիէ իվեր կը ծփանք աչխարհի բոլոր ծովերուն վրայ, իրրեւ տաչեղներ ցիրուցան :

Տաչեղներն անգամ ուժ մը կը կազմեն իրենք իրենց մէջ, կը բաւէ որ գիտնանք հաւաքել եւ խուրձերու վերածել զանոնք :

Արդ, այս տարրական աչխատանքը տանտպատիկ աւելի արդիւնաւոր կը դառնայ, երբ վարժուինք յաճախ տեսնել ամէն բան: Յստակ եւ լման :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՐՍԵԼՈՆԻԱՅԻ ԳՐԱՒՈՒՄԷՆ ՎԵՐՋԸ

— oo —

ՆՈՐ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԻՒՍԻՍ

— oo —

Պարսելոնայի գրաւումը 24 ժամուան մէջ լրացնելէ վերջ, Զօր. Ֆրանքոյի բանակը վերսկսաւ յառաջխաղացութիւնը դէպի հիւսիս, կերոնայի նահանգը, ուր ապաստանած են հանրապետական զօրքն ու կառավարութիւնը :

Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ զօրքը չատ մը նոր քաղաքներ եւ գիւղեր գրաւելով, առաջին օրը յառաջ խաղաց մինչեւ 22 քիլոմեթր: Այս առթիւ գրաւած են երեք հրետանի եւ մեծաքանակ ռազմանիւթ, 1250 գերիներով: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պարսելոնա ընդարձակ զինարան մըն էր հանրապետական պէնքերու եւ ռազմամթերքի : Բանակը գրաւած է 600 վագոն ռազմանիւթ եւ ուրիշ 800 կառք ռազմական նիւթեր: Սովորական կեանքը հետզհետէ կը վերահաստատուի քաղաքին մէջ, ուր աւերակներն ու մոխրակոյտերը չարաչուք տպաւորութիւն մը կը գործեն :

Լոնտոնի ազանիական դեսպանը զեկոյց մը հրատարակեց, ո – րուն համաձայն հանրապետական կառավարութիւնը ունի 700,000 հոգինոց բանակ մը եւ 11 նահանգային մայրաքաղաքներ, 7300000 բնակչութեամբ, որոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ երեք միլիոն փոխադրականներ: Կառավարութիւնը ունի, նաեւ, ծովեզերեայ գօտի մը, հազար քիլոմեթր երկայնութեամբ, որ կը պարունակէ Ալմերիայի, Ալիքանթէի, Վալենսիայի եւ Կարտագինէի նաւահանգիստները (այս վերջինը առաջնակարգ նաւահանգիստներ մըն է): Ունի նաեւ չատ մը երկրորդական նաւահանգիստներ, որոնք չատ մեծ արժէք չեն ներկայացներ: Վերջապէս, հանրապետական տորմիղը կը պարունակէ երեք յածանաւ, 13 Թորփիլահարած, 7 տա – զանաւ եւ 5 Թորփիլանաւ :

Անհամար փախստականներ կրակի տակ

— oo —

Անհամարագրելի թշուառութեան մը մատնուած են փախստականները, որոնք լեռ ու ձոր ինկած են տասնեակ հազարներով, այս ձիւն - ձմրան: Հազարաւորներ հայ եւ ազատատեր կը փնտռեն , չուելով դէպի հիւսիս, Ֆրանսական սահմանագլուխը : Մինչդեռ տեղ ազգայնական օդանաւերը, թնդանօթներն ու գնդացիրները անխնայ կրակ կը տեղան, զարհուրելի խուճապի մը մատնելով փախստական բազմութիւնները: Կ'ըսուի թէ հարիւրաւոր փախստականներ սպաննուած են այս ոմբակոծութեանց հետեւանքով,— այդ, կին թէ մանուկ: Դէպի հիւսիս տանող բոլոր ճամբաները լճացուած են քաղաքացիներով եւ զինուորներով, որոնց մեծ մասը Ֆիկուէրաս կ'երթայ (25 մղոն հեռու Ֆրանսական սահմանագլուխէն): Կարելի եղած է մաս մը ուտելիք ճարել Ֆրանսայէն. բայց անօթիներու բազմութիւնը այնքան մեծ է որ եղածը հազիւ կը բաւէ նախաճաշի մը: Ֆիկուէրաս այնքան խճողուած է որ, ղբամը որ եւ է արժէք չի ներկայացներ: Փախստականներուն մէջ հարուստներ ալ կան, բայց չկրցան ուտելիք եւ պատսպարան ճարել: Բախտաւոր էին անոնք որ կրցեր էին վերմակ մը կամ որ եւ է ծածկոց տանիլ, բայ օդին տակ պառկելու համար: Անհամբեր կը սպասուի Ֆրանսայէն ճամբայ հանուած օգնութեան, — ուտելիք, վերմակ, դեղ, բահ ու բրիչ եւն.: Կը վախցուի որ համաճարակ մըն ալ ծագի:

Փարիզի ազանիական դեսպանը արտաքին նախարարին դիմելով, օգնութիւն խնդրեց: Պ. Ժոռժ Պոնէ այս առթիւ ըսաւ թէ Զօր. Ֆրանքօ մերժած է չէզոք շրջան մը յատկացնել հիւսիսային Քաթալոնիոյ մէջ, պատսպարելու համար 150,000 կիներ եւ մանուկներ :

Դեսպանը հարցուց թէ կարելի՞ է հիւսիսային Ափերիկէ դրկել հանրապետական զինուորները, որոնք պիտի խոչտանգուին, եթէ ազգայնականներուն ձեռքն իյնան: Արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ չի կրնար որոշ պատասխան տալ եւ թէ խնդիրը պիտի յանձնէ նախարարական խորհուրդին:

Առաջին առթիւ Ֆրանսա ընդունուած քանի մը հազար փախստականները կը պատմեն թէ կրակ կը տեղար ճամբուն վրայ: Ֆիկուէրաս, որ հազիւ 30,000 բնակիչ ունի, այժմ խճողուած է 200 հազար փախստականներով որոնք միշտ յարձակման ենթակայ են:

Ֆրանսական կառավարութիւնը զօրացուց սահմանագլուխի պաշտպանութիւնը: Հինգ նոր գունդեր ղրկուեցան մեքենաշարժ զօրամասերով: Շրջուն պահակները կը պտտին բոլոր սահմանա – մերձ դիւղերն ու քաղաքները, գրաւելով տրամադրելի տուները: Շատ քիչ Սպանիացիներ յաջողած են Ֆրանսա հասնիլ լեռնային ճամբաներով: Միւսները հազարներով կը սպասեն սահմանագլուխին առջեւ, եւ հազարներ ալ կը հասնին ամէն օր: Առաջին առթիւ Ֆրանսա ընդունուած փախստականներուն մէջ կը գտնուին 220 կիներ եւ մանուկներ: Կառավարութիւնը կեդրոնացման կայաններ հաստատած է Կառի, Վիէնի եւ Նիէվռի նահանգներուն մէջ: Սպանիական կառավարութիւնը տակաւին կը չանայ համոզել Ֆրանսան որ ամէն օր առ նուազն երկու հազար փախստականներ ընդունի յառաջիկայ 8 - 10 օրուան մէջ:

**** Զօր. Միախա, հանրապետական Սպանիոյ սպարապետը , ճառ մը խօսելով Պարսելոնայի անկումին առթիւ, յայտարարեց.*

— « Վերջին խօսքը չէ ըսուած: Դեռ բաւական հող կայ մեր ձեռ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԱՆԻ՞ ՏԱՐԵԿԱՆ ԷՔ

— o —

Այս պահուս «*Յառաջ*»ի խմբագրատան մէջ կը վիճին երկու արուեստագէտներ:

Բանաստեղծ Ահարոն կ'ըսէ թէ տարիքը յայտնելը կը հաստատէ իր ինքնութեան կամ եսին լիակատար ճանչումը, որովհետեւ տարիքը կնիքն է անհատականութեան: Ուրեմն ին – չո՞ւ չյայտնել տարիքը:

Նկարիչ Գէպպոյեան կ'ըսէ թէ տարիքը յայտնելը կ'ոչնչացնէ անհատը , որովհետեւ ժամանակին կորուստը աւելի զգալի կ'ընծայէ:

Ահարոն.— Երբ չեմ գիտեր անհատի մը տարիքը, ինծի անծանօթ կը մնայ այդ անհատը:

Գէպպոյեան.— Ընդհակառակն , տարիքի այդ ծանօթութիւնը կը մանրէ, փշրանքի կը վերածէ զայն: Ծանօթութիւնը չէ որ մեծութիւն կը շինէ, այլ խորհուրդը,— մենք կը տեսնենք միշտ անծանօթին, խորհրդաւորին:

Ահարոն կը պնդէ տակաւին թէ տարիքին անիլը ինչո՞ւ պիտի նսեմացնէր անհատը, եւ ինչո՞ւ վախնալ յայտարարելէ թէ անոր է ժամանակին մէջ, հասունցեր է եւ մտեր լուութեան մէջ: *Բանաստեղծը կ'աստուածանայ* տագնապարբը գրած եմ բառասուեայ վերջ, — տարիք մը որ կը պայծառացնէ կեանքը, կը լուսաւորէ հոգին: Այդ տարիքին մէջ գիտես թէ ի՛նչ կը գրես, կը զգաս թէ ի՛նչ համ ունի կեանքը: Փառասուեայ վերջ, կ'ըսէ Նիցչէ, տարիքը լեռնահովիտի մը բաղցրութիւնը ունի: Հանճարեղ փիլիսոփային այս խօսքը ապրելո՛վ, զգալո՛վ կը կրկնեմ ահաւասիկ: Ու Գոհեմականքը, նոյնութ արեւին մէջ հասունցած, — մեռնելու պահուն, պտուղ մըն է չեխական գիւղական գիտեցկութեան, Չեխիա՛:

Ընդմիջելով երկու արուեստագէտներուն վէճը, Արազ կը յայտարարէ թէ երկու տարիք կայ,— ստեղծագործական տարիք եւ չէզոք տարիք: Արդ, ստեղծագործ տարիքը բաց մըն է որ կը ժայթքէ այն խնձոր - գեղեցիկ, որ նիւթ է դարձեր աստուածաշնչական հէքեաթի մը եւ բոլոր ժողովուրդներու աչուղական երգերուն : Կատոն այդ խնձորին կը պարտի իր միտքի բազուկի յոյսը՝ մինչեւ այն տարիքը, որ խոր ծերութիւն կը կոչուի շատերու համար: Ու կէսօրէ ետքն այդ խընձորին կը պարտի իր միտքի ջահին լոյսը՝ մինչեւ այն տարիքը, երբ ուրիշ շատեր կը զառամին :

Այստեղ Արազ վկայութեան կանչեց ընկեր Բենօն, որպէսզի տեղեկութիւններ տայ ռուսական կարգ մը աղանձերու մասին,— եւ ընկեր Բենօ նկատեցնելով *սկապեցիներու* եւ *դուխոբոր* – ներու քարբերը, հաստատելով այն գիտական տեսակէտը թէ գեղձագրկութիւնը կը կտրէ հոգեկան թելերը , կը ջլատէ երեւակայութեան խոյանքը:

Եզրակացութիւն, — տարիքը թիւ կամ թուանշան չէ, այլ հոգեկան վիճակ: Երիտասարդներ կան, որ ծեր են եւ ծերուներ կան որ երիտասարդ են :

Այսպէս ըլլալով հանդերձ իրողութիւնը, մարդիկ միշտ կը հետաքրքրուին ուրիշին տարիքով: Ամերիկեան թերթ մը կը յայտարարէ թէ գըտեր է այդ գաղտնիքը լուծելու եղանակ մը: Ցաջորդով ձեզի պիտի բացատրեմ թէ ի՛նչպէս կարելի է իմանալ մէկու մը տարիքը, առանց կրկնելու սա ցուրտ հարցումը.

— Քանի՞ տարեկան էք :

ԱՐԱԶ

ՉԵՌՆԱՐԿ ՄԸ ԵԻՍ ՀԱՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

— oo —

Մեզի կը տեղեկացնեն թէ ընկեր Ա. Պատիսեան քանի մը օր առաջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է արտաքին նախարարութեան Արեւելքի գործերու վարիչին հետ, զանազան հարցերու մասին:

Այս առթիւ ընկերը մանրամասնօրէն պարզած է հայ աչխատաւորներու եւ արհեստաւորներու կրած բազմապիսի դժուարութիւնները, (ինքնութեան թուղթ, արհեստաւորներու խնդիր եւն.) եւ խնդրած է բարեացակամութեամբ քննել Հայերու պարագան, մանաւանդ որ անոնք հաւատարմօրէն կը կատարեն իրենց քաղաքացիական պարտականութիւնները եւ սիրով ընդառաջ գացին պինուորական ծառայութեան :

Պաշտօնատարը բարեացակամութեամբ լսելով այս բացատրութիւնները, խոստացած է աչխատանքի նախարարութեան ուշադրութեանը յանձնել զանոնք, կարելի դիւրութիւններն ապահովելու համար :

Տեսակցութիւն մը Սուրիոյ մարզպանին հետ

Սուրիոյ եւ Լիբանանի մարզպանը, Պ. Փիւօ, յունուար 19ին ունկնդրութեան ընդունած է հայ հոգմէականներու կաթողիկոս - պատրիարքը, Գեորգ արք. Ազաճանեան: Խօսակցութիւնը եղած է չատ սիրալիր: Այս առթիւ մարզպանը յայտնելով իր բարեկամութիւնը հայ ժողովուրդին հանդէպ, ըսած է.

— « Հօրմէս ժառանգած եմ այդ զգացումը, որովհետեւ հայրը, նոյնիսկ Սուլթան Համիտի օրերուն, պաշտպան հանդիսացած է հայկական դատին»:

Կը հաւատան թէ խօսակցութեան նիւթ եղած է նաեւ Սանճաքի Հայերուն վիճակը :

Կաթողիկոս - պատրիարքը ընդունուած է զինուորական պատիւներով:

**** Մարզպանը փոխած է իր գլխաւոր գործակիցները, վարչական թէ քաղաքական: Տեսակցութեան ներկայ եղած են նոր պաշտօնատարները, որոնք են.— Սուրիոյ պատուիրակ Կոմս Օսթրորոկի տեղ՝ Հօթլօք, իրաւագէտ , 45 տարեկան, որ 1927ին գտնուած է Թուրքիա, իրրեւ առաջին քարտուղարը դեսպանատան , 1938ին ալ՝ խորհրդական: Քաղաքական բաժնի նոր վարիչն է Պ. Կաուէն, 37 տարեկան , որ կարեւոր պաշտօններ վարած է Թոքիոյ եւ Էնկլիւբիի դեսպանատուներուն մէջ: Իր օգնականն է Պ. որ Լէօս, 34 տարեկան :

— oo —

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ չատ կարեւոր նիստ մը գումարեց երէկ, դրաղելու համար Պարսելոնայի անկման հետեւանքներով եւ ուրիշ հրատապ խնդիրներով :

ՍՈՒԻՐԻՈՑ ՄԱՐԶՊԱՆԸ ձէպէլը Տրիւզ գնաց, ուսումնասիրելու համար տեղական պայմանները: Ապտիլ Կաֆար փաչա ուղերձ մը ներկայացուց մարզպանին, խնդրելով անկախութիւն չնորհել ձէպէլը Տրիւզի, ինչպէս 1930էն առաջ: Մարզպանը պատասխանելով չեչտեց.— « Ֆրանսական ուժը ձեր մօտ պիտի մնայ»:

ԿՂՄԱՏՎԱԾՈՒՄ ԵՎՐՈՊԱ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ընդհանուր տեսություն։ «Նոր»ի ծիրքիսլիքի սրտերն ։ Ի՞նչ ենք ուզում։ Ի՞նչ ենք ուզում։ Ի՞նչ ենք ուզում

Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ

ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՅԿԱԶՆ

Մ. Գրիգորյանի անվան գրադարանի տնօրեն Ս. Ղազարյանը «Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ» վեպի մասին ասում է, որ այն ունի ինչպես գրական, այնպես էլ գիտական արժեք։ Ըստ նրա՝ վեպում հեղինակը ներկայացրել է ոչ միայն հայ ընտանիքի, այլև հայ կնոջ կերպարը։ Ս. Ղազարյանի կարծիքով՝ վեպի հերոսուհին ամուսնացել է ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ընտանիքի հանդեպ ունեցած պարտքի զգացումից ելնելով։ Գրադարանի տնօրենը նշում է, որ վեպում հեղինակը ներկայացրել է նաև հայ կնոջ ողբերգությունը։

Ս. Գրիգորյանի անվան գրադարանի տնօրեն Ս. Ղազարյանը «Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ» վեպի մասին ասում է, որ այն ունի ինչպես գրական, այնպես էլ գիտական արժեք։ Ըստ նրա՝ վեպում հեղինակը ներկայացրել է ոչ միայն հայ ընտանիքի, այլև հայ կնոջ կերպարը։ Ս. Ղազարյանի կարծիքով՝ վեպի հերոսուհին ամուսնացել է ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ընտանիքի հանդեպ ունեցած պարտքի զգացումից ելնելով։ Գրադարանի տնօրենը նշում է, որ վեպում հեղինակը ներկայացրել է նաև հայ կնոջ ողբերգությունը։

Վերադարձի դարիպանը

Ա. Գրիգորյանի անվան գրադարանի տնօրեն Ս. Ղազարյանը «Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ» վեպի մասին ասում է, որ այն ունի ինչպես գրական, այնպես էլ գիտական արժեք։ Ըստ նրա՝ վեպում հեղինակը ներկայացրել է ոչ միայն հայ ընտանիքի, այլև հայ կնոջ կերպարը։ Ս. Ղազարյանի կարծիքով՝ վեպի հերոսուհին ամուսնացել է ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ընտանիքի հանդեպ ունեցած պարտքի զգացումից ելնելով։ Գրադարանի տնօրենը նշում է, որ վեպում հեղինակը ներկայացրել է նաև հայ կնոջ ողբերգությունը։

Տիկին Գոհարը վերադարձավ

Ա. Գրիգորյանի անվան գրադարանի տնօրեն Ս. Ղազարյանը «Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ» վեպի մասին ասում է, որ այն ունի ինչպես գրական, այնպես էլ գիտական արժեք։ Ըստ նրա՝ վեպում հեղինակը ներկայացրել է ոչ միայն հայ ընտանիքի, այլև հայ կնոջ կերպարը։ Ս. Ղազարյանի կարծիքով՝ վեպի հերոսուհին ամուսնացել է ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ընտանիքի հանդեպ ունեցած պարտքի զգացումից ելնելով։ Գրադարանի տնօրենը նշում է, որ վեպում հեղինակը ներկայացրել է նաև հայ կնոջ ողբերգությունը։

Վերադարձի դարիպանը

Ա. Գրիգորյանի անվան գրադարանի տնօրեն Ս. Ղազարյանը «Ինչո՞ւ Տիկին Մարգարիտը ամուսնացավ» վեպի մասին ասում է, որ այն ունի ինչպես գրական, այնպես էլ գիտական արժեք։ Ըստ նրա՝ վեպում հեղինակը ներկայացրել է ոչ միայն հայ ընտանիքի, այլև հայ կնոջ կերպարը։ Ս. Ղազարյանի կարծիքով՝ վեպի հերոսուհին ամուսնացել է ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ընտանիքի հանդեպ ունեցած պարտքի զգացումից ելնելով։ Գրադարանի տնօրենը նշում է, որ վեպում հեղինակը ներկայացրել է նաև հայ կնոջ ողբերգությունը։

քը, կռուելու համար: Պարագաները ծանր են, բայց ոչ անզբաղնելի: Ամէն կողմէ հեռագիրներ կը ստանամ որոնք կ'ըսեն թէ պայքարի կամքը անվթար կը մնայ աւելի քան երբեք»:

*** Պարսելոնայի օտար դեսպանները Փէրփինեան (Ֆրանսա) հաստատուեցան, իրենց հպատակներուն գործերով զբաղելու համար:

*** Զօր. Ֆրանքօ հրամանագիր մը հրատարակեց, որով «Պարսելոնա եւ միւս ազատագրուած հողամասերը կը միացուին սպանիական պետութեան»: Փողոցներուն անունները արագօրէն կը փոխուին:

«Պիտի անցնինք Սպանիոյ մէջ եւ պիտի»

»»» · «««

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մուսոլինի յայտարարած էր թէ կամքերները «Չիք անցք» հռչակած էին, բայց «մենք անցանք եւ պիտի անցնինք»:

Այս յայտարարութիւնը նոր նշանախօսք մը դարձած է իտալական մամուլին համար, որ նորէն սլաքներ կ'արձակէ Ֆրանսայի դէմ: «Փոփոլօ տի Ռօմա» կը գրէ ·

--- « Տալաատիէ կը փորձէ չոյել Ֆրանսան, պղտոռնական մէ – ծարանք մը ընծայելով իտալացի ռազմիկներուն: Բայց, ինչպէս Եթովպիոյ մէջ, ինչպէս երէկ Պարսելոնայի մէջ եւ վաղը Մատրիտի մէջ, Իտալիա պիտի չարունակէ անցնիլ, միշտ եւ ամէն տեղ: Այո, մենք պիտի անցնինք բոլոր «երքե՛ֆ»ներուն վրայ, Սպանիոյ մէջ եւ Սպանիայէն դուրս: Թող պատրաստներ չանուցանեն այս մասին»:

Իտալական թերթերը մեւնոյն առեն սեւ գոյներով կը նկարագրեն Ֆրանսայի հոգեկան վիճակը, Պարսելոնայի անկումէն վերջը: «Մէսաժէրօ» թերթին թղթակիցը կը գրէ այս առթիւ.

-— « Պարսելոնայի անկումը չղագրգիռ եւ անմասնչելի վիճակի մը մատնած է վարիզեան չրջանակները: Մթնոլորտը ելեկտրականացած է: Ոչինչ բան մը բաւական է, կայծեր յարուցանելու համար ամէն ուղղութեամբ: Թերթերը թերատեսութենէ բղծնուած, միայն մէկ գոյն կը ճանչնան, —- սեւը»:

*** Իտալիոյ ուսանողները եւ ուսանողուհիները եւ ուրիչ հազարաւոր երիտասարդներ նոր ցոյցեր կատարեցին առջի օր, ռազմասչունչ ոգեղակներով: Բազմութիւնը կը պոռար Վենեցիա պարտասին առջեւ.—- «Որո՞ւն է Քորսիքան,-- մ'երինը»: Բազմութեան ծափերուն տակ Մուսոլինի պատշգամ բարձրացաւ պահ մը: Ձենովայի Ֆրանսական հիւպատոսարանին դէմ ցոյցեր կազմակերպած ըլլալով, հրչէջները չուր սրսկեցին, ցուցարարները ցրուելու համար:

*** Իտալիոյ պետական նախարարներէն Ֆարինաչչի ճառ մը խօսելով Միւնիխի մէջ, յայտարարեց·-— « Իտալիա երբեք պիտի չհանդուրժէ որ Թունուզ սեփականութիւնն ըլլայ օտար երկրի մը որ հարաւէն կը սպառնայ Իտալիոյ: Ձիպութին Ֆրանսայի ձեռքը ձգել՝ կը նշանակէ Համպուրկը օտար ազգի մը յանձնել»: Նախարարը ըսաւ նաեւ թէ «արդար եւ սահիպողական են» Գերմանիոյ գաղթային պահանջները:

ԻՆՉՈ՞Ւ ՓՈԽՈՒԵՑԱՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ

— oo —

Ձեւի մամանակագութիւն եւ կաշառք

— oo —

« Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի թղթակիցը հետեւեալ բացատրութիւնները կը հաղորդէ ձէլալ Պայարի դահլիճին հրաժարման մասին, Ինկիւրիէն ուղղուած հեռագրով մը.--—

Այստեղի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ ձէլալ Պայարի հրաժարումը հետեւանք է երկու զրամական գայթակղութեանց որոնք երեւան հանուեցան վերջերս :

Այդ շրջանակներուն համաձայն, ձէլալ Պայարի դիրքը մեծապէս խախտած էր, երբ հաստատուեցաւ թէ զէնքի մաքսանենգներ կեղծեր են ազգ· պաշտպանութեան նախարարին՝ Քեազիմ Էօզալփի ստորագրութիւնը եւ 50 օդանաւ գնած են Քանատայի մէջ, ի հաշիւ Թուրքիոյ, բայց իրականին մէջ Սպանիա ղրկելու համար :

Կ'ըսուի նաեւ թէ ձէլալ Պայարի վարկը բոլորովին ինկաւ, նոր խաբդախութիւն մը երեւան հանուած ըլլալով Պոլսոյ մէջ:

Այդ պատմութեան համաձայն, թրքական հաստատութիւն մը ուզած է կարգ մը անգլիական տուներու յանձնել այն բոլոր թրքական պայմանագրութիւնները որ պիտի կնքուէին, Անգլիոյ կողմէ տրամադրուած տասը միլիոն ոսկիի վարկով: Այս առթիւ մեծ դումար յանձնարարողէջ պիտի տասնար թրքական հաստատութիւնը :

Այս գայթակղութեան վրայ, Հալքի կուսակցութիւնը որոշեց նոր վարչապետ մը հրաւիրել, մասնաւորապէս նկատի ունենալով նոր ընտրութիւնները:

Պետական պաշտօնեաները սկսած են քննել Ծովային դրամատան (Տէնիզ պանքասը) կարգ մը կարեւոր գործառնութիւնները: Այս գրամատունը պատասխանատուն է Թուրքիոյ առեւտրական տորմիղին վարչութեան, ինչպէս եւ նոր նաւերու յանձնարարութեան՝ գերմանական եւ անգլիական նաւաշինարաններու: Թրքական թերթերը կը պահանջեն ընդհանուր մաքրագործում կատարել եւ կը խնդրեն կառավարութենէն ազգու միջոցներ ձեռք առնել անոնց դէմ որ «դաւաճանած են ազգին չահերուն »:

Միջազգային կացութիւնը եւ Թուրքիա

Եւնուս Նաատի, «ձիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետը, խմբագրականի մը մէջ պարզելով Թուրքիոյ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը, կ'եզրակացնէ .

—- «Համաշխարհային կացութեան խառնակութիւնը մեզ կ'ապացուցանէ մեր հետեւած ուղղութեան ճշդութիւնը եւ կը հրամայէ ոչ աւելի արթնամիտ ուշադրութեամբ մը փարիլ անոր: Ամբողջ Թուրք ազգը, երբ մէկ կողմէ մեր տեւական պետին չուրջը սերտօրէն խմբուած իր ամբողջանալիք թերինները կը չանայ լրացնել, միւս կողմէ կամ ու պատրաստ կը գտնուինք ամէնէն հետաւոր հաւանական վտանգներու դէմ, ամէնէն զժուարին պայքարներու համար: Մեր ներքին միութիւնը եւ համախմբումը՝ հիմնաքարը կը կազմէ արտաքին դէմ խաղաղութիւնը պաշտպանող մեր ուժին :

Թուրք ազգը իր բրածին գիտակից ըլլալով ընթացող մեծ ազգ մըն է: Եթէ խաղաղութիւն կ'ուզենք, այն հաւատքով է որ, ան ոչ միայն մեզի, այլ ամբողջ մարդկութեան համար խնայելի ամէնէն մեծ չնորհն է: Իսկ թէ այս մեծ չնորհը պաշտպանելու կարողութեան մէջ կրնայ գտնուիլ, իրականութիւն մըն է զոր յաւերկօրէն կը տեսնեն մեր երեւակայութեամբ չտարուող աչքերը: Տգեղ իրականութիւն մը թէեւ, բայց ի՞նչ ընենք· իրականութիւն:

Այն բրիչը որ կը զարնենք մեր չինարարութեան կարօտ երկրին մէջ, մեր ուժը կը կազմէ· թէ ներքին եւ թէ արտաքին ուժը:

Ազգովին մեր Ազգ· Պետին չուրջ համախմբուիլ՝ մեր ուժը կը կազմէ· ներքին թէ արտաքին ուժը:

Ահա մենք, այս պայմաններուն տակ, խաղաղութեան իտէալին սիրահարը եւ ծառայողն ենք »:

— oo —

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՈՆՏՈՆԷՆ 18 ԵՐԵԻԵԼԻՆԵՐ, որոնց մէջ կը գտնուին Հնդկաստանի նախորդ փոխարքան, Անգլիոյ պատկառը բանաստեղծը, Թագաւորին անձնական բժիշկը եւն. կոչ մը ուղղեցին անգլիերէնն և գերմաներէնն, որպէսզի «բոլոր բարեմիտ մարդիկ» ամէն ջանք թափեն, պատերազմը կանխելու համար: Կոչը մասնաւորապէս ուղղուած է Հիթլէրի :

ՊՈՒԲԼԻՇԵՆ կը հետագրեն թէ ընդհարման մը միջոցին սպանուեցաւ փրոֆ. Վասիլ Քրխմէնսքու, որ յաջորդ նշանակուած էր երկաթեայ պահակներու հրամանատարին՝ Քոտրէանուի (նոյն - պէս սպաննուած): Ուրիչ երկաթեայ պահակ մը անձնասպան է - դաւ, երբ ոստիկաններ գացեր էին ձերբակալելու :

ՓԱՐԻԶ ՊԵՐԼԻՆ ՕԴԱՆԱՒԸ չախչախուեցաւ, ծխնելոյզի մը զարնուելով ճէօլնի մէջ: Վեց ուղեւորները ածխացան :

ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ նախարարութիւնը հարիւր օդանաւ ապսպրեց Մ. Նահանգներու գործարաններուն: Ասով 200ի կը բարձրանայ ապսպրանքը :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարարը վերադարձաւ Վարշաւայէն, լրացուցած ըլլալով իր պաշտօնը :

ՀԱՋԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐ ճամբայ ելան Իտալիայէն, Ծայր· Արեւելք երթալու համար: Շանկայ պիտի հաստատուին:

Հրապարակային քաւնախօսութիւն Պէվիի մէջ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ· Ը· Դ· ՓԱՐԻԶԻ «ԵԴԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

120, Պուլվար Պէվիլ, 120 Մէթրօ Պէվիլ

Կը խօսի Ընկ· Վ·ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ մենք

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ 19 ՓԵՏՐ·, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԿՈՒՐԻՒ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵՑԵՆ

Յաւաչիկայ դասախօսութիւնը 31 Յունուար, երկշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ՝ կը խօսի՝ Պ. Ա. ՉՕԳԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Նահապետ Քուչակ»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յաւաչիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 Փետրուար, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8½ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ՝ կը դասախօսէ՝ Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ Նիւթ՝ «Ազգ եւ մշակոյթ»:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆԻ եւ մասնակցութեամբ Ա. ԴՄԲԻԹԵԱՆԻ, Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆԻ եւ կարող ուժերու:

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թառխա ԱՐԳԱՐԻ:

Հարանիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ սօլօներ: Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 Ֆրանք:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՓԻԿ ԱՂՈՒԹԵԱՆԻ

5 Փետրուար, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

Salle du Conservatoire Russe, 26 Ave. de Tokio, Paris

Երգեր կլաքէ, Հէրավլէ, Սէն Լոֆէրվէ, Ֆօսէ, Կոմիտաս, Տուրգամիլսկիէ, Զայկովսկիէ Մուսորսկիէ, Չերպնինէ, Ռախմանինով եւ Մուտք՝ 25, 20, 15 եւ 10 Ֆրանք:

ՅԻՒՐԵԿՈՑ

Հայ Ա. ինկեաու Միութեան

16 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ

կը ինդրուի նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխոչընդոտել:

Ջ ԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԹ - ԱՑԱՄՆԱԲՈՑԹ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 20

Ընտանիները ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳԱՒՐԻԷԼ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՀ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրամներու փոխոխութիւն· Չեքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ՀԱՅ ՊԱՅՄԱՆԵՐ·

ՀԱՅՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Մգուտա Մօնթմօրնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes Dames

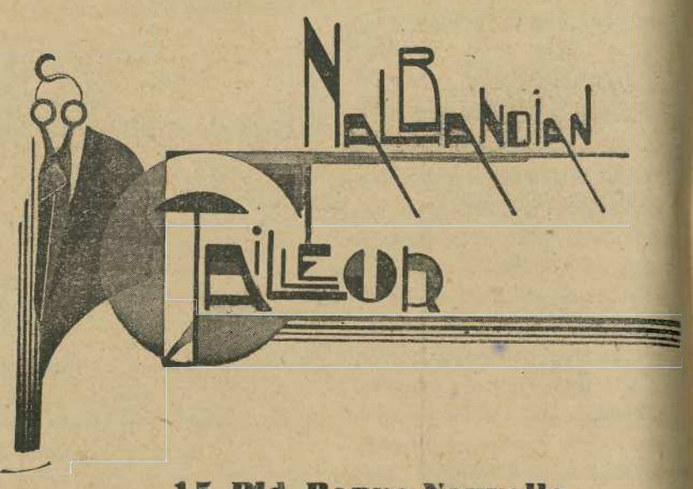

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle Tél: Gut. 93 - 70

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires· lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չինքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿՐ ՀԱՅՏԱՐԱՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

Alimentation «TR .VISE»

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café "HAREM„

Ամենալաւ տարբերանքներ, փաստօրէն համբերելի դիւրով·

ՄԵԾԱՓԱՌԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՌԱԿ

Ձերմակ պարիր 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4 30, բրինձ՝ փլեալ համար 4 ֆրանք:

5 ԱՐ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ

Livraison à domicile· Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

"ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է ընդունուած անմրցելի կախարդական ազդեցութեան Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժ քեր, պատրաստուած տուտ չասիի Ք ով: Շայ աւանդական սեղանին կարգ

Բացուած է ՐԱՖՖԻ ճաշարանի ձմեռնային նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ՐԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հանրածանօթ կովկասեան շաչլիկով :

ՏՀԸ եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris (9), Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու· Փոխադրողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները· Ընտրերվուտ եւ Ռոյալ գրի մեքենաներ կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ· կը ստանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն· Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու·

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 31 Janvier 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3952

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՍԱՆՔ ՀՈՆ ՈՒՐ...

— ∞ —

Ձառեր վարչապետական կամ նախարարական: Յայտարարութիւններ՝ մէկը միւսէն ծանրակշիռ: Եւ լրագրական հրատարակութիւններ՝ որոնք արդէն պղպջատի ձայն կուտան...

Անա թէ ի՛նչպիսի մթնոլորտի մը մէջ կը թաւալի քաղաքական աշխարհը, շաբաթներէ ի վեր, բայց մանաւանդ Պարսելոնայի անկումէն ասդին:

Ակնարկ մը վերջին օրերու անցուդարձին վրայ:

Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին նախարարը վճռական յայտարարութիւններ ըրին երեսփ. ժողովին մէջ, արտաքին քաղաքականութեան մասին, մանաւորապէս շեշտելով թէ թիզ մը հող պիտի չզոհուի Ֆրանսայի ստացուածքէն:

Անգլիոյ վարչապետը նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ շաբաթ գիշեր, անուղղակի կոչ մը ուղղելով Պերլինի եւ Հռոմի, որպէսզի ծայրայեղութեան չերթան:

Այս առթիւ, թռուցիկներով հաստատեց թէ Մեծն Բրիտանիոյ սպառազինութիւնները աւելի աչքու հանգամանք ունին այսօր, քան անցեալ սեպտեմբերին, երբ կարելի եղաւ կանխել պատերազմը, Միւնիխի համաձայնութեամբ:

Հիթլէր պիտի խօսէր երէկ, երկուշաբթի, խորհրդարանին բացման առթիւ: Եւ բովանդակ աշխարհ անհամբերութեամբ կը սպասէր իր խօսքերուն, իբրեւ անուղղակի պատասխան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետներուն յայտարարութեանց:

Մուսոլինի արտայայտուեցաւ մէկ անգամ, Պարսելոնայի գրաւման առթիւ, ազդարարելով թէ «անցան եւ պիտի անցնին»: Աւելի երկար ճառի մը կը սպասուի փետրուարին:

Բայց անհրաժեշտ չէ սպասել այդ ճառին, քանի որ իտալական թերթերը ամէն օր քար մը կը գլորեն, երբեմն ճարտասանական դարձուածքներով, բայց միշտ վճռական: Եւ հետզհետէ աւելի բաց:

Անոնք ամենավերջին արտայայտութիւնները:

Կիսապաշտօնական շաբաթաթերթ մը, «Ռելացիոնէ Ինթէրնացիոնալի» (Արտաքին Յարաբերութիւններ), իր վերջին թեւութիւնը կը սկսի այսպէս.

— «Եթէ Փարիզ կ'ուզէ ճաշակել իտալացի ժողովուրդին պողպատը, թող շարունակէ իր անմիտ քաղաքականութիւնը... Սպանիական հարցին հաշուեյարդարէն վերջը, պէտք է ձեռք առնել իտալական պահանջներու խնդիրը: Սպանիական հարցին լուծումը նախապայման է Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ըլլալիք կարգադրութեան մը: Բայց, վճռական «ոչ» մը արտասանելով իտալական պահանջներու մասին, ֆրանսական կառավարութեան դիրքը վերջին օրերս կը շեշտուի յայտնապէսժխտական իմաստովմը: Փարիզի անհասկացողութեան դիմաց, եւրոպական դէպքերը նիշդ ու նիշդ կը մօտենան նակատագրական զառիթափին: Այն կոր գծին որ խնդիրները պիտի կարգադրէ միակ յաւիտենական օրէնքով մը, — խօսքը թնդանօթին է»:

Եւ դեռ ուրիշ ազդարարութիւններ, — «Իտալացի ժողովուրդը մէջտեղ պիտի նետուի սպառազէն, անցնելով սահմանագլուխները, պատրաստ պաշտպանելու իր ապրելու իրաւունքը մինչեւ ծայրագոյն զոհողութիւն»:

Ուրիշ թերթ մը, «Սթամփա», կրկին յուզելով Թունուզի եւ Քորսիքայի խնդիրը, կը յայտարարէ.

— «Երբ մենք, Իտալացիներս, Թունո՛ւզ, Քորսիքա՛ կ'աղաղակենք, նոր անուններ չէ որ կ'արտասանենք: Ատոնք անուններ են որոնք նիւթ մը եւ հոգի մը կ'արտայայտեն. իսկ այդ նիւթն ու հոգին մեզի համար կ'ապրին դարերէ իվեր: Այնքան դէպքեր անցան եւ այդ անունները չմեռան... Պիտի հնչէ ժամը երբ իղձը պիտի դառնայ իրականութիւն»:

Երրորդ մը, «Լավորօ Ֆաշիստա» կ'ազդարարէ.

— «Ոչ Իտալիան, ոչ ալ Սպանիան 1881ին չէն, երբ Ֆրանսա կրնար գրաւել Թունուզը: Ոչ Իտալիան, ոչ ալ Սպանիան 1887ին չեն, երբ ստորագրուեցաւ առաջին դիւանագիտական թուղթը աբեւմտեան Միջերկրականի համար: Վերահաստատուած է Պիրենեան այն սահմանագլուխը որ Լուի ԺԴ.ի կողմէ ջնջուեցաւ 1700ին: Ֆրանսա նորէն երեք սահմանագլուխ ունի... Իտալացիները առաքինութիւն մը ունին.— յարատեւ սպասում: Մուսոլինի յայտարարեց ի լուր աշխարհի, — «Պիտի անցնինք»:

Աւելորդ պիտի ըլլար նիւթը խճողել գերմանական ազդարարութիւններով: Անցողակի յիշենք միայն մէկը, հիթլէրական գլխաւոր օրկանին՝ «Ֆոլքիշէ Պէոպախթէր»ի ազդարարութիւնը, Հիթլէրի ճառէն անմիջապէս առաջ.

— «Ֆրանսա ժամանակակից կարդացինէն է ներկայ Հռոմի համար»:

Այս բոլոր ազդարարութեանց մէջ, իտալական եւ գերմանական թերթերը միջանկեալ կը յիշեն 1915ի դաշնագիրը, որ հատու զէնք մը դարձած է Հռոմի ձեռքը:

Արդ, ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ ասդին, այս բուռն յարձակողականին առթիւ:

Անշուշտ Փարիզի մամուլը չէր որ պիտի անճրկէր, բանավէճի կամ յարձակողականի մէջ, թէեւ աւելի պաղարիւն կ'երեւայ, ինչպէս երկրին կառավարութիւնը:

Բայց, նոր երեւոյթ մը աչքի կը զարնէ, այս թունաւոր մթնոլորտին մէջ:

Ամենէ մը ի վեր, Ֆրանսացի քաղաքագէտներ եւ հեղինակաւոր օրկաններ սկսած են տեսութիւններ եւ գիրքեր հրապարակ նետել, արծարծելով Մեծ Պատերազմէն առաջ եւ վերջը կնքուած համաձայնութիւններն ու ծրագիրները:

Ի՞նչ կ'ըսեն այդ գիրքերը: Ի՞նչ բանի կը ձգտին, որ ուսանս ժամուն, երբ այնքան թանձրացած է մթնոլորտը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

300,000 ՍՊԱՆԻԱՑԻ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ

— ∞ —

ՆԵՐՍ ՊԻՏԻ ԱՌՆՈՒԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԻՆԵՐԸ, ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ ԵՒ ԾԵՐԵՐԸ

100,000 հոգի կը գիշերեն փողոցներուն մէջ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Պարսելոնայի անկումէն վերջը, հարիւր հազարաւոր փախստականներ լեռ ու ձոր ինկած են, ուղղուելով դէպի Ֆրանսա: Նախարարական խորհուրդը շաբաթ օր բացառիկ նիստ մը գումարեց, լուծելու համար այս խնդիրը, որ թէ քաղաքական հանգամանք ունի եւ թէ մարդասիրական: Կիրակի առտու սահմանագլուխ հասան աւելի քան քառս հազար փախստականներ, հաց եւ ապաստան խնդրելով: Առաջին առթիւ ընդունուեցան 13-18,000 հոգի, բաժնուելով զանազան քաղաքներու վրայ: Նախարարական խորհուրդը կարդալով այս առթիւ հասած տեղեկագիրները, որոշեց կարելին ի գործ դնել մարդասիրաբար, որպէսզի կիներ, մանուկներ եւ ծերունիներ սովամահ չմեռնին, բայց թոյլ չտալ որ զէնք բռնելու ընդունակ մարդիկ Ֆրանսա մտնեն: Միեւնոյն ատեն որոշեց դիմել միւս պետութեանց խորհուրդին եւ աջակցութեան:

Կ'ըսուի թէ Խ. Միութիւնը յանձն առած է ընդունիլ 25,000 հանրապետական ռազմիկներ, որոնք մեծ մասով համայնավարներ են. բայց մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ փոխադրութեան խնդիրը:

Մեքսիկա եւս հաւանած է ընդունիլ քանի մը հազար հոգի, բայց փոխադրութիւնը ամիսներ կրնայ տեւել եւ հարիւր հազարաւոր տալար ծախք պատճառել:

Սպանիական կառավարութիւնը խնդրած էր որ մաս մը փախստականներ տեղաւորուին հիւսիսային Ափրիկէի ֆրանսական գաղթավայրերուն մէջ, բայց ֆրանսական կառավարութիւնը յարմար չի նկատեր այս ելքը, ապահովութեան տեսակէտով:

Մեծն Բրիտանիա բառ սովորութեան մերժեց ու եւ է փախստական ընդունիլ իր կայսրութեան մէջ, եւ յանձն կ'առնէ միայն դրամական օգնութիւն հասցնել մանուկներուն եւ կիներուն:

Շաբաթ գիշեր մեծ բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ Փարիզի գլխաւոր պողոտաներուն վրայ, պահանջելով բանալ սահմանագլուխը, զէնք եւ ռազմանիւթ հասցնել Սպանիա, ներս առնել փախստականները եւն.: Ոստիկանութիւնը միջամտելով ձերբակալեց 500 ցուցարարներ, որոնք յետոյ ազատ արձակուեցան:

Վերջին լուրերու համաձայն, 300,000 քաղաքացիներ եւ ատնուազն 5000 վիրաւոր զինուորներ ճամբայ ինկած են դէպի ֆրանսական սահմանագլուխը, ենթակայ ձիւնին, անձրեւին, ցուրտին եւ անօթութեան տառապանքներուն: Շատերը պատառ մը բան կերած չեն Պարսելոնայէն հեռանալէ ի վեր: Պաշարաբարձ կառքեր օգնութեան հասան կէս ճամբան, սակայն հացը այնքան քիչ էր որ շատերը զրկուեցան: Աննկարագրելի է կիներու եւ մանուկներու վիճակը: Շատերը ցնցոտիներ միայն ունին: Սահմանամերձ քաղաքի մը մէջ երբ կարգ մը թղթակիցներ լուսանկար կը քաշէին, սպանիացի քաղաքապետը արգիլեց իր հետեւորդներուն հետ, նախատեց եւ ծեծեց լուսանկարիչները, յետոյ լուսանկարներն ու գործիքները առնելով ծովը նետեց:

Անհամար փախստականներ գիշերը կ'անցընեն լեռներու կամ փողոցներու մէջ: Կը վախցուի որ համաճարակներ ալ ծագին: Քստմնելի պատմութիւններ կը պատմեն Ֆրանսա հասած ականատեսներ: Թղթակից մը կ'ըսէ թէ այսպիսի «ելք» տեսնուած չէր Հրեաներու Եգիպտոսէն փախուստէն ի վեր (իսկ հայկական «ե՞լք»ը...): Կը թուի թէ ամբողջ ազգ մըն է որ լեռ ու ձոր ինկած է: Ֆրանսական սահմանագլուխէն սկսելով վեց քիլոմեթր տարածութեան վրայ ճամբաները խճողուած են փախստականներով, շատերը հետիոտն, կամ էշերու վրայ. Կը թուի թէ այս արտագաղթը պիտի շարունակուի դեռ քանի մը օր: Քաթալոնիայէն հասած փախստականներ կը պատմեն թէ ճամբաները այնքան խճողուած են որ կարելի չէ կառք վարել հակառակ ուղղութեամբ:

... ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մինչ այս մինչ այն, պատերազմը կը շարունակուի: Հանրապետական վարչապետը գերագոյն ճիգեր կը թափէ, ճակատը վերակազմելու համար Կերոնայի մէջ: Ազգայնական բանակը շարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, նոր դիրքեր գրաւեց դէպի հիւսիս: Զօր. Ֆրանքօ սկսած է օգտագործել Պարսելոնայի դերիները, զինուորներուն զէնք բաժնելով եւ միւսներուն ճամբայ շինել տալով: Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ յիմարանոցի մը պատսպարեալներէն շատերը մեռած են անօթութենէն: Նոյն աղբիւրէն կը հաւաստեն թէ հանրապետականները հարիւր հազար մեռեալ եւ վիրաւոր ունեցած են, Քաթալոնիոյ յարձակողականէն ի վեր, մէջն ըլլալով 68,400 գերիներ:

— ∞ —

2 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ բացառիկ տուրքի մասին նոր զեկոյց մը հրատարակելով, ելմտական նախարարութիւնը կ'ըսէ թէ գործատէրերը պարտաւոր են տուրքը վար դնել յունուար 23էն ի վեր եղած բոլոր վճարումներուն վրայ, ինչ որ ալ ըլլայ վճարման ժամանակաշրջանը: Կը նշանակէ թէ յունուարի վերջը եղած ամսական վճարումները տուրքի ենթակայ են ամբողջ գումարին համար, եւ ոչ թէ յունուար 23էն ի վեր անցած ժամանակին համար: Բացառիկ տուրքին ենթակայ են նաեւ յաւելուածական ժամերու համար եղած վճարումները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՈՎԱՆՈՑ ՄԸ ՈՐ ԵՐԲԵՔ ՉԻ ԲԱՑՈՒԻՐ

— • —

Թերթերը կը շարունակեն զարմանազան բաներ պատմել Չէյմպըլէնի հովանոցի մասին:

Փակագիծ մը,— կը կարծեմ թէ շատ աւելի խօսուն նիւթ պիտի ըլլար ան, եթէ տեսած ըլլային... Տարազի հովանոցը, խնկալէս պատմական: Ի՞նչ օգուտ. մէկը վարչապետ է, միւսը՝ վարժապետ: Չէյմպըլէն հովանոցը կոթէն կը բռնէ, ըսել ուզելով թէ՝ տէրն է հսկայական կայսրութեան մը: Իսկ Տարազ՝ մէջտեղէն, որպէսզի չըլլայ թէ ձեռքէն իյնայ կամ յափշտակեն, ինչպէս այս անտէր ժողովուրդին իրաւունքները:

Ահաւասիկ «ամենավերջին» նորութիւնները, վարչապետական հովանոցի մասին.—

Զարանեխներ Չէյմպըլէնի հովանոցը կը կոչեն Մեծն Բրիտանիոյ «սեւ փետուրը», բաղդատելով Գերմանիոյ կեռ խաչին եւ Իտալիոյ խուրձին հետ (ֆաշիօ):

Չէյմպըլէն ուր որ երթայ, իր հովանոցն ալ միասին է — Կոտէսպէրկ, Միւնիխ, Փարիզ, Հռոմ: Այդ հովանոցը մաս կը կազմէ իր հագուստին, ինչպէս տաբատը կամ գլխարկը: Հովանոցը ամուր պլորուած է եւ երբեք չի բացուիր: Եթէ անձրեւ գայ, վարչապետը ունի ուրիշ երկու անձրեւանոցներ:

Չէյմպըլէնի հովանոցը կ'արժէ 57 շիլին 6 փէնի եւ գնուած է Լոնտոնի Թամըս Պրիկ եւ որդիք վաճառատունէն, որ հովանոցի ամէնէն հռչակաւոր հաստատութիւնն է եւ կը գտնուի Սէյնթ Ճէյմս պալատին մօտ, աւելի քան հարիւր տարիէ ի վեր: Մէրի թագուհին եւ լորտ Պոլտուին ալ այս տեղէն կը գնեն իրենց հովանոցները:

Չէյմպըլէնի հովանոցը գնուած է տարիներ առաջ, բայց արձանագրութիւն չկայ վաճառման մասին: Կայ սակայն արձանագրութիւն մը,— հովանոցին ծածկոցը փոխուած է շատ անգամներ: Ծածկոցը սեւ մետաքսէ կերպաս մըն է, ամբողջովին ձեռքով կարուած եւ ագուցուած:

Տակաւին կը կարդամ նկարագրութիւններ՝ հովանոցի կոթին եւ ուրիշ մանրամասնութեանց մասին:

Պրիկս տան ամենատուղ հովանոցը կ'արժէ 20 անգլիական ոսկի: Չէյմպըլէն վերջին անգամ, Միւնիխի համաժողովէն քիչ առաջ աչքէ անցուց զայն եւ ուրիշներ, երբ անձամբ գացած էր ծածկոցը նորոգելու: Բայց նորէն կառչած մնաց իր հովանոցին:

Վարչապետարանին մէջ, Չէյմպըլէնի հովանոցը վերի յարկը, իրեն յատուկ տեղը կը տանին, որպէսզի չըշփոթուի ուրիշ նախարարներու եւ այցելուներու հովանոցներուն հետ:

Այս բոլոր տեղեկութեանց մէջ, մէկ բան գրաւեց իմ ուշադրութիւնս, — հովանոցը ամուր պլորուած է եւ երբեք չի բացուիր:

Ի՞նչ կ'ըսէք, բրիտանական դիւանագիտութեան խորհրդանշանը չի՞ կազմեր այս հովանոցն ալ,— միշտ գոց եւ խորհրդաւոր:

Ի զո՛ւր կը փորձէք բանալ անոր գաղտնիքները, ինչպէս հովանոցին ծալքերը:

Միշտ աչքի առջեւ, բայց միշտ ալ ամուր պլորուած:

Այնպէս որ, երբ դուք արեւի կ'ըսպասէք, անձրեւ եւ կարկուտ կը հոսին ձեր գլխուն: Եւ կը մնաք մէջտեղ:

ՎԱՀԷ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

— ∞ —

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց երէկ.—

Համաձայն 1938 նոյեմբեր 12 թուակիր հրամանագրին տրամադրութեանց, այն օտարականները որոնք առեւտուր մը կամ ճարտարարուեստ մը ի գործ կը դնեն, այսինքն անոնք որոնց ինքնութեան թուղթերուն «արհեստ»ի բաժնին տեղ նշանակուած է իրենց հանգամանքը, պարտաւոր են առեւտրականի առժամեայ տոմսեր (քարթ տը քոմէրսան) ունենալ: Այս տոմսերը ձրի պիտի տրուին, կանոնաւորելու համար կացութիւնը այն օտարականներուն որ կը բնակին Փարիզ կամ Սէնի նահանգը: Պէտք է դիմել ոստիկանութեան կեդրոնը, հիւսիսային - արեւելեան սրահ, մուտքը՝ Է սանդուղէն:

Որպէսզի երկար սպասելու չստիպուին, դիմումները կատարել հետեւեալ կարգով.—

Յունուար 30էն փետրուար 11 պէտք է դիմեն այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին Ա եւ Պ տառերով. փետրուար 13էն 25՝ Ս-Է-Ֆ, մարտ 13էն 25՝ Է-Լ-Օ, մարտ 27էն 8 ապրիլ՝ Փէ-էՍ, ապրիլ 11էն 22՝ Թէ-Զէ-Տ:

Դիմողները իրենց ինքնութեան թուղթէն եւ երկու լուսանկարներէ զատ (քաշուած աջ կողմէն, ականջը երեւալու պայմանով), պէտք է միասին առնեն հետեւեալ թուղթերը.—

1. Սէնի առեւտրական սենեակին արձանագրութեան յայտարարութիւնը:

2.— 1938ին գանձելի տուրքերու ազդարարութիւնը, ճարտարագործական եւ առեւտրական տուրքերու վճարման հաստատագրով: Եթէ այդ ազդարարութիւնը չէ եղած, պէտք է ներկայացնել հարկահաւաք վարչութեան ուղղած ցուցակը, 1938ին վճարելի առեւտրական եւ ճարտարագործական տուրքերու մասին:

3. Իրենց առեւտրական արտօնագիրը (փաթէնթ):

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ

— ∞ —

«Եթէ պէտք ըլլայ կրնանք 5000 օդանաւ գնել վաղը»

— ∞ —

Ելմտական նախարար Պ. Փօլ Ռէնօ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ շաբաթ գիշեր, երկրին ելմտական եւ տնտեսական վերակազմութեան մասին, գոհացուցիչ գտնելով հրամանագիր - օրէնքներու երկամսեայ գործադրութեան արդիւնքները: Ըսաւ թէ թոններով ոսկի վերադարձած է արտասահմանէն. այնպէս որ Ֆրանսա կրնայ 5000 օդանաւ գնել ամենավերջին դրութեամբ, եթէ հարկ ըլլայ: Բայց եւ այնպէս, հակառակ ազգային գործունէութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ նշմարուած վերելքին, ամենախիստ խնայողութիւններ պիտի կատարուին հանրօգուտ շինութեանց մէջ, որպէսզի կարելի ըլլայ նախապատուութիւն տալ օդանաւե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Կ. Պ.)

— ∞ —

ՊԱՐԳ, ՊՈՒՅՐ ՈՒ ՀԱՄԱՐՁԱԿ

— Ես ի՞նչ գործ ունեմ ձեզ հետ, պարոն, — ասաց Վիկտորը, ինքնավստահ, ինչպես միշտ, ինչպես միայն այն մարդիկ, որոնք իրենց ուժերի վրա վստահ են։ — Ես ձեզ չեմ ճանաչում, ձեզ հետ ոչ մի գործ չունեմ։

— Ներողություն, պարոն Վիկտոր, որ ես ձեզ անհանգստացնում եմ, — ասաց Պիեռ Ռոսսոն, — բայց ես ձեզ հետ շատ կարևոր գործ ունեմ։ Ես ձեզ մի առաջարկություն պիտի անեմ, որ ձեզ համար շատ ձեռնտու է։

— Ես ձեզ հետ ոչ մի գործ չունեմ, պարոն, — կրկնեց Վիկտորը։ — Ես ձեզ չեմ ճանաչում։

— Ես ձեզ կճանաչեցնեմ, պարոն Վիկտոր, — ասաց Պիեռ Ռոսսոն։ — Ես ձեզ կճանաչեցնեմ։ Ես ձեզ կասեմ, թե ո՞վ եք դուք։ Ես ձեզ կասեմ, թե ինչո՞ւ եկաք Փարիզ։ Ես ձեզ կասեմ, թե ինչո՞ւ եկաք այս տունը։ Ես ձեզ կասեմ, թե ինչո՞ւ եկաք ինձ մոտ

ՆԱԽԿԻՆ ՂՈՒՐԱՅՈՒ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՅԿ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ

Հատոր հինգերորդ

Հատորս կը պարունակէ Ա. Դարուն Ա. Դարուն։ Ա. Դարուն։ Ա. Դարուն։

րու եւ գնդացիրներու»: Այս առաջադրութեամբ, առաջին առթիւ 200,000,000 ֆրանք կրճատուած է հանրօգուտ շինութեանց վար - կերէն:

Նախարարը բացատրեց թէ ֆրանքը դարձած է «ապաւէն - դրամ մը» եւ թէ պանք ը ֆրանսը միակ դրամատունն է որ այժմ ոսկի կ'ընդունի ամէն օր: 1939 յունուարի առաջին 24 օրերու մի - ջոցին խնայողական աւանդներու գումարն եղած է 1,500,000,000, մինչդեռ միայն 417 միլիոն ֆրանք էր 1938ի ամբողջ յունուար ամ - սուան ընթացքին: Անցեալ հոկտեմբերէն իվեր ֆրանսայի պետա - կան արժեթուղթերը բարձրացած են, մինչդեռ Լոնտոնի, Ամբո - թէրտամի եւ Ցիւրիխի մէջ ինկած են 2–4 առ հարիւր: 1938 հոկ - տեմբեր 28էն ի վեր պետական գանձը կրցած է կատարել բոլոր սո - վորական վճարումները, համագումար 12,000,000,000 ֆրանք, առանց դիմելու այդ առթիւ կազմուած պահեստի վարկին: Գալով տուրքերուն, 308 միլիոն ֆրանք հաւաքուած էր 1937 դեկտեմբեր 20էն 1938 յունուար 20, իսկ այս տարի միեւնոյն ժամանակաշրջա - նին հաւաքուած է 421 միլիոն ֆրանք: Հրամանագիր - օրէնքներու հրատարակութենէն առաջ, 39,000 գործազուրկներ աւելցած էին, բաղդատելով անցեալ տարուան համապատասխան շրջանին հետ, իսկ այս տարի միայն 15,000 հոգի աւելցած են:

Պ. Ռէյնօ դարձեալ թուանշաններով հաստատեց թէ արտա - դրութիւնը վեց կէտ աւելցած է երկու ամսուան ընթացքին (ինք - նաշարժի, պողպատի, մետաղի, հիւսուածեղէնի եւ քիմիական ճարտարագործութիւնները): Աւելցած են նաեւ մեծաքանակ վաճա - ռումները, ինչպէս եւ բանուորներու աշխատավարձը եւ գնելու կարողութիւնը: Եզրակացնելով, նախարարը ջերմապէս գնահա - տեց ժողովուրդին ընթացքը եւ յայտարարեց.

— « Շնորհիւ ձեզի, ձեր հասկացողութեան եւ կարգապահու - թեան, փոխուեցաւ ֆրանսայի տեղը աշխարհի մէջ, երեք ամ - սուան ընթացքին: Ֆրանսայի խիղճը հանգիստ է: Ֆրանսա չար - համարհեր ո եւ է մէկը: Ան չի վախնար ո եւ է մէկէն: Ջյուսահա - տինք: Հանդարտ եւ վճռական Ֆրանսայի մը առջեւ, բովանդակ աշխարհ պիտի հասկնայ թէ Եւրոպա ուրիշ գործ ունի քան թէ պա - տերազմ ընել: Հզօր Ֆրանսան, բժշկուած Ֆրանսան կրնայ այսօր դիմադրել, վաղը գործակից »:

«Ֆրանսա նոր կարդագիրն մրն է Հռոմի համար»

»»» · «««

« Ֆօլքիշէր Պէոպախթէր», Հիթլէրի պաշտօնական օրկանը, տեսութիւն մը հրատարակելով իտալական պահանջներու մասին, կը գրէ·

— « Պատժական տնօրինութեանց պատերազմէն վերջը (Ե - թովպիա), Իտալիոյ գործունէութիւնը հարկադրաբար պիտի դառնար դէպի արեւմտեան Միջերկրական, այսինքն Ֆրանսայի դէմ, որ ժամանակակից կարտագինէ մըն է արդի Հռոմի համար»:

Թերթը կը բացատրէ թէ ինչպէս փիւնիկեան պատերազմին ատեն, ընդհարումը սկսած է Սպանիոյ մէջ: Բայց, տարբեր միջոց - ներով, չնորհիւ Սպանիոյ, որ Աւալտեան, Հիւսիսային Ափրիկէ - եան եւ Միջերկրականեան պետութիւն մըն է, Իտալիա կրնայ պայ - թեցնել ձիպրալթարի դուռը եւ բնական թանկագին դաշնակից մը ապահովել: « Անոր չնորհիւ Իտալիա կրնայ խորտակել Ֆրանսայի հինաւուրց գերակշռութիւնը արեւմտեան Միջերկրականի մէջ եւ յարդարելով կեդրոնական Միջերկրականի կղզիները, Պալէարեան կղզիախումբը եւ սպանիական Մարոքը, կարել Ֆրանսայի ուղղակի հաղորդակցութեանց եւ Ափրիկէի սեւ զինուորներու իր չեմարա - նին ճամբան »:

Հիթլէրական օրկանին կարծիքով, « քաղաքականութեան օ - րէնքը կը թելադրէ Իտալիոյ ուժ տալ Սպանիոյ պահանջներուն Թանճէրի, Մարոքի եւ արեւմտեան Ափրիկէի մէջ: «Պ. Տալատիէի ցուցադրական եւ ապարդիւն ճամբորդութիւնը Քորսիքային եւ Թունուզի մէջ կ'ապացուցանէ թէ քաղաքական ողջմտութիւնը չէ կրցած յաղթել Ֆրանսայի մէջ, նոյնիսկ կեդրոնական, արեւելեան եւ հարաւային - արեւելեան Եւրոպայի մէջ հաստատուած վեր - սայլեան դիրքերը կորնչցնելէ վերջ»:

ՀԱՊԱ ՆԻՄՆ ՈՒ ՔՈՐՍԻՔԱՆ

Թերթը յետոյ կը բացատրէ թէ «Նիսի եւ Քորսիքայի միաց - ման պայքարը» Ֆրանքեւիտալական մերձեցման խոչընդոտներէն մէկն է: Եւ սակաւածին Ֆրանսայի դիմաց կը ցցէ «առոյգ արիւ - նով երիտասարդ Իտալիան որ կը տառապի տարածութեան պակա - սէն»: Այս առթիւ կը յիշէ 1915ի համաձայնութիւնը, ձաղկելու համար անոր հեղինակները որոնք «մոռցան թէ միայն «ուրիշներ» չեն որ պարտին յարգել դաշնագիրները: Իտալիա ճակատագրին դէմ կը մարտնչի փակ դաշտի մէջ: Ֆրանսա կը հաւատայ զէնքին, Իտալիա կը հաւատայ ռազմիկին: Ֆրանսա կը հաւատայ նիւթին, Իտալիա՝ հոգիին: Բացի Առանցքէն, Իտալիա տրամադրելի ունի զինակցութիւն մը որ կնքուեցաւ Ֆրանքոյի կողմէ վերածնեալ, Սպանիոյ մէջ թափուած արիւնով: Ան իր տրամադրութեան տակ ունի նաեւ իսլամական պետութեանց երիտասարդ ազգայնականու - թիւնը: «Փաստաբանի վարպետութիւնները կրնան դատեր չահե - ցնել, բայց երբեք կարելի չէ այդպէս գրել պատմութեան հա - մար»:

ՉԵՅՄՊՐԼԷՆԻ ԿՈՉԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ԵՒ ՀՌՈՄԻ

Խաղաղութիւն, բայց միշտ պատրաստ պատերազմի

— ∞ —

Անգլիոյ վարչապետը նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ չարաթ գիշեր, իր ծննդավայրին՝ Պըրմինկէմի մէջ, միտքերը պատրաս - տելու համար Հիթլէրի ճառէն առաջ: Ճառը անուղղակի կոչ մըն էր Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ, որպէսզի ճշդեն իրենց դիրքը, ապա - հովելու համար խաղաղութիւնը:

— « Մենք այնքան յաճախ պարզեցինք մեր դիրքը որ, թիւրի - մացութիւն չի կրնար տիրել անոր մասին եւ հիմա ժամանակն է որ ուրիշներն ալ ընծայեն իրենց ազնիկցութիւնը արդիւնքի մը որ բա - րիք պիտի բերէ բոլորին: Այսօր մթնոլորտը լեցուած է զրոյցնե - րով եւ կատիածներով որոնք պէտք չէ տեւեն: Որովհետեւ խաղա - ղութիւնը կրնայ վտանգուիլ միայն այնպիսի մարտահրաւէրով մը զոր կը նախատեսէր Մ. Նահանգներու նախագահը, իր Նոր Տար - ուան պատգամատրին մէջ: Այսինքն՝ տենչ մը բռնի տիրապետելու աշխարհին: Ինչպէս չեշտեց նախագահը եւ ինչպէս ես ինքս ալ յայտարարած եմ, ժողովրդապետութիւնները անվրէպ պիտի դի - մադրեն այդպիսի պահանջի մը: Բայց ես չեմ հաւատար թէ մարդ կ'անցնի այդպիսի մարտահրաւէր մը, որովհետեւ պատերազմին հետեւանքները այնքան ծանր պիտի ըլլան երկու կողմի ժողո - վուրդներուն համար ալ ուր, ոչ մէկ կառավարութիւն պիտի ուզէ

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն դասախօսական ընդհ. ժողովի կը հր - աւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 3 փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին 6 Ավրնիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը: Նիւթ՝ *Մխիթարու փխանա - կութիւն Ընկ. Իշխանեանի դասախօսութեան շուրջ:*

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ ԺԷՐՄԻ պատանեկան խումբի ժողովը 1 փետր., ցուրեքշաբթի ե - րեկոյ, ժամը 8ին, ներկայ կ'ըլլայ *Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ,*

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻի պատ. խումբերու ժողովը՝ *1* փետր., ցուրեքշաբթի ե - րեկոյեան ժամը 8ին սովորական տեղը: *Կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ՄԻԼՅՈՒՆԵԱՆ.*

ՍԷՆ-ԼԱԻի պատանեկան խումբերու ժողովը՝ *1* փետր., ցուրեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը, *կը խօսի Ընկ. Տ. ԹԱՇՃԵԱՆ.*

ԼԱ ՎԻԼԻԻի պատանիներու ժողովը՝ 3 փետր., ուրբաթ երեկոյեան ժա - մը 8ին: կը խօսի՝ *Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ.*

ՀՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԵԱԶԼՃԵԱՆ ընտանիքը չնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ցաւակցութիւն յայտնեցին ողբացեալ՝ ՏԻԿԻՆ ՆԱ - ԶԵՆԻ ԵԱԶԼՃԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Ցառաջիկայ կիրակի, փետրուար 5ին Փարիզի Հայոց եկեղե - ցիին մէջ, 15 րիւ Ժան Կուժոն, տեղի պիտի ունենայ հոգեհան - գիստ իր մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին ազգա - կանները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգող - ները:

թեթեւօրէն նետուիլ անոր մէջ: Ամէն զատ, ես համոզուած եմ թէ չկայ վէճ մը, որքան ալ ծանր ըլլայ, որ չկրնայ լուծուիլ առանց պատերազմի դիմելու, խորհրդակցութեամբ եւ բանակցութեամբ, ինչպէս ըսուած է այն յայտարարութեան մէջ զոր Պ. Հիթլէր եւ ես ստորագրեցինք Միւնիխի մէջ: Շարունակենք խաղաղութեան եւ հաչտ կենակցութեան ճամբան, բայց, մինչեւ որ կարենանք հա - մաձայնիլ սպառազինութեանց ընդհանուր սահմանափակման մը վրայ, չարունակենք զօրացնել երկիրը»:

Վարչապետը այս առթիւ կարգ մը փաստեր յիշեց, ապացու - ցանելու համար թէ Մեծն Բրիտանիա այժմ աւելի լաւ պատրաս - տուած է պատերազմի համար քան անցեալ աշնան: Վաթսուն նոր մարտանաւեր (130,000 թոն) պիտի աւելնան նաւատորմիղ վրայ, մինչեւ մարտ 31, իսկ յաջորդ 12 ամիսներու ընթացքին յաւելումը աւելի մեծ պիտի ըլլայ,— 75 մարտանաւ՝ համագումար 150,000 թոն տարողութեամբ: Վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին Մեծն Բրիտանիա կրկնապատկած է օդանաւերու արտադրութիւնը (թիւեր չյիշեց), վեթով յառաջ կը տարուին հակօդային պաշտ - պանութեան շինութիւնները եւ մեծ մասով դարմանուած են այն թերութիւնները որ ակներեւ էին անցեալ սեպտեմբերին: 1938ին 25,000 օդաչուներ արձանագրուած են, 1937ի 9000ին դիմաց եւն.:

Պ. Չէմպըրլէն ճառին սկիզբը ջերմապէս պաշտպանեց Միւնի - խի համաձայնութիւնը ինչպէս եւ իր վերջին ճամբորդութիւնը դէպի Հռոմ : « Սխալ է թէ այդ այցելութիւնը ապարդիւն անցաւ: Մենք Հռոմ չգացինք սակարկելու համար: Մեր խօսակցութեանց ընթացքին, թէեւ նոյնքան արտաքոյ եղանք, թէեւ չփորձեցինք փոխադարձաբար դարձի բերել իրար, բայց իրարմէ բաժնուեցանք աւելի լաւ բարեկամներ դառնալով: Հարկ է մշակել ժողովուրդնե - րու բարեկամութիւնը եւ այդ կրնայ ըլլալ անհատներու եւ առեւ - տրականներու կողմէ, ինչպէս եւ աւելի պաշտօնական ներկայա - ցուցիչներու կողմէ: Այդ կերպով միայն կրնանք ջնջել այն յաւի - տենական կասկածները որ կը թունաւորեն միջազգային մթնո - լորտը »:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

600 - 700 ՕԴԱՆԱՒ պիտի գնէ Ֆրանսա Մ. Նահանգներուն մէջ, նախագահ Րոզվէլթի արտօնութեամբ, թէեւ ընդդիմադիր - ները միշտ կ'առարկեն: Ամերիկա ինք 2152 ռազմական օդանաւ ունի կազմ եւ պատրաստ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎՈՒՄԲԵՐԸ պիտի կը - նան ազատօրէն անցնիլ Չեխոսլովաքիայէն: Կնքուած կառախում - բերն ալ պիտի վայելեն նոյն ազատութիւնը, առանց նկատի առնե - լու պարունակութիւնը :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ երեսփ. ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց պարտաւորիչ զինուորութեան օրէնքը, որուն ենթակայ են բոլոր Հունգարները, 12 տարեկանէն մինչեւ 60 տարեկանը: Սկզբունքով ծառայութիւնը երեք տարի է, բայց գործնականին մէջ՝ երկու տարի, բաժնուած երեք շրջաններու.— 1· Նախնական ծառայու - թիւն՝ 12 - 18 տարեկան: 2· Բուն զինուորական ծառայութիւն՝ 18 - 42 տարեկան: 3· Ցետ - զինուորական ծառայութիւն (պարտա - ւորիչ մարզանք եւ նշանառութիւն) 42–60 տարեկան: Այս վերջին շրջանը բացառիկ պարագաներու մէջ: Օրէնքը լիազօրութիւններ կը չնորհէ կառավարութեան՝ պատերազմի կամ վտանգի պարա - գային եւ գործադրելի է վեց չաբաթէն:

ՎԵՑ ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐ (Լոնտոն, Պերլին, Հռոմ, Պրիւսէլ, Վարշաւա եւ Պէրն) ժողով գումարեցին Փարիզի մէջ, խորհրդակցելու համար Եւրոպայի կացութեան մասին: Կ'ըսուի թէ հակարոլչեւիկ դաշինքը պիտի վերածուի մարտական զինակ - ցութեան մը (Գերմանիա, Իտալիա, Ճափոն, Հունգարիա եւն.).

ՀԻԹԼԷՐ քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ երէկ (երկուշաբթի), խորհրդարանին բացման առթիւ: Ներկայ էին 855 երեսփոխան - ներ, Աւստրիոյ եւ չեխական Գերմանիոյ ներկայացուցիչներն ալ հաշուելով :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Դ.ԻՄ ցոյցեր կատարուեցան Մանթոնի եւ Վին - թիմիլէի սահմանագլուխին վրայ, իտալացի երիտասարդներու կողմէ:— Իտալական թերթ մը, «Մթամփա», յուզելով Քորսիքա - յի եւ Թունուզի խնդիրը, կ'ըսէ թէ այդ «անունները նոր չեն , այլ դարերու կեանք ունին մեզի համար: Պիտի հնչէ ժամը երբ իղձը իրականութեան պիտի վերածուի: Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ: Չենք գիտեր, բայց մէկ բան ստոյգ է,— խորամանկ խաղերը պիտի չկրնան յաղ - թել բոց—իտէալի մը որով տոգորուած է ամբողջ ժողովուրդ մը»: Ուրիշ իտալական թերթ մը, «Ռէկլացիոնի Ինթէրնացիոնալի » , կը գրէ·— « Եթէ Փարիզ կ'ուզէ ճաշակել իտալական ժողովուրդին պողպատը, թող չարունակէ իր անմիտ քաղաքականութիւնը »:

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ երեք կարեւոր կազմակերպու - թեանց վարչութիւնը նամակ մը ուղղելով վարչապետին, կ'առա - ջարկէ զինուորագրել օտարականները, զօրաւարժի կամ պատե - րազմի առեն, մասնաւոր գունդերու մէջ, հսկողութեան տակ առ - նել անոնք որ զինուորցու չեն եւ արտաքսել կասկածելիները :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՒՈՒԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու:

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւխտա ԱՐԳԱՐԻ

Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պարահանդէսներ: *Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:*

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԻԷՆԵԱՆի ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆի ԵՒ ՇԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 *Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին*

Théâtre Renée Maubel *մէջ*

թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche *կամ* Abb...

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ *ՍՈՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԷ*

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆի:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15, 20 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ Նպարատուն ՀՐԱԶԵԱՆ, 6, Rue Lam... tine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԸ, ՇԻՐԱԿ Նպարատուները , R... Trévise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ, եւ «ԾԱՒԱՉ»ի ու «ԱՊԱԳԱՑ»ի խմ... բագրատուները:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 2 փետր... Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 9 Ռօսիւէ, Փարիզ կը դասախօսէ՝ Պ. Վ. ՒՇԵԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «... մշակոյթ»:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԱԿՈՒԱՐԿԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Յունուար, երեքշաբթի կայանի ժամը 9ին, 8 Ռիւ Ռոսիւէ, Փարիզ կը խօսի՝ Պ. Ա. ՅՈ... ՆԻ: Նիւթ «Նահապետ Քուչակ»:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ՅՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուտա Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՄԱՑՐԵ՛Ր

վրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պակելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofɛ· Արամ ձիճեանի **formule**ին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (**caries**) մասնաւորաբար կրազրկութեան (**décalcification**) ենթականերու մօտ:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղագրաւճերէն **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լիճուերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերքի բթութիւնը կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՍԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél: Gut. 93.- 70

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Աննա Զիւրիւքեան ծն. Ալ Քիւրէմիթճեան, Քրքաղաճցի, հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Մնթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրնե - րը՝ Մաշատուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիւրէմիթճեաններ: Աբրահամը՝ զին - ուորագրուած է ընդհ. պատերազմին թրքական բանակին մէջ: Մաշատուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են իզմիրի կոտորածէն վերջ: Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը գտնուի Փա - րիզ: Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւ - րիւքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère):

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պուլվար Օտտոյի (Մարսէյլ) Պ. «Վռամեան» ենթակոմիտէն յորին ցաւակցութիւնը կը յայտնի րի Տիկին Ե. Հայրապետեանի եւ բոլր՝ Ընկ. Ա. Հայրապետեանի պարագաներուն, Ընկ. ԲԱՐՍԵՂ ... ԲԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)